

Det medeltida Sverige
Band 2 SÖDERMANLAND:
Oppunda härad

Det medeltida Sverige

2 SÖDERMANLAND

---

5 Oppunda härad

Kaj Janzon

Stockholm 2016
Riksarkivet

Riksarkivet
Box 12541, 10229 Stockholm
Tel: 010-476 70 00
www.riksarkivet.se/det-medeltida-sverige

Rådgivande nämnd:

Karin Åström Iko (t f riksarkivarie, ordförande), Stefan Brink (KVHAA), Olle Ferm (Stockholms universitet), Karin Hassan Jansson (Riksbankens jubileumsfond), Lars Jacobzon (bitr länsantikvarie, kulturmiljövården), Anders Kaliff (RAÄ)

Omslaget: Del av Julita socken. Karta från 1677 i Lantmäteristyrelsens arkiv (LSA C13:40).

© Riksarkivet
ISBN 978-91-87491-17-7
Tryck: TMG Tabergs

Förord

Kungl Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien tillsatte 1960 en kommitté för utarbetande av verket *Det medeltida Sverige*. Arbetet förlades först till Historiska institutionen vid Stockholms universitet och leddes av kommitténs sekreterare, professor Gunnar T Westin. Denne presenterade 1962 (se HT 1962 s 121–140) de allmänna övervägandena bakom verket. I detta avseende kan också hänvisas till förordet till det första häftet som utkom 1972. Med Kungl Vitterhetsakademien som huvudman publicerades tre häften för Uppland: DMS 1:1, 1:3 och 1:4.

Genom ett riksdagsbeslut år 1982 överfördes projektet till Riksantikvarieämbetet, och här publicerades fem häften för Uppland (DMS 1:2, 1:5, 1:6, 1:7 och 1:8), tre för Småland (4:1, 4:2 och 4:4), två för Södermanland (2:1 och 2:2), ett för Öland (4:3) och ett för Gästrikland (11). Härutöver har ett häfte för Uppland (1:9) publicerats av Upplandsmuseet och ett för Småland (4:5) av Länsstyrelsen i Kalmar län. Från och med 2012 har Riksarkivet övertagit huvudmannskapet för serien, och sedan dess har två Södermanlandshäften (2:3 och 2:4), ett Upplandshäfte (1:10) och ett Smålandshäfte (4:6) publicerats.

Med medel från forskningsfinansierarna Kungl Vitterhetsakademien och Riksbankens Jubileumsfond samt med bidrag av Riksantikvarieämbetet bedrivs arbetet på Riksarkivet för närvarande av fyra redaktörer, fil kand Kaj Janzon, fil dr Annika Björklund, teol dr Hanna Källström och docent Christian Lovén. Den sistnämnde arbetar även med digitalisering av DMS. Redaktörerna ingår organisatoriskt i enheten Svenskt Diplomatarium och huvudredaktör Claes Gejrot är projektledare.

Den nu föreliggande boken (DMS 2:5) är den femte delen avseende Södermanland och den tjugooandra i huvudserien. Boken behandlar Oppunda härad, och författare är Kaj Janzon. Som författare arbetar man självständigt med sitt undersökningsområde och ansvarar för bokens text. Det ska ändå tydligt framhållas att ett aktivt samarbete inom redaktionen är ett genomgående och viktigt inslag. I det här fallet kan särskilt nämnas att Hanna Källström har utarbetat kyrkobeskrivningarna medan Christian Lovén har ritat kartorna och skrivit avsnittet om Julita klostrets historia. Kaj Janzon redogör i kapitlet ”Inledning” för de principer som varit vägledande. Inledningen är central för den som vill tillgodogöra sig all den information som ges i boken. Tilläggas kan att vissa detaljer i principerna skiftar mellan de olika delarna i DMS-serien.

Arbetet har underlättats genom fruktbart samarbete med Diplomatariets

personal, redaktörerna Peter Ståhl, Ingela Hedström och Sara Risberg. Författaren har också haft förmånen att diskutera arbetet i manus med referensgruppen för DMS. I denna ingår för närvarande Björn Asker, Roger Axelson, Ann Catherine Bonnier, Elisabeth Gräslund Berg, Jan Brunius, Ådel Franzén, Henrik Klackenberg, Staffan Nyström, Sigurd Rahmqvist och Clas Tollin. Författaren vill även tacka Olle Ferm, Magnus Josephson och namnforskarna vid Institutet för språk och folkminnen för betydelsefull hjälp.

Stockholm i september 2016

Claes Gejrot

Innehåll

- 5 Förord
- 7 Innehållsförteckning
- 9 Inledning

- 22 Södermanlands största och västligaste härad – Oppunda**
- 22 Topografiska huvuddrag
- 23 Administrativ indelning
- 23 Judiciella förhållanden
- 25 Kyrkliga förhållanden
- 26 Skattesystemet
- 26 Landskapshandlingarna
- 26 Viktigare enskilda källor

- 28 Oppunda härad**
- 32 Bettna socken
- 60 Björkviks socken
- 76 Blacksta socken
- 86 Flens socken
- 95 Floda socken
- 121 Forssa socken
- 132 Husby socken
- 158 Julita socken
- 176 Julita cistersiens kloster
- 186 Lerbo socken
- 204 Malms socken
- 230 Sköldinge socken
- 250 Vadsbro socken
- 268 Vingåkers socken
- 310 Vrena socken
- 319 Årdala socken
- 329 Österåkers socken

- 339 Källor, litteratur och förkortningar**
- 339 Använt SÖH-material
- 340 Förkortningar: källor och använd litteratur
- 349 Förkortningar, allmänna
- 352 Kartor

- 353 Register**
- 353 ortregister
- 367 Personregister
- 392 Register över kyrkliga institutioners godsinnhav
- 394 Register över sätesgårdar

- Kartor**
- 22 Oppunda härad, gravfält
- 29 Oppunda härad, administrativ och judiciell indelning
- 30 Oppunda härad, sätesgårdar
- 35 Bettna socken
- 61 Björkviks sockendel
- 77 Blacksta socken
- 87 Flens socken
- 95 Floda socken
- 121 Forssa socken
- 134 Husby socken
- 160 Julita socken
- 189 Lerbo socken
- 207 Malms socken
- 233 Sköldinge socken
- 253 Vadsbro socken
- 270 Vingåkers socken
- 312 Vrena socken
- 321 Årdala socken
- 331 Österåkers socken

Inledning

De regionala bearbetningarna i *Det medeltida Sverige* presenteras landskapsvis, i häradet och skeppslag och under dem socknar och städer. Därvid följs indelningen i 1500-talets kamerala material. I de fall förändringar skett under senare perioder finns hänvisningar på den plats där en socken eller ort borde återfinnas enligt senare ändringar av indelningen. Sådana ändringar redovisas vanligen i ett inledande avsnitt under berörda härad.

Socken redovisas på det sätt den framträder i 1500-talsmaterialet, som en kameral enhet: jordebokssocknen, vilken ofta men inte alltid överensstämmer med den kyrkliga socknen. Skillnader mellan dessa noteras. Termen "socken" står i boken för begreppet jordebokssocken, om inte annat särskilt anges; endast i avsnittet om den kyrkliga organisationen är "socken" synonymt med kyrksocken.

I anmärkningar av typen "nu i ... socken" och "nuv ... socken" avser "nu" och "nuv" den regionala organisationen 1950, före den första av de stora kommunsammanslagningar som upplöste det historiska sambandet mellan socken och kommun. "Socken" var ännu 1950 närmast synonymt med den borgerliga kommunen som fram till kommunreformen 1952.

Redovisningen inom socknen av varje by/gård, brukningsenhet består av tre delar:

- I Namnformer, kartangivelse.
- II Inventering av landskapshandlingarna.
- III Inventering av det medeltida materialet.

I Namnformer För varje enhet redovisas först det nuvarande namnet, med halvfet stil, därefter den äldsta kända namnformen, kursiverad, och året för denna.

Äldsta belägg. När det äldsta belägget hämtats ur tryckta källor av god kvalitet, återges stavningen enligt trycket utan att den har kontrollerats mot originaldokumentet. (I enstaka fall har originaldokumentet granskats, vilket anges med "or", t ex "DS 1031 or"). Namnbelägg ur tryckta regestsamlingar används inte i denna bok. När det äldsta belägget är en avskrift, återges även den äldsta originalformen. Om den äldsta originalformen hämtats från en källa som är skriven på latin eller annat främmande språk, återges vanligen även den äldsta originalformen från en svenskspråkig källa. Det har inte varit möjligt att pröva rent språkliga ortnamnsproblem. Därför anges varianter av namnet endast undantagsvis, t ex vid kraftig avvikelse eller förändring under

medeltid och 1500-tal. För övriga medeltida namnformer hänvisas till OAU:s omfattande excerptmaterial, förvaltat av Institutet för språk och folkminnen i Uppsala och numera till stor del tillgängligt även i digital form. Ortnamnen återges genomgående med stora begynnelsebokstäver, även i de fall originalen eller de tryckta källorna har små. Prepositioner ("in", "de" osv) anges, men "i" och "j" återges båda med *i*. Undantag: äldsta belägg hämtade ur 1500-talets kamerala material återges som regel utan preposition. Upplösta förkortningar markeras inte.

Nutida namn. De nutida namnen återges enligt bestämmelserna om *god ortnamns*sed i Kulturmiljölagen (SFS 1988:950, ändrad 2015:2852), 1 kap 4 §. Om byn/gården/brukningsenheten inte har kunnat återfinnas på officiellt tryckt kartmaterial (i första hand ekonomiska kartan 1:10 000, topografiska kartan 1:50 000, generalstabskartan 1:100 000 eller 1800-talets ekonomiska kartor) eller med Lantmäteriets webbtjänst "Kartsök och ortnamn", redovisas den under den äldsta kända namnformen, alternativt en konstruerad namnform, vilken markerats med *. Konstruerade namnformer används vanligen då den äldsta namnformens stavning inte är förenlig med nutida språkregler och namnets betydelse är klarlagd av namnforskningen. Ett namn som varken är utrett i språkvetenskaplig litteratur eller i språklig mening genomskinligt återges däremot alltid med källans stavning.

Kartangivelse. Den teckengrupp med siffror och bokstäver, t ex 9 H, 1 g, som avslutar den första avdelningen hänvisar till det aktuella bladet av ekonomiska kartan, skala 1:10 000. Den flygfotobaserade ekonomiska kartan framställdes 1935–78 och är i skrivande stund enklast åtkomlig genom sökning i Lantmäteriets digitala gratistjänst Historiska kartor, där man med alternativet "avancerad sökning" kan hitta denna kartserie i Rikets allmänna kartverks arkiv. Hänvisningen avser det blad som ortnamnet står på. I vissa fall finns ortnamnet som namn på trakt eller fornlämning i Lantmäteriets digitala topografiska karta men saknas i den tryckta ekonomiska kartan, och det förekommer även att ortnamn som saknas i den digitala kartan finns på den tryckta ekonomiska kartan. Med begreppet "moderna kartor" avses i denna bok kartor från tiden efter 1850, vanligen Lantmäteriets topografiska webbkarta, ekonomiska kartan och den något äldre häradseconomiska kartan (framställd 1859–1934, för detta uo 1897–1901) samt Terrängkartan, skala 1:50 000 (för detta uo tryckt 2010–13). Hänvisningar till RAÄ:s forminnesregister FMIS (Fornsök) sker med RAÄ-nummer för den aktuella socknen, t ex "RAÄ 116:1". Om Fornsök har objektet i en annan socken (eller stad) anges det genom att socken-/stadsnamnet infogas, t ex "RAÄ Flen 371:1".

Översiktskartor. För häradet och för socknarna finns nedan i anslutning till den inledande beskrivningen av varje område en översiktskarta. För socknarna redovisar kartorna bebyggelsen, alltså de kamerala hemmanen och deras jordnaturer, under 1550-talet. Om jordnaturen för ett hemman ändras i jordeboken under 1550-talet, redovisas den vanligen, när källäget medger,

på kartorna med den jordnatur som enheten hade vid medeltidens slut. Exempelvis finns det inom det här aktuella undersökningsområdet ett relativt stort antal klosterhemman som under 1540-talet överfördes till "arv och eget" och alltså blev frälsejord men som efter Gustav I:s död återfick sin tidigare jordnatur. Dessa enheter redovisas i regel som klosterjord på kartorna men som arv och eget i sockentabellerna.

II Inventeringen av 1500-talets kamerala material bygger på de i Kammararkivet (numera såväl fysiskt som organisatoriskt en del av Riksarkivet) förvarade landskapshandlingarna, från de äldsta, omkring 1540, fram till omkring 1570. Årtalen varierar något beroende på materialtillgången. Exakt uppgift om vilka handlingar som ligger till grund för bearbetningen framgår av förteckningen över "Använt SöH-material" (SöH = Södermanlands handlingar). Landskapshandlingarna har kompletterats med Frälse- och rusttjänstlängderna från 1562. Däremot har tiondelängder som regel inte utnyttjats utom för att fastställa den kyrkliga indelningen. Längder för extraordinarie skatter under 1500-talet har inte använts med undantag för Gärder och hjälper 1535 (KA) som i många fall redovisar det tidigaste namnbelägget.

Uppgifterna redovisas enligt ett fast schema med ett antal starka förkortningar (se förkortningslistan):

1) *Jordnatur och antal kamerala enheter* återges med halvfet stil, t ex "**1 sk**" = ett skattehemman. Ibland förekommer att gårdar i jordeböckerna redovisas som halvgårdar, t ex $\frac{1}{2}$ **sk**, innebärande att gården av något skäl taxerats till halv fodringsskatt (de s k "årliga hästarna"). Detta är en rent skatteteknisk åtgärd och har vanligen ingenting med s k hemmansklyvning att göra. När det redovisas endast en halvgård i någon by betyder det alltså inte att det finns ytterligare en halvgård i byn som saknas i jordeböckerna.

2) *Jordetal* (om sådant finns), dvs en värdering av enheterna, uttryckt i markland: öresland: örtugland: penningland.¹

1 markland	8 öresland	24 örtugland	192 penningland
1 öresland	3 örtugland	24 penningland	
1 örtugland	8 penningland		

En gård med jordetalet tre öresland och fyra penningland redovisas 0:3:0:4. I de fall penningland eller örtugland och penningland saknas, markeras de inte: t ex tre öresland = 0:3; däremot ett markland = 1:0.

I vissa områden av de delar av Sverige där jordetal finns uttrycks gårdarnas jordetal i skiftande kombinationer i de olika årgångarna av kro-

¹ Observera att marklandet och dess underavdelningar inte är arealmått, till skillnad från vad som är fallet i 1600-talets geometriska vidareutveckling av systemet, utan snarare en värdering av enheternas totala resurser och produktion.

nans jordeböcker. Av redovisningstekniska skäl har det därför i sådana områden blivit nödvändigt att använda ett och samma uttryckssätt över hela undersökningsperioden. I denna bok har jordetalet räknats om till så stora enheter som möjligt. Exempelvis redovisas en gård, som i somliga längder anges till 0:0:11½ och i andra till 0:3:0:20, i i denna bok alltid med jordetalet 0:3:2:4.

Om det i samma by finns flera enheter av samma jordnatur som sammanlagits i redovisningen, anges jordetalet för varje gård i fallande ordning med ett plustecken mellan jordetalen, t ex "**2 sk** 0:6 + 0:5.". Observera att redovisningen för vare enhet eller flera sammanslagna enheter av samma jordnatur alltid avslutas med en punkt, medan alla andra skilletecken innebär att det som därefter följer fortfarande gäller samma enhet(er). Exempelvis betyder ett kommatecken i regel att en förändring, oftast med årtal, eller någon annan upplysning i jordeböckerna kommer att redovisas, och semikolon signalerar att en särskild anmärkning av betydelse följer.

- 3) Om inga *årtal* nämns innebär det i allmänhet att uppgifterna om den kamerala enheten (gård, torp, utjord m m) är oförändrade under hela den period som täcks av de använda landskapshandlingarna. Ett enstaka årtal som föregår jordnaturen, t ex "1548 **1 aoe**", anger att gården uppträder första gången detta år och sedan finns perioden ut. Förekommer en gård enbart en del av perioden i jordeböckerna, anges de år den redovisas, t ex "1555–65 **1 sk**". Uttrycket "1554 (endast)" innebär att enheten endast kan återfinnas i landskapshandlingarna för detta år. SöH-längder som redovisar jordnaturerna skatte, krono och frälse saknas för hela 1540-talet i det aktuella undersökningsområdet och en stor del av de bevarade längderna är mer eller mindre brand- och fuktskadade, ibland med betydande textförluster som följd. Vanligt förekommande är att ortnamn högst upp eller längst ner på en jordebokssida är bortbrända och de berörda enheterna måste då identifieras genom jämförelse med deras placering i jordeböckerna åren närmast före och efter samt genom de eventuellt läsbara uppgifterna om årliga räntan m m.
- 4) Vid *förändringar i jordetalet* anges det år då förändringen med säkerhet *senast* kan fastslås ha ägt rum, följt av det nya jordetalet, t ex "**1 sk** 0:4, 1566 0:5", vilket visar, att gården anges till fyra öresland från periodens början och till fem öresland från 1566 till dess slut. En tillfällig förändring markeras med ( ), t ex "**1 sk** 0:4 (1558 0:3)", vilket betyder fyra öresland hela perioden med undantag för år 1558. Samma system används vid förändringar i jordnaturen, t ex "**1 ky**, 1566 **1 aoe**", vilket innebär att enheten från att ha varit kyrkohemman från periodens början, 1566 överförs till arv och eget.

I det här aktuella undersökningsområdet är det vanligt att jordetal inte

redovisas från periodens början i jordeböckerna. Skatte- och kronohemman som (vanligen) för första gången uppträder 1551 kan redovisas med jordetal långt senare, t ex 1559 eller 1565. Om en sådan enhet då tilldelas t ex jordetalet 0:4 år 1559, redovisas det ”**1 sk**, 1559 0:4”. Det förekommer också enheter för vilka jordetal redovisas endast ett år, t ex 1559, vilket då redovisas: ”**1 kr** (1559 0:3)”.

Många tidigt jordetalssatta enheter kan vissa år sakna uppgift om jordetal i jordeboken. Detta markeras inte särskilt i redovisningen av varje gård. Exempelvis ”**1 ky** 0:4” betyder att ett kyrkohemman redovisas med jordetal från början (1548) och att jordetalet, när det förekommer, alltid är fyra öresland.

- 5) *Utjord* redovisas, med eventuellt jordetal, under sitt eget ortnamn, i förekommande fall med angivande av den gård eller annan överordnad enhet till vilken den hör i kameralt hänseende, dvs vem som var skattskyldig för utjorden.
- 6) *Kyrkojord* ingår i det här aktuella undersökningsområdet vanligen i rättardömen och detta anges inom parentes, t ex ”**1 ky** 0:4 (Rygglösa rd)”. Under huvudenheten Rygglösa meddelas vilka år rättardömet existerade och vad det omfattade.
- 7) *Frälsejord* saknar i undersökningsområdet vanligen jordetal i landskapshandlingarna med undantag för kungens privata gods (arv och eget). Uppgift om vilken adelsperson, som uppbär räntan (inte alltid = ägaren), redovisas inom parentes efter jordnatur. De för denna bok använda landskapshandlingarna redovisar i regel inte räntetagare förrän 1557. Tillkommer under perioden fram t o m 1568 en ny innehavare av räntan, anges det år förändringen sker. Uppgifter ur Kammararkivets Frälse- och rusttjänstlängder (FoR), som bl a innehåller frälsets självdeklarationer, är i vissa fall inarbetade i UH-notiserna utan att detta särskilt anges.
- 8) *Statistiska tabeller*. Antal jordeboksenheter och fördelningen på olika jordnaturer redovisas här i tabeller så att felaktiga uppgifter i kronans jordeböcker, t ex att enheter vissa år redovisas i fel socken eller dubbelredovisas med olika jordnaturer, har korrigerats i tabellerna utan att felet i jordeböckerna särskilt påpekas. Hel-, halvhemman och torp redovisas statistiskt som likvärdiga enheter (en statistisk jordeboksenhet). Av dessa skäl kan vissa beräkningar avvika från de som fogdarna redovisar i jordeböckerna.

Under arbetet med tidigare Södermanlandsvolymer (särskilt DMS 2:3 och 2:4) har det successivt blivit tydligt att en redovisning av jordetalssummeringar och andra statistiska sammanställningar i tabellform på häradsnivå enligt tidigare DMS-praxis (utifrån UH-material) för Södermanland inte går att genomföra på samma sätt som för Uppland och Söderörn. Regionala skillnader i jordetalstaxeringens kronologi och kameralt redovisningspraxis, skadade eller saknade SÖH-längder och den totala av-

saknaden av längder för årliga räntan före 1550-talet, har omöjliggjort tabeller på häradsnivå för tiden före 1570-talet som skulle vara av tillräckligt hög kvalitet för att medge statistiska jämförelser med andra undersökningsområden (jfr DMS 2:3 s 14). Om SöH-längderna för undersökningsområdet se avsnittet *Källmaterial - landskapshandlingarna* nedan; om *skattesy-stemet* se under den rubriken nedan.

III Inventeringen av medeltidsmaterialet bygger på OAU:s ortnamnsexcerpter, numera även tillgängliggjorda digitalt över internet av Institutet för språk och folkminnen. De av OAU angivna källorna har granskats och redovisningen har i många fall kompletterats med annat källmaterial. Till medeltidsmaterialet räknas här även källor från perioden ca 1520–60, som inte redovisas under SöH-notiserna. Av medeltidsmaterialet redovisas i form av kortfattade register de uppgifter om en ort som direkt eller indirekt berör jorden, såsom läge, avkastning, ränta, organisation, förvaltning och ägande. Härvid har ”indirekt berör” tilldelats en relativt vid tolkningsram för att säkerställa att relevanta uppgifter inte utesluts från redovisningen. Enkelt uttryckt har i gränsfall en princip att hellre ta med än utesluta tillämpats.

Den marklandsvärderade jordens storlek anges på samma sätt som jordetalen i det kamerala materialet. Omräkningen till större enheter har dock inte skett, utan jordetalet återges vanligen på det sätt det finns i källan, t ex ”0:11” fastän det omräknat ger 1:3. Däremot redovisas uttryck av typen ”2 penningland mindre än 11 örtugland” förenklat som 0:0:10:6 i stället för ”0:0:0:2 mindre än 0:0:11”.

Vid försäljning och köp anges vanligen inte *köpeskillingen*, även om uppgift om den finns i dokumentet i fråga; undantag utgör bl a ojämna jordbyten (olika jordetal) där mellanskillnad i pengar erlagts och i vissa fall pantsättningar. Däremot anges alltid i notiserna av källan eventuellt angiven ränta (avrad) för jorden. Myntenheten är mark med underavdelningarna öre, örtug och penning, mellan vilka samma relationer gäller som mellan de olika jordetalen (se ovan). Penningräntan anges därför på samma sätt som jordetalen, dock med tillägget pengar (pn) – 1:3 pn betyder således 1 mark och 3 öre penningar.

Äldre *agrar- och rättshistoriska begrepp* och *kamerala termer* återges enligt källorna men i regel med normaliserad stavning utan citattecken, t ex avrad i stället för ”affradh”. Begrepp och termer som behandlas i SAOB, t ex ”faste”, ”mata” och ”stav”, förklaras inte här.

Personnamn (förnamn) återges som regel i normaliserad form, t ex Anders för Andreas, Nils för Nisse och Niklis, Lars för Lasse och Laurens. Undantag från regeln har i tidigare DMS-volymer etablerats för vissa namn, t ex Elseby (Elisabet) och Kristiern (Kristen), främst sådana som har vunnit hävd i personhistorisk och genealogisk standardlitteratur. För en och samma person används genomgående samma namnform, oavsett om personens namn växlar i källorna. De latinska formerna återges med motsvarande svenska namn,

t ex Filip för Philippus.

Släktnamn återges inom parentes, om det inte burits av personen själv. Namn som senare blivit släktnamn, t ex "(Oxenstierna)", ges stor begynnelsebokstav. Stor bokstav ges även sådana av äldre tiders genealoger konstruerade namn som vunnit hävd inom forskningen, t ex "(Pukehorn)", och sådana som utretts i ÄSF, eller annan modern personhistorisk/genealogisk litteratur, t ex "(Gumsehuvud)". Frälsepersoner och -släkter vilkas *sätessgård* har redovisats i DMS kan här benämnas efter den, även när släkten inte är utredd i genealogisk litteratur, t ex "Ragvald Johansson (Beneätten)" i stället för "Ragvald Johansson i Bene". Liten bokstav ges rent sigillbeskrivande namn, t ex "(fjällbelagd balk)", "(stjärna)". I heraldiska verk, t ex SMV, förekommande släktbeteckningar som inte etablerats genom utredningar i personhistorisk litteratur eller DMS används däremot inte. Titlar återges om de behövs för att identifiera en person eller för att underlätta förståelsen av en viss uppgift eller ett sammanhang.

Släktskap mellan omnämnda personer anges, när det har betydelse för sammanhanget. Den uppgiften finns ofta inte i den aktuella handlingen utan har normalt hämtats ur gängse genealogisk litteratur, som regel utan att källan särskilt redovisas. Släkttavlor förekommer där det väsentligt underlättar förståelsen av ägoförhållanden. Medeltida arvsregler har medfört att det i tavlorna kan förekomma personer som inte själva har ägt den aktuella enheten men utgör förmedlande led. Som personhistorisk och genealogisk standardlitteratur räknas i första hand SBL och ÄSF, men även AH, ALD, EÄ, GiOV, GiSi, PHT, SGT och SoH.

Sigillbeskrivningar baseras, i princip, på terminologin i NordHer och avsnittet "Vapnens klassificering" i SMV I (s 37–69). Beskrivningarna i denna bok är utarbetade efter samråd med statsheraldikern. De sigilltyper som förekommer är heraldiskt sigill (sköld med vapenbild), andligt sigill, initialsigill och bomärkessigill. Då sigill med sköld beskrivs används ibland de heraldiska begreppen "dexter" (höger) och "sinister" (vänster), vilka beskriver riktningarna utifrån en sköldbärares synvinkel dvs tvärtemot läsarens.

Fastar omnämns oftast i de medeltida källorna (fastebreven) endast med sitt namn och sin hemby, t ex Johan i Näsby, utan att det anges i vilken socknen hemorten finns. För mycket vanliga ortnamn, t ex *Berga* och *Ekeby*, kan det därför vara svårt att identifiera vilken av ibland flera byar med samma namn inom ett härad som avses. I sådana fall måste en avvägning göras där många olika faktorer spelar in, t ex om fastar från vissa socknar brukar förekomma frekvent, avstånden till tingsplatsen, vilka orter transaktionen gäller, kända släktförhållanden, att vissa byar ofta frambringat flera generationer av fastar, att fastar oftare förefaller ha varit skatte- och kronobönder än frälse- och kyrkolandbor m m. Generellt är det svårt att med säkerhet placera fastar från orter med vanliga ortnamn om inte samma personer omnämns i andra sammanhang i samtida brev. I detta häfte har fastars hemvist i mycket osäkra fall markerats med "?" samtidigt som de placerats under den ort som förefal-

ler vara mest sannolik, med hänvisning till andra orter belägget bedömts kunna avse.

Hänvisning till andra orter görs a) till orter inom samma socken med enbart ortnamn, b) till övriga orter inom undersökningsområdet med ort- och sockennamn, c) till orter utanför undersökningsområdet med ort- och sockennamn när orterna med lätthet kunnat identifieras och det även i övrigt bedömts praktiskt genomförbart inom givna tidsramar; när vagare hänvisningar till avlägset belägna orter utanför undersökningsområdet, t ex ”jord i Snevringe härad” eller ”jord i Närke”, förekommer kan alltså källan ange en mer precis lokalisering än referatet i denna bok.

Käll- och litteraturhänvisningar sker genom användande av förkortningar (se s 338), följda av 1) för källpublikationer med numrerade handlingar: *handlingens ordningsnummer* eller (om handlingarna inte är genomgående numrerade) *delnummer: ordningsnummer*, 2) i samtliga övriga fall: *sidnummer*. Hänvisning till källa anges i regel enligt principen att den entydigt ska peka på ett enda dokument, dvs att hänvisningen alltid är direkt till den använda källan, eftersom det är mycket vanligt att samma källtext förekommer i mer än en version (se avsnittet om SDHK nedan). När en medeltidsnotis i denna bok har åstadkommit genom att kombinera uppgifter från flera dokument hänvisas till dem i kronologisk ordning från äldsta till yngsta med källförkortningarna separerade av kommatecken.

Citering: ” ” används när ett citat återges ordagrant med bibehållen stavning, ’ ’ när det återges med normaliserad stavning och form men ändå ansluter sig till den direkta ordalydelsen. Upplösta *förkortningar* markeras inte.

Frågetecken används för att ange att den lämnade uppgiften i något avseende är osäker. Det används:

- 1) efter årtal = årtalet är osäkert, t ex ”1410 (?) säljer hustru Ingeborg...”,
- 2) före källhänvisning = osäkert om källans namnform avser den ort den identifierats med, t ex ”**Vik** 1339 in *Ørwiijk* (?DS 3431, avskr)”,
- 3) före ortnamn i modern form = osäkert om orten avses, t ex ”... och i ?Överby, Malms sn (DS 1393)”,
- 4) efter direktcitats = osäker läsning, t ex ”1569 *Siukella*(?) (SöH 1569:4)”,
- 5) framför begrepp eller hel sats = osäkert påstående, t ex ”... Katarina, ?hustru till Anders Panka”, ”Peder Johansson (?svan)”, ”?frälsemannen Peder Johansson”.

Svenskt Diplomatariums huvudkartotek (SDHK) är en databas där alla kända medeltidsbrev i princip ska finnas registrerade (även avskrifter, register och omnämmanden) med uppgifter om brevmaterial, utfärdare, innehåll, sigill etc. Det går även utmärkt att söka i SDHK med den använda källans datum och andra kända uppgifter, t ex utfärdare och dateringsort. För att underlätta sökningen av rätt källa anges här SDHK-numret när exakt datum för den använda källan är osäkert eller okänt, när det finns flera brev från samma

samling och med samma datum, eller andra omständigheter som bedömts kunna försvåra identifieringen av den här använda källan. SDHK ingår i NAD där alla här använda källserier i princip ska finnas registrerade.

Exempel och kommentarer

Redovisningen av socknarna bygger på Södermanlands handlingar (SöH) och i vissa fall även Västmanlands handlingar (VmH) från 1540 till 1571 och Frälse- och rusttjänstlängderna från 1562 (FoR). Start- och slutår varierar något mellan socknarna beroende på materialtillgången och de aktuella åren framgår av tabellen i respektive socken. För Forssa socken anges t ex 1542/51 som startår. Det betyder att varje enhet som redovisas utan föregående årtal för första gången kan återfinnas i jordeböckerna tidigast 1542, senast 1551, beroende på jordnatur. Det tidigaste möjliga året för varje jordnatur framgår av tabellerna över använt SöH-material i slutet av denna volym. Ordinarie jordeböcker där skatte-, krono- och frälsejord redovisas finns inte för tidigare år än 1551 i detta undersökningsområde. Vid senare första förekomst än det tidigaste möjliga för varje jordnatur anges årtal före enhetsbeteckningen.

Nedan redovisas några exempel som hämtats från ett tidigare publicerat DMS-häfte (DMS 2:3). Endast för Blacksta (Bergshammars sn, Jönåkers hd), tolkas hela artikeln. För övriga exempel förklaras enbart de uttryck som inte förekommit tidigare. I det första exemplet har de tre delarna i redovisningen förtydligats med avstånd mellan dem och tillagda romerska siffror inom [ ] enligt vad som anges i avsnitten I-III ovan. Ibland saknas del II (SöH-redovisningen) helt vilket beror på att uppgifter om den aktuella enheten inte har kunnat återfinnas i det genomgångna kamerala materialet från 1500-talet. Exemplet nedan är hämtade från DMS 2:3.

Exempel:

[I]
Blacksta 1286 *in Blaxstum* (DS 919), 1456 *i Blaxsta* (RAp 25/5) – 9 H, 2 c.

[II]
 SöH 1556 **1 skuj**, 1565 0:1.
 1559 **2 kruj** 0:1 + 0:0:0:½, 1560 **1 kruj** 0:1.
1 ky (Krasta rd) 0:4, 1556 **1 aoe**, 1565 **1 vaki**.
1 fr (Gabriel Kristiernsson /Oxenstierna/).

[III]
 1286 säljer Magnus Johansson (Ängel) 0:0:3:6 till Kettilvast i Nyköping (se Bergshammar) (DS 919).
 1330 ger Nyköpingsborgaren Önd Hade 0:1 i B 'i Tuna socken' till Julita kloster (se Brunnsta, S:t Nikolai sn) (DS 2787).

- 1456 är Peter i B faste vid häradstinget (RAP 25/5).
- 1553 omfattar kyrkohemmanet $\frac{1}{2}$:0, sår 18 spann korn och råg, har äng till 40 lass hö, god vedskog med litet mulbete men inget fiskevatten; räntar 0:3 avradspn, $\frac{1}{2}$:0 gengårdspn, 10 spann korn, 1 pund smör, 6 lass ved, 6 dagsverken och fodring (SöH 1553:2).
- 1559 upptas kyrkohemmanet i en längd över kungens arv och eget, med oförändrat jordetal, varvid utsädet anges till 10 spann och ängens avkastning till 16 lass; avradspenningräntan är nu 0:3:1 pn, övrig ränta är oförändrad (AoE 29 A:2).

Kommentar:

Nuvarande namn är *Blacksta*. Orten omnämns första gången 1286 i ett latin-språkigt diplom som har tryckts i *Diplomatarium Suecanum* som nr 919 och ortnamnet stavas i diplomaten *in Blaxstum*. Ortnamnets slutled är egentligen *-sta* men i det första belägget är namnet böjt och har (den svenska) dativändelsen *-um*. Det första belägget i ett svenskspråkigt brev (*i Blacksta*) finns i ett originaldiplom, daterat 25/5 1456, som ingår i Stora pergamentsbrevsamlingen (RAP) i Riksarkivet. Riksarkivet förvarar även många andra brevsamlingar, vilket betyder att ett pergamentsbrev som finns i Riksarkivet inte alltid = RAP.

Orten återfinns på den ekonomiska kartan (från 1958) 1:10 000, blad 9 H, 2 c.

Södermanlands handlingar redovisar 1543/51 till 1573:

1. en skatteutjord som första gången uppträder 1556 och från 1565 har ett jordetal: ett öresland.
2. två kronoutjordar som för första gången uppträder 1559 med jordetalet ett öresland respektive ett halvt penningland; jordarna sammanslås 1560 till en kronoutjord som får jordetalet ett öresland.
3. ett kyrkohemman som finns med redan när redovisning av kyrkojordar i denna socken för första gången förekommer i jordeböckerna (1548). Hemmanet ingår i Krasta rättardöme och har jordetalet fyra öresland; 1556 ändras enhetens jordnatur till arv och eget- och 1565 till Vadstena kloster-hemman; jordetalet påverkas inte av jordnaturändringarna.
4. ett frälse(landbo)hemman utan angivet jordetal som finns med från början då redovisningen av frälsejordar för denna socken kan beläggas i jordeböckerna (1551). Räntan uppbärs senast från 1560 av Gabriel Kristierns-son (Oxenstierna).

I det övriga källmaterialet omtalas Blacksta fem gånger före 1560. Åtminstone tre omnämningarna har direkt eller indirekt att göra med donationer av jord i byn till kyrkliga institutioner, vilket var mycket vanligt under medelti-

den. Notisen 1286 talar om att Magnus Johansson, som har ett hävdvunnet släktnamn (Ängel) han själv veterligen aldrig använde, detta år sålde tre örtugland och sex penningland jord i Blacksta till Kettilvast i Nyköping. Jorden ingår i en mer omfattande försäljning om vilken man kan läsa en utförlig redogörelse under Bergshammar i samma socken. Följande notis, från 1330, meddelar att Önd Hade testamenterade ett öresland i Blacksta till Julita kloster; i diplommet uppges att Blacksta låg i Tuna socken och denna uppgift citeras här därför att den avviker från det förväntade (Bergshammars sn). Även för denna transaktion finns en huvudnotis, under Brunnsta, S:t Nikolai sn. Notisen för 1456 anger kort att en i Blacksta bosatt person (bonde) har ingått i en (faste)nämnd vid häradstinget. De två sista notiserna är utdrag från 1500-talets kamerala källor med uppgifter om kyrkohemmanets (nr 3 ovan) resurser och räntor (avrad).

- *Grönberga** 1385 *Grønbergha* (TrLSp 24/2), 1414 *Bærgha* (SöH SD 1889) – överbyggd tomt (RAÅ Nyköping 371:1) under Sjökapstensvägen i Arnö tätort.
SöH **1 fr** (Birgitta Bengtsdotter /Lillie/, 1562 Bengt Gylta).
1385 byter Bo Jonsson (Grip) till sig torpet *G under Arnö av Jakob Olofsson djäkn och dennes hustru Ingeborg Magnusdotter (se Skåra, Stigtomta sn) (TrLSp 24/2).
1414 tilldöms Bengt Svarte vid konungsräfäst torpet *G ('Berga') under Arnö (se Arnö) (SD 1889).

Kommentar:

*Grönberga omnämns i bevarade dokument första gången 1385. Redan nästa gång det omnämns, 1414, har förleden bortfallit ur namnet och orten kallas nu endast "Berga". Orten återfinns inte på ekonomiska kartan, vilket framgår av att någon kartkod inte anges. Dess lokalisering framgår däremot av FMIS, där den finns upptagen under Nyköping med RAÅ-nummer 371:1, samt av häradsekonomska kartan från omkring 1900 där "Berga" förekommer som ett ägonamn intill Arnö. Eftersom ortnamnet *Grönberga inte kan återfinnas på moderna kartor och förväxlingsrisk föreligger pga att det finns ett annat Berga i samma socken återges därför namnet enligt äldsta kända original med normaliserad stavning och asterisk. Den nu överbyggda tomten ligger i ett bostadsområde i Arnö tätort. I SöH upptas åren 1551–73 ett frälsehemman vars ränta först uppbärs av Birgitta Bengtsdotter (Lillie) och fr o m 1562 av (hennes son) Bengt Gylta. Två medeltida omnämmanden har bevarats till vår tid.

- *Tærukarlsthorp** 1385 byter Bo Jonsson (Grip) till sig torpet *Tærukarlsthorp* under Arnö av Jakob Olofsson djäkn och dennes hustru Ingeborg Magnusdotter (se Skåra, Stigtomta sn) (TrLSp 24/2).

Kommentar:

Orten förekommer en enda gång i det medeltida källmaterialet och redovisas inte i SöH. Den kan inte återfinnas i känt kartmaterial och inte heller i FMIS. Andra källor som skulle möjliggöra en mer precis lägesbestämning än att torpet med största sannolikhet låg i samma socken som huvudgården Arnö har inte hittats. Eftersom ortnamnet inte kan återfinnas i något kartmaterial och inte är behandlat i språkvetenskaplig litteratur utgör den ett exempel på den typ av rent språkvetenskapliga problem som DMS inte tar ställning till. Namnet återges därför med asterisk och exakt samma stavning som i äldsta kända original.

Helgesta 1385 *i Hælzstom* (TrLSp 24/2), 1408 *i Hælstum* (SD 1019) – 9 H, 4 a.
SöH **1 aoe**, 4:0, 1553 **2 aoe**, 1559 2:0 + 2:0.
1554 **1 aoeuj** (1559: 'sakfallsgods av Olof i Åsby').

Helgesta är sätesgård för Gudmund Torstensson (?grankotte) 1421–23 (RAp 30/3, RAp 25/11), hans svärson Gjurd Petersson (okänt sigill) 1446–58 (RAp 10/5, RAp 11/5, jfr SoH 1960:1 s 10, 24) och dotterson Gudmund Gjurdsson (ginbalk belagd med tre sjöblad) 1479–88 (RAp 13/12, Sjsp 27/6, jfr SMV s 808) samt dennes mor Katarina Gudmundsdotter 1493–94 (RAp 9/3, RAp 8/4, jfr SMP hft 8 sp 382, hft 16 sp 88).

Gjurd Petersson är vedervaroman vid häradstinget 1446 och 1455 (RAp 10/5, TrLSp 4/11) samt faste när Nils Santeson 1447 ger morgongåva till Katarina Folkesdotter i Brink (UUBp 19/6).

1385 byter Bo Jonsson (Grip) till sig ½:0 av Jakob Olofsson djäkn och dennes hustru Ingeborg Magnusdotter (se Skåra) (TrLSp 24/2).

...

Kommentar:

Det avsnitt som inleds ”Helgesta är sätesgård...” är en *sätesgårdsnotis*, dvs en notis som redovisar de frälsemän eller frälsekvinnor som daterar brev på en viss ort, eller omnämns i samband med orten på ett sådant sätt att de kan förmodas ha haft sin sätesgård där. Inte sällan skrivs de explicit till orten. I detta fall förhåller det sig just så, källorna har uttryckligen för flera av de berörda personerna efter deras namn tillägget 'i Helgesta' eller 'av Helgesta'. Den första av dem är Gudmund Torstensson, omnämnd som boende i Helgesta första gången 1421 (RAp 30/3) och sista gången 1423 (RAp 25/11) men han kan givetvis ha bott där även något tidigare eller senare. Man vet att han

hade ett sigillvapen men det bevarade sigillet är otydligt och det vapenbildsbeskrivande substantivet har därför försetts med ett ”?” för att markera uppgiftens osäkerhet. Gudmunds svärson Gjurd Peterssons sigill har inte bevarats till vår tid och någon avritning av det har inte återfunnits. Sigillbilden är därför okänd men det framgår av brevtexternas sigilleringsfraser att Gjurd ägde ett sigill. Därför anges för Gjurd ”(okänt sigill)”, vilket, när det står inom parentes i denna bok, alltid innebär att personen bevisligen har ägt ett sigill men att sigillbilden är okänd. Gjurd Petersson har en samtida namne, tillhörande släkten Schack av Skylvalla, som han i litteraturen, närmare bestämt i SoH 1960:1 s 10 och 24, har förväxlats med. Hänvisning till annan litteratur som föregås av ”jfr” innebär således vanligen att de uppgifter som finns i den angivna litteraturen på något sätt avviker från de här meddelade.

Södermanlands västligaste och största härad – Oppunda

Kartan visar förhistoriska gravfält i undersökningsområdet och därmed också fördelningen mellan förhistorisk bebyggelse och medeltida kolonisationsområden (FMIS).

Topografiska huvuddrag

Undersökningsområdet omfattar Oppunda härad som var Södermanlands största redan på medeltiden men även efter att tre socknar avskiljts från häradet i slutet av 1500-talet och lagts till det nybildade Villåttinge härad. Oppunda tillhör, med undantag för området kring sjön Öljaren, Nyköpingsåns vattensystem som är Södermanlands största. Överlag utör de stora sjöarna ett dominerande inslag i områdets geografi och en del av dem är också naturliga gränser. Häradet avgränsas i öst av Båven och Lidsjön, i norr av Hjälmarens och i sydväst av Tisnaren. Sydgränsen mot Jönåkers härad utgörs huvudsakligen av ett sjösystem med Yngaren, Hallbosjön och Långhalsen. Undersökningsområdet kan i stora drag beskrivas som en bergig och skogrik bygd med

tämligen stora sammanhängande stråk av odlingsmark insprängda på ett flertal ställen. Häradet är som mest skogrikt och bergigt i norr och minst så i öst-sydost.

Administrativ indelning

Oppunda härads tidigaste administrativa historia är höljdd i dunkel. Först i Raven van Barnekows räkenskaper från 1365–67, då Nyköpingshus var under återuppbyggnad, framträder Oppunda tydligt som ett av de sex häraderna vilka lagts som borgens förvaltnings- och underhållsområde; de övriga var Daga, Jönåker, Rönö, Västerrekarne och Österrekarne samt dessutom Villåttingen. Av dessa förefaller Rekarnebygden efter det nya slottslänets bildande ha varit mer löst knutet därtill än de övriga och de två häraderna upptas inte heller längre fram under senmedeltiden i sammanhanget (Fritz 2 s 21 ff, RBR s 29 ff).

Årtiondena närmast efter Barnekows länsinnehav kontrolleras Nyköpings slottslän av Bo Jonsson (Grip) och hans testamentsexekutorer såsom pantlän, även efter överenskommelsen mellan dem och drottning Margareta 1388. Senast i april 1405 håller Nils Jönsson (Svarte Skåning) Nyköpings slottslän för drottningens räkning och kronan kontrollerar sedan slottslänet fram till belägringen av Nyköpingshus 1434 då Albrekt Styke i egenskap av kronans fogde sluter stilleståndsavtal med Engelbrekt. Genom detta avtal förhindrar man att Engelbrekts styrkor river borgen och möjliggör därmed slottslänets fortsatta existens genom senmedeltidens politiska omvälvningar (DMS 2:2 s 22, Retsö s 130 ff).

I länsregistret från 1497 upptas Nyköpings slottslän bland de län som ibland brukar vara förlänade och ibland ligga under direkt kronoförvaltning (Westin s 139, se även Retsö s 130–33). Oppunda hade 1523–26 gemensam fogde (Peder Johansson) med Jönåkers härad (GR 4 s 63).

Häradet omfattande enligt 1500-talets kamerala material åtminstone t o m 1570-talet följande 16 socknar: Bettna, Björkvik (del), Blacksta, Flen, Floda, Forssa, Husby, Julita, Lerbo, Malm, Sköldinge, Vadsbro, Vingåker, Vrena, Årdala och Österåker. Oppunda förefaller under medeltiden ha varit indelat i fjärdingar vilkas exakta omfattning är okänd; Floda och Lerbo fjärdingar omnämns 1386 (RAp 25/4), Bettna och Årdala fjärdingar 1525 (AL 1 s 264).

Judiciella förhållanden

Tingslagets omfattning under medeltiden framgår genom uppräknings av nämndemän, fastar och vedervaromän i brev utfärdade på häradsting och

lagmansning. Tingslaget motsvarar det administrativa häradet.

Tingsplatser: Häradets rätta tingsplats, där ordinarie häradsting hölls omnämns första gången 1340 (DS 3525) och låg vid Vadsbro kyrka (DS 5849, RAp 13/1 1443, RAp 2/12 1447). Omnämnda som tingsplatser för lagmansning är Viby, Bettna sn 1340 (DS 3525), Österåkers kyrka 1397 (RAp 24/10), Vevelsta, Husby sn, 1424 (RAp 22/11), Blacksta kyrka 1439 (RAp 28/1), Bettna kyrka 1469 (RAp 6/9) och Lerbo kyrka 1480 (RAp 13/11). Råfsteting med härad sallmogen har hållits i Näsby, Blacksta sn 1377 (DS 9395–6), Strängnäs 1399 (RAp ?/6, se SDHK 11516) och 1409 (SD 1142, 1147–48), Skälby, Årdala sn 1400 (RAp 2/10), Nyköping 1401 (SD 15) och vid Vadsbro kyrka 1458 (RAp 16/10).

Häradshövdingar: **Gustav Tuve**sson (okänt sigill) tituleras häradshövding 1357 (DS 5700); Ulf Joarsson uppträder som häradshövding 1358 (DS 5849) men anger inte för vem han vikarierar trots att han beseglar med ett sigill (tre ekblad) som inte är hans eget – **Ragvald Nilsson** (Fargalt) omnämns som häradshövding 1361 (DS 6491) – **Bengt Filipsson** (Ulv) 1365–81 (DS 7201, RAp 6/7) – **Bo Jonsson** (Grip) 1383–84 (RAp 25/11, ShSp 28/5); för åtminstone två av de tre sistnämnda vikarierar Nils djäkn (tre N i sköld) vid många tillfällen 1362–85 (DS 6627, RAp 29/9) och Peter djäkn (bomärkessigill) i Tybble vikarierar 1370 (DS 8165) för Bengt Filipsson. – **Erengisle Nilsson** (Hammerstaätten) 1389–1405 (RAp 8/5, SD 662), har som sina vikarier Peter djäkn i Tybble 1389–91 (RAp 8/5, RAp 27/9), och Johan Tyrgilsson (bomärkessigill) i Valsta 1398–1405 (ShSp 2/11, SD 662) – **Karl Karlsson Öra** 1409–29 (FjsAp 26/5, UUBp ?/5) har som sina vikarier Johan Tyrgilsson i Valsta 1409 (FjsAp 26/5) och 1411 (SD 1435), Anders Offesson (?3-delad sköld) 1410 (SD 1328), Lars Nilsson (lilja) 1416–26 (SD 2283, RAp 24/6) och Halvid Andersson (svin) som är omnämnd som domhavande 1424–40 (RAp 30/9, UUBp 7/5) och alltså vikarierar även för Karl Öras närmaste efterträdare – **Gustav Algotsson** (Sture, sjöbladsätten) 1430–40 (UUBp 13/1, UUBp 7/5) – **Gotskalk Amundsson** (sparre över vinge) 1443–51 (RAp 13/1, RAp 9/2) har som sin vikarie Lars Nilsson (lilja) 1443 och 1447 (RAp 13/1, RAp 2/12) – **Mats (Erlandsson) Kagg** 1453–69 (RAp 27/1, ShSp 1/7) har tidvis som sin vikarie Olof Pedersson (heraldiskt sigill) i Ilända 1459–69 (EbAp 17/11, ShSp 1/7), vilken även kallas 'häradshövding' 1470 (RAp 17/2) – **Peder Brahe** 1474–99 (GuRoJb 12323, B 19 nr 74); som hans vikarie uppträder Måns domare 1487 och 1489 (RAp 12/5; SD 1050, feldat). Därefter är inga ordinarie häradshövdingar i Oppunda kända till namnet före 1540-talet (jfr ALD 1 s 101).

Kyrkliga förhållanden

De kyrkliga indelningen under medeltiden framgår av följande dokument:

1314 års förteckning över sexårgården indelar Strängnäs stift i fyra storprosterier. Under rubriken Nyköpings prosteri (*de prepositura Nicopensi*), som enligt längden omfattar häraderna Daga, Jönåker, Oppunda och Rönö samt en del av Villåttingen, redovisas följande här aktuella socknar och avgifter: Bettna (0:10)², Floda (0:10), Husby (0:10), Lerbo (0:6), Sköldinge (0:10), Vadsbro med annex (Blacksta) (1:0), Vingåker (0:12), Årdala med annex (Forssa) (0:10), Österåker (0:3) med (DS 1947, odat avskr). Malms sn saknas i ursprungsversionen av förteckningen (DS 1947).

I en odaterad förteckning över i domkyrkans institutioner inkorporerade socknar från omkring 1400 upptas Forssa och Årdala socknar som inkorporerade i Söra prebenda och Vingåkers sn i ärkediakonatet (A 15 f 60).

Under Gustav I:s regeringstid är Oppunda härad indelat i två prosterier. Enligt 1544 års länsregister är herr Lars i Lerbo prost för ett prosteri som omfattar Bettna, Blacksta, Flen, Floda, Forssa, Husby, Lerbo, Malm, Sköldinge, Vadsbro, Vrena och Årdala, medan Julita, Vingåker och Österåker utgör det andra prosteriet där herr Jöns i Vingåker är prost; samma längd uppger emellertid även att Vrena socken räknas till Jönåkers prosteri. (AL 3 s 187)

Skattesystemet

1500-talets *huvudskatt* i undersökningsområdet utgick före 1559 som en kollektiv s k gårdesskatt, med indelning i settingar, som bl a tillämpades i de fyra häraderna som ingick i Nyköpings slottslän: Daga, Jönåker, Oppunda och Rönö. Indelningen gav upphov till benämningen *settingsskatt* vilken inom Nyköpings slottslän hade införts före 1462 (VrApp 10/2, DMS 2:2 s 48). En gård omfattade i dessa häraderna sex settingar. URR anger den årliga räntan från Oppunda härad till 148:0 pn (vinterskatten), 102½:0:0:20 pn (sommar-skatten), 4 läster korn och 3 pund råg. Settingen motsvarande ungefärligen ett markland men någon direkt koppling mellan marklandsvärdering och skatt kan inte styrkas före 1559. Detta år genomförs en skattläggning i de nämnda häraderna, samt i Villåttingen och Öknebo härad, med syftet att lägga skatten i dessa över på de enskilda jordeboksenheterna och knyta den direkt till marklandstalen. Detta framgår genom bl a genom att åtgärden inte resulterade i någon generell förändring av skattesatserna medan ett antal ny- och omtaxeringar av marklandstal kan iakttas på enhetsnivå (gårdar, torp).

² Avgifterna i mark:öre. Gällande Björkvik och Vrena se DMS 2:3 s 26, Flen se DMS 2:4 s 24.

Det nya systemet förblev därefter i stort sett oförändrat till mitten av 1580-talet, då hertig Karl påbörjade sina beskattningsreformer. (DoSk s 73 f, 113 f, 123, 274-80, HH 11 s 66)

Källmaterial – landskapshandlingarna

Södermanlands handlingar (SöH) omfattar Södermanland utom Södertörn (DMS 2:1) som redovisas i *Upplands handlingar* (UH). Oppunda härad var förlänat under hela 1540-talet vilket sannolikt är huvudskälet till att det inte finns ordinarie ("årliga räntan") jordeböcker bevarade för tiden före 1551. Även årtiondet därefter är källäget mindre bra för jordnaturerna skatte, krono och frälse. Längder för ordinarie skatten ("årliga räntan") finns endast för tre år under 1550-talet, nämligen 1551, 1557 (EbAjb, ingår ej serien i *Landskapshandlingar*) och 1559. I den äldsta bevarade ordinarie jordeboken (SöH 1551:11) redovisas skatte och krono tillsammans och enheternas jordnatur kan bestämmas endast genom en i det avseendet mer detaljerad fodringsslängd i samma volym. Källäget är betydligt bättre för kyrkojord och arv och eget där ett antal längder från 1540-talet har bevarats (se tabell s 339). Många av de bevarade SöH-längderna är brand- och fuktskadade, inte sällan med omfattande textförluster. Enheter som under medeltiden tillhört Julita kloster redovisas under 1540-talet i *Västmanlands handlingar* (VmH) och därefter som arv och eget i SöH. Bristen på relevanta längder har medfört att för denna bok även har utnyttjats speciallängden *Gärder och hjälper* från 1535 som tidigare använts ytterst sparsamt i DMS-arbetet.

Källmaterial – viktigare enskilda källor

Gunhild Johansdotters (Bese) jordebok (C 21) är en förteckning, omfattande 26 blad i bred folio, över Gunhild Johansdotters (d 1553) arvegods i Sverige och hennes man Erik Turessons (Bielke, d 1511) arvegods i Blekinge och Skåne. Jordeboken har en påskrift som daterar den till 13 september 1514. Förteckningen har tidigare tillhört Tidö-arkivet men ingår numera i C-serien, RA, i likhet med två andra förteckningar över släkten Beses gods och jordebrev, nämligen C 40 och C 56.

Gustaf Rosenhanes jordebrevförteckning (GuRoJb) är en förteckning, omfattande 12 blad, upprättad i februari 1651 av Gustav Rosenhane (1619–84) på hans mors och syskons begäran. Förteckningen omfattar alla de jordebrev på Ro-

senhane-arvegods som fram till dess ”i een stoor confusion ihoopblandade” hade förvarats i ett brevskrin på sätesgården Torp (Husby sn). Gustav Rosenhane ordnade breven geografiskt, under olika sätesgårdar, samtidigt som han förtecknade dem. Förteckningen är bevarad i tre exemplar av vilka den mest omfattande numera återfinns inbunden i en volym i Sandbergska samlingen (KA) avdelning FF (Hemman och jordlägenheter m m) där den omfattar bladen 12321–32 (se GiSi s 60 not 123, PHT 1974 s 107 f).

Vadstena klostets jordeböcker (VaKlJb, HH 16) är bevarade för åren 1447, 1457, 1465/66 (uppbörds- och utgiftsbok), 1473 och 1502. Handskrifterna har i den vetenskapliga litteraturen sedan de första gången utgavs daterats och omdaterats flera gånger (om detta se SSFS 245 s XXXVII-XLII). Klostrets jordegendomar redovisas i följande ordning: Östergötland, Södermanland, Uppland, Västmanland, Närke, Västergötland, Värmland, Småland och Öland. 1447 och 1457 års jordeböcker är utgivna i textkritisk utgåva i SSFS 245. 1502 års jordebok är utgiven i HH 16, vartill utdrag ur de äldre jordeböckerna och bevarade åtkomsthandlingar är fogade. Jordeböckerna 1447/57 och 1502 förvaras i Riksarkivet, där de har beteckningarna D 11 och D 12, liksom jordeboken 1473 som utgör vol 10 i KA:s serie Kyrkors, skolors och hospitals akter (KySkHoa). Uppbörds- och utgiftsboken 1465/66, signum C 32, förvaras i UUB.

Skatteboken för Sköldinge socken (C 26) omfattar 19 blad i smal folio och har tillkommit före 1500. Volymen har tillhört lagmannen Åke Jönsson (Svarte Skåning) och omfattar förutom en dokumentation av en skattläggningsnämnds verksamhet i Sköldinge socken på 1490-talet (f 11v–18v) även diverse räkenskapsfragment från 1400-talets tre sista årtionden.

Oppunda härad

1329 *Uppunde* (DS 2702, avskr).

1340 *in communi placito Vppunde* (DS 3525).

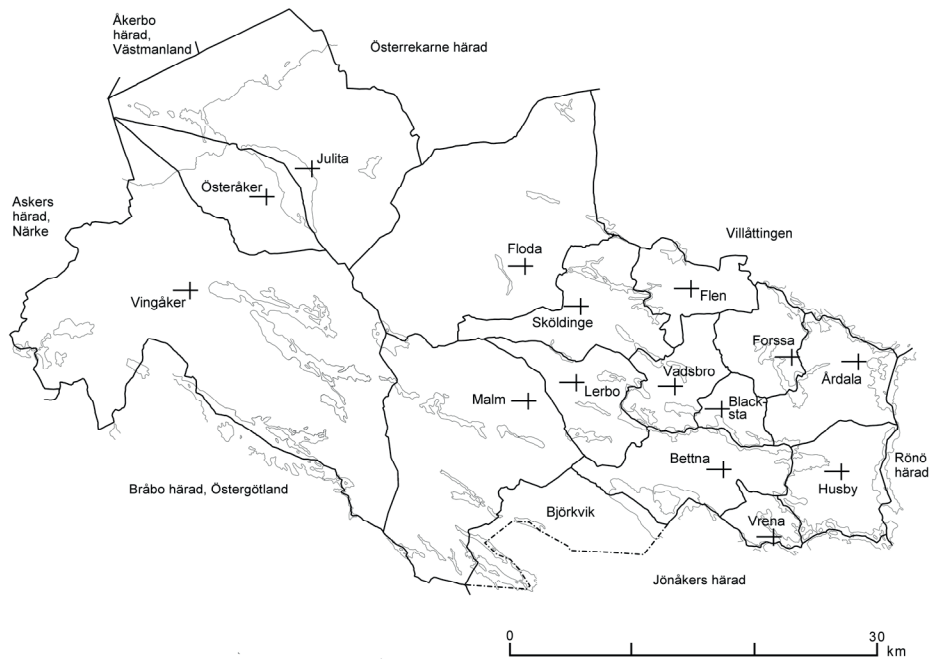
1357 *i Oppunde* (DS 5700).

Omfattning: Oppunda härad omfattade under medeltiden och nästan hela 1500-talet socknarna Bettna, Björkvik (del), Blacksta, Flen, Floda, Forssa, Husby, Julita, Lerbo, Malm, Sköldinge, Vadsbro, Vingåker, Vrena, Årdala och Österåker. När Villåttinge härad bildades 1588 lades socknarna Flen, Forssa och Årdala till det nya häradet tillsammans med de socknar som utgjort den medeltida Villåttingen (se DMS 2:4 s 118). Vingåker delades upp i Västra och Östra Vingåkers socknar 1754. Husby fick namnet ändrat till Husby-Oppunda 1885 (Kbr 17/4) och Malm till Stora Malm 1889 (Kbr 22/2).

Administrativ indelning, judiciella och kyrkliga förhållanden, se inledningen ovan.

Jfr AF 2 s 264–68, DoSk s 274–80 SU s 282–85.

Oppunda härad

Kartan visar Oppunda härad's omfattning i mitten av 1500-talet (SöH).

Karta över häradets sätessgårdar fram till omkring 1570. Se register på s 394

Bettna socken

- 1314 (?) *de Bethnum* (DS 1947, avskr).
1319 *parochie Bæthny* (DS 2198).
1329 *in Betnu* (DS 2744).
1336 *in Bethnw ... parochie Bethnw* (DS 3251).
1357 *i Beetno* (DS 5771).
1360 *i Beethno sookn* (DS 6239 a).

Omfattning: Bettna socken hade 1950 samma omfattning som under medeltiden och 1500-talet.

Kyrka: Kyrkans äldsta byggnadshistoria är inte närmare utredd, men den ursprungliga stenkyrkan bestod under 1200-talet sannolikt av ett långhus med de invändiga måtten ca 10 x 7 m samt kor och västtorn. Av denna kyrkobyggnad återstår i dag endast en del av nordmuren.

Under 1300- och 1400-talen skedde flera stora ombyggnader. Koret revs och långhuset förlängdes mot öster till nästan sin dubbla längd. Möjligen uppfördes också en sakristia på nordsidan under 1300-talet. Under 1400-talets senare del byggdes tornet på med en våning och försågs med en hög spira. Vidare breddades långhuset, vilket medförde att tornet hamnade asymmetriskt på västgaveln. Detta framkommer på Peringskiölds teckning från 1686, där även det medeltida vapenhuset är synligt. Såväl torn som vapenhus revs under 1700-talets senare hälft och ett nytt torn uppfördes först vid 1900-talets början. Av kyrkans räkenskaper att döma byggdes den medeltida sakristian om kraftigt på 1670-talet. Invändigt försågs kyrkan under 1400-talets senare del med två stjärnvalv av tegel som bars upp av en pelare mitt i gördelbågen mellan valven. Det östra stjärnvalvet ersattes 1667 med två kryssvalv. Beträffande medeltida målningar påträffades flera målningsslag vid restaureringen 1902, men de äldsta lagren undersöktes inte närmare. Man valde dock att lämna fem konsekrationsskors synliga. Dessa bör ha koppling till det avlatsbrev från 1443 som finns bevarat i avskrift (B 15 f 367), där kyrkans dedikationsdag ändras. Ytterligare tre avlatsbrev för Bettna kyrka från 1400-talets senare del finns bevarade i avskrift (B 15 f 232v, 373, 375v), där det i två av dem uttryckligen talas om att bidra till kyrkans byggnadskassa och utsmyckning.

Tre medeltida träskulpturer finns bevarade i kyrkorummet; en madonna med Jesusbarnet dateras till 1400-talets andra hälft liksom en Smärtoman. Ytterligare en Smärtoman dateras till tiden omkring 1500. Två av de tre medeltida kyrkklockorna förstördes i en brand 1989 medan den tredje återfinns i Vrena kyrka. Här kan även nämnas att Bettna kyrka fick silverföremål stulna av 'den stora kyrktjuven' Lars som stod inför rätta och dömdes till döden i Stockholm 1489. (SöKy 19, 1:a och 4:e uppl, SHM mbild, StTb s 293).

Kyrkby: Bettnaby. Socknens efterreformatoriska prästgård Sjölunda var ursprungligen ett torp under den medeltida prästgården som låg i Bettnaby.

Bettna kyrka, teckning ur Johan Peringskiölds *Monumenter i Södermanland* från 1684. Foto: KB.

Runstenar: Sö 52 (försvunnen), 53 (Valsta); nyfynd 1972: Åkra, fragment (Fornvännen 1984 s 253 f).

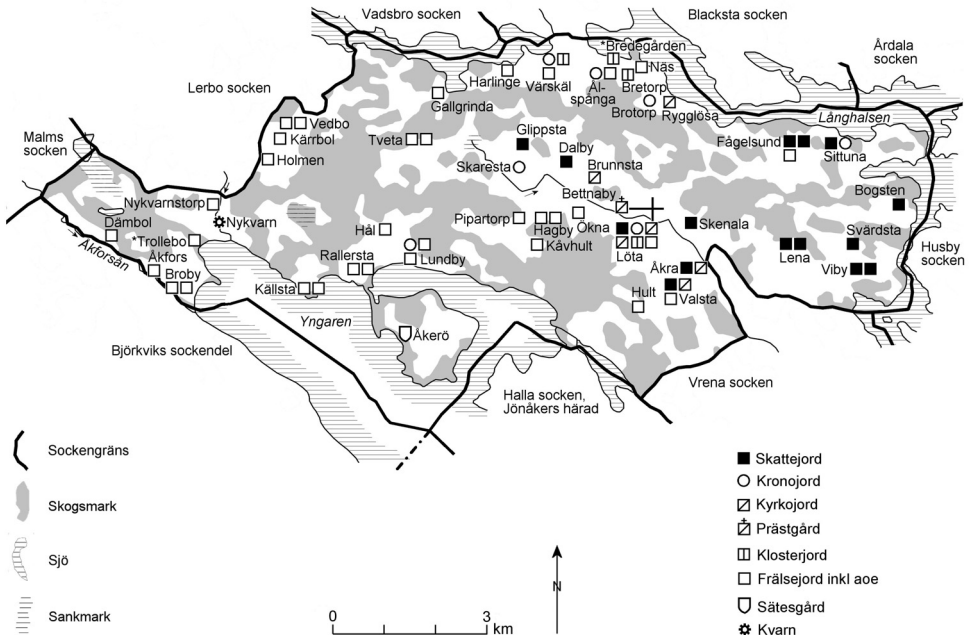
Antal jordeboksenheter enligt SÖH 1548/57 (1571)

	sk	skuj	kr	ky	kl	aoe	fr
Bettnaby	--	--	--	1 (1)	--	--	--
Bogsten	1 (1)	--	--	--	--	--	--
*Bredegården	--	--	--	--	0 (1)	1 (0)	--
Bretorp	--	--	--	--	0 (1)	1 (0)	--
Broby	--	--	--	--	--	--	2 (2)
*Brogetorp	--	--	1 (1)	--	--	--	--
Brunnsta	--	--	--	1 (1)	--	--	--
Dalby	1 (1)	--	--	--	--	--	--
Fågelsund	2 (2)	--	--	--	--	--	1 (1)
Dämbol	--	--	--	--	--	--	0 (1)
Gallgrinda	--	--	--	--	--	--	0 (1)
Glippsta	1 (1)	1 (1)	--	--	--	--	--
Hagby	--	--	--	--	--	--	2 (2)
Harlinge	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Holmen	--	--	--	--	--	--	1 (1)
*Hult	--	--	--	--	0 (1)	--	--
Hål	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Kävhuft	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Källsta	--	--	--	--	--	--	2 (2)
Kärrbol	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Lena	2 (2)	--	--	--	--	--	--
Lundby	--	--	1 (1)	--	--	--	2 (2)
Löta	1 (1)	--	1 (1)	2 (3)	0 (1)	2 (0)	--
Nykvärn	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Nykvärnstorp	--	--	--	--	--	--	1 (0)
Näs	--	--	--	--	--	--	0 (1)
Pipartorp	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Rallersta	--	--	--	--	--	--	2 (2)
Rygglösa	--	--	--	1 (1)	--	--	--
Sittuna	1 (1)	--	1 (1)	--	--	--	--
Skaresta	--	--	1 (1)	--	--	--	--
Skenala	1 (1)	--	--	--	--	--	--
Svärdsta	1 (1)	--	--	--	--	--	--
*Trollebo	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Tveta	--	1 (1)	--	--	--	--	2 (2)
Valsta	1 (1)	1 (1)	--	1 (1)	--	--	1 (1)

	sk	skuj	kr	ky	kl	aoe	fr
Vedbo	--	--	--	--	--	--	2 (2)
Viby	2 (2)	--	--	--	--	--	--
Värskäl	--	1 (1)	1 (1)	--	0 (1)	1 (0)	1 (1)
Åkfors	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Åkra	1 (1)	--	--	1 (1)	--	--	--
Ålspånga	--	--	1 (1)	--	--	--	1 (1)
Ökna	--	--	--	--	--	--	1 (1)
SUMMA	15 (15)	4 (4)	7 (7)	7 (8)	0 (5)	5 (0)	29 (31)

Dessutom redovisar längderna: *kyuj*: BrunNSTa 1 (1), Värskäl 1 (1).

Bettna socken

Kartan visar Bettna socken under 1550-talet (SöH).

Bettnaby 1423 *Beetna prestha gard* (RAP u d, se SDHK 19981), 1548 *Bettna* (SöH 1548:5) – 9 G, 6 j – bortodlat äldre bebyggelseläge (RAÄ 234:1) ca 300 m väster om kyrkan (GeomJb LSA C11:46, 1688).

SöH **1 ky** (Rygglösa rd).

1423 se Sjölund.

1473 se Löta.

- 1490 håller Erik Ottesson (Björnram från Västergötland) lagmansting i klockarestugan i B (RAp 17/12).
- 1502 uppger en minnesanteckning i Vadstena klostres jordebok att klostret äger 'en attung' jord i B prästgård (HH 16 s 255).
- 1553 har kyrkohemmanet, som uppges vara ett avgärda hemman, god åker varpå sås 12 spann korn och råg, äng till 20 lass hö, litet mulbete men varken skog eller fiskevatten; räntar $\frac{1}{2}$:0 avradspn, $\frac{1}{2}$:0 gengårdspn, 10 spann korn, 1 lispund smör, 6 dagsverken och fodring (SöH 1553:2).
- *Boda**
- 1446 *Bodha* (DN 16:155) – troligt läge vid nuv Bo hage (9 G, 6 i).
- 1446 byter Sigge Jönsson (Svarte Skåning) bort torpet *Bodha* till sin bror Åke Jönsson (se Åkerö) (DN 16:155).
- Bogsten**
- 1300 *de Bogasten* (DS 1321), 1336 *in Boghasten* (DS 3251), 1383 *i Boghasten* (RAp 20/6) – 9 H, 6 a.
SöH 1 sk 0:6.
- 1300 och 1303 är Radolf i B faste vid jordtransaktioner (DS 1321, DS 1405).
- 1336 omnämns Johan i B som faste (DS 3251).
- 1383 är Nils i B faste vid häradstinget (RAp 20/6).
- 1433 är Johan i B faste vid häradstinget (RAp 24/6).
- 1439 är Nils i B nämndeman vid lagmansting (RAp 28/1).
- 1447 är Lars i B faste vid häradstinget och 1458 är han nämndeman vid räfsteting (RAp 2/12, RAp 16/10).
- 1483 hävdar Lars i B och hans måg Peder Johansson i B i samband med en jordtransaktion att de är rätta arvingar till sin "frände" Ulf Torstensson (Skiringeätten) och att de har befullmäktigats av samtliga medarvingar (HH 31:146, DMS 2:3 s 201 f).
- 1485 uppträder Peder Johansson i B som kärke på sin svärfars vägnar vid Daga häradsting gällande arvet efter Ulf Torstensson (UUBp 3/12, DMS 2:4 s 95).
- 1490 är Peder Johansson i B nämndeman i rannsaktionsnämnd och 1497 är han faste till morgongåva (RAp 17/12, HabSp 6/11).
- *Bredegården** 1447 *Bredhegardh* (VaKlJb s 36) – B avskiljs från Ålspånga by (9 G, 7 i) under medeltiden och läggs åter in under Ålspånga (säteri) 1674; låg ca 200 m nordnordost om Ålspånga (GeomJb LSA C2:406 1635, och C8:41, 1692; AF

2 s 713).

SöH **1 aoe**, 1563 **1 kl**.

1447 har Vadstena kloster en gård om 0:0:8 i B, 'i Ålspånga', som räntar 14 spann korn, 0:0:8 avradspn, 0:½ pn ättargäld och 1 pund 5 mark mata. Till B hör en äng *Tubbolöt (*Tubboløoth*), som ger 4 lass hö. Jordeboken uppger att 'till ovannämmda öresland' även hör 0:1 i *Hakateppo (*Haka teppo*) samt en jord i *Lislatorp som räntar ½:0 pn och ½ pund mata. (VaKlJb s 36)

1457 är spannmålsavraden höjd till 16 spann korn (VaKlJb s 90)

1466 meddelas att *Tubbolöt är ett ödetorp (HH 16 s 256).

1469 är Halsten Halstensson i B fastevittne till morgongåva (RAp 21/8).

1473 fastställs avraden för B till 2 tön korn och 0:6 pn, *Tubbolöt kallas åter äng och det uppges att öreslandet i *Hakateppo är ett 'öresbol' i Ålspånga (HH 16 s 256).

1502 är avraden för B oförändrad men *Tubbolöt nämns inte längre (HH 16 s 255).

1510 (omkr) har Nils Bosson (Grip) en jord om 0:0:5 som räntar 0:3 pn (SkS E 8928).

1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en gård som sår 11 spann, har äng till 40 lass hö, fiskevatten och mulbete till nödtorften; räntar 0:6 avradspn, 12 spann korn, 6 dagverken och fodring (AoE 29 A).

Bretorp

1457 *Øffratorpp* (VaKlJb s 90), 1473 *Bredhatorp*, 1502 *i Torppit* (HH 16 s 256) – 9 G, 7 j – övergivet bebyggelseläge (RAÄ 358:1) ca 500 m öster om Ålspånga (GeomJb LSA C8:41, 1692).

SöH **1 aoe**, 1563 **1 kl**, 1568 **1 krt**, 1571 **1 klt**.

1457–1502 har Vadstena kloster en landbo i B som räntar ½:0 pn (VaKlJb s 90, HH 16s 256).

1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en gård som sår 5 spann, har äng till 10 lass hö, fiskevatten och mulbete till nödtorften; räntar 0:4 landgillespn, 0:3 dagsverkspn och halv fodring (AoE 29 A).

Broby

1435 *i Broby* (RAp 1/5) – 9 G, 6 h.

SöH **2 fr** (Johan Pedersson /Bååt/, Sten Eriksson /Leijonhufvud/).

1435 är Lars i B faste vid häradstinget (RAp 1/5).

1465 är Jöns i B faste vid häradstinget (RAp 11/5).

1543 har Johan Pedersson (Bååt) två gårdar om vardera 0:6

som har äng till 48 lass och landborna sår årligen 12 spann; gårdarna, som är hustrun Kristina Åkesdotters (Tott) arvegods, räntar 2 pund och 2 spann korn, 2 pund fläsk, 0:10 avradspn, 2:0 gästningspn och 0:6 dagsverkspn (EbA auts 37).

- Brotorp** 1558 *Brogetorp* (SöH 1558:9) – 9 G, 6 j – övergivet bebyggelse-läge (RAÄ 362:1) ca 300 m väster om Sjövik (GeomJb LSA C8:41, 1692).
SöH **1 kr.**
- Brunnsta** 1466 *i Brunstom* (DRAp 8/11) – 9 G, 6 j.
SöH **1 ky** (1553–56 0:6)
1 kyäng (Rygglösa rd).
1466 är Ingevald i B faste vid häradstinget (DRAp 8/11).
1553 har kyrkohemmanet god åker, varpå sås 3 pund korn och råg, äng till 30 lass hö, litet fiskevatten men gott om skog och mulbete; räntar 0:6 avradspn, ½:0 gengårdspn, 24 spann korn, 1 lispund smör, ½ pund fläsk, 6 dagsverken, från vilka befrielse beviljats, och fodring (SöH 1553:2).
- Dalby** 1382 *i Dalby* (LSBp 7/3) – 9 G, 6 j.
SöH **1 sk** 0:6.
1382 byter Ragvald Magnusson till sig 0:6 av Bo Jonsson (Grip) (se Närlunda, Husby sn) (LSBp 7/3).
1391 är Ernulf i D faste vid häradstinget (RAp 15/7).
1416–1437 är Gudmund i D ett flertal gånger faste vid häradstinget (SD 2283, UUBp 12/10).
1446 vittnar 'åldrige dannemannen' Gudmund i D inför biskopen om Bettna kyrkas jordinnehav (se DMS 2:3 s 85 f) (RAp 5/3).
- Dämbol** 1568 *Demboll* (SöH 1568:7) – 9 G, 6 h.
SöH 1568 **1 frt.**
- *Ekeby** 1382 *i Ekeby i Akrø* (LSBp 7/3) – nu inlagd i Åkerö; gården låg vid Djurgårdsberget (9 G, 5 i), ca 1,5 km västsydväst om Åkerö nuv huvudbyggnad, mellan Koholmen och gravfält RAÄ 132:1 (Josephson s 36).
1382 byter Ragvald Magnusson till sig ½:0 av Bo Jonsson (Grip) (se Närlunda, Husby sn) (LSBp 7/3); 1383 anges jordetalet till 0:0:7 (RApp 25/3).

- Fågelsund** 1329 *in Fughlæsunde* (DS 2744), 1358 *i Fuglasunde* (DS 5849) – 9 H, 6 a.
 SöH **2 sk** 0:6 + 0:3:2.
 1554 (endast) **1 skuj**.
1 fr (Per Ingemundssons /Hamraätten/ arvingar, 1560 Sten Eriksson /Kolhammarsätten/).
- En gård i Fågelsund är sätesgård för frälsemannen Johan i F (okänt sigill) 1458–69 (RAp 16/10, RAp 6/9).
- 1329 omnämns Sune i F som förmånstagare i Magnus Nilssons (Ivar Nilssons ätt) testamente (DS 2744).
 1347 är Sune i F faste vid häradstinget (DS 4201).
 1358 är Peter i F faste vid häradstinget (DS 5849).
 1362 är Jakob i F faste vid häradstinget (DS 6627).
 1366 och 1367 är Jakob och Olof i F fastar vid häradstinget (DS 7353, 7561).
 1369 byter Ernolf Holmstenson till sig 0:0:5:1¹/₃ i F av Peter i Ene, Stigtomta sn, mot ungefär dubbelt så mycket (0:0:10:2) jord i Kjulsta, Stigtomta sn (DS 7902, DMS 2:3 s 181).
 1370 är Germund i F faste vid häradstinget (DS 8165).
 1378 byter Olof i Ekeby, Halla sn, hans hustru Elin Ragvaldsdotter och hennes syster Holmfrid, till sig 0:0:4 i F av Bo Jonsson (Grip) mot jord i Halla sn, varvid Germund i F omnämns som befullmäktigad på Olofs, Elins och Holmfrids vägnar då det ojämna bytet jämkas genom skiljedom (se DMS 2:3 s 81) (DS 9744).
 1379(?) omnämns en Ingerun i F i samband med en av Bo Jonssons (Grip) jordtransaktioner (DS 9963, tergalpåskrift på brevfragment).
 1381 se Hallebro, Årdala sn.
 1381 och 1383 är Germund i F faste vid häradstinget (RAp 6/7, RAp 29/9).
 1423 omnämns Halden i F som nämndeman vid häradstinget och 1424 på lagmansting (RAp 1423 u d, se SDHK 19981, RAp 22/11).
 1435 är Halden i F faste vid häradstinget (RAp 1/5).
 1440 är Johan i F faste vid häradstinget (RAp 7/5).
 1446 vittnar 'äldrige dannemannen' Halden i F inför biskopen om Bettna kyrkas jordinnehav (se DMS 2:3 s 85 f) (RAp 5/3).
 1451 byter Nils i F jord i Jönåkers härad (UUBp 6/1, DMS 2:3 s 80, 85).

- 1458 ingår Johan i F i rannsaktionsnämnd vid räfsteting och 1460 är han faste vid häradstinget (RAp 16/10, DN 16:210).
- 1465 är Bengt i F faste vid häradstinget (RAp 11/5).
- 1469 är Johan i F nämndeman vid lagmansting (RAp 6/9).
- 1479 byter Karl Ragvaldsson bort sin rätta andel av sin fädernegård i F, som han tidigare bytt till sig mot jord i Lena, till sin farbror Torsten Johansson (halv lilla balkvis) mot en gård i Ramsta, Floda sn (RAp 19/2).
- 1502 säljer Johan Larsson, borgare i Uppsala, Lars Johansson i Björnarbo, Jumkils sn, Uppland, och Kristoffer Klemetsson i Björnarbo, på sina hustrurs vägnar rätta arvingar till Torsten Johansson, 0:0:7½ gammal frälsejord i F till Mårten Jakobsson, prebendat och föreståndare för själakoret i Uppsala. Om jorden i F är mer värd än köpeskillingen skänker säljarna överskottet till själakoret för Torstens och hans hustru Sigrids själar (RAp 15/2).
- 1502 lägger Mårten Jakobsson 0:0:7½ i F till den S:ta Helenas prebenda som han instiftar vid Uppsala domkyrka (se Dahlbäck s 142 f, Dahlbäck kas 848) (RAp 10/11).

Gallgrinda

- 1510 (omkr) *aff Gardgrinne* (SkS E 8928), 1558 *Galgrigna* (SöH 1558:9) – 9 G, 7 i.
- SöH 1558 **1 frt** (Klas Jöransson /Stiernsköld/).
- 1510 (omkr) har Nils Bosson (Grip) en jord i G som räntar 1:0 pn (SkS E 8928).

Glippsta

- 1347 *in Glipastum* (DS 4201), 1376 *i Glipastom* (DS 9264) – 9 G, 6 j.
- SöH **1 sk** 0:5.
1 skuj.
- 1347 är Ulf i G faste vid häradstinget (DS 4201).
- 1376–84 är Peter i G ett flertal gånger omnämnd som faste vid häradstinget (DS 9264, RAp 11/11).
- 1394 är Peter Karlsson i G fastevittne till morgongåva (UUB E 172 nr 34).
- 1401 se Löta.
- 1410 är Peter i G faste vid häradstinget (SD 1328).
- 1425–32 omnämns Halsten i G ett flertal gånger vid häradstinget, som edgångs- och nämndeman (UUBp 13/1, RAp 21/6).
- 1443 är Klas i G faste vid häradstinget (RAp 25/12).

1490 är Gustav i G rannsaktionsnämndeman (RAP 17/12).

Haffina

1422 *i Hagfinna* (RAP 7/11) – 9 G, 7 i.

1422 är Ingevald i H faste vid häradstinget (RAP 7/11).

Hagby

1343 *in Haghaby* (DS 3695), 1447 *i Haghaby* (RAP 2 /12) – 9 G, 6 j.

SöH **2 fr** (Anna Klemetsdotter /Hogenskild/)

1343 pantsätter Karl Magnusson hela sin jordegendom i H till Karl Dansson (se Sjölanda) (DS 3695).

1346 pantsätter Karl Magnusson 0:6 i H till Karl Dansson (se Sjölanda) (DS 4063).

1447 är Torsten i H faste vid härdstinget (RAP 2/12).

1458 byter Ragvald Magnusson (Fargalt), på Näshulta kyrkas vägnar, jord med Åke Jönsson (Svarte Skåning) som får två gårdar om sammanlagt 0:6 i H, vilka räntar 6 tön korn, 0:6 pn och 2 pund mata; till gårdarna hör av ålder två torp som vardera räntar 1:0 pn. Näshulta kyrkas prästbol som hade fått gårdarna i H av Ragvalds farfar, Ragvald Nilsson, får nu i stället av Åke Jönsson två gårdar i Säby, Barva sn. (RAP 2/6)

1460 får Åke Jönsson fasta på 1458 års byte varvid det meddelas att de två torpen under H är Kåvhult och Pipartorp (DN 16:210).

1461 är Jöns i H faste vid häradstinget (UUBp 6/6).

1482 är Peder Tass i H faste vid häradstinget (RAP 1/6).

1494 uppbär Åke Jönssons fogde 3 tön avradskorn av Peder Karlsson i H och lika mycket av dennes granne Botvid i H (C 27 II f 2).

1511 erlägger Birgitta Hansdotter (Tott) två landbor Bengt i H och Jöns i H mata om 1½ pund smör vardera (C 35 102).

1542 får Anna Hansdotter (Tott), vid arvskifte efter sin syster Birgitta Hansdotter, två gårdar som räntar sammanlagt 6 tön korn, 0:6 pn och 3 pund mata (se Åkerö) (RAP 5/3).

Harlinge

1369 *in Harlængio* (DS 7944), 1382 *i Harlænge* (LSBp 7/3) – 9 G, 7 i.

SöH **1 fr** (Klas Jöransson /Stiernsköld/).

Harlinge är sätesgård för Peter Petersson (okänt sigill) 1369 (DS 7944).

1369 pantsätter Peter Petersson i H, till priorn Tord och

- johanniterbröderna i Eskilstuna kloster, 0:6 i H och jord i Ålspånga, denna sn, samt i Eckersta, Halla sn (DS 7944).
- 1382 byter Ragvald Magnusson till sig 0:6 och allt där under ligger av Bo Jonsson (Grip) (se Närlunda, Husby sn) (LSBp 7/3).
- 1391 är Nils i H faste vid häradstinget (RAp 15/7).
- 1401 (omkr) skänker Johan Hermansson, kyrkoherde i Husby sn, sin egendom H till Strängnäs domkyrka (RAp odat nr 110, se SDHK 15520).
- 1437 och 1443 är Bengt i H faste vid häradstinget (UUBp 12/10, RAp 25/12).
- 1469 är Bengt i H fastevittne till morgongåva och 1472 är han vidervaroman till morgongåva (RAp 21/8, UUBp 22/1).
- 1510 (omkr) har Nils Bosson (Grip) en gård som räntar 4:0 pn och en äng vid gården som räntar 0:2 pn (SkS E 8928).
- Holmen** 1558 *Holmen* (SöH 1558:9) – 9 G, 6 h.
SöH **1 fr** (Åke Bengtsson/Färla/).
- Hult** 1556 *Hult* (SöH 1556:14B) – 9 G, 6 j.
SöH **1 aoet**, 1563 **1 klt** (1568 **1 krt**).
1556 meddelas att torpet H 'är nyupptaget från stubben' (SöH 1556:14B).
1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget ett torp som 'är opptagit av ödemarken' och räntar 0:4 landgillespn (AoE 29 A).
- Hål** 1381 *i Huli* (RAp 13/1) – 9 G, 6 i.
SöH **1 fr** (Karl Holgersson/Gera/).
1381 är Ulf i H faste vid häradstinget (RAp 13/1, RAp 8/7).
1382 byter Ragvald Magnusson till sig 0:0:7 av Bo Jonsson (Grip) (se Närlunda, Husby sn) (LSBp 7/3).
1390 är Ulf i H nämndeman vid häradstinget (RAp 7/6).
1469 är Olof i H faste vid häradstinget (ShSp 1/7).
1494 omnämns landborna Henrik och Mårten i H i Åke Jönssons (Svarte Skåning) räkenskaper (C 27 VII f 4v, 5v).
- Hässeläng** Se Valsta.
- Kåvhult** 1460 *Koweglugh* (RAp 8/11), 1494 *i Koffueholl*, *i Koffwahol*, *i Kaffwehøll* (C 27 VII f 4, 4v, 5v) – 9 G, 6 j.

- SöH **1 fr** (Anna Klemetsdotter /Hogenskild/).
 1460 får Åke Jönsson (Svarte Skåning) fasta på torpet K som han två år tidigare bytt till sig (se Hagby) (DN 16:210).
 1494 omnämns landbon Mårten i K i Åke Jönssons räkenskaper (C 27 VII f 4, 4v, 5v).
 1511 omnämns landbon Lars i K i Birgitta Hansdotters (Tott) räkenskaper (C 35 f 65, 98v).
 1542 får Anna Hansdotter (Tott) K, som räntar ½:0 pn, vid arvskifte efter sin syster Birgitta Hansdotter (se Åkerö) (RAp 5/3).

Källsta

- 1424 i *Kælsta* (RAp 30/9) – 9 G, 6 i.
 SöH **2 fr** (Kristina Larsdotter /Sparre av Rossvik/, 1560 Måns Pedersson /Lilliehöök/).
 1424 är Borgvat i K faste och 1429 är han nämndeman vid häradstinget (RAp 30/9, B 16 f 337).
 1494 omnämns landborna Johan och Knut i K i Åke Jönssons (Svarte Skåning) räkenskaper (C 27 VII f 4v).
 1544 får Kristina Larsdotter i morgongåva två gårdar om 0:6 som vardera räntar 18 spann korn, 0:6 pn och 1 pund fläsk (se Lagmansö, Vadsbro sn) (LibCa 94, I:14).

Kärrbol

- 1446 *Kærrabool* (RAp 22/3) – 9 G, 6 i.
 SöH **1 fr** (Anna Klemetsdotter /Hogenskild/).
 1446 byter Sigge Jönsson (Svarte Skåning) bort torpet K till sin bror Åke Jönsson (se Åkerö) (DN 16:155).
 1511 omnämns torparen Per i K i Birgitta Hansdotter (Tott) räkenskaper (C 35 f 102).
 1542 får Anna Hansdotter (Tott) K, som räntar ½:0 pn, vid arvskifte efter sin syster Birgitta Hansdotter (se Åkerö) (RAp 5/3).

Lena

- 1358 i *Linum* (DS 5849) – 9 H, 6 a.
 SöH **2 sk** 0:6:1:4 + 0:5:1:4, 1571 0:5.
 1358 är Eskil i L faste vid häradstinget (DS 5849).
 1362–1384 är Ingevald i L ofta omnämnd som faste vid häradstinget (DS 6627, RAp 15/2).
 1367–1391 är Olof i L ofta omnämnd som faste vid häradstinget (DS 7561, RAp 25/7).
 1378 är Ingevald i L befullmäktigad av Bo Jonsson (Grip) att vara en av fyra skiljedomare då en jordtvist ska avgöras vid häradstinget (se Fågelsund); 1379 är han faste vid häradstinget (DS 9744, DS 9965).
 1383 byter Ragvald Magnusson (Håkan Tunessons ätt) bort

- 0:0:0:4 i L och ger 4:0 pn i mellangift till hustru Margareta mot jord i *Ösby (RAp 29/9).
- 1384–1391 är Ragnar i L ett flertal gånger faste vid häradstinget (RAp 11/11, RAp 25/7).
- 1398–1425 omnämns Johan i L ett flertal gånger som nämndeman vid häradstinget och en gång vid räfsteting (ShSp 2/11, UUBp 13/1).
- 1411 är Olof i L faste vid häradstinget (SD 1435).
- 1451 är Peder i L faste vid häradstinget (RAp 9/2).
- 1464 är Folke i L faste vid häradstinget (EbAp 28/1).
- 1479 se Fågelsund.
- 1485 är Lars i L faste vid häradstinget (UUBp 30/9).
- *Lislatorp**
- 1370 i *Lislathorpp* (DS 8165), 1447 *Littatorp* (VaKlJb s 36), 1502 *Torppit* (HH 16 s 256). – okänt läge i närheten av Ålspånga.
- 1370 byter Olof Sop i Flenmo, Mellösa sn, bort 0:0:0:2 i L till hustru Margareta i Tavesta (se Stensjö, Malms sn) (DS 8165).
- 1447 har Vadstena kloster $\frac{1}{2}$:0 avradspn och 0: $\frac{1}{2}$ pn ättargäld (VaKlJb s 36).
- 1466 och 1473 är L öde (HH 16 s 256).
- 1502 kallas L 'torpet' i klostrets jordebok och räntar $\frac{1}{2}$:0 pn (HH 16 s 256).
- Lundby**
- 1340 i *Humbla Lundby* (GiBr s 89, avskr), 1357 i *Humblalundby* (DS 5771), 1366 i *Lunby* (DS 7353) – 9 G, 6 i.
- SöH **1 kr** 0:4.
2 fr (Anna Klemetsdotter /Hogenskild/ 1, Kristina Larsdotter /Sparre av Rossvik/, 1560 Måns Pedersson /Lilliehöök/ 1).
- 1340 byter Sigge Magnusson (Håkan Tunessons ätt) bort 0:0:0:19 till Bengt Håkansson (hjorthorn) med förbehållet att om bytet 'klandras' och Bengt därför blir av med jorden ska han i stället få lika mycket jord i Stäringe, Årdala sn (GiBr s 88 f).
- 1357 byter herr Sigvid, kyrkoherde i Bettna, på sockenkyrkans vägnar till sig 0:0:0:2 $\frac{1}{2}$ i L och därtill 0:12 pn av Lars i L mot jord i Åkersta, Lunda sn (DS 5771, DMS 2:3 s 114 f).
- 1366 byter Ragvald Magnusson till sig 0:0:1 i L av Nils i *Sundby (se *Sundby) (DS 7353).
- 1437 se Väla, Sköldinge sn.
- 1469 är Ingevald i L nämndeman vid lagmansting (RAp 6/9).

- 1482 byter Åke Jönsson (Svarte Skåning) till sig 0:0:5 av Knut Link (se Åkra) (StrLBp 19/7, felaktigt "Sundby" i DMS 2:3 s 86).
- 1492 och 1494 uppbär Åke Jönssons fogde 3 tön korn i avrad av Kristiern i L (C 27 I f Iv, II f 2).
- 1510/11 omnämns landborna Kristiern och Anders i L i Birgitta Hansdotters (Tott) räkenskaper (C 35 f 63, 102, 104, 109).
- 1542 får Anna Hansdotter (Tott), vid arvskifte efter sin syster Birgitta Hansdotter, en gård som räntar 3 tön korn, ½:0 pn och 1 pund mata (se Åkerö) (RAP 5/3).
- 1544 får Kristina Larsdotter i morgongåva en gård om 0:3 som räntar 12 spann korn, 0:3 pn och 1 pund fläsk (se Lagmansö, Vadsbro sn) (LibCa 94, I:14).

Löta

- 1346 i *Løtom* (DS 4063, avskr), 1347 in *Løtum* (DS 4201), 1376 i *Løtum* (DS 9264) – 9 G, 6 j.
- SöH **1 sk** 0:5.
1 kr 0:4.
2 ky (Rygglösa rd) 0:3:1:4 + 0:3.
1 aoe 0:5:2, 1556 0:6, 1571 **1 ky**.
1 aoe (1556 0:3), 1563 **1 kl** (1563 **1 krt**).
- 1346 pantsätter Karl Magnusson 0:0:1 till Karl Dansson (se Sjölanda) (DS 4063).
- 1347 byter Karl Magnusson bort 0:0:1 i L till Sigge Magnusson (Håkan Tunessons ätt) mot lika mycket jord i Ösby (DS 4201).
- 1356 byter Peter Karlsson (tre liljor) bort 0:0:5 till Tomas Petersson (okänt sigill) (se Gällsta, Ekerö sn) (DS 5588, DMS 2:1 s 102 f, 2:2 s 221).
- 1376 är Ragnar i L faste vid häradstinget (DS 9264).
- 1379 ger Katarina Tomasdotter (kluven sköld med halv örn och sågskura) 0:0:7½ i L till Vadstena kloster (se Skärstad, Varvs sn, Aska hd) (DS 9989).
- 1379 är Ernolf i L faste vid häradstinget (DS 10055).
- 1381 och 1382 är Ragnar i L faste vid häradstinget (RAP 13/1, RAP 9/10).
- 1381 säljer Anders Jönsson (okänt sigill) 0:0:7½ i L och jord i Valva, Husby sn, till Bo Jonsson (Grip) (RAP u d, se SDHK 11803).
- 1382 byter Ragvald Magnusson till sig 0:0:10 av Bo Jonsson (se Närlunda, Husby sn) (LSBp 7/3).
- 1384 byter Ragnar i L till sig 0:0:0:18, liggande i 'södra bolstaden' i L, av Olof Kettilmundsson i Oppeby,

- Helgesta sn, mot lika mycket jord i Oppeby (jfr DMS 2:4 s 141) (ShSp 28/5).
- 1401 tilldöms Ragnar (Petersson) i Hacksta, Björkviks sn, vid räfsteting en gård i L som han pantsatt till Nils Bosson (Natt och Dag) för den summa som Peder i Glippsta utfäst för att lösa sin sons liv; rätten dömer pantsättningen olaglig och den ska därför återgå (SD 15).
- 1403 tilldöms Nils Bosson vid lagmansting sammanlagt 0:0:1 i L som Ragnar i Hacksta bytt till sig, nämligen 0:0:0:6½ i 'södra bolstaden' av Olof Kettilmundsson och 0:0:0:1½ i 'norra bolstaden' av Bettna kyrka, och Ragnar återdöms de jordar han bytt bort (SD 390).
- 1405 se Viby.
- 1409 är Johan Dalbo i L faste vid häradstinget (FjsAp 26/5).
- 1411 byter Ragnar i Hacksta bort 0:½ i L till Ramfrid i Fimta, Sköldinge sn mot jord i Berga och Hacksta, Björkviks sn (se DMS 2:3 s 48, 55) (ShSp 7/11).
- 1411 är Borgvat och Nils Dalbo i L vidervaromän vid häradstinget (SD 1435).
- 1416 är Bengt i L faste vid häradstinget (SD 2283).
- 1424–1433 är Anders i L ett flertal gånger faste vid häradstinget (RAp 30/9, RAp 24/6).
- 1431 är Peder i L faste vid häradstinget (RAp 3/11).
- 1432 är Bengt i L faste vid häradstinget (UUBp 1/11).
- 1433 är Anders i L faste vid häradstinget (RAp 24/6).
- 1434 byter Peder i Närlunda, Husby sn, bort 0:0:8 i L till Mats i Skenala mot lika mycket jord i Skenala (GuRoJb 12323).
- 1447 och 1457 har Vadstena kloster en gård om 0:0:8 som räntar 16 spann korn och 0:0:7½ pn avrad, 1 pund mata och 0:½ pn ättargäld. Till gården ligger 1447 ett ödetorp kallat *Rooshagi* och goda fiskeverken. (VaKJb s 36, 90)
- 1464 är Ingevald i L vidervaroman vid häradstinget (EbAp 28/1).
- 1469 se Finnsta, Årdala sn.
- 1473 förlänas Olof Nilsson i L 0:0:1 i L av Åke Jönsson (Svarte Skåning) (RApp 18/10).
- 1473 anges storleken på Vadstena klostrets gård till 0:0:7½, räntan till 0:6 pn och 10 spann korn; torpstället *Rooshagi* upptas åter i jordeboken och det meddelas att till gården även ligger en fjäll i Bettna äng som ger 3 eller 4 lass hö årligen (HH 16 s 255).

- 1502 räntar klosterlandbon 0:4 pn och 10 spann korn. En minnesanteckning uppger att klostret äger 'en attung jord' i Bettna prästgård (HH 16 s 255).
- 1552 byter Gustav I till sig en gård i L av Påvel Magnusson, kyrkoherde i Floda (se DMS 2:4 s 145) (DDal 3:919, GR 23 s).
- 1553 har det större kyrkohemmanet utsäde till 12 spann korn och råg, äng till 53 lass (1555: 35 lass) hö, gott om mulbete och skog samt litet fiskevatten; räntar ½:0 avradspn, ½:0 gengårdspn, 14 spann korn, 1½ pund och 5 mark smör, 6 dagsverken samt fodring; det mindre hemmanet sår 10 spann korn, har äng till 30 lass, gott om mulbete och skog samt litet fiskevatten; räntar ½:0 avradspn, ½:0 gengårdspn, 12 spann korn, 1½ pund smör, 6 dagsverken och fodring (SöH 1553:2, 1555:15).
- 1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget två gårdar i L av vilka den större sår 16 spann, har äng till 40 lass hö, litet fiskevatten och mulbete; räntar 0:4 avradspn, 10 spann korn och 6 dagsverken. Den andra gården sår 7 spann, har äng till 20 lass, litet fiskevatten och mulbete; räntar 0:5:2 avradspn, 18 spann korn, 1 lipund smör och 6 dagsverken. (AoE 29 A)

Nykvärn

- 1494 *i Nyquern* (C 27 VII f 3) – 9 G, 6 h.
SöH 1 fr (Måns Pedersson /Lilliehöök/, 1562 Johan Pedersson/Bååt/).
- 1494 har Åke Jönsson (Svarte Skåning) en landbo Nils i N (C 27 VII f 3).
- 1511 erlägger Birgitta Hansdotters (Tott) landbo Nils Bengtsson i N 2 tön mjöl i tionde (C 35 f 104).
- 1543 har Johan Pedersson (Bååt) en kvarngård som är stubbejord, har äng till 10 lass och landbon sår årligen 6 spann; gården, som är hustrun Kristina Åkesdotters (Tott) arvegods, räntar 3 pund mjöl spann korn, 1:0 avradspn, 1:0 gästningspn och 0:6 dagsverkspn (EbA auts 37).

Nykvärnstorp

- 1544 *Nyquärnstorp* (LibCa 94, avskr), 1558 *i Nyquärnstorp* (SöH 1558:9) – 9 G, 6 h.
SöH 1558–61 1 fr (Måns Pedersson /Lilliehöök/).
- 1544 får Kristina Larsdotter (Sparre av Rossvik) i morgongåva en gård som är stubbejord och räntar 0:7 pn (se Lagmansö, Vadsbro sn) (LibCa 94, I:14).

- Näs** 1559 *i Nes* (SöH 1559:17) – 9 G, 7 j.
SöH 1559 **1 fr** (Klas Jöransson /Stiernsköld/).
- Pipartorp** 1460 *Pyparetorp* (DN 16:210) – 9 G, 6 j.
SöH **1 fr** (Anna Klemetsdotter /Hogenskild/).
1460 får Åke Jönsson (Svarte Skåning) fasta på torpet P som han två år tidigare bytt till sig (se Hagby) (DN 16:210).
1494 har Åke Jönsson en landbo Henrik i P (C 27 II f 4).
1511 uppbär Birgitta Hansdotters (Tott) landbo Olof i P 1 spann korn i 'barkarelön' (C 35 f 65).
1542 får Anna Hansdotter (Tott) P, som räntar 0:6 pn, vid arvskifte efter sin syster Birgitta Hansdotter (se Åkerö) (RAp 5/3).
- Rallersta** 1378 *i Ralustom* (DS 9721), 1451 *i Rallastom, Rallastha* (RAp 8/7) – 9 G, 6 i.
SöH **2 fr** (Anna Klemetsdotter /Hogenskild/).
1378 är Halsten i R faste vid häradstinget (DS 9721).
1451 ger Katarina Gunnarsdotter (två vingar) 0:6:1 i R till Strängnäs domkyrka men undantar därvid de torp som ligger under R (RAp 8/7).
1455 byter Åke Jönsson (Svarte Skåning) till sig 0:6:1 mot jord i Gredby, Härads sn (DN 16:186).
1494 får Åke Jönssons landbo Botvid i R ½ pund salt som ersättning för arbete han utfört (C 27 VII f 3).
1511 uppbär Birgitta Hansdotters (Tott) fogde avrad av Bertil i R som ger 7 spann korn och 5 spann råg (C 35 f 104).
1542 får Anna Hansdotter (Tott), vid arvskifte efter sin syster Birgitta Hansdotter, två gårdar som räntar sammanlagt 4 tön korn och 0:6 pn (se Åkerö) (RAp 5/3).
- *Rooshagi** 1378 se Löta.
- Rygglösa**
(nu Sjövik) 1343 *prædium Ryggialösa* (GiBr s 110 avskr), 1378 *in Rigelöso* (DS 9711), 1431 *i Ryggialöso* (RAp 24/5) – 9 G, 6 j (Sjövik).
SöH **1 ky**.
- Rygglösa (nu Sjövik) var huvudenhet för Rygglösa rättardöme, vilket 1553 förutom R omfattar landbohemman och -torp i Bettnaby, Brunnsta, Löta, Valsta och Åkra, denna sn, Fyrby och Plastorp, Blacksta sn, Berga, Oppeby, Täckberga, Vevelsta och *Åttingen, Husby sn, Prästbol och Vik, Vadsbro sn, Farneby och Prästebolet, Vrena sn (SöH 1553:2).

- 1343 byter Nils Abjörnsson (Sparre av Tofta) till sig en halv gård av Gustav Birgersson (Sparre av Hjulsta och Ångsö) mot en jord som kallas 'kyrkåttingen' i Blacksta sn (se Trinkesta, Blacksta sn) (GiBr s 109 f).
- 1378 omnämns Johan i R i Strängnäsiskaniken Jöns Peterssons testamente (DS 9711).
- 1431 är Nils i R faste vid häradstinget (RAP 24/5).
- 1553 sår kyrkohemmanet, som uppges vara ett 'avgärdatorp', 13 spann korn och råg, har äng till 30 lass hö, gott om mulbete, skog och fiskevatten; räntar 0:3:1 avradspn, ½:0 gengärdspn, 10 spann korn, 1 lispund smör, 6 dagsverken och fodring (SöH 1553:2).

Sittuna

- 1372 i *Setwunum* (DS X 160) – 9 H, 6 a.
SöH 1 sk 0:6.
1 kr 0:4.
- 1372–1381 är Törne i S ett flertal gånger faste vid häradstinget (DS X 160, RAP 6/7).
- 1378 är Törne i S befullmäktigad av Olof i Ekeby m fl att vara en av fyra skiljedomare då en jordtvist ska avgöras vid häradstinget (se Fågelsund) (DS 9744).
- 1383 är Germund i S faste vid häradstinget (RAP 25/11).
- 1398 är Johan i S faste vid häradstinget (ShSp 2/11).
- 1405 ger häradsdomhavanden fasta på 0:0:0:13½ i S som Ragvald i Farneby, Vrena sn, har sålt (GuRoJb 12324).
- 1409 köper Johan i S 0:5 i S av Birger och byter till sig ytterligare 0:0:0:9 mot jord i Näsby, Blacksta sn (GuRoJb 12324).
- 1412 säljer Hemming i Fågelsund 0:1 till hustru Estrid (GuRoJb 12324).
- 1413 säljer Halsten Ingevaldsson (kluven sköld) 0:1 till Johan i S (GuRoJb 12324).
- 1426 säljer Ernolf i Fågelsund 0:0:0:7½ till Johan i S (GuRoJb 12324).
- 1434 byter Peder Vassing i Närlunda, Husby sn, först till sig 0:2 i S och 0:1 i Berga, Vadsbro sn, av Håkan i Skenala mot 0:0:8 i Skenala varefter han byter bort jorden i S till Lars i S mot 0:2 i Torp, Husby sn (GuRoJb 12323).
- 1439 är Gregers i S nämndeman vid lagmansting (RAP 28/1).
- 1458 är Ingemund i S nämndeman vid råfsteting (RAP 16/10).
- 1460 köper Ingevald 0:11 i S (GuRoJb 12323).
- 1474 utfärdar häradsdomhavanden Peder Brahe fastebrev på "några öresland" i S (GuRoJb 12323, feldat).

Sjölunda

1346 i *Sølnoa* (DS 4063) – 9 G, 5–6 j.

1346 pantsätter Karl Magnusson (Folkungaättens oäkta gren) ett ”sæthws” i S och jord i Hagby, Löta och Ökna till sin svåger Karl Dansson (Stjärnbjälke) för de pengar som Karl Magnusson tidigare mottagit av Magnus (Nilsson) Röde på Karl Danssons vägnar för gods som Magnus köpt (DS 4063).

1423 fastställer häradstinget efter en häradssyn närmast föregående år (beslutad 2/5 1422) gränsen för ett torpställe, liggande vid Skräddartorpsån (*Sylna aa*), östligast vid det östra gårdet som tillhör Bettna prästgård. Enligt käranden (1422) Nils Davidsson, Svarte Jöns (Nilsson, Svarte Skåning) syssloman, hade herr Nils, kyrkoherde i Bettna, lagt torpstället under Bettna kyrka ’utan rätt och laga dom’. Efter nämndens utlåtande var Nils Davidsson fullt nöjd men inte herr Nils som ville att nämnden skulle gå ed, vilket nämnden inte ville göra i större omfattning än att de efter bästa förstånd hade gjort en sämja som var till kyrkans fördel snarare än nackdel. Därefter har ärendet fått ’stå’ i ett år varefter herr Nils och Svarte Jöns nye syssloman Olof Nilsson båda formellt godkänner den av nämnden lagda gränsen och häradshövdingen stadfäster den. (RAp 1423 u d, se SDHK 19981)

1446 byter Sigge Jönsson (Svarte Skåning) bort det översta mjärdaläget i *Sølnoe aa* (nuv Skräddartorpsån) med ett där befintligt ”lægherhwss” till sin bror Åke Jönsson (se Åkerö) (DN 16:155).

På Källarholmen (nu landfast), ca 900 m nordväst om nuv bebyggelse i Sjölunda, finns bebyggelselämningar (RAÄ 379:1) som sannolikt är rester av det 1346 och 1446 omnämnda huset (SMERGPm 2005-06-13).

Sjövik

Se Rygglösa.

Skaresta

1558 *Skarsta* (SöH 1558:9) – 9 G, 6 j.
SöH 1 kr 0:5.

Skenala

1336 in *Skinal* (DS 3251 or), 1382 i *Skenal* (LSBp 7/3) – 9 G, 6 j.

SöH 1 sk 0:5:1:4, 1560 0:6:1:4, 1561 0:1:2:4 (1571 är bonden ’fjärdingsman’ och har därför nedsatt skatt).

1336 omnämns Tyrgils i S som faste (DS 3251).

1382 byter Ragvald Magnusson till sig 0:6 av Bo Jonsson

- (Grip) (se Närlunda, Husby sn) (LSBp 7/3).
- 1434 byter Peder i Närlunda, Husby sn, först till sig 0:0:8 i S av Mats i S mot lika mycket jord i Löta varefter han byter bort jorden i S till Håkan i S mot 0:2 i Sittuna och 0:1 Berga, Vadsbro sn (GuRoJb 12323).
- 1451 är Erik i S faste vid häradstinget (RAp 9/2).
- *Sundby**
- 1303 *de Sundby* (DS 1405), 1366 *i Sunby i Akir øø* (DS 7353), 1416 *i Sundby* (SD 2283) – bortodlad tomt (RAÅ 283:1) ca 900 m nordväst om Åkerö (Josephson s 35 f).
- 1303 omnämns Sixten i S som faste (DS 1405).
- 1336 omnämns Ulf i S som faste (DS 3251).
- 1339 är Nils i S faste vid häradstinget (DS 3432).
- 1365 är Lars i S nämndeman vid häradstinget (DS 7201).
- 1366 byter Ragvald Magnusson (Håkan Tunessons ätt) till sig 0:3 i S och jord i Lundby av Nils i S mot jord i Hofsta, Björkviks sn (DS 7353).
- 1446 byter Sigge Jönsson (Svarte Skåning) bort S och 'de öde tomter som där uppe ligger' till sin bror Åke Jönsson (se Åkerö) (DN 16:155).
- Svärdsta**
- 1398 *i Swærtistom* (ShSp 2/11) – 9 H, 6 a.
SöH **1 sk** 0:6.
- 1398 och 1399 är Peder i S faste vid häradstinget (ShSp 2/11, RAp 30/10).
- 1399 dömer ett räfsteting S från Bo Jönsson (Jöns Götessons ätt) och under skatt (GuRoJb f 12325).
- 1494 omnämns landbon Erik i S i Åke Jönssons (Svarte Skåning) räkenskaper (C 27 f 5).
- 1543 omnämns Olof i S som en av Oppunda härads fyra sändebud vilka har förhandlat med kungen om tiondet m m (GR 15 s 11).
- *Trollebo**
- 1429 *i Trolla bodom* (B 16 f 337, avskr), 1558 *Trollebo* (SöH 1558:9) – låg ca 600 m sydväst om Nykvarn (GeomJb LSA C8:43, 1690).
- SöH **1 fr** (Kristina Larsdotter /Sparre av Rossvik/, 1560 Måns Pedersson /Lilliehöök/).
- 1429 är Ingemund i T faste vid häradstinget (B 16 f 337).
- 1544 får Kristina Larsdotter i morgongåva en gård som är stubbejord och räntar 1:0 pn (se Lagmansö, Vadsbro sn) (LibCa 94, I:14).
- Tveta**
- 1378 *in Thwetum* (DS 9711), 1510 (omkr) *aff Twetæ* (SkS E 8928) – 9 G, 6 i.

SöH **1 skuj** 0:1.

1 fr (Åke Bengtsson /Färila/); 'Stora T'.

1 fr (Klas Jöransson /Stiernsköld/); 'Lilla T'.

1378 omnämns Hemming i T i Strängnäskeniken Jöns Peterssons testamente (DS 9711).

1510 (omkr) har Nils Bosson (Grip) en jord i T som räntar 1:0 pn (SkS E 8928).

Valsta

1349 *in Hwalstum* (DS 4476), 1360 *i Hualstæ* (DS 6239a) – 9 G, 6 j.

SöH **1 sk**, 0:3:1:4 (jt endast 1557).

1 skuj.

1 ky (Rygglösa rd) 1555–56 0:3.

1 fr (Anna Klemetsdotter /Hogenskild/).

Till Valsta skriver sig Johan Tyrgilsson (bomärkessigill) 1390–1411 (RAp 7/6, SD 1435) som vid många tillfällen uppträder som häradsdomhavande under åren 1398–1411 (se under judiciella förhållanden ovan).

1349 dömer kung Magnus, efter rannsaking av en tolvmannanämnd, sammanlagt 0:0:14:1 i V och Åkra samt jord i Biesta, Lerbo sn, till biskop Sigmund i Strängnäs som förvärvat jordarna genom byte (DS 4476).

1360 byter Ingrid Magnusdotter (initialsigill), änka efter Sigmund Röde, till sig av biskop Tyrgils i Strängnäs sammanlagt 0:6 i V och Åkra, denna sn, lika mycket i *Akra och *Wraa, Vagnhärads sn, och 0:12 i Bäck, Vintrosa sn, i Närke, mot 3:0 i Husby, Husby sn, Österrekarne hd. Dessutom får Ingrid 140:0 pn i vängåva, en gård i Strängnäs som fri bostad och ett årligt underhåll om 2 läster korn, 4 tön råg och 20:0 pn (DS 6239a, DMS 2:2 s 104).

1366 är Tyrgils i V faste vid häradstinget (DS 7353).

1369 ger Jöns Petersson, kyrkoherde i Vadsbro, 0:0:5 i V till den kanikprebenda han instiftar vid Strängnäs domkyrka (se Aspesta, Kjula sn, Österrekarne hd) (DS 7841).

1372 byter Jöns Larsson (björn) bort sammanlagt 0:6 i V och Åkra till Lars Gerekesson (Björnlår) mot ½:0 i Fågelsta och Läggesta, Kärnbo sn, och 40:0 pn i mellangift (DS X 160).

1376–1383 är Tyrgils i V ett flertal gånger faste vid häradstinget (DS 9264, RAp 25/11).

- 1382 byter Ragvald Magnusson till sig 0:9 av Bo Jonsson (Grip) (se Närlunda, Husby sn) (LSBp 7/3).
- 1390 är Johan i V faste vid häradstinget (RAp 7/6).
- 1400 byter ärkedjåknen Gjurd Petersson i Strängnäs bort 0:0:2 till Ödis i Bjudby, Blacksta sn, mot lika mycket jord i Bjudby (RAp 9/10).
- 1426 byter Nils Johansson, kyrkoherde i Bettna, på kyrkans vägnar till sig ett torpställe, som är avgärdat från V och heter *Sallara thorp*, av Svarte Jöns (Svarte Skåning) mot en äng som heter Hässeläng (*Heslis æng*) (RAp 3/4).
- 1430–47 uppträder Olof i V ett flertal gånger i olika roller vid häradstinget och på lagmansting, som edgärdesman, nämndeman och vidervaroman (UUBp 13/1, RAp 2/12).
- 1431 byter Sigge Ulfsson (Sparre av Hjulsta och Ängsö), ärkedjåkne i Strängnäs, bort 0:0:2 i byns östra ände till Peter Tyrgilsson, kyrkoherde i Halla mot jord i Gryt, Blacksta sn (RAp 3/11).
- 1432 är Olof i V (RAp 21/6, RAp 28/1, RAp 2/12).
- 1459 är Peder i V faste vid häradstinget (EbAp 17/11).
- 1464 får Åke Jönsson (Svarte Skåning) vid arvsifte efter sin bror Sigge Jönsson en gård om 0:0:3½ som räntar 3½ tön korn, 0:0:3½ pn och 1 ½ pund mata (se Vrena, Vrena sn) (RAp 27/10).
- 1492 uppbär Åke Jönssons fogde 3½ tön avradskorn av Nils i V (C 27 f 1v).
- 1542 får Anna Hansdotter (Tott), vid arvsifte efter sin syster Birgitta Hansdotter, en gård som räntar 20 spann korn, 0:3½ pn, 1 pund och 15 mark fläsk i mata (se Åkerö) (RAp 5/3).
- 1553 har kyrkohemmanet god åker, varpå sås 9 spann korn och råg, äng till 20 lass hö, litet mulbete och skog till nödortfen; räntar 0:2 avradspn, ½:0 gengärdsfn, 6 spann korn, 1 lispund smör, 6 dagsverken och fodring (SöH 1553:2).

Vedbo

- 1401 i *Vydhbo* (SD 54) – 9 G, 6 i.
SöH **1 fr** (Åke Bengtsson/Färåla/); 'stora V'.
1 fr (Kristina Larsdotter/Sparre av Rossvik/, 1560 Måns Pedersson/Lilliehöök/); 'lilla V'.
- 1401 är Nils i V faste vid häradstinget (SD 54).
- 1511 uppbär Birgitta Hansdotters (Tott) fogde 1 pund fläsk och 1 lispund smör i mata av Olof Ragvaldsson i ?V (C 35 f 102).
- 1544 får Kristina Larsdotter i morgongåva en gård som är

stubbejord och räntar 0:7 pn (se Lagmansö, Vadsbro sn)
(LibCa 94, I:14).

Viby

- 1319 *in Vicby* (DS 2198), 1336 *in Viby* (DS 3251), 1372 *i Wiby*
(DS X 160) – 9 H, 6 a.
SöH **2 sk** 0:5:1:4 + 0:5:1:4.
- 1319 byter Björn Johansson, präst i Strängnäs stift, bort
0:0:16 i V och lika mycket i *Boresta, Toresunds sn,
vilket allt är hans fädernearv, till domkyrkan i Strängnäs
mot ½:0 i Molstaberger, Vårdinge sn, och 40 tön
spannmål årligen av biskopstiondet i Närke under hela
sin livstid, varefter den jord Björn byter till sig jämte
tiondet ska återgå till domkyrkan (DS 2198).
- 1336 omnämns Bengt i V som faste (DS 3251).
- 1340 hänvisas vid förlikning i en jordtvist till ett tidigare
lagmansting som hållits i V (DS 3525).
- 1372 är Lars i V faste vid häradstinget (DS X 160).
- 1386 överlåter Peder djäkn (bomärkessigill) i Tybble 0:0:0:2
till Bo Jonsson (Grip) som delbetalning av en skuld (se
Tybble, Malms sn) (RAp 25/4).
- 1391 är Nils i V faste vid häradstinget (RAp 15/7).
- 1400 säljer Jöns Petersson, kyrkoherde i Bettna, 0:1 i V, som
han förvärvat av Vårfrugillet i Nyköping, till Peter
Olofsson (sköld kluven av sågskura) och dennes måg
Nils Halstensson varvid Ingolf i V är faste (StrLBp
31/1).
- 1405 byter Mats Nilsson i Löta till sig 0:½ i V av Peter
Olofsson, som förvärvat jorden av Vårfrugillet, mot lika
mycket jord i Hacksta, Björkviks sn, Jönåkers hd (SD
604, DMS 2:3 s 53).
- 1409 är Farbjörn i V faste vid häradstinget och 1430 är han
edgärdsman (FjsAp 26/5, UUBp 13/1).
- 1461 är Anders i V faste vid häradstinget (UUBp 6/6).
- 1467 är Olof i V faste vid häradstinget (RAp 1/5).
- 1487 är Truls i V faste vid häradstinget (UUBp 27/1).

Värskäl

- 1382 *i Wætherskæl* (LSBp 7/3), 1401 *i Wædhirskæl* (SD 54) – 9 G,
7 j.
SöH **1 skuj** 0:4.
1 kr 0:5.
1568 (endast) **1 krt**.
1 kyuj.
1 aoe, 1563 **1 kl**.
1 fr (Klas Jöransson /Stiernsköld/).

- 1382 byter Ragvald Magnusson till sig 0:5 av Bo Jonsson (Grip) (se Närlunda, Husby sn) (LSBp 7/3).
- 1401 är Halsten i V faste vid häradstinget (SD 54).
- 1443 är Olof i V faste vid häradstinget (RAp 25/12).
- 1445 är Johan i V faste vid häradstinget (RAp 16/1).
- 1447 och 1457 har Vadstena kloster en gård om 0:2:0:2 som räntar 2 tön korn och 0:2 pn i avrad samt 1 pund mata och 0:½ pn ättargäld (VaKlJb s 36).
- 1466 – 1502 är avraden för klosterlandbon satt till 8 spann korn och ½:0 pn (HH 16 s 256).
- 1508 säljer Knut Nilsson (halv stjärna över vågskura) 0:0:1 i V 'i Vadsbro socken' till Anna Karlsdotter (Vinstorpaätten) (se *Pinnatorp, Malms sn) (UUBp 12/6).
- 1510 (omkr) har Nils Bosson (Grip) en jord i V som räntar 1:0 pn (SkS E 8928).
- 1511 omnämns landbon Nils Olofsson i V i Birgitta Hansdotters (Tott) räkenskaper (C 35 f 65).
- 1540 upplåter Anna Karlsdotter 0:1 i V till sina barn (se *Pinnatorp, Malms sn) (EbAp 2/5).
- 1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en gård som sår 7 spann, har äng till 16 lass hö, fiskevatten och mulbete till nödortfen; räntar 0:3 avradspn, 1 pund korn, 6 dagverken och fodring (AoE 29 A).

Åkerö

- 1281 *in Akærø* (DS 710), 1384 *in curia mea Akerø* (UUBp 28/12), 1404 *Aakrø* (ShSp 14/8), 1418 *Aakerøø* (SD 2448) – 9 G, 6 i – den medeltida gården låg ca 1,5 km väster om nuvarande huvudbyggnad (se notis nedan).

Åkerö är sätesgård för Ragvald Magnusson (Håkan Tunessons ätt) 1381–1403 (SRPp 45, Gardell nr 340), hans svärson Nils Bosson (Natt och Dag) 1404 (ShSp 14/8) och dennes svärson Svarte Jöns (Nilsson, Svarte Skåning) 1418–35 (SD 2445, RAp 10/4). Svarte Jöns lever ännu våren 1442 (RAp 26/3 jfr ÄSF I:3 s 262) då hans son Ture Jönsson utfärdar brev på Åkerö. Efter faderns död skriver sig Ture Jönsson till gården 1442 (UUBp 14/10) och därefter är Åkerö sätesgård för hans bror Åke Jönsson 1445–94 (RAp 18/1, RAp 12/8). – Åkes änka Birgitta Gregersdotter (Lillie) bor på Åkerö 1499–1503 (RAp 23/4, NMU s 155), därefter hennes bror Folke Gregersson 1506–07 (HabSp 2/3, RAp 25/1) och hans änka Birgitta Hansdotter (Tott) 1507–39 (C 35, GR 12 s 291). Birgittas syster Anna Hansdotter (Tott) ärver 1542 Åkerö med underliggande

gods men överlåter sätesgården till sin dotter Anna Klemetsdotter (Hogenskild), som är gift med Nils Pedersson (Bielke, d 1550), vilken 1537–44 skriver sig till Å. (GuRoJb f 12328v, RAP 5/3 1542, RAP 6/3 1544, GR 16 s 131); om Åkerö och det underliggande landbogodset i mitten av 1500-talet och senare se Ferm s 278–316 och AH s 123.

1281 överlåter Ulf Karlsson (Ulv) sin egendom i Å med dess underliggande ägor till 'herr' Fredrik Slikting (DS 710).

1366 se *Sundby.

1382 se *Ekeby.

1383 se *Ösby.

1384 utfärdar Ragvald Magnusson 'storligen krank till min lekamen' sitt testamente på Å och utser därvid Bo Jonsson (Grip) till testamentsexekutor och förmyndare för sin dotter Ingeborg (se även DMS 2:3 s 156) (UUBp 28/12).

1446 byter Sigge Jönsson (Svarte Skåning) bort till sin bror Åke Jönsson hela sin arvslott efter deras mor Ingeborg Nilsdotter (Natt och Dag) som är Å gård och jord i *Boda, Kärrbol och *Sundby mot jord i Värmland, Ludgo sn, samt i Norrby och Rörbo, Fläckebo sn, i Västmanland; fasta på bytet ges 1453 (DN 16:155, :174).

1535 daterar Gustav I ett brev på Å (GR 10 s 87).

1542 skiftas på Å arvet efter Birgitta Hansdotter (Tott), omfattande ca 300 godsenheter (gårdar, torp och kvarnar), mellan hennes systrar Anna och Karin, varvid Anna Hansdotter ärver Å, som räntar 1½ läst och 4 tön korn, och jord i Hagby, Kåvhult, Kärrbol, Lundby, Pipartorp, Rallersta, Valsta och Ökna, denna sn, Tovsund och Vrena, Vrena sn, Bergshammar, Bergshammars sn, Bergsmansbol, Dal, Klubbetorp, Krafbol, Nykvarn, Smedjebol, Sörby, Vedeby, Vedebykvarn, Å (Östra), ?Åkfors (kvarn) och Åsätter, Björkviks sn, Tuna, Bärbo sn, Ballersta, Ekeby, Eneby, Sund, Sörkärr, Väsby och Ösby, Halla sn, Råsta, Kila sn, Ambol, Fålltorp, Skeppsdrätt, Skogstorp och Vålsta, Nykyrka sn, samt Hassö, Helgesta sn, allt i Södermanland; vidare ärver Anna jord i Bälinge hd i Uppland samt i Småland, Värmland, Västmanland, Västergötland, Östergötland och Halland (RAP 5/3).

På öns västsida, ca 1,5 km väster om nuvarande huvudbyggnad, finns bebyggelseämningar (RAÄ 280:1) efter den medel-

tida sätesgården ("Gammelgården"), ca 150 m nordväst om gravfält RAÄ 130:1 (Josephson s 34). I ett odaterat brev från 1400-talets mitt omnämns en 100 alnar (närmare 60 m) lång bonad 'med underdräkt' som uppenbarligen var avsedd för huvudbyggnaden på Åkerö (Liedgren 1963).

Åkfors

- 1544 *Åkerfors* (LibCa 94 avskr), 1558 *Åkerfårs* (SöH 1558:9) – 9 G, 6 h – jfr Åkfors, Björkviks sn.
 SöH **1 fr** (Kristina Larsdotter /Sparre av Rossvik, 1560 Måns Pedersson /Lilliehöök/).
 1544 får Kristina Larsdotter Å kvarn som räntar 8 tön mjöl (se Lagmansö, Vadsbro sn) (LibCa 94, I:14).

Åkra

- 1336 *in Akrum* (DS 3251), 1369 *in Akra* (DS 7841), 1372 *i Akrum* (DS X 160) – 9 G, 6 j.
 SöH **1 sk** 0:5:1:4.
1 ky (Rygglösa rd), 1553 0:0:2:4, 1555 0:2:1:4, inget jt från 1558.
 1336 omnämns Germund i Å som faste (DS 3251).
 1349 tilldöms biskop Sigmund sammanlagt 0:0:14:1 i Å och Valsta (se Valsta) (DS 4476).
 1360 byter Ingrid Magnusdotter (initialsigill) till sig sammanlagt 0:6 i Å och Valsta av biskop Tyrgils (se Valsta) (DS 6239a).
 1369 ger Jöns Petersson, kyrkoherde i Vadsbro, 0:0:0:10 i Å till den kanikprebenda han instiftar vid Strängnäs domkyrka (se Aspesta, Kjula sn, Österrekarne hd) (DS 7841).
 1372 byter Jöns Larsson (björn) bort sammanlagt 0:6 i Å och Valsta till Lars Gerekeson (se Valsta) (DS X 160).
 1382 byter Ragvald Magnusson till sig ½:0 av Bo Jonsson (Grip) (se Närlunda, Husby sn) (LSBp 7/3).
 1424 är Halsten i Å nämndeman vid lagmansting (RAp 22/11).
 1464 ärver Åke Jönsson (Svarte Skåning) och hans bror Ture Jönsson hälften var av en gård om 0:0:7½ som räntar 2 tön korn, 0:0:7½ pn och 1 pund mata, varvid Tures andel preciseras till 1 tön korn, 0:1 pn, och ½ pd mata (se Vrena, Vrena sn) (RAp 27/10).
 1482 byter Åke Jönsson, med sin hustru Birgitta Gregersdotters (Lillie) och sin son Jöns Åkessons samtycke, jord med Knut Link, kyrkoherde i Bettna, så att Åke byter bort sin gård Å om 0:0:7½ till Bettna kyrka mot jord i Lundby, denna sn, och Sund, Halla sn

(StrLBp 19/7).

- 1511 omnämns Lars i Å i Birgitta Hansdotters (Tott) räakenskaper (C 35 f 63).
- 1553 har kyrkohemmanet god åker, varpå sås 6 spann korn och råg, äng till 20 lass hö, gott om mulbete och skog samt litet fiskevatten; räntar 0:1½ avradspn, ½:0 gengårdspn, 4 spann korn, 1 lispund smör, 6 dagsverken och fodring (SöH 1553:2).

Ålspånga

- 1353 *in Alspangum* (DS 4929), 1369 *in Aalspangum* (DS 7841), 1382 *i Alspangom* (LSBp 7/3) – 9 G, 7 j.
SöH **1 kr** 0:4.
1 fr (Klas Jöransson /Stiernsköld/).
- 1353 byter Filip Toresson (okänt sigill) bort 0:0:5:3 till Jöns Petersson, kyrkoherde i Vadsbro mot jord i Uddberga och Sörby, Helgesta sn, och Åby, Bergshammars sn (DS 4929, DMS 2:3 s 43).
- 1369 ger Jöns Petersson, kyrkoherde i Vadsbro, 0:2:0:3 i Å till den kanikprebenda han instiftar vid Strängnäs domkyrka (se Aspesta, Kjula sn, Österrekarne hd) (DS 7841).
- 1369 pantsätter Peter Petersson (okänt sigill) 0:0:5 till Eskilstuna kloster (se Harlinge) (DS 7944).
- 1378 ger Jöns Petersson 0:0:5:2, som han tidigare köpt av Filip Toresson, till Blacksta kyrkas fabrica och jord i Stensäng, Blacksta sn, till prästbordet vid samma kyrka (DS 9711).
- 1381 skänker Bo Jonsson (Grip) 0:0:7½ i Å med underliggande torp till det ärkedjäknedom han grundar vid Strängnäs domkyrka (se Fyrby, Blacksta sn) (RAp 16/5).
- 1382 byter Ragvald Magnusson till sig 0:0:8 av Bo Jonsson (se Närlunda, Husby sn) (LSBp 7/3).
- 1395 skänker Sten Stensson (Bielke) vid sitt inträde i Vadstena kloster all sin egendom i Å till klostret (se Blackstaby, Blacksta sn) (RAp 27/1).
- 1400 tilldöms Gjurd Petersson (halv lilja), ärkedjåkne i Strängnäs, en gård i Å och jord i Båresta, Vadsbro sn, samt 'andra små jordar' som Peter Gramal kärat till herr Gjurd om på lagmansting, varefter målet hänvisats till rannsaking på nästa ordinarie häradsting där målet nu avgörs (RAp 2/10).
- 1401 är Olof i Å faste vid häradstinget (SD 54).
- 1413 skänker Nils Bosson (Natt och Dag) 0:0:7½ i Å med

- tillhörande torp till ärkedjäknedömet i Strängnäs domkyrka (se Fyrby, Blacksta sn) (SD 1745).
- 1429 är Nils Jönsson i Å nämndeman vid häradstinget (B 16 f 337).
- 1431 är Johan och Ragvald i Å fastar vid häradstinget (RAp 24/5).
- 1447 har Vadstena kloster ett ödesbol i Å med avraden 3 spann korn, 0:½ pn och ½ pund mata (se *Bredegården) (VaKlJb s 36).
- 1457, 1466, 1473 och 1502 se *Bredegården.
- Ökna**
- 1346 i *Øknom* (DS 4063) – 9 G 6 j – övergivet bebyggelseläge (RAÄ 215:1) ca 1,5 km väster om kyrkan (GK J243-66-1, 1872).
- SöH **1 fr** (Anna Klemetsdotter /Hogenskild/).
- 1346 pantsätter Karl Magnusson 0:1 till Karl Dansson (se Sjölanda) (DS 4063).
- 1420 byter Peder länsman i Hovby, Blacksta sn, till sig 0:1 i Ö av Julita kloster mot jord i *Bokesta och Ålsta, S:t Nikolai sn (SD 2777, DMS 2:3 s 137, 164).
- 1478 säljer Ulf Torstensson (Skiringeätten) sin gård Ö till Åke Jönsson (Svarte Skåning) (RAp 12/5).
- 1494 uppbär Åke Jönssons fogde 2 tön avradskorn av en landbo i Ö (C 27 II f 2).
- 1542 får Anna Hansdotter (Tott), vid arvskifte efter sin syster Birgitta Hansdotter, en gård som räntar 2 tön korn, 0:2 pn och 1 pund mata (se Åkerö) (RAp 5/3).
- *Ösby**
- 1343 in *Øsby* (DS 4201), 1383 i *Østby i Akirø* (RApp 25/3) – inlagd i Åkerö, gården låg ca 600 m sydväst om nuvarande Åkerö huvudbyggnad, omedelbart öster om gravfält RAÄ 135:1 (Josephson s 36).
- 1347 byter Karl Magnusson till sig 0:0:1 i Ö av Sigge Magnusson (Håkan Tunessons ätt) mot lika mycket jord i Löta (DS 4201).
- 1383 byter Ragvald Magnusson (Håkan Tunessons ätt) till sig 0:0:6:1½ av Bo Jonsson (Grip) (se Närlunda, Husby sn) (RApp 25/3).
- 1383 byter Ragvald Magnusson till sig 0:0:2 av hustru Margareta mot jord i Lena (RAp 29/9).

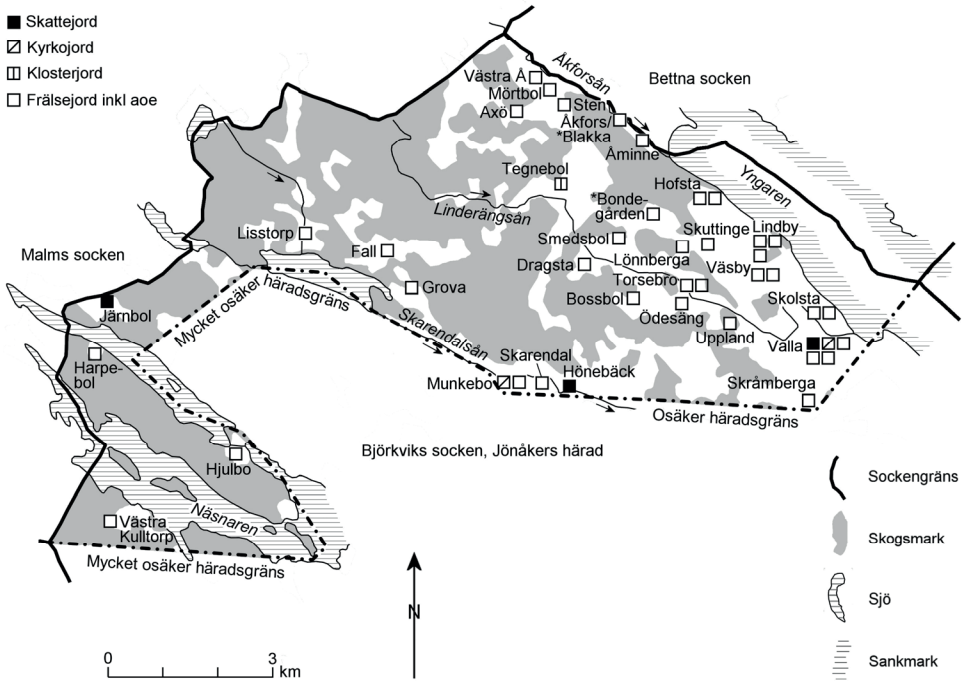
Björkviks socken

Omfattning: För redovisning av namnbelägg, socknens huvuddel och kyrko-
beskrivning se under Björkviks sn, Jönåkers härad (DMS 2:3 s 45).

Antal jordeboksenheter enligt SÖH 1548/51 (1569)

	sk	ky	kl	fr
Axö	--	--	--	1 (1)
*Bondegården	--	--	--	1 (1)
Bossbol	--	--	--	1 (1)
Dragsta	--	--	--	1 (1)
Fall	--	--	--	1 (1)
Grova	--	--	--	1 (1)
Harpebol	--	--	--	1 (1)
Hjulbo	--	--	--	1 (1)
Hofsta	--	--	--	2 (2)
Hönebäck	1 (1)	--	--	--
Järbol	--	--	--	1 (1)
Kulltorp	--	--	--	1 (1)
Lindby	--	--	--	3 (3)
Lisstorp	--	--	--	1 (1)
Lönnberga	--	--	--	1 (1)
Munkebo	--	1 (1)	--	1 (1)
Mörtbol	--	--	--	1 (1)
Skolsta	--	--	--	2 (2)
Skråmberga	--	--	--	0 (1)
Skuttinge	--	--	--	1 (1)
Smedsbol	--	--	--	1 (1)
Sten	--	--	--	1 (1)
Tegnebol	--	--	1 (1)	--
Torsebro	--	--	--	2 (2)
Valla	1 (1)	1 (1)	--	3 (3)
Väsby	--	--	--	2 (2)
Å, Västra	--	--	--	1 (1)
Åkfors	--	--	--	0 (1)
Åminne	--	--	--	1 (1)
Ödesång	--	--	--	1 (1)
SUMMA	2 (2)	2 (2)	1 (1)	34 (36)

Björkviks sockendel

Kartan visar Björkviks sockendel under 1550-talet (SöH).

Axtorp Se Axö.

Axö 1487 *Axsiø* (RAP 22/12) – 9 G, 6 h – övergivet bebyggelseläge med bebyggelselämningar (RAÄ 286:1) ca 600 m sydost om nuv bebyggelse (GeomJb LSA C5:25, 1684).

SöH **1 fr** (Peder Fleming, 1562 Lars Fleming, 1568 Jöran Johansson/Rosenhane/).

1487 ger biskop Kort Rogge torpet A under Hofsta till den prebenda han grundar i Strängnäs domkyrka (RAP 22/12).

1557 anger jordeboken A som en nyligen till brukning återupptagen 'torpastad' (EbAJb).

*Blakka se Åkfors.

*Bondegården

- (Görelsborg) 1487 *Bondegardhen* (RAP 22/12) – 9 G, 5 h (Görelsborg).
 SöH **1 fr** (Lars Fleming).
 1487 ger biskop Kort Rogge torpet B under Hofsta till den prebenda han grundar i Strängnäs domkyrka (RAP 22/12).
 1557 får Hans Klasson (Bielkenstierna) och hans medarvingar, vid arvsifte efter Bengta Knutsdotter, en gård som räntar 0:19 pn (se Däntersta, Vadsbro sn); samma år uppger jordeboken frälsegården som 'obytt' mellan Anna Håkansdotter (Hålbönäsätten) och Peder Fleming (ShS I vol 34:50, Viks E 2741, EbAjb).

Bossbol

- 1413 *Boskaffzbol* (SD 1722) – 9 G, 5 h.
 SöH **1 fr** (Karin Eriksdotter /Bielke/, 1562 Måns Svensson /Somme/).
 1413 får Cecilia Staffansdotter (Stangenberg) nytt brev på sin morgongåva, omfattande bl a torpet B under Hofsta (se Hofsta) (SD 1722).
 1455 får Ingrid Karlsdotter (Gädda) B som räntar 0:7 pn vid arvsifte efter sina bröder Nils Gädda och Staffan Gädda (se DMS 2:3 s 48) (RApp 10/12).
 1468 får Ingrid Karlsdotter B vid skifte med sin bror Erengisle Gädda (se Heby, Lerbo sn) (UUBp u d).
 1514 har Gunhild Johansdotter (Bese) B som räntar 0:10:1 pn (C 21 f 6v).

Dragsta

- 1413 *Drakastada* (SD 1722), 1455 *Drakistada* (RApp 10/12) – 9 G, 5 h.
 SöH **1 fr** (Knut Haraldsson /Soop/).
 1413 får Cecilia Staffansdotter (Stangenberg) nytt brev på sin morgongåva, omfattande bl a torpet D under Hofsta (se Hofsta) (SD 1722).
 1455 får Ingrid Karlsdotter (Gädda) D som räntar 0:5 pn vid arvsifte efter sina bröder Nils Gädda och Staffan Gädda (se DMS 2:3 s 48) (RApp 10/12).
 1468 får Ingrid Karlsdotter D vid skifte med sin bror Erengisle Gädda (se Heby, Lerbo sn) (UUBp u d).
 1514 har Gunhild Johansdotter (Bese) D som räntar 1:0 pn (C 21 f 6v).

Fall

- 1508 *Faalde* (UUBp 12/6), 1514 *aff Fal* (C 21 f 6v) – 9 G, 5 g.
 SöH **1 fr** (Knut Haraldsson /Soop/).
 1508 säljer Knut Nilsson (halv stjärna över vågskura) en halv

- gård som räntar 1:0 till Anna Karlsdotter (Vinstorpaätten) (se *Pinnatorp, Malms sn) (UUBp 12/6).
- 1514 har Gunhild Johansdotters (Bese) jordebok jord i F som räntar 0:0:16 pn (C 21 f 6v).
- 1540 upplåter Anna Karlsdotter en halv gård i F, som räntar 1:0 pn, till sina barn (se *Pinnatorp, Malms sn) (EbAp 2/5).
- Grova**
- 1455 *Groffoo* (RApp 10/12), 1468 *Growa* (UUBp u d), 1514 *aff Groda* (C 21 f 6v) – 9 G, 5 g.
SöH **1 fr** (Måns Svensson /Somme/).
- 1455 får Ingrid Karlsdotter (Gädda) G som räntar 1:0 pn vid arvskifte efter sina bröder Nils Gädda och Staffan Gädda (se DMS 2:3 s 48) (RApp 10/12).
- 1468 får Ingrid Karlsdotter G vid skifte med sin bror Erengisle Gädda (se Heby, Lerbo sn) (UUBp u d).
- 1508 säljer Knut Nilsson (halv stjärna över vågskura) en halv gård som räntar 1:0 till Anna Karlsdotter (Vinstorpaätten) (se *Pinnatorp, Malms sn) (UUBp 12/6).
- 1514 har Gunhild Johansdotter (Bese) jord i G som räntar 1:0 pn (C 21 f 6v).
- 1540 upplåter Anna Karlsdotter en halv gård i G, som räntar 1:0 pn, till sina barn (se *Pinnatorp, Malms sn) (EbAp 2/5).
- Görelsborg** Se *Bondegården.
- Harpebol**
- 1535 *Harpebool* (GHj s 689) – 9 G, 5 f.
SöH $\frac{1}{2}$ **fr** (Kristina Larsdotter /Sparre av Rossvik/, 1562 Måns Persson /Lilliehök/, 1568 öde).
- 1544 får Kristina Larsdotter (Sparre av Rossvik) i morgongåva en stubbejord som räntar 2 pund bast (se Lagmansö, Vadsbro sn) (LibCa 94, I:14).
- Hjulbo**
- 1413 *Hiwlaboda* (SD 1722) – 9 G, 5 f.
SöH **1 fr** (Knut Haraldsson /Soop/).
- 1413 får Cecilia Staffansdotter (Stangenberg) nytt brev på sin morgongåva, omfattande bl a torpet H under Väsby (se Skolsta) (SD 1722).
- 1455 ärver Ingrid Karlsdotter (Gädda) en gård i H efter sin bror Staffan Gädda (se Skolsta) (B 2:14).
- 1514 har Gunhild Johansdotter (Bese) H som räntar 1:0 pn (C 21 f 6v).

- Hofsta**
- 1303 *in Hostum* (DS 1393), 1366 *i Hostum* (DS 7353) – 9 G, 5 h.
- SöH **2 fr** (Knut Haraldsson /Soop/, Anna Håkansdotter /Hålbonsätten).
- 1303 överlåter herr Tyrgils, kyrkoherde i S:t Nikolai sn, 0:0:8 i H till sin kyrka som lösen för en skuld (se DMS 2:3 s 161 f) (DS 1393).
- 1338 säljer Karl Magnusson (Folkungaättens oäkta gren) 0:0:0:6½ till Sigge Magnusson (Håkan Tunessons ätt) (DS 3336).
- 1366 byter Ragvald Magnusson (Håkan Tunessons ätt) bort 0:½ till Nils i *Sundby mot jord i Lundby och *Sundby, Bettna sn (DS 7353).
- 1379 byter Karl Öra till sig 0:2 av Ingevald Anundsson (se Skolsta) (DS 9965).
- 1379 skänker Ingevald Anundsson 0:½ i H och det underliggande torpet Tegnebol till Vadstena kloster (se Sundby, Forssa sn) (DS 10055).
- 1385 se Skolsta.
- 1385 ger Ingevald Anundsson 0:½ i H och det underliggande torpet Tegnebol till sin brorson Torsten Nilsson (Skiringeätten) (RAp 16/4).
- 1405 se DMS 2:3 s 53.
- 1409 tilldöms Vadstena kloster på räfsteting 0:½ och torpet Tegnebol samtidigt som Torsten Nilssons brev på samma jordar döms ogiltigt (SD 1148).
- 1413 får Cecilia Staffansdotter (Stangenberg) nytt brev på sin morgongåva som bl a omfattar 0:0:8½ i H med de sex underliggande torpen Bossbol, Dragsta, Lönnberga, Skuttinge, Smedsbol och Å (se Skolsta) (SD 1722).
- 1447 har Vadstena kloster en ödejord om 0:½, som borde ränta 4½ spann korn och 0:½, med ett avgärdatorp i Tegnebol (VaKlJb s 40).
- 1455 ärver Ingrid Karlsdotter (Gädda) en gård i H efter sin bror Staffan Gädda (se Skolsta) (B 2:14).
- 1473 redovisar klostrets jordebok endast en minnesanteckning om att klostret äger 0:½ i H (VaKlJb 1473 f 11).
- 1487 ger biskop Kort Rogge 0:2 i H med de underliggande torpen Axö, *Bondegården, Mörtbol och Sten, till den prebenda han grundar i Strängnäs domkyrka (RAp 22/12).
- 1505 ärver Håkan Andersson (Hålbonsätten) en jord i H som räntar 4 spann korn efter sin mor Kristina

- Gotskalksdotter (Ulv) (DbRh vol 26).
 1514 har Gunhild Johansdotter (Bese) en gård som räntar 0:12 pn (C 21 f 7).
- Hönebäck** 1535 *Hönebek* (GHj s 688) – 9 G, 5 h.
 SöH **1 sk.**
- Järnbol** 1455 *Hiernæbool* (B 2, avskr), 1551 *Hiernebola* (SöH 1551:11) – 9 G, 5 f.
 SöH **1 fr** (Svante Sture).
 1455 ärver Ingrid Karlsdotter (Gädda) en gård i J efter sin bror Staffan Gädda (se Skolsta) (B 2:14).
 1528 får Svante Stensson (Sture) ett halvt torp som räntar 0:0:8 pn vid arvskifte efter sin far och sina syskon (se Skolsta) (VikS E 2739 f 9, 55v).
 1561 har Svante Sture ett torp som räntar 0:1:0:4 avradspn, 0:2 gästningspn, ½ får, 1 höns, 5 ägg, ½ gås, 3 lass ved och 3 dagsverken (ShS I 158a f 26v).
- Kulltorp, V** 1535 *Kulletorp* (GHj s 688) – 9 G, 4 f (Västra Kulltorp).
 SöH **1 fr** (Kristina Larsdotter /Sparre av Rossvik/, 1562 Måns Persson /Lilliehöök/).
 1544 får Kristina Larsdotter (Sparre av Rossvik) i morgongåva en stubbejord som räntar 6 pund bast (se Lagmansö, Vadsbro sn) (LibCa 94, I:14).
- Lindby** 1339 *in Lindby* (DS 3431, avskr), 1413 *i Lunby* (SD 1722), 1514 *aff Lundby* (C 21 f 7) – 9 G, 5 i – övergivet bebyggelseläge med bebyggelseämningar (RAÄ 126) ca 1,4 km sydost om Hofsta (LSA C5–96:1, 1732).
 SöH **3 fr** (Svante Sture, Måns Svensson /Somme/, Lars Fleming); 1568 alla öde.
 1339 pantsätter Karl Magnusson (Folkungaättens oäkta gren) 0:0:13 till Olof Brand (DS 3431).
 1413 får Cecilia Staffansdotter (Stangenberg) nytt brev på sin morgongåva som bl a omfattar 1:0 i L med tre underliggande torp i Torsebro (se Skolsta) (SD 1722).
 1455 ärver Ingrid Karlsdotter (Gädda) en gård i L efter sin bror Staffan Gädda (se Skolsta) (B 2:14).
 1487 ger biskop Kort Rogge 0:2 i L med de underliggande torpen Munkebo och Skarendal till den prebenda han grundar i Strängnäs domkyrka (RAp 22/12).
 1514 har Gunhild Johansdotter (Bese) en gård som räntar 0:2 pn (C 21 f 7).
 1528 får Svante Stensson (Sture) en gård som räntar ½:1 pn

vid arvskifte efter sin far och sina avlidna syskon (se Skolsta) (VikS E 2739 f 9, 55v).

1557 får Hans Klasson (Bielkenstierna) och hans medarvingar, vid arvskifte efter Bengta Knutsdotter, en gård som räntar 2:0 pn (se Däntersta, Vadsbro sn) (ShS I vol 34:50, VikS E 2741).

1557 sägs en frälsegård vara 'obytt' mellan Anna Håkansdotter (Hålbonsätten) och Peder Fleming (EbAjb).

1561 har Svante Sture en gård om 0:3 som räntar 0:3 avradspn, ½:0 gengårdspn, 12 spann korn, ½ får, 1 höns, 5 ägg, ½ gås, 3 lass ved och 3 dagsverken (ShS I 158a f 26v).

Lisstorp

1410 *Letla torpe* (UUBp E 176 f 36, avskr), 1455 *Lizla torp* (RApp 10/12), 1468 *i Liltatorp* (UUBp u d) – 9 G, 5 g.

SöH 1 fr (Axel Eriksson /Bielke/, 1562 Erik Månsson /Natt och Dag/).

1455 får Ingrid Karlsdotter (Gädda) L, som räntar 2 tön korn, 0:2 pn, samt ½ pund mata, vid arvskifte efter sina bröder Nils Gädda och Staffan Gädda (se DMS 2:3 s 48) (RApp 10/12).

1410 byter Nils Fos bort 0:0:0:3 i L till Peter Olofsson (se Djulfors, Malms sn) (UUBp E 176 f 36).

1466 är Jakob i L faste vid häradstinget (DRAp 8/11).

1468 får Ingrid Karlsdotter L vid skifte med sin bror Erenigle Gädda (se Heby, Lerbo sn) (UUBp u d).

1508 säljer Knut Nilsson (halv stjärna över vågskura) en halv gård som räntar 1:0 till Anna Karlsdotter (Vinstorpaätten) (se *Pinnatorp, Malms sn) (UUBp 12/6).

1514 har Gunhild Johansdotter (Bese) L som räntar 2 tön korn, ½:0 pn, samt 14 mark mata (C 21 f 6v).

1540 upplåter Anna Karlsdotter en halv gård i L, som räntar 1:0 pn, till sina barn (se *Pinnatorp, Malms sn) (EbAp 2/5).

1556 upptas i en arvskiftesjordebok efter Måns Johansson (Natt och Dag) en gård i L som räntar 12 spann korn, 0:4 pn, ½ pund fläsk, ½ pund bast och 0:12 gästningspn (Bio N 2b).

Lönnerberga

1413 *Læmabergh* (SD 1722), 1468 *Læmmæbergh* (UUBp u d), 1551 *Læmaberga* (SöH 1551:11) – övergivet bebyggelse-läge med bebyggelselämningar (RAÄ 205:1) ca 900 m

- sydost om Görelsberg (GeomJb LSA C5:25, 1684).
 SöH **1 fr** (Knut Haraldsson /Soop/).
- 1413 får Cecilia Staffansdotter (Stangenberg) nytt brev på sin morgongåva, omfattande bl a torpet H under Hofsta (se Hofsta) (SD 1722).
- 1455 får Ingrid Karlsdotter (Gädda) L, som räntar 0:6 pn, vid arvskifte efter sina bröder Nils Gädda och Staffan Gädda (se DMS 2:3 s 48) (RApp 10/12).
- 1468 får Ingrid Karlsdotter L vid skifte med sin bror Erengisle Gädda (se Heby, Lerbo sn) (UUBp u d).
- 1514 har Gunhild Johansdotter (Bese) L som räntar 0:9 pn (C 21 f 6v).
- Marieberg** Se Skolsta.
- Munkebo** 1482 *i Munkabode* (RAp 1/6) – 9 G, 5 h.
 SöH **1 ky** (Krasta rd).
1 fr (Peder Fleming, 1562 Lars Fleming).
 1482 är Olof i M faste vid häradstinget (RAp 1/6).
 1487 ger biskop Kort Rogge torpet M under Lindby till den prebenda han grundar i Strängnäs domkyrka (RAp 22/12).
- Mörtbol** 1470 *i Mørtobole* (RApp 17/2) – 9 G, 6 h – äldre bebyggelseläge (RAÄ 298:1) ca 400 m nordost om nuvarande (GeomJb LSA C5:25, 1684).
 SöH **1 fr** (Sten Eriksson /Kolhammarsätten/).
 1470 är Arvid i M nämndeman vid häradstinget (RApp 17/2).
 1487 ger biskop Kort Rogge torpet M under Hofsta till den prebenda han grundar i Strängnäs domkyrka (RAp 22/12).
- *Nässeng** 1508 säljer Knut Nilsson ett torp *Næss engh*, som räntar ½:0 pn, till Anna Karlsdotter (se *Pinnatorp, Malms sn) (UUBp 12/6) – enheten låg sannolikt ungefär vid platsen för nuv Viggartorp (9 G, 5 g).
- Skarendal** 1487 *Skarndaal* (RAp 22/12) – 9 G, 5 h.
 SöH **1 fr** (Peder Fleming, 1562 Lars Fleming).
 1487 ger biskop Kort Rogge torpet S under Lindby till den prebenda han grundar i Strängnäs domkyrka (RAp 22/12).
- Skolsta**
 (Marieberg) 1379 *i Sculustom* (DS 9965), 1384 *i Skolastum* (RAp 15/2), 1385

Skolasta (RAp 21/2) – 9 G, 5 i (Marieberg).
SöH **2 fr** (Svante Sture).

Skolsta är sätesgård för Karl (Karlsson) Öra sannolikt före 1390 (DS 9965, SD 1722) men med säkerhet 1423 (RAp u d, se SDHK 19981) och hans änka Cecilia Staffansdotter (Stangenberg) 1440–42 (RAP 7/5, UUBp 14/10).

1379 byter Karl (Karlsson) Öra till sig 0:6 i S och jord i Hofsta samt halva Åkfors kvarn av Ingevald Anundsson (spetsar från sidan) mot halva *Blakka ström, denna sn, och $6\frac{3}{4}$ attungar i Skärstad, Varvs sn, Aska hd (DS 9965). – Ytterligare ett brev utfärdas på bytet 1384 (RAP 15/2).

1385 se Åkfors (RAp 21/2).

1394 är Nils Stunte i S och Nils ?Arnulfsson i S fastevittnen till morgongåva (E 172 nr 34).

1413 förnyar Karl Öra morgongåvan till sin (2:a) hustru Cecilia Staffansdotter (Stangenberg) för att det ursprungliga morgongåvebrevet förstördes då Nyköping brann (1390). Cecilia får 0:6 i S och jord i Hofsta med sex underliggande torp i Bossbol, Dragsta, Lönnberga, Skuttinge, Smedsbol och (Västra) Å, Lindby med tre underliggande torp i Torsebro, Valla med torpet Skrånberga, Väsby med torpen Hjulbo och Uppland, samt kvarnarna i *Blakka ström och Åkfors och vidare ska Cecilia så länge hon lever inneha allt köpegods (utan ortnamn) som Karl har lagt under Skolsta. (SD 1722)

1455 ärver Ingrid Karlsdotter (Gädda) vid ett arvskifte efter sin bror Staffan Gädda en gård i S och jord i Hjulbo, Hofsta, Järnbol, Lindby, Skuttinge, Torsebro, Uppland, Valla och Väsby (B 2:14); jfr DMS 2:3 s 48.

1528 får Svante Stensson (Sture) vid arvskifte med sin mor Kristina Nilsson (Gyllenstierna) efter sin far Sten Sture d y och sina avlidna syskon bl a S rättardöme omfattande två gårdar i S, vilka sammanlagt räntar 8 tön korn, 0:10 pn och 3 pund mata, och jord i Järnbol, Lindby, Skuttinge, Torsebro, Uppland, Valla, Väsby och Ödesäng, denna sn, och Ekekulla, Björkviks sn, Jönåkers hd (VikS E 2739 f 9, 55).

1561 har Svante Sture två gårdar som vardera omfattar 0:5 och räntar 0:5 avradspn, 1:0 gengårdspn, 3 pund korn, 1 får, 2 höns, 10 ägg, $\frac{1}{2}$ gås, 6 lass ved, 6 dagsverken

och 1 ½ pund fläsk (ShS I 158a f 26v).

- Skråmberga** 1413 *Skrumbergha* (SD 1722) – bebyggelseämningar (RAÄ 111:1) ca 1 km sydväst om Valla (LmA 04-bjk-136, 1845).
 SöH **I fr** (Svante Sture), 1568 Jöran Johansson /Rosenhane/).
 1413 får Cecilia Staffansdotter (Stangenberg) nytt brev på sin morgongåva, omfattande bl a torpet S under Valla (se Valla) (SD 1722).
 1441 intygar Gustav Algotsson (Sture) att hans ”moders morfar” (eg svärmors morfar) Sigge Magnusson (Håkan Tunessons ätt) skänkt torpet S till Julita kloster (se DMS 2:3 s 60) (SKHRA 1).
 1557 anges torpet S vara nyupptaget till odling och torparen har därför befriats från avrad detta år (EbAJb).
 1561 har Svante Sture en gård som räntar 0:0:2 avradspn, 0:2 gengårdspn, 1 höns, 5 ägg, ½ gås, 3 lass ved och 3 dagsverken (ShS I 158a f 26v).
- Skuttinge** 1413 *Skvættinge* (SD 1722), 1551 *Skvættinghe* (SöH 1551:11) – övergivet bebyggelseläge ca 1,1 km söder om Hofsta (LSA C5–135:1, 1701).
 SöH **I fr** (Svante Sture)
 1413 får Cecilia Staffansdotter (Stangenberg) nytt brev på sin morgongåva, omfattande bl a torpet S under Hofsta (se Hofsta) (SD 1722).
 1455 ärver Ingrid Karlsdotter (Gädda) efter sin bror Staffan Gädda en gård i S (se Skolsta) (B 2:14).
 1465 är Gregers i S faste vid häradstinget (RAp 11/5).
 1528 får Svante Stensson (Sture) en gård som räntar ½:5 pn vid arvskifte efter sin far och sina syskon (se Skolsta) (VikS E 2739 f 9, 55v).
 1561 har Svante Sture en gård som räntar 0:3 avradspn, ½:0 gengårdspn, 1 får, 2 höns, 10 ägg, ½ gås, 6 lass ved, 6 dagsverken och 1 lispund smör (ShS I 158a f 26v).
- Smedsbol** 1413 *Smidzbol* (SD 1722) – 9 G, 5 h.
 SöH **I fr** (Knut Haraldsson /Soop/).
 1413 får Cecilia Staffansdotter (Stangenberg) nytt brev på sin morgongåva, omfattande bl a torpet S under Hofsta (se Hofsta) (SD 1722).
 1455 får Ingrid Karlsdotter (Gädda) S, som räntar 0:9 pn, vid arvskifte efter sina bröder Nils Gädda och Staffan Gädda (se DMS 2:3 s 48) (RAp 10/12).

- 1468 får Ingrid Karlsdotter S vid skifte med sin bror Erenigle Gädde (se Heby, Lerbo sn) (UUBp u d).
- 1514 har Gunhild Johansdotter (Bese) L som räntar 0:13 pn (C 21 f 6v).
- *Staal** 1557 *Staal* (EbAjb).
SöH 1557 (endast) **1 fr** (Knut Haraldsson /Soop/).
- Sten** 1487 *Steen* (RAp 22/12), 1490 *i Stene* (RAp 17/12) – 9 G, 6 h – övergivet bebyggelseläge (RAÄ 299:1) ca 1,2 km väster om Åkfors (GeomJb LSA C5:25, 1684).
SöH **1 fr** (Peder Fleming, 1562 Lars Fleming).
1487 ger biskop Kort Rogge torpet S under Hofsta till den prebenda han grundar i Strängnäs domkyrka (RAp 22/12).
1490 är Magnus i S nämndeman i rannsakningsnämnd (RAp 17/12).
- Tegnebol** 1379 *Thiæghnabool* (DS 10055), 1385 *Thiæghna thorp* (RAp 16/4) – 9 G, 6 h.
SöH **1 kl**, 1557 **1 fr** (Svante Sture), 1559 **1 aoe**, 1569 **1 vaktl**.
1379 skänker Ingevald Anundsson (spetsar från sidan) torpet T under Hofsta till Vadstena kloster (se Sundby, Forssa sn) (DS 10055).
1385 upplåter Ingevald Anundsson ett torp T under Hofsta till sin brorson Torsten Nilsson (Skiringeätten) (RAp 16/4).
1409 tilldöms Vadstena kloster torpet T vid räfsteting (se Hofsta) (SD 1148).
1447 har Vadstena kloster ett avgärdatorp till Hofsta i T med avraden 30 händer pors, en knippa bast, 2 mark hampa och ett halvt hundrade näver, för vilket allt torparen i stället erlagger 0:12 pn (VaKlJb s 40).
1466–1502 är avraden 0:10 pn (HH 16 s 257).
- *Toretrygxteg** 1508 säljer Knut Nilsson en ödejord *Toretrygxtegh*, som räntar 1:0 pn, till Anna Karlsdotter (se *Pinnatorp, Malms sn) (UUBp 12/6).
1540 upplåter Anna Karlsdotter en ödejord *Toretrogestegh*, som räntar 1:0 pn, till sina barn (se *Pinnatorp, Malms sn) (EbAp 2/5).
- Torsebro** 1413 *Torsabro* (SD 1722), 1514 *aff Torsbro* (C 21 f 7) – 9 G, 5 h – äldre bebyggelseläge (RAÄ 213:1) ca 200 m ostnordost om nuv Västra T (GeomJb LSA C5:25, 1684).

- SöH **2 fr** (Knut Haraldsson /Soop/, Svante Sture).
 1413 får Cecilia Staffansdotter (Stangenberg) nytt brev på sin morgongåva, omfattande bl a tre torp i T under Lindby (se Lindby) (SD 1722).
 1455 ärver Ingrid Karlsdotter (Gädda) två gårdar i T efter sin bror Staffan Gädda (se Skolsta) (B 2:14).
 1514 har Gunhild Johansdotter (Bese) jord i T som räntar 1:0:1 pn (C 21 f 7).
 1528 får Svante Stensson (Sture) en gård som räntar 0:9:1 pn vid arvskifte efter sin far och sina syskon (se Skolsta) (VikS E 2739 f 9, 55v).
 1561 har Svante Sture en gård som räntar 1:0 gengårdspn, 1 får, 2 höns, 10 ägg, ½ gås, 6 lass ved, 6 dagsverken och 1 lispund smör (ShS I 158a f 26v).

Uppland

- 1413 *Vplandh* (SD 1722) – 9 G, 5 h.
 SöH **1 fr** (Svante Sture).
 1413 får Cecilia Staffansdotter (Stangenberg) nytt brev på sin morgongåva, omfattande bl a torpet U under Väsby (se Väsby) (SD 1722).
 1455 ärver Ingrid Karlsdotter (Gädda) en gård i U efter sin bror Staffan Gädda (se Skolsta) (B 2:14).
 1528 får Svante Stensson (Sture) ett torp som räntar 0:6 pn vid arvskifte efter sin far och sina syskon (se Skolsta) (VikS E 2739 f 9, 55).
 1561 har Svante Sture en gård som räntar 0:6 avradspn, ½:0 gengårdspn, 1 får, 2 höns, 10 ägg, ½ gås, 6 lass ved, 6 dagsverken och 1 lispund smör (ShS I 158a f 26v).

Valla

- 1391 *i Wallom* (E 5185, avskr), 1413 *i Vallom* (SD 1722) – 9 G, 5 i.
 SöH **1 sk**, 1557 0:4.
 1557 (endast) **1 skuj**.
1 ky (Krasta rd), 1568 0:5.
2 fr (Svante Sture, Åke Bengtsson /Färla/), 1568 båda öde.
 ½ **fr**, 1568 **1 fr** (Olof Hermansson), öde.
 1391 tillkännager Peter Olofsson (sköld kluven av sågskura) att han bytt bort 0:1 i V, vilket var hans hustrus jord, till sin far Olof Ingevaldsson, som nu är död, mot lika mycket i Sörby, Björkviks sn, Jönåkers hd (se DMS 2:3 s 58) (LibCa 59).
 1413 får Cecilia Staffansdotter (Stangenberg) nytt brev på sin morgongåva som bl a omfattar 0:2 i V och det

- underliggande torpet Skråmberga (se Skolsta) (SD 1722).
- 1455 ärver Ingrid Karlsdotter (Gädda) en gård i V efter sin bror Staffan Gädda (se Skolsta) (B 2:14).
- 1459 får Tideke Bodesson, borgare i Nyköping, frälsefrihet på 0:4:0:2 i V (se DMS 2:3 s 158) (D 15 f 317).
- 1459 är Påvel i V faste vid häradstinget (EbAp 17/11); belägget kan ev avse något annat Valla i häradet.
- 1469 är Lars i V faste vid häradstinget (ShSp 1/7).
- 1528 får Svante Stensson (Sture) en gård som räntar 2 tön korn och ½:0 pn vid arvskifte efter sin far och sina syskon (se Skolsta) (VikS E 2739 f 9, 55).
- 1557 får Olof Hermansson, borgare i Söderköping, vid arvskifte efter Bengta Knutsdotter en gård, som räntar 9 spann korn, 16 mark smör och 0:2 pn samt 0:4 pn av en äng (se Däntersta, Vadsbro sn) (ShS I vol 34:50, VikS E 2741).
- 1561 har Svante Sture en gård om ½:0 som räntar ½:0 avradspn, 1:0 gengårdspn, 12 spann korn, 1 får, 2 höns, 10 ägg, ½ gås, 6 lass ved, 6 dagsverken och 1 pund fläsk (ShS I 158a f 26v).

Viggartorp se *Nässeng.

- Väsby** 1329 *curiam meam Westby* (GiBr s 77, avskr), 1413 *i Vesby* (SD 1722) – 9 G, 5 I – äldre bebyggelseläge (RAÄ 295:1) ca 800 m norr om nuvarande (GeomJb LSA C5:25, 1684).
SöH 2 fr (Axel Eriksson /Bielke/, 1562 Erik Månsson /Natt och Dag/ 1, Svante Sture 1).
- 1329 säljer Ulf Filipsson (Ulv) sin huvudgård (*curia*) V till sin kusin Nils Abjörnsson (Sparre av Tofta) (GiBr s 76 f).
- 1413 får Cecilia Staffansdotter (Stangenberg) nytt brev på sin morgongåva som bl a omfattar 0:6 i V och de underliggande torpen Hjulbo och Uppland (se Skolsta) (SD 1722).
- 1455 ärver Ingrid Karlsdotter (Gädda) tre gårdar i V efter sin bror Staffan Gädda (se Skolsta) (B 2:14).
- 1514 har Gunhild Johansdotter (Bese) en gård i V som räntar 9 spann korn och ½:0 pn (C 21 f 7).
- 1528 får Svante Stensson (Sture) två gårdar, vilka sammanlagt räntar 3 tön och 19 spann korn, 1:0 pn och 2 pund mata, vid arvskifte efter sin far och sina syskon (se Skolsta) (VikS E 2739 f 9, 55).
- 1556 upptas i en arvskiftesjordebok efter Måns Johansson

- (Natt och Dag) en gård i V som räntar 9 spann korn, 0:4 pn, ½ pund fläsk och 0:12 gästningspn (Bio N 2b).
- 1561 har Svante Sture en gård om 1:0 som räntar 1:0 avradspn, 1:0 gengårdspn, 2½ pund korn, 1 får, 2 höns, 10 ägg, ½ gås, 6 lass ved, 6 dagsverken och 2 pund fläsk (ShS I 158a f 26v).
- Å, Västra**
- 1379 *widher Aa* (DS 9965) – 9 G, 6 h – äldre bebyggelseläge (RAÄ 297:1) ca 1 km sydost om nuvarande (GeomJb LSA C5:25, 1684).
- SöH **1 fr** (Måns Svensson /Somme/).
- 1379 och 1384 omnämnes Nils i Å som faste vid häradstinget (DS 9965, RAp 15/2).
- 1413 får Cecilia Staffansdotter (Stangenberg) nytt brev på sin morgongåva, omfattande bl a torpet Å under Hofsta (se Hofsta) (SD 1722).
- 1455 får Ingrid Karlsdotter (Gädda) Å, som räntar 0:6 pn, vid arvsifte efter sina bröder Nils Gädda och Staffan Gädda (se DMS 2:3 s 48) (RApp 10/12).
- 1468 får Ingrid Karlsdotter Å vid skifte med sin bror Erengisle Gädda (se Heby, Lerbo sn) (UUBp u d).
- 1514 har Gunhild Johansdotter (Bese) jord i Å som räntar 0:9 pn (C 21 f 6v).
- Åkfors**
- 1377 *i Aker forsa qwærn* (DS 9607), 1379 *i Akerfors* (DS 10055), 1379 *halwan Blakko ström* (DS 9965), 1385 *quarna ström ... Blakkoströmbir* (RAp 21/2), 1413 *Blakko qwærn* (SD 1722) – kartkod – jfr Åkfors, Bettna sn.
- SöH **1 fr** (Anna Klemetsdotter /Hogenskild/ 1568 Jöran Johansson /Rosenhane/).
- 1377 byter Bengt Karlsson (Folkungaättens oäkta gren), i närvaro av bl a Karl (Karlsson) Öra, till sig av sin bror Filip Karlsson dennes arvslott i Å mot jord i Kräby, Rasbo sn och hd, i Uppland (DS 9607, DMS 1:3 s 270).
- 1379 byter Ingevald Anundsson (spetsar från sidan) bort halva Å kvarn till Karl Öra mot halva *Blakka ström (se Skolsta) (DS 9965).
- 1379 skänker Ingevald Anundsson *Blakka ström i Å till Vadstena kloster (se Sundby, Forssa sn) (DS 10055).
- 1385 ger Ingevald Anundsson till sin svåger Karl Öra och dennes hustru Cecilia Anundsdotter kvarnströmmen *Blakka med alla tillagor och en 'byggningstomt' som mjölnaren ska bygga sitt hus på. Ingevalds och Cecilias far Anund Dansson hade köpt *Blakka av Karl

- Magnusson (Folkungaättens oäkta gren) och därefter hade den lagligen genom arv och byte övergått till Ingevald. Om det tidigare bytet (se 1379 ovan) i framtiden skulle komma att återgå ska *Blakka i stället tillfalla Vadstena kloster. (RAp 21/2)
- 1390 skänker Ingevald Anundsson (för andra gången) *Blakka med dess tillhörande kvarntomt till Vadstena kloster som själagåva för sin avlidna syster Cecilia Anundsdotter (RAp 22/5).
- 1399 stadfäster Ingevald Anundssons brorsöner Anund Nilsson och Torsten Nilsson (Skiringeätten) samtliga sin avlidne farbrors donationer (utan ortnamn) till Vadstena kloster; med bröderna sigillerar Karl Öra (RAp 20/4).
- 1401 säljer Bengt Karlsson halva Å kvarn till Karl Öra (SD 42).
- 1413 får Cecilia Staffansdotter (Stangenberg) nytt brev på sin morgongåva, omfattande bl a *Blakka kvarn liggande i samma ström som Å kvarn (se Skolsta) (SD 1722).
- 1440 tilldöms Nils Erengislesson (Hammerstaätten) på häradstinget halva Å kvarn 'liggande mitt i strömmen' och ett halvt torp som hör därtill, vilka hans hustrus farfar Bo Jonsson (Grip) hade köpt av Karl Öra och dennes dåvarande hustru Cecilia Anundsdotter såsom Nils medhavda brev utvisar. Karls änka Cecilia Staffansdotter bestred Nils anspråk på tinget men kunde inte uppbringa tillräckligt stark bevisning för sin sak (UUBp 7/5).
- 1455 får Ingrid Karlsdotter (Gädda) Å kvarn, som räntar 7 tön mjöl, vid arvskifte efter sina bröder Nils Gädda och Staffan Gädda (se DMS 2:3 s 48) (RApp 10/12).
- 1468 får Ingrid Karlsdotter Å kvarn och *Blakka kvarnström vid skifte med sin bror Erengisle Gädda (se Heby, Lerbo sn) (UUBp u d).
- 1492 byter Åke Jönsson (Svarte Skåning) till sig Å kvarn och *Blakka kvarnström av Johan Bese mot 2 attungar jord i Melstad, Vallerstads sn, Bobergs hd (RAp 23/12).
- 1511 nämns landbon Lars i Å i Birgitta Hansdotters (Tott) räkenskaper (C 35 f 63, 67).
- 1542 får Anna Hansdotter (Tott), vid arvskifte efter sin syster Birgitta Hansdotter, Å kvarn som räntar 4 tön mjöl (se Åkerö, Bettna sn) (RAp 5/3).

- Åminne** 1381 *i Aminne* (RAp 6/7) – 9 G, 6 h.
 SöH **1 fr** (Anna Håkansdotter /Hålbönäsätten/).
 1381 är Ingevast i Å part i ett jordbyte (RAp 6/7, DMS 2:3 s 52 f).
- Åsby** 1508 *Assby* (UUBp 12/6) – 9 G, 5 g – övergivet bebyggelseläge (RAÄ 141:1) ca 1 km sydsydväst om Grova.
 1508 säljer Knut Nilsson (halv stjärna över vågskura) en gård i Å, som räntar 0:22 pn till Anna Karlsdotter (Vinstorpaätten) (se *Pinnatorp, Malms sn) (UUBp 12/6).
- Ödesäng** 1528 *Eengh* (VikS E 2739 f 55), 1551 *Ødisæng* (SöH 1551:11) – 9 G, 5 h.
 SöH **1 fr** (Svante Sture).
 1528 får Svante Stensson (Sture) ett torp som räntar ½:0 pn vid arvskifte efter sin far och sina syskon (se Skolsta) (VikS E 2739 f 9, 55).
 1561 har Svante Sture en gård som räntar ½:0 gengårdspn, 1 får, 2 höns, 10 ägg, ½ gås, 6 lass ved, 6 dagsverken och 1 lispund smör (ShS I 158a f 26v).

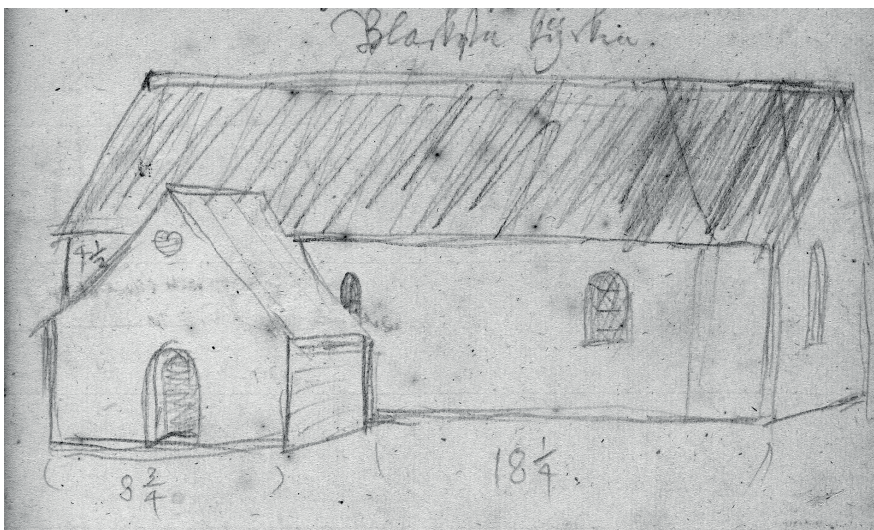
Blacksta socken

1317 *ecclesie in Blaksta* (DS 2108).

1336 *parrochia Blaxta* (DS 3250).

1355 i *Blaxsta sokn* (DS 5091).

Omfattning: Blacksta socken hade 1950 samma omfattning som under medeltiden och 1500-talet med undantag för *Träcksta (nu Ekenäs) som flyttades hit från Vadsbro sn före 1630.

Blacksta kyrka, teckning ur Johan Peringskiölds *Monumenter i Södermanland* från 1684. Foto: KB.

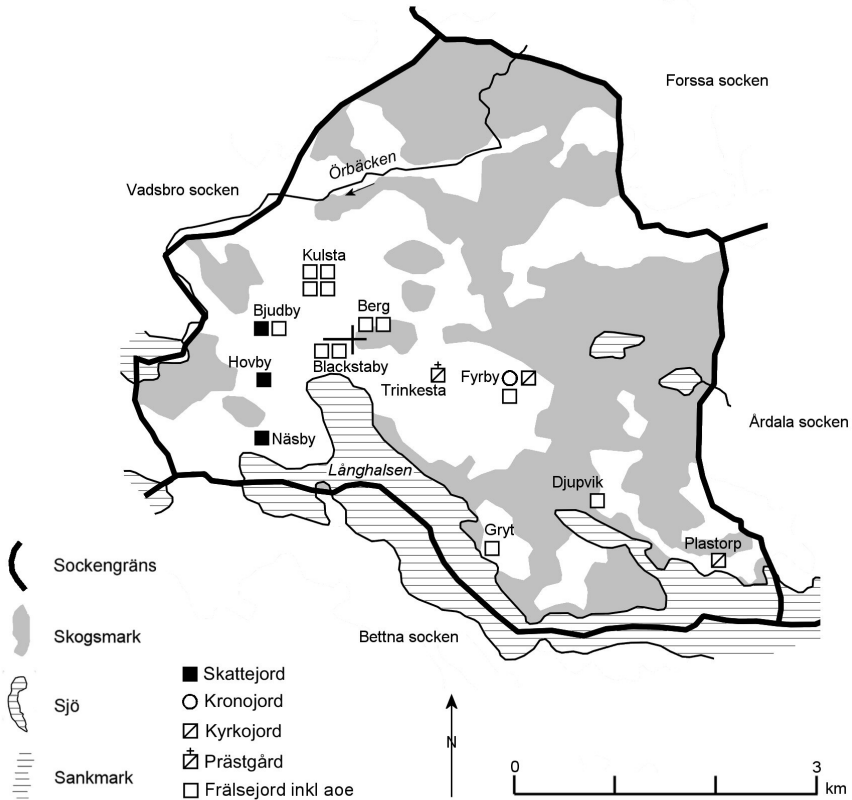
Kyrka: Blacksta kyrka består av ett rektangulärt långhus med sakristia i norr. Några murverksundersökningar eller grävningar har inte gjorts, vilket gör kyrkobyggnaden svårdaterad. Det lilla fönster som är synligt ovanför vapenhuset på Peringskiölds teckning från 1686 ger en antydning om att äldre murverk, kanske från 1100-talet, ingår i den nuvarande kyrkobyggnaden. Sin nuvarande form fick långhuset möjligen under 1300-talet. Sakristian kan med hjälp av kryssvalvets form dateras till 1400-talets slut eller 1500-talets början. Vid denna tid bör även det på Peringskiölds teckning synliga vapenhuset ha tillkommit. Detta revs i samband med en renovering på 1750-talet. Av den medeltida dopfunten återstår endast fotpartiet i sandsten med uttömningshål och repstavsvulst, vilket kan dateras till 1100-talet. I kyrkan återfinns även två medeltida ljuskronor av järn som skänktes från Vadsbro

kyrka på 1600-talet. Av en beskrivning av kyrkan från 1700-talets mitt framgår bl a att det då ännu fanns ett sidoaltare kvar i kyrkorummet och att det på detta stod ett nu försvunnet medeltida altarskåp. (SöKy 52 1:a uppl, Collmar s 518)

Kyrkby: Blackstaby.

Runstenar: Sö 54–55 (Bjudby), 56 (Fyrby), 57 (Trinkesta, försvunnen), 360 (Bjudby, flyttad).

Blacksta socken

Kartan visar Blacksta socken under 1550-talet (SöH).

Antal jordeboksenheter enligt SÖH 1548/51 (1568)

	sk	skuj	kr	ky	kyuj	fr
Berg	--	--	--	--	--	2 (2)
Bjudby	1 (0)	1 (1)	0 (1)	--	--	1 (1)
Blackstaby	--	--	--	--	--	2 (2)
Djupvik	--	--	--	--	--	1 (1)
Fyrby	--	--	1 (1)	1 (1)	--	1 (1)
Gryt	--	1 (1)	--	--	--	1 (1)
Hovby	1 (1)	--	--	--	--	--
Kulsta	--	--	--	--	--	4 (4)
Näsby	1 (1)	1 (0)	--	--	--	--
Plastorp	--	--	--	1 (1)	--	--
Stensäng	--	--	--	--	0 (1)	--
SUMMA	3 (2)	3 (2)	1 (2)	2 (2)	0 (1)	12 (12)

- Berg** 1432 *a Berge* (UUBp 1/11), 1535 *Bergh* (GHj s 688) – 9 G, 7 j (Lillberg och Storberg).
SöH **2 fr** (Jöran Holgersson/Gera).
1432 är Simon i B faste vid häradstinget (UUBp 1/11).
- Bjudby** 1378 *i Byudby* (DS 9721) – 9 G, 7 j.
SöH **1 skuj** 0:1.
1 sk 0:0:2, 1554 **1 kr**.
1 fr (Jöran Eriksson/Gyllenstierna).
1557–62 **1 fr** (Anna Håkansdotter/Hålbönäsätten).
- 1378 byter kaniken Jöns Petersson till sig av Nils i B och hans syster Ragna 0:1 i B samt deras andel av husen där, och av Nils Östgöte byter Johan vid samma ting till sig dennes andel av husen i B (se Binklinge, Vrena sn) (DS 9721).
- 1381 skänker Bo Jonsson (Grip) 0:0:4 till det ärkedjäknedomme han grundar vid Strängnäs domkyrka (se Fyrby) (RApp 16/5).
- 1400 tilldöms ärkedjåknen Gjurd Petersson i Strängnäs en gård i B samt 'småjordar' i Fyrby och Kulsta efter en av lagmannen beordrad rannsaking rörande dessa jordar som Nils Prästmåg kärat om på lagmansting (RAp 2/10).
- 1400 byter Gjurd Petersson i Strängnäs till sig 0:0:2 av Ödis i B mot lika mycket jord i Valsta, Bettna sn (RAp 9/10).
- 1413 skänker Nils Bosson (Natt och Dag) 0:0:5 till ärkedjäknedommet i Strängnäs domkyrka (se Fyrby) (SD

1745).

- 1443 är Peter i B faste vid häradstinget (RAp 25/12).
 1538 (omkr) upptas i Kerstin Nilsdotters (Grip) jordebok en gård som återbördats från Strängnäs domkyrka; gården räntar 14 spann korn, 0:3 avradspn, 0:3 dagsverkspn, ½:0 gengårdspn, 14 mark fläsk och 1 lamm (KNJb).
 1557 får Hans Klasson (Bielkenstierna) och hans medarvingar, vid arvskifte efter Bengta Knutsdotter, en gård, som räntar 6 spann korn, 7 mark smör och 0:1 pn (se Däntersta, Vadsbro sn) (ShS I vol 34:50, VikS E 2741).

Blackstaby

- 1339 *in Blacsta* (DS 3432)³, 1394 *i Blaksta* (RAp 7/1) – 9 G, 7 j. SöH **2 fr** (Jöran Holgersson /Gera/).
 1339 omnämns Peter i B som faste (DS 3432).
 1394 upplåter Sten Stensson (Bielke) sitt gods i B och allt annat han äger i Blacksta sn till sin ”modher” (eg svärmor) Cecilia Ulfsdotter (Ulvåsaätten) för hennes livstid, varefter godsen ska skänkas till Vadstena kloster (RAp 7/1).
 1395 skänker Sten Stensson (Bielke) som ingift för sig själv till Vadstena kloster sina gårdar i B och *Sten med underliggande torp och allt annat han äger i denna sn, och jord i Ålspånga, Bettna sn, Gryt, Gryts sn, Gränby, Klastads sn, och Nässja, Nässja sn, Dals hd, Alorp och *Betsleberg, Sjögestads sn, Valkebo hd, i Östergötland, vidare Grankärr och Kieryd, Vireda sn, Norra Vedbo hd, Algutsboda, Ekeberga och Hälleberga snr, Uppvidinge hd, i Småland, samt halvparten av fisket i Piteå sn i ’norra Botten’. När godsen kommit i klostrets ägo får de aldrig säljas eller bytas bort mot andra gods och ett annat villkor är att Cecilia Ulfsdotter under sin livstid ska uppbära all avkastning av B och *Betsleberg. (RAp 27/1)
 1410 är Johan i B faste vid häradstinget (UUB E 176 f 36).
 1431 är Jöns och Peder i B fastar vid häradstinget och 1435 är Peder i B faste (RAp 24/5, RAp 1/5).
 1481 se Trinkesta.
 1485 är Olof i B faste vid häradstinget (UUBp 30/9).

Djupvik

- 1410 *i Diupauik* (UUB E 176 f 36, avskr), 1551 *Dypvik* (SöH

³ Ett av Rasmus Ludvigsson anfördt belägg från 1338 (B 31 s 215) avser trots sockenangivelsen ’Blacksta socken’ med största sannolikhet Blacksta i Bergshammars sn. Belägget saknas i DMS 2:3.

1551:11) – 9 H, 7 a.

SöH **1 fr** (Jöran Holgersson /Gera/).

1410 är Jöns i D faste vid häradstinget (UUB E 176 f 36).

Ekenäs

Se *Träcksta, Vadsbro sn.

Fyrby

1369 *in Fyriby* (DS 7841), 1378 *i Fyriby* (DS 9721) – 9 G, 7 j.

SöH $\frac{1}{2}$ **kr**, 1554 **1 kr**, 1557 0:3:2:2, 1568 0:3:1.

1554 (endast) **1 kruj**.

1 ky (Rygglösa rd); kallas 'stubbejord' (1553–55 0:4).

1 fr (Klas Jöransson /Stiernsköld/).

1369 ger Jöns Petersson, kyrkoherde i Vadsbro, 0:5 $\frac{1}{2}$ i F till den kanikprebenda han instiftar vid Strängnäs domkyrka (se Aspesta, Kjula sn, Österrekarne hd) (DS 7841).

1378 byter kaniken Jöns Petersson till sig 0:0:0:6 $\frac{1}{2}$ i F av Nils i Bjudby och hans syster Ragna samt 0:0:0:2 $\frac{1}{2}$ av Nils Östgöte (se Binklinge, Vrena sn) (DS 9721).

1381 skänker Bo Jonsson (Grip) till det ärkedjäknedom han grundar vid Strängnäs domkyrka 1:0 i F och jord i Bjudby, Gryt och Kulsta, denna sn, Ålspånga, Bettna sn, Berga och Gråsta, Husby sn, Hönstorp och Sörgölet, Malms sn, Berga, Vadsbro, Valla, Vik och Vreta, Vadsbro sn, samt Åby, Vingåkers sn, och på flera andra platser i Södermanland (se Aspesta, Kjula sn, Österrekarne hd) (RApp 16/5).

1400 tilldöms ärkedjåknen Gjurd Petersson i Strängnäs en mindre jord i F som Nils Prästmåg kärat om (se Bjudby) (RAP 2/10).

1401 säljer Ingeborg i Källsta, Fors sn, Västerrekarne hd, och hennes son Nils 0:0:0:15 i F och jord i Vik, Vadsbro sn, till Peter i *Träcksta, Vadsbro sn, som har börsrätt till jorden (SD 55).

1413 skänker Nils Bosson (Natt och Dag) till ärkedjäknedom i Strängnäs domkyrka 1:0 i F och jord i Bjudby, Gryt och Kulsta, denna sn, Ålspånga, Bettna sn, Berga, Husby sn, Hönstorp och Sörgölet, Malms sn, Berga, Vadsbro och Vreta, Vadsbro sn, samt Söderspånga och Åby, Vingåkers sn, och på flera andra platser i Södermanland och Närke, vilket dels är gods som ägts av hans framlidna hustru Ingeborg Ragvaldsdotter (Håkan Tunessons ätt), dels gods hon hade börsrätt till efter Sigge Magnusson (Håkan Tunessons ätt) och gods som hennes fars halvbror

Magnus Finvidsson (Magnus Marinasons ätt) hade skänkt till en prebenda vid domkyrkan (se Aspesta, Kjula sn, Österrekarne hd) (SD 1745).

1467 är Erik i F faste vid häradstinget (RAp 1/5).

1553 sår kyrkohemmanet 12 spann korn och råg, har äng till 30 lass hö, gott om mulbete och skog men saknar fiskevatten; räntar ½:0 avradspn, ½:0 gengårdspn, 12 spann korn, 1 lispund smör, ½ pund fläsk, 6 dagsverken och fodring (SöH 1553:2).

Gryt

1375 i *Grytom* (DS 8785) – 9 G, 7 j.

SöH **1 skuj** 0:2, 1551–54 till fr i G.

1 fr (Johan Åkesson /Natt och Dag/).

1375 får Bengt i G fullmakt att vara ombud på häradstinget för Magnus Karlsson, kyrkoherde i Finströms sn på Åland (se Vreta, Vadsbro sn) (DS 8785).

1381 skänker Bo Jonsson (Grip) 0:0:10 till det ärkedjäknedom han grundar vid Strängnäs domkyrka (se Fyrby) (RApp 16/5).

1398 är Nils i G faste vid häradstinget (ShSp 2/11).

1401 byter Ragnar i Hacksta, Björkviks sn, bort 0:0:0:6 i G till Gjurd i Navesta, Lerbo sn (se DMS 2:3 s 61) (SD 76).

1413 skänker Nils Bosson (Natt och Dag) 0:0:10 till ärkedjäknedom i Strängnäs domkyrka (se Fyrby) (SD 1745).

1431 byter Sigge Ulfsson, ärkedjäkne i Strängnäs, till sig 0:0:0:6 i G av hustru Ingeborg i Näsby mot jord i Kulsta (RAp 24/5).

1431 byter Sigge Ulfsson till sig 0:0:2 i byns östra ände av Peter Tyrgilsson, kyrkoherde i Halla mot jord i Valsta, Bettna sn (RAp 3/11).

1432 är Jöns i G faste vid häradstinget (UUBp 1/11).

1447 är Johan i G faste vid häradstinget (RAp 2/12).

1470 är Bonde i G nämndeman vid häradstinget (RApp 17/2).

Hovby

1339 *in Hulby* (DS 3432 or), 1410 *i Hoby* (SD 1328), 1426 *i Hofby* (RAp 24/6) – 9 G, 7 j.

SöH **1 sk** 0:2:2 med skuj i Stensäng.

1339 omnämns Ragvast i H som faste (DS 3432).

1410 är Peter i H faste vid häradstinget och 1416 är han vidervaroman (SD 1328, SD 2283).

1420 se Ökna, Bettna sn.

1426 är Peter i H vidervaroman vid häradstinget och 1437 är

han faste (RAp 24/6, UUBp 12/10).

1443 är Peter i H vidervaroman vid häradstinget (RAp 13/1).

1485 är Erik i H faste vid häradstinget (UUBp 30/9).

Kulsta

1358 i *Kulustum* (DS 5849) – 9 G, 7 j.

SöH **2 fr** (Birgitta Bengtsdotter /Lillie/ 2, 1562 Bengt Gylta 1, Anna Håkansdotter /Hålbönäsätten 1)⁴

1 fr (Jöran Larsson /Sparre av Rossvik/, 1562 Erik Nilsson /Schack av Skylvalla/).

1 fr (Johan Pedersson /Bååt/).

1358 är Torsten i K faste vid häradstinget (DS 5849).

1378 byter kaniken Jöns Petersson till sig 0:0:1 i K av Nils i Bjudby och hans syster Ragna (se Binklinge, Vrena sn) (DS 9721).

1381 skänker Bo Jonsson (Grip) 0:0:½ till det ärkedjäknedom han grundar vid Strängnäs domkyrka (se Fyrby) (RApp 16/5).

1381 se Väsby, Husby sn.

1384 byter Sigge Brun och hans 'syssling' Sigrid Jonsdotter (vingad hjälm) bort 0:6 till Bo Jonsson (se DMS 2:1 s 181 f) (UUBp 12/3).

1385 säljer Jöns Petersson, ärkedjäkne i Strängnäs, 0:1 till biskop Tord i Strängnäs (se Stensäng) (RAp 27/8).

1386 upplåter Peter Djäkn, underlagman i Södermanland, på Bo Jonssons vägnar 0:6 i K och jord i Snaggesta, Forssa sn, till biskop Tord (se Mälsåker, Ytterselö sn, Selebo hd) (RAp 20/6).

1398 är Johan i K faste vid häradstinget (ShSp 2/11).

1400 tilldöms ärkedjäknen Gjurd Petersson i Strängnäs en mindre jord i K som Nils Prästmåg kärat om (se Bjudby) (RAp 2/10).

1409 är Jöns i K faste vid häradstinget (FjsAp 26/5).

1413 skänker Nils Bosson (Natt och Dag) 0:0:1 till ärkedjäknedom i Strängnäs domkyrka (se Fyrby) (SD 1745).

1431 byter Sigge Ulfsson, ärkedjäkne i Strängnäs, bort 0:0:1 i K till hustru Ingeborg i Näsby mot jord i Gryt, varvid Algot och Nils i K är fastar (RAp 24/5).

1460 är Magnus i K faste vid häradstinget (DN 16:210).

1464 är Birger i K faste vid häradstinget (EbAp 28/1).

1480 säljer Ulf Torstensson (Skiringeätten) två gårdar om

⁴ Jfr AF 2 s 207 not 15. Almqvist har inte observerat att Jöran Erikssons gård i grannbyn Bjudby förs till Kulsta endast i SöH 1559:17 och FoR 1562 medan övriga samtida källor placerar den i Bjudby.

sammanlagt 0:5:2 i K och jord i Vålsta och Århammar, Nykyrka sn, till Åke Jönsson (Svarte Skåning) med villkoret att Ulf behåller godsens och uppbär all avkastning från dem så länge han lever (se DMS 2:3 s 125) (RAP 21/5).

- 1492 omnämns en landbo i Åke Jönssons räkenskaper och 1494 omnämns två landbor, Peder i K och hans granne Birger vilka vid det sistnämnda året erlägger 2 tön korn vardera i avrad (C 27 I f 1, II f 2).
- 1504 upprättas ett förslag till arvskifte efter Bengt Gregersson (Lillie) varvid en gård i K, som räntar 4 tön korn och 0:6 pn samt 2 pund mata, föreslås tillfalla Bengts och änkan Märta Arentsdotters (Ulv) gemensamma barn (E 4340).
- 1557 får Hans Klasson (Bielkenstierna) och hans medarvingar, vid arvskifte efter Bengta Knutsdotter, en utjord, som räntar 2 spann korn och 0:0:1 pn (se Däntersta, Vadsbro sn) (ShS I vol 34:50, Viks E 2741).

Lillberg se Berg.

- Näsby** 1336 *in Nesby* (DS 3251), 1377 *i Nesby* (DS 9395) – 9 G, 7 j. SöH **1 sk** 0:4.
1 skuj (endast 1551).
- 1336 omnämnds Hasten i N som faste (DS 3251).
- 1365 är Gervat i N nämndeman vid häradssyn (DS 7201).
- 1377 håller Bo Jonsson (Grip) räfsteting i N (DS 9395–6).
- 1381 och 1382 är Gervat i N faste vid häradstinget (RAP 8/6, LSBp 26/7).
- 1409 byter Johan i Sittuna, Bettna sn, bort en jord i N mot jord i Sittuna (GuRoJb 12324).
- 1410 är Björn i N faste vid häradstinget (UUB E 176 f 36).
- 1422 se Flinkesta, Vadsbro sn.
- 1431 se Gryt och Kulsta.
- 1435 är Nils i N faste vid häradstinget (RAP 1/5).

- Plastorp** 1359/60 *in Plaazthorpe* (DS 6389h, odat), 1485 *i Plastorpp* (UUBp 30/9) – 9 H, 7 a.
SöH **1 ky** 0:4 (Rygglösa rd).
- 1359/60 ger Sigge Magnusson (Håkan Tunessons ätt) 0:0:0:20 i P till Vadsbro kyrka (se DMS 2:3 s 36) (DS 6389h).
- 1485 är Anders i P faste vid häradstinget (UUBp 30/9).
- 1553 sår kyrkohemmanet 12 spann korn och råg, har äng till 20 lass hö, vedskog och fiskevatten till nödortfen och

litet mulbete; räntar $\frac{1}{2}$:0 avradspn, $\frac{1}{2}$:0 gengårdspn, 12 spann korn, 1 lispund smör, 6 dagsverken och fodring (SöH 1553:2, 1555:15).

Prästgården Se Trinkesta.

*Sten Se Stensäng.

Stensäng 1336 *prato in Steen* (DS 3250), 1378 *in prato Stene* (DS 9711), 1378 *i Stene* (DS 9854) – låg intill fornborg (RAÄ 51:1) vid Norrängsviken (LSA C7–20:1, 1774).

SöH **1 skuj** 0:1 till Hovby.

1555 **1 kyäng**.

1336 frikallar Sigge Magnusson (Håkan Tunessons ätt) Ragvald Magnusson (Håkan Tunessons ätt) från den skuld, för vilken S varit pantsatt, som biskop Styrbjörn i Strängnäs åtagit sig att betala (DS 3250).

1378 testamenterar Jöns Petersson, kanik i Strängnäs, 0:3 i P till sockenprästens bord och jord i Ålspånga, Bettna sn, till sockenkyrkans byggnadsfond (se Aspesta, Kjula sn, Österrekarne hd) (DS 9711).

1378 intygar Nils djäkn, domhavande i Oppunda att han utfärdat ett fastebrev då (före 1366) Jöns Petersson bytte bort 0:2 i S till Ernulf (Holmstensson) Gad mot jord i Berga, Husby sn, och medger att det är sant att han då inte kunde minnas namnen på samtliga fastar (DS 9854).

1385 säljer Jöns Petersson, ärkedjäkne, 0:6 i S och jord i Kulsta och Trinkesta till biskop Tord i Strängnäs (RAp 27/8).

1395 skänker Sten Stensson (Bielke) som ingift för sig själv sin gård S till Vadstena kloster (se Blackstaby) (RAp 27/1).

Storberg se Berg.

Trinkesta 1355 *i Drykkiæstum* (DS 5091), 1378 *in Driasthum* (DS 9711), 1385 *i Drykkistom* (RAp 27/8) – 9 G, 7 j – prästgård.

1343 byter Nils Abjörnsson (Sparre av Tofta) bort en jord som kallas 'kyrkåttingen' till Gustav Birgersson (Sparre av Hjulsta och Ängsö) mot jord i Rygglösa, Bettna sn (GiBr s 109f).

1355 godkänns vid räfsteting Gustav Birgerssons tidigare (före 1350) förvärv av 0:0:0:10 i T samt jord i Hässle, Lerbo sn, Valsta och Varbro, Sköldinge sn, vilka jordar Gustav bytt till sig av Henrik, abbot i Julita kloster (se

- Magla, Gillberga sn, Västerrekarne hd) (DS DS 5091).
- 1378 testamenterar Jöns Petersson, kanik i Strängnäs, ½ läst spannmål från T till Joar Långes son Joar (se Aspesta, Kjula sn, Österrekarne hd) (DS 9711).
- 1385 säljer Jöns Petersson, ärkedjäkne, 0:4 i T till biskop Tord i Strängnäs (se Stensäng) (RAp 27/8).
- 1481 stadfäster Karl Knutsson (Gera) vid ett möte i Strängnäs det jordbyte genom vilket hans föräldrar skiftat 0:0:7 till sockenprästens bord i T. En nämnd bestående av sex frälsemän och sex bönder har 'lagt stavar' (dragit gräns) i en ängsfjäll mellan T och Karls ägor i Blackstaby så att gränsen nu går från *Trollesten till *Hornestenen och vidare ner till *Ekpålen i sjön. Karl lovar att han och hans arvingar aldrig ska gå utanför denna gräns i prästens åker och biskop Kort lovar att klerk efter klerk i T ska hålla sig utanför denna gräns som nu går från *Trollesten i åkerkanten till råmärket 'vid gårdsgårdshörnet'. (RAp 30/6, två brev)

Flens socken

1367 i *Flens sockn* (DS 7561).

Omfattning: Socknens omfattning var under medeltiden och 1500-talet i stort sett densamma som 1950 med undantag för municipalsamhället Flen som bildades inom socknen 1901 och blev stad 1949 (Kbr 8/10 1948). Socknen avskiljdes från Oppunda och lades till Villåttinge härad när detta bildades i slutet av 1500-talet. En gård i byn Väsby i Helgesta socken (Villåttingen) fördes tidvis under senmedeltiden (RAp 1/6 1482) och även på 1600-talet (LSA C13:44–5) till Flens sn.

Flens kyrka, teckning ur Johan Peringskiölds *Monumenter i Södermanland* från 1684. Foto: KB.

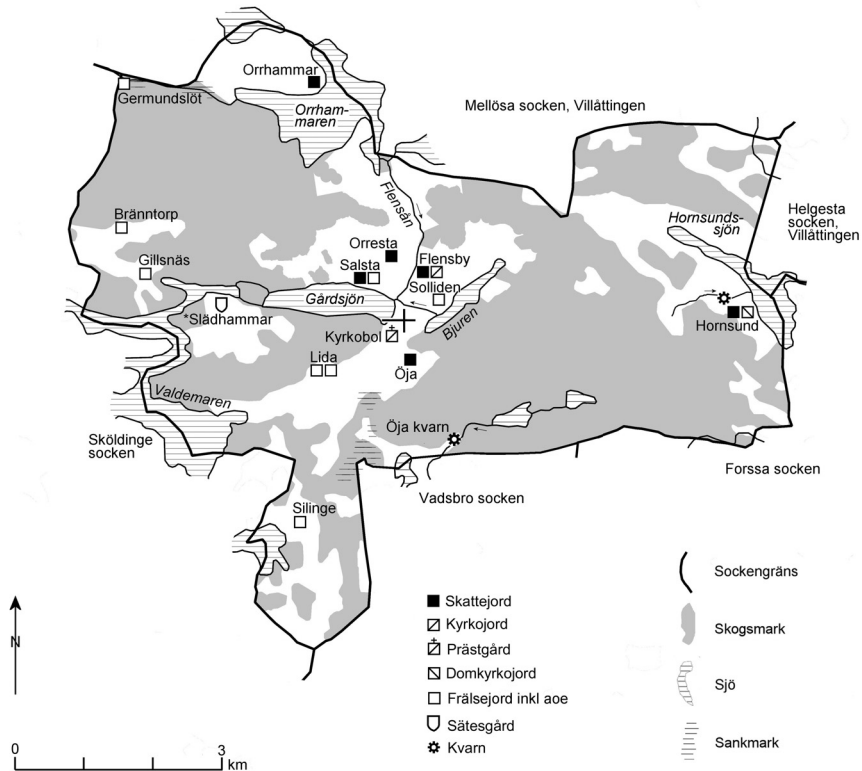
Kyrka: Av 1200-talskyrkan återstår i dag det rektangulära långhuset (13,75 x 6,5 m), vilket under 1600- och 1700-talen byggts på med västtorn och ett gravkor för släkten Rosenhane. Den medeltida sakristian är inte bevarad, men grunden till denna återfanns 1966 under den nuvarande sakristian som byggdes på 1740-talet. Vid 1700-talets mitt revs även vapenhuset, vilket emellertid finns avbildat på Peringskiölds teckning från 1685. Omkring år 1500 välvdes kyrkorummet med s k gubbvalv. De målningar som täcker valv och väggar är dock tillkomna först under 1600-talet. Beträffande medeltida

inventarier finns förutom en dopfont av sandsten från 1100-talets slut även en dopfontscuppa från samma tid bevarad i kyrkorummet. Av träskulpturer återstår en Nådastolsframställning från tiden omkring år 1500 samt korset tillhörande ett triumfkrucifix från 1300-talet. Nådastolsframställningen har sannolikt ingått i ett medeltida altarskåp. Vidare finns en ljuskrona av järn samt fragment av en pyxis (oblatask) ännu bevarade. (SöKy 91 1:a och 3:e uppl, SHM mbild).

Den medeltida prästgården blev efter reformationen ett landbohemman och heter numera Kyrkobol.

Runstenar: Sö 317 (Öja, försvunnen).

Flens socken

Kartan visar Flens socken under 1550-talet (SöH).

Antal jordeboksenheter enligt SÖH 1542/51 (1568)

	sk	kr	ky	bi	fr
Brännatorp	--	--	--	--	0 (1)
Flen	1 (1)	--	1 (1)	--	--
Germundslöt	--	--	--	--	1 (1)
Gillsnäs	--	--	--	--	--
Hornsund	1 (0)	0 (1)	--	1 (1)	--
Kyrkobol	--	--	1 (1)	--	--
Lida	--	--	--	--	2 (2)
Orresta	1 (1)	--	--	--	--
Orrhammar	1 (1)	--	--	--	--
Salsta	1 (0)	--	--	--	1 (2)
Silinge	--	--	--	--	1 (1)
Solliden	--	--	--	--	--
Öja	1 (1)	--	--	--	--
SUMMA	6 (4)	0 (1)	2 (2)	1 (1)	5 (7)

Dessutom redovisar längderna: *skkvarn*: Öja 0 (1), *skuj*: Nybble 1 (1), Flen 1 (0), Salsta 1 (0), *skäng*: Flen 1 (0), *krkvarn*; Hornsund 0 (1), *kyuj*: Hornsund 1 (0), Salsta 1 (1).

Brännatorp 1535 *Brennetorp* (GHj s 681) – 9 G, 9 i.
SÖH 1557 **1 fr** (Bertil Larsson i *Slädhammar).
1537 behåller Erik Arp B vid ett skifte med sin syster Ingrid
(se Skalltorp, Vingåkers sn) (GuRoJb f 12328v).

Eketorp se Germundslöt.

Flensby 1379 *i Flene* (DS 9912) – 9 G, 9 j – övergiven bytomt (RAÄ 64:1) inom Flens tätort intill Byvägen (Geom Jb C4:122–23, 1636).
SÖH **1 sk**, 1557 0:3, 1559 0:6:0:4, 1560 0:6:1:6.
1551 (endast) **1 skuj + 1 skäng**.
1 ky (Viks rd), 1553 0:3:2, 1559 0:3:1, 1560 0:1.
1379 säljer Sune i F och hans hustru Katarina 0:0:5:6 i F till Bo Jonsson (Grip) (DS 9912).
1380 byter Johan skraddare i F till sig, av Bo Jonsson, 0:0:1 i F och jord i Lida och Salsta mot jord i Harpsund och Mellösa, Mellösa sn, i Villåttingen (RAP 30/9, DMS 2:4 s 172).
1381–1390 är Gregers i F ett flertal gånger faste/nämndeman vid häradstinget (RAP 12/10, RAP 7/6).
1399 byter herr Olof, kyrkoherde i Mellösa, och kyrkvårdarna Karl i Orresta och Olof i Hornsund, på

- Flens kyrkas vägnar, till sig 0:2:0:2 i F av Ramborg Germundsdotter (griphuvud) mot jord i Lida (RAP 30/10).
- 1429 är Jöns i F faste vid häradstinget (UUBp 1/5).
1453 är Nils i F faste vid häradstinget (RAP 27/1).
- Germundslöt** 1537 *Germundzlöt* (GuRoJb f 12328v, avskr), 1557 *Germundzlött* (EbAjb) – 10 G, 0 i.
SöH 1557 **1 frt** (Bertil Larsson i *Slädhammar).
1537 behåller Erik Arp G vid ett skifte med sin syster Ingrid (se Skalltorp, Vingåkers sn) (GuRoJb f 12328v).
- Gillsnäs** 1535 *Gyllesnes* (GHj s 681) – 9 G, 9 i.
SöH **1 fr** (Bertil Larsson i *Slädhammar), 1568 öde.
1537 behåller Erik Arp G vid ett skifte med sin syster Ingrid (se Skalltorp, Vingåkers sn) (GuRoJb f 12328v).
- Hornsund** 1354 *in Hornssundh* (DS 5052), 1381 *i Hornsund* (RAP 13/1) – 9 H, 9 a.
SöH **1 sk**, 1557 **1 kr** 0:5.
1561 **1 krkvarn**.
1 bi (Skedvi rd), 1548 **1 kyuj**, 1549 **1 ky** 0:3, 1551 **1 bi**; jordetal endast 1549.
1354 intygar fogdar, borgmästare och borgerskapet i Strängnäs att biskop Styrbjörn bytt till sig 0:0:2 i H av de numera avlidna borgarna Bravid och Stenar mot en gård i Strängnäs stad (DS 5052).
1381 säljer Jöns i H 0:10:2 i H som är hans arvejord, till biskop Tord i Strängnäs (RAP 13/1).
1381 säljer Sune i Gäversnäs, Helgesta sn, 0:0:2 i H till biskop Tord (RAP 12/10 se SDHK 12003).
1381 säljer Johan i Talja, Mellösa sn, 0:0:0:17²/₃ i H till biskop Tord (RAP 12/10 se SDHK 12004).
1399 omnämns Olof i H som kyrkvärd (se Flensby) (RAP 30/10).
1410 är Peder i H faste vid häradstinget (SD 1328).
1478 omnämns Ragvald i H som vitne till en försäljning av jord (HH 31:117).
- *Hornsäter** 1467 är Anders *i Hornsætrum* faste vid häradstinget (RAP 1/5).
- Kyrkobol** 1548 *Presteboletth* (SöH 1548:5) – intill kyrkan (EK).
SöH **1 ky** (Viks rd).
- Lida** 1380 *i Lydthom* (RAP 30/9) – 9 G, 9 i.

SöH **2 fr** (Bertil Larsson i *Slädhammar).

- 1380 byter Johan skräddare i Flensby till sig 0:0:0:6 i L av Bo Jonsson (Grip) (se Flensby) (RAp 30/9).
- 1399 byter Ramborg Germundsdotter (griphuvud) till sig 0:2:0:1½ i L av Flens kyrka (se Flensby) (RAp 30/10).
- 1409 är Johan i L nämndeman vid räfsteting och Ingevald i L är faste vid häradstinget (SD 1142, FjsAp 26/5).
- 1423 får Germund Larsson (Lilja, Fjällskäfteätten) vid arvskifte efter sin mor Ramborg Germundsdotter 0:0:17 i L och jord i Tärnö, Husby sn, Tybble, Malms sn, vidare Hovra, Helgona sn, och *Lyia, Råby sn, båda i Rönö härad, samt Brunstorp, Axbergs sn, i Närke och Borringe, Älvestads sn, i Östergötland (se även *Slädhammar) (RAp 11/4).
- 1447 har Vadstena kloster en ödejord om 0:0:1 som 'borde' ränta 2 spann korn och 0:0:1 pn (VaKlJb s 36).
- 1460 är Martin i L faste vid häradstinget (DN 16:210).
- 1464 är Peder Ingesson i L faste vid häradstinget (EbAp 28/1).
- 1473 görs endast en minnesanteckning om L i Vadstena klostrets jordebok utan att någon avrad anges (VaKlJb 1473 f 8).
- 1480 är Lars i L nämndeman vid lagmansting (RAp 13/11).
- 1537 behåller Erik Arp två gårdar i L vid ett skifte med sin syster Ingrid (se Skalltorp, Vingåkers sn) (GuRoJb f 12328v).

Nybble

- 1557 *Nybele* (EbAjb) – 9 G, 9 i.
SöH **1 skuj**, 0:1:1:4, 1551 (endast) till Orresta.

Orresta

- 1340 *in Ormstum* (DS 3529), 1399 *i Ormstom* (RAp 30/11), 1557 *Orresta* (EbAjb) – 9 G, 9 j – övergiven tomt med bebyggelselämningar (RAÄ 7:1) i Flens tätort mellan Eriksgatan och Orrestagatan (LSA C14–35:1, 1769).
- SöH **1 sk** 0:7:1:4, 1551 (endast) med skuj i Nybble, 1557 0:6.
- 1340 se Vännervass, Vingåkers sn (DS 3529).
- 1399 är Karl i O nämndeman vid räfsteting (RAp u d, SRP 3055).
- 1399 omnämns Karl i O som kyrkvård (se Flensby) (RAp 30/10).
- 1409 och 1410 är Karl i O faste vid häradstinget (FjsAp 26/5, UUB E 176 f 36).
- 1440 och 1453 är Ermund i O faste/nämndeman vid häradstinget, 1463 är han vidervaroman (RAp 7/5, RAP

27/1, UUBp 6/6).

1478 omnämns Karl och Nils i O som vittnen till en försäljning av jord (HH 31:117).

1487 omnämns Karl i O som vittne till en jordtransaktion i Villåttingen (RAp 12/5).

Orrhammar 1367 *i Orambrum* (DS 7561) – 10 G, 0 i.

SöH **1 sk** 0:2.

1367 byter Johan i Öja till sig 0:0:2 i O av Nils i Skiringe, Mellösa sn, mot jord i Skiringe (DS 7561, DMS 2:4 s 175).

1402 se Salsta.

1460 är Lars i O faste vid häradstinget (UUBp 6/6).

Salsta 1380 *i Salustom* (RAp 30/9) – 9 G, 9 i – övergiven tomt med bebyggelseämningar (RAÄ 61:1) kan återfinnas i nuv Flens tätort mellan Salstagatan 27 och 29 (LSA C14–25:1, 1748).

SöH **1 sk** 0:6:1:1, 1557 **1 fr** (Johan Karlsson /Falk/).

1551 (endast) **1 skuj**.

1 kyäng.

1 fr (Åke Bengtsson /Färla/).

1380 byter Johan skraddare i Flensby till sig 0:0:0:10 i S av Bo Jonsson (Grip) (se Flensby) (RAp 30/9).

1383 är Halsten i S faste vid häradstinget (RAp 29/9).

1402 byter herr Olof, kyrkoherde i Mellösa, på sin kyrkas vägnar bort 0:0:0:9 i S till Sune Andersson i Orrhammar (se DMS 2:4 s 175) (SD 252).

1424 byter Jöns Davidsson bort 0:1:0:2 i S till Lars Ulfsson mot jord i Skiringe, Mellösa sn (RAp 11/11, DMS 2:4 s 175).

1484 får Åke Jönsson (Svarte Skåning) tillstånd att inlösa 0:3 i S som Karl Ragvaldsson tidigare sålt till Erik Jönsson (se Torp, Vadsbro sn) (UUBp 18/12).

1490 är Måns Johansson i S nämndeman i rannsakningsnämnd (RAp 17/12).

1516 skänker Sigrid Karlsdotter (stjärna) med sin dotter Birgitta Olofsdotters (Strömstaätten) samtycke till Vårfruprebendan i Strängnäs domkyrka sin gård i S som räntar 2 tön korn, 0:12 pn och 1½ pund smör, och en gård i Uddarby, Dannemora sn, Norunda hd (RAp 14/10, DMS 1:3 s 139).

1551 får Johan Karlsson (Falk) frälsefrihet på två skattegårdar som är hans arvegods, nämligen en gård om 0:7 i S och

en i Årsta, Sköldinge sn (GR 22 s 433).

1554 utfärdar Gustav I sköldebrev för Johan Karlsson (Falk) med evig frälsefrihet på samma gårdar som Johan tre år tidigare fått frälse på (GR 24 s 220).

Silinge

1379 i *Silinge* (DS 9965) – 9 G, 8 i.

SöH **1 fr** (Åke Bengtsson /Färla/).

1379–1411 är Peter i S ett flertal gånger faste vid häradstinget (DS 9965, SD 1435).

1453 är Johan i S faste vid häradstinget (RAp 27/1).

1484 får Åke Jönsson (Svarte Skåning) tillstånd att inlösa ½:0 i S som Karl Ragvaldsson tidigare sålt till Erik Jönsson (se Torp, Vadsbro sn) (UUBp 18/12).

*Slädhammar

(Stenhammar) 1360 *in ... Slæthhambrum* (DS 6290, avskr), 1399 *i Slædhambre* (RAp 30/10) – 9 G, 9 i (nuv Stenhammar).

*Slädhammar är sätesgård för Ramborg Germundsdotter (griphuvud) 1399–1421 (RAp 30/10, RAp 20/9) och hennes son Ingevald Larsson (Lilja, Fjällskäfteätten) 1421–1424 (RAp 20/9, RAp 11/11), vars syster Cecilia som änka efter Tord Ebbesson (okänt sigill) också skriver sig till S 1422 (RAp 18/6) – Erik (Jönsson) Arp skriver sig till S 1527–44 (GR 4 s 232, SvRA 1:163⁵, AH s 118), och efter hans död bor änkan Karin Ingelsdotter (leopard) på S med sin nye man, den ofrälse skrivaren Bertil Larsson 1555–63 (RAp 3/7, HH 3 s 35).

1360 byter Germund Jonsson (?griphuvud) till sig av Sune Ingevaldsson (kluven sköld med rundlar i dexter) och Botger Karlsson deras arvegods efter Agmund Ulfsson (fjällbelagd bjälke), som är S och jord i Himlinge och Hjulesta, Floda sn mot jord i Karsnäs, Emmetorp och Västerby, Hällestads sn, i Östergötland (SD 6290).

1423 får Ingevald Larsson (Lilja, Fjällskäfteätten) vid arvskifte efter sin mor Ramborg Germundsdotter ½:0 i S och jord i Bogetorp och Västerby, Hällestads sn, i Östergötland, samt ett ålfiske i Grytgöl, Hällestads sn; vid samma skifte får Germunds syster Cecilia jord i Hagnesta, Klosters sn, Österrekarne hd (se även Lida) (RAp 11/4).

1471 tilldömer riksrådet Skäring Larsson (lilja) hans

⁵ I denna källa förväxlad med en annars helt okänd Erik Arvidsson vars sätesgård möjligen var Torkelstorp i Möne sn, Ås hd, Västergötland (jfr AH s 118, 309).

mödernearv S med underliggande jordar, vilket gods en längre tid undanhållits honom av Olof Pedersson (tre vädurhorn) (VxUp 30/5).

- 1497 skiftar Karl Matsson (Hålbönäsätten) arv efter sin halvsyster Margareta Olofsdotter (tre vädurhorn) med hennes man Skäring Larsson (lilja) och hennes syster Ingrid Olofsdotters man Anders Jakobsson (Banér), varvid man överenskommer att Skäring ska behålla parets gemensamma lösöre och S med allt som därunder ligger, vilket gods var hans mödernearv och Margaretas morgongåva; därtill får Skäring 3 läster korn som han ska betala sina och Margaretas skulder med. I gengäld upplåter Skäring sin hustrus arvejord, som han haft i sin värjo, till Karl och Anders med undantag för 'ett gods' (utan ortnamn) för vilket han i stället ger svågarna 130:0 pn. (UUBpp u d, SDHK 33455; se DMS 1:10 s 110 f)
- 1530 pantsätter Karin Hemmingsdotter för ett penninglån till sin 'son' (eg svär- eller styvson) Erik (Jönsson) Arp S och jord i Brännertorp, Germundslöt och Gillsnäs (GuRoJb f 12327v).
- 1537 behåller Erik Arp S vid ett skifte med sin syster Ingrid (se Skalltorp, Vingåkers sn) (GuRoJb f 12328v).

Solliden

- 1557 *Sollida* (EbAJb) – 9 G, 9 j.
SöH 1557 **1 fr** (Bertil Larsson i *Slädhammar).
1537 behåller Erik Arp S vid ett skifte med sin syster Ingrid (se Skalltorp, Vingåkers sn) (GuRoJb f 12328v).

Stenhammar

Se *Slädhammar.

Väsby

se Väsby, Helgesta sn i DMS 2:4.

Öja

- 1347 *in Øyo* (DS 4201), 1362 *i Yio* (DS 6627), 1366 *i Øghio* (DS 7353) – 9 G, 9 j.
SöH **1 sk**, 1557 0:3:1:4.
1 skkvarn (1557: 'liten kvarn').
1347 omnämns Peter i Ö som faste (DS 4201).
1362 är Johan (Petersson) och Ragvald i Ö fastar vid häradstinget (DS 6627).
1366 är Johan i Ö faste vid häradstinget (DS 7353).
1367 se Orrhammar.
1367–1385 är Ragvald i Ö ett flertal gånger faste vid häradstinget (DS 7561, RAP 29/9).

- 1370 och 1372 är Johan i Ö faste vid häradstinget (DS 8165, DS X 160).
- 1378 och 1381 är Johan Petersson i Ö faste vid häradstinget (DS 9721, RAp 29/9).
- 1444 byter Ebbe Bengtsson (Färla) till sig 0:0:3½ i Ö och jord i Rönö härad i Bullersta, Helgona sn, och Ryckesta, Råby sn, av hustru Sigrid i Sparsta, Lids sn, mot jord i Göksätter och Hårsta, Runtuna sn (se DMS 2:2 s 217 f) (UUBp 1/10).

Floda socken

- 1275(?) *in Flothom* (DS 871).
- 1314 (?) *de Flopum* (DS 1947).
- 1318 *ecclesie in Flodwum* (DS 2133).
- 1329 *parochia Flodhæ* (DS 2699).
- 1379 *i Flodha sokn* (DS 10066).

Omfattning: Floda socken hade 1950 samma omfattning som under medeltiden och 1500-talet.

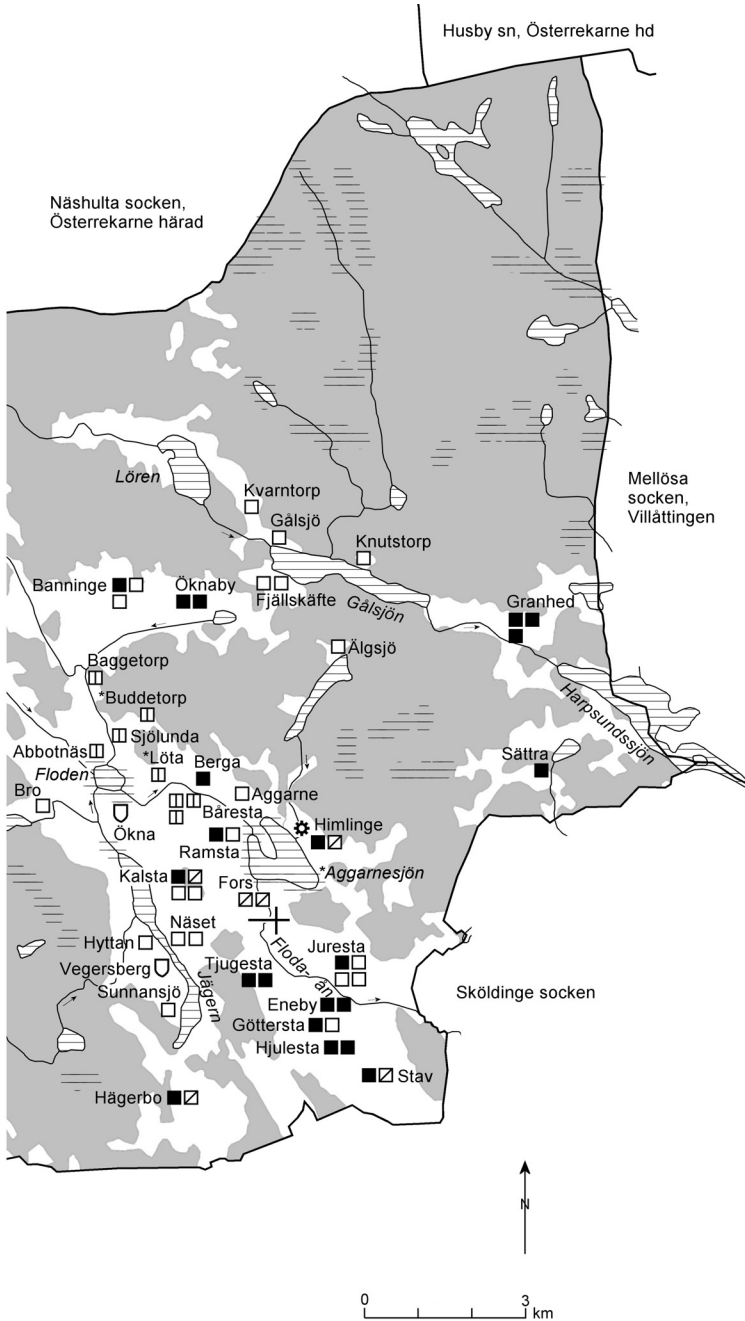
Kyrka: Floda kyrkas kvarvarande medeltida delar återfinns i det norra sidoskeppet i den nu treskeppiga basilikan samt i den på 1600-talet tillkomna sakristians östmur. Den äldsta stenkyrkan uppfördes möjligen under 1100-talet med ett långhus som hade de ungefärliga måtten 9 x 11 m. Det medeltida tornet kan ha tillhört den ursprungliga kyrkobyggnaden eller byggts till något senare. På teckningen framträder i öster det år 1666 exteriört fullbordade Kaggska gravkoret. Det äldsta korets utformning är okänd; det revs när kyrkan under senmedeltiden förlängdes åt öster till mer än sin dubbla längd. Under samma byggnadsetapp bör sakristian ha uppförts men i dag återstår endast en rest av denna. I två avlatsbrev för Floda kyrka utfärdade 1412 resp 1413 (SD 1618, SD 1860) utdelas avlat bl a för bidrag till kyrkans byggnadskassa och utsmyckning. I SD 1618 framkommer att kyrkan var invigd till Thomas Becketts och Maria Magdalenas ära. En inskrift på en bevarad medeltida dörr berättar att kyrkan träffades av blixten och eldhärjades 1414.

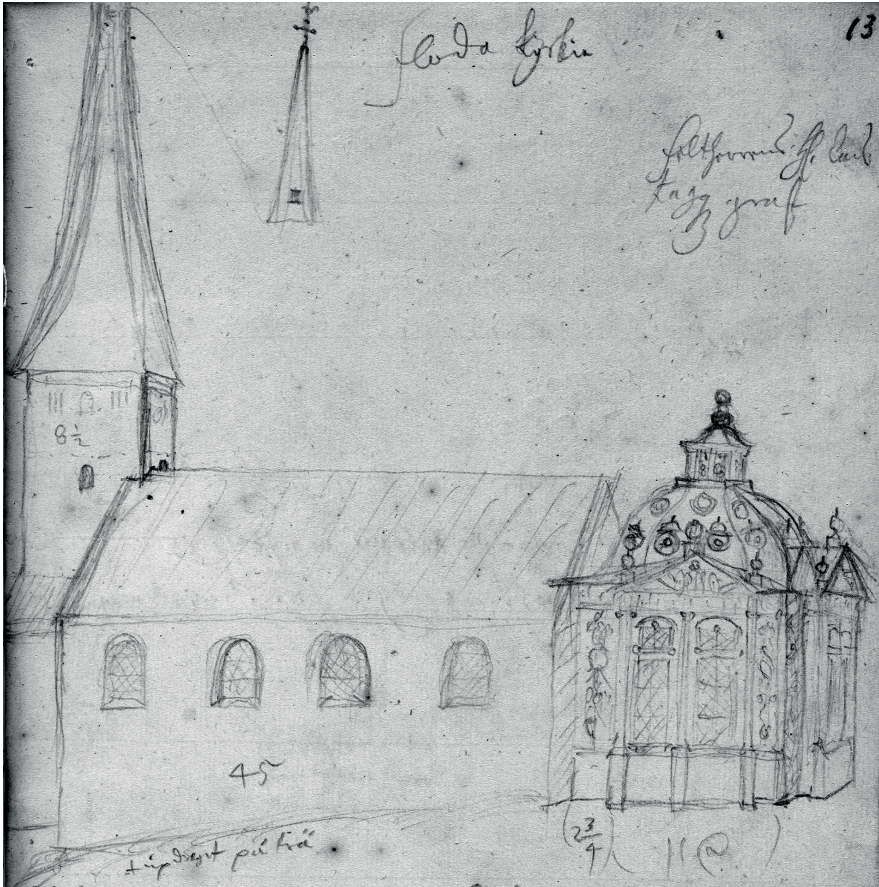
Under 1400-talets andra hälft slogs stjärnvalv i kyrkorummet, vilka nu återfinns i det norra sidoskeppet. I det ursprungliga koret finns en väggpelare delvis dold Kristusbild. Målningens placering visar att den tillkommit före valvslagningen, omkring 1420. De fyra medeltida valven täcks av Albertus Pictors kalkmålningar, vilka aldrig överkalkats och därför är ovanligt välbevarade. Målningarna dateras till 1480-talets början. Biskop Kort Rogges vapensköld i korvalvets östra kapp visat också att de tillkommit efter 1479, då denne valdes till biskop i Strängnäs det året. Två donatorsvapen tillhörande Germund Larsson (Lilja, var d 1459) och Hinse Jönsson (Svinhuvad, var d 1491) finns avbildade i valven och ger ytterligare hållpunkter för dateringen av såväl valvslagning som målning. I det västligaste valvet avbildas scener och texter ur fyra medeltida ballader, en i svenskt kalkmåleri unik motivserie. Av medeltida inventarier återfinns i kyrkorummet ett lavatorium samt ett nordtyskt altarskåp från 1400-talets mitt med Marie kröning som huvudmotiv. Ett välbevarat triumfkrucifix från omkring år 1400 ingår i Statens historiska museums samlingar. (SvKy 205, SHM mbild, AnQv s 199 ff)

Floda socken

Floda kyrka, teckning ur Johan Peringskiölds *Monumenter i Södermanland* från 1684. Foto: KB.

Runstenar: Sö 58 (Stav).

Abbotnäs

1405 i *Abothanæsi* (SD 662) – 10 G, 0 f.

SöH 1 aoe, 1566 1 jukl.

1405 är Mikael i A faste vid häradstinget (SD 662).

1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en gård om 0:0:4 som sår 11 spann, har äng till 50 lass hö samt mulbete och fiskevatten till nödortfen; gården som indragits från Julita kloster räntar 0:6 pn, 18 spann korn, 1 pund smör, 1 får, 1 höna, 10 ägg, 6 dagsverken och fodring (AoE 29 A).

Antal jordeboksenheter enligt SÖH 1548/51 (1568)

	sk	skuj	ky	jukl	aoe	fr
Abbotnäs	--	--	--	0 (1)	1 (0)	--
Aggarne	--	1 (1)	--	--	--	1 (1)
Baggetorp	--	--	--	0 (1)	1 (0)	--
Banninge	1 (1)	--	--	--	--	2 (2)
Berga	1 (1)	--	--	--	--	--
Bie	2 (2)	--	--	--	--	--
Bro	--	--	--	--	--	1 (1)
Båresta	--	--	--	0 (3)	3 (0)	--
Eneby	2 (1)	1 (1)	--	--	--	0 (1)
Fjällskäfte	--	--	--	--	--	2 (2)
Fors	--	--	2 (2)	--	--	--
Granhed	3 (3)	--	--	--	--	--
Gummetorp	--	--	--	--	--	1 (1)
Gålsjön	--	--	--	--	--	1 (1)
Göttersta	1 (1)	--	--	--	--	1 (1)
Himlinge	1 (1)	--	1 (0)	--	--	0 (1)
Hissjö	1 (1)	--	--	--	--	1 (1)
Hjulesta	2 (2)	--	--	--	--	--
Hägerbo	1 (1)	--	1 (1)	--	--	1 (1)
Hällvik	--	--	--	--	--	1 (1)
Hökärr	--	--	--	--	--	1 (1)
Juresta	1 (1)	--	--	--	--	3 (3)
Kalsta	1 (1)	--	1 (1)	--	--	2 (2)
Knutstorp	--	--	--	--	--	1 (1)
Kvarntorp	--	--	--	--	--	0 (1)
Lundsjö	--	--	--	--	--	1 (1)
Löta	--	--	--	0 (1)	1 (0)	--
Nordankärr	1 (1)	--	--	--	--	--
Näset	--	1 (1)	--	--	--	2 (2)
Nästorp	1 (1)	--	--	--	--	1 (1)
Ramsta	1 (1)	1 (1)	--	--	--	1 (1)
Rosendal	--	--	--	--	--	1 (1)
Siggetorp	--	--	--	--	--	1 (1)
*Siölunda	--	--	--	0 (1)	1 (0)	--
Skogen	--	--	--	--	--	1 (1)

	sk	skuj	ky	jukl	aoe	fr
Solberga	--	--	--	--	--	1 (1)
Solliden	--	--	--	--	--	1 (1)
Stav	1 (1)	--	1 (0)	--	--	1 (1)
Stenkulla	--	--	--	--	--	1 (1)
Strängstorp	1 (1)	--	--	--	--	--
Sund	--	--	--	--	--	1 (1)
Sunnansjö	--	--	--	--	--	1 (1)
Sättra	1 (1)	--	--	--	--	--
Tjugesta	2 (2)	--	--	--	--	--
Valfalla	1 (1)	--	--	--	--	--
Vegersberg	--	--	--	--	--	1 (1)
Viken	--	--	--	--	--	1 (1)
Vittorp	--	--	--	--	--	1 (1)
Åstorp	--	--	--	--	--	1 (1)
Älgsjö	--	--	--	--	--	1 (1)
Öknaby	2 (2)	--	--	--	--	--
SUMMA	28 (27)	4 (4)	6 (4)	0 (7)	7 (0)	38 (41)

Dessutom redovisar längderna: *shkvamn*: Bie 1 (1), Granhed 0 (3), Himlinge 1 (1), Nästorp 1 (0), Valfalla 0 (1), *kyuj*: Juresta 0 (1), Näset 1 (1), *juklkvamn*: Löta 0 (1).

- Aggarne** 1363 *i Aagharnum* (DS 6736) – 10 G, 0 g – övergivet bebyggelseläge ca 150 m nordväst om gravhög (RAÅ 102), ca 700 m ostsydost om Berga (LSA C16-3:1, 1688).
- SöH **1 skuj**, 0:0:1:4, 1557 0:0:2:2.
1 fr (Knut Knutsson /Lillie av Ökna).
- 1363 är Peter i A faste vid häradstinget (DS 6736).
- 1409 byter Birger Bengtsson i Fjällskäfte bort 0:½ i A till Jöns Holmgerrsson i Ramsta (se Ramsta) (FjsAp 26/5).
- 1427 intygar herr Lars, kyrkhoherde i Floda, att Lars Ödinsson (Lillie av Ökna) löst ut en gård i A som han tidigare pantsatt till fyra löftesmän vid regleringen av en skuld som framlidne Ingevald i Ökna haft till Floda kyrka; herr Lars dödar pantbrevet som han 'tappat haver och förlagt haver' och försäkrar att han inte har en aning om var det nu finns (UUBpp 5/2).
- 1449 byter Lars Karlsson i Harpsund, Mellösa sn, bort 0:½ i A till Halvid i Ramsta mot jord i Harpsund och betalar därtill 10:0 pn (UUBp 13/1, DMS 2:4 s 173).
- 1482 får Lars Halvardsson (svala) frälse på 0:0:4 i A (se Ramsta) (RAp 21/8).
- 1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en

utjord i A som räntar 0:½ pn och 1 spann korn (AoE 29 A).

Backa

- (Backalund) 1500 *Backka* (SjS auts Leijonhufvud, avskr), 1505 *Backæ* (KrappSpp 25/1) – 10 G, 0 e (Backalund).
 1500 får Abraham Eriksson (Gyllenstierna) B, som räntar 1:0 pn, vid arvskifte efter sin mor Kristina Karlsdotter (Bonde) (se DMS 2:3 s 166) (SjS auts Leijonhufvud).
 1505 byter Abraham Eriksson bort B 'ödejord' till sin bror Eriks änka Anna Karlsdotter (se DMS 2:3 s 166) (KrappSpp 25/1).

Baggetorp

- 1551 *Baggetorph* (SöH 1551:11) – 10 G, 0 f.
 SöH **1 aoe**, 1566 **1 jukl**.
 1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en gård som sår 5 spann, har äng till 40 lass hö samt gott mulbete men inget fiskevatten; gården som indragits från Julita kloster räntar 0:6 pn, 1 pund smör, 1 får, 1 höna, 10 ägg, 6 dagsverken och fodring (AoE 29 A).

Banninge

- 1347 *in Bandunge* (DS 4196), 1363 *i Bandongæ* (DS 6736), 1405 *i Bannunge* (SD 662) – 10 G, 1 f.
 SöH **1 sk**, 0:2:0:2.
2 fr (Mats Kagg).
 1347 omnämns Peter och Lars i B som fastar (DS 4196).
 1363–1367 är Jöns i B ett flertal gånger faste vid häradstinget (DS 6736, DS 7561).
 1379 bestämmer fyra gode män som utsetts för att 'jämka och lika' ett godsbyte att Bo Jonsson (Grip), för de gods i Rönö härad han ska få av Ingeborg Fadersdotter, ska ge henne 0:5 i B med de hus som där står och jord i Eneby, Himlinge, Hissjö, Hjulesta, Tjugesta och Öknaby, denna sn, Fyrö, Sköldinge sn, Vännervass, Vingåkers sn, Hulla, Österåkers sn, och Lövsta, Tumbo sn, Västerrekarne hd (DS 10066, DMS 2:2 s 300).
 1405 är Tjälve i B faste vid häradstinget (SD 662).
 1425 är Nils i B nämndeman vid häradstinget (UUBp 13/1).

Berga

- 1363 *i Bærghum* (DS 6736) – 10 G, 0 g.
 SöH **1 sk** 0:4.
 1363 är Torsten i B faste vid häradstinget (DS 6736).
 1400 och 1401 är Peder i B faste vid häradstinget (RAP 9/10, SD 55).
 1403 och 1410 är Olof i B faste vid häradstinget (EbAp 3/11,

SD 1328).

1405 se Ramsta.

1437 byter Lars Ödinsson (Lillie av Ökna) bort 0:0:7 i östra änden av B till Peter i Valfalla mot jord i Väla, Sköldinge sn (UUBp 12/10).

1451 är Ingevald i B faste vid häradstinget (RAp 9/2); belägget kan ev avse ett annat Berga.

1477 styrker Olof Pedersson i B med sex ögonvittnen inför rådstugurätten i Nyköping att borgmästaren där, Tideke Bodesson, "röffuat" en gryta av honom "på en frij gatu" i staden (HH 31:111).

Bie

1335 *villa, Byio dicta* (DS 3103), 1347 *in Byæ, in Biu* (DS 4196), 1381 *i Byo* (RAp 19/10) – 10 G, 0 e.

SöH 2 sk 0:2 + 0:2.

1 skkvarn.

1335 byter Julita klostets abbot Henrik, på klostrets vägnar, till sig 0:½ i byn B och jord i Kalsta, av klostrets bryte Sigge i Berga, Julita sn mot jord i Tjugesta, Sköldinge sn (DS 3103).

1347 ger Sigge i Berga, efter att abboten Enar gått i borgen för honom för ett mord han begått, till Julita kloster fasta på de 0:½ i B och jord i Kalsta som Sigge bytt bort mot klostrets jord i Valfalla (jfr 1335); vid detta tillfälle är Magnus i B och hans granne, Sigge i B, fastar (DS 4196).

1350 säljer Bengt, lekbroder i Julita kloster, 0:½ i B till klostret (DS 4587).

1381 är Ulf i B faste vid häradstinget (RAp 19/10).

1403 är Ulf i B nämndeman i synenämnd vid häradstinget (EbAp 3/11).

Bjurstorp

1500 *Biörnatorp* (SjS auts Leijonhufvud, avskr), 1505 *Byørnstorp* (KrappSpp 25/1) – 9 G, 9 f

1500 får Abraham Eriksson (Gyllenstierna) B, som räntar ½:0 pn, vid arvskifte efter sin mor Kristina och sin moster Magdalena, döttrar till kung Karl Knutsson (se DMS 2:3 s 166) (SjS auts Leijonhufvud).

1505 byter Abraham Eriksson bort B, som är öde, till sin bror Eriks änka Anna Karlsdotter (se DMS 2:3 s 166) (KrappSpp 25/1).

*Blåmsterdal 1559 *Blåmsterdal* (SöH 1559:17).

SöH 1559–61 ½ fr (Knut Knutsson /Lillie av Ökna/).

- Boda** 1551 *Boestadt äng*h (SöH 1551:11) – 10 G, 0 e.
SöH **1 skäng** (endast 1551) 0:0:2:7.
- Bondökna** Se Öknaby.
- Bro** 1464 *i Broo* (EbAp 28/1) – 10 G, 0 f.
SöH **1 fr** (Knut Knutsson /Lillie av Ökna).
1464 är Mats i B faste vid häradstinget (EbAp 28/1).
- *Buddetorp** 1535 *Buddetorp* (GHj s 682) – låg ca 1 km nordost om Abbotnäs, ungefär vid platsen för nuv Nytorp (GeomJb LSA C10:233, 1689).
SöH 1554 **1 jukl**, 1560 **1 aoe**, 1568 **1 jukl**, öde.
1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en gård som sår 6 spann, har äng till 30 lass hö samt gott mulbete men inget fiskevatten; gården som indragits från Julita kloster räntar 0:6 pn, 1 pund smör, 1 får, 1 höna, 10 ägg, 6 dagsverken och fodring (AoE 29 A).
- Båresta** 1291 *curiam Borustæ* (DS 1041), *mansionem in Borastum* (DS 1042), 1466 *i Boorastom* (RAp 8/9) – 10 G, 0 g.
SöH **3 aoe** 0:1:1 + 0:1:1 + 0:1:1, 1568 **3 jukl**.
1291 ger Anund Haraldsson (vingad lilja) sin huvudgård (*curia*) B, som är hans köpegoods, till sin hustru Ingeborg Elofsdotter (vingad pil) motsvarande en tredjedel av det han är skyldig henne (DS 1041).
1291 skänker Ingeborg Elofsdotter sin huvudgård (*mansionem*) B till Julita kloster med villkoren att man håller själamässor för hennes make samt dennes och hennes föräldrar så länge hon är i livet och att man årligen efter hennes död firar hennes årsdag (DS 1042).
1319 ingår Ulf i B en överenskommelse med Julita kloster om en ägofördelning i B, innebärande att munkarna får 0:0:16 på den södra sidan om ån och 0:6 på den norra, medan Ulf på sin hustrus och hennes medarvingars vägnar får 0:0:8 på södra sidan och 0:2 på den norra (DS 2208).
1325 försäkrar bröderna Folke, Birger och Anund Rörikssöner (Rörik Birgerssons ätt) och deras syster Margareta Röriksdotter samt hennes man Tord Bonde att de åtar sig att försvara Julita klostrets äganderätt till godset B, vilket syskonens framlidna mormor fru Ingeborg skänkt till klostret men som en smed vid namn Björn nu har gjort anspråk på (DS 2493).
1466 kungör Lars Ödinsson (Lillie av Ökna) och Olof, abbot i

Julita, att de genomfört en gränssyn ("skælighan skilnadh") mellan B och *Ökna för att båda parter ska kunna hålla laga hägnad med rätt sträckning; vittnen vid förrättningen är bl a landborna i B, Olof Ålänning, Peder Bengtsson och Peder Olofsson (RAp 8/9, UUBp 8/9).

1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget tre gårdar om 0:4 som sår vardera 12 spann, har äng till 7 lass hö gott mulbete men inget fiskevatten; gårdarna som indragits från Julita kloster räntar vardera 0:2½:0:4 pn, 2 pund korn, 1 pund smör, 1 får, 1 höna, 10 ägg, 6 dagsverken och fodring (AoE 29 A).

Eneby

1379 *i Eneby* (DS 10066) – 9 G, 9 g.

SöH **1 sk** 0:2:0:5, 1557 0:1:2:4, 1559 0:2:0:4, 1568 **1 fr**.

½ **sk**, 1557 **1 sk** 0:1:2, 1561 0:1:2:1.

1 skuj 0:0:2:4, 1557 0:1:2.

1379 byter Bo Jonsson (Grip) bort 0:3 i E till Ingeborg Fadersdotter (se Banninge) (DS 10066).

1389 är Ragvald i E nämndeman vid häradstinget (RAp 8/5).

1405 byter Johan Larsson i Nästorp bort 0:0:0:1 i E till Olof i Berga (se Nästorp) (SD 662).

1429 är Halsten i E nämndeman vid häradstinget (B 16 f 337).

1431 är Magnus i E faste vid häradstinget (RAp 3/11).

1475 intygar Anders Larsson (Lillie av Ökna) att hans far Lars Ödinsson gett Floda kyrka och prästbord 0:0:0:3 i västra delen av E (se Juresta) (Prv f 93).

Fjällskäfte

1347 *in Fjælaskipte* (DS 4196), 1382 *i Fjælskæppte* (RAp 16/10) – 10 G, 1 g.

SöH **2 fr** (Mats Kagg).

Fjällskäfte är sätesgård för Ragvald Eriksson (okänt sigill) 1382–1399 (RAp 16/10, RAp 18/10) – Birger Bengtsson (okänt sigill) 1409 (FjsAp 26/5; annorlunda i PHT 1963 s 44–49) – Germund Larsson (Lilja) 1422–1448 (RAp 15/3, RAp 17/10) och hans dotterson Nils (Matsson) Kagg 1497–1523 (UUBpp u d, se SDHK 33455; ShSp 3/5).

1347 omnämns Ingel i F som faste (DS 4196).

1484 intygar bröderna Nils, Germund och Erland Kagg att deras bror Erik Kagg, kanik i Strängnäs, i samband med ett arvskifte till dem upplåtit gården F (se Rossvik, Husby sn, Österrekarne hd) (RAp 7/3).

- Fors** 1379 *i Forse* (DS 9982) – 10 G, 0 g.
SöH **2 ky**, 1556 0:4 + 0:4.
1379–1383 är Grim i F ett flertal gånger faste vid häradstinget (DS 9982, RAP 29/9).
1405 är Grim i F vidervaroman och 1410 är han faste vid häradstinget (SD 662, SD 1328).
1485 är Bo i F faste vid häradstinget (UUBp 30/9).
- Granhed** 1363 *i Grænædhæ* (DS 6736), 1405 *i Wæstra Granædhe ... i Østra Granædhe* (SD 662) – 10 G, 0 h.
SöH **3 sk** 0:4 + 0:4 + 0:4.
1557 **3 skkvarn**, var sk har sin.
1363 är Magnus och Holvast i G fastar vid häradstinget (DS 6736).
1381 är Karl i G faste vid häradstinget och 1399 är han nämndeman vid räfsteting (RAP 12/10, RAP u d, se SDHK 15116).
1400 är Nils Karlsson i G nämndeman vid häradstinget (RAP 2/10).
1403 är Olof i G nämndeman i synenämnd (EbAp 3/11).
1405 byter Johan Larsson i Nästorp bort 0:0:0:4 i Västra G och 0:0:0:1½ i Östra G till Olof i Berga (se Nästorp) (SD 662).
1423 och 1426 omnämns Johan i G som nämndeman vid häradstinget (RAP 1423 u d, se SDHK 19981; RAP 24/6).
1426 är Olof i G faste vid häradstinget (RAP 24/6).
1427 är Johan i G löftesman i samband med en pantsättning av jord (se Aggarne) (UUBpp 5/2).
1459 är Anders i G faste vid häradstinget (EbAp 17/11).
1487 omnämns Karl i G som vittne till en jordtransaktion i Villåttingen (RAP 12/5).
1492 se Fyrö, Sköldinge sn.
1494 upptas Karl i G i en skattelängd för 9 mark mata (C 27:IV f 1v).
- Gummetorp** 1400 *Gwnno torpe* (C 4 f 25v, avskr), 1487 *i Gummatorp* (UUBp 27/1) – 9 G, 9 e.
SöH **1 fr** (Knut Knutsson /Lillie av Ökna/).
1400 byter Tord Röríksson (Bonde) till sig G av Karl Ulfsson (se Vegersberg) (C 4 f 25v).
1487 är Jöns skräddare i G faste vid häradstinget (UUBp 27/1).
1500 ärver Abraham Eriksson (Gyllenstierna) G som räntar

- 0:10:1 pn vid arvskifte efter sin mor Kristina och sin moster Magdalena, döttrar till kung Karl Knutsson (se DMS 2:3 s 166) (SjS auts, Leijonhufvud).
- 1505 byter Abraham Eriksson bort G till sin svägerska Anna Karlsdotter (Vinstorpaätten) (se DMS 2:3 s 166) (KrappSpp 25/1).
- Gålsjö** 1535 *Gärssö* (GHj s 682) – 10 G, 1 g.
SöH **1 fr** (Mats Kagg).
- Göttersta** 1379 *i Gøtristom* (DS 9982), 1381 *i Gøtarstum* (RAp 12/10, se SDHK 12004) – 9 G, 9 g.
SöH **1 sk** 0:2:1.
1 fr (Kettil Nilsson /Bölja/).
1379–1385 är Nils i G ett flertal gånger faste vid häradstinget (DS 9982, RAp 29/9).
1389 är Halsten i G nämndeman vid häradstinget (RAp 8/5).
1398 byter Peder Nilsson i G bort 0:0:5 till Peder Olofsson (sköld kluven av sågskura) mot jord i Juresta, varvid Inge i G är faste (ShSp 2/11).
1497 får Birgitta Magnusdotter (Frille) en gård i G som morgongåva av Kettil Väsing (se Närlunda, Husby sn) (HabSp 6/11).
- Himlinge** 1360 *Himblingge* (DS 6290, avskr), 1379 *i Hymblinge* (DS 10066) – 10 G, 0 g.
SöH **1 sk** (1554 **1 skuj**) 0:2, 1557 0:1:2:6, 1561 0:0:2:2, 1568 0:0:2:6.
1 skkvarn.
1 ky, 1556 0:2, 1561 **1 fr** (Kristina Pedersdotter /tre blad på gren/).
1360 byter Germund Jonsson till sig av Sune Ingevaldsson och Botger Karlsson jord i H som dessa har ärvt efter Agmund Ulfsson (se *Slädhammar, Flens sn) (DS 6290).
1379 byter Bo Jonsson (Grip) bort ½:0 i H till Ingeborg Fadersdotter (se Banninge) (DS 10066).
1423 och 1424 omnämns Ragvald i H som nämndeman vid häradstinget och på lagmansting (RAp 1423 u d, se SDHK 19981; RAp 22/11).
1429 byter herr Erik, kyrkoherde i Floda, på sin sockenkyrkas vägnar, bort 0:½ i H till Mikael i Ramsta mot jord i Juresta (UUBp 1/5).
1470 är Birger i H nämndeman vid häradstinget (RAp 17/2).

- 1482 får Lars Halvardsson (svala) frälse på 0:0:0:2 (se Ramsta) (RAp 21/8).
- 1560 byter Kristina Pedersdotter, änka efter Olof Arvidsson i *Gräfsboda, till sig av Gustav I en gård om 0:2 i H, som räntar 0:0:6 avradspn, ½:0 gengårdspn, 12 spann korn, 1 pund smör och 6 lass ved mot jord i Berga, Toresunds sn, Selebo hd (RAp 27/6).

Hissjö

- 1329 *in Hitzøø* (DS 2744), 1379 *i Hitzø* (DS 10066) – 10 G, 0 e. SöH **1 sk**, 1557 0:2:1.
1 fr (Anna Håkansdotter /Hålbönäsätten/).
- 1329 omnämns Joar i H i Magnus Nilssons (Ivar Nilssons ätt) testamente (DS 2744).
- 1340 omnämns Joar i H som part i en jordtvist (se Vännervass, Vingåkers sn) (DS 3525).
- 1347 omnämns Emund i H som faste (DS 4196).
- 1379 byter Bo Jonsson (Grip) bort 0:0:5 i H med det som ligger därunder till Ingeborg Fadersdotter (se Banninge) (DS 10066).
- 1403 genomförs stavsyn mellan H och *Sudherby på begäran av Filip i H. Synenämnden intygar att laga gränsmärken finns vid *Gassasten*, norr om *Slaterberrge*, i *Greffuadalenom*, *Deelænginne* och *Bassbergum*, varefter den rätta gränsen stadfästs av häradsdomhavanden. (EbAp 3/11)
- 1405 är Filip i H faste vid häradstinget (SD 662).
- 1422 är Magnus och Nils i H nämndemän vid häradstinget (RAp 7/11).
- 1440 får Jeppe (Nilsson) Drake, på sin hustrus vägnar, vid arvskifte efter Katarina Nilsdotter (Mörbyätten), Esbjörn Blåpannas änka, en gård i H och jord i Hällvik, Hökärn och Vittorp (se Mörby, Husby sn, Österrekarne hd) (GiBr s 125).
- 1482 får Lars Halvardsson (svala) frälse på 0:0:0:6 (se Ramsta) (RAp 21/8).
- 1487 säljer Erik van Lipen, kanik i Uppsala, till biskop Kort i Strängnäs 0:0:5 i H, med de underliggande torpen Hällvik, Hökärn och Vittorp, som han köpt av Karl Andersson, kanik i Strängnäs (se Mörby, Husby sn, Österrekarne hd); senare samma år lägger biskop Kort H med underliggande torp till den S:t Eriks prebenda som han grundar i Strängnäs domkyrka (RAp 8/11, RAP 22/12).

- Hjulesta** 1360 *in villis ... Hialastapum* (DS 6290, avskr), 1378 *i Hyules-
tom* (DS 9721), 1405 *i Hiwlastom* (SD 662) – 9 G, 9 g.
SöH **2 sk** 0:3:1:4, 1557 0:4 + 0:3:1:4.
1360 byter Germund Jonsson till sig av Sune Ingevaldsson
och Botger Karlsson jord i H som dessa har ärvt efter
Agmund Ulfsson (se *Slädhammar, Flens sn) (DS 6290).
1378 är Gudbrand i H faste vid häradstinget (DS 9721).
1379 byter Bo Jonsson (Grip) bort ½:0 i H till Ingeborg
Fadersdotter (se Banninge) (DS 10066).
1405 är Germund i H faste vid häradstinget (SD 662).
1475 intygar Anders Larsson (Lillie av Ökna) att hans far
Lars Ödinsson gett Floda kyrka och prästbord 0:0:0:6 i
västra delen av H (se Juresta) (Prv f 93).
1508 säljer Knut Nilsson (halv stjärna över vågskura) jord i H
som räntar 0:1 pn till Anna Karlsdotter (Vinstorpaätten)
(se *Pinnatorp, Malms sn) (UUBp 12/6).
1540 ger Anna Karlsdotter en andel av H som räntar 0:1 pn
till sina barn (se *Pinnatorp, Malms sn) (EbAp 2/5).
- Hyttan** 1424 *i Høttone* (RAP 30/9), 1505 *i Hyøtten* (KrappSpp 25/1) – 9
G, 9 f.
SöH **1 fr** (Knut Knutsson /Lillie av Ökna).
1424 är Peter i H faste vid häradstinget (RAP 30/9).
1500 får Abraham Eriksson (Gyllenstierna) H, som räntar 1
pund korn och 0:6:1 pn, vid arvskitte efter sin mor
Kristina och sin moster Magdalena, döttrar till kung
Karl Knutsson (se DMS 2:3 s 166) (SjS auts
Leijonhufvud).
1505 byter Abraham Eriksson bort H till sin bror Eriks änka
Anna Karlsdotter (se DMS 2:3 s 166) (KrappSpp 25/1).
- Hägerbo** 1347 *in Hegrabo* (DS 4196), 1405 *i Hægherbo* (SD 662) – 9 G, 9
g.
SöH **1 sk** 0:3:1:6 (1557 0:3:1).
1 ky, 1556 0:4, 1559 0:2:1.
1347 omnämns Ingevast i H som faste (DS 4196).
1405 är Ulf i H faste vid häradstinget (SD 662).
1424 är Ulf i H nämndeman vid häradstinget (RAP 22/11).
1465 är Halsten i H faste vid häradstinget (RAP 11/5).
1469 är Peder i H faste vid häradstinget (ShSp 1/7).
- Hällvik** 1440 *Helgewick* (GiBr s 125, avskr), 1487 *Helgewiick* (RAP
8/11) – 9 G, 9 d.
SöH **1 fr** (Jöran Trulsson /Ravnäsätten/).

- 1440 ärver Jeppe Drakes hustru en gård i H efter Katarina Nilsdotter (se Hissjö) (GiBr s 125).
- 1487 säljer Erik van Lipen torpet H under Hissjö till biskop Kort i Strängnäs (se Hissjö) (RAp 8/11).
- Hökärr**
- 1440 *Höker* (GiBr s 125, avskr), 1487 *Høkær* (RAp 8/11) – 9 G, 9 d.
- SöH **1 fr** (Anna Håkansdotter /Hålbönäsätten/).
- 1440 ärver Jeppe Drakes hustru en gård i H efter Katarina Nilsdotter (se Hissjö) (GiBr s 125).
- 1487 säljer Erik van Lipen torpet H under Hissjö till biskop Kort i Strängnäs (se Hissjö) (RAp 8/11).
- Juresta**
- 1319 *de Iuristum* (DS 2208), 1362 *i Jurastum* (DS 6627). – 9 G, 9 g.
- SöH **1 sk** 0:3.
- 1553 **1 ky**, 1556 0:2, 1561 **1 kyuj** 0:0:2:4.
- 2 fr** (Jöran Knutsson /Svan/, Mats Kagg).
- 1 fr** (saknas 1559–61; Knut Knutsson /Lillie av Ökna/).
- 1319 omnämns Ebbe i J som faste (DS 2208).
- 1347 omnämns Jakob i J som faste (DS 4196).
- 1362 är Jakob i J faste vid häradstinget (DS 6627).
- 1363 är Björn och Olof i J fastar vid häradstinget när Johan i J köper jord (se Ökna) (DS 6736).
- 1398 byter Peder Nilsson i Göttersta till sig 0:0:4:2¹/₃ i J av Peder Olofsson (sköld kluven av sågskura) mot jord i Göttersta (ShSp 2/11).
- 1405 byter Johan Larsson i Nästorp bort 0:0:0:7¹/₂ i J till Olof i Berga (se Nästorp) (SD 662).
- 1427 är Jöns Hård i J löftesman i samband med en pantsättning av jord (se Aggarne) (UUBpp 5/2).
- 1429 byter herr Erik, kyrkoherde i Floda, på sin sockenkyrkas vägnar, till sig av Mikael i Ramsta, 0:0:0:9¹/₂ i västra änden av J, 'uppsides vid biskop Nils jord' mot jord i Himlinge (UUBp 1/5).
- 1430 tilldöms Lars Ödinsson (Lillie av Ökna) på häradstinget 0:0:1 i J som han försvarat med två 'möderners vittnen' och tolvmannaed mot anspråk från herr Erik, kyrkoherde i Floda, som hade jorden i sin teg och hävdade att hans föräldrar lagligen hade förvärvat den av Lars mormor (UUBp 13/1).
- 1432 byter herr Erik i Floda till sig 0:0:1, liggande intill biskop Nils jord i J, av Lars Ödinsson mot en annan jord om 0:0:1 som ligger längst västerut i byns västra

ände (UUBp 1/11).

- 1475 intygar Anders Larsson (Lillie av Ökna) att hans far Lars Ödinsson på sitt yttersta, med Anders och dennes mor Kristina Andersdotters tillåtelse, gett Floda kyrka och prästbord 0:0:2:6½ i 'västra ändelagen' av J samt jord i Eneby och Hjulesta som själägåva (Prv f 93).
- 1481 se DMS 2:3 s 80.
- 1508 säljer Knut Nilsson (halv stjärna över vågskura) jord i H som räntar 0:1 pn till Anna Karlsdotter (Vinstorpaätten) (se *Pinnatorp, Malms sn) (UUBp 12/6).
- 1534 ärver Gertrud Josefsdotter (Djulaätten) en gård i J som räntar 9 spann korn, 0:2 pn och 18 mark smör (se Djulö, Stora, Malms sn) (DjA E 5662 avskr, DjAp 3/8 1573, vid).
- 1540 ger Anna Karlsdotter en andel av H som räntar 0:1 pn till sina barn (se *Pinnatorp, Malms sn) (EbAp 2/5).

Kalsta

- 1311 *in Kalfstadum* (DS 1783, avskr), 1335 *in Kalfsta* (DS 3103), 1444 *i Kalfsta* (RAp 12/6), 1466 *i Kalstom* (RAp 8/9) – 10 G, 0 g.
- SöH **1 sk** 0:2:1:7, 1557 0:2:1:4, 1568 0:7:1:4.
1551–59 **1 skuj**, 1559 **1 ky** 0:0:2:2.
1 ky, 1556 0:2, 1559 0:3, 1560 0:6.
2 fr (Knut Knutsson /Lillie av Ökna/, Mats Kagg).
- 1311 byter Torkel Andersson (delad sköld) till sig ett 'gods' (*bona*) i K av sin hustrus bror Holmger Ulfsson (Ama) d y (se Mälby, Torshälla sn, Västerrekarne hd) (DS 1783).,
- 1335 byter Julita kloster till sig 0:0:0:6 i K av Sigge i Berga (se Bie) (DS 3103).
- 1347 se Bie.
- 1365 lägger en tolvmannanämnd ut gränsmärken för 0:0:1 i K skog, belägen på byns utmark mellan Brantberget och *Ryssloskogen, vilket örtugland av ålder genom en särskild överenskommelse brukats av bönderna i Vegersberg (DS 7201).
- 1444 byter GERMUND Larsson (Lilja) till sig 0:2:0:2 i K av Anders Ernulfsson (okänt sigill) mot jord i Harby, Kjula sn, Österrekarne hd (RAp 12/6).
- 1466 är Nils i K synevittne (se Båresta) (RAp 8/9).
- 1500 får Abraham Eriksson (Gyllenstierna) en jord i K, som räntar ½ spann korn, vid arvskifte efter sin mor Kristina och sin moster Magdalena, döttrar till kung Karl Knutsson (se DMS 2:3 s 166) (SjS auts Leijonhufvud).
- 1505 byter Abraham Eriksson bort en rumpejord i K till sin

- bror Eriks änka Anna Karlsdotter (se DMS 2:3 s 166) (KrappSpp 25/1).
- 1530 byter Knut Andersson (Lillie av Ökna), på sin hustru Märta Jöransdotters (Stiernsköld), vägnar till sig en gård i K av sin bror Axel Andersson som ärvt gården efter sin far (se Kölsta, Sköldinge sn) (EbAp 5/1, UUBp 5/1).
- Knutstorp** 1535 *Kustorp* (GHj s 682) – 10 G, 1 g.
SöH **1 fr** (Mats Kagg).
- Kvarntorp** 1559 *Quarnetårp* (SöH 1559:17) – 10 G, 1 g.
SöH 1557 ½ **fr** (Mats Kagg).
- Lundsjö** 1530 *Lundsjö* (EbAp 5/1) – 10 G, 0 f.
SöH **1 fr** (Knut Knutsson /Lillie av Ökna/).
1530 byter Knut Andersson (Lillie av Ökna), på sin hustru Märta Jöransdotters (Stiernsköld) vägnar, till sig en gård i L av sin bror Axel Andersson som ärvt gården efter sin far (se Kölsta, Sköldinge sn) (EbAp 5/1, UUBp 5/1).
- Löta** 1535 *Lötha* (GHj s 682) – 10 G, 0 g – övergivet bebyggelseläge (RAÄ 242:1) ca 500 m väster om Berga (GeomJb LSA C10:233/237, 1689).
SöH **1 aoe**, 1568 **1 jukl**.
1568 (endast) **1 juklkvärn**.
1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en gård om 0:4 som sår 11 spann, har äng till 60 lass hö samt mulbete och fiskevatten till nödtorften; gården som indragits från Julita kloster räntar 1:0 pn, 1½ pund korn, 1 pund smör, 1 får, 1 höna, 10 ägg, 6 dagsverken och fodring (AoE 29 A).
- Nordankärr** 1461 *i Nordhankær* (UUBp 6/6) – 9 G, 9 e.
SöH **1 sk**.
1461 är Lars i N faste vid häradstinget (UUBp 6/6).
- Näset** 1395 *i Näsi* (UUB E 175 nr 35, avskr), 1400 *i Näsi* (StrLBp 31/1) – 9 G, 9 g – övergivet bebyggelseläge (RAÄ 115:1) ca 300 m nordost om Vegersberg (LSA C16–94:1, 1783).
SöH **1 skuj**, 1557 0:0:1:3.
1 kyuj.
2 fr (Jöran Knutsson /Svan/, Knut Knutsson /Lillie av Ökna/).
1395 byter Peder Olofsson (sköld kluven av sågskura) bort

- 0:0:0:3 av sin jord i N till Silvast i N mot lika mycket jord i N och köper dessutom ytterligare 0:0:0:1 av Silvast (UUB E 175 nr 35).
- 1398 är Silvast i N faste vid häradstinget (ShSp 2/11).
- 1400 byter Peder Olofsson till sig 0:0:0:4 i N av Jordan Björnsson mot lika mycket jord i Eneby, Halla sn, Jönåkers hd (StrLBp 31/1, DMS 2:3 s 82).
- 1400 byter Tord Rörriksson (Bonde) till sig 0:0:4 i N av Karl Ulfsson (se Vegersberg) (C 4 f 25v).
- 1405 är Ragvald i N faste vid häradstinget (SD 662).
- 1451 är Anders i N faste vid häradstinget (RAp 9/2).
- 1467 är Martin i N faste vid häradstinget (RAp 1/5).
- 1472 ger väpnaren Nils Johansson i *Träcksta 0:0:5 i N, som han ärvt efter sin dotterson Ragnar Nilsson, till sin hustru Katarina som förbättring av hennes morgongåva (se Torp, Husby sn) (UUBp 22/1).
- 1482 får Lars Halvardsson (svala) frälse på 0:0:1 i N (se Ramsta) (RAp 21/8).
- 1500 får Abraham Eriksson (Gyllenstierna) en jord i N, som räntar 10 spann korn och 0:0:5 pn, vid arvsfifte efter sin mor Kristina och sin moster Magdalena, döttrar till kung Karl Knutsson (se DMS 2:3 s 166) (SjS auts Leijonhufvud).
- 1505 byter Abraham Eriksson bort en gård i N till sin bror Eriks änka Anna Karlsdotter (se DMS 2:3 s 166) (KrappSpp 25/1).
- 1534 ärver Gertrud Josefsdotter (Djulaätten) en gård i N som räntar 10 spann korn, 0:0:5 pn och 18 mark smör (se Djulö, Stora, Malms sn) (DjA E 5662 avskr, DjAp 3/8 1573, vid).
- 1549 daterar kung Gustav I ett brev i N (GR 20 s 90).

Nästorp

- 1340 *in Nesiothorpe* (DS 3529), 1347 *de Nesnithorph* (DS 4196), 1363 *i Næsthorp* (DS 6736) – 9 G, 9 e.
- SöH **1 sk** 0:1:1.
1551 (endast) **1 skkvarn**.
1 fr (Knut Knutsson /Lillie av Ökna/).
- 1340 omnämns Nils låssmed i N som part i en godstransaktion (se Vännervass, Vingåkers sn) (DS 3529).
- 1347 omnämns Björn och Sune i N som fastar (DS 4196).
- 1363 är Lars i N faste vid häradstinget (DS 6736).
- 1400 byter Tord Rörriksson (Bonde) till sig 0:0:2 i N av Karl Ulfsson (se Vegersberg) (C 4 f 25v).

- 1405 byter Johan Larsson i N till sig 0:0:0:7¹/₃ i västra änden av N av Olof i Berga mot sammanlagt 0:0:2:6 i Eneby, Granhed, Juresta och Ramsta (SD 662).
- 1430 är Olof i N nämndeman vid häradstinget (UUBp 13/1).
- 1437 är Nils i N faste vid häradstinget (UUBp 12/10).
- 1441 köper ägaren till 'Västergården' (?i N) jord i byns östra ände (SMR 1555a, regest).
- 1458 är Nils i N nämndeman vid räfsteting (RAp 16/10).
- 1466 omnämns Lars i N som part i en jordtransaktion på häradstinget (se Hansta, Vingåkers sn) (DRAp 8/11).
- 1469 är Lars i N nämndeman vid lagmansting (RAp 6/9).
- 1500 får Abraham Eriksson (Gyllenstierna) en gård i N, som räntar 0:14:1 pn, vid arvskifte efter sin mor Kristina och sin moster Magdalena, döttrar till kung Karl Knutsson (se DMS 2:3 s 166) (SjS auts Leijonhufvud).
- 1505 byter Abraham Eriksson bort en gård i N till sin bror Eriks änka Anna Karlsdotter (se DMS 2:3 s 166) (KrappSpp 25/1).
- 1553 se Djulö, Stora, Malms sn.

Ramsta

- 1363 *i Ramstum* (DS 6736), 1398 *i Ramsto* (ShSp 20/7), 1401 *i Ramstom* (SD 76) – 10 G, 0 g.
- SöH **1 sk**, 1557 0:4.
1551 (endast) **1 skuj**.
1560–66 **1 aoe**.
1 fr (Karin Larsdotter i Sparsta, 1562 Anna Klemetsdotter/Hogenskild/).
- Ramsta är troligen sätesgård för Lars Halvardsson (svala) 1482 (RAp 21/8).
- 1363 och 1383 är Nils i R faste vid häradstinget (DS 6736, RAp 25/11).
- 1369 är Sigge i R faste vid häradstinget (?DS 7902); belägget kan eventuellt avse Ramsta, Sköldinge sn.
- 1398 byter Ragnar i Hacksta bort 0:½ i R till Olof Vastesson mot lika mycket jord i Hacksta, Björkviks sn (se DMS 2:3 s 53) (ShSp 20/7).
- 1401 byter Ragnar i Hacksta bort 0:0:2 i R till Gjurd i Navesta, Lerbo sn (se DMS 2:3 s 61) (SD 76).
- 1403 är Mikael i R nämndeman i synenämnd (EbAp 3/11).
- 1405 byter Johan Larsson i Nästorp bort 0:0:1 i R till Olof i Berga (se Nästorp), varvid Ingevald i R är faste (SD 662).
- 1409 byter Birger Bengtsson i Fjällskäfte bort 0:1:0:1,

- liggande mitt i byn, och jord i Aggarne till Jöns Holmgersson i R mot jord i Öknaby (FjsAp 26/5).
- 1425 är Mikael i R nämndeman vid häradstinget (UUBp 13/1).
- 1426 är Torsten i ?R faste vid häradstinget (RAp 24/6); belägget kan avse något annat Ramsta i häradet.
- 1427 är Mikael i R löftesman i samband med en pantsättning av jord (se Aggarne) (UUBpp 5/2).
- 1429 se Himlinge och Juresta.
- 1445 är Halvid i R faste vid häradstinget (RAp 16/1).
- 1466 är Harald i R synevittne (se Båresta) (RAp 8/9).
- 1469 är Johan i R nämndeman vid lagmansting (RAp 6/9).
- 1479 byter Karl Ragvaldsson till sig en gård i R av sin farbror Torsten Johansson (halv lilja balkvis) mot sin arvejord i Fågelsund, Bettna sn (RAp 19/2).
- 1482 får Lars Halvardsson (svala) sköldebrev varmed han samtidigt erhåller frälse på två gårdar i R och jord i Aggarne, Himlinge, Hissjö och Näset, denna sn, Stav, Mellösa sn i Villåttingen, samt i Skälby, Öja sn, Västerrekarne hd (RAp 21/8).
- 1485 är Johan i R faste vid häradstinget (UUBp 30/9).
- 1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en gård som sår 13 spann, har äng till 60 lass hö samt gott mulbete och fiskevatten till nödtorften; gården räntar 0:6 pn, 20 spann korn, 2 pund smör och fodring (AoE 29 A).
- Rosendal** 1424 *i Rosindal* (RAp 30/9) – 10 G, 0 f.
SöH **1 fr** (Knut Knutsson /Lillie av Ökna/).
- 1424 är Lars i R faste vid häradstinget (RAp 30/9).
- Siggetorp** 1500 *i Suggetorp* (SjS auts Leijonhufvud, avskr), 1505 *i Siggetorp* (KrappSpp 25/1) – 9 G, 8 e – övergivet bebyggelse-läge (RAÄ 147:1) ca 700 m sydost om Sund (LSA C16–106:1, 1780).
- SöH **1 fr** (Knut Knutsson /Lillie av Ökna/).
- 1557 (endast) **1 fr** (Påvel Magnusson /Hjort av Vilsta/).
- 1500 får Abraham Eriksson (Gyllenstierna) en gård i S, som räntar 0:14:1 pn, vid arvskifte efter sin mor Kristina och sin moster Magdalena, döttrar till kung Karl Knutsson (se DMS 2:3 s 166) (SjS auts Leijonhufvud).
- 1505 byter Abraham Eriksson bort en gård i S till sin bror Eriks änka Anna Karlsdotter (se DMS 2:3 s 166) (KrappSpp 25/1).

- Sjölunda** 1535 *Sjölundha* (GHj s 682) – 10 G, 0 f.
 SöH **1 aoe**, 1560 0:1:1, 1568 **1 jukl**.
 1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en gård om 0:0:4 som sår 11 spann, har äng till 40 lass hö samt mulbete och fiskevatten till nödtorften; gården som indragits från Julita kloster räntar 1:0 pn, 1½ pund korn, 1 pund smör, 1 får, 1 höna, 10 ägg och 6 dagsverken. Dessutom redovisar längden en skvaltkvarn som räntar 1:0 pn. (AoE 29 A)
- Skogen**
 (Vallmotorp) 1505 *Skogen* (KrappSpp 25/1) – 9 G, 9 f (nuv Vallmotorp) (LSA C16–115:1, 1715).
 SöH **1 fr** (Knut Knutsson /Lillie av Ökna).
 1505 byter Abraham Eriksson bort en gård S till sin bror Eriks änka Anna Karlsdotter (se DMS 2:3 s 166) (KrappSpp 25/1); jfr Strängstorp.
- Solberga** 1530 *Soolberga* (EbAp 5/1) – 10 G, 0 f.
 SöH **1 fr** (Knut Knutsson /Lillie av Ökna).
 1530 byter Knut Andersson (Lillie av Ökna), på sin hustru Märta Jöransdotters (Stiernsköld) vägnar, till sig en gård i S av sin bror Axel Andersson som ärvt gården efter sin far (se Kölsta, Sköldinge sn) (EbAp 5/1, UUBp 5/1).
- Solliden** 1535 *Solundha* (GHj s 682), 1551 *Sollida* (SöH 1551:11) – 10 G, 0 e.
 SöH **1 fr** (Knut Knutsson /Lillie av Ökna).
- Stav** 1384 *i Stafwi* (RAP 11/11), 1405 *i Staff* (SD 662) – 9 G, 9 g.
 SöH **1 sk** 0:4.
1 ky, 1559 **1 fr** (Påvel Magnusson /Hjort av Vilsta/).
 Stav omnämns som tidigare sätesgård för väpnaren Olof Olofsson (okänt sigill) när hans änka Margareta Mickelsdotter (van der Aa) säljer jord i Oppunda härad 1482 (RAP 18/10).
 1384 är Ragvald i S faste vid häradstinget (RAP 11/11).
 1405–1425 är Peder i S ett flertal gånger omnämnd som vidervaro- eller nämndeman vid häradstinget och på räfsteting (SD 662, UUBp 13/1).
 1439 är Mats i S nämndeman vid lagmansting (RAP 28/1).
 1447 är Magnus i S faste vid häradstinget (RAP 2/12).
 1469 är Birger i S nämndeman vid lagmansting (RAP 6/9).
 1530 döms ängen *Swidhestha* efter häradssyn till Sköldinge prästbord; skattebonden Nils i S hade ifrågasatt

prästabordets äganderätt men efter att kyrkoherden i Sköldinge herr Peter uppvisat gamla brev som styrkte att ängen 200 år tidigare skänkts till prästabordet av en frälseman som bodde i Årsta, Sköldinge sn, och aldrig varit skattejord, dömdes ängen under prästens bord (SköKyAp u d).

1549 får kyrkoherden i Floda Påvel Magnusson (Hjort av Vilsta) frälse på ett skattehemman i S som är hans rätta arvegods och som han byter till sig av kronan mot en frälsegård i Fennsta, Torpa sn, Västerrekarne hd (GR 20 s 93).

Stenkulla

1400 *Stenkulle* (C 4 f 25v, avskr), 1505 i *Stenkulle* (KrappSpp 25/1) – övergivet bebyggelseläge (RAÄ 148:1) ca 700 m norr om Nästorp (LmA 04-flo-83, 1780).

SöH **1 fr** (Knut Knutsson /Lillie av Ökna/).

1400 byter Tord Rörksson (Bonde) till sig S av Karl Ulfsson (se Vegersberg) (C 4 f 25v).

1500 får Abraham Eriksson (Gyllenstierna) en gård i S, som räntar 1:0:1 pn, vid arvskifte efter sin mor Kristina och sin moster Magdalena, döttrar till kung Karl Knutsson (se DMS 2:3 s 166) (SjS auts Leijonhufvud).

1505 byter Abraham Eriksson bort en gård i S till sin bror Eriks änka Anna Karlsdotter (se DMS 2:3 s 166) (KrappSpp 25/1).

Strängstorp

1500 *Strengz* (SjS auts Leijonhufvud, avskr), 1551 *Strengenstorp* (SöH 1551:11) – 9 G, 9 e.

SöH $\frac{1}{2}$ **sk**, 1557 **1 sk**.

1500 får Abraham Eriksson (Gyllenstierna) en gård ?S som räntar 0:0:13 pn vid arvskifte efter sin mor Kristina och sin moster Magdalena, döttrar till kung Karl Knutsson (se DMS 2:3 s 166) (SjS auts Leijonhufvud); jfr Skogen.

*Sudherby

1403 genomförs stavsyn mellan *Sudherby* och Hissjö (EbAp 3/11); S är möjligen identiskt med nuv. Simonstorp (9 G, 9 e).

Sund

1500 i *Sumda* (SjS auts Leijonhufvud, avskr), 1505 i *Sunde* (KrappSpp 25/1) – 9 G, 8 e.

SöH **1 fr** (Knut Knutsson /Lillie av Ökna/).

1500 får Abraham Eriksson (Gyllenstierna) en gård i S, som räntar 0:14:1 pn, vid arvskifte efter sin mor Kristina och sin moster Magdalena, döttrar till kung Karl Knutsson (se DMS 2:3 s 166) (SjS auts Leijonhufvud).

- 1505 byter Abraham Eriksson bort en gård i S till sin bror Eriks änka Anna Karlsdotter (se DMS 2:3 s 166) (KrappSpp 25/1).
- Sunnansjö** 1500 *Sundansiö* (SjS auts Leijonhufvud, avskr), 1505 i *Svunden-sjö* (KrappSpp 25/1) – 9 G, 9 g.
SöH **1 fr** (Knut Knutsson /Lillie av Ökna/).
1500 får Abraham Eriksson (Gyllenstierna) en gård i S, som räntar 0:13 pn, vid arvskifte efter sin mor Kristina och sin moster Magdalena, döttrar till kung Karl Knutsson (se DMS 2:3 s 166) (SjS auts Leijonhufvud).
1505 byter Abraham Eriksson bort en gård i S till sin bror Eriks änka Anna Karlsdotter (se DMS 2:3 s 166) (KrappSpp 25/1).
- Sättra** 1551 *Settra* (SöH 1551:11) – 10 G, 0 h.
SöH $\frac{1}{2}$ **sk**.
- Tjugesta** 1347 *in Thiustum* (DS 4196), 1363 *i Tyughustum* (DS 6736) – 9 G, 9 g.
SöH **2 sk** 0:3:2 + 0:3:1:4, 1557 0:3:2.
1347 omnämns Ragvald i T som faste (DS 4196).
1363–1382 är Johan i T ett flertal gånger faste vid häradstinget (DS 6736, RAP 9/10).
1379 byter Bo Jonsson (Grip) bort $\frac{1}{2}$:0 i T till Ingeborg Fadersdotter (se Banninge) (DS 10066).
1400–1411 är Nils i T ett flertal gånger faste vid häradstinget (StrLBp 31/1, SD 1435).
1529 är Ingevald i T en av bondeståndets representanter vid riksmöte i Strängnäs (GR 6 s 178).
- Valfalla** 1347 *in Walafallum* (DS 4196), 1427 *i Walufalle* (UUBpp 5/2) – 10 G, 0 f.
SöH **1 sk**, 1557 0:3.
1558 **1 skkvarn**.
1347 ger Sigge i Berga Julita kloster fasta på jord som han tidigare bytt bort till klostret mot 0:0:0:18 i V (se Bie) (DS 4196).
1427 är Johan i V löftesman i samband med en pantsättning av jord (se Aggarne) (UUBpp 5/2).
1437 se Berga.
1466 är Erik i V faste vid häradstinget (DRAp 8/11).
1482 är Lars i V faste vid häradstinget (RAP 1/6).
- Vallmotorp** Se Skogen.

- Vegersberg** 1329 *curiam meam in Wigherbo* (DS 2699), 1547 *Wegerboda* (UUBp 7/8) – 9 G, 9 f.
SöH **1 fr** (Knut Knutsson /Lillie av Ökna).
- Vegersberg är sätesgård för Anna Nilsdotter (Bese) 1547 (UUBp 7/8).
- 1329 bestämmer Lars Knutsson (okänt sigill) i sitt testamente att avkastningen från hans huvudgård (*curia*) V och hans egendomar i Yxta, Mellösa sn, och Järnhammar, Öja sn, ska användas till legaten i hans testamente (DS 2699).
- 1365 se Kalsta.
- 1400 byter Tord Rörriksson (Bonde) till sig av Karl Ulfsson (Sparre av Tofta) V som är ½:0 och jord i Gummetorp, Näset, Nästorp och Stenkulla, denna sn, samt ytterligare tre torp (utan ortnamn) som 'av ålder' har legat för 0:½ mot jord i Sura, Snevringe hd, Västmanland (C 4 f 25v).
- 1441 byter biskop Nils i Linköping till sig V med alla dess tillägor, av Karl Knutsson (Bonde), mot gården Rönö i Björkekinds härad, Östergötland, (RAp 9/7).
- 1500 får Abraham Eriksson (Gyllenstierna) en gård i V, som räntar 4 tön korn och ½:0 pn, vid arvskifte efter sin mor Kristina och sin moster Magdalena, döttrar till kung Karl Knutsson (se DMS 2:3 s 166) (SjS auts Leijonhufvud).
- 1505 byter Abraham Eriksson bort en gård i V till sin bror Eriks änka Anna Karlsdotter (se DMS 2:3 s 166) (KrappSpp 25/1).
- Viken** 1500 *i Wijkenn* (SjS auts Leijonhufvud, avskr), 1505 *i Vigen* (KrappSpp 25/1) – 9 G, 8 e – övergivet bebyggelseläge (RAÅ 263:1) ca 1 km sydost om Sund (GeomJb C8:50, 1694).
- SöH **1 fr** (Knut Knutsson /Lillie av Ökna).
- 1500 får Abraham Eriksson (Gyllenstierna) en gård i V, som räntar 0:12:1 pn, vid arvskifte efter sin mor Kristina och sin moster Magdalena, döttrar till kung Karl Knutsson (se DMS 2:3 s 166) (SjS auts Leijonhufvud).
- 1505 byter Abraham Eriksson bort en gård i V till sin bror Eriks änka Anna Karlsdotter (se DMS 2:3 s 166) (KrappSpp 25/1).
- Vittorp** 1422 *i Huitatorpe* (RAp 7/11) – 9 G, 9 d.
SöH **1 fr** (Jöran Trulsson /Ravnäsätten/).

- 1422 är Lars i V nämndeman vid häradstinget (RAp 7/11).
 1440 ärver Jeppe Drakes hustru en gård i V efter Katarina Nilsdotter (se Hissjö) (GiBr s 125).
 1487 säljer Erik van Lipen torpet V under Hissjö till biskop Kort i Strängnäs (se Hissjö) (RAp 8/11).

Åstorp 1535 *Åtorp* (GHj s 682), 1551 *Åstorph* (SöH 1551:11) – 9 G, 9 e.
 SöH **1 fr** (Knut Knutsson /Lillie av Ökna/).

Älgsjö 1535 *Älssöö* (GHj s 682) – 10 G, 0 g.
 SöH **1 fr** (Mats Kagg).

Ökna 1347 *in Eknum* (DS 4196), 1363 *i Oknum* (DS 6736), 1383 *i Ingiualdz Øknom* (RAp 19/11), 1399 *i westre Øknom* (UUBp 12/12) – 10 G, 0 f.
 1554 (endast) **1 fr + 1 fruj**; jfr sätesgårdsnotis nedan.

Ökna är sätesgård för Lars Ödinsson (Lillie av Ökna) 1427–1437 (UUBpp 5/2, UUBp 12/10), hans son Anders Larsson 1475–1485 (Prv f 93, UUBp 6/4) och sonson Knut Andersson 1526–45 (HabSpp 22/5, UUBp 8/12). Efter Knut Anderssons död 1546 gick Ökna i arv till hans son Knut Knutsson (SBL 23 s 72, AH s 124 f).

- 1347 omnämns Inge i Ö som faste (DS 4196).
 1363 är Ingevald i Ö faste vid häradstinget (DS 6736).
 1383 säljer Bo Jonsson (Grip) 0:1:0:2 i Ö till biskop Tord i Strängnäs (RAp 19/11).
 1389 är Nils Larsson i Ö vidervaroman vid häradstinget och 1391 är han faste (RAp 8/5, RAp 25/7).
 1396 överlåter biskop Tord sin avlingejord i Ö till Sven (Svensson) Kanna och hans halvbror Magnus Pedersson till evärdelig ägo med villkoret att bröderna gör biskopen tjänst under hans livstid 'då vi dem tillsäga vill'; om någon av dem dör ska den andre överta broderns andel, men endast om båda dör före biskopen ska godset återgå (DrakeSp 13/5).
 1399 byter Ulf Anundsson, korpräst i Strängnäs, bort 0:1:0:2 i 'västra' Ö, som är hans arvejord, till Sven Svensson Kanna mot jord i *Grysta, Lerbo sn (UUBp 12/12).
 1409 döms Sven Svenssons förvärv av skattejord om 0:1:0:2 i Ö under frälse lagligt på räfsteting men transaktionen ogiltigförklaras ändå eftersom Ulf Anundsson i ett annat mål frändömts jord som ingick i bytet och kronans

- skatteintäkter därigenom har minskat; parterna får sex veckor på sig att uppfylla de villkor som rätten ställer (se DMS 2:2 s 256) (SD 1147); jfr Collmar 1 s 280.
- 1425 döms på häradstinget 0:2 i 'västra Ö' från Peder Svensson (okänt sigill) till Lars Ödinsson vars mormor ägt jorden som sedan sålts av Ragvald Karlsson (bjälke) till biskop Tord utan Ragvalds hustrus medgivande och laga uppbud (UUBp 13/1).
- 1427 se Aggarne.
- 1430 och 1432 se Juresta.
- 1437 byter Lars Ödinsson till sig 0:1:0:2 i östra delen av 'västra Ö' av Ulf i Valla, Sköldinge sn, Karl i Häringe, Sköldinge sn, Ragvald i Speteby, Lerbo sn, Olof i Lundby, Bettna sn, och Peder Anundsson mot jord i Väla, Sköldinge sn (UUBp 12/10).
- 1440 kungör Peder Svensson (okänt sigill) i Malmö, Kvillinge sn, Bråbo hd, att han förlikts med Lars Ödinsson om Ö och 'annat som mellan dem var' och dödar alla sina brev som gäller Ö (UUBp 18/9).
- 1466 se Båresta.

Öknaby

- 1363 *i öffra Øknum* (DS 6736) – 10 G, 1 g.
SöH **1 sk** 0:4:0:2, 1559 0:4.
1 sk 0:3:0:6, 1557 0:2:0:2, 1561 0:3:0:2, 1568 öde.
- 1363 säljer Olof Magnusson 0:0:1 i Ö till Jakob i Juresta (DS 6736).
- 1379 byter Bo Jonsson (Grip) bort 0:0:0:2 i Ö till Ingeborg Fadersdotter (se Banninge) (DS 10066).
- 1383–91 är Johan i Ö vid ett flertal tillfällen faste vid häradstinget (RAp 25/11, RAp 25/7).
- 1389–1391 är Karl i Ö vid ett flertal tillfällen nämndeman vid häradstinget (RAp 8/5, RAp 25/7).
- 1409 byter Birger Bengtsson i Fjällskäfte till sig, av Jöns Holmgerson i Ramsta, 0:0:2 i Ö som är Jöns hustrus modernearv och ligger intill Johans teg, och 0:½, som ligger nästan längst i öster i byn och kallas *Hwngers thorp*. I sammanhanget påpekas att mellan den första jorden och Anunds teg ligger 0:0:0:2 som tillhör Johan i Ö och att mellan den andra jorden, som är Jöns arvejord, och byns östgräns ligger 0:0:0:4 som inte heller ingår i bytet (se Ramsta) (FjsAp 26/5).

Forssa socken

1329 *ecclesie parochiali mee Fors* (DS 2715).

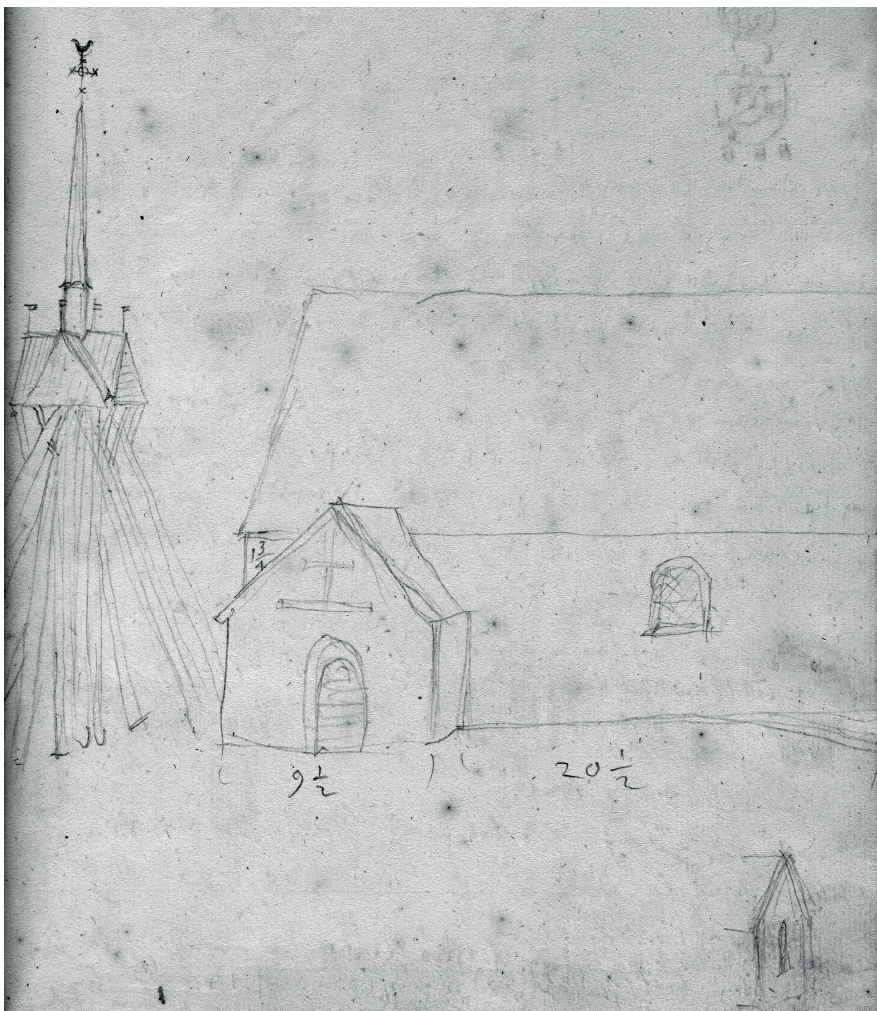
1346 *in parochia Fors in Vppundia* (DS 4039).

1362 *i Forsum* (DS 6627).

1379 *i Forsa sokn* (DS 10055).

Omfattning: Forssa socken hade 1950 samma omfattning som under medeltiden och 1500-talet. Socknen avskiljdes från Oppunda och lades till Villåttinge härad när detta bildades i slutet av 1500-talet.

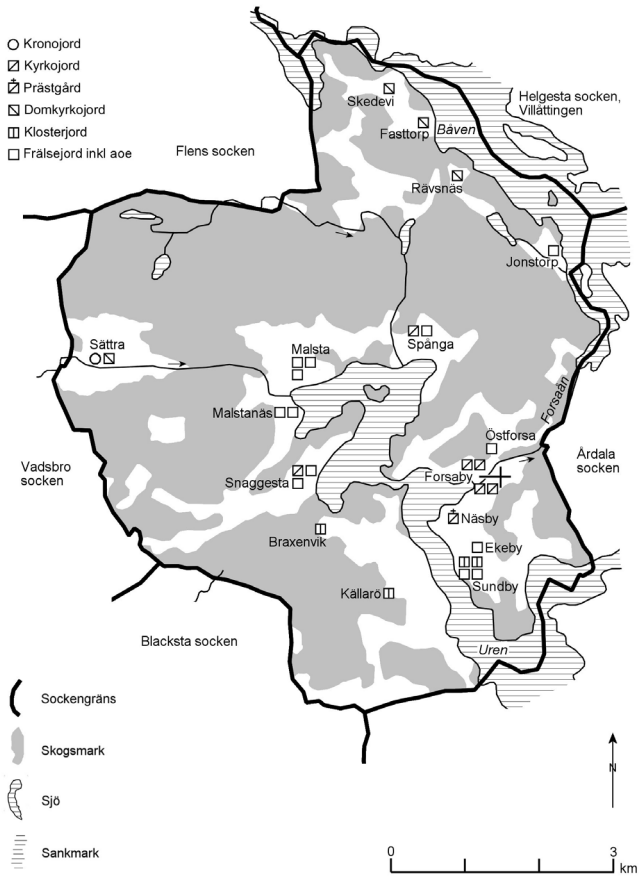
Kyrka: Det rektangulära långhuset uppfördes någon gång under 1300-talet. Sakristian är sannolikt äldre än det nuvarande långhuset och bör ha hört till en äldre träkyrka. Träkyrkor med stensakristior är framför allt vanliga i Uppland men förekommer även i de andra mälardistrikten. I slutet av 1400-talet tillkom ett vapenhus som ännu finns kvar och vid samma tid slogs två stjärnvalv i kyrkorummet. Den medeltida interiören är synlig på Peringskiöldes teckning från 1686, där också de sedan år 1871 överputsade tegelblinnderingarna på vapenhusets gavel framträder. År 1560 övergavs kyrkan men togs i bruk igen efter några år. Vid 1700-talets början uppfördes kyrkans kor med underliggande gravvalv för familjen Palmstierna och senare samma århundrade utvidgades sakristian mot öster. Flera medeltida träskulpturer finns bevarade i kyrkorummet, varav två dateras till 1200-talets första hälft. Den ena 1200-talsskulpturen är en tämligen illa medfaren madonna, där Jesusbarnet gått förlorat, och den andra är en sörjande Johannes. Den sistnämnda skulpturen har tillsammans med en sörjande jungfru Maria ingått i en kalvariegrupp. Såväl triumfkrucifix som Mariaskulptur är emellertid försvunna. Däremot återstår Kristusfiguren från ett senare triumfkrucifix som dateras till 1300-talets andra fjärdedel. Vidare återfinns i kyrkorummet ytterligare en trämadonna, S:ta Birgitta och en diakon, vilka samtliga dateras till 1400-talet. Diakonskulpturens kropp kan dock vara äldre; huvudet från 1400-talet är sekundärt pålimmat. Slutligen är lillklockan i klockstapeln av medeltida datum, sannolikt 1300-talet. (SöKy 43 1:a och 3:e uppl, SHM mbild) Här kan också nämnas frälskvinnan Elin Jönsdotters testamente från omkring 1350, där hon bl a testamenterar kläde till tre altaren, böcker och en klocka till Forssa kyrka (RAp odat nr 39, se SDHK 6328).

Forssa kyrka, teckning ur Johan Peringskiölds *Monumenter i Södermanland* från 1684. Foto: KB.

Runstenar saknas.

Forssa socken

Kartan visar Forssa socken under 1550-talet (SöH).

Antal jordeboksenheter enligt SöH 1542/51 (1568)

	kr	ky	bi	vakl	aoe	fr
Braxenvik	--	--	--	1 (1)	--	--
Ekeby	--	--	--	--	--	1 (1)
Fasttorp	--	--	1 (1)	--	--	--
Forsaby	--	4 (3)	--	--	--	--
Jonstorp	--	--	--	--	--	0 (1)
Källarö	--	--	--	1 (1)	--	--
Malsta	--	--	--	--	--	3 (3)

	kr	ky	bi	vakl	aoe	fr
Malstanäs	--	--	--	--	--	2 (2)
Rävsnäas	--	--	1 (1)	--	--	--
Skedevi	--	--	1 (1)	--	--	--
Snaggesta	--	1 (1)	--	--	--	2 (2)
Spånga	--	1 (1)	--	--	--	1 (1)
Sundby	--	--	--	0 (2)	2 (0)	2 (2)
Sättra	1 (1)	--	1 (1)	--	--	--
Östforsa	--	--	--	--	--	1 (1)
SUMMA	1 (1)	6 (5)	4 (4)	2 (4)	2 (0)	12 (13)

Dessutom redovisar längderna: *shkvarn*: Sättra 0 (1), *kyuj*: Ekeby 1 (1), Sättra 1 (1).

- Braxenvik** 1447 *Westeruik* (VaKlJb s 37), 1466 *Braxnawik* (UUB C 32 f 11v), 1487 i *Braxwik* (UUBp 27/1) – 9 H, 8 a.
SöH **1 vakl**, 1553 **1 aoe**, 1563 **1 vaklt**.
1447 har Vadstena kloster torpet B (*Westeruik*), avgärdat från Sundby, som räntar ½:0 avradspn och 0:½ pn ättargäld (VaKlJb s 37).
1466 redovisas torpet i Vadstena klostres räkenskaper varvid det anges att 'sömliga kallar det B' (HH 16 s 254).
1487 är Olof Jönsson i B faste vid häradstinget (UUBp 27/1).
1502 har Vadstena kloster fortfarande B vars avrad anges till ½:0 pn (HH 16 s 254).
1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en gård som sår 16 spann, har äng till 30 lass hö samt mulbete och fiskevatten till nödtorften; räntar 0:4 landgillespn, 5 dagsverken och fodring (AoE 29 A).
- Ekeby** 1346 *in Ekeby* (DS 4039) – 9 H, 8 a.
SöH **1 kyuj** (1555 0:1:1).
1 fr (Peder Fleming).
1346 ger Ramfrid Bengtsdotter (Bengt Hafriidssons ätt) sin landbogård i E till Julita kloster (se Sundby) (DS 4039).
1467 ärver Anders Håkansson (Hållbonäsätten) en gård i E efter sin bror Magnus (se Grysta, Sköldinge sn) (B 19:227).
- Fasttorp** 1535 *Fastetorp* (GHj s 686) – 9 H, 9 a – den nu försvunna bebyggelsen låg ca 700 m sydost om Skedevi, intill forn lämning RAÅ 1:1 (GeomJb LSA C14:154–5, 1690).
SöH **1 bi** (Skedevi rd).
- Forsaby** 1383 i *Forsum* (UUBp 26/11) – 9 H, 8 a – byns exakta läge och

- omfattning i äldre tid framgår av en karta från 1636 (GeomJb LSA C4:21, :27) – kyrkby.
- SöH **2 ky** (Viks rd) 0:2:1:4 + 0:2:1:4.
2 ky (nuv Kyrkbol), sammanslås 1557 till **1ky**.
- 1346 ger Ramfrid Bengtsdotter (Bengt Hafridssons ätt) sitt torp *Rosindall* i F till Forssa kyrka som är hennes sockenkyrka; hälften av rëntan ska gå till prästen, den andra hälften till kyrkans byggnadsfond (se Sundby) (DS 4039).
- 1384 byter Sigge Brun och hans 'syssling' Sigrid Jonsdotter (vingad hjälm) bort 0:2 i F till Bo Jonsson (Grip) (se DMS 2:1 s 181 f) (UUBp 12/3).
- 1409 tilldöms på räfsteting Forssa kyrka 0:0:1 i F och jord i Snaggesta (B 31 s 273).
- 1447 har Vadstena kloster 0:0:0:5½, som kallas *Præstorp* (=Rosindall), och ligger i byns 'ändelag'; avraden är 1 spann och 1½ fjärding korn samt 0:0:0:5½ pn (VaKlJb s 37).
- 1456 får Erik Nipertz 0:2 i F vid arvskitte efter sin mor (se *Båresta, Lerbo sn) (UUB 9/6).
- 1457 har penningavraden för klosterjorden höjts till 0:0:0:6 pn och spannmålsavraden sänkts till 1 spann korn (VaKlJb s 90).
- 1458 säljer Klas Hermansson, kyrkoherde i Kållandsö (Otterstads sn), sin arvejord i F som är 0:0:8 i västra änden av byn och 0:0:0:17 'mitt i prästens åker' i östra gården (nuv Kyrkbol) till Erik Nipertz (se DMS 2:3 s 154) (StrLBp 22/8).
- 1464 är Mats i F faste vid häradstinget (EbAp 28/1).
- 1466 antecknas i Vadstena klostres räkenskaper att klostrets jord i F avkastar 1 lass hö utöver den tidigare meddelade avraden och att intäkterna från denna jord får klostrets rättare behålla som lön för "sina mödho" (HH 16 s 252).
- 1473 redovisar Vadstena klostres jordebok det oförändrade jordetalet 0:0:0:5½ för klostrets jord i F och preciserar dess läge till 'västra ändelagen'; avraden är 0:1 pn (VaKlJb 1473 f 8).
- 1482 är Peder Staffansson i F faste vid häradstinget (RAp 1/6).

Forsnäs se Snaggesta.

Hässelängen 1381 *in Hesleng* (RAp 23/8) – 9 H, 8 a.

1381 kungör biskop Tord att han mottagit 0:1 i H som Elin Jönsdotter testamenterat till herr Jakob, kyrkoherde i Forssa (se *Vrsnæs) (RAp 23/8).

Jonstorp

1456 *Joars torpt* (UUBp 9/6), 1557 *Jogerstårp* (EbAjb) – 9 H, 9 a.

SöH 1557 **1 fr** (Hans Klasson /Bielkenstierna/).

1456 får Erik Nipertz torpet J vid arvskifte efter sin mor (se *Båresta, Lerbo sn) (UUB 9/6).

Kvarngården Se Malsta.

Kyrkbol Se Forsaby.

Källarö

1447 *Kællö röödh* (VaKlJb s 37), 1457 i *Kællorydh* (VaKlJb s 90) – 9 H, 8 a – övergivet bebyggelseläge (RAÅ 74:1) ca 600 m sydväst om Sofielund (LmA 04-foa-24, 1795).

SöH **1 vakt**, 1553 **1 aoe**, 1563 **1 vakt**.

1447 har Vadstena kloster torpet K, avgärdat från Sundby, som räntar 0:5 avradspn och 0:½ pn ättargäld (VaKlJb s 37).

1473 har penningavraden för klostrets jord sänkts till ½:0 pn och är oförändrad ännu 1502 (VaKlJb 1473 f 8, HH 16 s 254).

1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en gård som sår 6 spann, har äng till 20 lass hö och gott mulbete; räntar ½:0 landgillespn, 2 dagsverken och fodring (AoE 29 A).

Malsta

1381 *in villa Malmsta cum molendino ibidem* (RAp 23/8), 1459 i *Malstha* (EbAp 17/11) – 9 H, 8 a.

SöH **2 fr** (Hans Klasson /Bielkenstierna/, Karl Holgersson /Gera/).

1 fr (Karl Holgersson /Gera/); senare 'Kvarntorp', nu Kvarngården.

1381 kungör biskop Tord att han mottagit 0:12 och en kvarn i M som Elin Jönsdotter testamenterat till herr Jakob, kyrkoherde i Forssa (se *Vrsnæs) (RAp 23/8).

1459 är Ingemund i M faste vid häradstinget (EbAp 17/11).

Malstanäs

1381 *i Malmstanæs* (RApp 3/5) – 9 H, 8 a.

SöH **2 fr** (Karl Holgersson /Gera/, Johan Pedersson /Bååt/).

1381 beseglar Jakob Johansson, kyrkoherde i Forssa, på sina systersöners vägnar ett brev i M (RApp 3/5).

- Näsby** 1346 *Nesby* (DS 4039) – 9 H, 8 a – prästgård.
1346 ger Ramfrid Bengtsdotter (Bengt Hafridssons ätt) sin landbogård i N till Julita kloster (se Sundby) (DS 4039).
- *Rosindall** Se Forsaby.
- Rävsnäs** 1542 *Reffznes* (SöH 1542:3) – 9 H, 9 a.
SöH **1 bit**, 1549 **1 bi** (Skedevi rd).
- Skedevi** 1293 *Skiætwi* (DS 1091), 1319 *in Skiædvi* (DS 2208), 1381 *i Skædwi* (NMU 164) – 9 H, 9 a.
SöH **1 bi** 0:4 (Skedevi rd).
- Skedevi, omnämnt som dateringsort 1291 då Karl Elofsson (okänt sigill) utfärdar ett brev där, är huvudenhet för Skedevi rättardöme som år 1551 omfattar biskopsbordets landbor i S, Fasttorp, Rävsnäs och Sättra, denna sn, Hornsund, Flens sn, samt Helgesta och Mellösa sn i Villättingen (SöH 1551:11).
- 1319 omnämns Vit i S som vittne till en jordtransaktion (DS 2208).
- 1381 meddelas att Jöns Rännare, som är död, tidigare dömts biltog för ett dråp begånget i biskopens gård S (NMU 164).
- Snaggesta** 1371 *i Snaggastum* (DS X 22) – 9 H, 8 a.
SöH **1 ky** 0:5:1.
2 fr (Måns Knutsson /Roos/).
- 1371 byter Jakob Johansson, kyrkoherde i Forssa, och hans mor Ingeborg, änka efter Johan i Gäversnäs, Helgesta sn, till sig 0:2 i S av biskop Tord mot jord i Gäversnäs (jfr DMS 2:4 s 138) (DS X 22).
- 1384 byter Sigge Brun och hans 'syssling' Sigrid Jonsdotter (vingad hjälm) bort 0:5:2 i S till Bo Jonsson (Grip) (se DMS 2:1 s 181 f) (UUBp 12/3).
- 1386 upplåter Peter Djäkn, underlagman i Södermanland, på Bo Jonssons vägnar bort ½:0 i S och jord i Kulsta, Blacksta sn, till biskop Tord (se Mälsåker, Ytterselö sn, Selebo hd) (RAP 20/6).
- 1409 tilldöms på råfsteting Forssa kyrka ½:0 i S och jord i Forsaby (B 31 s 273).
- 1424 är Peder i S nämndeman vid häradstinget (RAP 22/11).
- Sofielund** se Sundby.

Spånga

1379 *i Spangum* (DS 9982) – 9 H, 8 a.

SöH **1 ky** 0:2:1.

1 fr (Jöran Eriksson /Gyllenstierna/).

Spånga är sätesgård för Anund Nilsson (spetsar från sidan) 1399 (RAp 20/4) och hans bror Torsten Nilsson (Skiringeätten) 1399–1411 (RAp 20/4, SD 1463).

1379 byter Ingevald Anundsson (spetsar från sidan) bort 0:0:0:18 i S till sin bror Nils Anundsson mot jord i Sundby (se Sundby) (DS 9982).

1382 säljer Jakob Johansson, kyrkoherde i Forssa, 0:0:1 i S till biskop Tord i Strängnäs (se Simora, Årdala sn) (RAp 29/9, 9/10).

1483 upplåter Lars i Bogsten, Bettna sn, och Peder Johansson i Bogsten till Arvid Trolle en gård i S som deras framlidne frände Ulf Torstensson (Skiringeätten) i sin livstid sålt till Arvid som nu erlagt resterande del av köpesumman till Lars och Peder; gården, som även har en kvarn, räntar 3 tön korn, avradspenningar och mata (HH 31:146).

1498 upptas i Arvid Trolles jordebok en gård som räntar 3 tön korn och 1:0 pn; gården uppges vara köpt av Ulf Torstenssons arvingar, väpnaren Olof Pedersson och dennes syster Ingrid (ATJb s 94).

1538 (omkr) upptas i Kerstin Nilsdotters (Grip) jordebok en gård som räntar 3 tön korn, 2 spann mjöl, 0:0:8 pn och 1 pund fläsk (KNJb).

Sundby

1312 *in Opsundum* (DS 1830), 1346 *curiam meam in Sundby* (DS 4039), 1379 *i Sundby* (DS 9982) – 9 H, 8 a.

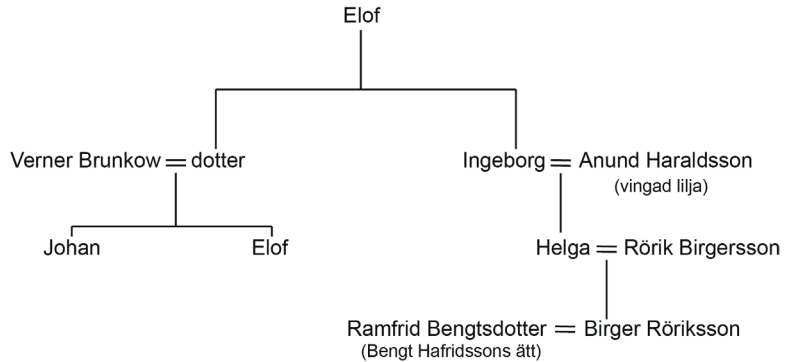
SöH **2 aoe** 0:4 + 0:4, 1563 **2 vaktl.**

1559 (endast) **1 aoekvarn.**

1 fr (Peder Fleming).

1 fr (Johan Pedersson /Bååt/); Lilla Sundby.

Källa: ÄSF I s 26 f, 116, 185 f

- 1312 byter bröderna Johan Brunkow och Elof Brunkow till sig 1:0 i S av Alvastra kloster mot jord i Berga ('Konungsberga'), Mjölby sn, Vifolka härad (DS 1830; jfr ErTm s 231).
- 1346 ger Ramfrid Bengtsdotter (Bengt Hafridssons ätt) till Julita kloster sin huvudgård (*curia*) S med underliggande landbohemman och kvarnar i Ekeby och Näsby, och till sin sockenkyrka i Forssa ger hon landbotorpet *Rosindall i Forsaby (DS 4039).
- 1358 ändrar Ramfrid Bengtsdotter sitt tidigare testamente (se 1346) och ger Julita kloster sin gård Jäder i Arboga sn, Åkerbo hd, i stället för S, därför att hon kommit fram till att S blir ett lämpligare bostad (*mansio*) för hennes arvingar om de så skulle önska; dock pantsätter hon sina gårdar S och Berg, Bergs sn, Kinnevalds hd, för utbetalning av vissa testamentsgåvor i penningar och silver (DS 5976; jfr LaSB 1:4 s 319).
- 1379 byter Ingevald Anundsson (spetsar från sidan) till sig 0:0:0:18 av sin bror Nils Anundsson mot lika mycket jord i Spånga och ytterligare 0:0:0:18 av sin bror Lars Anundsson mot hus och jord i Nyköpings stad (DS 9982, jfr DMS 2:3 s 234).
- 1379 ger Ingevald Anundsson till Vadstena kloster 0:12 i S och jord i Hofsta och Tegnebol, Björkviks sn, samt *Blakka ström (i Åkfors) i samma sn (DS 10055).
- 1385 förnyar Ingevald Anundsson sin donation av 0:12 i S med torp och torpställen till Vadstena kloster som ingift då han har för avsikt att inträda i klostret (vilket han gör

- två veckor senare) för att 'där broder vara och där leva och dö' (RAP 30/3; se DiVa 1996 s 40 f, 50 f).
- 1416 är Nils i S faste vid häradstinget (SD 2283).
- 1445 är Hemming i S faste vid häradstinget (RAP 16/1).
- 1447 har Vadstena kloster tre gårdar om sammanlagt 0:12 som sammanlagt räntar 12 tön korn, 0:12 pn, 6 pund mata och 0:2 ättargäld; till S hör avgärdatorpen Braxenvik ('Västervik') och Källarö samt en å med goda fiskeverk i Bårsjöån och därutöver tre ödetorp, *Løøt*, *Øsinga bool* och *Sweenstorp* (VaKlJb s 36 f).
- 1467 ärver Anders Håkansson (Hålbönäsätten) en gård i S efter sin bror Magnus (se Grysta, Sköldinge sn) (B 19:227).
- 1473 har spannmålsavraden för Vadstena klostres tre gårdar sänkts till 9 tön och penningavraden har höjts till 3:6 pn (VaKlJb 1473 f 8).
- 1480 är Bo i S nämndeman vid lagmansting (RAP 13/11).
- 1502 har penningröntan för klostrets landbor sänkts till 3:0 pn (HH 16 s 253).
- 1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget två gårdar som vardera sår 9 spann, har äng till 30 lass hö samt mulbete och fiskevatten till nödtorften; gårdarna räntar vardera 2 pund 5 spann korn, 0:12 avradspn och fodring (AoE 29 A).
- Sättra**
- 1362 i *Setrum* (DS 6627) – 9 G, 8 j.
SöH **1 kr** 0:5:2.
1 kyuj (1555 0:1).
1 bi (Skedevi rd).
- 1362 byter herr Jakob, kyrkoherde i Forssa, till sig 0:0:5½ i S, av Bengt i S mot jord i Berga och Valva, Husby sn (se Berga, Husby sn) (DS 6627).
- 1379–1416 är Ulf i S ett flertal gånger faste vid häradstinget (DS 9965, SD 2283).
- 1382 säljer Jakob Johansson, kyrkoherde i Forssa, 0:0:5 i S till biskop Tord i Strängnäs (se Simora, Årdala sn) (RAP 29/9, 9/10).
- *Ursnäs**
- 1381 *curiam Vrsnæs* (RAP 23/8) – låg sannolikt intill gravfält (RAÅ 42:1) ca 700 m nordväst om Sofielund (Sundby).
- 1381 kungör biskop Tord att han mottagit en gård i U och jord i Malsta och Hässelängen som Elin Jönsdotter testamenterat till herr Jakob, kyrkoherde i Forssa (RAP 23/8).

Östforsa

1535 *östra Forsa* (GHj s 686) – 9 H, 8 a.
SöH **1 fr** (Hans Klasson /Bielkenstierna/).

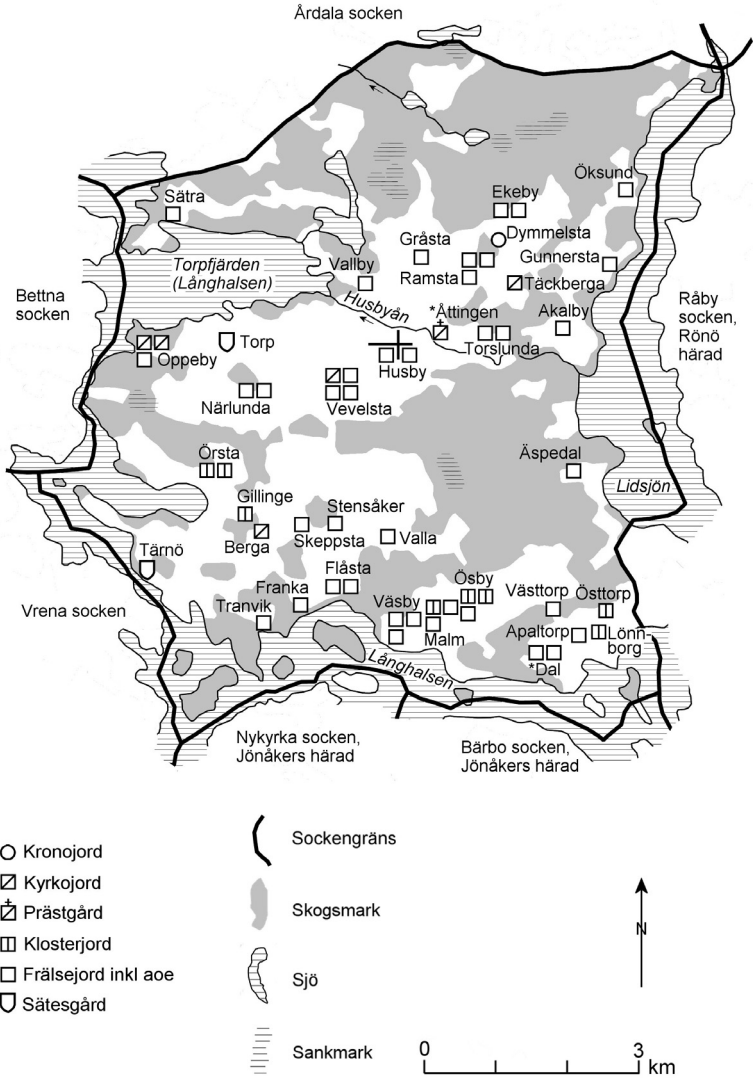
	skuj	kr	kruj	ky	kyuj	kl	aoe	fr
Tranvik	--	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Täckberga	--	--	--	1 (1)	--	--	--	--
Valla	--	--	--	--	--	0 (1)	--	1 (0)
Vallby	--	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Vevelsta	0 (1)	--	--	--	0 (1)	0 (1)	1 (0)	2 (2)
Väsby	--	--	--	--	--	--	--	3 (2)
Västtorp	--	--	--	--	--	--	--	1 (1)
*Åttingen	--	--	--	1 (1)	--	--	--	--
Äspedal	--	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Öksund	--	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Örsta	0 (1)	--	--	--	--	0 (2)	2 (0)	--
Ösby	--	--	--	--	0 (1)	0 (2)	2 (0)	1 (1)
Östtorp	--	--	--	--	--	0 (1)	1 (0)	--
SUMMA	0 (5)	1 (1)	1 (0)	5 (5)	1 (3)	1 (10)	9 (0)	41 (37)

Dessutom redovisar SöH : *biuj*: Ösby 1 (0), *fruj*: Husby 1 (0), Närlunda 1 (0), Vevelsta 1 (0).

Kyrka: Idag präglas kyrkans exteriör till stor del av 1600- och 1700-talens om- och tillbyggnader. Särskilt iögonenfallande är det Rosenhaneska gravkoret på kyrkans södra sida, vars äldsta del uppfördes under 1660-talet och som drygt 60 år senare utvidgades västerut. Av den stenkyrka som sannolikt uppfördes vid 1300-talets början återstår partier i långhusets nord- och syd- murar. Det ursprungliga rektangulära långhuset var av samma bredd som det nuvarande, men drygt 12 meter kortare. Bortsett från gravkoret framstår den medeltida kyrkobyggnaden i huvudsakligen oförändrat skick på Peringskiölds teckning från 1685. Det på teckningen synliga vapenhuset tillkom sannolikt under 1400-talet, men revs i samband med en omfattande renovering på 1790-talet, då även långhuset förlängdes åt såväl väster som öster. Vidare revs de tre medeltida tegelvalven och ersattes med tunnvalv av trä och gips. Sakristian tillkom någon gång under 1300-talet; av valvets förhållande till väggarna framgår att det är ursprungligt, men att sakristian tillkommit senare än kyrkans norra mur. Vid 1958 års restaurering av kyrkan påträffades ett igenmurat medeltida fönster i sydmuren och dess konturer markerades i putsen.

Av medeltida inventarier återstår ett rökelsekar och en primklocka, båda av brons, samt en dopfuntscuppa av kalksten med rundbågefris. Då cuppan har uttömningshål bör den dateras till 1200-talets första hälft. Intressant är också ett litet epitafium av trä över den år 1576 avlidne Jöran Johansson (Rosenhane) (se Torp nedan). Här kan dessutom nämnas att kyrkan äger ett exemplar av ett psalterium (Psalterium Upsalense) som är tryckt 1487. (SöKy 67 1:a och 4:e uppl) Kyrkby: Husby

Husby socken

Kartan visar Husby socken under 1550-talet (SöH).

Husby kyrka, teckning ur Johan Peringskiölds *Monumenter i Södermanland* från 1684. Foto: KB.

Runstenar: Sö 59 vid Flåsta gamla bytomt, 60 (Ramsta, flyttad), 61 (Ösby), 368 (fragment, nu i SöMu).

Akalby 1336 *in Akarlaby* (DS 3251), 1381 *i Akarlaby* (ShSp 23/11) – 9 H, 6 b.
SöH **1 fr** (Åke Bengtsson /Färla/, 1559 Johan Pedersson /Bååt/).

Akalby är sätesgård för Mickel Tasto (eklov) 1463 (RAp 25/7, jfr DMS 2:2 s 172) och hans änka Elin Nilsdotter 1482–96 (RAp 18/2, RAp 16/2). Se släkttavla i DMS 2:3 s 191.

1336 omnämns Holmger i A som faste (DS 3251).

1381 och 1383 är Torsten i A faste vid häradstinget (ShSp 23/11, RAp 29/9).

- 1499 kungör Jöns Bolt (två ekorrhilar) att när hustru Elin Nilsson, som nu är död, 'för några år sedan' sålde sin gård A till framlidne Nils Karlsson (Färla), skedde detta utan godkännande av Jöns och hans hustru av vilka den senare var Elins närmaste arvinge (möjligen halvsysster); Jöns vill inte i efterhand godkänna Elins försäljning 'utan ryggar det alldeles' samt meddelar att han återtagit A på sin hustrus vägnar och förbinder sig att återbetala eventuellt erlagd köpeskilling till köparens arvingar (RApp 29/4; jfr RAp 28/12 1481).
- 1530 får Bengt Nilsson (Färla) vid arvskifte med sin syster Karin Nilsson en gård som räntar 6 tön korn, 3 pund mata och 0:12 pn (se Bergshammar, Fogdö sn, Åkers hd) (BhSp 1/11, UUBp 1/11).
- 1543 omnämns Olof i A som ett av fyra sändebud från Oppunda vilka i Stockholm framfört häradsallmogens önskemål om tiondet m m till Gustav I (GR 15 s 11).

Apaltorp

- 1535 *Apeltorp* (GHj s 686) – 9 H, 5 c.
SöH **1 fr** (Klas Jöransson /Stiernsköld/).

Berga

- 1336 *in Berghum* (DS 3251), 1362 *i Bhærghum* (DS 6627) – 9 H, 5 b.
SöH 1557 **1 skuj**, 1568 0:1.
1557–60 **1 skäng**.
1 ky (Rygglösa rd) 0:4.
1552 (endast) **1 aoeuj** 0:0:2:2.
- 1336 upplåter Arnbjörn Holmvidsson 0:0:1 till Sune i Tärnö (se Valla) (DS 3251).
- 1362 byter herr Jakob, kyrkoherde i Forssa, bort 0:0:4½ i B och 0:0:1 i Valva till Bengt i Sättra, Forssa sn, mot lika mycket jord i Sättra, inget undantaget utom Bengts kvarn, hus och kvarnfors för vilka herr Jakob betalade 16:0 pn (DS 6627).
- 1366 byter Anders Torstensson och Cecilia Eriksdotter till sig 0:3 av kaniken Jöns Petersson (se Vik, Vadsbro sn) (DS 7294).
- 1378 intygar Nils djäkn, domhavande i Oppunda att han utfärdat ett fastebrev då (före 1366) Jöns Petersson bytte till sig 0:0:8½ i B av Ernulf Gad mot jord i Stensäng (se Stensäng, Blacksta sn) (DS 9854).
- 1381 skänker Bo Jonsson (Grip) 0:0:2:4 i B med underliggande torp till det ärkedjäknedom han grundar vid Strängnäs domkyrka (se Fyrby, Blacksta sn)

- (RApp 16/5).
- 1382 säljer Jakob Johansson, kyrkoherde i Forssa, 0:0:8 i B till biskop Tord i Strängnäs (se Simora, Årdala sn) (RAP 29/9, 9/10).
- 1400 byter Olof Torstensson i Häckelsta, Dunkers sn, och hans hustru Ingeborg till sig 0:0:0:20 i B av ärkedjäknen Gjurd Petersson (se Vik, Vadsbro sn) (RAP 10/2).
- 1409 se Vik, Vadsbro sn.
- 1413 skänker Nils Bosson (Natt och Dag) 0:0:2:4 i B till ärkedjäknedommet i Strängnäs domkyrka (se Fyrby, Blacksta sn) (SD 1745).
- 1447 byter Sigge Ulfsson, ärkedjäkne i Strängnäs, bort 0:0:0:20 i B till Peter i Släbro, S:t Nikolai sn mot jord i Berga, Vadsbro sn (RAP 2/12).
- 1466 säljer Torsten Pedersson 0:0:1 till Håkan Väsing (se Närlunda) (E 5185).
- 1555 sår kyrkohemmanet 8 spann både råg och korn, har äng till 40 lass hö, litet skog, mulbete och fiskevatten; räntar 0:2 avradspn, ½:0 gengårdspn, 8 spann korn, 1 lispund smör, 6 dagsverken och fodring (SöH 1555:15).

Björka

- 1384 i *Byørko* (EbAp 21/3) – 9 H, 6 b (Lilla Björka).
- 1384 byter Ragvald Magnusson (Håkan Tunessons ätt) till sig 0:0:10 i B av Bo Jonsson (Grip) (se DMS 2:3 s 156) (EbAp 21/3).
- 1386 byter Bo Jonsson till sig 0:2 i B av Torkel Haraldsson (Gren) och hans hustru Bengta Bosdotter (se Valla) (LSBp 11/3).
- 1444 säljer Gotskalk Bengtsson (Ulv) 0:1 i B till biskop Tomas anniversarium (se Vevelsta) (RAP 11/6).
- 1400-talets mitt äger S:ta Katarinas prebenda vid Strängnäs domkyrka 0:2 i B (DS 2889).
- 1456 säljer Nils Magnusson (Yxtaätten) och hans systrars, Cecilia, Ingrid och Birgitta, män Ebbe Bengtsson (Färla), Nils Halvidsson (svin) och Anders Ragvaldsson (Stubbe av Valsta) 0:½ i B till Erik Nipertz; jorden var arv efter de fyra syskonens morfar Olof Håkansson i Yxta (UUBp 13/1).
- 1458 säljer Klas Hermansson, kyrkoherde i Kållandsö (Otterstads sn), 0:0:4 i B till Erik Nipertz (se DMS 2:3 s 154) (StrLBp 22/8).
- 1480 säljer väpnaren Olof Pedersson och hans hustru Ingeborg Tordsdotter 0:½ i B till Lars Axelsson (Tott);

Olof ber Karl Väsing sigillera brevet, då han själv inte har något sigill (UUBp 19/1).

*Dal

- (Fredriksdal) 1535 *Daal* (GHj s 686) – 9 H, 5 b (nuv Fredriksdal).
SöH **1 fr** (Johan Åkesson /Natt och Dag/).
1 frt (Klas Jöransson /Stiernsköld/, 1559 Hans Klasson /Bielkenstierna/).

- Dymmelsta** 1371 *i Dimistum* (DS 7902), 1453 *i Dyummasta* (RAp 27/1) – 9 H, 6 b.
SöH **1 kr** 1:0 (1559 0:4).
1369 och 1371 är Törne i D faste vid häradstinget (DS 7902, DS 8165).
1372 byter Ingrid Olofsdotter bort 0:0:6½ till Jöns Petersson, kyrkoherde i Blacksta, mot 0:0:3½ i ?Ösby (DS X 128).
1453 är Olof i D faste vid häradstinget, 1463 nämndeman i landssynenämnd och 1466 faste vid häradstinget (RAp 27/1, RAp 18/5, DRAp 8/11).

Ekeby

- 1336 *in Ekeby* (?DS 3251), 1381 *i Ekeby* (ShSp 23/11) – 9 H, 6 b.
SöH 1551 (endast) **1 kruj**.
2 fr (Åke Bengtsson /Färsla/).
1336 omnämns Ingemund i ?E som faste (DS 3251); belägget kan möjligen avse *Ekeby, Bettna sn.
1381 säljer Filip Fastesson 0:2 i E till Bo Jonsson (Grip) för att kunna betala sin skuld till Bo (ShSp 23/11).
1382 byter Ragvald Magnusson till sig 0:6 i E av Bo Jonsson (se Närlunda) (LSBp 7/3).
1459 får Tideke Bodesson, borgare i Nyköping, frälsefrihet på 0:5 i E (se DMS 2:3 s 158) (D 15 f 317).
1465 är Gregers i E faste vid häradstinget (RAp 11/5); belägget kan avse något annat Ekeby i häradet.
1482 skänker Elin Nilsson i Akalby 0:2 av de ½:0 hon äger i E till sockenkyrkan; då Elin själv inte har något sigill sigillerar hennes kusin Lars Bure, rådman i Nyköping, som är hennes närmaste arvinge på fädernet (RAp 18/2); se släktavla i DMS 2:3 s 191.
1530 får Bengt Nilsson (Färsla) vid arvskifte med sin syster Karin Nilsson en gård som räntar 1 tön korn, 0:6 pn, 1 pund fläsk och ½ pund smör (se Bergshammar, Fogdö sn, Åkers hd) (BhSp 1/11, UUBp 1/11).

Eneby

- 1561 *Änneby* (SöH 1561:10) – 9 H, 5 b – övergivet bebyggelse-läge (RAÄ 244:1) ca 300 m nordost om Berga.

SöH 1559 **1 skuj.**

Flåsta

1301 *curiam in Flusthatum* (DS 1349), 1465 *i Flustadha* (RAp 11/5) – 9 H, 5 b – övergiven bytomt (RAÄ 241:1) ca 1 km sydsydväst om Skeppsta.

SöH **2 fr** (Birger Nilsson /Grip/); 1568 är en öde.

1301 ger Nils Ingemundsson (lilja) och hans hustru Ragnfrid en gård (*curia*) i F till Vårfruberga kloster som själågåva för en viss Tuve (DS 1349).

1333 pantsätter Likvid Kristiernsson (Kristierns från Öland ätt) 0:1 i F till Önd Hade, borgare i Nyköping (DS 2993).

1465 är Anders i F faste vid häradstinget (RAp 11/5).

1467 är Ingevald i F faste vid häradstinget (RAp 1/5).

1485 är Magnus i F faste vid häradstinget (UUBp 30/9).

Franka

1466 *i Franka* (DRAp 8/11) – 9 H, 5 b – övergivet bebyggelse-läge (RAÄ 242:1) ca 1 km söder om Skeppsta.

SöH **1 fr** (Birger Nilsson /Grip/), 1568 öde.

1466 är Nils i F faste vid häradstinget (DRAp 8/11).

Fredriksdal

Se *Dal.

Gillinge

1431 *i Gilinge* (RAp 3/11) – 9 H, 5 b – övergivet bebyggelse-läge (RAÄ 232:1) ca 200 m nordväst om Berga.

SöH **1 aoe** (1551 **1 vaktl**), 1568 **1 kl.**

1431 är Tomas i G faste vid häradstinget (RAp 3/11).

1432 säljer Jöns Skytte i Örsta 0:6 i G till biskop Tomas i Strängnäs m fl (se Örsta) (RAp 21/6).

1458 är Kristiern i G nämndeman vid råfsteting (RAp 16/10).

1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en gård i G som sår 18 spann, har äng till 60 lass hö, litet mulbete och inget fiskevatten; gården, som uppges ha indragits från Vadstena kloster, räntar 5:0 landgillespn, 6 dagsverken och fodring (AoE 29 A).

Gråsta

1381 *i Grastom* (ShSp 23/11) – 9 H, 6 b.

SöH **1 kyuj.**

1 fr (Åke Bengtsson /Färsla/).

1381 är Johan i G faste vid häradstinget (ShSp 23/11).

1381 skänker Bo Jonsson (Grip) 0:0:1 till det ärkedjåknedom han grundar vid Strängnäs domkyrka (se Fyrby, Blacksta sn) (RApp 16/5).

1391 är Halsten i G faste vid häradstinget (RAp 25/7).

1416 är Lars i G faste vid häradstinget (SD 2283).

- 1424 är Olof i G faste vid häradstinget (RAp 30/9).
 1435 och 1440 är Karl i G faste vid häradstinget (RAp 1/5, RAp 7/5).
 1460 är Jöns i G faste vid häradstinget (RAp 8/11).

Gunnersta

- 1424 i *Gunnildstum* (RAp 22/11), 1491 *Gunnersta* (RAp 27/10) – 9 H, 6 c – övergivet bebyggelseläge (RAÄ 218:1) ca 700 m sydsydost om Öksund.
 SöH **1 fr** (Åke Bengtsson /Färla/, 1559 Johan Pedersson /Bååt/).
 1424 är Ragnar i G nämndeman vid häradstinget (RAp 22/11).
 1459 får Tideke Bodesson, borgare i Nyköping, frälsefrihet på 0:6 i G (se DMS 2:3 s 158) (D 15 f 317).
 1477 upplåter Tideke Bodesson, borgmästare i Nyköping, som ett led i en förlikning sin fädernesgård G, som räntar 20 spann korn, 0:6 pn och mata, till Arvid Trolle efter att ha fällt för att ha 'rövat' en gryta av Olof Pedersson i Berga, Floda sn (HH 31:111).
 1479 dömer riksrådet i tvisten mellan Arvid Trolle och Tideke Bodesson, varvid bl a framkommer att Tideke 'med våld' återtagit gården G från Arvid Trolle och sålt den till Erik Axelsson (Tott); riksrådet dömer Tideke skyldig till allt han lastas för och friar Arvid Trolle helt (HH 31:126).
 1491 ger Elin Gustavsdotter (Sture), änka efter Erik Axelsson, gården G, som räntar 20 spann korn, 0:6 pn och 1½ pund mata, till sin systerson Arvid Davidsson (Oxenstierna) (se DMS 2:3 s 73) (RAp 27/10).

*Hiogla

- 1456 i *Hiogla* (E 5185, avskr), 1551 *Hoglöö* (SöH 1551:11), 1559 *Hiogla* (SöH 1559:17) – sannolikt inlagt i Torp.
 SöH 1551–59 **1 fr** (Kettil Nilsson /Bölja/, 1559 Jöran Johansson /Rosenhane/).
 1456 byter Håkan Vässing till sig 0:1:0:2 i H av Lars Amundsson mot lika mycket jord i Vrå, Hölö sn, och 0:0:0:22 av Lars Eriksson, kyrkoherde i Husby, mot lika mycket jord i Oppeby (GuRoJb 12323, E 5185, jfr DMS 2:2 s 48).

Husby

- 1336 in *Hosaby* (DS 3251), 1379 i *Hosoby* (DS 9982) – 9 H, 6 b – kyrkan står på den ursprungliga bytomten (RAÄ 253:1).
 SöH **2 fr** (Hans Klasson /Bielkenstierna/).

1551–54 **1 fruj**, 1554 **1 fr**, öde.

1336 omnämns Gerder i H som faste (DS 3251).

1379 är Lars i H faste vid häradstinget (DS 9982).

1453 är Johan i H faste vid häradstinget (RAp 27/1).

1458 frändöms Erik Nipertz jord i en tvist om gränserna mellan H och Vevelsta, varvid det framgår att hans landbo i H bränt ner en gårdesgård runt jord som tillhörde Vevelsta (se Vevelsta) (RAp 16/10).

1466 säljer Torsten Pedersson 0:½ till Håkan Vässing (se Närlunda) (E 5185, GuRoJb 12324).

Husbygård Se *Åttingen.

*Jakobstorp 1447 *Jacobs torp* (VaKlJb s 35) – inlagt i Östtorp.
 1447 och 1457 har Vadstena kloster ett landbotorp J som är avgärdat från Ösby och räntar 0:6 pn (VaKlJb s 35).
 1473 se Östtorp.
 1480 beordrar lagmannen Åke Jönsson (Svarte Skåning) vid lagmansting en häradssyn om en äng i *J som heter *Vesteræng*, vilken äng herr Johan, kyrkoherde i Råby, anklagas för att olagligen ha lagt beslag på trots att den tillhör Vadstena kloster, vilket kåranden Jöns Andersson, häradshövding i Aska hd, försöker styrka med Cecilia Ulfsdotters (Ulvåsaätten) donationsbrev på Ösby; om häradstingets syn och rannsaking inte kan styrka att ängen är lagligen utstakad till klostrets ägor, då kan prästen genom edgång 'själv tolfte' på häradstinget behålla ängen eftersom den 'faller på lång hävd och han henne i handen haver' (RAp 13/11).

*Jeppetorp 1447 *Jæppa torp* (VaKlJb s 35) – inlagt i Lönnborg.
 1447 och 1457 har Vadstena kloster ett landbotorp J som är avgärdat från Ösby och räntar ½:0 pn (VaKlJb s 35).
 1473 se Ösby.

*Joarstorp 1447 *Joars torp* (VaKlJb s 35) – inlagt i Östtorp.
 1447 och 1457 har Vadstena kloster ett torp J som är avgärdat från Ösby och räntar ½:0 pn (VaKlJb s 35).
 1473 se Östtorp.

Lönnborg 1447 *Lyneborgh* (VaKlJb s 35) – 9 H, 5 c – övergivet bebyggelseläge (RAÄ 206:1) ca 300 m sydväst om Östtorp.
 SöH **1 aoe** (1551 **1 vakt**), 1568 **1 kl**.
 1447 och 1457 har Vadstena kloster ett avgärdatorp under Ösby som heter L och räntar 0:6 pn (VaKlJb s 35, 90).

- 1473 har *Jeppetorp inlagts i L och avraden för L har höjts till 1:0 pn (HH 16 s 260).
- 1502 kallas L 'gård' i klostrets jordebok, rëntan är oförändrad (HH 16 s 260).
- 1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget ett torp i L som sår 6 spann, har äng till 20 lass hö, gott mulbete men inget fiskevatten; torpet som indragits från Vadstena kloster räntar 1:0 pn, 3 dagsverken och fodring (AoE 29 A).

Malm

- 1384 i *Malm* (EbAp 21/3) – 9 H, 5 b.
SöH 1550–62 **1 aoe** ('Lilla M').
2 fr (Jöran Eriksson /Gyllenstierna/).
- 1384 byter Ragvald Magnusson (Håkan Tunessons ätt) till sig 0:9:2 i M av Bo Jonsson (Grip) (se DMS 2:3 s 156) (EbAp 21/3).
- 1410 säljer Bengta Bosdotter (Natt och Dag), änka efter Torkel Haraldsson (Gren), 0:0:0:18 till Vadstena kloster (SD 1269).
- 1447 och 1457 har Vadstena kloster en gård (Lilla M) om 0:0:8 i M som räntar 2 tön korn, och 0:0:8 pn; till gården hör ett ödetorp som heter *Kaalffoodhz tæppa* och ön Banö (*Barøø*) (VaKlJb s 36, 90).
- 1466 erlägger landbon Peter i M 1 tön korn och 0:0:4 pn i avrad (HH 16 s 261).
- 1473 anges klostrets gård som 0:0:7 och avraden är densamma som 1466; förutom ödetorpet och ön har det tillkommit en 'teg' som heter *Bredheteghir* (HH 16 s 261).
- 1502 har klostret kvar samma jord med samma avrad som 1473 (HH 16 s 260).
- 1510 (omkr) har Nils Bosson (Grip) två gårdar i M av vilka den ena omfattar 0:3 och räntar 3 tön korn, 0:3 pn och 1 pund mata, annangården i M för vilken inget jordetal anges räntar exakt lika (SkS E 8928).
- 1538 (omkr) upptas i Kerstin Nilsdotters (Grip) jordebok två gårdar som vardera räntar 2 tön korn, 0:3 pn och 1 pund fläsk (KNJb).
- 1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en gård om 0:7, som sår 6 spann, har äng till 12 lass hö, gott mulbete och litet fiskevatten; gården räntar 0:2:1 avradspn, 6 spann korn, 3 dagsverken och fodring (AoE 29 A).

Måsön

se Valla.

- Närlunda** 1303 *in Nerdælundum* (DS 1393), 1378 *i Nærdhalundom* (DS 9752) – 9 H, 6 b – äldre bebyggelseläge (RAÄ 230:1) ca 600 m sydsydost om Torp.
- SöH **2 fr** (Kettil Nilsson /Bölja/, 1559 Jöran Johansson /Rosenhane/).
- 1 fruj**, 1557 **1 skuj** 0:1.
- Närlunda är sätesgård för Peder (Björnsson) Vässing 1434 (GuRoJb f 12323); jfr släkttavla under Torp nedan.
- 1303 upplåter herr Tyrgils, kyrkoherde i Nyköping, sin jord i N till sin testamentsexekutor Filip Ingevaldsson (Örnsparre) för att användas som betalning för jord som Tyrgils köpt men ännu inte betalat (DS 1393).
- 1338 omnämns Ermund i N som faste (DS 3359).
- 1378 byter Torkel Haraldsson (Gren) till sig 0:2 i N av Bo Jonsson (Grip) (se Torslunda) (DS 9752).
- 1382 byter Ragvald Magnusson (Håkan Tunessons ätt) till sig av Bo Jonsson (Grip) 1:0 i N och jord i Ekeby, Torp, Torslunda och Väsby, denna sn, Dalby, *Ekeby, Harlinge, Hål, Löta, Skenala, Valsta, Värskäl, Åkra och Ålspånga, Bettna sn, Sävsta, Vingåkers sn, Ilända och Vevelsund, Vrena sn, Bärsund och Hål, Bärbo sn, Minninge, S:t Nikolai sn, och får därtill 155:0 pn, medan Bo Jonsson i gengäld får jord i Hössåker, Norrökna, Prostökna, Skäggesta, Säby och Söderby, Barva sn, Lundby, Dunkers sn, Hyltinge, Hyltinge sn, Gredby och Kumla, Härads sn, Rundbotorp, Kattnäs sn, Stene och Värlund, Ludgo sn, Balsberga, Gällsta, Hanelund, Kläckskulla, Lundby, Molnbo, Svalsta, Sänkesta, Usta och Åby, Vårdinge sn, och Mälby, Toresunds sn, allt i Södermanland (LSBp 7/3).
- 1382 upplåter Sigge i Torp som betalning för en skuld till Bo Jonsson 0:3 i N och jord i Torp (LSBp 25/7).
- 1382 säljer Jakob Johansson, kyrkoherde i Forssa, 0:3 i N till biskop Tord i Strängnäs (se Simora, Årdala sn) (RAP 29/9, 9/10).
- 1401 är Markus i N faste vid häradstinget (SD 54).
- 1442 ger Håkan Vässing 0:3 i västra gården i N som morgongåva till sin hustru Margareta Ragnarsdotter (ShSp 17/6).
- 1466 säljer Torsten Pedersson till sin hustru Elin Björnsdotters bror Håkan Vässing 0:1 i N och jord i Berga, Husby, Oppeby och Valla, vilket allt var Elins

arvejord (E 5185, GuRoJb 12324).

1497 ger Kettil Vässing morgongåva till sin hustru Birgitta Magnusdotter (Frille) som får västra gården i N och jord i Sätra, denna sn, Göttersta, Floda sn, Ättersta, Österåkers sn, samt i Åsunda hd, Uppland, och Tuhundra hd, Västmanland (HabSp 6/11).

Oppeby

1423 *i Vppaby* (UUBp u d), 1472 *i Vppby* (UUBp 22/1) – 9 H, 6 a (Oppebyhagen) – övergivet bebyggelseläge (RAÄ 250:1) ca 500 m väster om Torp.

SöH **2 ky** (Rygglösa rd), 1552 0:4 + 0:4.

1 fr (Kettil Nilsson /Bölja/, 1559 Jöran Johansson /Rosenhane/).

1423 omnämns Lars i O som nämndeman vid häradstinget (RAP u d, se SDHK 19981).

1437 säljer hustru Karin i O 0:0:6 till Peder Björnsson Vässing (GuRoJb 12323).

1456 byter Håkan Vässing bort 0:0:0:22 till Lars Eriksson, kyrkoherde i Husby, mot lika mycket jord i *Hiogla (GuRoJb 12323, E 5185).

1458 upplåter Peder Vässing 0:0:7 i O som han har köpt och 0:0:1 som är arvegods till sin bror Håkan Vässing för sin och hustruns sytning (GuRoJb 12323).

1466 säljer Torsten Pedersson 0:0:0:2 till Håkan Vässing (se Närlunda) (E 5185, GuRoJb 12324).

1472 förbättrar Nils Johansson i *Träcksta sin hustru Katarina Nilsdotters (Finkenow) morgongåva med 0:0:1 i O (se Torp) (UUBp 22/1).

1555 sår de två kyrkohemmanen i O vardera 6 spann råg och korn, har äng till 40 lass hö, litet skog och mulbete samt gott fiskevatten; gårdarna räntar vardera 0:2 avradspn, ½:0 gengårdspn, 12 spann korn, 1 lispund smör, 6 dagsverken och fodring (SöH 1555:15).

Ramsta

1385 *i Ramstom* (RAP 5/3) – 9 H, 6 b.

SöH **3 fr** (Kettil Nilsson /Bölja/, 1559 Jöran Johansson /Rosenhane/ 1, Åke Bengtsson /Färsla/ 2).

1385 pantsätter Olof Ingevaldsson, kallad "græsgardher", 0:0:10:6 i R till sin släkting Likvid Eriksson för att denne gått i borgen för de böter som Olof ålagts att betala till biskop Tord i Strängnäs (RAP 5/3).

1416 är Peder Ingevaldsson i R faste vid häradstinget (?SD 2283).

1431 är Anund och Peder i R fastar vid häradstinget (RAP

- 3/11).
- 1433 meddelar Anund, syssloman vid Sjalakapellet i Linköping, att Dan Ragvaldsson till Lars Säck pantsatt jord i H som Sjalakapellet nu lagligen förvärvat av Dans arvingar och därför vill Anund ha besked av Lars gällande inlösning av panten (RAp 20/1).
- 1439 är Peder och Sven i R nämndemän vid lagmansting (RAp 28/1).
- 1447 är Sven i R faste vid häradstinget (RAp 2/12).
- 1471 ger Knut Kertilsson (Vässing) som ingift till Vadstena kloster sin gård R som räntar 3 tön och 5 spann korn, avradspenningar, mata och dagsverken; gården har Knut ärvt av sin far som förvärvat den genom köp (RAp 23/11).
- 1475 köper Håkan (Kertilsson) Vässing 0:3:2:4 i R av Vadstena kloster, samma jord som hans bror Knut tidigare skänkt till klostret som ingift (GuRoJb 12323).
- 1530 får Bengt Nilsson (Färla) vid arvsifte med sin syster Karin Nilsdotter en gård som räntar 15 spann korn, ½:0:0:2 pn, 1 pund fläsk och 18 mark smör (se Bergshammar, Fogdö sn, Åkers hd) (BhSp 1/11, UUBp 1/11).
- *Siuorttoger** 1551 *Siuorttoger* (SöH 1551:11) – inlagt i Torp.
SöH **1 vaktl.**
- Skeppsta** 1334 *in Skipilstum* (DS 3030), 1548 *Skiperstada* (AcRiAd XVI), 1551 *i Skepelstada* (SöH 1551:11) – 9 H, 5 b.
SöH **1 fr** (Birger Nilsson /Grip/).
- 1334 ger Arnbjörn Holmvidsson (tre blad i trepass) 0:3 i S till sin tjänare Magnus, kallad "magha", som belöning för lång och trogen tjänst (DS 3030).
- 1334 pantsätter Arnbjörn Holmvidsson 0:0:14 i S till Önd Hade, borgare i Nyköping (DS 3072).
- 1548 upptas en gård som räntar 0:6 pn i en räkenskap över Birger Nilssons (Grip) och hans hustru Brita Joakimsdotters (Brahe) gods (AcRiAd XVI).
- Stensåker** 1332 *in Stensager* (DS 2921), 1548 *Stensaker* (AcRiAd XVI) – 9 H, 5 b – övergivet bebyggelseläge (RAÅ 147:1) ca 400 m öster om Skeppsta.
SöH **1 fr** (Birger Nilsson /Grip/).
- 1332 pantsätter Arnbjörn Holmvidsson (tre blad i trepass) 0:7 i S till Gustav Nilsson (Bielke) (DS 2921).

1548 upptas en gård som räntar 0:5 pn i en räkenskap över Birger Nilssons (Grip) och hans hustru Brita Joakimsdotters (Brahe) gods (AcRiAd XVI).

Sättra

1358 *i Sætrum* (DS 5849) – 9 H, 6 a.

SöH **1 fr** (Kettil Nilsson /Bölja/, 1559 Jöran Johansson /Rosenhane/).

1358 är Hemming i S faste vid häradstinget (DS 5849).

1399 är Olof i S faste vid häradstinget (RAp 30/10).

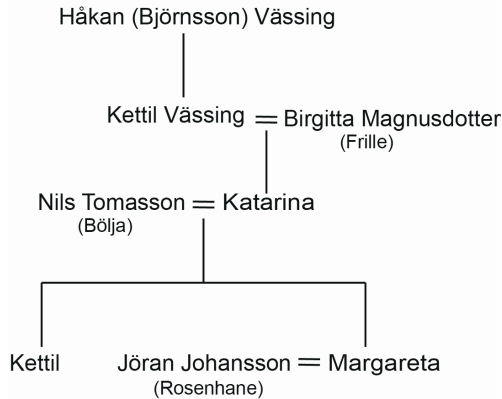
1497 får Birgitta Magnusdotter (Frille) en gård i morgongåva (se Närlunda) (HabSp 6/11).

Torp

1358 *i Thorpe* (DS 5849), 1375 *i Thorpe* (DS 8828) – 9 H, 6 b.

SöH 1551–59 **1 fr** (Kettil Nilsson /Bölja/, 1559 Jöran Johansson /Rosenhane/).

Torp är sätesgård för Håkan (Björnsson) Vässing 1442–72 (RAp 17/6, UUBp 22/1), hans son Kettil Vässing 1497 (HabSp 6/11) och dennes dotterdotters make Jöran Johansson (Rosenhane) 1553–76 (DjAp 18/9, AH s 129).

Källor: RAp 17/6 1442, HabSp 6/11 1497, E 5185, GuRoJb f 12323, AH s 129, ÄSF I s 231.

1358 är Peter i T faste vid häradstinget (DS 5849).

1365 är Birger i T faste vid häradstinget (DS 7201).

1375 byter Birger Karlsson (Folkungaättens oäkta gren) till sig 0:2 i T av Ingevald Anundsson (se Torslunda) (DS 8828).

1382 byter Ragvald Magnusson till sig ½:0 av Bo Jonsson

- (Grip) (se Närlunda) (LSBp 7/3).
- 1382 upplåter Sigge i T och hans hustru Ragna Birgersdotter som betalning för en skuld till Bo Jonsson 0:0:4½ i T med ett torp som ligger 'enskilt' under T och jord i Närlunda, denna sn, samt i Årsta, Runtuna sn (LSBp 25/7).
- 1383 är Sigge i T faste vid häradstinget (RAP 20/6).
- 1384 byter Ragvald Magnusson (Håkan Tunessons ätt) till sig 0:0:4½ i T av Bo Jonsson (se DMS 2:3 s 156) (EbAp 21/3).
- 1380-talet upplåter Olof Ingevaldsson 0:0:4:1 i T till Björn Vässing som sedan innehar jorden i 18 år utan att betala någon skatt för den (E 5185, odat).
- 1411 är Sigge i T faste vid häradstinget (SD 1435).
- 1437 säljer Ulf Siggesson i Hägerbo, Floda sn, ½:0:0:6 till sin systerson Håkan Vässing, som köper jorden efter att den varit till salu i nio år (GuRoJb f 12323).
- 1439 byter Peder Björnsson (Vässing) till sig 0:0:3½ i T av Peter i Släbro, S:t Nikolai sn, mot 0:0:0:4 i Släbro (GuRoJb f 12323).
- 1443 vittnar 'några goda män' att Olof Ingevaldsson hade betalat Håkan Vässings far Björn Vässing för 0:4:0:2 i T (GuRoJb f 12323).
- 1472 utökar väpnaren Nils Johansson i *Träcksta, Vadsbro sn, enligt tidigare löfte sin hustru Katarina Nilsdotters (Finkenow) morgongåva med 0:0:7 i T, som Håkan Vässing innehaft, och jord i Oppeby, denna sn, Näset, Floda sn, Remröd och Remrödstop, Malms sn, Ättersta, Österåkers sn, och Hacksta, Björkviks sn, samt 'var tionde penning' av sina arvegods var de än ligger och hela sin andel av parets gemensamma lösöre (UUBp 22/1).
- 1534 ärver Karin Josefsdotter (Djulaätten) en jord i T som räntar 1 tön korn och 0:0:7 pn (se Djulö, Stora, Malms sn) (DjA E 5662 avskr, DjAp 3/8 1573, vid).

Torslunda

- 1375 i *Thorslundom* (DS 8754) – 9 H, 6 b.
SöH 2 fr (Johan Åkesson /Natt och Dag/ 1, Kristina Nilsdotter /Gyllenstierna/, 1559 Svante Sture 1).
- 1375 ger Ingevald Anundsson (spetsar från sidan) ½:0 i T och jord i Vålsta, Nykyrka sn, till Vadstena kloster som ingift för sin dotter Märta (se DMS 2:3 s 125) (DS 8754).
- 1375 byter Birger Karlsson (Folkungaättens oäkta gren) till sig 0:6 i T och jord i Torp av Ingevald Anundsson mot

- jord i Åsby, Rogslösa sn, i Östergötland (DS 8828).
- 1378 byter Torkel Haraldsson (Gren) till sig 0:6 i T och jord i Närlunda, denna sn, samt Axala, Björnlunda sn, av Bo Jonsson (Grip) mot jord i Gladdinge, Ripsa sn, Granesta, Runtuna sn, Gyllennacka och Kuggnäs, S:t Nikolai sn (se DMS 2:3 s 147, 2:4 s 35) (DS 9752).
- 1382 byter Ragvald Magnusson till sig 0:6 av Bo Jonsson (se Närlunda) (LSBp 7/3).
- 1382 byter Birger Karlsson till sig 0:2 i T och jord i Glottra, Runtuna sn, av Ingevald Anundsson mot jord i Åsby, Rogslösa sn (RAp 11/7).
- 1447 är Johan i T faste vid häradstinget (RAp 2/12).
- 1466 får Åke Jönsson (Svarte Skåning) ½:0 i T som kompensation för ett ofullbordat jordköp i Släbro, S:t Nikolai sn (se DMS 2:3 s 158) (BhSp 28/12).
- 1470 är Germund i T nämndeman vid häradstinget (RApp 17/2).
- 1492/94 har Åke Jönsson en landbo i T (C 27:1, II:2).
- Tranvik** 1535 *Tranevik* (GHj s 687) – 9 H, 5 b – övergivet bebyggelseläge (RAÄ 234:1) ca 1,2 km ostsydost om Tärnö.
SöH **1 fr** (Birger Nilsson /Grip/).
- Täckberga** 1358 i *Thekkeberghum* (DS 5849), 1465 i *Tækkeberga* (RAp 11/5) – 9 H, 6 b – övergivet bebyggelseläge (RAÄ 210:1) ca 600 m sydost om Ramsta.
SöH **1 ky** (Rygglösa rd), 1553 0:3.
1358 se Båresta, Vadsbro sn.
1465 är Anders i T faste vid häradstinget (RAp 11/5).
1533 skriver Gustav I till herr Mats, kyrkoherde i Husby, och meddelar att bönderna i socknen kan behålla T tills vidare medan kungen 'betänker sig därom' (GR 8 s 197).
1555 har kyrkohemmanet god åker, med 12 spann utsäde, både råg och korn, och äng till 30 lass hö; räntar 0:6 avradspn, ½:0 gengårdspn, 8 spann korn, 1 lispund smör, 6 dagsverken och fodring (SöH 1555:15).
- Tärnö** 1303 in *Ternum* (DS 1393), 1423 i *Thærna* (RAp 11/4) – 9 H, 5 a – ursprungligt bebyggelseläge (RAÄ 184:1) på Gammeågårdssudden, omkring 800 m nordväst om nuvarande huvudbyggnad.
- Tärnö är sätesgård för Knut Karlsson (Örnfot) 1433 (B 16 f 387v), hans änka Johanna Torgilsdotters (Bragde) andre man

Magnus Larsson (två nedvända vingar) 1442–45 (UUB 14/10, UUBp 2/2), och hans son Karl Knutsson 1448–65 (B 16 f 395, RApp 31/1) – efter Karls död skriver sig hans halvbror Peder Brahe till T 1480–99 (RAp 21/5, ST 3:563) och därefter dennes son Joakim Brahe 1519 (RAp 8/1) – Birger Nilsson (Grip), gift 1533 med Joakims dotter Brita (d 1554), skriver sig inte till T men dör där 1565 (ÄSF II:1 s 27 f; annorlunda AH s 126 f). – Om Tärnö och dess landbogs vid 1500-talets mitt se Ferm s 513, och AH s 126 f.

- 1303 ger herr Tyrgils, kyrkoherde i Nyköping (S:t Nikolai), till Husby kyrka 0:½ i T och ytterligare 0:3 som lösen för 5 lödiga mark silver så när som på 2 öre; till S:t Nikolai kyrka ger han för sin begravning ½:0 i T samt jord i Kälkesta, Kila sn, och Tå, S:t Nikolai sn, och vidare 0:0:3½ till kyrkans och 0:0:1 till prästens bruk (se DMS 2:3 s 161f) (DS 1393).
- 1329(?) pantsätter Arnbjörn Holmvidsson (tre blad) 0:7 i T till Sigge Magnusson (Håkan Tunessons ätt) (GiBr s 74).
- 1336 pantsätter Arnbjörn Holmvidsson ½:0 i T till hustru Margareta i Nyköping, änka efter Tore Magnusson (DS 3231).
- 1423 ärver Germund Larsson (Lilja, Fjällskäfteätten) 0:0:2 i T (se Lida, Flens sn) (RAp 11/4).
- 1547 föreslår Gustav I att han och Birger Nilsson (Grip), gift med Brita Joakimsdotter (Brahe), ska göra ett byte av gårdar och att Birger därför ska inkomma med ett förslag om någon gård han vill ha i närheten av sin gård T eller annorstädes (GR 18 s 479).

Omkring 400 m nordväst om nuvarande huvudbyggnad finns resterna av den medeltida befästa sätesgården (RAÅ 186:1) på en markerad klippa intill Skarvstensundet (se Lovén 1996 s 337 f).

Valla

- 1332 *in Wallum* (DS 2955), 1384 *i Wallom* (EbAp 21/3) – 9 H, 5 b.
- SöH **1 fr**, 1553 **1 aoe** 1:2, 1568 **1 kl**.
- 1332 pantsätter Henbjörn Holgersson 0:1 i V till Önd Hade, borgare i Nyköping (DS 2955).
- 1336 säljer Arnbjörn Holmvidsson (tre blad) 0:0:2 i V och jord i Berga samt ön Måsön till Sune i Tärnö (DS 3251).
- 1366 byter Anders Torstensson och Cecilia Eriksdotter till sig 0:0:1 av kaniken Jöns Petersson (se Vik, Vadsbro sn) (DS 7294).

- 1384 byter Ragvald Magnusson (Håkan Tunessons ätt) till sig 0:9:2 i V av Bo Jonsson (Grip) (se DMS 2:3 s 156) (EbAp 21/3).
- 1386 byter Bo Jonsson till sig av Torkel Haraldsson (Gren) och hans hustru Bengta Bosdotter (Natt och Dag) 0:9:1 i V och jord i Björka och Vevelsta, denna sn, Kärrsta, Lunda sn, Lundby, Torlunda och Älgesta med dess underliggande torp, Ripsa sn, Åsby, Stigtomta sn, och Valmesta, Svärta sn, allt i Södermanland, vidare i Rågberga, S:t Lars sn, i Östergötland och 'all deras ägolott' i Åkerön i sjön Järnlunden, Tjärstads sn, i Småland, mot jord i Källstads och Nykils sn i Östergötland samt Hägerstads, Oppeby och Tjärstads sn i Småland (se även DMS 2:2 s 208 och 2:3 s 194) (LSBp 11/3).
- 1404 säljer Bengta Bosdotter till sin svåger Algot Magnusson (Sture) 0:10 i V och jord i Kärrsta, Lunda sn, Lundby, Ripsa sn, Brottninge och Åsby, Stigtomta sn, vilket allt var hennes morgongåva av Torkel Haraldsson (SD 3026).
- 1404 säljer Bengta Bosdotter 0:10 i V till sin bror Nils Bosson (SD 2039).
- 1453 är Karl i V faste vid häradstinget (RAp 27/1).
- 1455 byter Karl i Ballersta, Halla sn, och hans son Jöns Karlsson till sig 0:10 i V av Åke Jönsson (Svarte Skåning) mot jord i Halla sn (se DMS 2:3 s 79) (RAp 19/1).
- 1466 säljer Torsten Pedersson jord i V till Håkan Väsing (se Närlunda) (E 5185, GuRoJb 12324).
- 1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en gård om 0:10, som igenbördats efter Bengta Bosdotter, med 3 pund utsäde, äng till 60 lass hö och gott mulbete men inget fiskevatten; gården räntar 0:13 avradspn, 3 pund korn, 2 pund smör, 3 pund och 15 mark fläsk, 0:12 dagsverkspn och fodring (AoE 29 A).

Vallby

- 1400 i *Vadhby* (RAp 2/10) – 9 H, 6 b.
SöH **1 fr** (Kristina Nilsdotter /Gyllenstierna/, 1559 Svante Sture).
1557–61 **1 frt** (Kristina Nilsdotter /Gyllenstierna/, 1559 Svante Sture); 'Vallbykvarn'.
- 1400 är Styrbjörn i V nämndeman vid häradstinget (RAp 2/10).
- 1409 säljer Nils Torstensson 0:3 i V med den kvarn som

- ligger därunder och jord i Vallåkra, vilka han köpt av Anders Jönsson, till Karl Gädda (SD 1151).
- 1430 stadfäster Cecilia Staffansdotter (Stangenberg), änka efter Karl Öra, sin makes donation av 0:3 och en kvarn i V till Linköpings domkyrka (se Heby, Lerbo sn) (RApp 22/2).
- 1469 är Bengt i V faste vid häradstinget (ShSp 1/7).
- Vallåkra**
- 1409 i *Swalaker* (SD 1151), 1444 i *Waalaker* (RAp 11/6) – 9 H, 6 b.
- 1409 säljer Nils Torstensson 0:3 i V till Karl Gädda (se Vallby) (SD 1151).
- 1430 stadfäster Cecilia Staffansdotter (Stangenberg), änka efter Karl Öra, sin makes donation av 0:3 i V till Linköpings domkyrka (se Heby, Lerbo sn) (RApp 22/2).
- 1444 säljer Gotskalk Bengtsson (Ulv) 0:3 i V till Strängnäs domkyrka (se Vevelsta) (RAp 11/6).
- Valva**
- 1362 i *Waluum* (DS 6627 or), 1381 i *Valwom* (RAp u d, se SDHK 11803) – 9 H, 6 b.
- 1362 byter Bengt i Sättra, Forssa sn, till sig 0:0:1 i V (se Berga) (DS 6627).
- 1381 säljer Anders Jönsson (okänt sigill) 0:0:1 i V och jord i Löta, Bettna sn, till Bo Jonsson (Grip), varvid Anders från försäljningen undantar rätten till 'vedbrand, timmerhugg och fägång' i V (RAp u d, se SDHK 11803).
- 1482 är Lars i V faste vid häradstinget (RAp 1/6).
- Vevelsta**
- 1359 i *Viuilstum* (DS 6108, avskr), 1377 i *Wiwlistom* (DS 9398) – 9 H, 6 b.
- SöH 1557 **1 skuj** 0:3; se ky närmast nedan.
1549–54 **1 ky**, 1552 0:6, 1557 uppdelad i skuj ovan och kyuj nedan.
1557 **1 kyäng**.
1 aoe 1:0, 1568 **1 kl**.
2 fr (Hans Klasson /Bielkenstierna/ 1, Kristina Nilsdotter /Gyllenstierna/, 1559 Svante Sture 1).
1551–54 **1 fruj**.
- 1359 ger Holmger Torkelsson (båt) som morgongåva till sin hustru Sigrid Karlsdotter (Stubbe) 1:0 i V och jord i Norrlänna, Länna sn, samt i Djupvik, Husby sn, Östkinds hd (DS 6108).
- 1377 får Cecilia Ulfsdotter (Ulvåsaätten) ½:0 i V vid en

- förlikning gällande jord som tillfallit hennes avlidne make Lars Sunesson (?Örnsparre) men som lagligen avhäfts Cecilia efter hans död (se DMS 2:4 s 78) (DS 9398).
- 1382 byter Karl Öra till sig av Sten Stensson (Bielke) 0:4½ i V och jord i Drömsta och Lästringe, Lästringe sn, Hosta (0:0:0:9), Håga (0:0:0:4), Kumla (0:0:1:4), Tegneby (0:3:0:3) och Tramsta (0:0:0:5), Mörkö sn, samt i Åby, Vårdinge sn (B 15 f 246).⁶
- 1386 byter Bo Jonsson (Grip) till sig 0:2:0:3 i V av Torkel Haraldsson (Gren) och hans hustru Bengta Bosdotter (se Valla) (LSBp 11/3).
- 1401 ger Gotskalk Bengtsson (Ulv) till Sten Bengtssons (Bielke) och Staffan Ulfssons (Ulv) barn den fjärdedel de bör få som arv efter Harald Karlsson (Stubbe), som var deras morfars ?kusin, nämligen en gård i V, som räntar ½ läst korn och 2:0 pn, och jord i Norrälänna, Länna sn, samt i Handbörds, Kinda och Vedbo hdr i Småland (SD 69, jfr DMS 4:2 s 118).
- 1407 skänker Gotskalk Bengtsson (Ulv) till Sten Bengtsson (Bielke) en gård i V, som räntar ½ läst korn och 2:0 pn, och jord i Norrälänna, Länna sn, Åkers hd (GiBr s 116).
- 1408 ger Sten Bengtsson till den av honom stiftade Vårfruprebendan i Strängnäs domkyrka 1:0 i V som han fått av Gotskalk Bengtsson (se Norrälänna, Länna sn, Åkers hd) (SD 923, SD 3032).
- 1424 håller underlagmannen Folke Larsson (tre spetsar mot sinister) lagmansting i V (RAp 22/11).
- 1438 dömer drotsen Kristiern Nilsson (Vasa) 1:0 i V från Vårfruprebendan till Gotskalk Bengtsson som förnekar att han frivilligt hängt sitt sigill under det brev (se 1401 ovan) vilket käranden, prebendaten Peter Johansson, åberopar som bevisning i målet (se Norrälänna, Länna sn, Åkers hd) (RAp 9/6).
- 1444 säljer Gotskalk Bengtsson 0:5 i V och jord i Björka och Vallåkra till Strängnäs domkyrka för det där nyinrättade anniversariet efter biskop Tomas (RAp 11/6).
- 1458 tilldöms Strängnäs domkyrka och Erengisle Gädde vid räfsteting den jord i V som de under några år haft en träta om med Erik Nipertz och som den sistnämndes landbo i Husby utan lagstöd och dom försökt tillägna

⁶ Bytet har tidigare redovisats ofullständigt i DMS 2:2 (s 194, 196) där detaljerade uppgifter om jorden i Mörkö sn saknas.

sig och därvid bränt ner en gärdesgård i V; efter att en nämnd rannsakat och funnit att det omtvistade jordstycket alltid tillhört V och påvisat att det finns ett laga gränsmärke som tydligt visar åtskillnaden mellan V och Husby 'bolstäder', utdömer rätten 40 mark i böter 'för övervåldet' och 3 mark till gärdesgårdens återställande (RAp 16/10).

- 1459 är Sven i V faste vid häradstinget (EbAp 17/11).
 1469 är Torsten i V faste vid häradstinget (ShSp 1/7).
 1469 är Jöns Pedersson i V fastevittne till morgongåva (RAp 21/8).
 1497 är Bengt i V fastevittne till morgongåva (HabSp 6/11).
 1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en gård om 1:0, som igenbördats efter Sten Bengtsson, med 3 pund utsäde, äng till 60 lass hö, mulbete och fiskevatten till nödtorften; gården räntar 1:0 avradspn, ½:0 gengårdspn, 3 pund korn, 1 lispund smör, 1 pund fläsk, 6 dagsverken och fodring (AoE 29 A).

Väsby

- 1381 i *Wæsby* (RAp 6/7) – 9 H, 5 b – ursprungligt bebyggelse-läge (RAÄ 197:1) ca 500 m väster om Malm (GeomJb C14:108-9, 1697).
 SöH **2 fr**, 1559 **1 fr** (Birger Nilsson /Grip/).
1 fr (Hans Klasson /Bielkenstierna/).
 1381 säljer Östen i Kulsta, Blacksta sn, 0:0:4 i V till biskop Tord i Strängnäs (RAp 6/7).
 1382 byter Ragvald Magnusson till sig 0:6 i V av Bo Jonsson (Grip) (se Närlunda) (LSBp 7/3).
 1444 byter Magnus Larsson (två vingar) till sig 0:0:8 i V av biskop Erik i Strängnäs (se Åby, Taxinge sn, Öknebo hd) (EspAp 14/10).
 1485 säljer väpnaren Olof Pedersson och hans hustru Ingeborg Tordsdotter ½:0⁷ i västra änden av byn, vilken jord räntar 4 tön korn, ½:0 pn, och två pund mata, till Katarina Eriksdotter (Nipertz), änka efter Lars Axelsson (Tott) (UUBp 20/8).
 1510 (omkr) har Nils Bosson (Grip) en jord i V som räntar 2 spann korn (SkS E 8928).

Västtorp

- 1535 *Vestratorp* (GHj s 686) – 9 H, 5 b.
 SöH **1 fr** (Hans Klasson /Bielkenstierna/).

⁷ Köpebrevet anger missvisande jorden till 'en attung'. Denna uppgift kombinerad med den angivna räntenivån tyder på att jordetalet var ½:0 och att fastebrevets (UUBp 27/1 1487) uppgift om 'ett markland' är en kontamination snarare än en rättelse.

- *Årakulla** 1535 *Årakulla* (GHj s 686).
SöH **1 fr** (Jöran Eriksson /Gyllenstierna/).
- *Åttingen**
(Husbygård) 1548 *Prästebolet* (SöH 1548:5), 1554 *Åttingen* (SöH 1554:11) – 9 H, 6 b (Husbygård) – medeltida prästgård, nuv Husbygård (GeomJb LSA C2:50–4, 1630).
SöH **1 ky** (Rygglösa rd), 1553 0:4.
1555 har den före detta prästgården, som nu brukas av en landbo, god åkerjord varpå sås 14 spann både råg och korn, äng till 26 lass hö, men ingen skog, och inget mulbete eller fiskevatten; räntar ½:0 avradspn, ½:0 gengårdspn, 12 spann korn, ½ pund smör, 6 dagsverken och fodring (SöH 1555:15).
- Äspedal** 1464 *i Äspedal* (EbAp 28/1) – 9 H, 6 c.
SöH **1 fr** (Hans Klasson /Bielkenstierna/).
1464 är Lars i Ä faste vid häradstinget (EbAp 28/1).
- Öksund** 1376 *i Økyosunde* (DS 9264), 1381 *i Økiasunde* (ShSp 23/11) – 9 H, 6 c – bebyggelsen flyttad i sen tid från ett äldre läge ca 600 m nordost om nuvarande (EK).
SöH **1 fr** (Johan Pedersson /Bååt/).
1376 är Lars i Ö faste vid häradstinget (DS 9264).
1381 säljer Filip Fastesson 0:1 i Ö till Bo Jonsson (Grip) för att kunna betala sin skuld till Bo (ShSp 23/11).
1447 är Torsten i Ö faste vid häradstinget (RAP 2/12).
1485 är Karl i Ö faste vid häradstinget (UUBp 30/9).
1491 ger Elin Gustavsdotter (Sture), änka efter Erik Axelsson (Tott), gården Ö, som räntar 3 pund korn och 1:0 pn, till sin systerson Arvid Davidsson (Oxenstierna) (se DMS 2:3 s 73) (RAP 27/10).
1543 har Johan Pedersson (Bååt) en gård om 0:12 som har äng till 40 lass och landbon sår årligen 3 pund; gården, som är hustrun Kristina Åkesdotters (Tott) arvegods, räntar 21 spann korn, 1:0 avradspn, 1:0 gästningspn och 0:6 dagsverkspn (EbA auts 37).
- *Örestorp** 1485 är Mats i *Ørestorpp* faste vid häradstinget (UUBp 30/9).
- Örsta** 1329 *in villa Yrastum* (DS 2702, avskr), 1369 *i Ørestum* (DS 7902) – 9 H, 6 a.
SöH **1 skuj** 0:3, till sk i Sannerby, Årdala sn.
2 aoe (1551 **2 vaktl**), 1568 **2 kl**.
1554 (endast) **1 fruj**, sannolikt identisk med skuj ovan.

Örsta är sätesgård för Jöns Skytte (okänt sigill) 1416–32 (SD 2283, RAp 21/6).

1329 ställer Anund Sixtensson (okänt sigill) 0:0:2½ i Ö som säkerhet för lika mycket jord i Kappsta, Lids sn, vilken han sålt till Ingevald Magnusson (Magnus Marinasons ätt), kanik i Strängnäs (jfr DMS 2:2 s 176) (DS 2702).

1369 är Lars i Ö faste vid häradstinget (DS 7902).

1416 är Jöns Skytte i Ö faste vid häradstinget (SD 2283).

1432 säljer Jöns Skytte och hans hustru Bothild Filipdotter (eget sigill) 0:9 i Ö och jord i Gillinge till biskop Tomas i Strängnäs m fl, som köper på kung Eriks vägnar, för att användas till upprätthållandet av den gudstjänst som kungen instiftat i Vadstena stadskyrka (S:t Per) efter drottning Filippa (d 1430) (RAp 21/6).

1433 är Anund i Ö faste vid häradstinget (RAp 24/6).

1461 är Erik i Ö faste vid häradstinget (UUBp 6/6).

1482 är Jöns Johansson i Ö faste vid häradstinget (RAp 1/6).

1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget två gårdar i Ö, som vardera sår 6 spann, har äng till 20 lass hö, mulbete och fiskevatten till nödtorften; gårdarna som indragits från Vadstena kloster räntar vardera ½:0 avradspn, 1½ pund korn, 6 dagsverken och fodring (AoE 29 A).

Ösby

1377 *Østby* (DS 9398), 1398 *Øsby* (RAp 22/2) – 9 H, 5 b.

SöH **1 biuj** (Biskopsnäs rd) (1543 0:0:1), 1557 **1 kujj**.

2 aoe (1551 **2 vaktl**), 1568 **2 kl**.

1 fr (Jöran Eriksson /Gyllenstierna/).

1372 se Dymmelsta.

1377 får Cecilia Ulfdotter (Ulvåsaätten) Ö vid en förlikning gällande jord som hade tillfallit hennes avlide make Lars Sunesson (?Örnsparre) men som lagligen avhänts Cecilia efter hans död (se DMS 2:4 s 78) (DS 9398).

1398 skänker Cecilia Ulfdotter sitt gods Ö till Vadstena kloster 'till byggning och hjälp' (RAp 22/2).

1399 bestämmer Cecilia Ulfdotter att hennes gods Ö och Valinge, Stigtomta sn, vilka hon tidigare donerat till Vadstena kloster ska läggas till en viss procenta där så att den ska räcka för en persons uppehälle i klostret 'till domen' (RAp 7/1, DMS 2:3 s 189),

1429 pantsätter greve Hans av Everstein för en skuld till Sigrid Uddormsdotter (Rakeredsätten), änka efter Bo Djure, tre gårdar i Ö, som sammanlagt räntar 12 tön

- korn och 0:12 pn, samt jord i *Skog, S:t Nikolai sn, och Strand, Råby sn. – Brevet uppger felaktigt att *Skog ligger i Råby sn och samtliga gårdar i Oppunda hd (ShSp 25/1).
- 1447 har Vadstena kloster 0:5:2:2 i Ö med två landbor, som räntar 6 tön korn, 0:6 pn samt 2 pund mata i smör och fläsk, med avgärdatorpen *Jakobstorp, *Jeppetorp, *Joarstorp, Lönnborg och *Skogen (se Östtorp) samt ödetorpen *Thoffwatæppa* och *Deleskoger*, en äng som kallas *Holmstenstorp*, en ö som kallas *Spïkholmin* och hälften av en ö som heter *Laghnøø* – 1457 anges att det finns landbor på samtliga avgärdatorp men inget sägs om ödetorpen (VaKlJb s 35, 89f).
- 1473 upptar klostrets jordebok 0:6:2:6 i Ö med avrad om 6 tön korn och 0:15:0:6 pn vilket inkluderar en avlösning av mata med pengar; vidare meddelas att flera av de underliggande torpen har sammanslagits till större gårdar och de återstående brukningsenheter nu heter Lönnborg och *Skogen. Om ödetorpen under Ö meddelas att de nu länge har legat öde och förutom de 1447 nämnda har *Matissatorp* tillkommit. Råby prästbord uppges 'med orätta' inneha klostrets äng under Ö som ger 10 lass hö (VaKlJb 1473 f 7).
- 1480 döms vid lagmansting ett ålfiske under Ö från herr Johan, kyrkoherde i Råby, som olagligen tagit det i besittning, och åter till Vadstena kloster (RAp 13/11).
- 1502 har Vadstena kloster två gårdar vilka räntar lika som 1473 (HH 16 s 259).
- 1510 (omkr) har Nils Bosson (Grip) en gård om 0:3 som räntar 3 tön korn, 0:0:3 pn och 1 pund mata (SkS E 8928).
- 1538 (omkr) upptas i Kerstin Nilsdotters (Grip) jordebok en gård som räntar 15 spann korn, 0:3 pn och 1 pund fläsk (KNJb).
- 1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget två gårdar i Ö, som vardera sår 6 spann, har äng till 15 lass hö, gott mulbete och fiskevatten; gårdarna som indragits från Vadstena kloster räntar vardera 0:6 avradspn, 15 spann korn, 6 dagsverken och fodring (AoE 29 A).

Östtorp

- 1447 *Skoghin* (VaKlJb s 35), 1502 *Ösby torp* (HH 16 s 260), 1510 (omkr) *Østerby torp* (SkS E 8928 f 8v), 1535 *Östratorp* (GHj s 686) – 9 H, 5 c.

SöH **1 aoe** (1551 **1 vakt**), 1568 **1 kl.**

1447 och 1457 har Vadstena kloster ett landbotorp kallat *Skoghin* som är avgärdat från Ösby och räntar 1:0 pn (VaKlJb s 35).

1473 har *Jakobstorp och *Joarstorp sammanslagits till ett torp som inlagts i Ö och avraden för Ö har höjts till 0:12 pn (se Ösby) (VaKlJb 1473 f 7).

1502 redovisar Vadstena klostres jordebok en gård som nu kallas Ösby torp med avraden 0:12 pn (HH 16 s 260).

1510 (omkr) har Nils Bosson (Grip) två torp i Ö som räntar 0:6 pn vardera (SkS E 8928).

1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget Ö som sår 8 spann, har äng till 30 lass hö, mulbete och fiskevatten till nödtorften; Ö som indragits från Vadstena kloster räntar 2:0 landgillespn, 3 dagsverken och fodring (AoE 29 A).

Julita socken

1283 *ecclesie de Julatum* (DS 765).

1329 *in parochia Iuluttum* (DS 2744).

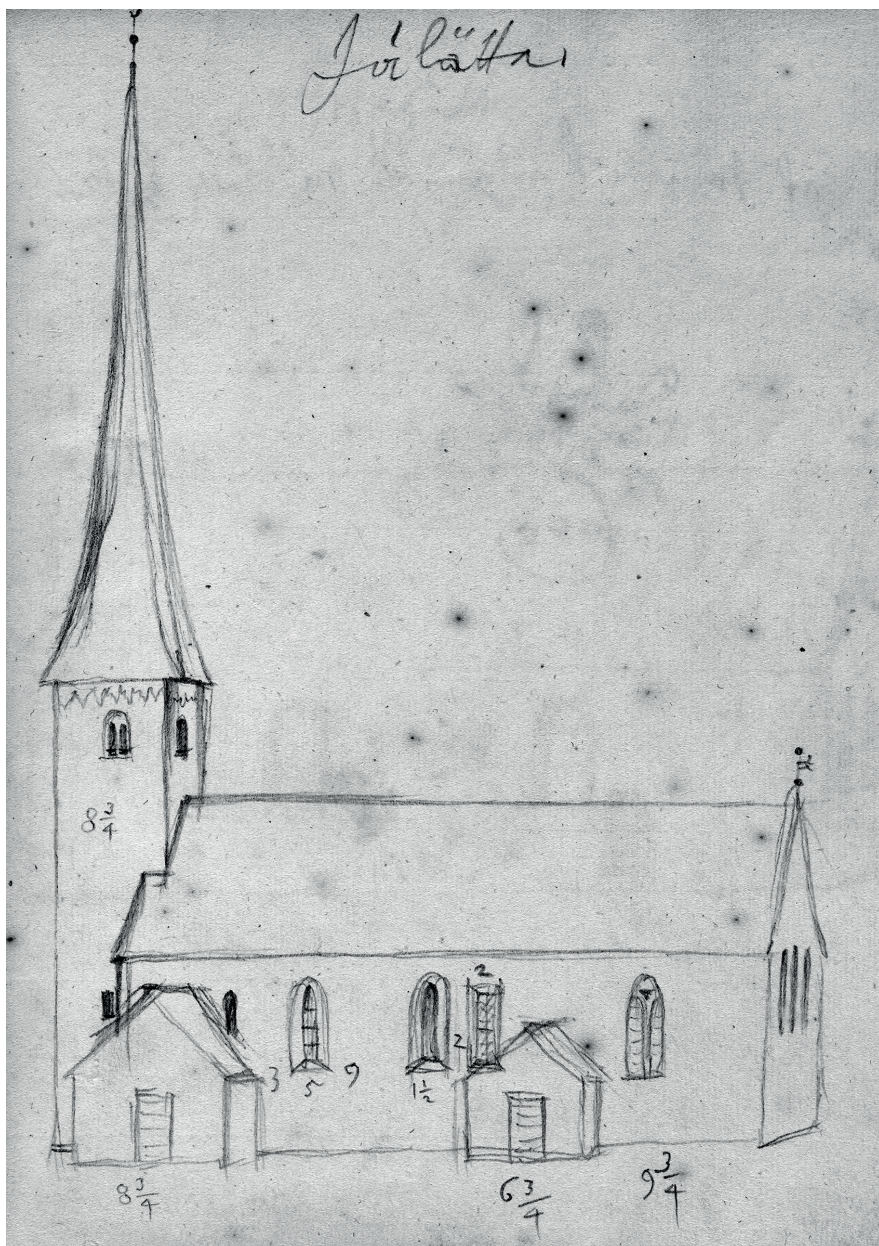
1407 *i Julutta sokn* (SD 804).

1424 *i Julita sokn* (RApp 17/10).

Omfattning: Socknens omfattning var 1950 densamma som under medeltiden och 1500-talet. Namnet Julita förekommer redan i ett dokument från omkring 1184 där det skrivs *in Iulothia* (DS 64 or) men syftar då inte på en territoriell socken.

Kyrka: Strax söder om sockenkyrkan har tidigkristna skelettgravar i östvästlig riktning påträffats (RAÄ 49:1), vilket visar att det funnits en kyrka på platsen före klostrets etablering (se Julita kloster). Av den i dag treskeppiga kyrkan härrör västpartiet och tornets nedre del från den stenkyrka som troligen uppfördes under 1100-talet. Det ursprungliga tornet tycks emellertid aldrig ha byggts högre än en våning. Tornets inre visar nämligen murning av gråsten upp till ungefär samma höjd som långhusets murar. Därefter kommer en våning med tegel i munkförband som sannolikt tillkom under 1400-talet och slutligen den översta våningen som murades på 1720-talet i samband med att tornet revs ned till hälften och återuppbyggdes bredare mot öster. Sannolikt under 1300-talet utvidgades det ursprungliga rektangulära långhuset åt öster och vidare uppfördes en ännu bevarad sakristia. Exteriörens senmedeltida utseende framkommer i hög grad på Peringskiölds teckning, där vi ser den nuvarande kyrkans mittskepp med två vapenhus – ett i väster och ett i öster med ingång till koret. Invid det västliga vapenhuset syns ett litet rundbågigt fönster som av allt att döma härrör från kyrkans äldsta tid. På 1690-talet uppfördes en liten tillbyggnad söder om koret som kom att kallas ”Gimmerstakyrkan”, och omkring 1725 byggdes kyrkorummet ut med två nya sidoskepp. Senare under 1700-talet tillkom ett nytt högkor. Valven i det nuvarande mittskeppet slogs troligtvis under 1500-talet eller något senare. Valvmålningarna dateras till 1600-talets början. Kyrkan saknar medeltida inventarier. (SöKy 60 1:a och 3:e uppl, Wockatz 2011).

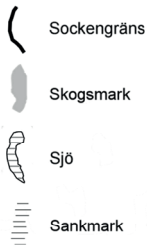
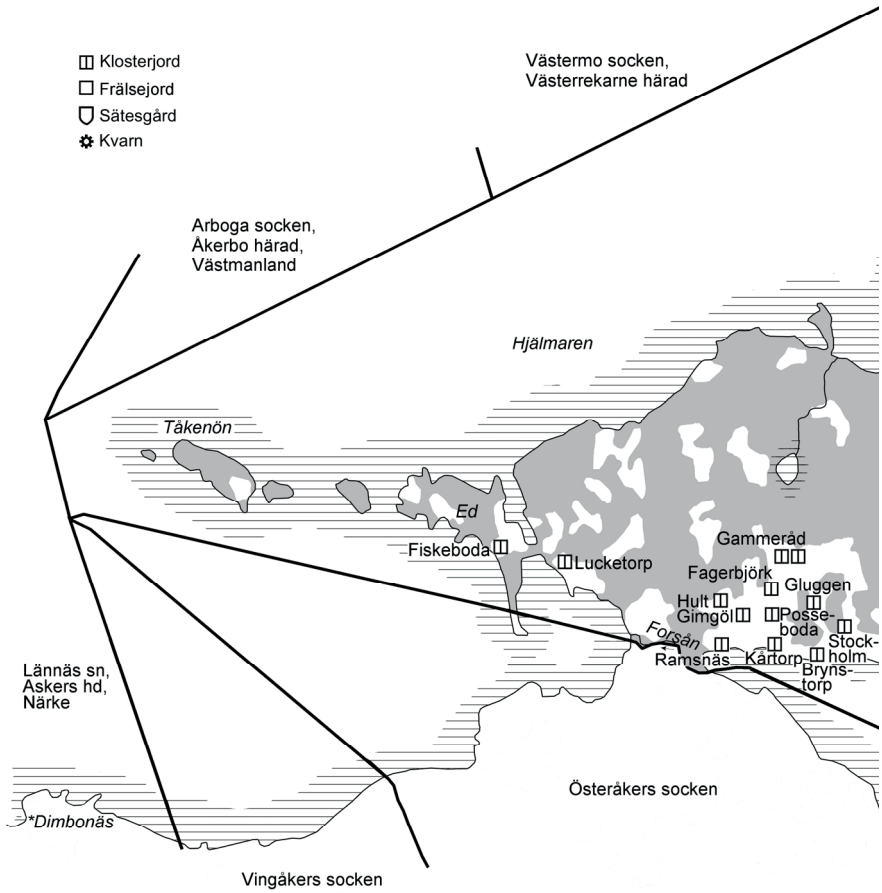
Den medeltida prästården var sannolikt belägen i Gryt.

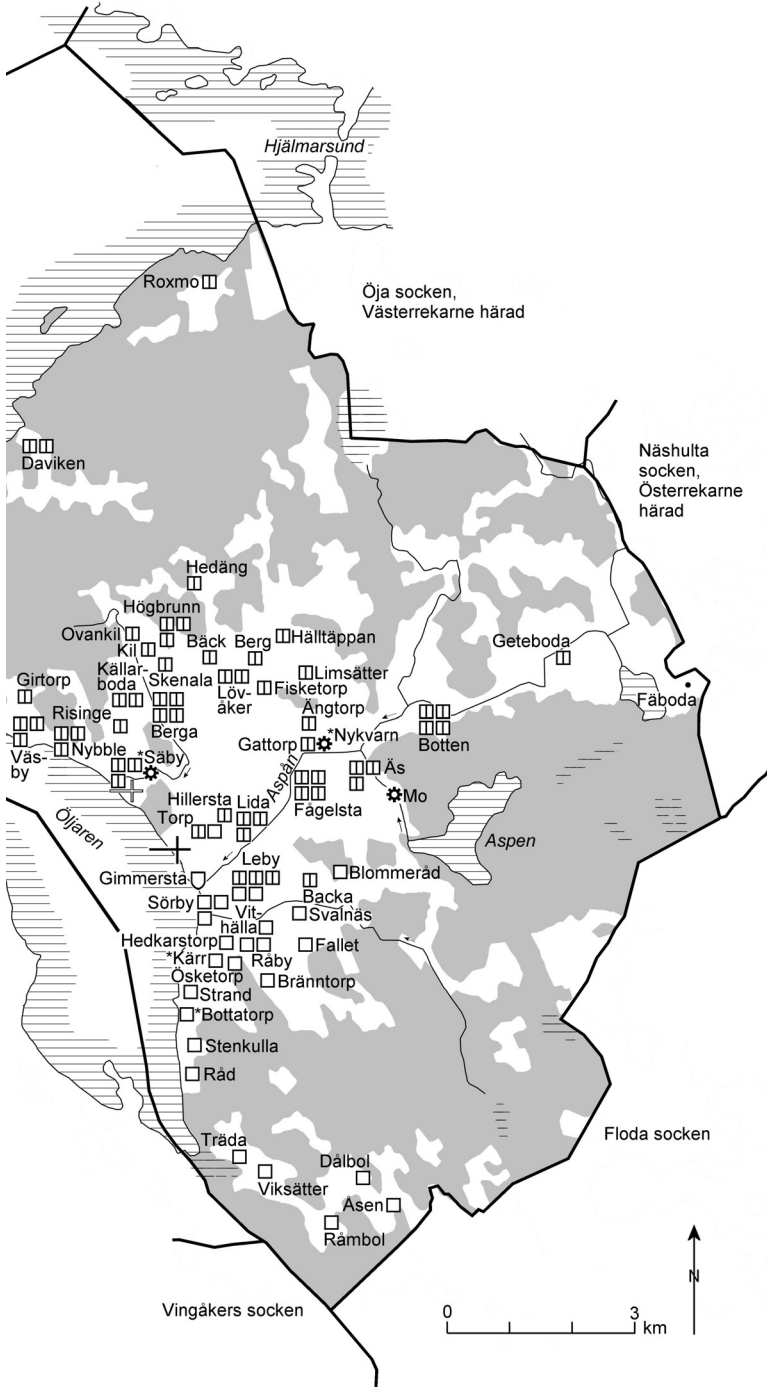
Julita kyrka, teckning ur Johan Peringskiölds *Monumenter i Södermanland* från 1684. Foto: KB.

Runstenar: nyfynd 1972: Julita gård (Fornvännen 1973 s 189 f).

Julita socken

Antal jordeboksenheter enligt SöH/VmH 1540/56 (1562)

	kr	aoe	fr
Backa	0 (1)	1 (0)	--
Berg	0 (1)	1 (0)	--
Berga	0 (4)	4 (0)	--
Botten	0 (4)	4 (0)	--
*Bottatorp	0 (1)	1 (0)	1 (1)
Brynstorp	0 (1)	1 (0)	--
Bränntorp	--	--	1 (1)
Bäck	0 (1)	--	--
Daviken	0 (2)	2 (0)	--
Dålbol	--	--	1 (1)
Fagerbjörk	0 (1)	1 (0)	--
Fallet	--	--	1 (1)
Fiskeboda	0 (1)	1 (0)	--
Fisketorp	0 (1)	1 (0)	--
Fågelsta	0 (4)	4 (0)	--
Fäboda	0 (1)	--	--
Gammerud	0 (2)	2 (0)	--
Gattorp	0 (1)	1 (0)	--
Geteboda	0 (1)	1 (0)	--
Gimgöl	0 (1)	1 (0)	--
Girtorp	0 (1)	1 (0)	--
Gluggen	0 (1)	1 (0)	--
Gryt	0 (1)	--	--
Hagtorp	--	--	0 (1)
Hedkarlstorp	--	--	1 (1)
Hedäng	0 (1)	1 (0)	--
Hillersta	0 (1)	1 (0)	--
Hult	0 (1)	1 (0)	--
Hälltäppan	0 (1)	1 (0)	--
Högbrunn	0 (3)	3 (0)	--
Kil	0 (2)	1 (0)	--
Kårtorp	0 (1)	1 (0)	--
Källarboda	0 (2)	2 (0)	--
*Kärr	--	--	1 (1)
Leby	0 (2)	3 (0)	2 (2)
Lida	0 (3)	3 (0)	--
Limsätter	0 (1)	1 (0)	--

	kr	aoe	fr
Lucketorp	0 (1)	1 (0)	--
Lövåker	0 (2)	2 (0)	--
*Mokvarn	0 (1)	1 (0)	--
Nybble	--	3 (0)	--
Ovankil	0 (1)	1 (0)	--
Posseboda	0 (1)	1 (0)	--
Ramsnäs	0 (1)	1 (0)	--
Risinge	0 (1)	1 (0)	--
Roxmo	0 (1)	1 (0)	--
Råd	--	--	1 (1)
Råmbol	--	--	1 (1)
Skenala	0 (1)	1 (0)	--
Stenkulla	--	--	1 (1)
Stockholm	0 (1)	1 (0)	--
Strand	--	--	1 (1)
Svalnäs	--	--	1 (1)
*Säby	--	3 (0)	--
Sörby	--	--	3 (3)
*Torp	0 (1)	1 (0)	1 (1)
Träda	--	--	1 (1)
Viksätter	--	--	1 (1)
Vithälla	--	--	1 (1)
Väsby	0 (3)	3 (0)	--
Åsen	--	1 (0)	0 (1)
Ängtorp	0 (1)	1 (0)	--
Äs	0 (3)	3 (0)	--
Ösketorp	--	--	1 (1)
SUMMA	0 (68)	72 (0)	21 (23)

Dessutom redovisar längderna: *krkvamn*: *Mokvarn 0 (1), *Nykvarn 0 (1), *krvret*: Nybble 0 (1), *aoekvarn* *Nykvarn 1 (0). Gällande kartedovisningen av aoe se s 10 f ovan.

Backa 1540 *Backa* (VmH 1540:2) – 10 G, 1 d.
SöH **1 aoe**, 1561 **1 krt**.

Baggebol 1457 *Baggebool* (RAp 20/10) – låg omkring 800 m sydost om Backa (EK) men inga bebyggelseämningar återstår (RAÄ 213:1).

1457 ärver Magnus Gren B efter sin bror Erik Stensson (se Gimmersta) (RAp 20/10).

Berg 1535 *i Berge* (GHj s 318) – 10 G, 2 d.

SöH **1 aoe**, 1561 **1 kr**.

Berga

1335 *in Byerghum* (DS 3103 or), 1397 *i Berghum* (RAp 24/10) – 10 G, 2 c.

SöH **4 aoe**, 1561 **4 kr**.

1335 omnämns Sigge i B som Julita klostrets bryte eller gårdsfogde (*villicus*) (DS 3103).

1347 meddelas att klostrets gårdsfogde Sigge gjort sig skyldig till ett mord i B (DS 4196).

Blommeråd

1457 *Blomæryt* (RAp 20/10) – 10 G, 1 d.

SöH 1556 (endast) **1 fr**.

1457 ärver Magnus Gren B efter sin bror Erik Stensson (se Gimmersta) (RAp 20/10).

*Bottatorp

1512 *Bottatorp*(?)⁸ (UUBp 9/12) 1556 *Bottorp* (SöH 1556:3) – bebyggelseläge vid Öljarens östra strand, ca 400 m söder om Strand (LSA C13:40).

SöH **1 fr** (Erik Pedersson /Soop/).

1512 säljer Birgitta Haraldsdotter en gård, som räntar 0:13 pn, 1 pund smör och två mark hampa, till Bengt Abjörnsson (se Råd) (UUBp 9/12).

Botten

1424 *i Butne* (RApp 17/10) – 10 G, 2 d.

SöH **4 aoe**, 1561 **4 kr**.

1424 vittnar Olof Nilsson i B om en jordtransaktion i Vingåkers sn (RApp 17/10).

Brynstorp

1535 *Brynestorp* (GHj s 317) – 10 G, 1 c.

SöH **1 aoe**, 1561 **1 kr**.

Brännorp

1457 *Brennætorp* (RAp 20/10) – 10 G, 1 d.

SöH **1 fr** (Nils Ryning).

1457 ärver Magnus Gren B efter sin bror Erik Stensson (se Gimmersta) (RAp 20/10).

Bäck

1167–85 *Bech* (DS 64) – 10 G, 2 c.

SöH 1556–61 **1 aoe**, 1561 **1 kr**.

Till B skriver sig den ofrälse fogden Nils (Eriksson) Smed, gift med frälsekvinnan Ingrid Jönsdotter (Arp), 1536–44 och sannolikt ännu 1554 (GR 11 s 38, SvRA 1:163; AF 4 s 181, jfr AH s 342).

⁸ Ett ursprungligt "u" har genom senare ändring blivit något som nu närmast ser ut som ett "ö".

- 1167–85 kungör kung Knut Eriksson att han till munkarna i Julita bortbytt den del av skogen *Ed som hört till B och sträcker sig från ?udden (*scopulum*) vid *Thofutuwich till hamnen (vid) Hjälmarsund (*Ialmansund*) samt den tillhörande ön *Thophthuth och en tredjedel av Dimbonäs (*Dymbunes*) i Närke (se *Säby) (DS 64, odat).
- 1536 får fogden Nils Smed frälsebrev av Gustav I på B och jord i Rocklunda, Sködinge sn, samt Bokvarn och Skalltorp i Vingåkers sn (GR 11 s 38, 40).

- Daviken** 1535 *i Davikom* (GHj s 318) – 10 G, 2 c.
SöH **2 aoe**, 1561 **2 kr**.
- Dålbol** 1457 *Dauitzboll* (RAp 20/10) – 10 G, 0 d.
SöH **1 fr** (Nils Ryning).
1457 ärver Magnus Gren D efter sin bror Erik Stensson (se Gimmersta) (RAp 20/10).
- Fagerbjörk** 1535 *i Fagerbörke* (GHj s 317) – 10 G, 2 b.
SöH **1 aoe**, 1561 **1 kr**.
- Fallet** 1457 *Falleth* (RAp 20/10), 1459 *i Fallena* (EbAp 17/11) – 10 G, 1 d.
SöH **1 fr** (Nils Ryning).
1457 ärver Magnus Gren F efter sin bror Erik Stensson (se Gimmersta) (RAp 20/10).
1459 är Styrbjörn i F faste vid häradstinget (EbAp 17/11).
1467 är Jöns i F faste vid häradstinget (RAp 1/5).
- Fiskeboda** 1535 *Fiskebodha* (GHj s 317) – 10 G, 2 b.
SöH **1 aoe**, 1561 **1 kr**.
1544 får Knut Andersson (Lillie av Ökna) kronans gård F i förläning av kungen 'på två eller tre år' (GR 16 s 731).
- Fisketorp** 1535 *Fiskaretorp* (GHj s 317) – 10 G, 2 d.
SöH **1 aoe**, 1561 **1 kr**.
- Fågelsta** 1340 *in Fuglstadum* (DS 3505, avskr), 1403 *i Fogelstom* (EbAp 3/11) – 10 G, 1 d.
SöH **4 aoe**, 1561 **4 kr**.
1340 ger Anund Finvidsson (Stallare) sin jordegendom i F till sin hustru Gunhild Hemmingsdotter (Lejonansikte) som pant för hennes fäderneärvda gårdar Solberga, ?Högsby sn, Handbörds hd, och Ödetofta, Tolgs sn,

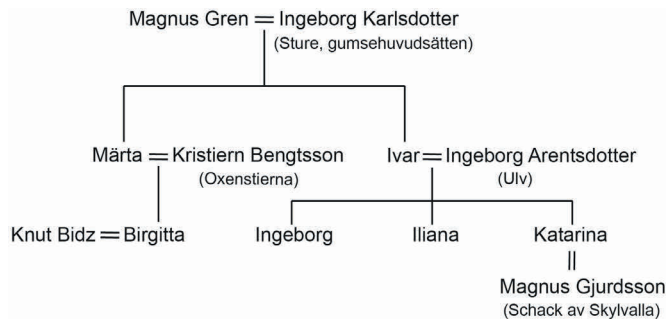
- Norrvidinge härad (DS 3505, jfr DMS 4:2 s 134, LaSB 1:4 s 340).
1403 är Karl i F nämndeman vid häradstinget (EbAp 3/11).
- Fäboda** 1545 *Bodeng* (VmH 1545:10) – 10 G, 2 e.
SöH 1545 **1 aoe**, 1561 **1 krt**.
1545 meddelas i jordeboken att ett litet torp börjat byggas 'uti stora skogen där tillförne klostrets fäbodas var' (VmH 1545:10).
- Gammeråd** 1535 *Gammeröd* (GHj s 317) – 10 G, 2 b.
SöH **2 aoe**, 1561 **2 kr**.
- Gattorp** 1445 *Gata* (RAp 14/3) – 10 G, 2 d – låg mellan Fågelsta och Ängtorp, omedelbart norr om Aspån (GeomJb LSA C8:1, 1694).
SöH **1 aoe**, 1561 **1 kr**, med en kvarn i *Nykvarn.
1445 dömer biskop Erik i Strängnäs 'godset' G till Julita kloster som haft en 'träta' om G med Magnus Gren och hans bror Erik Stensson, kanik i Linköping; rannsakingen visar att klostret fått gården av brödernas far Sten Haraldsson (Gren) som betalning för en mässbok och det som gården kunde vara mer värd än boken hade Sten skänkt till klostret för sin och sina närmaste anförvantes 'själarykt' (RAp 14/3).
- Geteboda** 1535 *i Getebodhom* (GHj s 318) – 10 G, 2 e.
SöH 1562 **1 krkvarn**.
1 aoe, 1561 **1 kr**.
- Gimgöl** 1535 *Gemegöll* (GHj s 317) – 10 G, 2 b.
SöH **1 aoe**, 1561 **1 kr**.
- Gimmersta** 1262 *Gimberstum* (DS 482, avskr), 1339 *in curia mea Gybristad-haa* (DS 3441), 1415 *aff Gymersta* (SD 2048 or), 1457 *Gømerstæ* (RAp 20/10) – 10 G, 1 c.
- Gimmersta är sätesgård för Birger jarls brorson Filip Elofsson 1262 (DS 482) och för Karl Näskonungsson (delad sköld) 1339 (DS 3441) – Magnus Gren pantsätter 'en min sätesgård' G med 24 underliggande landbogårdar till sin hustru Gertrud Narvesdotter (Römer) för hennes morgongåva om 1200 mark pn 1462 (GimSp 25/4); hon bor där som änka bevisligen ännu 1492 (RAp 21/9) och sannolikt ända till sin död något av åren 1500–04 (ÄSF I s 59), varefter deras dotter Cecilia Magnus-

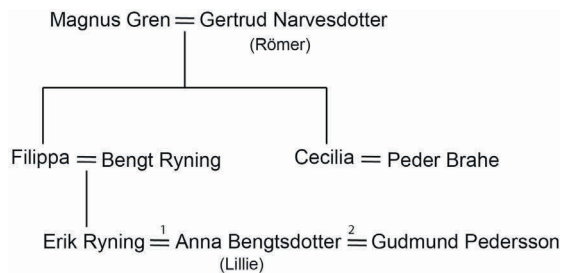
dotter (Gren) och hennes man Peder Brahe bor på G 1505 (RApp 4/1) och Cecilia som änka ännu 1514 (RAp 4/10).

1339 erkänner Karl Näskonungsson (delad sköld) att han av Julita kloster mottagit och med råstenar omgivit en äng bredvid *Nännirsthorp*, för vilket han lämnar klostret en äng, kallad *Paradis*, liggande på G:s ägor, såsom pant, intill dess han där eller annorstädes på sistnämnda gårds ägor givit dem en äng av motsvarande värde, medgivande munkarna rättighet, om en sådan ersättning skulle utebli, att upprycka råstenarna och återtaga sin äng (DS 3441).

1457 skiftar Magnus Gren och Eskil Isaksson (Banér), gift med Magnus brorsdotter Cecilia Haraldsdotter (Gren), arv efter Magnus bror Erik Stensson (Gren), varvid Magnus får G och jord i Baggebol, Blommeråd, Brännatorp, Dålbol, Fallet, Hedkarlstorp, Leby, Råmbol, Svalnäs, Sörby, Torp, Träda, Viksätter, Vithälla och Åsen (RAp 20/10).

1529 kungör biskop Magnus Sommar m fl att Katarina Ivarsdotter (Gren), hennes systrar Ingeborg och Iliana samt deras kusin Birgitta Kristiernsdotter (Oxenstierna) föregående år vid sin 'fränka' Anna Bengtsdotters (Lillie) bröllop med Gudmund Pedersson på Tyresö, lovat att för barnlöshets skull avstå sina andelar av G, som de ärvt efter Cecilia Magnusdotter, till Anna Bengtsdotter som var änka efter Cecilias systerson Erik Ryning (EbAp 17/8, GiOV s 614; se släkttavlor nedan).

Källor: RApp 4/1 1505, EbAp 17/8 1529, GiOV s 614, HbSb s 42–46 och 138, PHT 1920 s 106, SBL 23 s 62, SoH 1960 s 24 f, ÄSF I s 58 f, 305.

- Girtorp** 1535 *Geretorp* (GHj s 317) – 10 G, 2 c.
SöH **1 aoe**, 1561 **1 kr**.
- Gluggen** 1540 *Gluggenn* (VmH 1540:2) – 10 G, 2 c.
SöH **1 aoe**, 1561 **1 krt**.
- Gryt** 1535 *i Gryta* (GHj s 317) – 10 G, 1 c.
SöH 1561 **1 kr**.
- Hagtorp** 1561 *Hagetorp* (SöH 1561:13) – 10 G, 2 b.
SöH 1561 **1 frt** (Nils Ryning).
- Hedkarlstorp** 1457 *Hedhekarlstorp* (RAp 20/10) – 10 G, 1 c – övergivet bebyggelseläge (RAÄ 221:1) ca 1 km söder om Gimmersta (GeomJb LSA C8:2, 1689).
SöH **1 fr** (Nils Ryning).
1457 ärver Magnus Gren H efter sin bror Erik Stensson (se Gimmersta) (RAp 20/10).
- Hedäng** 1535 *Hedengh* (GHj s 318) – 10 G, 2 c.
SöH **1 aoe**, 1561 **1 kr**.
- Hillersta** 1535 *i Hillestom* (GHj s 317), 1540 *Hillersta* (VmH 1540:2) – bebyggelselämningar (RAÄ 20–21) inom nuv Åsköping (GeomJb LSA C8:13, 1692; LSA C35–76:1, 1757; LmA 04-jul-165, 1925; EK).
SöH **1 aoe**, 1561 **1 kr**.
- Hult** 1535 *Hwlth* (GHj s 317) – 10 G, 2 b.
SöH **1 aoe**, 1561 **1 kr**.

- Hälltäppan** 1535 *Helgetepe* (GHj s 317), 1540 *Hälietäppe* (VmH 1540:2) – 10 G, 2 d.
SöH **1 aoe**, 1561 **1 kr**.
- Högbrunn** 1535 *Högbrunna* (GHj s 318) – 10 G, 2 c.
SöH **3 aoe**, 1561 **3 kr**.
- Julita gård** Se *Säby.
- Julita kloster** Se nedan under denna rubrik.
- Kil** 1535 *i Kyle* (GHj s 318) 1540 *Kiüll* (VmH 1540:2) – 10 G, 2 c – övergivet bebyggelseläge (RAÄ 143:1) ca 1 km nordnordväst om Berga (GeomJb LSA C8:9, 1691; LSA C34-64:1, 1773).
SöH **2 aoe**, 1556 är båda öde, 1561 **2 kr**.
- Kårtorp** 1535 *Kåretorp* (GHj s 317) – 10 G, 2 b.
SöH **1 aoe**, 1561 **1 kr**.
- Källarboda** 1535 *Kellarebodha* (GHj s 318) – 10 G, 2 c.
SöH **2 aoe**, 1561 **2 kr**.
- *Kärr** 1556 *Käär* (SöH 1556:3) – läge strax sydost om Hedkarlstorp (GeomJb LSA C8:2, 1689).
SöH **1 fr** (Åke Bengtsson /Färla/).
- Leby** 1344 *in Ligdaby* (DS 3860), 1397 *i Lidhaby* (RAp 24/10) – ursprungligt bebyggelseläge (RAÄ 137:1) vid nuv Gimmersta-Leby.
SöH **3 aoe**, 1542 **2 aoe**, 1561 **2 kr**,
2 fr (Nils Rynning).
1344 ger Arvid Magnusson (Ivar Nilssons ätt) sin jord i L till sin brorson som inte nämns vid namn i testamentet (DS 3860).
1397 är Ingevald i L nämndeman vid lagmansting (RAp 24/10).
1457 ärver Magnus Gren en gård i L efter sin bror Erik Stensson (se Gimmersta) (RAp 20/10).
1499 är Lars i L en av Södermanlands bonderepresentanter vid kungavalet i Stockholm (ST 3:563).
- Lida** 1329 *curiam nostram Lidhæ* (DS 2744) – 10 G, 1 d (Lida kvarn) – byn låg intill gravfält (RAÄ 18:1) ca 300 m nordnordväst om Lida kvarn (GeomJb LSA C2:386-7, 1630; LSA

- C35–115:1, 1711).
 SöH **3 aoe**, 1561 **3 kr**.
 1329 ger Magnus Nilsson (Ivar Nilssons ätt) och hans hustru Ingrid sin huvudgård (*curia*) L, som är Ingrids morgongåva, till Julita kloster med villkoret att om Ingrid överlever sin man ska hon få ersättning för hälften av L i andra gods (DS 2744).
- Limsätter** 1460 *i Limsæther* (UUBp 6/6) – 10 G, 2 d.
 SöH **1 aoe**, 1561 **1 krt**.
 1461 är Hans i L faste vid häradstinget (UUBp 6/6).
- Lucketorp** 1535 *Lukutorp* (GHj s 317) – 10 G, 2 b.
 SöH **1 aoe**, 1561 **1 kr**.
- Löten** 1512 *Løøth* (UUBp 9/12) – 10 G, 1 c.
 SöH 1542 (endast) **1 aoeäng**.
 1512 säljer Birgitta Haraldsdotter ett torpställe L till Bengt Abjörnsson (se Råd) (UUBp 9/12).
- Lövåker** 1529 *i Löfåker* (GR 6 s 178 or) – 10 G, 2 d.
 SöH **2 aoe**, 1561 **2 kr**.
 1529 är Erik i L en av bondeståndets representanter vid riksdagen i Strängnäs (GR 6 s 178).
- Mo** 1535 *Mooquern* (GHj s 318) – 10 G, 1 d.
 SöH **1 aoe**, 1561 **1 krt**.
 1561 **1 krkvarn**.
 1544 och 1558 upptas M kvarn i kronans handlingar som en särskild enhet vilken Bengt skrivare (1544) och Jöns Hansson ska redogöra för; vid det senare tillfället meddelas att kvarnen har ett par kvarnstenar (AL 3 s 181, 207).
- Nybble** 1535 *Nybble* (GHj s 317) – 10 G, 1 c.
 SöH 1540–56 **2 aoe**.
 1540–56 **1 aoet**.
 1561 **1 krvret**.
 1558 får Peder Stensson och Peder Olofsson, bönder i Österåkers sn, kungligt brev med tillåtelse att ta vara på de ödehus som står i N (GR 28 s 314).
- *Nykvarn** 1535 *Nyequern* (GhJ s 317) – låg vid Aspån.
 SöH **1 aoekvarn**, 1561 **1 krkvarn**, till Gattorp.
 1544 och 1558 upptas kvarnen i M i kronans handlingar som

en särskild enhet vilken Bengt skrivare (1544) och Jöns Hansson ska redogöra för; vid det senare tillfället meddelas att kvarnen har ett par kvarnstenar (AL 3 s 181, 207).

*Nännirstorp Se Gimmersta.

Ovankil 1535 *Orkiil*(?) (GHj s 318), 1540 *Offwankiüll* (VmH 1540:2) – 10 G, 2 c – övergivet bebyggelseläge (RAÄ 142:1) ca 1 km norr om Källarboda (EK).
SöH **1 aoe**, 1561 **1 kr**.

Paradis Se Gimmersta.

Posseboda 1535 *Possebodha* (GHj s 317) – 10 G, 2 b.
SöH **1 aoe**, 1561 **1 kr**.

Ramsnäs 1535 *Ramsnäs* (GHj s 317) – 10 G, 2 b.
SöH **1 aoe**, 1561 **1 kr**.
1556 befaller kungen att fogden Anders Eriksson ska överta den gård som Abraham Erikssons (Leijonhufvud) tjänare Landenberger besitter med förbehållet att tjänaren ska få behålla den säd som redan växer på åkrarna (GR 26 s 762).

Risinge 1535 *Rissinge* (GHj s 318) – 10 G, 1 c.
SöH **1 aoe**, 1561 **1 kr**.

Roxmo 1535 *Roxmo* (GHj s 317) – 10 G, 3 c.
SöH **1 aoe**, 1561 **1 kr**.

Råby 1397 *i Raby* (RAp 24/10) – 10 G, 1 d.
SöH **2 fr** (Hans Pedersson /Forstenaätten/).
1397 är Lars i R nämndeman vid lagmansting (RAp 24/10).

Råd 1512 *Raad* (UUBp 9/12) – 10 G, 0 c.
SöH **1 fr** (Erik Pedersson /Soop/).
1512 säljer Birgitta Haraldsdotter (två sparrar) till sin systems man Bengt Abjörnsson (Liljesparre) en gård i R, som räntar 0:17 pn, 1 pund smör och 2 mark hampa, och jord i *Bottatorp, Löten och Stenkulla (UUBp 9/12).

Råmbol 1457 *Romundæbodhe* (RAp 20/10) – 10 G, 0 d.
SöH **1 fr** (Nils Ryning).
1457 ärver Magnus Gren R efter sin bror Erik Stensson (se Gimmersta) (RAp 20/10).

- Skenala** 1535 *Skenenda* (GHj s 317), 1540 *Skynwnda* (VmH 1540:2) – 10 G, 2 c – bortodlat bebyggelseläge (RAÄ 178:1) ca 600 m norr om Berga (EK 1:10 000; GK, blad Säfstaholm: J 243–65–1, 1838–62).
SöH **1 aoe**, 1561 **1 kr**.
- Stenkulla** 1512 *Steenkulla* (UUBp 9/12) – 10 G, 0 c.
SöH **1 fr** (Erik Pedersson /Soop/).
1512 säljer Birgitta Haraldsdotter en gård, som räntar 0:11 pn, 1 ½ pund smör och 2 mark hampa, till Bengt Abjörnsson (se Råd) (UUBp 9/12).
- Stockholm** 1535 *Stochholm*(?) (GHj s 317), 1540 *Stockholm* (VmH 1540:2) – 10 G 2 c (nuv Stockholmstorp).
SöH **1 aoe**, 1561 **1 kr**.
- Strand** 1397 *i Strand* (RAp 24/10) – 10 G, 1 c.
SöH **1 fr** (Åke Bengtsson /Färila/).
1397 är Tyrgils i S nämndeman vid lagmansting (RAp 24/10).
- Svalnäs** 1457 *Swalænes* (RAp 20/10) – 10 G, 1 d.
SöH **1 fr** (Nils Ryning).
1457 ärver Magnus Gren S efter sin bror Erik Stensson (se Gimmersta) (RAp 20/10).
- *Säby**
(Julita gård) 1184 (omkr) *pro Seby* (DS 64) – 10 G, 1 c (Julita gård).
SöH 1540–47 **3 aoe**.
1184 (omkr) kungör kung Knut Eriksson att han till munkarna i Julita bortbytt S och en del av Bäck mot 12 mark guld och jord flerstädes i Uppland (se DMS 1:10 s 170) (DS 64).
1540 upptas Tåkenön (*Töcknöö*) i Hjälmarens under Säby och den räntar detta år 2:0 pn (‘öpenningar’) för den boskap som gick där på bete; tre år senare meddelas att ön kan föda vid pass 20 st nötboskap/år (VmH 1540:2, 1543:1).
1543 meddelas att vid klostret finns en liten kvarn, en liten äng och ett litet mörtfiske som landborna brukar och som räntar 3:0 pn samt ett lanfiske i Forsån som detta år räntade torkad fisk enligt följande: 1 pund ål, 1 pund 5 mark gädda, 2 pund braxen och 1½ pund abborre. Även vid Tåkenön upptas ett nätfiske vid Lakhäll som räntar ½ tunna salt lake, 5 ½ pund torkad gädda och ½ pund torkad braxen (VmH 1543:1).

För övriga medeltidsbelägg se *Julita kloster* nedan efter redovisningen av socknens bebyggelsenheter.

Sörby

- 1344 *in Sudharby* (DS 3860), 1457 *Sødherby* (RAP 20/10) – 10 G, 1 c.
 SöH 1556 **3 fr** (Åke Bengtsson /Färla/ 2, Nils Ryning 1).
 1344 ger Arvid Magnusson (Ivar Nilssons ätt) 0:0:8 i S och jord i Gladdinge, Ripsa sn, Rönö hd, som hans framlidne bror Abjörn tidigare donerat till Julita kloster, till sin bror Nils Magnusson och kompenserar samtidigt klostret med annan jord i Broby, Helgona sn, Rönö hd (DS 3860, DMS 2:2 s 165).
 1346 får Karl Näskonungsson (delad sköld) 1:0 i S med underliggande torp vid arvskifte efter sin svärmor Birgitta Jonsdotter (Aspenäsätten) (se Ekeby, Överselö sn, Selebo hd) (EngsöAp 1/8).
 1457 ärver Magnus Gren en gård i S efter sin bror Erik Stensson (se Gimmersta) (RAP 20/10).

Torp

- 1262 *Thorp* (DS 482, vid i RAP 12/3 1385) – gårdarna låg på var sin sida av en höjdrygg ('berget') nära dess södra ände vid Gimmerstavägen-Ringvägen (LSA C35-115:1, 1711).
 SöH **1 aoe**, 1561 **1 kr**.
1 fr (Nils Ryning).
 1262 ger Filip Elofsson, Birger jarls brorson, till Julita kloster ett torp (*oppidum*) avgärdat från Gimmersta som heter T och är beläget öster om kyrkan intill berget på dess västra sida (DS 482).
 1415 pantsätter Sten Haraldsson (Gren) och hans hustru Cecilia Nilsdotter (Ivar Nilssons ätt) det västra torpet i T, som är avgärdat från Gimmersta, till Julita kloster; några veckor senare pantsätter de även det östra torpet, liggande öster om berget, till klostret (SD 2048, SD 2061).
 1445 dömer biskop Erik i Strängnäs i en 'träta' mellan Julita kloster å ena sidan och Magnus Gren samt hans bror Erik Stensson, kanik i Linköping, å den andra, angående de två torp som brödernas far Sten Haraldsson pantsatt till klostret. Om torpen uppger klostrets abbot Rudolf att det ena årligen räntar ½:0 pn, vilken ränta han och hans företrädare varje år gett till Sten Haraldsson och hans arvingar; av det andra torpet som räntar 2:0 pn har hälften utbetalats på samma sätt

- medan den andra hälften använts till klostrets behov. Biskopen dömer att torpen ska förbli i klostrets ägo tills pantsummorna är betalda i sin helhet och att de 1:0 pn som årligen använts till klostrets behov ska avräknas från pantsumman för det andra torpet. (RAp 14/3)
- 1445 ger Erik Stensson sitt torp 'som också heter T' liggande 'nordan gatuna' till Julita kloster och bestämmer att om hans arvingar efter hans död 'vill kränka eller rygga detta testamente' ska de lösa torpet av klostret för 24:0 pn (RAp 21/9).
- 1457 ärver Magnus Gren en gård i T efter sin bror Erik Stensson (se Gimmersta) (RAp 20/10).
- Träda**
- 1457 *Trædhe* (RAp 20/10) – 10 G, 0 d – övergivet bebyggelse-läge (RAÄ 220:1) ca 500 m nordväst om Viksätter.
SöH **1 fr** (Nils Rynning).
- 1457 ärver Magnus Gren T efter sin bror Erik Stensson (se Gimmersta) (RAp 20/10).
- Viksätter**
- 1457 *Wiksæther* (RAp 20/10) – 10 G, 0 d.
SöH **1 fr** (Nils Rynning).
- 1457 ärver Magnus Gren V efter sin bror Erik Stensson (se Gimmersta) (RAp 20/10).
- Vithälla**
- 1457 *Hwitthellæ* (RAp 20/10) – 10 G, 1 d – övergivet bebyggelse-läge (RAÄ 222:1) ca 800 m norr om Bränntorp (GeomJb LSA C8:2, 1689).
SöH **1 fr** (Nils Rynning).
- 1457 ärver Magnus Gren V efter sin bror Erik Stensson (se Gimmersta) (RAp 20/10).
- Väsby**
- 1470 *i Vesby* (ArTb s 330) – 10 G, 1 c.
SöH **3 aoe**, 1561 **3 kr**.
- 1470 vittnar Lars Tomasson och Lars Nilsson i V inför Arboga stads rådstugurätt (ArTb s 330).
- Åsen**
- 1457 *Aasyn* (RAp 20/10) – 10 G, 0 d.
SöH **1 aoe**, 1561 **1 fr** (Nils Rynning).
- 1457 ärver Magnus Gren Å efter sin bror Erik Stensson (se Gimmersta) (RAp 20/10).
- Ängtorp**
- 1535 *Engetorp* (GHj s 317) – 10 G, 1 d.
SöH **1 aoe**, 1561 **1 kr**.

- Äs** 1535 *Eess, Äss* (GHj s 317f) – 10 G, 1 d.
SöH **3 aoe**, 1561 **3 kr**.
- Äsköping** Se Hillersta och Torp.
- Ösketorp** 1556 *Ösgötetorp* (SöH 1556:3) – 10 G, 1 d – övergivet bebyggelsläge (RAÄ 223:1) ca 700 m nordväst om Bränntorp (GeomJb LSA C8:2, 1689).
SöH **1 fr** (Åke Bengtsson /Färila/).
- Östtorp** Se Torp.

Julita cistersiensklöster

- 1167–85 *Seby in Iulothia* (DS 64)
 1167–85 *uniuersis jnhabitantis Julotm, mansionem meam jn Juloth*
 1167–85 (DS 68), *monachis Cisterciensis ordinis de Jolaththa* (DS 65)
 1191 *ecclesie beate Marie Iolath. et conuentui ibidem constituto* (DS 113, feldat)
 1167–96 *fratribus de Yolathia* (DS 67)
 1210–16 *cenobij de Saba* (DS 137)
 1240–60 *monachis de Saba* (DS 897)
 1244 *Monasterio Saba* (DS 314)
 1283 *monachis de Jullyttum* (DS 1722)
 1288 *Julluttum* (DS 981)
 1400 *Sæby clostre* (RAp 30/12).

Klostrets namn i brev och annalverk var på 1200-talet regelmässigt Saba, en omtolkning av Säby, och det användes ännu på 1400-talet. Den svenska formen Säby kloster är belagd 1400–1447 (RAp 29/8). Namnet *Julita* avser i det äldsta brevet det landområde där Säby var beläget men är i kung Knut Erikssons brev även klostrets namn. Som sockenkyrkans namn är det belagt första gången 1262 (DS 482). Med början 1288 används det återigen som klostrets namn och blir mer frekvent på 1300-talet.

Klostret låg ursprungligen i Viby, S:t Olofs sn, Håbo hd, i Uppland, där det grundades 1160 (DMS 1:10 s 150, s 169 f). Flyttningen och etableringen i Julita berörs i flera odaterade brev utfärdade av kung Knut Eriksson (1167–96). Tidsgränsen för tre av Julitabreven, häribland det som nämner flyttningen, sätts av kungens maktövertagande 1167 och vittnet ärkebiskop Stefans död 1185. Messenius uppger, oklart på vilka grunder, att kung Knut Eriksson byggde (*fabricato*) Julita kloster 1184 och beordrade dit munkarna från "Saba Uplandiæ" (MeSI II s 12). I annalverk användes namnformen *Saba* även då den första stiftelsen i Viby omtalas (ADMA s 83).

Klosteranläggningen

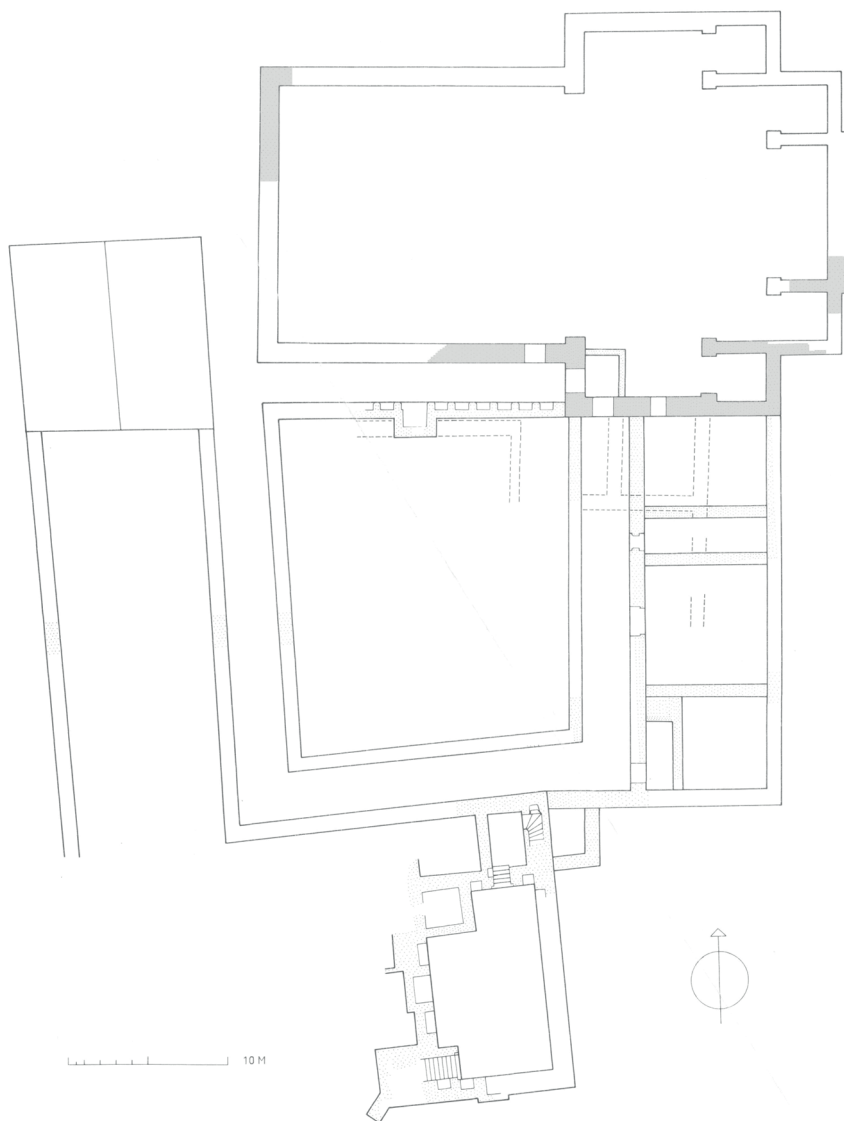
Klostret blev herrgård efter reformationen, och platsen upptas av en stor herrgårdsbyggnad från 1745. De enda synliga lämningarna av klostret är två perifera byggnader. Herrgårdens södra flygel har medeltida murverk till tre våningars höjd och utgjorde en förlängning av klostrets västra länga. Bottenvåningen i ett stenhus sydväst om herrgårdens södra flygel är medeltida.

Materialiet i båda är tegel och gråsten.

1972–74 företogs utgrävningar för att klargöra klostrets utformning. Enhetligheten hos cisterciensernas kyrkoplaner gjorde att ett fåtal schakt räckte för att visa att kyrkan hade treskeppigt långhus, tvärskepp med kapell och ett rakslutet kor. De två kapellen närmast koret hörde inte till tvärskeppet, vilket var det normala, utan hade östmurarna i flykt med korets östmur. Løgums kloster på södra Jylland hade motsvarande plan. Längden var 36 m, vilket var mindre än hos flertalet skandinaviska cisterciens kloster. Västgavelns läge i förhållande till korsgången tyder på att kyrkan hade planerats att bli längre. Det är oklart i hur hög grad kyrkan var byggd av tegel. Fynd av profiltegel visar att den var välvd, med bemålade valvribbor. I dörr- eller fönsteromfattningar ingick kalkstensdetaljer. Tegel till en rundbågsfris påträffades vid utgrävningarna. En invigning av kyrkan omtalas 1382 och torde ha haft samband med en om- eller tillbyggnad.

Klosterlängorna låg på kyrkans sydsida. Östlängans norra del och syd-
längans centrala del byggdes först. Senare byggdes en ny östlänga, varvid
korsgången utvidgades österut och löpte via sydvästra hörnet av kyrkans
tvärskepp. Västlängan berördes knappt av utgrävningarna. Dess norra ände,
bevarad som herrgårdsflygel, låg nära kyrkans västfasad och tillkom troligen
sent under medeltiden. Inga brandspår iakttogs vid utgrävningen (EdLijju,
Ingras 2014).

Plan över Julita kloster. Arkeologiskt konstaterade delar av klosterkyrkan är markerade i grått. Väster om västgaveln ligger den stående södra herrgårdsflygeln. Efter EdLju, modifierad.

Julita klostets historia som kyrklig institution från anläggnings-tiden till reformationen

- 1167–85 gör kung Knut Eriksson ett jordbyte med munkarna som tidigare bodde i Viby, S:t Olofs sn, Håbo hd, Uppland (se DMS 1:10 s 169 f). Kungen erhåller Viby och annat gods i Uppland samt tolv mark guld och överlåter *Säby i Julita med alla tillhörigheter, skogen Ed, den del av egendomen Bäck som sträcker sig från udden *Thofutuwich till hamnen Hjälmarsund enligt laglig delning, öarna *Thopthuth och en tredjedel i *Dimbonäs. Munkarna hade också upptagit kungen i sitt brödraskap och gjort honom delaktig i sina böner, varemot kungen skulle uppträda som deras beskyddare, fundator och försvarare (DS 67). – Godsbytet skedde först efter att munkarna hade flyttat till platsen, vilket hade paralleller bland skandinaviska kloster (Lovén 2014 s 130 f).
- 1167–85 meddelar kung Knut invånarna i Julita att han till munkarna där dels sålt, dels donerat, sin huvudgård (*mansio*) i Julita. Vidare har han lagt två gods nära kapellet, som prästen H hittills odlat, under munkarnas rätt (*iuridicioni*) (DS 68). – Brevet torde ha utfärdats kort efter DS 67. Kapellet avser knappast sockenkyrkan, eftersom tidigkristna gravar visar att den existerat sedan länge. Det kan avse en första klosterkyrka eller ett gårdskapell.
- 1210–16 kungör kung Erik Knutsson att han liksom sin far kung Knut vill vara klostrets försörjare, sakförare och försvarare (*provisor ac prolocutor atque defensor*) (DS 137).
- 1248 kungör påvlige legaten Vilhelm av Sabina att påvestolen tar bröderna, deras kloster och deras egendomar under sitt beskydd (DS 355).
- 1262 skänker Filip Elofsson, Birger jarls brorson, Torp under Gimmersta till klostret, för sin i klostret begravde son Peters själsfrid (DS 482).
- 1270 skänker Harald Gudmundsson (vingad lilja) till klostret huvudgårdarna *Munkavrak och *Munkhammar, Stora Mellösa sn, Askers hd, Närke, med villkoret att de inte får avyttras. *Munkavraks avkastning ska avsättas för kyrkobyggnaden, Munkhammars till konventets bruk. Vidare skänker han all utrustning till ett altare, liturgiska plagg samt silver till två mässkannor, en

- baldakin och ett stycke "samitum" (dyrbara tyger) till en dalmatika och ett subtile till munkarna, vilka inte heller får säljas. Slutligen skänker hans hustru C till klostret en nattvardskalk (DS 544).
- 1279 beviljar kung Magnus alla klostrets gods frihet från kungliga avgifter och skatter, förutom när ledung, som på folkspråk även kallas "lidgærdh", måste uttas, och tar klostret och bröderna i sitt beskydd (DS 675). 1281 tar kungen på nytt klostret under sitt beskydd (DS 711).
- 1280 kungör abboten och konventet att de på grund av fattigdom måste sälja sin gård Snytberga, Härads sn, Åkers hd, till nunnorna i Vårfruberga (DS 696).
- 1283 tilldelar biskop Anund i Strängnäs abboten och munkarna i Julita kloster kyrkan i Julita på inrådan och med samtycke av sitt kapitel och nämnda kyrkas patroner. Dock skall biskopen och hans efterträdare behålla rätten till alla sina kyrkliga avgifter från nämnda kyrka (DS 765). 1298 stadfäster biskop Isar i Strängnäs gåvan (DS 1252).
- 1283–90 testamenterar Helga Haraldsdotter (vingad lilja), hustru till Johan Ingevaldsson (Örnsparre), gården Hjälmsäter (?Västermo sn, Västerrekarne hd), till klostret, där många av hennes förfäder (se 1270) ligger begravda (DS 1722).
- 1284 testamenterar Ingegerd Eriksdotter (adorantsigill, okänd släkt) en huvudgård i Rönö hd till klostret, där hon väljer sin gravplats (se DMS 2:2 s 159) (DS 780).
- 1290 uppdrar påven Nicolaus (IV) abboten i Julita, priorn för predikarbröderna i Sigtuna och gardianen för mindrebröderna i Uppsala att granska Åbobiskopen Johannes' lämplighet som ärkebiskop och, om han befins lämplig, att lösa honom från biskopsämbetet i Åbo (DS 1019).
- 1291 testamenterar Anund Haraldsson (vingad lilja) till Julita kloster, där han väljer att begravas invid sina föräldrar (se 1270), gårdar i Oppunda hd, Västerrekarne hd och Närke (se Veckla, Vadsbro sn) (DS 1041, feldaterat; SDHK 1514). Fem dagar senare testamenterar hans änka Ingeborg Elofsdotter (adorantsigill, brorsdotter till Birger jarl) Båresta, Floda sn (DS 1042).
- 1297 gör Lars Boberg ett jordbyte med Julita kloster men förbehåller sig rätten att byta tillbaka jorden jord om han så önskar (se Vik, Vadsbro sn) (DS 1212).
- 1308 testamenterar Birger Tomasson (sparre med lilja och

- rosor) till klostret, där han väljer sin gravplats, en gård i Uppland samt sitt resealtare med kalk, böcker och alla tillbehör (se DMS 1:7 s 93) (DS 1583).
- 1314 (omkr) taxeras Julita kloster till 6 mark i längden över Viennetionden (APS nr 161).
- 1321 skänker kyrkoherden Styrbjörn Kettilsson i Götlunda, Glanshammars hd, Närke, en gård och en fors i Götlunda sn till klostret, där han väljer sin gravplats (DS 2319).
- 1323 beviljar biskop Styrbjörn i Strängnäs 40 dagars avlat till dem som besöker munkarnas kyrka vissa festdagar, inklusive kyrkans invigningsdag (DS 2437). – Avlaten kan avse Julita sockenkyrka, då klosterkyrkan normalt var stängd för utomstående (Ortved s 267).
- 1329 testamenterar Birger Röriksson (Rörik Birgerssons ätt) gods i Östergötland till klostret, där han väljer sin grav invid sina förfäder vid det altare till den Helige Ande han beslutat stifta, mot mässor för honom själv, hans hustru och föräldrar. Vidare skänker han ett resealtare till detta altare, som hans hustru Ramfrid Bengtsdotter (Bengt Hafridssons ätt) ska förse med resurser (se vidare 1346) (DS 2715).
- 1329 testamenterar, mot mässors hållande, Magnus Nilsson (Ivar Nilssons ätt) och hans hustru Ingrid gården Lida i Julita socken till klostret, där de väljer att begravas. Vidare ger de till högaltaret en förgylld kalk om sju lödiga mark och paten, liturgiska plagg, alla mässredskap, en tavla med ett ciborium samt ett rölakan att hänga framför altaret (DS 2744).
- 1339 testamenterar Abjörn Magnusson (Ivar Nilssons ätt) jord i Rönö hd och ett hedenstycke om 25 marks värde till Julita kloster, där han väljer att begravas (se vidare 1344) (DS 3452).
- 1340 tar kung Magnus klostret i sitt beskydd och bekräftar sina företrädares privilegier (DS 3475). 1356 utfärdar kungen ett nytt skydds brev (DS 5646).
- 1344 testamenterar Arvid Magnusson (Ivar Nilssons ätt) 0:6 i Rönö hd i utbyte för de 0:0:8 som hans bror Abjörn skänkt (se 1339) till klostret, där han väljer sin gravplats invid sina föräldrar, mot mässors hållande (DS 3860).
- 1346 testamenterar Ramfrid Bengtsdotter (Bengt Hafridssons ätt) jord till Julita kloster, där hon väljer att begravas vid Helgeandsaltaret, där hennes (förste) make Birger Röriksson (Rörik Birgerssons ätt) vilar (se 1329)

- (DS 4039).
- 1356 befäller Bernhard, abbot i Clairvaux, abboten i Julita att bege sig till Sko kloster och återföra nunnorna, som avisat abboten som visitator och istället underkastat sig ärkebiskopens i Uppsala domsrett, till lydnad under orden (se även 1403) (DS 5637).
- 1361 skänker Peter Bonde till klostret, för sin och sina föräldrars själar, jord i Åkerbo hd, som är hans fäderne och möderne, liksom den jord som han förut givit till klostret för sin och hustruns gravplats (DS 6538, DS 8820, DS 9213).
- 1364 utfärdar kung Albrekt skyddsbrief för klostret och bekräftar de privilegier som hans företrädare givit (DS 7027).
- 1369 skänker Ingevald Petersson (svin) jord i Jönåkers hd till klostret. Han har fått broderskap hos munkarna, vill leva med dem och sedan begravas där (DMS 2:3 s 60).
- 1378 testamenterar Böghil van Hoo egendomar i flera landskap till klostret, där han valt sin gravplats. Vidare överlåter han en kista med de saker som finns i denna och en stor fyrkantig bryggpanna (DS 9820).
- 1379 ger Ingevald Anundsson (spetsar från sidan) till klostret jord i Jönåkers hd (se) för sin hustrus och dotters gravplatser (DMS 2:3 s 200).
- 1382 har Peter Tomasson, kyrkoherde i Öja, Västerrekarne hd, skänkt 20 mark penningar till klostret 'vid den tid klosterkyrkan vigdes och jag var hennes fadder' (RAp 7/3).
- 1384 byter biskop Tord i Strängnäs till sig klostrets fiskevatten i Hjälmarsund mot jord i Närke (RAp 3/5).
- 1390 uppdrar påven åt Strängnäs biskopen att se till att Julita återfår de (onämnda) egendomar som klostret olagligen frantagits (RAp 12/12).
- 1394 pantsätter Katarina Filipdotter (Lindöätten) jord i Jönåkers hd till klostret, för livstidsuppehälle och gravplats (DMS 2:3 s 185 f).
- 1403 uppdrar påven flera biskopar att verkställa rättelse av att (cisterciensnunne)klostren Sko och Vårfruberga inte vill erkänna Julitaabbots visitationsrätt (SD 2969).
- 1407 bortbyter klostret sin andel i fisket i Hjälmarsund till Riseberga kloster mot ett torp i Närke. Julita ska också årligen leverera två pund torrfisk till Riseberga. (SD 858)
- 1410 utfärdar kung Erik skyddsbrief för klostret (SD 1250).

- 1414 skänker Elin Ingevaldsdotter (tre örnfötter) gods i Uppland till klostret mot uppehälle för sig och 'tre med henne' samt mot gravplats (DMS 1:3 s 92).
- 1415 se Torp, Julita sn.
- 1417–29 skriver abboten Magnus till domprosten i Strängnäs och ber att få domkapitlets tionde i 'vår' (Julita) socken som nödhjälp, eftersom allt prästtione han fått efter tröskning endast blev 2 spann mindre än 8 tön (RApp odat nr 12).
- 1420 bekräftar påven Martin V klostrets privilegier (SD 2824).
- 1423 vidimerar ärkebiskop Jöns privilegiebrev för cisterciensorden efter originalbullor, som abboten Magnus i Julita kloster såsom ombud för Alvastra, Varnhem och Julita förevisat, utfärdade av Urban III 1186/87, Bonifatius VIII 1302 och Clemens V 1309 (A 20 f 304–305v).
- 1425 uppdrar påven åt ärkebiskopen i Uppsala att slita en tvist mellan å ena sidan Julita kloster och å andra sidan ett flertal namngivna frälsemän och icke namngivna 'lekmän' om vissa (onämnda) jordar, tionden och andra tillgångar som tillhör klostret (RAP 4/7).
- 1442 bekräftar kung Kristoffer klostrets privilegier (RAP 24/2).
- 1449 bekräftar kung Karl klostrets privilegier (RAP 25/2).
- 1455 erhåller Olof Johansson, präst och franciskansk votivbroder, absolution och dispens att stanna och avge klosterlöften i franciskankonventet i Enköping. Olof hade inträtt i Enköpingskonventet men lämnat det innan ett fullt år hade gått. I stället trädde han in och avgav löfte i Julita kloster sedan han övertalats till det av sin släkting, som var abbot där. Efter att abboten avlidit blev Olof sämre behandlad i klostret, och dessutom blev det känt att han tidigare varit franciskansk votivbroder. Han lämnade då Julita utan tillstånd och återvände till franciskankonventet i Enköping, där han nu avser att stanna (APS II:56).
- 1457 bekräftar kung Kristian I klostrets privilegier (RAP 14/10).
- 1460 skänker Nils Olofsson (Kölstaätten) i Köpberga (Stora Mellösa sn, Askers hd, Närke) gods i Östergötland till klostret, där han väljer sin gravplats. (RAP ud, SDHK 27509; se även RAP 1480 5/4).
- 1460 (omkring) har påven medgivit att någon socken läggs till

- klostret, med förbehållet att stiftets biskop ska tillstyrka (RApp odat nr 59, SDHK 27528).
- 1461 utfärdar Marinus de Fregeno, apostolisk nuntie, indulgensbrev för klostrets abbot, prior samt för ett större antal av äldre och yngre bröder samt tjänare av olika slag (APS:1307).
- 1463 testamenterar Birgitta Germundsdotter (Lilja) gods i Närke till klostret, där hon väljer sin gravplats och där många av hennes, hennes makes och systersons vänner ligger (RAP u d, SDHK 28054; se även RAP 1465 u d, SDHK 28355).
- 1463 tillmötesgår biskopen i Bergen och kapitlet därstädes en förfrågan från Julita kloster och skänker till klostret av sin domkyrkas relikier, vilka påstås vara en del av S:ta Sunnivas arm, ett fragment av hakan och ett annat fragment av henne, samt en del av Johannes döparens skalle (DN 16 nr 217).
- 1465 testamenterar Barbara Lydekesdotter (van dem Bergen), hustru till Birger Johansson (stjärna), ett gods i Uppland till klostret, där hon väljer sin gravplats (DMS 1:2 s 165).
- 1470 har Ravid Fastbjörnsson, borgare i Arboga, anklagat abboten och bröderna för att vara 'dravelsmän' och ha förestått klostret så illa att inom ett år skulle svin och andra kreatur ligga framför altaret (RApp 14/10, se även Collmar 1 s 610).
- 1502 testamenterar Olof Larsson penningar till en rad kloster och till S:t Olofs bild i Julita klosterkyrka 8 lödiga mark silver samt till S:ta Katarinas altare (?i Julita klosterkyrka) ett täcke (RApp u d, SDHK 34474). Olof Larsson hade sitt uppehälle i klostret (RApp 1502 8/9).
- 1509 medges klosterbrodern Olof Magnusson att förrätta altartjänst trots att han var skyldig till ett dödsfall: då han med en käpp försökte avbryta ett slagsmål mellan broder Peter Birgersson och klostrets tjänare Olof hade han råkat dräpa en annan man, som också försökt skilja åt de stridande (APS II:402).
- 1513 har abboten Arvid Håkansson i Nydala lagt beslag på tre silverstop och ett psalterium för ett lån på 18 rhenska gyllen som Julita kloster fått som lån då det var i stor nöd. Silverstoppen och boken hade Julitas abbot Håkan tagit med sig då han (omkring 1507) valdes till abbot i Alvastra (RApp u d, SDHK 37388; se även Ortvéd s 124 f).

- 1514 tar Sten Sture d y klostret i sitt beskydd (RApp 3/1 fragment, E 78 mf 114v, SDHK 37519).
- 1522 bekräftar Gustav I klostrets privilegier (GR 1 s 41).
- 1540 anges 140 gårdar, varav sex öde, ha tillhört klostret (VmH 1540:2).

Lerbo socken

1314 (?) *de Lerbo* (DS 1947, avskr).

1345 *parrochia Leerbo* (DS 3929).

1355 i *Leerbo sokn* (DS 5091).

1381 i *Lerbo sokn* (RAp 3/10).

Omfattning: Lerbo socken hade 1950 samma omfattning som under medeltiden och 1500-talet.

Kyrka: Den medeltida kyrkan revs på 1760-talet och en ny uppfördes på samma plats, där delar av de medeltida nordmurarna ingår i den nuvarande kyrkan. Peringskiölds teckning från 1686 ger en uppfattning om hur medeltidskyrkan varit utformad. Den visar en långsträckt byggnad, där väggarna stöttas av kraftiga strävpelare som tillkom 1681 för att stötta den rämnande grunden. Vapenhuset med tegelblindingar bör vara senmedeltida medan den i norr skymtande sakristian uppfördes 1671. Troligtvis förlängdes kyrkorummet såväl åt väster som åt öster under medeltidens senare del. Tre avlatsbrev som utfärdats för kyrkan 1447, 1477 och 1482 (B 15 f 174, 368v, 374) tyder på att någon form av ombyggnad av kyrkan ägde rum under 1400-talets andra hälft. En uppgift från 1667 visar att Lerbo kyrka var invigd till S:t Lars ära och det talas om en "S:t Lars källa" nära kyrkan. Att S:t Lars var kyrkans dedikationshelgon framgår också av en inskrift från 1501 på en av de två bevarade medeltida kyrkklockorna. Den andra kyrkklockan dateras till 1200-talet och hör därmed till de äldsta i Södermanland. Ytterligare inventarier av medeltida datum som finns bevarade i 1700-talskyrkan är dopfunten av gnejs och sandsten från omkring år 1200 samt en bibel tryckt i Nürnberg av Anton Koberger 1475. Uppgifter om nu försvunna medeltida inventarier återfinns dels i ett visitationsprotokoll från 1703 och dels i ett av de ovannämnda avlatsbreven. I visitationsprotokollet talas om några "beläten" ovanpå korskranket, vilket bör syfta på en medeltida kalvariegrupp. Vidare nämner avlatsbrevet från 1447 (B 15 f 368v) tre skulpturer: ett krucifix, en Mariabild och en S:t Larsbild. (SöKy 63 1:a och 3:e uppl, SHM mbild)

Lerbo kyrka, teckning ur Johan Peringskiölds *Monumenter i Södermanland* från 1684. Foto: KB.

Runstenar: Sö 62 (Hässlö).

Antal jordeboksenheter enligt SÖH 1544/51 (1568)

	sk	kr	dky	ky	fr
Backa	--	--	--	--	1 (1)
Baggebol	--	--	1 (0)	0 (1)	--
Berg	1 (1)	--	--	--	--
Biesta	1 (1)	--	--	--	--
Biltsbol	--	--	1 (0)	0 (1)	--
Bohammar	--	--	--	--	1 (1)

	sk	kr	dky	ky	fr
Boxholmen	--	--	--	--	1 (0)
Brebol	--	--	--	--	1 (1)
*Bronäs	--	--	--	--	1 (1)
Bröttjebol	--	--	1 (0)	0 (1)	--
Byringe	--	--	1 (0)	0 (1)	--
*Båresta	--	--	--	--	4 (4)
Ekeby	--	--	--	--	3 (2)
Flinsbol	--	--	--	--	1 (1)
Grannäs	--	--	--	--	1 (1)
*Haga	--	--	--	--	1 (1)
Heby	--	--	--	--	3 (3)
Hebytorp	--	--	--	--	1 (1)
Hässle	--	--	--	--	1 (0)
Kesebro	--	--	--	--	1 (1)
Knutsta	--	--	--	--	2 (2)
*Kranzbol	--	--	1 (0)	--	--
*Karabol	--	--	1 (0)	0 (1)	--
Kämbol	--	--	--	--	1 (0)
Lindebol	--	--	1 (0)	0 (1)	--
Navesta	1 (1)	--	--	1 (1)	--
Rösarne	--	--	--	--	1 (1)
Speteby	3 (3)	--	--	--	--
Spånga	--	--	--	1 (0)	1 (2)
Stockbäcken	--	--	--	--	1 (0)
Sund	--	--	--	--	1 (1)
*Sundsbol	--	--	--	1 (0)	--
Tolfta	1 (1)	--	--	1 (1)	1 (1)
Vegred	3 (3)	--	--	1 (1)	--
Vik	--	1 (1)	--	2 (2)	--
Värna	--	--	--	--	1 (1)
Älskebol	--	--	--	--	1 (1)
Ändebol	--	--	1 (0)	0 (1)	--
Ökna	--	--	1 (0)	0 (1)	--
SUMMA	10 (10)	1 (1)	9 (0)	7 (13)	31 (27)

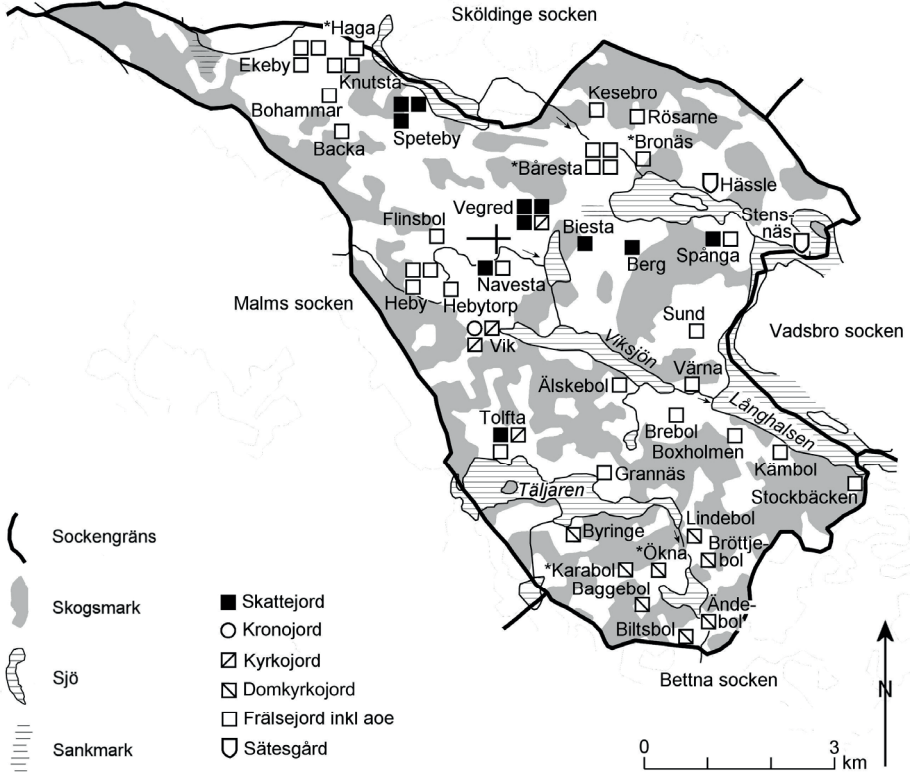
Dessutom redovisar längderna: *skuj*, Tolfta 1 (1), *fruj*: Ekeby 0 (1), *Grysta 1 (1), *Sundzbola 0 (1).

Backa

1535 *Backa* (GHj s 682) – 9 G, 8 g.

SöH **1 fr** (Bengt Gylta).

Lerbo socken

Kartan visar Lerbo socken under 1550-talet (SöH).

Baggebol

1435 *Baggaboll* (A 15 f 52v) – 9 G, 6 h.

SöH **1 dky**, 1553 **1 ky** (Viks rd).

1435 upptas B i en förteckning över Strängnäs domkyrkas gods med räntan 0:6 pn (se *Ökna) (A 15 f 52v).

1555 har kyrkohemmanet "suickin" åker varpå sås 5 spann både råg och korn, äng till 30 lass hö, skog till nödtorften; räntar 0:1 avradspn, ½:0 gengårdspn, 3 spann korn, 5 marksmör, 3 dagsverken och fodring (SöH 1555:15).

- Berg** 1400 *i Berghum* (RAp 9/10), 1424 *i Bærghum* (RAp 30/9) – 9 G, 7 h.
SöH **1 sk**, 0:4.
1400 är Peter i B faste vid häradstinget (RAp 9/10).
1424 byter Olof Hemmingsson till sig 0:0:1 i B av Lerbo kyrka (se Vegred) (RAp 30/9).
- Biesta** 1349 *in Byastum* (DS 4476), 1358 *i Biastum* (DS 5849) – 9 G, 7 h.
SöH **1 sk**, 0:4.
1349 dömer kung Magnus efter rannsaking 0:0:4:6 i B till biskop Sigmund i Strängnäs (se Valsta, Bettna sn) (DS 4476).
1358 får Johan Joarsson vid arvsifte de hus i B som ingick i arvet (se Berga, Vadsbro sn) (DS 5849).
1422 är Björn i B nämndeman vid häradstinget och 1432 är han faste (RAp 7/11, RAp 21/6).
1424 byter Olof Hemmingsson till sig 0:0:0:6 i B av Lerbo kyrka (se Vegred) (RAp 30/9).
1459 är Magnus i B faste vid häradstinget (EbAp 17/11).
1464 är Lars i B faste vid häradstinget (EbAp 28/1).
1485 är Magnus Torstensson i B faste vid häradstinget (UUBp 30/9).
- Biltsbol** 1424 *i Bilzbol* (RAp 30/9) – 9 G, 6 h.
SöH **1 dky**, 1553 **1 ky** (Viks rd).
1424 är Hemming i B faste vid häradstinget (RAp 30/9).
1435 upptas B i en förteckning över Strängnäs domkyrkas gods med räntan 1:0 pn (se *Ökna) (A 15 f 52).
1555 har kyrkohemmanet god åker varpå sås 5 spann både råg och korn, äng till 13 lass hö, lite mulbete och fiskevatten; räntar 0:0:4 avradspn, ½:0 gengårdspn, 4 spann korn, 5 mark smör, 3 lispund ål, 3 dagsverken och fodring (SöH 1555:15).
- Bohammar** 1429 *i Bohamar* (UUBp 1/5) – 9 G, 8 g.
SöH **1 fr** (Bengt Gylta).
1429 är Hans i B faste vid häradstinget (UUBp 1/5).
- Boxholmen** 1535 *Bokx holm* (GHj s 683) – 9 G, 7 h.
SöH 1551–54 **1 fr** (Jöran Åkesson /Tott/), därefter avhyst och inlagd under Lagmansö, Vadsbro sn.
1544 får Kristina Larsdotter i morgongåva B som räntar 0:7 pn och fodring (se Lagmansö, Vadsbro sn) (LibCa 94, I:14).

- Brebol** 1535 *Bredeboll* (GHj s 683) – 9 G, 7 h.
SöH **1 fr** (Kristina Larsdotter /Sparre av Rossvik/, 1562 Måns Pedersson /Lilliehöök/).
- 1544 får Kristina Larsdotter i morgongåva B som räntar 0:10 pn, ½ pund fläsk och fodring (se Lagmansö, Vadsbro sn) (LibCa 94, I:14).
- *Bronäs** 1379 i *Brones* (DS 10055), 1381 *Bronäs* (RAP 14/10) – inlagt i Dagöholm, övergiven bebyggelseplats (RAÄ 169:1) ca 400 m nordost om Dagöholm (LSA C43–18:1, 1753).
SöH **1 fr** (Johan Åkesson /Natt och Dag/).
1379 är Gjurd i B faste vid häradstinget (DS 10055).
1381 byter Sigge Brun och hans mor Ingrid Olofsdotter till sig torpet B under *Båresta av Bo Jonsson (Grip) (se *Båresta) (RAP 14/10).
1443 är Lars i B faste vid häradstinget (RAP 25/12).
1467 har Åke Jönsson (Svarte Skåning) avstått halva B och jord i Kesebro, som hans hustru Mechtild Klausdotter ärvt efter sin mor, till sin svåger Magnus Bengtsson (Natt och Dag) mot jord i Bollebygds och Västerbitterna snr i Västergötland (se *Båresta 1456) (C 25 f 2).
1469 är Mikael i B faste vid häradstinget (ShSp 1/7).
- Bröttjebol** 1535 *Brytiebol* (GHj s 683) – övergiven bebyggelseplats ca 400 m sydsydost om Lindebol (LSA 43-38:1, 1815; EK).
SöH **1 dky**, 1553 **1 ky** (Viks rd).
1555 har kyrkohemmanet "suickin" åker varpå sås 9 spann både råg och korn, äng till 40 lass hö, skog till nödtorften och lite fiskevatten; räntar 0:2 avradspn, ½:0 gengårdspn, 6 spann korn, 1 lispund smör, 4 dagsverken och fodring (SöH 1555:15).
- Byringe** 1435 *Byrninghe* (A 15 f 52v) – övergivet bebyggelseläge (RAÄ 159:1) ca 600 m nordnordväst om Nytorp (LSA C43–59:1–3, 1704, 1747, 1772).
SöH **1 dky**, 1553 **1 ky** (Viks rd).
1435 upptas B i en förteckning över Strängnäs domkyrkas gods med räntan 0:10 pn (se *Ökna) (A 15 f 52v).
1555 har kyrkohemmanet god åker varpå sås 8 spann både råg och korn, äng till 20 lass hö, gott om vedskog, mulbete och fiskevatten; räntar 0:2 avradspn, ½:0 gengårdspn, 6 spann korn, ½ lispund smör, 4 dagsverken och fodring (SöH 1555:15).

- *Båresta** 1345 *in Borrastum* (DS 3929), 1381 *i Borastom* (RAp 14/10) – 9 G, 8 h (nuv Dagöholm) – den medeltida byn låg ca 400 m nordnordväst om nuvarande bebyggelse (LSA C43–18:1, 1753).
- SöH **4 fr** (Johan Åkesson /Natt och Dag/ 2, Hans Klasson /Bielkenstierna/ 1, Svante Sture 1).
- 1345 ger Håkan Elofsson (tre vippor balkvis) i morgongåva till sin hustru Iliana Petersdotter 0:10 i B med en kvarntomt som på folkspråket kallas *Thoorswath* (se DMS 2:4 s 39) (DS 3929).
- 1381 byter Ingrid Olofsdotter och hennes son Sigge Brun till sig av Bo Jonsson (Grip) 0:10 i B med de underliggande torpen *Bronäs, Kesebro och *Skräddartorp (se DMS 2:1 s 67 f, 2:4 s 84 f) (RAp 14/10).
- 1384 byter Sigge Brun och hans 'syssling' Sigrid Jonsdotter (vingad hjälm) bort 0:10 i B till Bo Jonsson (se DMS 2:1 s 181 f) (UUBp 12/3).
- 1398 är Nils och Peter i B fastar vid häradstinget (ShSp 2/11).
- 1400 och 1411 är Algot i B faste vid häradstinget (StrLBp 31/1, SD 1435).
- 1440 är Arvid i B nämndeman vid häradstinget och 1443 är han faste (RAp 7/5, RAp 25/12).
- 1456 får Erik Nipertz vid arvskifte med sina halvsysstrar Märta och Mechtild Klausdöttrar (Plata), efter modern Cecilia Nilsdotter (kluven sköld, ett fält schackrutat), de två östligaste gårdarna i B, som ligger för 0:5 och räntar 6 tön korn, 0:5 pn och 2 pund mata, och jord i Rösarne, denna sn, Forsaby och Jonstorp, Forssa sn, samt i Östergötland i Fornåsa och Skeppsås snr (UUB 9/6).
- 1465 ger Magnus Bengtsson (Natt och Dag) till Julita kloster för instiftande av ett anniversarium 0:3 i norra änden av B, som räntar 3 tön korn, 0:0:7½ pn och 1 pund smör, samt jord i Sävsta och Täppa, Vingåkers sn (RAp 20/8).

Dagöholm Se *Båresta.

- *Dylleness** 1508 *Dylleness* (UUBp 12/6), 1540 *Dillenæs* (EbAp 2/5) – låg sannolikt på platsen för nuv Krutgården (9 G, 7 h).
- 1508 säljer Knut Nilsson (halv stjärna över vågskura) en gård som räntar 0:22 pn till Anna Karlsdotter (se *Pinnatorp, Malms sn) (UUBp 12/6).
- 1540 ger Anna Karlsdotter D till sina barn (se *Pinnatorp, Malms sn) (EbAp 2/5).

- Ekeby** 1535 *Ekeby* (GHj s 683) – 9 G, 8 g.
SöH **2 fr** (Bengt Gylta).
1 fr (Bengt Gylta), öde, 1559 **1 fru**j.
- Eneby** Se *Grysta.
- Flinsbol** 1455 *Flinstorp* (RApp 10/12) – 9 G, 8 g.
SöH **1 fr** (Knut Haraldsson /Soop/), med fru i *Grysta.
1455 ärver Ingrid Karlsdotter (Gädda) F som räntar 1:0 pn (jfr DMS 2:3 s 48) (RApp 10/12).⁹
1468 får Ingrid Karlsdotter F vid skifte med sin bror Erensigle Gädda (se Heby) (UUBp u d).
1514 har Gunhild Johansdotter (Bese) jord i F som räntar 0:10 pn (C 21 f 7v).
- Gotthardsberg** se *Ökna.
- Grannäs** 1508 *Granness* (UUBp 12/6) – 9 G, 7 h.
SöH **1 fr** (Jöran Eriksson /Gyllenstierna/ 1559 Erik Karlsson /Gyllenstierna/), 1568 öde.
1508 säljer Knut Nilsson (halv stjärna över vågskura) en gård som räntar 0:13:2 pn till Anna Karlsdotter (Vinstorpaätten) (se *Pinnatorp, Malms sn) (UUBp 12/6).
1540 ger Anna Karlsdotter en gård som räntar 0:14 pn till sina barn (se *Pinnatorp, Malms sn) (EbAp 2/5).
- *Grysta** 1381 i *Grysta* (RAP 3/10) – bebyggeselämningar (RAÄ 119) finns ca 400 m väster om kyrkan vid gravfälten RAÄ 48:1 och 55:1; ytterligare lämningar (RAÄ 134:1) strax västnordväst om dem är sannolikt efter ett sentida mindre frälsetorp under Flinsbol. – Den efterreformatoriska prästgården Eneby är bildad av *Grysta ägor (LSA C43–20:1, 1707).
SöH **1 fru**j (1554 **1 fr**), till Flinsbol; kallas 1560 'ödatorp'.
1381 byter Lars Filipsson (Filip Larssons ätt) bort 0:0:4 till Bo Jonsson (Grip) (se Heby) (DRAp 12/3 1414 vid).
1381 säljer Bo Jonsson 0:2 i G till biskop Tord i Strängnäs (se Heby) (RAP 3/10)
1399 byter Ulf Anundsson, korpräst i Strängnäs, till sig 0:0:4 i östra änden av G av Sven (Svensson) Kanna mot jord i Ökna, Floda sn (UUBp 12/12).
1409 se Ökna, Floda sn.

⁹ Belägget anges i DMS 2:3 s 48 felaktigt avse Flenstorp i Floda sn.

- 1411 säljer Karl Magnusson (Örnfot) 0:0:4 i G till Karl Öra (se Heby) (SD 1401).
- 1430 stadfäster Cecilia Staffansdotter (Stangenberg), änka efter Karl Öra, sin makes donation av 0:0:4 i G till Linköpings domkyrka (se Heby) (RApp 22/2).
- 1440 tilldöms Peder Svensson efter rannsaking 0:2 i G som innehas av fru Cecilia Staffansdotter (se Heby) (RAp 7/5).
- 1514 har Gunhild Johansdotter (Bese) jord i G som hör till hennes gård i Flinsbol; jorden räntar 1½:0 pn (C 21 f 7v).
- 1556 upptas i en arvsiftesjordebok efter Måns Johansson (Natt och Dag) en utjord i G som räntar 0:4 pn (Bio N 2b).

*Haga

- 1535 *Haga* (GHj s 683) – låg ca 200 m nordost om Knutsta (GeomJb LSA C10:221, 1691; LSA C43–19:1, 1765).
SöH **1 fr** (Bengt Gyta).

Heby

- 1381 i *Hedheby* (RAp 3/10) – 9 G, 7 g.
SöH **3 fr** (Axel Eriksson /Bielke/, 1559 Knut Haraldsson /Soop/).
- 1381 byter Lars Filipsson (Filip Larssons ätt) bort bl a ½:0 i H och jord i *Grysta till Bo Jonsson (Grip) (se Härnö, Taxinge sn, Öknebo hd) (DRAp 12/3 1414 vid).
- 1381 säljer Bo Jonsson ½:0 i H och jord i *Grysta till biskop Tord i Strängnäs (RAp 3/10, 19/10).
- 1411 säljer Karl Magnusson (Örnfot) ½:0 och jord i *Grysta till Karl Öra och ställer därvid jord i Simonsö, Mörkö sn, som säkerhet ifall att H och *Grysta med lag och rätt skulle avhändas herr Karl (SD 1401, DMS 2:2 s 66).
- 1430 stadfäster Cecilia Staffansdotter (Stangenberg), änka efter Karl Öra, sin makes donation av avlingegods till Linköpings domkyrka som han gjorde 'i sin yttersta tid', omfattande ½:0 i H och jord i *Grysta, denna sn, Vallby och Vallåkra, Husby sn, samt Ekeby och Ekebonäs i 'Trosa' (Västerljungs) sn, Hölebo hd (RApp 22/2, jfr DMS 2:2 s 116).
- 1440 tilldöms Peder Svensson efter rannsaking vid häradstinget ½:0 i H och jord i *Grysta vilka innehas av fru Cecilia Staffansdotter men som Peder kan uppvisa ett köpebrev på, vilket brev han tidigare företett rikets råd som då dömt ärendet att avgöras vid nästkommande häradsting (RAp 7/5).

- 1455 får Ingrid Karlsdotter (Gädda) en gård i H, som räntar 6 tön korn, 0:6 pn och 3 pund mata vid arvsfifte efter sina bröder Nils Gädda och Staffan Gädda (se DMS 2:3 s 48) (RApp 10/12).
- 1468 får Ingrid Karlsdotter (Gädda) vid syskonskifte med sin bror Erengisle Gädda tre gårdar i H och jord i Flinsbol och Hebytorp, denna sn, *Blakka, Bossbol, Dragsta, Grova, Lisstorp, Lönnberga, Smedsbol, Västra Å och Åkfors, Björkviks sn, Oppunda hd, Bjärsätter, Bjärsätterstorp, Danby, Klubbetorp, Kvisätter, Sarpetorp, Sörby och Vedeby, Björkviks sn, Jönåkers hd, samt *Gädde-runna, Torpa sn, allt detta i Södermanland; vidare får Ingrid jord i Björkekinds, Bobergs, Bråbo, Hammarkinds, Hanekinds, Lösings, Vifolka och Åkerbo hdr samt Linköpings stad i Östergötland, Norra Vedbo hd i Småland och Viste hd i Västergötland (UUBp u d, se SDHK 28773).
- 1482 är Peder Jönsson i H nämndeman vid häradstinget (RAp 1/6).
- 1514 har Gunhild Johansdotter (Bese) tre gårdar i H som vardera räntar 2 tön korn, 0:5:1 avradspn och 1½ pund mata (C 21 f 7).
- 1556 upptas i en arvsfiftesjordebok efter Måns Johansson (Natt och Dag) tre gårdar i H som räntar vardera 12 spann korn, 0:5:0:8 pn, ½ pund fläsk, ½ pund bast och 0:12 gästningspn. Till gårdarna hör en kvarn som räntar 0:20 pn. (Bio N 2b)

Hebytorp

- 1468 *Hedhabotorp* (UUBp u d) – 9 G, 7 g.
SöH 1 fr (Knut Haraldsson /Soop/).
- 1468 får Ingrid Karlsdotter H vid skifte med sin bror Erengisle Gädda (se Heby) (UUBp u d).
- 1514 har Gunhild Johansdotter (Bese) H som räntar 0:7 pn (C 21 f 7).

Hässle

- 1355 *i Hæsle* (DS 5091) – 9 G, 8 h.
SöH 1551–54 1 fr (Anders Bagge /Vädurhorn/).

Hässle är sätesgård för Anders Bagge (Vädurhorn) 1554–62 (SöH 1554:11, HH 3 s 35) som förvärvat gården genom sitt äktenskap med Margareta Andersdotter (mussla), vilken tidigare varit gift med fogden och häradshövdingen i Oppunda Peder Månsson; se vidare AH s 130.

- 1355 godkänns vid räfsteting Gustav Birgerssons (Sparre av

- Hjulsta och Ängsö) tidigare förvärv av 0:0:0:3 i H (se Trinkesta, Blacksta sn) (DS DS 5091).
- 1382 säljer Jakob Johansson, kyrkoherde i Forssa, 0:0:2 till biskop Tord i Strängnäs (se Simora, Årdala sn) (RAP 29/9, 9/10).
- 1389 är Björn i H nämndeman vid häradstinget (RAP 8/5).
- 1409 är Sigurd i H faste vid häradstinget (FjsAp 26/5).
- 1410 är Ingeld i H faste vid häradstinget (SD 1328).
- 1470 är Lars Karlsson i H nämndeman vid häradstinget (RApp 17/2),
- 1528 förlänas skatten av H till fogden Peder Månsson 'till en viss tid' (GR 5 s 206).
- 1529 överförs gården H permanent från skatte till frälse i samband med att Peder Månsson erhåller sköldebrev av Gustav I (LibCa 42).
- *Ingabol** 1435 upptas *Ingaboll* i en förteckning över Strängnäs domkyrkas gods med räntan ½:0 pn (se *Ökna) (A 15 f 52v).
- *Karabol** 1435 *Karaboll* (A 15 f 52v), 1551 *Kårebola* (SöH 1551:11) – låg ca 500 m väster om *Ökna (nu Gotthardsberg) (LSA C43–59:1, 1704).
SöH **1 dky**, 1553 **1 ky** (Viks rd).
- 1435 upptas K i en förteckning över Strängnäs domkyrkas gods med räntan 1:0 pn (se *Ökna) (A 15 f 52v).
- 1555 har kyrkohemmanet god åker varpå sås 9 spann både råg och korn, äng till 30 lass hö, lite mulbete och fiskevatten; räntar 0:2 avradspn, ½:0 gengårdspn, 6 spann korn, ½ lispund smör, 4 dagsverken och fodring (SöH 1555:15).
- Kesebro** 1381 *Kesabro* (RAP 14/10) – 9 G, 8 h.
SöH **1 fr** (Johan Åkesson /Natt och Dag).
- 1381 byter Ingrid Olofsdotter och hennes son Sigge Brun till sig torpet K under *Båresta av Bo Jonsson (Grip) (se *Båresta) (RAP 14/10).
- 1460 är Lars i K faste vid häradstinget (RAP 8/11).
- 1467 har Åke Jönsson (Svarte Skåning) avstått halva K och jord i Bronäs, som hans hustru Mechtild Klausdotter (Plata) ärvt efter sin mor, till sin svåger Magnus Bengtsson (Natt och Dag) mot jord i Bollebygd och Västerbitterna snr i Västergötland (se *Båresta 1456) (C 25 f 2).

- Knutsta** 1381 i *Knutzstom* (RAp 8/6) – 9 G, 8 g.
SöH **2 fr** (Bengt Gyta).
1381 är Karl i K faste vid häradstinget (RAp 8/6).
- *Kopparabol** 1435 upptas *Kopparaboll* i en förteckning över Strängnäs domkyrkas gods med räntan 0:6 pn (se *Ökna) (A 15 f 52v).
- *Kranzbol** 1435 *Kranzboll* (A 15 f 52v).
SöH 1551–53 **1 dkyt** (Viks rd).
1435 upptas K i en förteckning över Strängnäs domkyrkas gods med räntan ½:0 pn (se *Ökna) (A 15 f 52v).
- Krutgården** se *Dylleness.
- Kämbol** 1511 i *Kembøle* (StTb s 219) – 9 G, 7 i.
SöH **1 fr** (Kristina Larsdotter /Sparre av Rossvik/, 1562 Måns Pedersson /Lilliehöök/).
1511 omnämns Lars i K som ‘måg’ och arvinge till Jöns Nilsson, rådmän i Stockholm (StTb s 219).
1544 får Kristina Larsdotter i morgongåva 0:3 i K som räntar 10 spann korn (se Lagmansö, Vadsbro sn) (LibCa 94, I:14).
- Lindebol** 1535 *Linnebool* (GHj s 683), 1551 *Lindebola* (SöH 1551:11) – 9 G, 6 h.
SöH **1 dky**, 1553 **1 ky**, 1568 **1 kyt** (Viks rd).
1555 har kyrkohemmanet “suickin” åker varpå sås 5 spann både råg och korn, äng till 13 lass hö, ingen skog alls men gott om fiskevatten; räntar 0:0:4 avradspn, ½:0 gengårdspn, 4 spann korn, 5 mark smör, 3 dagsverken och fodring (SöH 1555:15).
- Navesta** 1400 i *Nauastum* (StrLb 31/1) – 9 G, 7 h.
SöH **1 sk**, 1557 0:5.
1 ky 0:3 (Viks rd).
1400 är Jöns i N faste vid häradstinget (StrLb 31/1).
1401 se DMS 2:3 s 61.
1439 är Karl i N nämndeman vid lagmansting (RAp 28/1).
1555 har kyrkohemmanet om 0:3 åker varpå sås 10 spann både råg och korn, äng till 24 lass hö, lite vedskog och fiskevatten; räntar 0:3 avradspn, ½:0 gengårdspn, 10 spann korn, 1 lispund smör, 6 lass avradsvad, 6 dagsverken och fodring (SöH 1555:15).

- *Rosendal** 1544 får Kristina Larsdotter i morgongåva en utjord som heter *Rosendahl* och räntar 0:2 pn (se Lagmansö, Vadsbro sn) (LibCa 94, I:14, avskr).
- Rösarne** 1456 *Rösin* (UUBp 9/6) – 9 G, 8 h.
SöH **1 fr** (Hans Klasson/Bielkenstierna).
1456 får Erik Nipertz torpet R som räntar ½:0 pn vid arvskifte efter sin mor (se *Båresta) (UUB 9/6).
- *Skrädaratorp** 1381 byter Ingrid Olofsdotter och hennes son Sigge Brun till sig torpet *Skrädarathorp* under *Båresta av Bo Jonsson (Grip) (se *Båresta) (RAP 14/10).
- Speteby** 1365 *i Spitaby* (DS 7201, avskr), 1366 *i Spitaby* (DS 7353) – 9 G, 8 g – byn låg fram till laga skiftet vid Berget mellan gravfältet RAÅ 56:1 och Spetebysjön (LSA C43–44:1, 1763).
SöH **3 sk**, 0:3:2 + 0:3:0:4 + 0:3; en kallas 1551 'Ödestegen'.
1365–1403 omnämns Nils i S frekvent som nämndeman vid häradstinget (DS 7201, EbAp 3/11).
1391 är Ragvald i S faste vid häradstinget (RAP 15/7).
1401 byter Ragnar i Hacksta, Björkviks sn, Jönåkers hd, bort 0:0:0:14 i S till Gjurd i Navesta (se DMS 2:3 s 61) (SD 76).
1403 är Johan i S nämndeman vid häradstinget (EbAp 3/11).
1410 är Ingevald i S faste vid häradstinget (UUB E 176 f 36).
1432 är Holmger i S faste vid häradstinget (RAP 21/6).
1437 se Väla, Sköldinge sn.
1453 är Ingvar i S faste vid häradstinget (RAP 27/1).
- Spånga** 1347 *in villa dicta Bondaspangha* (DS 4151 or), 1528 *i Spongaha* (DbRh vol 26) – 9 G, 7 h.
SöH **1 ky** 0:2:2 (Viks rd), 1561 **1 fr** (Måns Pedersson/Lilliehöök/).
1 fr (Kristina Larsdotter/Sparre av Rossvik, 1562 Måns Pedersson/Lilliehöök/).
Spånga är sätesgård för Erik Larsson (Kolhammarsätten) 1528 (DbRh vol 26).
1347 upplåter Ragnmund i Forsby, Österåkers sn, och Ermund i Sköldnäs, Vingåkers sn, arvingar till Torsten i Sköldnäs, 0:3:0:2 i S till Sigge Magnusson (Håkan Tunessons ätt) och förbinder sig att ge fasta på jorden när Sigge ber om det (DS 4151).

- 1544 får Kristina Larsdotter i morgongåva en gård om 0:3 i S som räntar 12 spann korn, 0:5 pn, 1 pund fläsk och fodring (se Lagmansö, Vadsbro sn) (LibCa 94, I:14).
- 1555 har kyrkohermanet om 0:0:8 åker varpå sås 10 spann både råg och korn, äng till 30 lass hö, god vedskog samt lite mulbete och fiskevatten; räntar 0:0:8 avradspn, ½:0 gengårdspn, 12 spann korn, 1 lispund smör, 6 lass avradsvad, 6 dagsverken och fodring (SöH 1555:15).
- Stensnäs** 1534 *på Stensnäs* (DjA E 5662 avskr, DjAp 3/8 1573 vid), 1553 *till Stensnäs* (DjAp 18/9) – 9 G, 7 h.
- Stensnäs är sätesgård för Erik Larsson (Kolhammarsätten) 1534 (DjA E 5662 avskr, DjAp 3/8 1573 vid) och hans son Sten Eriksson 1553–65 (DjAp 18/9, HH 20 s 217).
- Stockbäcken** 1544 *Stockebek* (LibCa 94, I:14, avskr), 1551 *Stokkabek* (SöH 1551:11) – 9 G, 7 i.
- SöH 1551–54 **1 fr** (Jöran Åkesson /Tott/), därefter avhyst och inlagd under Lagmansö, Vadsbro sn.
- 1544 får Kristina Larsdotter (Sparre av Rossvik) i morgongåva en gård S som är stubbejord och räntar 0:3 pn (se Lagmansö, Vadsbro sn) (LibCa 94, I:14, avskr).
- Sund** 1480 *i Swnd* (Rap 13/11), 1535 *Sundh* (GHj s 683) – 9 G, 7 h.
- SöH **1 fr** (Kristina Larsdotter /Sparre av Rossvik, 1562 Måns Pedersson /Lilliehöök/).
- 1480 är Lars i S nämndeman vid lagmansting (RAp 13/11).
- 1544 får Kristina Larsdotter i morgongåva tre gårdar om vardera ½:0 som räntar 18 spann korn, 0:6:2 pn, 1 pund fläsk och fodring (se Lagmansö, Vadsbro sn) (LibCa 94, I:14).
- *Sundsbol** 1551 *Sundzbola* (SöH 1551:11).
- SöH **1 dkyt** (obebyggd), 1553 **1 kyt** (Viks rd), 1559 **1 fruj**.
- Tolfta** 1346 *in Thooltum* (EngsöAp 1/8), 1347 *in Tholghultum* (DS 4201), 1377 *i Tolgholtom* (DS 9395), 1508 *Tollethe* (UUBp 12/6), 1540 *Tålitta* (EbAp 2/5) – 9 G, 7 h.
- SöH **1 sk** 0:3:1:4.
- 1 skuj**, till Kavlinge, Malms sn.
- 1 ky** 0:1:2 (Viks rd).
- 1 fr** (Brita Turesdotter /Trolle/).
- 1346 får Karl Näskonungsson (delad sköld) 0:6 i T 'i Julita socken' vid arvsfifte efter sin svärmor Birgitta

- Jonsdotter (Aspenäsätten) (se Ekeby, Överselö sn, Selebo hd) (EngsöAp 1/8).
- 1347 omnämns Johan i T som faste (DS 4201).
- 1377 uppträder hustru Ramfrid i T, änka efter Ebbe i Tunsätter, Helgona sn, som part i jordtvist på räfsteting (se DMS 2:2 s 238) (DS 9395).
- 1466 är Magnus i T faste vid häradstinget (DRAp 8/11).
- 1508 säljer Knut Nilsson (halv stjärna över vågskura) en gård som räntar 2:0 pn och 'kyrkotegen' i T som räntar ½ spann korn till Anna Karlsdotter (Vinstorpaätten) (se *Pinnatorp, Malms sn) (UUBp 12/6).
- 1540 ger Anna Karlsdotter en gård och kyrkotegen i T till sina barn, varvid räntan anges oförändrad (se *Pinnatorp, Malms sn) (EbAp 2/5).
- 1555 har kyrkohemmanet om 0:0:5 sandåker varpå sås 7 spann både råg och korn, äng till 13 lass hö, gott om skog, mulbete och fiskevatten; räntar 0:0:5 avradspn, ½:0 gengårdspn, 7 spann korn, 16 mark smör, 6 lass avradsved, 6 dagsverken och fodring (SöH 1555:15).
- 1557 anger jordeboken att Kavlinge skatteutjord ligger 'bland kyrkojorden' i T (EbAJb).

Vegred

- 1379 *i Wighredhe* (DS 10055 or), 1424 *i væstra Vighridhe* (RAP 30/9) – 9 G, 8 h.
- SöH **3 sk** 0:4 + 0:3 + 0:2:2:4 (1560 0:2).
1 ky (Viks rd), 1555 0:2:0:4 (1559–60 0:1:2:4).
- 1379–84 är Olof i V ett flertal gånger faste vid häradstinget (DS 10055, RAP 11/11).
- 1400 är Johan i V nämndeman och faste vid häradstinget (RAP 2/10, 9/10).
- 1424 byter herr Tyrgils, kyrkoherde i Lerbo, 0:0:1 till prästbordet och 0:0:1 till sockenkyrkan, liggande uppsides vid kyrkans jord i Västra V, av Olof Hemmingsson mot jord i Berg, Biesta och Vik (RAP 30/9).
- 1451 är Östen i V faste vid häradstinget och 1461 är han vidervaroman (RAP 9/2, UUBp 6/6).
- 1555 har kyrkohemmanet om 0:0:6½ "suickin" åkerjord varpå sås 7 spann både råg och korn, äng till 15 lass hö, god vedskog och lite fiskevatten; räntar 0:0:6½ avradspn, ½:0 gengårdspn, 6 spann korn, 1 lispund smör, 6 lass avradsved, 6 dagsverken och fodring (SöH 1555:15).

- Vik** 1384 i *Wijk* (B 31 s 137, avskr), 1422 i *Wik* (RAp 7/11) – 9 G, 7 h.
 SöH **1 kr.**
2 ky 0:2:2 + 0:2:2.
- Vik är huvudenhet för Viks rättardöme, vilket förutom kyrkohemmanen i Vik 1553 omfattar landbohemman och -torp i Baggebol, Biltbol, Bröttjebol, Byringe, *Karabol, *Kranzbol, Lindebol, Navesta, Spånga, *Sundsbol, Tolfta, Vegred, Ändebol och *Ökna (SöH 1553:2).
- 1384 upplåter Lars i Tybble, Malms sn, 0:0:3½ i V till biskop Tord i Strängnäs (B 31 s 137).
 1422 är Ingevald och Jöns i V nämndemän vid häradstinget (RAp 7/11); ett av beläggen kan möjligen avse Vik i Vadsbro sn.
 1424 byter Olof Hemmingsson till sig 0:0:0:2 i V av Lerbo kyrka (se Vegred) (RAp 30/9).
 1475 byter herr Jöns, kyrkoherde i Vadsbro, på sin kyrkas vägnar till sig jord 'mitt i byn' i V, av Bonde Klemetsson mot jord i Flinkesta, Vadsbro sn (B 31 s 183).
 1508 säljer Knut Nilsson (halv stjärna över vågskura) en andel av V som räntar 0:1 pn till Anna Karlsdotter (Vinstorpaätten) (se *Pinnatorp, Malms sn) (UUBp 12/6).
 1540 ger Anna Karlsdotter en andel av V som räntar 0:1 pn till sina barn (se *Pinnatorp, Malms sn) (EbAp 2/5).
 1555 har de två kyrkohemmanen om vardera 0:0:8 god åkerjord varpå sås 8 spann både råg och korn, äng till 18 lass hö, lite skog och fiskevatten samt mulbete till nödtorften; räntar vardera 0:0:8 avradspn, ½:0 gengårdspn, 8 spann korn, 1 lispund smör, 6 lass avradsvad, 6 dagsverken och fodring (SöH 1555:15).
- Värna** 1535 *Verendom* (GHj s 683), 1554 *Uerendequern* (SöH 1554:11) – 9 G, 7 h.
 SöH **1 fr** (Åke Bengtsson /Färsla/, 1557 Kristina Larsdotter /Sparre av Rossvik/, avhyst senast 1557, återupptagen 1568).
- Älskebol** 1535 *Elskogaboll* (GHj s 683), 1551 *Ælskogxboda* (SöH 1551:11) – 9 G, 7 h.
 SöH **1 fr**, 1557 ½ **fr** (Kristina Larsdotter /Sparre av Rossvik/, 1562 Måns Pedersson /Lilliehöök/, 1568 öde. 1554 (endast i fodringslängd) **1 frt**).

1544 får Kristina Larsdotter i morgongåva en gård Ä som räntar 0:10 pn och fodring (se Lagmansö, Vadsbro sn) (LibCa 94, I:14).

Ändebol

1435 *Endhaboll* (A 15 f 52) – 9 G, 6 h.

SöH **1 dky**, 1553 **1 ky** (Viks rd), 1568 **1 kyt**.

1435 upptas Ä i en förteckning över Strängnäs domkyrkas gods med räntan 1:0 pn (se *Ökna) (A 15 f 52).

1467 är Birger i Ä faste vid häradstinget (RAp 1/5).

1555 har kyrkohemmanet "suickin" åker varpå sås 5 spann både råg och korn, äng till 13 lass hö, lite mulbete och fiskevatten; räntar 0:0:4 avradspn, ½:0 gengårdspn, 4 spann korn, 5 mark smör, 3 dagsverken och fodring (SöH 1555:15).

*Ökna

1372 i *Öknom* (?DS X 160), 1394 *Ökna ok Öknaborum* (RAp 29/3) – 9 G, 6 h (Gotthardsberg).

SöH **1 dky**, 1553 **1 ky** 0:3 (Viks rd).

Ökna är sannolikt sätesgård för Jöns Magnusson (styckad sköld med två oxhorn och ?rutor) 1394 (RAp 29/3) och med säkerhet för hans son Magnus Jönsson (växt och ?rutor) 1441 (RAp 4/2).

1372 är Johan i Ö faste vid häradstinget (?DS X 160).

1394 pantsätter Jöns Magnusson, för att slippa fångelse, till Klaus Zamow sin gård Ö och *Öknaborum med nio landbor, en kvarn och ett ålfiske (RAp 29/3).

1403 säljer Jöns Magnusson sitt gods Ö till Strängnäs domkyrka för 450 mark reda penningar, två läster korn och en månatlig själamässa fram till yttersta domen för sig och sina två avlidna hustrur Märta Jönsdotter och Ramborg Tomasdotter; samtidigt slutbetalar han sin skuld till Klaus Zamow (SD 298–9).

1435 upptas gården Ö om 0:3 i en förteckning över Strängnäs domkyrkas gods med räntan 6 tön korn och 0:3 pn; under Ö ligger landbohemman i Baggebol, Biltbol, Byringe, *Kopparabol, *Kranzbol, *Karabol, *Ingabol och Ändebol samt ytterligare en gård för vilken inget namn uppges (A 15 f 52).

1440 får Sigge Ulfsson, ärkedjäkne i Strängnäs fasta på 0:3 i Ö vilket sålts till domkyrkan av Jöns Magnusson som nu är död (RAp 7/5).

1440 erkänner Magnus Nilsson (Yxtaätten) och Mats Körning att de fått full ersättning av domkyrkan för de 0:0:0:6 i

Ö som egentligen tillhört Olof Håkanssons i Yxta hustru, vilken ärvt jorden efter Anders Ingesson, och stadfäster samtidigt med Olof som medsigillant Jöns Magnussons tidigare försäljning av gods till domkyrkan (RAp 30/6).

1480 är Magnus Ingevaldsson i Ö nämndeman vid lagmansting (RAp 13/11).

1555 har kyrkohemmanet om 0:3 "suickin" åker varpå sås 21 spann både råg och korn, äng till 40 lass hö, gott om skog, mulbete och fiskevatten; räntar 0:3 avradspn, ½:0 gengärdspn, 3 pund och 6 spann korn, 1 lispund smör, 6 lass avradsved, 6 dagsverken och fodring (SöH 1555:15).

Malms socken

1334 *in parochia Maalm* (DS 3037).

1383 *i Malm sokn* (RAP 2/6).

Omfattning: Malms socken hade 1950 samma omfattning som under medeltiden och 1500-talet med undantag för Katrineholms stad som vid sin tillkomst avskildes från socknen (Kbr 19/12 1916). Socknens namn ändrades till Stora Malm 1889 (Kbr 22/2).

Kyrka: Vid 1200-talets mitt eller något senare uppfördes en osedvanligt stor stenkyrka med rektangulärt långhus och sannolikt rakslutet kor. Långhuset, vilket motsvarar de båda västligaste travéerna i dagens kyrkorum, hade det betydande innermättet 180 m². Detta kan jämföras med samtida sörmlandskyrkor, där innermåttan vanligen ligger mellan 35 och 80 m². Under 1300-talet tillkom sakristian och kyrkan förlängdes österut med ett nytt kor av samma bredd som långhuset. Spår av den äldsta kormuren är ännu synliga nere vid golvet till höger om den nuvarande sakristians dörr. Senare under medeltiden uppfördes även ett vapenhus, vilket är synligt på Peringskiölds teckning från 1686. Teckningen visar i huvudsak exteriörens senmedeltida utseende. Strävpelaren som stöttar korets östvägg tillkom troligtvis efter att kyrkan eldhärjats 1608. Stjärnvalven i kyrkorummet slogs någon gång vid medeltidens slut, eventuellt omkring år 1500. Det mellersta och det västra valvet är bevarade medan det östra försvann i samband med 1700-talets om- och tillbyggnader, då bl a ett nytt kor uppfördes.

Kyrkan har flera medeltida träskulpturer i sin ägo; äldst är en madonna från tidigt 1200-tal. En fragmentarisk skulptur föreställande ett manligt helgon med spår av en krona på hjässan dateras till 1300-talet. Skulpturen har tolkats som en S:t Olofsframställning, vilket verkar rimligt då inskriften på den bevarade senmedeltida storklockan innehåller en bön till S:t Olof. Kyrkan tycks således ha varit invigd till S:t Olofs ära. Övriga skulpturer föreställer S:ta Anna med jungfru Maria och Jesusbarnet (Anna själv tredje) och S:t Andreas; båda dateras till 1400-talet. Andreaskorset som figuren är uppspikad på är dock av senare datum. Slutligen skall här nämnas rester av ett altarskåp från omkring år 1500, där tre scener (Himmelsfärden, pingstundret och en detalj av korsfästelsen) finns bevarade och är nu insatta i ett modernt ramverk. Intressant är också den trabesbjälke som förvaras på kyrkans vind och bär en fragmentarisk inskrift som bör ha tillkommit vid 1600-talets början. Inskriften visar, av äldre läsningar att döma, att Peter Porse Get och dennes son och sonson (se Djulö nedan) begravts under denna bjälke, dvs under triumfkrucifixet i gränsen mellan kor och långhus. (SöKy 130 1:a och 4:e uppl, SHM mbild). Prästgård: Öja (medeltida belägg saknas).

Malms kyrka, teckning ur Johan Peringskiölds *Monumenter i Södermanland* från 1684. Foto: KB.

Runstenar: Sö 63 (kyrkan, försvunnen), 64 (Fågelö, försvunnen), 65 (Djulfors).

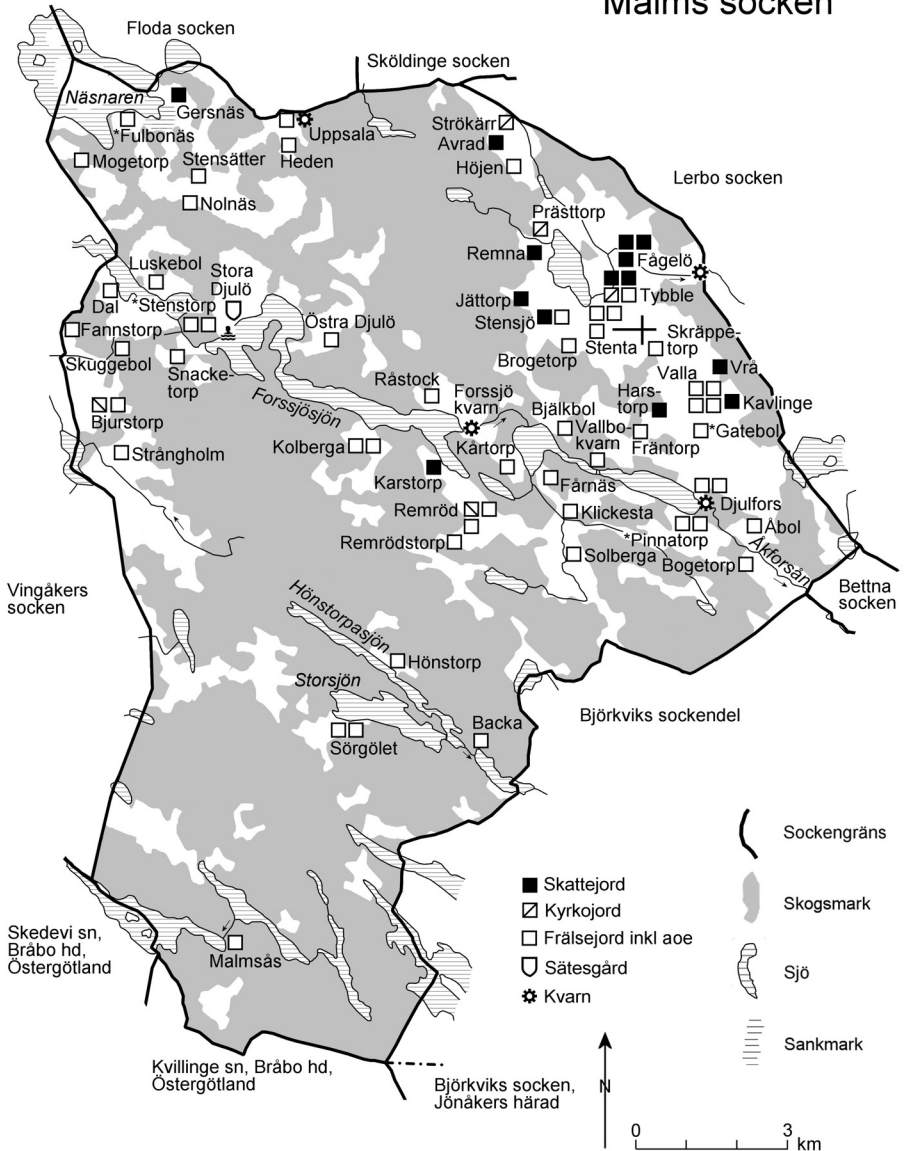
Antal jordeboksenheter enligt SÖH 1543/51 (1562/68)

	sk	skuj	ky/pb	kyuj	aoe	fr
Avrad	1 (1)	--	--	1 (1)	--	--
Backa	--	--	--	--	--	1 (1)
Bjurstorp	--	--	1 (0)	--	0 (1)	1 (1)
Bjälkbol	--	--	--	--	--	1 (1)
Bogetorp	--	--	--	--	--	1 (1)
Brogetorp	--	--	--	--	--	1 (1)
Dal	--	--	--	--	--	1 (1)
Djulfors	--	--	--	--	--	2 (2)
Djulö	--	--	--	--	--	1 (1)
Fannstorp	--	--	--	--	--	1 (1)
Fräntorp	--	--	--	--	--	1 (1)
*Fulbonäs	--	--	--	--	--	1 (1)
Fågelö	3 (3)	--	--	--	--	--
Fárnäs	--	--	--	--	--	1 (1)
*Gatebol	--	--	--	--	--	1 (1)
Gersnäs	1 (1)	--	--	--	--	--

	sk	skuj	ky/pb	kyuj	aoe	fr
Harstorp	--	--	--	--	--	1 (1)
Heden	--	--	--	--	--	1 (1)
Höjen	--	--	--	--	--	1 (1)
Hönstorp	--	--	--	--	--	1 (1)
Jättorp	1 (1)	--	--	--	--	--
Karstorp	1 (1)	--	--	--	--	--
Kavlinge	1 (1)	0 (1)	--	--	--	--
Klickesta	--	--	--	--	--	1 (1)
Kolberga	--	--	--	--	0 (1)	2 (1)
Kårtorp	--	--	--	--	--	1 (1)
Luskebol	--	--	--	--	--	1 (1)
Malmsås	--	--	--	--	--	0 (1)
Mogetorp	--	--	--	--	--	1 (1)
*Pinnatorp	--	--	--	--	--	2 (0)
Prästtorp	--	--	1 (0)	--	--	0 (1)
Remna	1 (1)	--	--	--	--	--
Remröd	--	--	1 (0)	--	1 (1)	1 (2)
Remrödstorp	--	--	--	--	--	1 (1)
Råstock	--	--	--	--	--	1 (1)
Skräppetorp	--	--	--	--	--	1 (1)
Skuggbol	--	--	--	--	--	1 (1)
Snacketorp	--	--	--	--	--	1 (1)
Solberga	--	--	--	--	--	1 (1)
Stensjö	1 (1)	--	--	--	--	1 (1)
Stenstorp	--	--	--	--	0 (2)	2 (0)
Stensätter	--	--	--	--	--	1 (1)
Stenta	--	--	--	--	0 (2)	2 (0)
Strångholm	--	--	--	--	--	1 (1)
Strökärr	--	--	1 (1)	--	--	2 (2)
Sörgölet	--	--	--	--	--	2 (2)
Tybble	2 (2)	--	1 (1)	--	--	--
Uppsala	--	--	--	--	--	1 (1)
Valla	--	--	--	--	--	4 (4)
Vallbokvarn	--	--	--	--	--	1 (1)
Vrå	0 (1)	--	--	--	--	--
Åbol	--	--	--	--	--	1 (1)
Överby	--	1 (0)	--	--	--	0 (1)
SUMMA	12 (13)	1 (1)	5 (2)	1 (1)	1 (7)	51 (48)

Dessutom: *skkvamn*: Fågelö 0 (1), Uppsala 0 (1), *aoekvarn*: Stenta 0 (1), *frkvamn*: Djulfors 1 (1).

Malms socken

Kartan visar Malms socken under 1550-talet (SöH).

- Avrad** 1464 *hæther Affradhe* (EbAp 28/1) – 9 G, 8 f.
SöH $\frac{1}{2}$ **sk**, 1554 **1 sk**.
1 kyuj (Viks rd).
1464 får Peder Torstensson i Fågelö fasta på avgärdatorpet A som han köpt av Olof Halstensson (se Tybble) (EbAp 28/1).
- Backa** 1535 *Backa* (GHj s 684) – låg vid Lundsbolssjöns norra ände där Sundstugan nu är belägen (GeomJb LSA C70–5:1, 1689).
SöH **1 fr**, 1559 **1 aoe**, 1568 **1 fr**.
1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en gård, indraget som sakfallsgods av Brita Mickelsdotter (Ärnäsätten), som sår $3\frac{1}{2}$ spann, har äng till 12 lass hö, fiskevatten och mulbete till nödtorften; räntar $3\frac{1}{2}$:0 avradspn, 0:12 gästningspn, 6 dagsverken och fodring (AoE 29 A); indragningen till arv och eget förefaller delvis baserad på en förväxling av B med Backa, Vingåkers sn.
1564 återfår Brita Mickelsdotters barn den gård i B som frändömts deras mor (se Klastorp, Vingåkers sn) (HH 13 s 120).
- Bjurstorp** 1520 *Biwrtorp* (Kh 53 f 5) – 9 G, 7 e.
SöH **1 dky**, till Linköpings domkyrka, 1554 **1 aoe**.
1 fr (Knut Knutsson /Lillie av Ökna).
1520 säljer Kristina Birgersdotter (sparre över blad), änka efter Jöns Eriksson (Rosenstråle), till biskop Hans Brask en gård i B som årligen räntar 2:0 pn och $\frac{1}{2}$ pund bast (Kh 53 f 5).
1531 upptas i Gustav I:s jordebok ett torp som räntar 2:0 pn danska (K 1 f 101v).
1547 byter Ivar Fleming bort en gård, som räntar 0:12 pn, till Anna Nilsdotter (Bese) (se Sjöholm, Vingåkers sn) (UUBp 7/8).
1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget ett torp, indraget 1539 från Hans Brask för sakören, som sår 6 spann, har äng till 30 lass hö, fiskevatten och mulbete till nödtorften; räntar $2\frac{1}{2}$ pund smör och fodring (AoE 29 A).
- Bjälkbol** 1535 *Bielkeboll* (GHj s 684) – 9 G, 7 g.
SöH **1 fr** (Lars Kafle).
- Bogetorp** 1508 *Bodetorp* (UUBp 12/6), 1551 *Boatorph* (SöH 1551:11) – 9

G, 6 g.

SöH **1 fr** (Erik Karlsson /Gyllenstierna/).

1508 säljer Knut Nilsson (halv stjärna över vågskura) en gård som räntar 0:12 pn till Anna Karlsdotter (Vinstorpaätten) (se *Pinnatorp) (UUBp 12/6).

1540 ger Anna Karlsdotter B som räntar 0:12 pn till sina barn (se *Pinnatorp) (EbAp 2/5).

Brogetorp

1429 *i Brotorp* (B 16 f 337v, avskr), 1534 *Broetorp* (DjAp 3/8 1573, vid), 1551 *Broatorph* (SöH 1551:11), 1555 *Brotorp* (RAp 3/7) – 9 G, 7 g.

SöH **1 fr**, 1556 **1 aoe**, 1568 **1 frt**.

1429 är Olof i B nämndeman vid häradstinget (B 16 f 337).

1534 ärver Karin Josefsdotter (Djulaätten) B som räntar 0:12 pn (se Djulö, Stora) (DjA E 5662 avskr, DjAp 3/8 1573, vid).

1544 får Anna Eriksdotter (björnlår) i morgongåva en gård som räntar 0:6 pn (se Stenta) (RAp 25/12).

1555 säljer Karin Eriksdotter (björnlår) och hennes syster Cecilia Eriksdotter torpet B som räntar 0:6 pn till Gustav I (se DMS 2:3 s 193) (RAp 3/7).

1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget det torp, han köpt 1555, som sår 5 spann, har äng till 10 lass hö, fiskevatten och mulbete till nödtorften; räntar 0:6 landgillespn, 1:0 gästningspn, 0:6 dagsverkspn och fodring (AoE 29 A).

1563 tilldöms Arvid Håkansson en gård av Erik XIV:s nämnd (se DMS 2:3 s 193) (HH 13 s 85).

Dal

1535 *Dall* (GHj s 684) – 9 G, 7 e.

SöH **1 fr** (Knut Knutsson /Lillie av Ökna/)

1553 omnämns i samband med en gränssyn en 'stav' i D:s äng vid 'ängshaget' som är mellan D och Ödesdal, Vingåkers sn, 'hart när vid sjön' (DjAp 18/9).

Djulfors

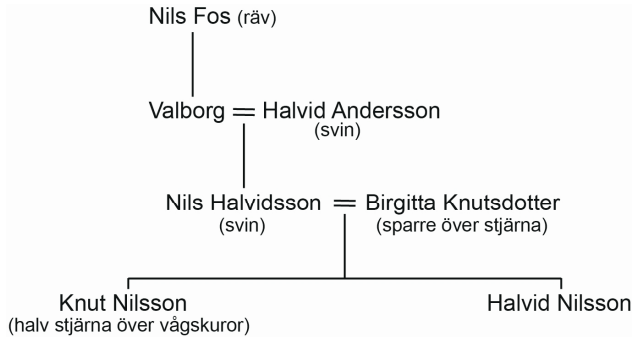
1303 *de Iørforsi* (DS 1405 or), 1366 *i Iurfors* (DS 7353), 1429 *i Iulfors* (UUBp 1/5) – 9 G, 7 g.

SöH **2 fr** (Erik Karlsson /Gyllenstierna/).

1 frkvarn (Erik Karlsson /Gyllenstierna/).

Djulfors är sätesgård för Nils Fos (räv), sannolikt redan 1399 men säkert före 1429 (RAp u d, se SDHK 15116; UUB E 176 f 36; B 16 f 337) då han omnämns som död, därefter för Halvid Andersson (svin) 1429–44 (UUBp 1/5, TrKyApp 2/3), som tidigare skrivit sig till Grysta, Sköldinge sn, och förvärvat D ge-

nom sitt gifte med Nils dotter Valborg (RAp 3/4 1440, RAP odat nr 162, se SDHK 24250) – Halvids son Nils Halvidsson 1453 (RAp 13/2) som senare flyttar till *Pinnatorp, och sonson Halvid Nilsson 1490 (RAp 17/12), vilken omnämns som död 1498 (RAp 25/3).

Tavla över Halvid Anderssons närmaste släktkrets ovan; någon fullständig utredning av hans släkt har ännu inte publicerats men den – särskilt Knut Nilssons gren – har i äldre genealogisk litteratur ibland kallats Forsäätten (se PHT 1901 s 138, SoH 1959 s 177, 182, AH s 379, PHT 1964 s 177 n 53, SMP bd 2 sp 756 f, SoH 1985 s 266, JaVa s 17–21; jfr SMP bd 2 sp 752, SMV s 831).

1303 omnämns Magnus i D som faste (DS 1405).

1366 och 1367 är Ingevast i D faste vid häradstinget (DS 7353, DS 7561).

1410 byter Nils Fos till sig 2:0:7:4 i D av Peter Olofsson (sköld kluven av sågskura) mot jord i Lisstorp, Björkviks sn, Väla, Sköldinge sn, och Åttersta, Österåkers sn, (UUBp E 176 f 36).

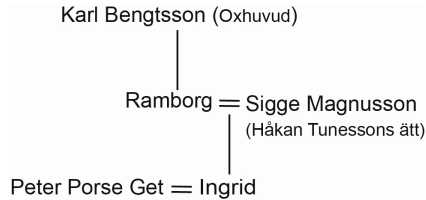
1429 vittnar Styrbjörn i Valla och Lars Ragvaldsson på häradstinget att de hade hjälpt Nils Fos, som är död, då denne avsiktligt hade förstört ett gränsmärke ('rättan stav ... uppkastade och brände') som stod i ängen mellan D och Valla (B 16 f 337).

1508 säljer Knut Nilsson (halv stjärna över vågskura) till Anna Karlsdotter (Vinstorpaätten) 'ett herresäte' D, som räntar 4:0 pn, och D kvarn som räntar 4 tön mjöl, 0:6

- pn och 4 x 10 ålar så stora att varje 10-tal väger ett pund (se *Pinnatorp) (UUBp 12/6).
- 1540 ger Anna Karlsdotter D, som räntar 4:0 och en kvarn sammastädes som räntar 4 tön mjöl och 0:6 pn, till sina barn (se *Pinnatorp) (EbAp 2/5).

Djulö, Stora 1333 *in ... et Vestredyulum* (DS 2960) – 9 G, 7 e.

Djulö är sätesgård för riddaren Peter Porse Get på 1380-talet (Top nr 380), hans sonson Jöns Get 1474–98 (RAp 25/6, RAp 7/6)¹⁰ och dennes svärson Josef Pedersson (Djulaätten) 1503(?)–1518 (SApp nr 880b, HH 39:521) under vilkens långvariga vistelse i Finland även Jöns änka Gertrud Påvelsdotter utfärdar brev på D 1505 (SApp nr 423). Efter Josefs död skriver sig dottern Anna Josefsdotters make Gustav Kafle till Djulö 1531–34 (RAp 8/9, DjAp vid 3/8 1578), och därefter hennes syster Gertrud Josefsdotters make Jöran Knutsson (Svan) 1544–61 (SvRA I s 380, Stiernman I s 217, 248). Se vidare AH s 123 f.

Källa: ÄSF I s 100 f.

- 1333 överlåter Karl Bengtsson (Oxhuvud) sin jord i D och Östra Djulö till Sigge Magnusson (Håkan Tunessons ätt) (DS 2960).
- 1334 byter Sigge Magnusson till sig 0:1:0:6 i D och jord i Östra D av Vårfruberga kloster mot jord i Gredby, Lilla Väsby, Vik och Vålnäs, Fogdö sn (DS 3037).
- 1334 byter Sigge Magnusson till sig en del av D och jord i *Wæræng* (oidentifierad ort) av Vårfruberga kloster mot jord i Järsta och Viggeby, Fogdö sn (DS 3097–98).
- 1338 ger Sigge Magnusson 0:0:7½ till sin hustru Elena Gislesdotter (Sparre av Aspnäs) (se Stäringe, Årdala sn) (DS 3382).

¹⁰ Enligt en i äldre litteratur förekommande ostrykt uppgift (utan årtal) som återgår på Hans Brasks släktbok skrev sig även Peters son Erik Get till Djulö (HBSb s 30/31).

1534 skiftar Gustav Kafle och Jakob Persson Västgöte arv på D efter Josef Pedersson, hans första hustru Ingrid Jönsdotter (Get) och hans son Jöran Josefsson varvid arvingarna är Josefs döttrar, Anna, gift med Gustav, Karin, gift med Jakob, och Gertrud.

Döttrarna får vid skiftet var sin tredjedel av D och därutöver fördelas arvet så att Karin får D kvarn, som räntar 3 tön mjöl och 1 pund ål, och jord i Brogetorp, Kolberga, Malmsås, Mogetorp, Snacketorp, *Stenstorp och Stenta, denna sn, Torp, Husby sn, Berga, Vadsbro sn, i Backa, Vingåkers sn, Sörby, Årdala sn, Kärrsjö och Valinge, Stigtomta sn, Stensund och *Torp, Trosa sn, vidare i Västbo hd i Småland: Åshuvud, Kulltorps sn, Hakarp, Strand och Vä, Reftele sn.

Anna får på sin lott jord i Nolnäs, Skuggebol, Strångholm och Sörgölet, denna sn, Bonneråd, Botorp, Glopphälla och Klastorp, Vingåkers sn, Hacksta, Björkviks sn, Jönåkers hd, *Lisleby, ?Västerljungs sn, Yttersta, Barva sn, Hjältberga, Simtuna sn, Uppland, Borringe, Älvestads sn, Östergötland, vidare i Västbo hd i Småland: Lövås, Anderstorps sn, Vissö, Bredaryds sn, Rakaryd, Forsheda sn, Häreryd, Gnosjö sn, Strömhult, Långaryds sn, och Dye, Reftele sn.

Gertrud får Forssjö kvarn och jord i Luskebol, Remröd och Remrödstorp, denna sn, Juresta och Näset, Floda sn, *Träcksta, Vadsbro sn, Barksätter, Kulltorp och Vintergatan, Vingåkers sn, Grömsta, Lästringe sn, Dalsjö, Torsåkers sn, och Klacka, Västerljungs sn, allt i Södermanland, vidare i Västbo hd i Småland: Haghult, Femsjö sn, Vipparp, Forsheda sn, Reftele, Väcklinge och Ölmestad, Reftele sn. (DjA E 5662 avskr, DjAp 3/8 1573 vid).

1550 får Vincent Nilsson 'på D' ett försvarelsebrev av Gustav I (GR 21 s 341).

1553 förrättar Hans Klasson (Bielkenstierna) lagmanssyn mellan D och Sjöholm, Vingåkers sn, varvid nämnden redovisar att de vid synen funnit råmärken enligt följande: den första på *Rödhäll* vid sjön nedanför Värmbol, den andra som kallades *Ringhe råå* inte så långt därifrån, vilka båda var 'skövlade och fördärvade', varför 'vi samma stavar och råmärken varken gilla eller ogilla kunde' förrän ett antal vittnen svor på att de mindes dessa råmärken som oskövlade och laggilla. Därefter hittades en annan laggill stav, inte långt

därifrån på andra sidan sjön från Rödhäll, liggande i *Dals engh*, vid ängshagen som ligger mellan Dal och Ödesdal, Vingåkers sn, alldeles intill sjön, vilken stav på den sidan sjön markerar gränsen mellan D och Bonneråds (Vingåkers sn) ägor och 'som visar ifrån sig över sjön och genast in uppå den staven vid *Rödhäll som skövlad låg'. Därefter hittades tre andra råmärken in mot Sjöholm, en vid *Almoge wæghen på moon*, en annan vid *Degregöll* 'nedre vid sjön på *Staffholman*', vilka båda räknades som laggilla och 'visar ifrån sig och till holmen (Lilla) Skjuren som ligger i Näsnaren'.

På Lilla Skjuren finns en laggill stav, vilken 'några av bönderna kalla socknestav som han ock är'; Sjöholm med flera byar som ligger i Vingåker, Nästorp och några fler byar i Floda sn och *Fulbonäs i denna sn, 'alla deras ägor skjuta sig in till för:ne stav på Skjuren. Så att de ägor som tillhör D sträcker sig allestads på land in till för:de sjö Näsnaren, gränsande på den ena sidan till *Fulbonäs ägor och på den andra till Sjöholms ägor'. Gränsen mellan D:s och *Fulbonäs ägor har enligt nämnden av ålder och 'heden hös' gått från nämnda *Degregöll* till Skjuren och därifrån till en sten som ligger i sjön vid *Fulbonäslandet som heter *Fulbonäs sten och därifrån vidare till *Kråkudden där ännu en stav finns. Nämndens slutsats blir att en del av det synade området som rätteligen tillhör D nu brukas av Sjöholm, närmare bestämt en del av Mogetorp. (DjAp 18/9)

Vid Trolleträsk, en sankmark på södra sidan av Djulösjön, ca 700 m söder om nuv Stora Djulö finns en källaruin (RAÄ 11:1) med måtten ca 10 x 14 m, exklusive två källarhalsar, som under medeltiden låg på en holme ca 100 m från stranden. (Lovén 1996 s 301).

Djulö, Östra 1333 *in Østredyulum* (DS 2960), 1424 *Diwla och Diwlborum* (RAp 22/11) – 9 G, 7 f.

SöH 1 fr (Peder Fleming, 1562 Lars Fleming).

Östra Djulö är sätesgård för Anders Matsson (Hålbönäsätten) 1440–42 (RAp 7/7, UUBp 14/10), hans änka Ingrid Larsdotter (hjørthorn) 1450–65 (RAp 27/3, RAp 26/5) och därefter hans kusinbarns halvbror kaniken Karl Andersson (två och en halv lilja) 1465–70 (EbA strg 1, APS 1400). – Lars Persson (Fleming) 1562 (FoR, jfr AF 2 s 83, AH s 129) och därefter hans bror Henrik Fleming 1565 (HH 13 s 174). Se även AH s 129 f.

- 1333 överlåter Karl Bengtsson (Oxhuvud) sin jord i D till Sigge Magnusson (Håkan Tunessons ätt) (se Djulö, Stora) (DS 2960).
- 1334 byter Sigge Magnusson till sig 0:0:0:10 i D av Vårfruberga kloster (se Djulö, Stora) (DS 3037).
- 1334 och 1338 se Djulö, Stora.
- 1424 tilldöms Anders Andersson (tre rutor), på sitt skifteslags vägnar, av häradstinget rätt att efterforska den vedergäld eller gods, var helst de kan finnas, som käranden skulle ha fått för 'halvt D och Djulborum' vilket med två domar avhänts dem. Nämnden kan nämligen 'varken finna eller bespörja' den vedergäld eller gods som skulle ha givits för den del av D som käranden har gått miste om. (RAp 22/1)
- 1487 lägger biskop Kort i Strängnäs 0:0:11:1 i Östra D med det underliggande torpet Kolberga till den S:t Eriks prebenda som han grundar i Strängnäs domkyrka (RAp 22/12).

Duveholm Se *Stenstorp.

Eriksberg Se *Pinnatorp.

Fannstorp 1535 *Fantztorp* (GHj s 684) – 9 G, 7 d.
SöH **1 fr** (Jöns Olofsson /Gyllenhorn/, 1562 Sigrid Klasdotter /Kyle/).

Forssjö(kvarn) 1439 i *Forsædthom* (RApp 18/5), 1534 *Forse quernn* (DjAp 3/8 1573 vid), 1551 *Forssa quarn* (SöH 1551:11) – 9 G, 7 f – jfr Stenta.

1439 bekräftar Johan och Sune i F sina föräldrars donation av några hus till Askaby kloster (RApp 18/5).

1533 byter systrarna Karin och Gertrud Josefsdöttrar (Djulaätten) gods så att Gertrud får en halvdel av kvarnen och kvarnströmmen i F som ligger på Stenta ägor och hennes syster Karin får jord i bolbyn Stenta (DjA E 5662).

1534 ärver Gertrud Josefsdotter F kvarn som räntar 4 tön mjöl, 0:6 pn och 20 ålar (se Djulö, Stora) (DjA E 5662 avskr, DjAp 3/8 1573, vid).

1544 får Kristina Larsdotter (Sparre av Rossvik) i morgongåva en kvarn som räntar 3 pund mjöl, 20 ålar och fodring (se Lagmansö, Vadsbro sn) (LibCa 94, I:14).

1562 tilldöms Mauritz Jöransson (Svan av Djulö) av Erik XIV:s nämnd en halv kvarn i F, vilken hans mor Gertrud ärvt efter sina föräldrar men som därefter med orätt indragits under Gustav I:s arv och eget i samband med att denne köpte två gårdar i Stenta av Anna Erikسدotters (björnlår) systrar och landborna då hävdade att kvarnen låg på Stenta ägor (HH 13 s 51).

Fräntorp 1535 *Frennatorp* (GHj s 684) – 9 G 7 g.
SöH **1 fr** (Mats Kagg).

*Fulbonäs

(Katrineholm) 1383 *Fulbonæs* (RAP 2/6) – nu Katrineholms gård (9 G, 8 e).
SöH **1 fr** (Knut Knutsson /Lillie av Ökna).
1383 byter Bo Jonsson (Grip) till sig torpet F av biskop Tord i Strängnäs (se Tuna, Ytterselö sn, Selebo hd) (RAP 2/6).
1547 byter Ivar Fleming bort en gård, som räntar 0:20 pn, till Anna Nilsdotter (Bese) (se Sjöholm, Vingåkers sn) (UUBp 7/8).
1553 se Djulö.

Fågelö

1355 *in villa Fulu* (DS 5139), 1389 *i Fulo* (RAP 8/5) – 9 G, 7 g – äldre övergivet bebyggelseläge (RAÄ 318) ca 700 m nordväst om nuvarande (GeomJb LSA C3:220, 1647).
SöH **3 sk** 0:3:2:3½ + 0:2:0:3½ + 0:2:0:3½, 1557 0:3:2:2 + 0:2:0:3 + 0:2:0:3.
1557 **1 skkvarn**, till största sk.
1355 ingår Nils, sakristan i Strängnäs domkyrka, för sin egen del och på sin bror Tyrgils vägnar en överenskommelse med Notholm Eggardsson (Bralsthorp), fogde i Södermanland, gällande de årliga utlagorna från brödernas ägor i F och *Knuz næs* (nu Fågelönäs) (DS 5139).
1385 (omkr) intygas att ett byte som Gudsten säger sig ha gjort med ärkedjåknen Jöns Petersson inte kunnat fullföljas då Gudsten och hans hustru endast ägde 0:0:1:1 i F vilket var 0:0:1 mindre än Gudsten lovat i bytet. Herr Jöns som dessutom skulle ha fått jord i Tybble och mot Gudstens jordar bytt bort en gård i Strängnäs får nu behålla gården och Gudsten 'blir vid sitt' (RAP odat nr 66, se SDHK 11829).
1389 är Jöns i F nämndeman vid häradstinget och 1391 är han faste (RAP 8/5, RAP 25/7).
1401 är Peter i F faste vid häradstinget (SD 54).

- 1403–1410 är Jöns i F omnämnd som nämndeman vid häradstinget och på räfsteting (EbAp 3/11, UUB E 176 f 36).
- 1437 är Nils i F faste vid häradstinget (UUBp 12/10).
- 1459 får Peder Torstensson i F fasta på 0:0:5:1, liggande mitt i byn och 'vid västra fårorna', vilken jord han köpt av sin hustrus bröder Olof och Lars Halstensöner (EbAp 17/11).
- 1464 se Tybble.
- Fårnäs** 1535 *Förenes* (GHj s 684) – 9 G, 7 g.
SöH **1 fr** (Lars Kafle).
- *Gatebol** 1482 i *Gadebol* (RAp 1/6) – bortodlat bebyggelseläge (RAÄ 314) ca 800 m sydväst om Valla (LSA C70–138:1, 1695).
SöH **1 fr** (Lars Kafle).
1482 är Mats i G faste vid häradstinget (RAp 1/6).
- Gersnäs** 1424 i *Gærseæs* (RApp 17/10) – 9 G, 8 e.
SöH **1 sk**.
1424 antecknas Peder Kristiernsson i G som vittne i en egendomstvist (RApp 17/10).
- Harstorp** 1389 i *Haraldztorpe* (RAp 8/5) – 9 G, 7 g – övergivet bebyggelseläge (RAÄ 311) ca 1 km västsydväst om Valla (LSA C70–138:1, 1695).
SöH **1 fr** (Per Brahe).
1389 är Fastulf i H nämndeman vid häradstinget (RAp 8/5).
1447 är Styrbjörn i H faste vid häradstinget (RAp 2/12).
1480 är Erik i H nämndeman vid lagmansting (RAp 13/11).
- Heden** 1508 *Heedhen* (UUBp 12/6), 1540 *Heden* (EbAp 2/5) – 9 G, 8 e.
SöH **1 fr** (Lars Turesson /Tre rosor/, 1562 Lars Fleming).
1508 säljer Knut Nilsson (halv stjärna över vågskura) en gård som räntar 1:1 pn till Anna Karlsdotter (Vinstorpaätten) (se *Pinnatorp) (UUBp 12/6).
1540 ger Anna Karlsdotter en gård som räntar 0:9 pn till sina barn (se *Pinnatorp) (EbAp 2/5).
- Höjen** 1508 *Høgen* (UUBp 12/6) – 9 G, 8 f.
SöH **1 fr** (Lars Turesson /Tre rosor/, 1562 Gabriel Kristiernsson /Oxenstierna/).
1508 säljer Knut Nilsson (halv stjärna över vågskura) en gård som räntar 0:9 pn till Anna Karlsdotter (Vinstorpaätten) (se *Pinnatorp) (UUBp 12/6).

- 1540 ger Anna Karlsdotter en gård som räntar 0:9 pn till sina barn (se *Pinnatorp) (EbAp 2/5).
- Hönstorp** 1381 *Hønsestorp* (RApp 16/5), 1443 i *Honsatorp* (RAp 23/12), 1445 i *Hønsestorppe* (RAp 16/1) – 9 G, 6 f.
SöH **1 fr** (Karl Holgersson /Gera/).
1381 skänker Bo Jonsson (Grip) torpet H till det ärkedjäknedöme han grundar vid Strängnäs domkyrka (se Fyrby, Blacksta sn) (RApp 16/5).
1413 skänker Nils Bosson (Natt och Dag) torpet H, som tidigare ägts av Sigge Magnusson (Håkan Tunessons ätt), till ärkedjäknedömet i Strängnäs domkyrka (se Fyrby, Blacksta sn) (SD 1745).
1443 skänker väpnaren Magnus Jönsson västra gården i H till S:t Andreas altare i Strängnäs domkyrka (RAp 23/12).
1445 är Olof i H faste vid häradstinget (RAp 16/1).
1464 är Olof Gustavsson i H vidervaroman vid häradstinget (EbAp 2871).
- Jättorp** 1535 *Iettetorp* (GHj s 683) – 9 G, 7 f.
SöH **1 sk** (1551 0:1:1:4).
- Karstorp** 1535 *Karstorp* (GHj s 684) – 9 G, 7 f.
SöH $\frac{1}{2}$ **sk** (1551 0:0:1:2), 1554 **1 sk**.
- Katrineholm** se *Fulbonäs.
- Kavlinge** 1347 i *Caflunge* (DS 4201), 1389 i *Kaflunge* (RAp 8/5), 1400 i *Kaflunge* (RAp 2/10) – 9 G, 7 f.
SöH **1 sk** 0:2:0:6, med skuj i Tolfta, Lerbo sn.
1347 omnämns Ragmund i K som faste (DS 4201).
1365 är Kåre i K nämndeman vid häradssyn (DS 7201).
1389–1425 är Karl i K vid många tillfällen omnämnd som nämndeman vid häradstinget (RAp 8/5, UUBp 13/1).
1413 se DMS 2:3 s 66, 83.
1470 är Hans i K nämndeman vid häradstinget (RApp 17/2).
- Klickesta** 1535 *Klistada* (GHj s 684), 1551 *Klikstada* (SöH 1551:11) – 9 G, 6 g.
SöH **1 fr** (Mats Kagg).
- Kolberga** 1487 *Colberga* (RAp 22/12) – 9 G, 7 f.
SöH **1 fr**, 1556 **1 aoe**.
1 fr (Peder Fleming).
1487 lägger biskop Kort i Strängnäs torpet K under Östra

- Djulö till den S:t Eriks prebenda som han grundar i Strängnäs domkyrka (RAp 22/12).
- 1534 ärver Karin Josefsdotter (Djulaätten) en gård som räntar 0:6 pn (se Djulö, Stora) (DjA E 5662 avskr, DjAp 3/8 1573, vid).
- 1544 får Anna Eriksdotter (björnlår) i morgongåva en gård som räntar 0:6 pn (se Stenta) (RAp 25/12).
- 1555 säljer Karin Eriksdotter (björnlår) och hennes syster Cecilia Eriksdotter en gård som räntar 0:6 pn till Gustav I (se DMS 2:3 s 193) (RAp 3/7).
- 1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget det torp, han köpt 1555, som sår 5 spann, har äng till 8 lass hö, fiskevatten och mulbete till nödtorften; räntar 0:6 landgillespn, 1:0 gästningspn, 0:6 dagsverkspn och fodring (AoE 29 A).
- 1563 tilldöms Arvid Håkansson en gård av Erik XIV:s nämnd (se DMS 2:3 s 193) (HH 13 s 85).
- Kårtorp** 1535 *Kåratorp* (GHj s 684) – 9 G, 7 f.
SöH **1 fr** (Mats Kagg).
- Luskebol** 1455 *Luskabol* (RApp 10/12) – 9 G, 7 e.
SöH **1 fr** (Jöran Knutsson /Svan/).
- 1455 ärver Ingrid Karlsdotter (Gädda) L som räntar ½:0 pn (se DMS 2:3 s 48) (RApp 10/12).
- 1534 ärver Gertrud Josefsdotter (Djulaätten) en gård som räntar 2:0 pn (se Djulö, Stora) (DjA E 5662 avskr, DjAp 3/8 1573, vid).
- Malmsås** 1474 *Malsøsaastørp* (RAp 25/6), 1555 *Malmsåss* (RAp 3/7) – 9 G, 5 e.
SöH 1556–68 **1 aoet** (1568 **1 frt**).
- 1474 skänker Jöns Get torpet M och jord i Toltorp, Vingåkers sn, till Krokeks kloster; med Jöns beseglar hans svärson Henning Fos (räv) och Nils Halvidsson (Djulforsätten) (RAp 25/6).
- 1534 ärver Karin Josefsdotter (Djulaätten) M som räntar 1 pund fisk och 1 pund bast (se Djulö, Stora) (DjA E 5662 avskr, DjAp 3/8 1573, vid).
- 1544 får Anna Eriksdotter (björnlår) i morgongåva en gård som räntar 0:6 pn (se Stenta) (RAp 25/12).
- 1555 säljer Karin Eriksdotter (björnlår) och hennes syster Cecilia Eriksdotter M som räntar 1 pund fisk till Gustav I (se DMS 2:3 s 193) (RAp 3/7).

- 1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget det torp, han köpt 1555; torpet räntar 1 pund torkad fisk (AoE 29 A).
- 1563 tilldöms M Arvid Håkansson av Erik XIV:s nämnd (se DMS 2:3 s 193) (HH 13 s 85).
- Mogetorp**
- 1534 *Moatorp* (DjAp 3/8 1573, vid), 1547 *Mootørp*, *Motørp* (UUBp 7/8, två brev) – 9 G, 8 e.
- SöH **1 fr** (Brita Mickelsdotter /Ärnäsätten/), 1559 **1 aoe**, 1568 **1 frt**.
- 1534 ärver Karin Josefsdotter (Djulaätten) halva M som räntar 1:0 pn (se Djulö, Stora) (DjA E 5662 avskr, DjAp 3/8 1573, vid).
- 1547 byter Ivar Fleming bort jord, som räntar 0:4 pn, till Anna Nilsson (Bese) (se Sjöholm, Vingåkers sn) (UUBp 7/8).
- 1553 se Djulö, Stora.
- 1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget ett torp, indraget som sakfallsgods av Brita Mickelsdotter, som sår 1½ spann, har äng till 8 lass hö, fiskevatten och mulbete till nödortfen; räntar 3½:0 avradspn, 0:12 gästningspn, 6 dagsverken och fodring (AoE 29 A).
- 1564 återfår Brita Mickelsdotters barn en gård i M som frändömts deras mor (se Klastorp, Vingåkers sn) (HH 13 s 120).
- Nolnäs**
- 1534 *Nordanäs* (DjAp 3/8 1573, vid), 1559 *Nordenäs* (AoE 29A) – i nuv Katrineholms tätort strax nordost om kyrkogården (GK, EK, LmA 04-kas-347 och -348).
- SöH 1560–61 **1 aonet**; ‘en torpastad’.
- 1534 ärver Anna Josefsdotter (Djulaätten) N som räntar 8 lass hö (se Djulö, Stora) (DjA E 5662 avskr, DjAp 3/8 1573, vid).
- 1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget ett torpställe, indraget som sakfallsgods av Brita Mickelsdotter, som har äng till 8 lass hö, och litet fiskevatten; räntar 0:6 pn och ½ pund torkad fisk (AoE 29 A).
- 1564 återfår Brita Mickelsdotters barn den frälsejord i B som frändömts deras mor (se Klastorp, Vingåkers sn) (HH 13 s 120).
- Nordanås** se Nolnäs.

*Pinnatorp

(nu Eriksberg) 1365 i *Pinnatorp* (DS 7201, avskr), 1465 i *Pinna torp* (RAP 21/9) – 9 G, 6 g (Eriksberg).

SöH 1551–60 **2 fr** (Erik Karlsson /Gyllenstierna/); jfr AH s 132.

*Pinnatorp är sätesgård för frälsemannen Peder Bengtsson (okänt sigill) före 1465 (RAP 21/9) då han omtalas som död och därefter (före 1490) för hans morbror Nils Halvidsson (svin) (UUBp 12/6 1508), vilken tidigare skrev sig till Djulfors.

1365 är Peder i P nämndeman vid häradstinget (DS 7201).

1410 är Ragvald i P faste vid häradstinget (UUB E 176 f 36).

1508 säljer Knut Nilsson (halv stjärna över vågskura) till Anna Karlsdotter (Vinstorpaätten) sin far Nils Halvidssons sätesgård P, som räntar 4:0 pn, och jord i Bogetorp, Djulfors, Heden, Höjen, Stensjö, Tybble och Uppsala, denna sn, Värskäl, Bettna sn, Fall, Grova, Lisstorp, *Nässengh, *Toretrygxtæg och Åsby, Björkviks sn, Hjulesta och Juresta, Floda sn, *Dylleness, Grannäs, Tolfta och Vik, Lerbo sn, Fyrö, Grysta och Staväng, Sköldinge sn (UUBp 12/6).

1540 ger Anna Karlsdotter, änka efter Erik Eriksson (Gyllenstierna, d 1502), till deras gemensamma barn Karl, Jöran, Katarina, Kristina och Magdalena, sina köpegods, nämligen P, som räntar 4:0 pn, och jord i Bogetorp, Djulfors, Heden, Höjen, Stensjö, Tybble och Uppsala, denna sn, Värskäl, Bettna sn, Fall, Grova, Lisstorp och *Toretrygxtæg, Björkviks sn, Hjulesta och Juresta, Floda sn, *Dylleness, Grannäs, Tolfta och Vik, Lerbo sn, Fyrö, Grysta och Staväng, Sköldinge sn, samt jord i Axbergs och Lillkyrka snr i Närke och Rytterne sn i Västmanland.

Annas och Eriks barn får godsen som vederlag för Eriks arvegods i Danmark, vilka han i sin livstid sålde. För köpeskillingen hade Erik köpt gods i Sverige av Svante Nilsson (Natt och Dag), vilken efter Eriks död velat återköpa dem av Anna som då 'hasteligt och oövertänkt' sålt tillbaka godsen utan att inhämta samtycke av sina söner som vid den tiden 'ej var i landet'. (EbAp 2/5)

Prästtorp

1535 *Prestetorp* (GHj s 684) – 9 G, 8 f.

SöH **1 ky**, 1554 **1 fr** (Arvid Klasson /Uggla/), 1559 **1 aoe**,

1568 **1 frt.**

- 1550 förlänar kungen för 'behaglig tid' torpet P, som tidigare legat under prästbordet, till kyrkoherden Elof Påvelsson (Hjort av Vilsta) (GR 21 s 253).
- 1552 byter kungen bort torpet P till Anna Josefsdotter (se Ärnäs, Kärnbo sn, Selebo hd) (GR 23 s 52).
- 1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en gård, indragen som sakfallsgods av Brita Mickelsdotter (Ärnäsätten), som sår 6 spann, har äng till 10 lass hö, fiskevatten och mulbete till nödtorften; räntar 0:6 avradspn, 0:12 gästningspn, 6 spann korn, ½ pund smör, 6 dagsverken och fodring (AoE 29 A).
- 1564 återfår Brita Mickelsdotters barn den frälsejord i B som frändömts deras mor (se Klastorp, Vingåkers sn) (HH 13 s 120).

Remna

- 1535 *Ransnöö* (GHj s 683), 1551 *Rammnan* (SöH 1551:11) – 9 G, 8 f.
SöH **1 sk.**

Remröd

- 1398 *i Remaredhe* (ShSp 2/11) – 9 G, 6 f.
SöH **1 pb**, 1554 **1 aoe** 0:4.
1 fr (Anna Klemetsdotter /Hogenskild/, 1562 Gertrud Josefsdotter /Djulaätten/).
1 fr (Anna Klemetsdotter /Hogenskild/).

Remröd är sätesgård för Peder Olofsson (sköld kliven av sågskura) 1395–1417 (UUB E 175 nr 35, SD 2341) – Johan Jönsson (okänt sigill) 1456–59 (StrLBp 18/5, RAp 14/3).

- 1398 se Göttersta, Floda sn.
1399 är Peter i R nämndeman vid räfsteting (RAp, se SDHK 15116).
1400 se Viby, Bettna sn och Näs, Floda sn.
1400 se Viby, Bettna sn.
1407 se Askö, Österåkers sn.
1417 se DMS 2:3 s 51.
1438 intygar Olof Håkansson i Yxta att han fått 1 läst korn av Sigge Ulfsson, ärkedjåkne i Strängnäs, för sin del i R som Sigge Magnusson (Håkan Tunessons ätt) hade pantsatt (före 1360) till Olofs far för 60:0 pn (UUBp 12/3).
1440 ger Sigge Ulfsson 0:0:2 i R till S:ta Annas prebenda i Nyköping (ShSp 2/4).
1451 ger Sigge Ulfsson, nu biskop i Strängnäs, en gård till

- domkyrkan som själagåva (se DMS 2:3 s 37) (RAp 4/4).
- 1459 säljer Johan Jönsson i Remröd och hans hustru Ingrid Larsdotter (Lilja, Fjällskäfteätten) 0:0:1, som är Ingrids arvejord, till Håkan Vassing (se Åttersta, Österåkers sn) (RAp14/3).
- 1472 ger väpnaren Nils Johansson i *Träcksta, Vadsbro sn, 0:0:2 till sin hustru Katarina som förbättring av hennes morgongåva (se Torp, Husby sn) (UUBp 22/1).
- 1534 ärver Gertrud Josefsdotter (Djulaätten) en gård som räntar 2:0 pn (se Djulö, Stora) (DjA E 5662 avskr, DjAp 3/8 1573, vid).
- 1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en gård, indragen från S:ta Annas prebenda i Nyköping, som sår 10 spann, har äng till 12 lass hö, fiskevatten och mulbete till nödtorften; räntar 2:0 landgillespn, 4 pund bast och fodring (AoE 29 A).
- Remrödstop** 1472 *Remaredes torp* (UUBp 22/1) – 9 G, 6 f.
SöH **1 fr** (Anna Klemetsdotter /Hogenskild/, 1562 Gertrud Josefsdotter /Djulaätten/).
- 1472 ger väpnaren Nils Johansson i *Träcksta halva R, som han ärvt efter sin dotterson Ragnar Nilsson, till sin hustru Katarina som förbättring av hennes morgongåva (se Torp, Husby sn) (UUBp 22/1).
- 1487 är Lars Nilsson i R faste vid häradstinget (UUBp 27/1).
- 1534 ärver Gertrud Josefsdotter (Djulaätten) jord som räntar 0:5 i R (se Djulö, Stora) (DjA E 5662 avskr, DjAp 3/8 1573, vid).
- Råstock** 1464 *i Rothstok* (EbAp 28/1), 1551 *Rostok* (SöH 1551:11) – 9 G, 7 f.
SöH **1 fr** (Kristina Larsdotter /Sparre av Rossvik/, 1562 Måns Pedersson /Lilliehöök/).
- 1464 är Olof i R faste vid häradstinget (EbAp 28/1).
- 1544 får Kristina Larsdotter (Sparre av Rossvik) i morgongåva en gård som är stubbejord; gården räntar 1:0 avradspn, lika mycket för en humlegård och därutöver fodring (se Lagmansö, Vadsbro sn) (LibCa 94, I:14).
- Skräppetorp** 1544 *Skreppetorp* (LibCa 94, I:14, avskr), 1551 *Skræppetorph* (SöH 1551:11) – 9 G, 7 g.
SöH **1 frt** (Kristina Larsdotter /Sparre av Rossvik/, 1562 Måns Pedersson /Lilliehöök/, 1568 öde).

- 1544 får Kristina Larsdotter (Sparre av Rossvik) i morgongåva en gård som är stubbejord och räntar 0:5 pn (se Lagmansö, Vadsbro sn) (LibCa 94, I:14).
- Skuggebol** 1534 *Skogeboda* (DjAp 3/8 1573, vid), 1551 *Skuggeboda* (SöH 1551:11) – 9 G, 7 e.
SöH **1 fr** (Brita Mickelsdotter /Ärnäsätten/), 1559 **1 aoe**, 1568 **1 fr**.
1534 ärver Anna Josefsdotter (Djulaätten) S som räntar 0:18 pn (se Djulö, Stora) (DjA E 5662 avskr, DjAp 3/8 1573, vid).
1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en gård, indragen som sakfallsgods av Brita Mickelsdotter, som sår 6 spann, har äng till 20 lass hö, fiskevatten och mulbete till nödtorften; räntar 4:0 avradspn, 0:12 gästningspn, 6 dagsverken och fodring (AoE 29 A).
1564 återfår Brita Mickelsdotters barn S som frändömts deras mor (se Klastorp, Vingåkers sn) (HH 13 s 120).
- Snacketorp** 1487 *i Snaggatorp* (UUBp 27/1) – 9 G, 7 e.
SöH **1 fr** (Brita Mickelsdotter /Ärnäsätten/), 1559 **1 aoe**, 1568 **1 fr**.
1487 är Hüge i S faste vid häradstinget (UUBp 17/1).
1510 säljer Jöns Eriksson (Rosenstråle) och hans hustru Kristina Birgersdotter en gård som räntar 1:0 pn till Josef Pedersson (Djulaätten) (RAp 14/2).
1534 ärver Karin Josefsdotter (Djulaätten) S som räntar 1:0 pn (se Djulö, Stora) (DjA E 5662 avskr, DjAp 3/8 1573, vid).
1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en gård, indragen som sakfallsgods av Brita Mickelsdotter, som sår 2 spann (uppgift om äng saknas), har fiskevatten och mulbete till nödtorften; räntar 2:0 avradspn, 0:6 gästningspn, 6 dagsverken och fodring (AoE 29 A).
1564 återfår Brita Mickelsdotters barn S som frändömts deras mor (se Klastorp, Vingåkers sn) (HH 13 s 120).
- Solberga** 1429 *i Solberga* (?B 16 f 337v, avskr), 1535 *Solbergha* (GHj s 684) – 9 G, 6 g – övergivet bebyggelseläge (RAÄ 172:1) ca 800 m söder om Klickesta (LSA C70–92:1, 1743).
SöH **1 fr** (Mats Kagg).
1429 är Jöns i ?S nämndeman vid häradstinget (B 16 f 337); belägget kan avse något annat Solberga i häradet.

Stensjö

- 1370 *i Stynsy* (DS 8165 or), 1379 *i Stensyo* (DS 9965) – 9 G, 7 g.
SöH **1 sk** 0:2:1:4.
1 fr (Lars Turesson /Tre rosor/, 1562 Gabriel Kristiernsson /Oxenstierna/).
- 1370 får Margareta i Tavesta, Sköldinge sn, fasta på 0:0:3½ i S och jord i Tybble, denna sn, samt i *Lislatorp, Bettna sn, vilka jordar hon bytt till sig av Olof Sop i Flenmo, Mellösa sn (DS 8165).
- 1379–91 är Peder i S ett flertal gånger omnämnd som nämndeman vid häradstinget (DS 9965, RAP 27/9).
- 1447 är Ulf i S faste vid häradstinget (RAP 2/12).
- 1464 är Lars i S ombud för Olof Halstensson vid häradstinget (se Tybble) (EbAp 28/1).
- 1508 säljer Knut Nilsson (halv stjärna över vågskura) en gård som räntar 2:0 pn till Anna Karlsdotter (Vinstorpaätten) (se *Pinnatorp) (UUBp 12/6).
- 1540 ger Anna Karlsdotter en gård som räntar 2:0 pn till sina barn (se *Pinnatorp) (EbAp 2/5).

*Stenstorp

(Duveholm)

- 1485 *Stenstorp* (RAP 18/9) – 9 G, 7 e (Duveholm).
SöH **2 fr** (Brita Mickelsdotter /Ärnäsätten/), 1559 **2 aoe**.
- 1485 intygar Jöns Get att han köpt två gårdar i S för de pengar han fått av biskop Kort som betalning för jord i Hagersta, Lunda sn, och Vik, Stigtomta sn (RAP 18/9, DMS 2:3 s 105, 193).
- 1534 ärver Karin Josefsdotter (Djulaätten) två gårdar som sammanlagt räntar 4:7 pn (se Djulö, Stora) (DjA E 5662 avskr, DjAp 3/8 1573, vid).
- 1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget två gårdar, indragna som sakfallsgods av Brita Mickelsdotter, som vardera sår 7 spann, har äng till 20 lass hö, fiskevatten och mulbete till nödtorften; gårdarna räntar vardera 4:6 avradspn, 0:12 gästningspn, 6 dagsverken och fodring (AoE 29 A).
- 1564 återfår Brita Mickelsdotters barn de gårdar i S som frändömts deras mor (se Klastorp, Vingåkers sn) (HH 13 s 120).

Stensätter

- 1424 *i Stensäter* (RAP 30/9) – låg i nuv Katrineholms tätort, till största delen norr om järnvägen, tomten ungefär vid korsningen Kyrkogatan-Skolgatan (GK, LmA: 04-sma-3, år 1684; -484, -486, -487, -489, åren 1904–06).
SöH **1 fr** (Jöns Olofsson /Gyllenhorn/).

1424 är Erik i S faste vid häradstinget (RAp 30/9).

Stenta

1424 i *Stenhultom* (RAp 22/11) – 9 G, 7 g.

SöH 1557 **1 fr** (Erik Karlsson /Gyllenstierna/), 1559 **1 aoe** ('möllaregården'), redovisas vissa år i Forssjö + **1 aoe**.

1 fr (Kristina Larsdotter /Sparre av Rossvik/, 1562 Måns Pedersson /Lilliehöök/); redovisas vissa år i Forssjö.

1 fr (Anna Eriksdotter /björnlår/), 1556 **1 aoe**.

1424 är Magnus i S nämndeman vid lagmansting (RAp 22/11).

1460 är Anders i S faste vid häradstinget (DN 16:210).

1533 byter Karin Josefsdotter (Djulaätten) till sig jord i S mot Forssjö kvarn, som anges vara avgärdaenhet till S som är bolbyn (se Forssjö) (DjA E 5662).

1534 ärver Karin Josefsdotter (Djulaätten) en gård som räntar 4:0 pn (se Djulö, Stora) (DjA E 5662 avskr, DjAp 3/8 1573, vid).

1538 vittnar Jöns Nilsson i S, som fordom varit framlidne Erik Johanssons (Ulv) tjänare, att Vincent Lunge låtit sin skrivare förfalska ett jordebrev för att komma i besittning av Erik Johanssons gods i Norge (UUBp 24/6).

1544 får Kristina Larsdotter (Sparre av Rossvik) i morgongåva en gård om 0:0:10 som räntar 4:0 avradspn och fodring (se Lagmansö, Vadsbro sn) (LibCa 94, I:14).

1544 ger Jakob Västgöte som morgongåva till sin hustru Anna Eriksdotter (björnlår) en gård i S, som räntar 3 ½:0 pn, och jord i Brogetorp, Kolberga och Malmsås, denna sn, Sörby, Årdala sn, Kärrsjö, Råby, *Smedstorp, Valinge och Vik, Stigtomta sn, samt i Stensund och *Torpa, Trosa sn (RAp 25/12); jfr DMS 2:2 s 84f, 2:3 s 193.

1555 säljer Anna Eriksdotters systrar Karin Eriksdotter och Cecilia Eriksdotter en gård i S, som räntar 3 ½:0 pn, till Gustav I (se DMS 2:3 s 193) (RAp 3/7).

1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget den gård kungen köpt 1555, som sår 18 spann, har äng till 30 lass hö, fiskevatten och mulbete till nödtorften; räntar 5:0 landgillespn, 1:0 gästningspn och 0:6 dagsverkspn. Dessutom redovisas en kvarn i S som räntar 6 spann mjöl och 8 torkade ålar, samt den intilliggande 'möllaregården' som sår 2 ½ spann, har

äng till 6 lass hö och räntar 0:12 avradspn och 0:12 gästningspn. (AoE 29 A)

1562 se Forssjö.

1563 tilldöms en gård i S Arvid Håkansson av Erik XIV:s nämnd (se DMS 2:3 s 193) (HH 13 s 85).

Strångholm

1534 *Strongeholm*(?) (DjAp 3/8 1573, vid), 1551 *Strongholm* (SöH 1551:11) – 9 G, 7 e – nu i Östra Vingåkers sn.

SöH **1 fr** (Brita Mickelsdotter /Ärnäsätten/), 1559 **1 aoe**.

1534 ärver Anna Josefsdotter (Djulaätten) en gård som räntar 2:0 pn (se Djulö, Stora) (DjA E 5662 avskr, DjAp 3/8 1573, vid).

1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en gård, indragen som sakfallsgods av Brita Mickelsdotter, som sår 10 spann, har äng till 20 lass hö, fiskevatten och mulbete till nödtorften; räntar 4:0 avradspn, 0:12 gästningspn, 6 dagsverken och fodring (AoE 29 A).

1564 återfår Brita Mickelsdotters barn en gård i S som frändömts deras mor (se Klastorp, Vingåkers sn) (HH 13 s 120).

Strökärr

1548 *Strøkerstorp* (SöH 1548:5) – 9 G, 8 f.

SöH **1 ky** (Viks rd), kallas 1552 'nybygge' (vissa år 'öde').

1560 får Elof Pávelsson, kyrkoherde i Malms sn, kungligt brev på att han får behålla torpet S fritt under prästbordet (GR 29 s 471).

Sörgölet

1381 *Suttergudhe* (RApp 16/5), 1413 *Suthergirdhe* (SD 1745 or), 1551 *Sødergårde* (SöH 1551:11) – 9 G, 6 f.

SöH **1 fr** (Johan Åkesson /Natt och Dag/).

1 fr (Brita Mickelsdotter /Ärnäsätten/), 1559 **1 aoe**, 1568 **1 fr**.

1381 skänker Bo Jonsson (Grip) torpet S till det ärkedjäknedöme han grundar vid Strängnäs domkyrka (se Fyrby, Blacksta sn) (RApp 16/5).

1413 skänker Nils Bosson (Natt och Dag) torpet S, som tidigare ägts av Sigge Magnusson (Håkan Tunessons ätt), till ärkedjäknedömet i Strängnäs domkyrka (se Fyrby, Blacksta sn) (SD 1745).

1534 ärver Anna Josefsdotter (Djulaätten) S som räntar 0:6 pn (se Djulö, Stora) (DjA E 5662 avskr, DjAp 3/8 1573, vid).

1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en gård, indragen som sakfallsgods av Brita Mickelsdotter, som sår 2 spann, har äng till 10 lass hö, fiskevatten och

mulbete till nödtorften; räntar 0:12 avradspn, 0:12 gästningspn, 6 dagsverken och fodring (AoE 29 A).

1564 återfår Brita Mickelsdotters barn den gård i S som frändömts deras mor (se Klastorp, Vingåkers sn) (HH 13 s 120).

Tybble

1347 *in Thygbile* (DS 4201), 1358 *i Thybele* (DS 5849) – 9 G, 8 g – övergivet bebyggelseläge (RAÄ 304) ca 700 m sydsydväst om nuvarande (LSA C70–136:2, 1747).

SöH **2 sk** 0:2:2 + 0:2:2.

1 ky 1552 0:2:2, 1568 öde.

1554–61 **1 fr** (Lars Turesson /Tre rosor/).

Till Tybble skriver sig Peter djäkn (bomärkessigill) 1370–90 (DS 8165, RAp 7/6), under dessa år ett flertal gånger omnämnd som underhäradshövding i Oppunda och 1386 (RAp 25/4) som tidigare länsman i Floda och Lerbo fjärdingar.

1347 omnämns Ulf i T som faste (DS 4201).

1358 är Gregers i T faste vid häradstinget (DS 5849).

1370 byter Olof Sop i Flenmo, Mellösa sn, bort 0:0:0:2 i T till hustru Margareta i Tavesta (se Stensjö) (DS 8165).

1384 se Vik, Lerbo sn.

1385 (omkr) ogiltigförklaras vid häradstinget ett jordbyte som skulle ha omfattat bl a 0:0:0:2 T (se Fågelö) (RAp odat nr 66, se SDHK 11829).

1386 överlåter Peder djäkn i T och hans hustru Ingrid Pedersdotter till Bo Jonsson (Grip), som betalning av en skuld, 0:0:8½ i T och jord i Viby, Bettna sn, Rogsta, Kila sn och Skeplinge, Lunda sn; Peder meddelar att skulden har uppstått medan han var Bo Jonssons länsman i Floda och Lerbo fjärdingar och att 'det brast i minom räkenskap' då han redovisade uppdraget (RAp 25/4, DMS 2:3 s 95, 109).

1403 är Lars i T nämndeman vid gränssyn och 1410 är han faste vid häradstinget (EbAp 3/11, SD 1328).

1423 ärver Germund Larsson (Lilja, Fjällskäfteätten) 0:0:1 i T (se Lida, Flens sn) (RAp 11/4, UUBp 11/4).

1429 är Ulf i T nämndeman vid häradstinget (B 16 f 337).

1445 är Påvel i T faste vid häradstinget (RAp 16/1).

1464 får Peder Torstensson i Fågelö fasta på 0:0:1 i T, med ett avgärdatorp i Avrad, och en annan jord om 0:1 i östra änden av T, vilka jordar Peder köpt av Olof Halstensson (EbAp 28/1).

1466 är Gustav i T faste vid häradstinget (DRAp 8/11).

- 1508 säljer Knut Nilsson (halv stjärna över vågskura) den gård där Johan i T bor, vilken räntar 0:3 pn, till Anna Karlsdotter (Vinstorpaätten) (se *Pinnatorp) (UUBp 12/6).
- 1540 ger Anna Karlsdotter en gård i T som räntar 0:3 pn till sina barn (se *Pinnatorp) (EbAp 2/5).

Uppsala

- 1424 *i Vpsalum* (RAp 30/9) – 9 G, 8 e.
SöH 1559 **1 skkvarn**.
1 fr (Lars Turesson /Tre rosor/, 1562 Gabriel Kristiernsson /Oxenstierna/).
- 1424 är Johan i U faste vid häradstinget (RAp 30/9).
1469 är Peder i U faste vid häradstinget (ShSp 1/7).
- 1508 säljer Knut Nilsson (halv stjärna över vågskura) en gård i U, som räntar 0:9 pn, till Anna Karlsdotter (Vinstorpaätten) (se *Pinnatorp) (UUBp 12/6).
- 1540 ger Anna Karlsdotter en gård som räntar 0:9 pn till sina barn (se *Pinnatorp) (EbAp 2/5).

Valla

- 1429 *Walla* (B 16 f 337, avskr), 1551 *Valla* (SöH 1551:11) – 9 G, 7 g.
SöH **4 fr** (Per Brahe).
- 1429 vittnar Styrbjörn i V under ed på häradstinget om ett gränsmärke (stav) mellan V och Djulfors som förstörts avsiktligt (se Djulfors) (B 16 f 337).

Vallbokvarn

- 1482 *vid Valaquern* (RAp 1/6), 1551 *Valboquarn* (SöH 1551:11) – 9 G, 7 g – på platsen för nuv Stavtorp (LSA C 70–138:1, 1695).
SöH **1 fr** (Per Brahe).
1482 är Olof Johansson i V faste vid häradstinget (RAp 1/6).

Vrå

- 1554 *Wråå* (SöH 1554:11) – 9 G, 7 g – bebyggelseämningar (RAÅ 158:1) på övergivet bebyggelseläge ca 800 m sydost om Öja (GeomJb LSA C10:178–80, 1693).
SöH **1 sk** (Stora V).

Åbol

- 1535 *Åbool* (GHj s 684) – 9 G, 6 g.
SöH **1 fr** (Mats Kagg).

Överby

- 1303 *in Øfraby* (DS 1393), 1551 *Öffuerby* (SöH 1551:11) – 9 G, 7 g – övergivet äldre bebyggelseläge (RAÅ 166:1) ca 0,5 km sydsydost om nuvarande (LmA 04-sma-2, 1684).
SöH **1 skuj** (1551 0:0:0:4), 1568 **1 frt**.
1303 överlåter herr Tyrgils, kyrkoherde i S:t Nikolai sn, 0:0:1

- i Ö till sin kyrka som lösen för en skuld (se DMS 2:3 s 161 f) (DS 1393).
- 1552 får herr Elof, kyrkoherde i Malm, öppet brev att behålla Ö under prästbordet under sin tid som kyrkoherde (GR 23 s 80).
- 1560 byter Gustav I bort torpet Ö, som räntar $\frac{1}{2}:0$ pn, till Klas Åkesson (Tött) (GR 29 s 459).

Sköldinge socken

1313 *parochiam Skioldynge* (DS 1905).

1314 (?) *de Skioldunge* (DS 1947).

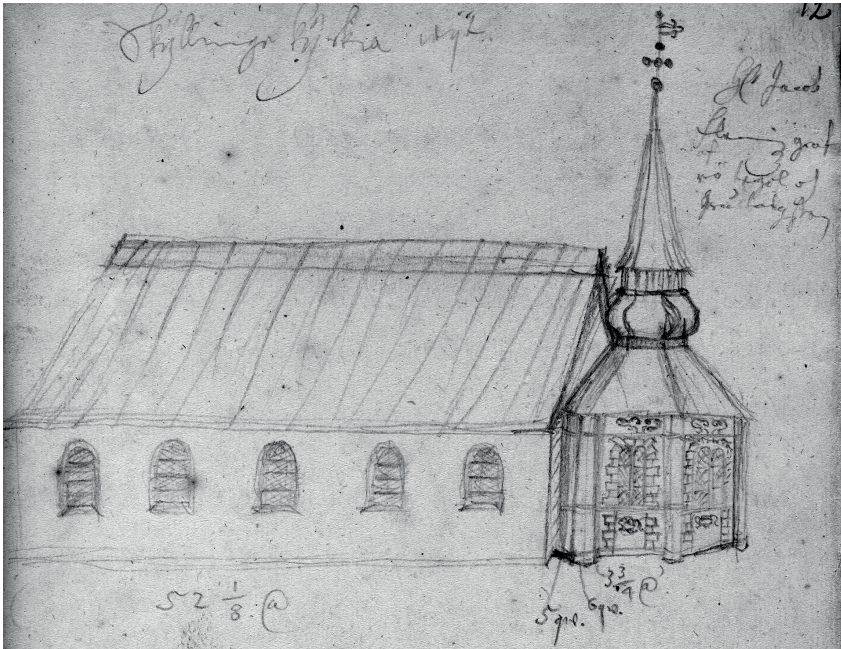
1329 *ecclesie Sciolungi* (DS 2715).

1355 *i Skiollunga sokn* (DS 5091).

Omfattning: Socknens omfattning var 1950 densamma som under medeltiden och 1500-talet.

Kyrka: Sannolikt under 1100-talet uppfördes en långsmal kyrkobyggnad (ca 28 x 6 m) av vilken endast återstår murpartier i den nuvarande kyrkans nordvästra hörn. Under sent 1200-tal eller tidigt 1300-tal utvidgades kyrkan österut och murarna höjdes något. Kyrkorummet försågs samtidigt med ett trätunnvalv, vilket någon gång under senmedeltiden ersattes med stjärnvalv. Spår av tunnvalvet är synliga i det nordöstra hörnet på kyrkvinden. Den nuvarande sakristian tillkom 1672, och uppgifter om dess medeltida föregångare saknas. Någon form av byggnadsverksamhet verkar emellertid ha ägt rum under 1300-talets senare del, då församlingen säljer jord till strängnäs-biskopen 1384 för att bekosta kyrkans 'byggning och skrud' (RAp 2/7). Peringskiölds teckning från 1686 visar exteriören efter 1650-talets om- och tillbyggnader, då kyrkan blev tvåskeppig genom tillkomsten av det södra sidoskeppet och det Ryningska gravkoret uppfördes i öster. Sannolikt revs då också det medeltida vapenhuset, men om detta saknas uppgifter. Konturerna av det medeltida korfönstrets form framträder på det norra skeppets östvägg men skymms delvis av högaltarskåpet. I östväggen finns även en liten skåpnisch, till större delen förbyggd av valpelaren, som kan ha använts för förvaring av altarkärl eller relikier.

På nordväggen till vänster om sakristians ingång återstår ett medeltida konsekrationsskors, men valvmålningarna i det norra sidoskeppet tillkom först vid 1600-talets början. Den medeltida dopfunten av sandsten dateras till omkring år 1200. Kyrkan har också flera medeltida träskulpturer i sin ägo; bland dessa dateras en madonna med Jesusbarnet till 1200-talets mitt och en biskop, okänt vilken, till samma århundrades andra hälft. Det välbevarade triumfkrcifixet dateras till 1400-talets andra hälft, liksom en Anna själv tredje-framställning. Högaltarskåpet, även det välbevarat, med en korsfästelse-scen som huvudmotiv är ett inhemskt arbete från omkring år 1500. Ytterligare inventarier av medeltida datum är en kyrkklocka, två ljuskronor, ett rökelsekar samt en primklocka med tillhörande träställning. (SöKy 50 1:a och 6:e uppl, Collmar s 460, SHM mbild)

Sköldinge kyrka, teckning ur Johan Peringskiölds *Monumenter i Södermanland* från 1684.
Foto: KB.

Runstenar: Sö 66 (vid kyrkan), 67 (Häringe, försvunnen), 68 (?Remmaråsen, försvunnen), 69 (Valla), 369 (fragment i kyrkan).

Antal jordeboksenheter enligt SÖH 1548/57 (1568)

	sk	kr	ky	jukl	aoe	fr
Björnmyra	--	--	0 (1)	--	--	--
*Bränntorp	--	--	--	--	--	1 (1)
Brogetorp	--	--	--	--	--	1 (1)
Dagslöt	--	--	--	--	--	1 (1)
Ekeby	--	2 (2)	--	--	--	--
Ekenäs	--	--	--	--	--	0 (1)
Ektorp	--	--	1 (1)	--	--	--
Fagerbjörk	--	--	--	--	--	1 (1)
Fimta	2 (2)	--	--	--	--	--
Fyrö	1 (1)	2 (2)	--	--	--	--
Gribotorp	--	--	--	--	--	1 (1)
Grysta	--	--	--	--	--	2 (2)
Hovmanstorp	--	--	--	--	--	1 (1)

sk	kr	ky	jukl	aoe	fr	sk
Hålbäck	--	--	--	--	--	1 (1)
Häringe	2 (2)	--	--	--	--	--
Hästedal	--	--	--	--	--	2 (1)
Kanntorp	--	--	1 (1)	--	--	--
Kärrtorp	--	--	1 (1)	--	--	--
Kölsta	--	--	--	--	2 (2)	--
Lind	--	--	--	--	--	2 (2)
Lindkulla	--	--	--	--	--	1 (1)
Pattala	--	--	--	--	--	1 (1)
Ramsta	1 (1)	1 (1)	--	--	--	--
Rocklunda	--	--	--	--	2 (2)	--
Rosendal	--	--	--	--	--	1 (1)
Skalunda	1 (1)	1 (1)	--	--	--	--
Sköldingeby	--	--	4 (4)	--	--	--
Springarbol	--	--	--	--	--	1 (1)
Staväng	--	--	--	--	--	1 (1)
*Svinbäcken	--	--	--	0 (1)	1 (0)	--
Tavesta	1 (1)	--	--	--	--	--
Tjugesta	2 (2)	--	--	--	--	--
Valingsätter	--	--	--	--	--	1 (1)
Valla	2 (2)	1 (1)	--	--	--	--
Valsta	--	2 (2)	--	--	--	0 (1)
Varbro	1 (1)	--	--	--	--	1 (1)
Vinsätter	--	--	--	--	--	1 (1)
Väla	2 (2)	--	--	--	--	--
Årby	1 (1)	2 (2)	--	--	--	--
Årsta	--	--	--	--	--	3 (0)
Åsa	1 (1)	1 (1)	--	--	--	--
Älvesta	--	--	--	--	--	1 (1)
SUMMA	17 (17)	12 (12)	7 (8)	0 (1)	5 (4)	25 (23)

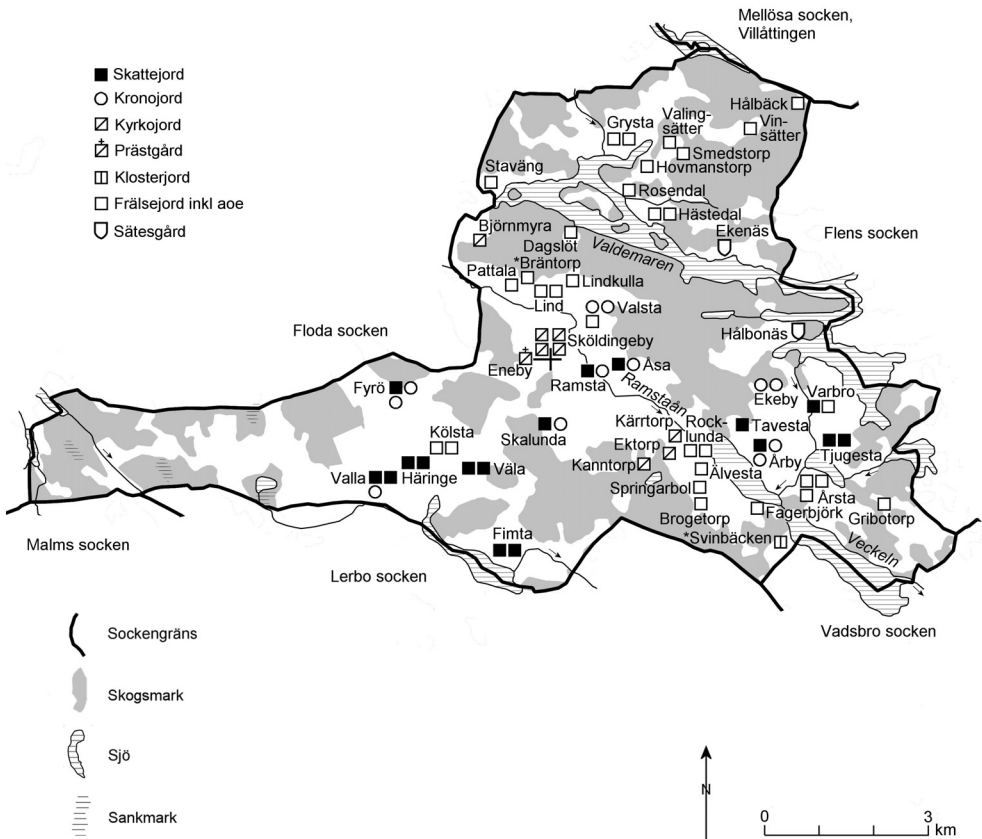
Dessutom redovisar längderna: *skkvamn*: Tjugesta 0 (2), *kyuj*: Valsta 1 (1), Årby 0 (1).

Björnmyra 1555 *Byörnmyre* (SöH 1555:15) – 9 G, 9 g.
SöH 1555 **1 ky**, 1568 **1 kyt**.

Brogetorp 1557 *Brotårp* (EbAjb) – 9 G, 8 h – övergivet bebyggelseläge (RAÄ 204:1) ca 700 m VN om Fagerbjörk (GeomJb LSA C8:20).
SöH **1 fr** (Märta Pedersdotter /Knagh/, 1559 Hans Persson /Forstenaätten/).

Sköldinge socken

Kartan visar Sköldinge socken under 1550-talet (SöH).

*Bräntorp 1557 *Brenttårp* (EbAjb) – låg ca 200 m öster om Pattala (GeomJb C8:16, 1688).

SöH **1 fr** (Anna Håkansdotter /Hålbönäsätten/).

Dagslöt 1557 *Dagxlöt* (EbAjb) – 9 G, 9 h.

SöH **1 fr** (Anna Håkansdotter /Hålbönäsätten/), 1568 **1 frt**, öde.

Ekeby 1346 *in Echeby* (EngsöAp 1/8), 1492 *i Ekeby* (C 27 VI, f 2, 3) – 9 G, 9 i.

SöH **2 kr**.

- 1346 får Karl Näskonungsson (delad sköld) 0:0:0:10 i E vid arvsifte efter sin svärmor Birgitta Jonsdotter (Aspenäsätten) (se Ekeby, Överselö sn, Selebo hd) (EngsöAp 1/8).
- 1429 är Peder i E faste vid häradstinget (UUBp 1/5); belägget kan ev avse Ekeby i Husby eller Vrena snr.
- 1459 är Olof i E faste vid häradstinget (EbAp 17/11); belägget kan ev avse Ekeby i Husby eller Vrena snr.
- 1465 är Lars i E faste vid häradstinget (DRAp 8/11).
- 1469 är Silvast i E faste vid häradstinget (ShSp 1/7); belägget kan ev avse Ekeby i Husby eller Vrena snr.
- 1491 påläggs Olof Get i E kronoavrad om $8\frac{3}{4}$ spann korn och hans granne Peder i E ska ge 1 tön korn (C 26 f 12v).
- 1492 uppbär Åke Jönssons (Svarte Skåning) fogde 8 spann korn vardera av landborna Olof och Peder i E; Peder ger därtill mata om 16 mark smör, 8 mark fläsk och 1 $\frac{1}{2}$ spann korn. (C 27 VI, f 2-3).
- 1511 uppbär Birgitta Hansdotters (Tott) fogde av Magnus i Tjugesta 3 mark (smör eller fläsk) mata för jord i E (C 35 f 103).

Ekenäs 1543 *Ekenes* (ÖgH 1543:1 s 64) – 9 G, 9 h.
SöH 1568 **1 fr**.

Ekenäs är sätesgård för Engelbrekt Larsson (Bölja) 1543 och 1559 (ÖgH 1543:1 s 64, SöH 1559:17 f 233v, HSH 2 s 64); jfr Hålbönäs nedan och AF 2 s 466.

Ektorp 1453 *i Eketorp* (RAp 15/2) – 9 G, 8 h.
SöH **1 ky** (1555 **1 pb**), 1560 **1 kyt**.
1453 säljer Nils Finkenow torpet E till S:ta Annas prebenda i Strängnäs domkyrka (se Älvesta) (RAp 15/2).
1464 är Ingevald i E faste vid häradstinget (EbAp 28/1).
1484 har S:ta Annas prebenda ett torp som räntar 0:6 pn, 1 pund smör och gengärd (A 15 f 25).

Eneby 1511 *aff Eneby* (C 35 f 103) – 9 G, 9 h – prästgård.
1511 uppbär Birgitta Hansdotters (Tott) fogde av Håkan i Tavesta 9 mark (smör eller fläsk) mata för jord i E (C 35 f 103).

Fagerbjörk 1461 *i mellan Faghrabirkia ... til Faghrabirkie* (RAp 2/2) – 9 G, 8 h.
SöH **1 fr** (Märta Pedersdotter /Knagh/, 1559 Hans Persson /Forstenaätten/).

- 1461 intygar väpnaren Karl Finkenow, på begäran av Julita klostrets sändebud broder Markus, att hälften av den skog som ligger mellan F och *Svinbäcken hör till F och den andra hälften tillhör *Svinbäcken som han sålt till klostret (RAp 2/2).
- 1510 (omkr) har Nils Bosson (Grip) en gård i F som han har köpt av Katarina Nilsdotter (Finkenow); räntar 1 tön korn och 0:10 pn (SkS E 8928).

Fimta

- 1411 *i Fimtom* (ShSp 7/11) – 9 G, 8 h.
SöH **2 sk.**
- 1411 se Löta, Bettna sn.
- 1416 byter Ermund i Väla till sig 0:0:1 i F av Algot i Ättersta, Österåkers sn mot jord i Ättersta, Österåkers sn (SD 2283).
- 1465 är Lars i F faste vid häradstinget (RAp 11/5).
- 1491 ingår Lars i F i en skattläggningsnämnd som pålägger Mats i F avrad om 2 tön korn och Peder i F 1 tön korn (C 26 f 11v, 12v).
- 1492 uppbär Åke Jönssons (Svarte Skåning) fogde avrad om 2 tön korn av Mats i F och 1 tön korn av Peder i F samt 2 pund fläsk, vidare 18 mark smör i mata av Mats och 1 pund fläsk och 14 mark smör av Peder (C 27 VI f 2, 3v).
- 1511 uppbär Birgitta Hansdotters (Tott) fogde mata av två gårdar i F: av en gård 3½ pund fläsk och ½ pund smör, av den andra 1 pund och 12 mark fläsk samt 16 mark smör (C 35 f 103).

Fyrö

- 1379 *i Fyry* (DS 10066) – 9 G, 9 g.
SöH **1 sk.**
2 kr.
- 1379 byter Bo Jonsson (Grip) bort 0:0:1 i F till Ingeborg Fadersdotter (se Banninge, Floda sn) (DS 10066).
- 1381 är Ingvar i F faste vid häradstinget (RAp 8/6).
- 1389 är Olof i F nämndeman vid häradstinget (RAp 8/5).
- 1416 är Nils i F faste vid häradstinget (SD 2283).
- 1491 ingår Ingvar i F i en skattläggningsnämnd varvid han själv taxeras till ½ setting tillsammans med Erik i Valsta och därutöver ska de två tillsammans erlægga ½:0 pn, så fördelat att Ingvar betalar 0:0:4 pn och Erik dubbelt så mycket; Ingvar ska dessutom göra 6 dagsverken och Sven i F 4 dagsverken. Sven påläggs tillsammans med Nils Johansson i Valla stadgeskatt motsvarande en halv setting och kronobonden Johan Magnusson i F påläggs

avrad om 8 spann korn (C 26 f 11v–13).

1492 uppbär Åke Jönssons (Svarte Skåning) fogde 1 ½ spann korn av 'änkan i F' och för F erlägger Karl i Granhed, Floda sn, 3 spann korn och 17½ mark smör och fläsk (C 27 VI f 1v, 2).

1511 uppbär Birgitta Hansdotters (Tott) fogde mata av Sven i F som ger ½ pund fläsk och 7 mark smör (C 35 f 102).

Gribotorp

1553 i *Grindetorp* (DjAp 18/9) – 9 G, 8 i – övergivet bebyggelse på impediment ca 1,2 km ostsydost om Årsta längs vägen mot Lovisedal (LmA 04-skö-85, 1822).

SöH **1 fr** (Anna Håkansdotter /Hålbönäsätten/).

1553 är Peder i G nämndeman vid lagmansting (DjAp 18/9).

Grysta

1372 i *Grymstom*(?) (DS X 160 or), 1453 *Westragrysta* (RAP 10/2), 1469 i *Grymstom* (ShSp 1/7) – 10 G, 0 h.

SöH **2 fr** (Anna Håkansdotter /Hålbönäsätten/ 1, Erik Karlsson /Gyllenstierna/ 1).

Grysta är sätesgård för Halvid Andersson (svin) 1424–25 (RAP 30/9, UUBp 13/1) som senare skriver sig till Djulfors, Malms sn.

1372 är Nils Kåre i G faste vid häradstinget (DS X 160).

1453 får kaniken Lars Säckes arvingar, som är hans systrar Margareta och Katarina och hans brorson Nils Halvidsson (Djulforsätten), behålla västra G och flera andra ej namngivna jordar efter en överenskommelse med domkyrkan gällande arvet efter Lars (RAP 10/2, RAP 13/2, se även DMS 2:2 s 118).

1460 och 1469 är Jöns i G faste vid häradstinget (RAP 8/11, ShSp 1/7).

1467 skiftar Anders och Mats Håkansöner (Hålbönäsätten) arv efter sin bror Magnus Håkansson varvid Anders får en gård i G och jord i Lind, Lindkulla och Pattala, denna sn, Ekeby och Sundby, Forssa sn, Harpsund, Mellösa sn, samt i Risinge och Skedevi snr i Östergötland och i Torpa och Torsås snr 'i Varend' (B 19:227).

1485 är Nils i G vidervaroman och 1487 är han faste vid häradstinget (UUBp 30/9, UUBp 27/1).

1508 säljer Knut Nilsson (halv stjärna över vågskura) en gård som räntar 3:0 pn till Anna Karlsdotter (Vinstorpaätten) (se *Pinnatorp, Malms sn) (UUBp 12/6).

1540 ger Anna Karlsdotter en gård som räntar 3:0 pn till sina

barn (se *Pinnatorp, Malms sn) (EbAp 2/5).

- Hovmanstorp** 1557 *Håmmanstårþ* (EbAjb) – 9 G, 9 h.
SöH **1 fr** (Anna Håkansdotter /Hålbönäsätten/).
- Hålbönäs** 1359 i *Hull* (DS 6116 b, avskr), 1419 *Hobones* (EbAp 15/2) – 9 G, 9 i.
- Hålbönäs är sätesgård för Håkan Andersson (Hålbönäsätten) 1419 (EbAp 15/2), hans son Anders Håkansson 1477–1481 (HH 31:112, RAP u d, se SDHK 30839) och sonson Håkan Andersson 1505–1519 (DbRh vol 26, RAP 12/9) – Peder Bryntesson (Lilliehöök), gift med Anna Håkansdotter (Hålbönäsätten), skriver sig till Hålbönäs 1534–1542 (SjSp 20/2, RAP 5/3) och efter hans död Annas styvfar Engelbrekt Larsson (Bölja) 1544–1555 (GR 16 s 684, GR 25 s 76; jfr Ekenäs ovan) – Anna Håkansdotter skriver sig till Hålbönäs 1557–1562 (HH 4 s 366, FoR) och efter hennes död styvsonen Anders Pedersson (Lilliehöök) 1565 (HH 13 s 174); jfr AH s 125 f.
- 1359 byter Anders Matsson (Hesdal, Hålbönäsätten) och Elin Ragvaldsdotter till sig 0:1 i H av Sköldinge kyrka (se Sköldingeby) (DS 6116 b).
- 1532 se Hästedal.
- Hålbäck** 1529 i *Holbek* (GR 6 s 178) – 10 G, 0 i.
SöH **1 fr** (Engelbrekt Larsson /Bölja/, 1559 Anna Håkansdotter /Hålbönäsätten/).
- 1529 är bonden Lars i H en av Södermanlands representanter vid riksmötet i Strängnäs (GR 6 s 178).
- 1532 ärver Ingrid Knutsdotter en gård i H som räntar ½:0 pn (se Hästedal) (Ihres 203:1).
- Häringe** 1384 i *Hæringom* (RAp 11/11) – 9 G, 8 g.
SöH **2 sk**.
- 1384 är Mats i H faste vid häradstinget (RAp 11/11).
- 1423 omnämns Stenar i H som nämndeman i synenämnd vid häradstinget (RAp 1423 u d, se SDHK 19981).
- 1433 är Stenar i H faste vid häradstinget (RAp 24/6).
- 1437 se Väla.
- 1437 är Sigge i H faste vid häradstinget (UUBp 12/10).
- 1491 taxeras hustru Kristina i H till en setting tillsammans med Nils Johansson i Valla medan Torsten i H ska erlägga stadgeskatt om 1:0 pn och matukorn: Lars Olofsson i H ska göra 4 dagsverken (C 26 f 12, 13).

- 1492 uppbär Åke Jönssons (Svarte Skåning) fogde skatten av Lars Olofsson i H som erlägger 3 spann korn och ½ spann råg i vinterskatt samt ½ spann resterande sommarskatteråg och vidare ger Lars tillsammans med Nils i Valla 15 mark fläsk och 1 höna; ?samma år erlägger Lars ytterligare 16 mark fläsk i mata och Torsten i H ger 1 pund fläsk (C 27 VI f 1, 3).
- 1511 uppbär Birgitta Hansdotters (Tott) fogde mata om 1½ pund fläsk och 15 mark smör av Erik i H, medan Lars i H ger 1 pund och 13 mark fläsk och 1 pund smör (C 35 f 102–103).

Hästedal

- 1305 *Hesdal* (DS 3272), 1345 *in Hezdall* (DS 3891 avskr), 1403 *aff Hyszdaal* (SD 358) – 9 G, 9 h.
- SöH **2 fr** (Engelbrekt Larsson /Bölja/), 1560 **1 fr** (Anna Håkansdotter /Hålbönäsätten/).

Hästedal är sannolikt sätesgård för Johan Hesdal 1305 (DS 1488), därefter med säkerhet för Mats Hesdal (Hålbönäsätten) 1337–1345 (DS 3272, DS 3891), och dennes son Anders Hesdal 1360–1403 (DS 6290, SD 358).

- 1532 ärver Ingrid Knutsdotter (sparre över blad), änka efter Håkan Andersson (Hålbönäsätten), efter sin (till namnet okända) dotter två gårdar i H, som räntar 4 tön korn, 1:0 pn och 2 pund smör, och jord i Hålbäck, Valingsätter och Vinsätter. Då Ingrids nye make Engelbrekt Larsson (Bölja) bestämt motsätter sig att hon gör något skifte med sina övriga döttrar, görs en särskild överenskommelse med Ingrids svärsöner, Peder Bryntesson (Lilliehök) och Peder Fleming, innebärande att om Engelbrekt överlever Ingrid och paret inte får några gemensamma barn får Engelbrekt behålla gårdarna under sin livstid; överenskommelsen godtas av Ingrids döttrar Anna och Karin. (IhreS 203:1, GiSi s 45)

Kanntorp

- 1453 *Kannatorp* (RAp 15/2) – 9 G, 8 h – övergivet bebyggelse-läge vid skogsväg ca 450 m västsydväst om Övre Ektorp (LmA 04-skö-132, 1867; EK).
- SöH **1 ky** (1555 **1 pb**), 1568 **1 kyt** (Viks rd).
- 1453 säljer Nils Finkenow torpet K till S:ta Annas prebenda i Strängnäs domkyrka (se Älvesta) (RAp 15/2).
- 1484 har S:ta Annas prebenda ett torp som räntar 0:6 pn, 1 pund smör och gengärd (A 15 f 25).

Kärrtorp

1453 *Kerratorp* (RAp 15/2) – 9 G, 8 h – övergivet bebyggelseläge på åkerholme ca 350 m norr om Nedre Ektorps (LmA 04-skö-48, 1786; EK).

SöH **1 ky** (1555 **1 pb**), 1568 **1 kyt** (Viks rd).

1453 säljer Nils Finkenow torpet K till S:ta Annas prebenda i Strängnäs domkyrka (se Älvesta) (RAp 15/2).

1484 har S:ta Annas prebenda ett torp som räntar 0:6 pn, 1 pund smör och gengärd (A 15 f 25).

Kölsta

1346 *in Kyustæ* (EngsöAp 1/8), 1378 *i Thyulstom* (DS 9721), 1424 *i Tiølstom* (RAp 9/9) – 9 G, 8 g.

SöH **2 aoe**, 1568 är en öde.

Kölsta är sätesgård för Olof Pedersson (hjorthorn) 1400 (RAp 2/10; SD 1229, RAp 1/6 1458) och hans änka Cecilia 1424 (RAp 9/9).

1346 får Karl Näskonungsson (delad sköld) 0:0:0:2 i K vid arvskifte efter sin svärmor Birgitta Jonsdotter (Aspenäsätten) (se Ekeby, Överselö sn, Selebo hd) (EngsöAp 1/8).

1378 och 1381 är Halvid i K faste vid häradstinget (DS 9721, RAp 13/1).

1424 säljer Olof Pederssons (hjorthorn) änka Cecilia i K och hennes son Tord Olofsson (kors i cirkel) jord i Närke (se Köpberga, Mellösa sn, Askers hd) (RAp 9/9).

1437 är Sven i K faste vid häradstinget (UUBp 12/10).

1491 utses Ermund i K till gårdeman för en skattläggningsnämnd och taxeras samtidigt till en setting med en utjord i Varbro. Hans granne Lars Sigvardsson i K taxeras till en setting tillsammans med Olof Pedersson i Årsta; Ermund ska dessutom göra 12 dagsverken och Lars hälften så många. Av kronojorden i K ska utgå avrad om 1½ spann korn. (C 26 f 11v, 13)

1492 uppbär Åke Jönssons (Svarte Skåning) fogde 1 spann korn i fodringsskatt för K (C 27 IV f 1).

1511 uppbär Birgitta Hansdotters (Tott) fogde 2 mark mata för K (C 35 f 103).

1530 byter Knut Andersson (Lillie av Ökna), på sin hustru Märta Jöransdotters (Stiernsköld) vägnar, till sig en gård som omfattar $\frac{2}{3}$ av K och gårdar i Kalsta, Lundsjö och Solberga, Floda sn, av sin bror Axel Andersson som ärvt de fyra gårdarna efter sin far, mot två gårdar i Gnista, Vaksala sn, i Uppland (se DMS 1:2 s 216) (EbAp 5/1, UUBp 5/1).

- 1539 säljer Ragvald Halvidsson till Knut Andersson den del av K som han ärvt efter Tord Olofsson, kyrkoherde i Öja (UUBp 9/3).
- 1551 uppmanas Knut Knutsson (Lillie av Ökna) att till kungen skicka de 'brev och bevis' han innehar på sin äganderätt till två gårdar i K (GR 22 s 34).
- 1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget två gårdar i K, som vardera sår 18 spann, har äng till 50 lass hö samt mulbete och fiskevatten till nödtorften; gårdarna som indragits 1554 som prebendegods räntar vardera 1½:0 avradspn, 2 pund och 3 spann korn, 1 pund smör, 1 pund fläsk, 6 dagsverken och fodring (AoE 29 A).
- Lind** 1467 *Lindh* (B 19:227, avskr), 1559 *Lindh* (SöH 1559:17) – 9 G, 9 h.
SöH **2 fr** (Anna Håkansdotter /Hålbonsätten/).
- 1467 ärver Anders Håkansson (Hålbonsätten) L efter sin bror Magnus (se Grysta) (B 19:227).
- Lindkulla** 1467 *Lindhekulla* (B 19:227, avskr), 1559 *Linddakulla* (SöH 1559:17) – 9 G, 9 h.
SöH **1 fr** (Anna Håkansdotter /Hålbonsätten/).
- 1467 ärver Anders Håkansson (Hålbonsätten) L efter sin bror Magnus (se Grysta) (B 19:227).
- Löve** se *Svinbäcken.
- Pattala** 1467 *Patela* (B 19:227, avskr), 1559 *Pattala* (SöH 1559:17) – 9 G, 9 h.
SöH **1 fr** (Anna Håkansdotter /Hålbonsätten/).
- 1467 ärver Anders Håkansson (Hålbonsätten) P efter sin bror Magnus (se Grysta) (B 19:227).
- Ramsta** 1491 *i Ramsta* (C 26 f 12) – 9 G, 9 h.
SöH **1 sk.**
1 kr.
- 1491 påläggs hustru Ingrid i R stadgeskatt om 2:0 pn, mata och matukorn med (C 26 f 12).
- 1492 uppbär Åke Jönssons (Svarte Skåning) fogde mata om 2 pund och 4 mark fläsk, 1 pund smör, och en höna av hustru Ingrid i R medan Erik i R ger 1 ½ pund korn (C 27 VI f 1v, 2v, 3v).
- 1511 uppbär Birgitta Hansdotters (Tott) fogde matan av R (C 35 f 103).

- Rocklunda** 1346 *in Roklundum* (EngsöAp 1/8), 1445 *i Roklundom* (RAp 16/1) – 9 G, 8 h.
- SöH **2 aoe.**
- 1346 får Karl Näskonungsson (delad sköld) 1:0 i R vid arvskifte efter sin svärmor Birgitta Jonsdotter (Aspenäsätten) (se Ekeby, Överselö sn, Selebo hd) (EngsöAp 1/8).
- 1445 är Hinse i R faste vid häradstinget (RAp 16/1).
- 1451 byter herr Jakob, kyrkoherde i Helgona sn, på sin sockenkyrkas vägnar bort hälften av R till kronan mot jord i Brandkärr och *Halsterkulla, Helgona sn (se DMS 2:2 s 165) (RAp 31/12).
- 1452 säljer Karl Finkenow tre gårdar i R till herr Peder i Tuna som köper gårdarna på Helga lekamens och S:ta Annas prebendas i Nyköping vägnar (UUB RoshS, odat avskr).
- 1465 är Lars i R faste vid häradstinget (RAp 11/5).
- 1487 säljer herr Peder i Tuna, prebendat i Nyköping, två gårdar i R till Karl Finkenows kusin Erik van Lipen, kanik i Uppsala (UUBp 31/1).
- 1487 säljer Erik van Lipen 0:6 i R och jord i Fagerhult, Vagnhärads sn, till Elin Larsdotter, änka efter Erik Ragvaldsson (stjärna) (UUBp 28/12, DMS 2:2 s 78).
- 1536 får fogden Nils (Eriksson) Smed frälse på en gård i R (se Bäck, Julita sn) (GR 11 s 40).
- 1537 skiftar Erik Arp bort västra gården i R till sin syster Ingrid och behåller själv den östra gården som är större (se Skalltorp, Vingåkers sn) (GuRoJb f 12328v).
- 1545 upplåter Anna Nilsdotter (Bese) till Karin Ingelsdotter (leopard), Erik Arps hustru, en gård i R och jord i Ättersta, Österåkers sn, samt Hagersta, Lunda sn, vilka jordar utgör Eriks morgongåva till Karin (GuRoJb 12328v-9); belägget för Hagersta saknas i DMS 2:3 s 105.
- 1559 redovisas under kungens arv och eget två gårdar i R, som vardera sår 11 spann, har äng till 60 lass hö samt mulbete och fiskevatten till nödtorften; gårdarna, som dömts från Ingrid Jönsdotter (Arp) för lönskaläge, räntar 0:3 avradspn, 18 spann korn, 1 pund smör, ½ pund fläsk, 6 dagsverken och fodring (AoE 29 A).

- Rosendal** 1557 *Rosendal* (EbAJb) – 9 G, 9 h.
SöH **1 fr** (Anna Håkansdotter /Hålbönäsätten/).
- Skalunda** 1359 *i Skalunda* (DS 6116b, avskr), 1391 *i Skalunde* (RAp 27/9) – 9 G, 9 h.
SöH **1 sk.**
1 kr.
1359 byter Anders Matsson (Hålbönäsätten) och Elin Ragvaldsdotter till sig 0:2 i S av Sköldinge kyrka (se Sköldingeby) (DS 6116 b).
1391 får Halvid Tomasson 0:0:0:4 i S som dellikvid för jord han sålt till Julita kloster (se Gäringe, Vingåkers sn) (RAp 27/9).
1405 är Erik och Peder i S fastar vid häradstinget (SD 662).
1430 och 1433 är Peder i S nämndeman/faste vid häradstinget (UUBp 13/1, RAp 24/6).
1436 är Peder i S vittne i rättsintyg (se Berga, Vingåkers sn) (RAp 30/6).
1437 och 1440 är Peder i S faste vid häradstinget (UUBp 12/10, UUBp 7/5).
1447 är Olof i S faste vid häradstinget (RAp 2/12).
1451 och 1453 är Karl i S faste vid häradstinget (RAp 9/2, RAp 27/1).
1487 omnämns Nils Olofsson i S som vittne till en jordtransaktion i Villåttingen (RAp 12/5).
1491 taxeras vid skattläggning de två gårdarna i S tillsammans till en setting (C 26 f 12).
1492 uppbär Åke Jönssons (Svarte Skåning) fogde av Bengt i S vinterskatt om 3 spann korn och 1 spann råg samt fodring (C 27 VI f 1v).
1507–11 uppbär Birgitta Hansdotters (Tott) fogde skatt och mata av S (C 35 f 35, 36, 103).
- Sköldingeby** 1359 *i Skiöldinge* (DS 6116 b, avskr), 1490 *i Skoldinge(?)* (RAp 17/12), 1548 *Sköllinghe* (SöH 1548:5) – 9 G, 9 h.
SöH **4 ky.**
1359 skänker Anders Matsson (Hålbönäsätten) och hans hustru Elin Ragvaldsdotter (initialsigill) 0:3 i S till Sköldinge kyrka med förbehållet att kyrkoherden ska ge dem 4 tön korn årligen i ränta av jorden och de behåller dessutom en humlegård; de byter vid samma tillfälle bort ytterligare 0:3 i S till kyrkan mot jord i Hålbönäs och Skalunda (DS 6116 b).

1490 är Peter Gerhardsson i S nämndeman (RAp 17/12).

- Smedstorp** 1560 *Smesbol* (SöH 1560:21) – 10 G, 0 h.
SöH 1560–62 **1 fr** (Anna Håkansdotter /Hålbönäsätten/).
- Springarbol** 1557 *Springarebol* (EbAJb) – 9 G, 8 h – nästan helt bortodlat bebyggelseläge ca 300 m sydsydost om Nedre Ektorp strax söder om vägen in till Rocklunda (GeomJb LSA C8:19, 1688. LmA 04-skö-132, 1867).
SöH **1 fr** (Märta Pedersdotter /Knagh/, 1559 Hans Persson /Forstenaätten/).
- Staväng** 1508 *Skaffengh* (UUBp 12/6) – 9 G, 9 h.
SöH **1 fr** (Erik Karlsson /Gyllenstierna/).
1508 säljer Knut Nilsson (halv stjärna över vågskura) en gård S som räntar ½:0 pn till Anna Karlsdotter (Vinstorpaätten) (se *Pinnatorp, Malms sn) (UUBp 12/6).
1540 ger Anna Karlsdotter en gård S som räntar ½:0 pn till sina barn (se *Pinnatorp, Malms sn) (EbAp 2/5).
- *Svinbäcken**
(nu Löve) 1449 *Swinabek* (RAp 19/7) – 9 G, 8 i (Löve).
SöH **1 aoet**, 1568 **1 jukt**.
1449 säljer Karl Finkenow till Julita kloster sin jord i S som ligger intill klostrets jord där (RAp 19/7).
1461 se Fagerbjörk.
1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget ett torp, där torparen sår 6 spann, har äng till 8 lass hö samt mulbete och fiskevatten till nödortfen; torpet räntar 1:0 pn och fodring och under det ligger utjorden *Segelsta utjord* som räntar ½:0 pn (AoE 29 A).
- Tavesta** 1370 *i Thafstum* (DS 8165) – 9 G, 8 h.
SöH **1 sk**.
1370 se Stensjö, Malms sn.
1426 och 1429 är Olof i T faste vid häradstinget (RAp 24/6, UUBp 1/5).
1490 är Håkan i T nämndeman i rannsakningsnämnd (RAp 17/12).
1491 ingår Håkan i T i en skattläggningsnämnd som taxerar hans egen gård till 1 setting och Håkan ska dessutom göra 12 dagsverken (C 26 f 11v, 13).
1492 uppbär Åke Jönssons (Svarte Skåning) fogde av Håkan i T vinterskatt om 1 tön korn och 2½ mark hampa samt

därutöver 1 pund matusmör som han restar med sommarskatten (C 27 VI f 1).

1511 uppbär Birgitta Hansdotters (Tott) fogde av Håkan i T mata om 1 pund 16 mark fläsk och 1 pund smör av T och därtill mata för jord i Eneby (C 35 f 102 f).

Tjugesta

1335 *in villa Kyustaa ... in Kyusta* (DS 3103), 1378 *i Kyustom* (DS 9721) – 9 G, 8 i.

SöH **2 sk.**

1561 **2 skkvarn.**

1335 byter Julita klostrets abbot Henrik, på klostrets vägnar, bort 0:0:0:18 i T till klostrets bryte Sigge i Berga, Julita sn mot jord i Bie och Kalsta, Floda sn (DS 3103).

1378–1401 är Karl i T ett flertal gånger nämndeman vid häradstinget (DS 9721, SD 54).

1399–1416 är Peder i T ett flertal gånger nämndeman vid häradstinget och en gång vid råfsteting (RAP 30/10, SD 2283).

1492 erlägger Lars i T 3 spann korn i vinterskatt och 12 mark matusmör som han restar med förra sommarskatten; Anund i T ger ½ pund smör i vinter- och sommarskatt samt 1 pund fläsk i vinterskatt (C 27 VI f 1).

1511 uppbär Birgitta Hansdotters (Tott) fogde mata av T varvid Magnus i T ger 2 pund fläsk och 12 mark smör och Ingevald i T ger ett fullvuxet får (C 35 f 102 f).

Valdemarsön

1329 *de Vamolsø* (DS 2695), 1532 *Walmarsön* (IhreS 203:1, avskr) – 9 G, 9 h.

På Valdemarsön har Mats 'av Vamolsö' sin sätesgård 1329 (DS 2695); han är möjligen identisk med den Mats Hesdal (Hålbönäsätten) som något senare skriver sig till Hästedal.

1532 överenskommer Engelbrekt Larsson (Bölja) med sina styvdöttrars män att han får halva V 'skog och äng', som kompensation för de kostnader han haft för styvdöttrarna, och att han får inneha egendomen så länge som villkoren medger i den överenskommelse han ingått om arvet efter en syster till styvdöttrarna. Därefter ska egendomen läggas under Hålbönäs (se Hästedal). (IhreS 203:1)

Valingsätter

1532 *Walingsäter* (IhreS 203:1) – 10 G, 0 h.

SöH **1 fr** (Engelbrekt Larsson /Bölja/, 1559 Anna Håkandsdotter /Hålbönäsätten/).

1532 ärver Ingrid Knutsdotter en gård i V som räntar 2:0 pn (se Hästedal) (IhreS 203:1).

Valla

1365 *i Walla* (DS 7201, avskr), 1366 *i Wallum* (DS 7353) – 9 G, 8 g.

SöH **2 sk.**

1 kr.

1365 är Olof i V nämndeman vid gränssyn och 1381 är han faste vid häradstinget (DS 7201, RAp 19/10).

1366–1381 är Ingeld i V ett flertal gånger faste vid häradstinget (DS 7353, RAp 6/7).

1383 är Stenar i V faste vid häradstinget (RAp 20/6).

1389 är Olof och Stenar i V nämndemän vid häradstinget (RAp 8/5).

1424 är Lars i V nämndeman vid lagmansting (RAp 22/11).

1433 är Bengt i V faste vid häradstinget (RAp 24/6).

1436 är Lars i V omnämnd som vittne i rättsintyg (RAp 30/6).

1437 se Väla.

1464 är Peder Björnsson i V faste vid häradstinget (EbAp 28/1).

1469 är Olof i V vidervaroman vid häradstinget och 1470 är han nämndeman (ShSp 1/7, RApp 17/2).

1491 taxeras Nils Johansson i V till 1 setting tillsammans med hustru Kristina i Häringe och ytterligare ½ setting som stadgeskatt tillsammans med Sven i Fyrö; kronobonden Johan Pedersson i V påläggs avrad om 2 tön korn (C 26 f 12, 13).

1492 uppbär Åke Jönssons (Svarte Skåning) fogde av Nils Johansson i V 1 pund matukorn och 1 pund fläsk som Nils restade och dessutom sommarskatt om en fjärding råg och lika mycket korn (C 27 VI f 1).

1511 uppbär Birgitta Hansdotters (Tott) fogde mata av V varvid Bengt, Per och Nils i V ger 1 pund fläsk och 7 mark smör vardera (C 35 f 102 f).

Valsta

1355 *i Walstum* (DS 5091) – 9 G, 9 h.

SöH **2 kr.**

1 kyuj.

1559 **1 fr** (Johan Pedersson /Bååt/).

1355 godkänns vid råfsteting Gustav Birgerssons (Sparre av Hjulsta och Ängsö) tidigare förvärv av 0:0:0:6 i V (se Trinkesta, Blacksta sn) (DS DS 5091).

1379 och 1399 är Lars i V faste vid häradstinget (DS 9965, RAp 30/10).

- 1399 och 1401 är Ingolf i V faste vid häradstinget (RAP 30/10, SD 54).
- 1433 är Tomas i V faste vid häradstinget (RAP 13/6).
- 1491 påläggs Erik i V settingsskatt som han ska betala tillsammans med Ingvar i Fyrö och dessutom ska Erik göra 6 dagsverken; Lars Gudmundsson i V ska erlægga stadgeavrad om ½:0 pn och därutöver 1 pund matusmör (C 26 f 12).
- 1492 uppbär Åke Jönssons (Svarte Skåning) fogde av Erik i V 2½ spann korn i vinterskatt samt en gås och en fjärding korn till gåsfoder (C 27 VI f).
- 1511 uppbär Birgitta Hansdotters (Tott) fogde 1 pund fläsk i mata av Per i V (C 35 f 102).

Varbro

- 1346 *in Warabro* (EngsöAp 1/8), 1355 *i Varubro* (DS 5091) – 9 G, 9 i.
- SöH **1 sk.**
1 fr (Märta Pedersdotter /Knagh/, 1559 Hans Persson /Forstenaätten/).
- 1346 får Karl Näskonungsson (delad sköld) 0:0:0:14 i V och kvarnarna där vid arvskifte efter sin svärmor Birgitta Jonsdotter (Aspenäsätten) (se Ekeby, Överselö sn, Selebo hd) (EngsöAp 1/8).
- 1355 godkänns vid räfsteting Gustav Birgerssons (Sparre av Hjulsta och Ångsö) tidigare förvärv av 0:0:0:½ i V (se Trinkesta, Blacksta sn) (DS 5091).
- 1491 påläggs Ragvald i V stadgeskatt om 0:12 pn och mata medan Ermund i Kölsta som har en skatteutjord i V slipper betala något för den utöver sin ordinarie settingsskatt (C 26 f 11v, 12).
- 1492 uppbär Åke Jönssons (Svarte Skåning) fogde 1½ pund matukorn som Ragvald i V restade av sommarskatten (C 27 VI f 1).
- 1511 uppbär Birgitta Hansdotters (Tott) fogde mata om 1 pund fläsk och ½ pund smör av Ragvald i V som dessutom erlägger mata för en gård i Årby (C 35 f 103).

Vinsätter

- 1532 *Quinnesäter* (IhreS 203:1, avskr), 1557 *Huenasätter* (EbAJb) – 10 G, 0 i.
- SöH **1 fr** (Engelbrekt Larsson /Bölja/, 1559 Anna Håkandsdotter /Hålbonsätten/).
- 1532 ärver Ingrid Knutsdotter en gård i V som räntar 0:12 pn (se Hästedal) (IhreS 203:1).

Väla

- 1339 *in Vætlom* (DS 3432 or), 1416 *i Vedhlom* (SD 2283) – 9 G, 8 g.
 SöH **2 sk.**
 1339 omnämns Ringfast i V som faste (DS 3432).
 1410 byter Nils Fos bort 0:0:0:7 i V till Peter Olofsson (se Djulfors, Malms sn) (UUBp E 176 f 36).
 1416 se Fimta.
 1437 byter Lars Ödinsson (Lillie av Ökna) först till sig 0:0:7³/₄ i V, av Peder i Valfalla mot jord i Berga, Floda sn, och därefter byter Lars bort jorden i V mot jord i Ökna, Floda sn (UUBp 12/10).
 1491 ingår Olof Karlsson i V i en skattläggningsnämnd varvid han själv taxeras till 1 setting för sin jord i V med en utjord i Åsa 'till hjälp' och ska dessutom göra 12 dagsverken; Karl i V påläggs avrad om 3 spann korn (C 26 f 11v–13).
 1492 uppbär Åke Jönssons (Svarte Skåning) fogde 5½ spann korn i vinterskatt av Olof Karlsson i V medan Karl i V ger 3 spann landgilleskorn (C 27 VI f 1–1v).

Årby

- 1363 *i Arby* (DS 6736) – 9 G, 8 i.
 SöH **1 sk.**
2 kr.
 1555 **1 kyuj.**
 1363 och 1384 är Torsten i Å faste vid häradstinget (DS 6736, ShSp 28/5).
 1381 är Bonde i Å faste vid häradstinget (RAp 8/6).
 1405 är Jöns i Å faste vid häradstinget (SD 662).
 1443 är Peder i Å faste vid häradstinget (RAp 25/12).
 1447 är Johan i Å faste vid häradstinget (RAp 2/12).
 1467 är Lars i Å vidervaroman vid häradstinget (RAp 1/5).
 1489 se Åsa.
 1491 påläggs Johan Larsson i Å stadgeskatt om 2:0 pn, mata och matukorn samt 4 dagsverken, för sin gård i Å och sin jord i Årsta; David i Å påläggs 1 tön korn i avrad till kronan och Mats i Å 3 spann korn för en ödegård i Å (C 26 f 11v).
 1492 uppbär Åke Jönssons (Svarte Skåning) fogde 2½ spann matukorn som Johan i Å restar med sommarskatten. Kronolandbon David i Å erlägger 1 tön avradskorn för västra gården i Å och den andra kronolandbon Olof Pedersson i Å ger lika mycket för sin gård; fogden uppbär dessutom mata av samtliga gårdar i Å (C 27 VI f 1–3).

1511 uppbär Birgitta Hansdotters (Tott) fogde mata av Å fördelat så att Peder Olofsson i Å ger 1 pund och 4 mark fläsk samt 1½ pund smör medan Ragvald i Varbro ger 12 mark fläsk och smör för en gård i Å (C 35 f 102–3).

Årsta

1379 i *Aastom* (DS 10055) – 9 G, 8 i.

SöH 1557-61 **3 fr** (Johan Karlsson /Falk/).

En av gårdarna i Å är sätesgård för Johan Karlsson (Falk) 1559–68 (SöH 1559:17, 1568:7, FoR, SöKy 69), som tidigare varit fogde i Vartofta härad, Västergötland, och ännu 1557 skrev sig till Ettak, Velinga sn (EbAJb, se även AL 4:1 s 102).

1379 och 1391 är Johan i Å faste vid häradstinget (DS 10055, RAp 15/7).

1379 och 1385 är Styrbjörn i Å faste vid häradstinget (DS 10055, RAp 29/9).

1381 är Peter Håkansson i Å faste vid häradstinget (RAp 13/1).

1433 byter broder Rudolf, abbot i Julita kloster, bort 0:0:18 av sin teg i Å till Peder länsman mot lika mycket jord väster om abbotens teg i samma by, med villkoret att parterna behåller sina tomter i byn (RAp 24/6).

1445 är Jöns i Å faste vid häradstinget (RAp 16/1).

1491 ingår Olof Pedersson i Å i en skattläggningsnämnd varvid han själv taxeras till 1 setting tillsammans med Lars Sigvardsson i Kölsta; kronolandbon Olof Hansson i Å påläggs samma år avrad om 1 tön korn och 6 dagsverken (C 26 f 11v, 12v–13).

1492 uppbär Åke Jönssons (Svarte Skåning) fogde avrad och mata av två landbor i Å, en tredje finns namngiven i längden utan någon uppgift om uppörd (C 27 VI).

1511 uppbär Birgitta Hansdotters (Tott) fogde mata av Å fördelat så att Johan i Å ger 1 pund fläsk och ½ pund smör, och Per i Å ger 1½ pund fläsk och 15 mark smör (C 35 f 102–3).

1551 får Johan Karlsson (Falk) frälsefrihet på två skattegårdar som är hans arvegods, nämligen en gård om 0:12 i Å och en i Salsta, Flens sn (GR 22 s 433).

1554 utfärdar Gustav I sköldebrev för Johan Karlsson (Falk) med evig frälsefrihet på samma gårdar som Johan tre år tidigare fått frälse på (GR 24 s 220).

Åsa

1424 i *Aasom* (RAp 11/11) – 9 G, 9 h – bytomten omedelbart söder om gravfält (RAÄ 45:1) ca 300 m öster om Ramsta (LSA C65–70:4, 1858;EK).

SöH **1 sk.**

1 kr.

1424 är Olof i Å faste vid häradstinget (RAp 11/11).

1426 är Nils i Å faste vid häradstinget (RAp 24/6).

1466 är Botvid i Å faste vid häradstinget (DRAp 8/11).

1489 säljer Elin, hustru till Holmger, 0:1:2:6 i Å till David i Årby (SD 1050, feldat).

1491 samlas en sjuermannänmd hemma hos kronobonden Ingevald i Å för skattläggning av Sköldinge socken, varvid Ingevald själv påläggs avrad om 8½ spann korn och hans granne Johan Karlsson i Å ska erlägga stadgeskatt om 12¾ spann korn (C 26 f 11v, 12v).

1492 uppbär Åke Jönssons (Svarte Skåning) fogde avrad och mata av två gårdar i Å (C 27 VI).

1510/11 omnämns David och Nils i Å i Birgitta Hansdotters (Tott) räkenskaper (C 35 f 37, 108).

Älvesta

1346 in *Eluestum* (EngsöAp 1/8), 1387 aff *Aluastom* (RAp 10/7), 1453 i *Elffwastarwm* (RAp 15/2) – 9 G, 8 h.

SöH **1 fr** (Märta Pedersdotter /Knagh/, 1559 Hans Persson /Forstenaätten/).

Älvesta är sätesgård för väpnaren Jöns Finkenow 1387–1409 (RAp 10/7, SD 1229); annorlunda i SU s 285, jfr DMS 2:4 s 102.

1346 får Karl Näskonungsson (delad sköld) 0:12 i Ä vid arvskifte efter sin svärmor Birgitta Jonsdotter (Aspenäsätten) (se Ekeby, Överselö sn, Selebo hd) (EngsöAp 1/8).

1429 är Olof i Ä faste vid häradstinget (RAp 1/5).

1453 säljer Nils Finkenow tre torp som ligger under Ä till S:ta Annas prebenda i Strängnäs domkyrka, nämligen Ektorpe, Kanntorpe och Kärrtorpe (RAp 15/2).

1487 är Peder Henriksson i Ä faste vid häradstinget (UUBp 27/1).

1490 är Olof i Ä nämndeman i rannsaktionsnämnd (RAp 17/12).

1510 (omkr) har Nils Bosson (Grip) en gård i Ä som han har köpt av Katarina Nilsdotter (Finkenow); räntar 5 tön korn och 2:0 pn (SkS E 8928).

Vadsbro socken

1314 (?) *de Wazbro* (DS 1947, avskr).

1317 *curatus in Wazbro* (DS 2108).

1329 *ecclesie ... Vazbro* (DS 2715).

1358 *widhir Watzbro kirkio ... i fornæmde Watzbro sokn* (DS 5849).

Omfattning: Vadsbro socken hade 1950 samma omfattning som under medeltiden och 1500-talet med undantag för *Träcksta (nu Ekenäs) som flyttades till Blacksta sn före 1630.

Kyrka: Vadsbro kyrka uppfördes troligtvis under 1100-talet eller 1200-talets första hälft och bör ursprungligen ha bestått av ett smalt rektangulärt långhus. Korsarmen innehållande sakristia och läktare uppfördes på 1770-talet, men spår av den medeltida sakristians grundmur finns på långhusets nord-sida mellan det första och andra fönstret från öster räknat. Den medeltida sakristian beskrivs av Lars Hallman (kyrkoherde i Vadsbro och Blacksta 1742–62) bl a som en stor utbyggnad med välvt innertak. Peringskiölds teckning från 1686 visar exteriören med 1650-talets om- och tillbyggnader. Kyrkan förlängdes då västerut och försågs även med ett tresidigt kor. Vidare uppfördes det Ryningska gravkoret på sydsidan. Av Hallmans beskrivning framgår att kyrkan fram till 1600-talets mitt var försedd med västtorn, men närmare upplysningar om detta saknas. Kyrkorummets andra till och med fjärde valv från öster räknat är av senmedeltida datum och försedda med målningar utförda av Albertus Pictor, vilka dateras till 1460-talet genom strängnäs-biskopen Sigge Ulfssons resp ärkedjåknen Erik van Lipens vapen. Målningarna restaurerades dock hårt i början av 1900-talet.

Kyrkans medeltida dopfunt av kalksten är ännu bevarad och dateras till 1200-talets mitt. I triumfbågen hänger det välbevarade triumfkrucifixet från 1400-talets andra hälft. I kyrkans ägo återfinns även ett medeltida rökelsekar, men två ljuskronor av järn finns sedan 1600-talet i Blacksta kyrka. I ett avlatsbrev utfärdat för Vadsbro kyrka 1477 omnämns bilderna i en altartavla (B 15 f 373v), vilket bör syfta på ett medeltida altarskåp. Detta fanns uppenbarligen bevarat på 1740-talet, då den ovannämnde Lars Hallman talar om en gammal tavla med sex huggna bilder som tidigare tjänstgjort som altartavla, men som då förvarades i sakristian. (SöKy 53 1:a uppl, Collmar s 517 f, SHM mbild)

Den medeltida prästgården blir efter reformationen ett landbohemman med namnet Prästbol.

	sk	kr	kruj	ky	kyuj	jukl	aoe	fr
Kvarntorp	--	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Prästbol	--	--	--	1 (1)	--	--	--	--
Skenla	--	--	--	--	--	--	1 (1)	--
Tjära	--	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Torp	--	--	--	--	--	--	--	1 (1)
*Träcksta	--	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Vadsbro	--	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Valla	--	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Veckla	--	--	--	--	--	0 (2)	2 (0)	--
Vik	--	1 (1)	--	1 (1)	--	--	--	--
Vreta	--	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Ökna	--	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Östtorp	--	--	--	1 (0)	0 (1)	--	--	--
*Österö	--	--	--	--	--	--	--	1 (1)
SUMMA	1 (1)	2 (3)	1 (0)	3 (2)	2 (3)	0 (2)	3 (3)	22 (22)

Berga

1339 *in Berghom* (DS 3432), 1358 *i Berghum* (DS 5849) – 9 G, 7 i.

SöH **1 sk** 0:2:0:4, 1561 0:1:2:4.

2 kyuj (Rygglösa rd) 0:0:0:1 + utan jt.

2 fr (Klas Jöransson /Stiernsköld/).

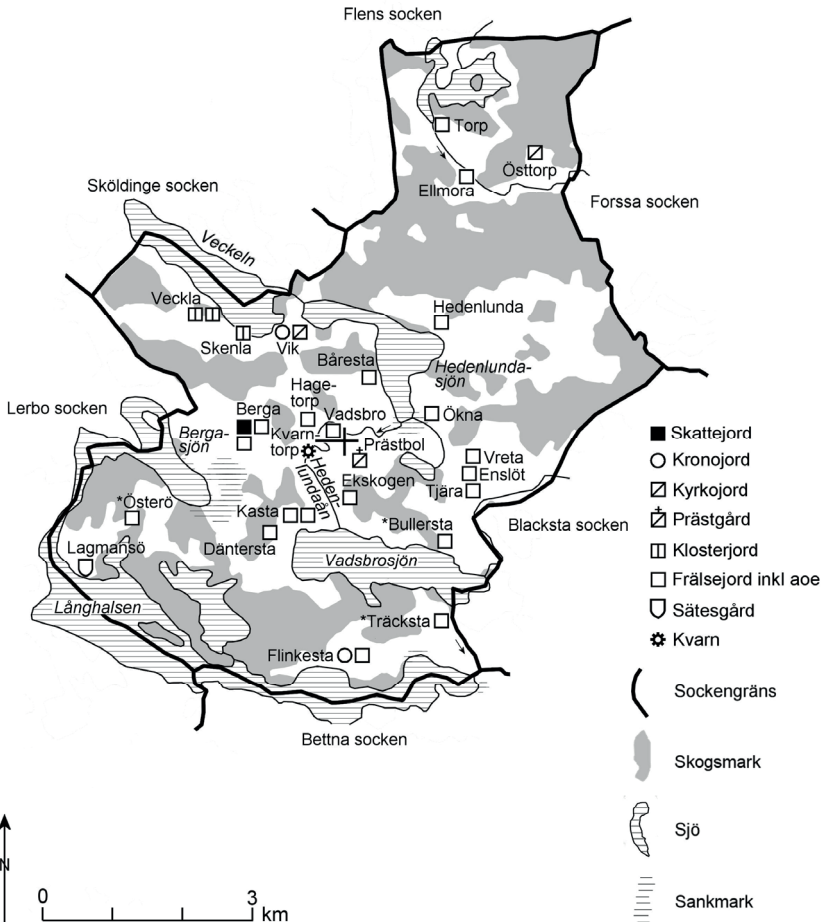
1339 omnämns Nils i B som faste (DS 3432); belägget kan möjligen avse ett annat Berga i häradet.

1358 skiftar svågarna Olof i Hållsta, Husby sn, Österrekarne hd, och Johan Joarsson sina hustrurs modernearv, varvid Olof får 0:2 i B med alla husen som finns där och jord i Båresta, medan Johan, som får jord och hus i Ökna, denna sn, och Biesta, Lerbo sn, avstår från alla krav på Olof gällande sina andelar i det örtugland (utan ortnamn) som Magnus djäkn hade sålt och de fyra penningland (utan ortnamn) som Sigurd Jonsson hade haft arvsrätten till, och därtill ger Johan 5:0 pn till Olof; vid detta skifte är Torkel i B faste (DS 5849).

1366–1384 omnämns Tomas i B ett flertal gånger som faste vid häradstinget (DS 7353, RAp 11/11); beläggen kan ev avse något annat Berga i häradet.

1378 skänker Jöns Petersson, kanik i Strängnäs, två jordar i B, en om 0:1 till Strängnäs domkyrka och en intilliggande jord om 0:0:1 till Julita kloster, vilka jordar han har köpt av Magnus Elofsson (Tandläätten) (se Aspesta, Kjula sn, Österrekarne hd) (DS 9711).

Vadsbro socken

Kartan visar Vadsbro socken under 1550-talet (SöH).

1381 lägger Bo Jonsson (Grip) 0:0:10 till det ärkedjäknedöme han grundar vid Strängnäs domkyrka (se Fyrby, Blacksta sn) (RApp 16/5).

1391 är Ödfast i B faste vid häradstinget (RApp 15/7); belägget kan ev avse något annat Berga i häradet.

1413 ger Nils Bosson (Natt och Dag) 0:0:10 till ärkedjäknedömet i Strängnäs domkyrka (se Fyrby, Blacksta sn) (SD 1745).

- 1431 är Sigvid i B faste vid häradstinget (RAp 24/5); belägget kan ev avse ett annat Berga i häradet.
- 1434 byter Peder i Närlunda, Husby sn, till sig 0:1 i B av Håkan i Skenala, Bettna sn (se Sittuna, Bettna sn) (GuRoJb 12323).
- 1447 byter Sigge Ulfsson, ärkedjäkne i Strängnäs, till sig 0:½ i B av Peter i Släbro, S:t Nikolai sn mot jord i Berga, Husby sn (RAp 2/12).
- 1453 är Björn i B vidervaroman vid häradstinget (RAp 27/1); belägget kan ev avse ett annat Berga i häradet.
- 1463 säljer hustru Elin (Folkesdotter) i Kvinnersta, Axbergs sn i Närke, änka efter Johan Andersson (tre sjöblad med stjälk), 0:½ i B till Erik van Lipen, ärkedjäkne i Strängnäs (RAp 16/2).
- 1513 skänker Lars Finkenow till ärkedjäknedommet i Strängnäs 0:½ i B som 'ganska väl belägen är' för ärkedjäknedommet eftersom denna redan äger jord i B (RAp 9/12).
- 1528 tilldöms Anna Josefsdotter (Djulaätten) en utjord i B som ingick i Katarina Nilsdotters (Finkenow) morgongåva (se *Träcksta) (DbRh vol 26).
- 1534 ärver Karin Josefsdotter (Djulaätten) jord som räntar 3 spann korn vid arvsifte efter sina föräldrar och sin bror (se Djulö, Stora, Malms sn) (DjA E 5662, avskr, DjAp 3/8 1573, vid).
- 1553 har sockenkyrkan två utjordar av vilka den ena, som 1555 uppges omfatta 0:0:0:1, räntar 0:0:0:22 pn, 5½ spann korn och 9 mark fläsk; den andra jorden räntar 0:½ pn, 2½ spann korn och 5 mark fläsk (SöH 1553:2, 1555:15).

*Bullersta

- (Katrineborg) 1347 *in Bullastum* (DS 4201), 1355 *in Bullarstum* (DS 5098), 1362 *i Bollistum* (DS 6627), 1439 *i Bullirstom* (RAp 28/1) – 9 G, 7 j (Katrineborg) – namnbyte i sen tid, byn hette B ännu 1772 (LSA C87–5:2).
- SöH **I fr** (Anna Håkansdotter /Hålbonsätten/).
- 1347 omnämns Ragmund i B som faste (DS 4201).
- 1355 omnämns Johan Joarsson i B som faste (DS 5098).
- 1362 är Johan i B faste vid häradstinget (DS 6627).
- 1366–85 omnämns Lars i B ofta som faste vid häradstinget och är även sigillant 1379 och 1382 (DS 7353, RAp 29/9, DS 9963, LSBp 25/4).
- 1399 och 1400 är Klemet i B faste vid häradstinget (RAp

30/10, RAp 9/10).

- 1411 är Algot i B faste vid häradstinget (SD 1435).
 1424 antecknas Sigfrid i B som vittne i en egendomstvist (RApp 17/10).
 1439 hänvisas vid häradstinget till ett av Sigfrid i B och andra goda och gamla män utfärdat synebrev (RAp 28/1).
 1451 är Hemming i B faste vid häradstinget (RAp 9/2).
 1469 håller Hemming och Magnus i B 'i skaft och spjut' som fastevittnen till morgongåva (RAp 21/8).
 1557 får Hans Klasson (Bielkenstierna) och hans medarvingar, vid arvskifte efter Bengta Knutsdotter en gård som räntar 3½ pund korn, 2 pund smör och 0:4 pn (se Däntersta) (ShS I vol 34:50, VikS E 2741).

Båresta

- 1355 *in Burgunstum* (DS 5098), 1358 *in Borghunszstom* (DS 5849) – 9 G, 8 i.
 SöH 1554 **1 kruj**, 1559 **1 kr**.
1 fr (Bengt Eriksson skrivare).

Till Båresta skriver sig ofrälse fogden Bengt Eriksson skrivare (heraldiskt sigill) 1555 (RAp 22/5, AH s 125).

- 1355 omnämns Tomas Petersson i B som faste (DS 5098).
 1358 får Olof i Hållsta, Husby sn, Österrekarne hd, 0:0:½ i B vid arvskifte efter sin svärmor, såvida inte Tomas Petersson löser ut honom från B med lika mycket jord i Täckberga, Husby sn (se Berga) (DS 5849).
 1381 är Peder i B faste vid häradstinget (RAp 6/7).
 1400 är Vilhelm i B faste vid häradstinget (StrLBp 31/1).
 1400 tilldöms Gjurd Petersson, ärkedjäkne i Strängnäs, 0:½ i B efter en av lagmannen beordrad rannsaking (se Ålspånga, Bettna sn) (RAp 2/10).
 1431 är Johan i B faste vid häradstinget (RAp 24/5).
 1432 är Peder i B faste vid häradstinget (RAp 21/6).
 1472 är Peder Johansson i B vidervaroman vid utfärdande av morgongåvebrev (UUBp 22/1).
 1541 får Bengt skrivare och hans hustru Karin Palnesdotter (Ödebyätten) kronans gård B, omfattande 0:4 och räntande årligen 3:0 pn, som livstidsförläning 'av synnerlig gunst och nåd' med anledning av att Karin sålt sitt arvegods Tuna (nu Käggleholm), Ödeby sn, i Närke till Gustav I (GR 13 s 209 f, AH s 136).

Däntersta

- 1339 *in Dentista* (DS 3432), 1370 *in Dentistum* (DS 8165), 1451 *in Däntræstom* (RAp 9/2) – 9 G, 7 i.

SöH **1 fr** (Anna Håkansdotter /Hålbönäsätten/, 1557 Åke Bengtsson /Färila/, 1562 Birger Nilsson /Grip/); jfr AF 2 s 454.

Däntersta är sätesgård för väpnaren Ingevald i D (okänt sigill) 1424–40 (RAp 22/11, RAp 7/5) och hans svärson Gotskalk Amundsson (sparre över vinge)¹¹ 1445–51 (RAp 16/1, RAp 9/2).

1339 omnämns Johan i D som faste (DS 3432).

1370 – 84 är Nils i D ett flertal gånger faste vid häradstinget (DS 8165, RAp 11/11).

1378 är Peter i D faste vid häradstinget (DS 9721).

1401 byter Magnus Jönsson i D till sig 0:1:2:6½ i D av Peter i *Träcksta mot jord i Flinkesta (SD 54).

1557 skiftas arv efter Bengta Knutsdotter, hustru till Per Ingemundsson (Hamräätten), varvid två tredjedelar av arvet tillfaller Olof Hermansson, borgare i Söderköping, vilken på sin svärmor Sigrid Persdotters, tillika Bengtas kusinbarn på fädernet, vägnar ärver en gård i D, som räntar 4½ pund korn, 3 pund smör och 0:5 pn, och jord i Enslöt, denna sn, Valla, Björkviks sn, Lövsund, Runtuna sn, och Börsjö, Risinge sn, Bråbo hd.

Den återstående tredjedelen av arvet tillfaller barn och barnbarn till Bengtas modernekusiner, Håkan Andersson (Hålbönäsätten) och hans syster Märta Andersdotter, vilka ärver jord i *Bullersta och Valla, denna sn, Bjudby och Kulsta, Blacksta sn, *Bondegården och Lindby, Björkviks sn, Bögeltorp, Lunda sn, och Råda, Konungssunds sn, Björkekinds hd. (ShS I vol 34:50, VikS E 2741, PHT 1966 s 8–13)

Ekenäs Se *Träcksta.

Ekskogen 1469 *i Ekeskogenom* (RAp 21/8) – 9 G, 7 i.

SöH **1 fr** (Klas Jöransson /Stiernsköld/).

1469 är Anders i E fastevittne till morgongåva och 1472 är han vidervaroman vid förbättring av samma morgongåva (RAp 21/8, UUBp 22/1).

Ellmora 1347 *in Elmorum* (DS 4201), 1378 *i Ælmorum* (DS 9721) – 9 G, 8 j – övergivet bebyggelse (RAÄ 57:1) ca 800 m syd-

¹¹ Gotskalks vapen beskrivs felaktigt som "sparre över hand" i PHT 1934 s 83, 1966 s 11, SMP II sp 276 och i SMV s 797 där emellertid även rätt vapen redovisas på s 803 med hänvisning till ett originalbrev (RAp 4/2 1441); se även JaVa s 77.

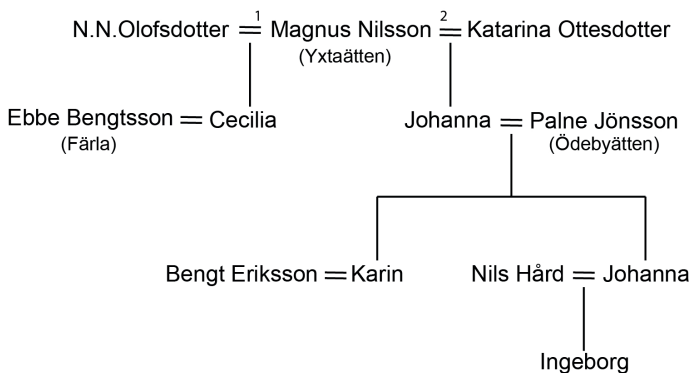

- sydost om Torp (LmA 04-vad-23, 1838; EK).
- SöH **1 fr**, 1554 **2 fr** (Kristina Nilsson /Gyllenstierna/, 1562 Svante Sture).
- 1347 omnämns Nils i E som faste (DS 4201).
- 1378–1384 är Johan i E ett flertal gånger omnämnd som faste vid häradstinget (DS 9721, ShSp 28/5).
- 1410 är Mats i E faste vid häradstinget (SD 1328).
- 1461 är Algot i E faste vid häradstinget (UUBp 6/6).
- 1528 se *Träcksta.
- 1538 säljer Harald Jönsson (två liljor balkvis) till Johan Turesson (Tre rosor) en gård i E, som räntar 4 tön korn och 2½ pund smör, och jord i Rönö hd (se DMS 2:2 s 245) (RAp 5/6).
- Enslöt**
- 1431 i *Enisløth* (RAp 24/5) – 9 G, 7 j.
- SöH **1 fr** (Anna Håkansdotter /Hållbonäsätten/, 1562 Birger Nilsson /Grip/).
- 1431 är Johan i E faste vid häradstinget (RAp 24/5).
- 1557 får Olof Hermansson, borgare i Söderköping, vid arvskifte efter Bengta Knutsdotter en gård, som räntar 1 pund korn, 1 lispund smör och 0:3½ pn (se Däntersta) (ShS I vol 34:50, VikS E 2741).
- Flinkesta**
- 1339 in *Flincasta* (DS 3432), 1400 i *Flinkastom* (StrLBp 31/1) – 9 G, 7 i.
- SöH **1 kr** 0:4.
1 fr (Bertil Larsson i *Slädhammar).
- 1339 omnämns Bote, Johan och Peter i F som fastar (DS 3432).
- 1400 och 1409 är Johan i F faste vid häradstinget (StrLBp 31/1, FjsAp 26/5).
- 1401 byter Magnus Jönsson i Däntersta bort 0:0:7:2 i F till Peter i *Träcksta mot jord i Däntersta (SD 54).
- 1422 tilldöms Johan i *Träcksta 0:½ i F efter att Björn i Näsby, Blacksta sn, på häradstinget kärat för att Johan med 'våld och orätt' avhänt honom jorden men nämnden som rannsokade ärendet gav Johan rätt (RAp 7/11).
- 1435 säljer Håkan Halstensson och hans syster all sin arvejord i F till Nils Johansson i *Träcksta (se *Träcksta) (RAp 1/5).
- 1445 är Lars i F faste vid häradstinget (RAp 16/1).
- 1469 ger Nils Johansson 0:0:10½ i morgongåva till sin hustru Katarina Nilsson (se *Träcksta) (RAp 21/8).

- 1475 byter herr Jöns, kyrkoherde i Vadsbro, på sin kyrkas vägnar bort jord 'i norra ändelaget' i F, till Bonde Klemetsson mot jord i Vik, Lerbo sn (B 31 s 183).
- 1528 tilldöms Anna Josefsdotter (Djulaätten) den gård i F som ingick i Katarina Nilsdotters morgongåva (se *Träcksta) (DbRh vol 26).
- 1537 behåller Erik Arp en gård i F vid ett skifte med sin syster Ingrid (se Skalltorp, Vingåkers sn) (GuRoJb f 12328v).

Hagetorp 1535 *Hagatorp* (GHj s 687) – 9 G, 8 i.
SöH **1 fr** (Klas Jöransson /Stiernsköld/).

Hedenlunda 1336 *in Hendalundum* (DS 3251), 1358 *i Hændelundum* (DS 5849) – 9 G, 8 j.
SöH 1551–54 **1 kruj.**
1 fr, 1556 **1 aoe.**
1560 **1 aoe** (*Hedenlundatorp).

Källor: förutom de i sätsgårdsnotisen nämnda se även PHT 1934 s 138 ff, ÄSF I s 141.

Hedenlunda är sätesgård för Ebbe Bengtsson (Färla) 1461 (RAp 22/7) och för Karin Palmesdotter (Ödebyätten) 1525 (GR 1 s 135). Den ofrälse fogden Nils (Henriksson) Hård, gift med Karins syster Johanna, skriver sig till gården 1544 (SvRA 1 s 379) och den går därefter i arv till hans dotter Ingeborg som säljer gården till Gustav I 1555 (RAp 22/5, jfr AH s 125 f).

1336 och 1347 omnämns Karl i H som faste (DS 3251, DS 4201).

1358 är Ingevald i H faste vid häradstinget (DS 5849).

1360 byter Jöns Petersson kyrkoherde i Vadsbro, till sig 0:0:1

- av Nils Turesson (Bielke) (se Vadsbro) (DS 6285).
- 1382 säljer Jakob Johansson, kyrkoherde i Forssa, 0:0:1 till biskop Tord i Strängnäs (se Simora, Årdala sn) (RAp 29/9, 9/10).
- 1410 är Nils i H faste vid häradstinget (UUB E 176 f 36).
- 1430 är Lars i H edgångsman vid häradstinget (UUBp 13/1).
- 1443 är Johan i H faste vid häradstinget (RAp 25/12).
- 1555 säljer Ingeborg Nilsson en gård om 0:6 till Gustav I (RAp 22/5).
- 1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget den gård han köpt 1555, som sår 20 spann, har äng till 50 lass hö, samt fiskevatten och mulbete till nödtorften; gården räntar 0:6 pn, 3 pund korn och 2 pund smör. Dessutom upptas avgärdatorpet H torp som sår 4 spann, har äng till 10 lass hö, fiskevatten och mulbete till nödtorften; räntar 1:0 pn, 3 spann korn och ½ pund smör. (AoE 29 A)

Kasta

- 1427 i *Kasta* (UUB E 175 s 127, avskr), 1430 i *Kadistom* (UUBp 13/1) – 9 G, 7 i.
- SöH **2 fr** (Bengt Eriksson skrivare, Sten Eriksson /Kolhammarsätten/).
- 1427 ger Katarina Nilsson (Mörbyätten) 0:2 i K till sin man Esbjörn Blåpanna som kompensation för hans arvejord som han gett bort som ersättning för bådas omvårdnad och uppehälle på ålderdomen (se Rosendal, Husby sn, Österrekarne hd) (UUB E 175 s 127).
- 1430 är Erik i K edgångsman vid häradstinget och 1432 är han faste (UUBp 13/1, RAp 21/6).
- 1437 upplåter Nils Gustavsson (Rossviksätten) till Esbjörn Blåpanna och Anders Ruska 0:2 i K som Esbjörn olagligen hade sålt till Erik Puke, vilken 'oppå sin yttersta tid' hade erkänt Esbjörns rätt till återlösen av jorden (se Rosendal, Husby sn, Österrekarne hd) (RAp 14/10).
- 1439 är Erik i K nämndeman vid lagmansting (RAp 28/1).
- 1446 tilldöms Staffan Ulfsson (Ulv) på räfsteting rätten att söka ersättning av Katarina Nilssons arvingar i bl a K för jord han frådöms vid samma ting för att Esbjörn Blåpanna inte hembjudit den jorden till sina släktingar innan han för sitt uppehälle gett den till Nils Gustavsson (se Rosendal, Husby sn, Österrekarne hd) (RAp 8/10).
- 1471 dömer riksrådet till väpnaren Johan Jönsson på hans hustru Kristina Andersdotters (Ruska) vägnar den jord i

- K som Katarina Nilsdotters arvinge Karl Andersson (två och en halv lilja) kärat om (se Rosendal, Husby sn, Österrekarne hd) (RAp 3/5, se även PHT 1934 s 104f).
- 1505 upplåter dominikankonventet i Strängnäs 'godset' K till biskop Mats Gregersson för 30:0 pn, då Peter Eriksson (Tibbleätten) inte antagit konventets anbud att inlösa jorden för detta belopp. Klas Filipsson (trana) hade i sitt testamente gett konventet rätten att inneha K tills nämnda summa uppburits därav men i två år har Peter hindrat konventet från att ta K i besittning. (RAp 26/3)
- Kvarntorp** 1432 *widh qvarn* (UUBp 1/11), 1551 *vijdt quarnen* (SöH 1551:11) – 9 G, 7 i.
SöH **1 fr** (Johan Åkesson /Natt och Dag/).
1432 är Jöns 'vid kvarnen' faste vid häradstinget (UUBp 1/11).
- Lagmansö** 1336 *Lagmanzhøø* (DS 3250), 1392 *af Laghmanzø* (RAp 25/1) – 9 G, 7 i.
SöH 1554 (endast) **1 fr** (Jöran Åkesson /Tott/).
- Lagmansö är sätesgård för Sigge Magnusson (Håkan Tunesons ätt) 1336–58 (DS 3250, DS 5933), hans dotterdotters make Ulf Bengtsson (Sparre av Hjulsta och Ängsö) 1392 (RAp 25/1), dennes svärson Gustav Algotsson (Sture, sjöbladsätten) 1433 (RApp 16/3) och den sistnämndes dotter Elin Gustavsdotter (Sture) 1475 (FMU 3628) – Kristina Larsdotter (Sparre av Rossvik) 1559–63 (SöH 1559:17, FoR vol 3) som fick gården i morgongåva 1544 av sin första man Jöran Åkesson (Tott, d 1555) och bodde sedermera på L med sin andra man Måns Pedersson (Lilliehöök, d 1562) vilken skriver sig till L 1560 och 1562 (SöH 1560:21, FoR vol 3).
- 1472 är Nils i L vidervaroman till morgongåva (UUBp 22/1).
1544 ger Jöran Åkesson (Tott) som morgongåva till sin hustru Kristina Larsdotter (Sparre av Rossvik) sätesgården L omfattande 0:12, som räntar 6:0 avradspn, och jord i *Österö, denna sn, Källsta, Lundby, Nykvarnstorp, *Trollebo, Vedbo och Åkfors, Bettna sn, Harpebol och Kulltorp, Björkviks sn, Boxholmen, Brebol, Kämbo, *Rosendal, Spånga, Stockbäcken, Sund och Älskebol, Lerbo sn, Forssjökvarn, Råstock, Skräppetorp och Stenta, Malms sn, samt Händö och Röl, Dunkers sn, i Villåttingen (LibCa 94, I:14).

- Prästbol** 1535 *Prestebool* (GHj s 687) – 9 G, 7 i.
SöH **1 ky** (Rygglösa rd).
1553 har kyrkohemmanet, betecknat som ‘avgärdatorp’, god åker, varpå sås 6 spann korn och råg, äng till 10 lass hö, litet mulbete men varken skog eller fiskevatten; räntar 0:1:1 avradspn, ½:0 gengärdspn, 6 spann korn, ½ pund smör, 6 dagsverken och fodring (SöH 1553:2).
- Skenla** 1535 *Skynedha* (GHj s 687), 1540 *Skynwnda* (VmH 1540:2), 1551 *Skenedom* (SöH 1551:11) – 9 G, 8 i – övergivet bebyggelseläge (RAÄ 84:1) ca 500 m sydost om Veckla (GeomJb LSA C8:58, 1692).
SöH **1 aoe**.
1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en gård, indragen från Julita kloster 1553, som sår 5 spann, har äng till 12 lass hö, fiskevatten och mulbete till nödtorften; räntar 1 lispund smör, 1 höns, 10 ägg, 3 dagsverken och fodring (AoE 29 A).
- Tjära** 1551 *Tiæru* (SöH 1551:11) – 9 G, 7 j.
SöH **1 fr** (Kristoffer Nilsson /halv häst/, 1562 Sten Eriksson /Kolhammarsätten/); jfr AF 2 s 227 not 87.
- Torp** 1385 *i Thorpe* (?RAp 29/9), 1436 *i Torpe* (RAp 30/6) – 9 G, 8 j.
SöH **1 fr** (Birgitta Bengtsdotter /Lillie/, 1562 Bengt Gylta).
1385 och 1399 är Anund i T faste vid häradstinget (RAp 29/9, RAp 30/10); beläggen kan möjligen avse Torp, Österåkers sn.
1436 är Peder i T omnämnd som vittne i rättsintyg, 1439 och 1447 är han nämndeman/faste vid häradstinget (RAp 30/6, RAp 28/1, RAp 2/12).
1451 är Ragvald i T faste vid häradstinget (RAp 9/2).
1484 säljer väpnaren Karl Ragvaldsson med sin mor Lucia Pedersdotters och sin hustru Ingridis samtycke ‘vårt gods’ T om 0:0:8, vilket var Lucias fädernearv, till Åke Jönsson (Svarte Skåning). Åke får samtidigt tillstånd att inlösa Karls arvejord i Salsta och Silinge, Flens sn, som Karl tidigare sålt till Erik Jönsson (Strömstaätten). (UUBp 18/12)
1486(?) stadfäster Lucia Pedersdotter sin son Karl Ragvaldssons försäljning av jord, då han avlidit och hon är hans närmaste arvinge (UUBp 6/4 1485, ?feldat).¹²

¹² Fastebrevets formulering antyder att Karl var i livet ännu i september 1485 (UUBp 30/9).

*Träcksta

(nu Ekenäs) 1339 *in Thræxsta* (DS 3432), 1358 *i Thrægsta* (DS 5849), 1362 *i Thræxtum* (DS 6627) – 9 G, 7 j (nuv Ekenäs) – nu i Blacksta sn.

SöH **1 fr** (Jöran Knutsson /Svan av Djulö/, 1562 Gertrud Josefsdotter /Djulaätten/).

*Träcksta är sätesgård för väpnaren Nils Johansson (okänt sigill) 1423–72 (RAp 26/5, UUBp 22/1) och hans hustru Katarina Nilsdotter (Finkenow) vilken skriver sig till T som änka ännu 1489 (RAp 18/6).

1339 omnämns Agmund i T som vidervaroman (DS 3432).

1340 omnämns Agmund i T som som part i en jordtvist och ett jordbyte (se Vännervass, Vingåkers sn) (DS 3525, DS 3529).

1344 får Ramfrid i T kvittobrev av Ingemund med anledning av skulder som uppkommit i samband med tidigare jordbyten (DS 3821).

1355 och 1358 omnämns Halsten i T som faste (DS 5098, DS 5849).

1362–84 är Peter i T vid ett flertal tillfällen faste vid häradstinget (DS 6627, RAp 11/11).

1390 är Johan i T faste vid häradstinget (RAp 7/6).

1398 är Håkan och Peter i T fastar vid häradstinget (ShSp 2/11).

1401 se Vik.

1422 se Flinkesta.

1423 får Nils Johansson i T frälsebrev av kung Erik på 'sådan frihet och frälse som Sveriges lagbok utvisar' (RAp 26/5).

1424 är Johan i T faste vid häradstinget och nämndeman vid lagmansting (RAp 11/11, RAp 22/11).

1435 säljer Håkan Halstensson och hans syster Cecilia Halstensdotter all sin arvejord i T, Flinkesta och Vik till Nils Johansson (RAp 1/5).

1469 ger Nils Johansson morgongåva till sin hustru Katarina Nilsdotter (Finkenow), omfattande ½:0 i T samt jord i Flinkesta och Vik (RAp 21/8).

1472 stadfäster Nils Johansson sin hustrus morgongåva och förbättrar den samtidigt genom att föröka den med arvet efter sin dotterson Ragnar Nilsson (se Torp, Husby sn) (UUBp 22/1).

1528 dömer häradstinget att Anna Josefsdotter (Djulaätten)

som nu innehar en del av Katarina Nilsdotters morgongåvegods, nämligen T och jord i Berga och Flinkesta, ska behålla den. Nils Johanssons 'fränder' Mats i Ellmora och Erik i Torp, hävdade att Katarinas morgongåva varit en 'avundsgåva', dvs större än lagen medgav, men då avraden beräknades till 'ej mer än ½ läst korn' anser varken häradsdomhavanden eller nämnden att den var en avundsgåva och avvisar därför kärandenas anspråk (DbRh vol 26).

- 1534 ärver Gertrud Josefsdotter (Djulaätten) jord, som räntar 4 pund korn, 2 pund mata och 1:0 pn, vid arvskifte efter sina föräldrar och sin bror (se Djulö, Stora, Malms sn) (DjA E 5662, avskr, DjAp 3/8 1573, vid).
- 1545 får Jöran Knutsson en gård i T som Gustav I några år tidigare utfärdat kvarstad på med anledning av att även Erik Fleming gjort anspråk på gården. Eftersom Jöran nu presenterat "någre skälige bref och bewissningar" på sin hustru Gertrud Josefsdotters rätt till gården och Erik mest verkar vilja förhala saken återkallar kungen kvarstaden och överlåter gården till Jöran i väntan på att Erik Fleming ska lämna in bevis för sin sak (GR 17 s 553f).

Vadsbro

- 1339 *in Vazbro* (DS 3432), 1360 *Wasbro by* (DS 6284 avskr), 1413 *Wadzbro* (SD 1745) – 9 G, 7 i.
- SöH **1 fr** (Johan Åkesson /Natt och Dag/).
- 1339 omnämns Germund och Peter i V som fastar (DS 3432).
- 1360 byter Nils Turesson (Bielke) bort en gård som 1:0 samt jord i Hedenlunda och Valla till Jöns Petersson, kyrkoherde i Vadsbro mot jord i Arentorp och *Askö, Skällviks sn, Hammarkinds hd (DS 6284–5).
- 1381 skänker Bo Jonsson (Grip) 1:0 i byn V till det ärkedjäknedom han grundar vid Strängnäs domkyrka (se Fyrby, Blacksta sn) (RApp 16/5).
- 1389 tilldöms $\frac{2}{3}$ av V ström till herr Gjurd, ärkedjäkne i Strängnäs och samtidigt får han tillstånd att lösa in den återstående tredjedelen (RAp 8/5).
- 1411 är Jöns i V faste vid häradsstinget (SD 1435).
- 1413 skänker Nils Bosson (Natt och Dag) till ärkedjäknedom i Strängnäs domkyrka 1:0 vilket hans framlidna hustru Ingeborg Ragvaldsdotter (Håkan Tunessons ätt), hade bördsrätt till efter Sigge Magnusson (Håkan Tunessons ätt) (se Fyrby, Blacksta sn) (SD 1745).

- 1431 och 1433 är Hans i V faste vid häradstinget (RAp 24/5, RAp 24/6).
1469 är Lars i V fastevittne till morgongåva (RAp 21/8).

Valla

- 1339 *in Valatræthom* (DS 3432 or), 1381 *i Wallatrædhom*(?) (RApp 16/5), 1413 *i Wallatrædhom* (SD 1745) – bebyggelseläget ca 400 m norr om Katrineborg (LmA 04-vad-29, 1863).
SöH 1557 **1 frt** (Johan Åkesson /Natt och Dag/); 'nyupptagen torpastad'.
1339 omnämns Styrbjörn i V som faste (DS 3432).
1360 byter Nils Turesson (Bielke) bort 0:1 till Jöns Petersson, kyrkoherde i Vadsbro (se Vadsbro) (DS 6285).
1381 skänker Bo Jonsson (Grip) 0:0:7 till det ärkedjäknedöme han grundar vid Strängnäs domkyrka (se Fyrby, Blacksta sn) (RApp 16/5).
1413 skänker Nils Bosson (Natt och Dag) till ärkedjäknedömet i Strängnäs domkyrka 0:0:7 vilket hans framlidna hustru Ingeborg Ragvaldsdotter (Håkan Tunessons ätt), hade bördsrätt till efter Sigge Magnusson (Håkan Tunessons ätt) (se Fyrby, Blacksta sn) (SD 1745).
1557 får Hans Klasson (Bielkenstierna) och hans medarvingar, vid arvskifte efter Bengta Knutsdotter en jord som räntar 0:0:1 pn (se Däntersta) (ShS I vol 34:50, VikS E 2741).

Veckla

- 1291 *curiam meam in Weclum* (DS 1041), 1381 *i Weklum* (RAp 6/7) – 9 G, 8 i.
SöH **2 aoe** 0:4 + 0:4, 1568 **2 jukl**.
1291 testamenterar Anund Haraldsson (vingad lilja) till Julita kloster, där han vill bli begravd bredvid sina föräldrar, sin gård (*curia*) V och jord i Vik, denna sn, en gård med kvarn i Åby, Västermo sn, en kvarn och jord i Torshälla och en gård i Krämplinge, Götlunda sn, Glanshammars hd (DS 1041; se även DS 1153).
1381 är Nils i V faste vid häradstinget (RAp 6/7).
1400 är Anund i V nämndeman vid häradstinget (RAp 2/10).
1416 är Peder i V faste vid häradstinget (SD 2283).
1420 omnämns Olof i V som Julita klostrets syssloman (SD 2777).
1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget två gårdar, indragna från Julita kloster 1553, som vardera sår 12 spann, har äng till 30 lass hö, fiskevatten och

mulbete till nödtorften; räntar vardera $\frac{1}{2}$:0 pn, 18 spann korn, 2 pund fläsk, 1 höns, 10 ägg, 6 dagsverken och fodring (AoE 29 A).

Vik

- 1291 *in Wik* (DS 1041), 1366 *i Wiik* (DS 7294 or) – 9 G, 8 i.
SöH **1 kr** 0:3.
1 ky (Rygglösa rd) 0:5.
- 1291 testamenterar Anund Haraldsson (vingad lilja) $\frac{1}{2}$:0 till Julita kloster (se Veckla) (DS 1041).
- 1297 byter Lars Boberg bort 0:1 till Julita kloster med förbehållet att han senare kan byta tillbaka detta öresland mot likvärdig jord om han så önskar (se Torp, Näshulta sn, Österrekarne hd) (DS 1212).
- 1366 byter Anders Torstensson (ginbalk) och Cecilia Eriksdotter (?lilja) till sig 0:3 i V samt jord i Berga och Valla, Husby sn, av kaniken Jöns Petersson mot jord i Hormesta och Håmsta, Biskopskulla sn, Lagunda hd (DS 7294).
- 1371 säljer Magnus Elofsson (Tandläätten) 0:3 i V till kaniken Jöns Petersson (DS X 57).
- 1381 skänker Bo Jonsson (Grip) 0:3 i V till det ärkedjäknedomme han grundar vid Strängnäs domkyrka (se Fyrby, Blacksta sn) (RAp 16/5).
- 1400 byter Olof Torstensson i Häckelsta, Dunkers sn, och hans hustru Ingeborg till sig 0:3 i V och jord i Berga, Husby sn, samt Svista, Lids sn, av Gjurd Petersson, ärkedjäkne i Strängnäs mot jord i Täby, Åkers sn och hd (RAp 10/2, DMS 2:2 s 178).
- 1401 säljer Ingeborg i Källsta, Fors sn, Västerrekarne hd, och hennes son Nils 0: $\frac{1}{2}$ i V och jord i Fyrby, Blacksta sn, till Peter i *Träcksta, som har börsrätt till jorden (SD 55).
- 1409 stadfästs på räfsteting det byte som Olof Torstensson i Häckelsta nio år tidigare gjort med Gjurd Petersson (SD 1116).
- 1422 se Vik, Lerbo sn.
- 1435 säljer Håkan Halstensson och hans syster all sin arvejord i V till Nils Johansson i *Träcksta (se *Träcksta) (RAp 1/5).
- 1459 döms på räfsteting $\frac{1}{2}$:0 i V åter till Julita kloster som olagligen avhänts jorden (RAp 23/1).
- 1469 ger Nils Johansson 0: $\frac{1}{2}$ i morgongåva till sin hustru Katarina Nilsdotter (se *Träcksta) (RAp 21/8).
- 1553 har kyrkohemmanet god åker, varpå sås 15 spann korn och råg, äng till 20 lass (1555) hö, litet mulbete men

varken skog eller fiskevatten; räntar 0:5 avradspn, ½:0 gengårdspn, 15 spann korn, 1 lispund smör, ½ pund fläsk, 6 dagsverken och fodring (SöH 1553:2, 1555:15).

Vreta

- 1353 *i Vretum* (DS 4961) – 9 G, 7 j.
SöH **1 fr** (Johan Åkesson /Natt och Dag/).
1353 frändöms Holmsten i V ett arv i Jönåkers hd (se DMS 2:3 s 39, 43) (DS 4961).
1375 säljer Magnus Karlsson, kyrkoherde i Finströms sn på Åland, 0:1 i V till Jöns Petersson, kanik i Strängnäs, och befullmäktigar sin vän Bengt i Gryt, Blacksta sn, att lagfara egendomen på tinget då han själv bor så avlägset (DS 8785).
1378 testamenterar Jöns Petersson 0:1 som han köpt av herr Magnus Karlsson till Vadsbro kyrka (DS 9711).
1381 skänker Bo Jonsson (Grip) 0:1 till det ärkedjäknedöme han grundar vid Strängnäs domkyrka (se Fyrby, Blacksta sn) (RApp 16/5).
1413 ger Nils Bosson (Natt och Dag) 0:0:4 till ärkedjäknedömet i Strängnäs domkyrka (se Fyrby, Blacksta sn) (SD 1745).
1431 och 1432 är Johan i V faste vid häradstinget (RAP 24/5, UUBp 1/11).
1511 omnämns Johan Månsson i V som 'måg' och arvinge till Jöns Nilsson, rådman i Stockholm (StTb s 219).

Ökna

- 1358 *i Øknum* (DS 5849) – 9 G, 8 j – övergivet bebyggelseläge (RAÄ 88:1) ca 900 m sydost om Båresta (LSA C87–29:1, 1712).
SöH **1 fr** (Åke Bengtsson /Färla/).
1358 får Johan Joarsson vid arvskifte 0:2 i Ö med alla tillhörande byggnader (se Berga) (DS 5849).
1530 får Bengt Nilsson (Färla) vid arvskifte med sin syster Karin Nilsdotter en gård som räntar 4 tön korn, 2 pund smör och 1:0 pn (se Bergshammar, Fogdö sn, Åkers hd) (BhSp 1/11).

*Österö

- 1451 *i Øststræ* (RAP 9/2) – låg intill gravfält (RAÄ 131:1) ca 1 km nordost om Lagmansö (LmA 04–vad–1, 1685).
SöH **1 fr** (Kristina Larsdotter /Sparre av Rossvik/, 1562 Måns Persson /Lilliehöök/).
1451 är Johan i Ö faste vid häradstinget (RAP 9/2).
1544 får Kristina Larsdotter som morgongåva 0:12 i Ö som räntar 3 pund korn (se Lagmansö) (LibCa 94, I:14).

Östtorp

1549 *Ööstertorp* (SöH 1549:9) – 9 G, 8 j.

SöH **1 ky** (öde), 1552 **1 kyuj** (Rygglösa rd), 1557 **1 kyäng**.

1555 har sockenkyrkan en 'utäng' som räntar 0:3 pn och halv fodring (SöH 1555:15).

Vingåkers socken

1314 (?) *de Wikinghaker* (DS 1947, avskr).

1330 *parochia Vikinngxaker* (DS 2765).

1376 *i Wikingakir sokn* (DS 9264).

1494 *i Wingaker* (C 27 II f 3v).

Omfattning: Vingåkers socken delades 1757 (jb) i nuvarande Västra och Östra Vingåkers socknar. Dessa socknar omfattade 1950 samma område som Vingåker under medeltiden och 1500-talet, med undantag för några eftermedeltida nybyggen som flyttades från Stora Malms sn till Östra Vingåker genom Kbr 18/12 1868.

Kyrka: Vingåkers kyrka uppfördes sannolikt omkring år 1300 och är en av de största sockenkyrkorna i Sverige. Såväl exteriör som interiör har kraftigt omgestaltats från 1600-talet och framåt. På 1780-talet skedde de största förändringarna, då kyrkans rektangulära grundplan förvandlades från rektangulär till korsformig och såväl det medeltida vapenhuset som sakristian revs liksom kyrkorummets medeltida valv. Vapenhuset är synligt på Peringskiölds teckning från 1686, där den medeltida exteriören utökats med två gravkor i öst och sydöst. I dagens kyrkobyggnad återfinns medeltida partier i större delen av västtornet samt troligen även i västgaveln och långhusmurarna. Tornet tillkom sannolikt under 1400-talet; rester av de utvändiga blinde-ringarna kan fortfarande skönjas under putsen. Invändigt syns den medeltida tegelmurningen i tornets övre del.

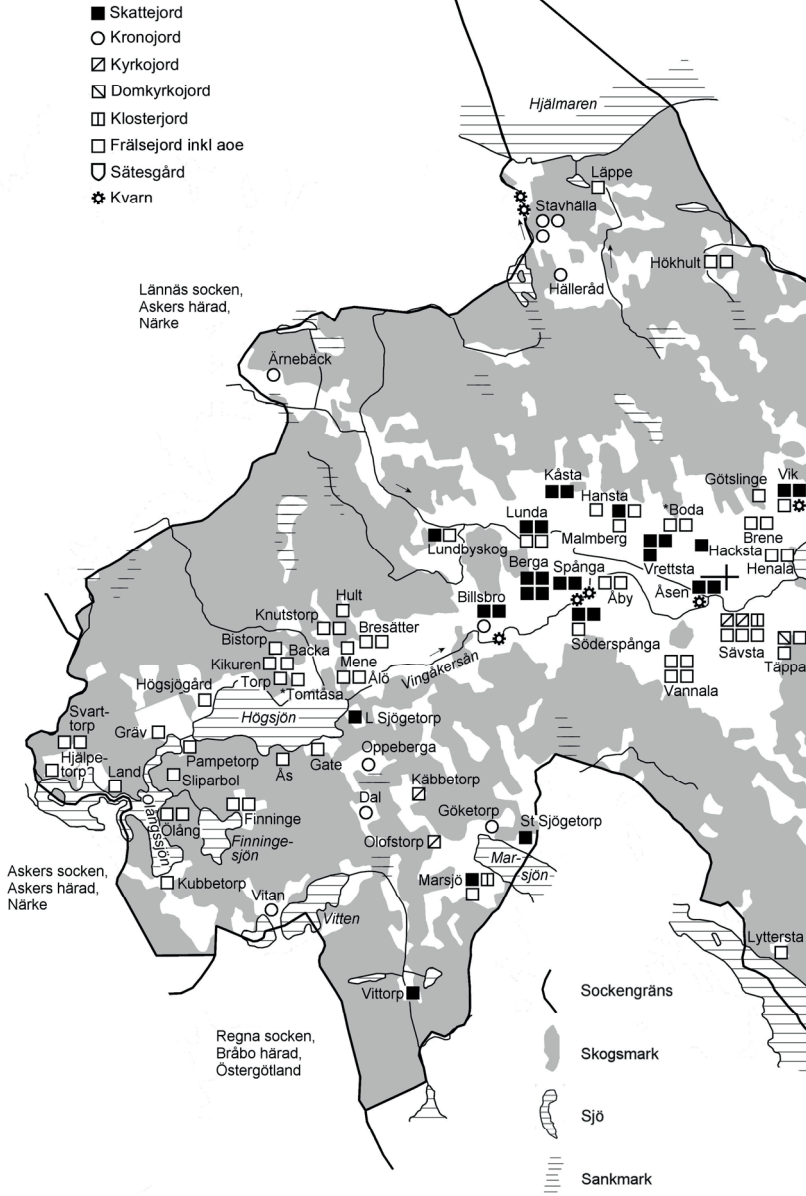
Av kyrkans återstående medeltida inventarier dateras dopfunten av kalksten och en paten till 1200-talets andra hälft. Dopfundens cuppa och fotparti är dock av olika karaktär och tycks inte ha hört ihop från början. Inskriften på en oblatask av silver visar att den skänkts till kyrkan 1422 av herr Olof, kyrkoherde i Vingåker. Beträffande träskulpturer återstår en Pietà från 1400-talets mitt. Slutligen äger kyrkan en senmedeltida ljuskrona, där jungfru Maria stående i ett gotiskt torn bildar stomme. Flera avlatsbrev utfärdade för kyrkan finns bevarade i avskrift, där det i det äldsta från 1382 framkommer att kyrkan var invigd till S:t Eriks ära och att man på Peter Porse Gets begäran erhållit relikier av denne helgonkung (B 15 f 357v). I avlatsbrev från 1400-talet anges förutom S:t Erik även S:t Eskil och S:ta Birgitta som kyrkans dedikationshelgon (B 15 f 316v, 366v). I rannsaktionsprotokoll från 1600-talet uppges att det tidigare stått en skulptur vid högaltarets södra sida; sannolikt en S:t Eriksskulptur men enligt protokollet S:t Olof. I rannsaktionsprotokollen nämns även att det funnits ett kapell inte långt från Sjöholm vid det ställe där landsvägen från Nyköping delar sig mot Vingåker och Julita. (SöKy 3, Collmar s 530 ff, Sörml handl 5 s 90)

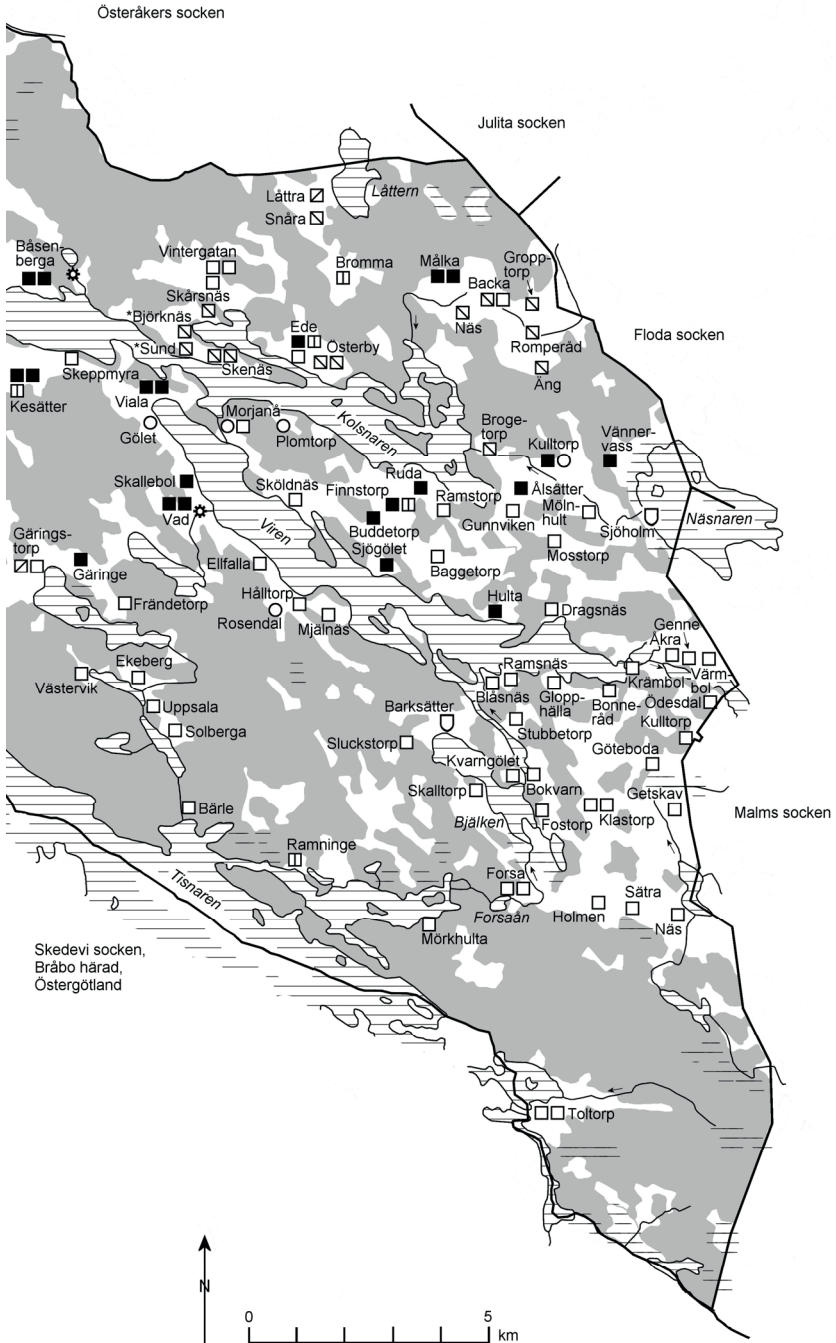

Vingåkers kyrka, teckning ur Johan Peringskiölds *Monumenter i Södermanland* från 1684.
Foto: KB.

Runstenar: Sö 71 (Hansta, flyttad), 72 (Kesätter, försvunnen), 73 (Lyttersta), 74 (Ålsätter).

Vingåkers socken

Antal jordeboksenheter enligt SÖH 1542/51 (1568)

	sk	skuj	kr	ky	bi	jukl	aoe	fr
Backa	--	--	--	--	1 (1)	--	--	1 (1)
Backa	--	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Baggetorp	--	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Berga	4 (4)	--	--	--	--	--	--	--
Billsbro	2 (3)	--	1 (0)	--	--	--	--	--
Bistorp	--	--	--	--	--	--	--	1 (1)
*Björknäs	--	--	--	--	1 (1)	--	--	--
Blåsnäs	--	--	--	--	--	--	--	1 (0)
Boda	--	--	--	--	--	--	--	2 (2)
Bokvarn	--	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Bonneråd	--	--	--	--	--	--	0 (1)	1 (0)
Brene	--	--	--	--	--	--	--	2 (2)
Bresätter	--	--	--	--	--	--	--	2 (2)
Bromma	--	--	--	--	--	0 (1)	1 (0)	--
Brogetorp	--	--	--	--	1 (1)	--	--	--
Buddetorp	1 (1)	--	--	--	--	--	--	--
Båsenberga	2 (2)	--	--	--	--	--	--	--
Bärle	--	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Dal	--	--	1 (1)	--	--	--	--	--
Dragnäs	1 (0)	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Ede	--	--	--	--	--	0 (1)	1 (0)	1 (1)
Ekeberg	--	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Ellfalla	--	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Finninge	--	--	--	--	--	--	--	2 (2)
Finnstorp	1 (1)	--	--	--	--	0 (1)	1 (0)	--
Forsa	--	--	--	--	--	--	--	2 (2)
Fostorp	--	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Frändetorp	--	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Gatan	--	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Genne	--	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Getskav	--	--	--	--	--	--	--	1 (0)
Glopphälla	--	--	--	--	--	--	0 (1)	1 (0)
Gropptorp	--	--	--	--	1 (1)	--	--	--
Gräv	--	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Gunnviken	--	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Gäringe	1 (1)	--	--	--	--	--	--	--

	sk	skuj	kr	ky	bi	jukl	aoe	fr
Täppa	--	--	--	--	1 (0)	0 (1)	--	2 (2)
Uppsala	--	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Vad	2 (2)	1 (0)	--	--	--	--	--	--
Vannala	--	--	--	--	--	--	--	4 (4)
Viala	2 (2)	--	--	--	--	--	--	--
Vik	2 (2)	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Vintergatan	--	--	--	--	--	0 (1)	1 (0)	2 (2)
Vitan	--	--	1 (1)	--	--	--	--	--
Vittorp	1 (0)	--	0 (1)	--	--	--	--	--
Vrettsta	3 (3)	--	--	--	--	--	--	--
Vännervass	1 (1)	--	--	--	--	--	--	--
Värmbol	--	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Västervik	--	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Äby	--	--	--	--	--	--	--	2 (2)
Äkra	--	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Älsätter	1 (1)	--	--	--	--	--	--	--
Älö	--	--	--	--	--	--	--	2 (2)
Ås	--	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Åsen	2 (2)	--	--	--	--	--	--	--
Äng	--	--	--	--	1 (0)	--	--	0 (1)
Ärnebäck	--	--	1 (1)	--	--	--	--	--
Ödesdal	--	--	--	--	--	--	--	0 (1)
Ölång	--	--	--	--	--	--	--	2 (2)
Österby	--	--	--	--	1 (0)	--	--	0 (2)
SUMMA	52 (53)	3 (3)	13 (11)	8 (7)	11 (11)	1 (11)	12 (7)	103 (99)

Dessutom redovisar längderna:

skkvarn: Billsbro 1 (2), Båsenberga 1 (0), Hacksta 0 (1), Kesätter 0 (1), Spånga 1 (0), Söder-spånga 0 (1), Vad 1 (1), Åsen 1 (2).

krkvarn: Stavhälla 0 (2).

kruj: Ede 0 (1), Gölet 1 (0), kyuj: Ede 1 (1), Lund 1 (1), Låttra 1 (0), Läppe 1 (1), Ödesdal 1 (1).

krfiske: Stavhälla 1 (1).

kyuj: Täppa 0 (1), Västervik 1 (1).

fruj: Täppa 1 (1).

Backa 1514 *Backa* (C 21 f 7v) – nu i Västra Vingåkers sn – inlagt i Bistorp, låg ca 200 m öster om Kikuren (LSA C96–46:1, 1718, jfr Ståhle 1954 s 110 ff).

SöH **1 fr** (Erik Månsson /Natt och dag/).

1514 har Gunhild Johansdotter (Bese) en gård i B som räntar

0:13:0:6 pn (C 21 f 7v).

1556 upptas i en arvsiftesjordebok efter Måns Johansson (Natt och Dag) en gård i B som räntar 0:16:0:6 pn och 0:12 gästningspn (Bio N 2b).

Backa

1432 *Bakka* (RAp 18/11) – 9 G, 9 d – nu i Östra Vingåkers sn. SöH **1 bi** (Gropptorps rd).

1 fr (Jöns Olofsson /Gyllenhorn/).

1432 får Lucia Henriksdotter (Örboholmsätten) ett torp i B under Bonneråd som del av morgongåva (se Barksätter) (RAp 18/11).

1482 är Peder Larsson i B faste vid häradstinget (RAp 1/6); belägget kan avse något annat Backa i häradet.

1487 är Johan i B faste vid häradstinget (UUBp 27/1); belägget kan avse något annat Backa i häradet.

1534 ärver Karin Josefsdotter (Djulaätten) en andel av B som räntar 0:14 pn (se Djulö, Stora, Malms sn) (DjA E 5662 avskr, DjAp 3/8 1573, vid); jfr Backa, Malms sn.

Baggetorp

1498 *Baggetorpp* (ATJb s 88) – 9 G, 8 d.

SöH **1 fr** (Johan Åkesson /Natt och dag/).

1498 har Arvid Trolle en gård B som räntar 0:17 pn (ATJb s 88).

Barksätter

1308 *in Byarkkasäter* (DRA Langebek, avskr av vid 14/4 1342), 1338 *in Biærchæsäter* (DS 3382), 1432 *i Biørkasäter* (RAp 18/11) – 9 G, 7 d.

Barksätter är sätesgård för väpnaren Peder Larsson (ollongren) 1537 – 1559 (GuRoJb f 12328v, RAP 13/2); annorlunda i AH s 122.

1308 får Ingevald Estridsson (Hammerståätten) 0:1 i B av hertigarna Erik och Valdemar (se DMS 2:3 s 217) (DRA Langebek, avskr av vid 14/4 1342).

1338 ger Sigge Magnusson 0:0:20 i B till sin hustru Elena Gislesdotter (Sparre av Aspnäs) (se Stäringe, Årdala sn) (DS 3382).

1398 intygar Nils djäkn, tidigare underhäradshövding i Oppunda, att han tidigare förvarat ett nu uppbrunnet pantbrev, varmed Peter Porse Get vid okänd tidpunkt hade pantsatt B ("kyrkesætrerwm") med allt underliggande gods till Sten Bengtsson (Bielke) (C 4 fol 25v).

1432 ger Erik Get morgongåva till sin hustru Lucia

- Henriksdotter (Örboholmsätten) omfattande två tredjedelar av B, som räntar $\frac{1}{2}$ läst och 2 spann korn samt 'matuvete' och gengärdspenningar, och jord i Backa, Bonneråd, Glopphälla, Kvarngölet och Ödesdal (RAp 18/11).
- 1520 säljer Måns Påvelsson (Ulfsparre) en del av B som räntar 0:3 pn till Hans Brask (se Mjälånäs) (Kh 53 f 2v-3).
- 1534 ärver Gertrud Josefsdotter (Djulaätten) en gård som räntar 4:0 pn (se Djulö, Stora, Malms sn) (DjA E 5662 avskr, DjAp 3/8 1573, vid).
- 1549 skiftar Peder Larsson (ollongren) och hans syster Margareta Larsdotter arv efter sina föräldrar, varvid Peder överlåter sin andel av föräldrarnas fastigheter i Stockholm till sin syster (StTb s 42).
- 1550 ger Peder Larsson morgongåva till sin hustru Ingrid Eriksdotter (Rosenstråle) omfattande hans sätesgård B, 'som han nu sitter på', räntande 9:0 pn, och jord i Blåsnäs samt kvarn och kvarnström i Forsa (Top 381 feldat, se Gillingstam 1987 s 16).
- 1555 pantsätter Peder Larsson B till Engelbrekt Larsson (Bölja) (K 6 f 139).
- 1558 säljer Engelbrekt Larsson till Gustav I gården B som han har i pant av Peder Larsson (se DMS 1:4 s 265) (RAp 23/6).
- 1559 säljer och upplåter Peder Larsson till Gustav I sin sätesgård B, som räntar $\frac{1}{2}$ läst korn, och jord i Blåsnäs, Forsa, Getskav, Holmen, Mörkhulta, Ormön, Sluckstorp och Toltp, denna sn, samt jord i Uppland och Östergötland (se DMS 1:3 s 300) (RAp 13/2).
- 1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en gård som sår 3 pund, har äng till 90 lass hö, mulbete och fiskevatten till nödtorften; gården som köpts av Peder Larsson räntar 1:0 pn, $4\frac{1}{2}$ pund korn, 18 dagsverken och fodring (AoE 29 A).
- 1560 vittnar en svårt sjuk Engelbrekt Larsson under ed att han aldrig fick betalt för de gårdar han sålde till Gustav I och att när han därför krävde att återfå sina jordbrev (se 1555 och 1558 ovan) av kungens sekreterare Rasmus Ludvigsson svarade denne att breven 'voro honom förkomna' (HSH 2 s 64).

- Berga** 1337 *in Bierghum* (DS 3291) – 9 G, 9 a.
 SöH **4 sk** 0:2:1:4 + 0:2:1:4 + 0:2 + 0:1:1.
 1337 säljer Karl Magnusson (Folkungaättens oäkta gren) 0:0:0:22 i B och jord i Åby till biskop Styrbjörn i Strängnäs (DS 3291).
 1340 se Vännervass.
 1436 får Ragnar i B tillstånd av häradstinget att tillsammans med sina grannar i B bygga ett kvarnställe när han på tre ting 'tillsagt' sina grannar om detta; kvarnen skall vara en gemensam anläggning (RAp 30/6, jfr SMR 427).
 1439 omnämns Sven i B som vittne vid en tidigare rättegång (RApp 18/5).
 1487 är Jöns skinnare och Olof i B fastar vid häradstinget (UUBp 27/1); kan avse något annat Berga i häradet.
- Billsbro** 1379 *i Bilzbro* (DS 9982) – 9 F, 9 j.
 SöH **2 sk**, 1557 0:1:1 + 0:1.
1 skkvarn, 1557 **2 skkvarn**.
1 kr, 1557 **1 sk** 0:0:2.
 1379 är Peter i B faste vid häradstinget (DS 9982).
 1458 är Peter Johansson i B vittne om en jordtransaktion (RApp 19/3, RAp 23/6).
 1543 omnämns Olof i B som ett av fyra sändebud från Oppunda härad vilka i Stockholm framfört häradsallmogens önskemål om tiondet m m till Gustav I (GR 15 s 11).
- Bistorp** 1514 *Byssetorp* (C 21 f 7v) – 9 F, 9 j – gården låg tidigare mellan Kikuren och Hasselbacken men är i sen tid flyttad till ungefär samma läge där *Tomtåsa låg tidigare (LSA C96–46:1, 1718, jfr Ståhle 1954 s 110 ff).
 SöH **1 fr** (Erik Tönnesson /Tott/).
 1514 har Gunhild Johansdotter (Bese) en gård som räntar 0:5:0:6 pn (C 21 f 7v).
- *Björknäs** 1535 *Biörkenes* (GHj s 679), 1542 *Berkenäs* (SöH 1542:3) – övergivet bebyggelseläge (RAÄ Västra Vingåker 266:1) ca 400 m nordväst om Skenäs (GeomJb LSA C10:190, 1694; jfr Ståhle 1954 s 38–40).
 SöH **1 bi** (Gropptorps rd).
- Blåsnäs** 1535 *Blossnes* (GHj s 679) – 9 G, 8 d.
 SöH 1551–54 **1 fr** (Peder Larsson /ollongren/).
 1550 får Ingrid Eriksdotter (Rosenstråle) B i morgongåva av

- sin man Peder Larsson (se Barksätter) (Top 381, feldat).
- 1559 säljer Peder Larsson B som räntar 7 spann korn till Gustav I (se Barksätter) (RAp 13/2).
- 1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en gård som sår 4 spann, har äng till 14 lass hö, mulbete och fiskevatten till nödtorften; gården som köpts av Peder Larsson räntar 3:0 pn, 6 dagsverken och fodring (AoE 29 A).
- Boda(holm)** 1535 *Boda* (GHj s 679) – 9 G, 7 d – övergivet bebyggelseläge (RAÄ Östra Vingåker 109:1) ca 900 m nordväst om kyrkan (LmA 04-övi-32, 1778).
SöH **2 fr** (Erik Jönsson /Rosenstråle/).
- Bokvarn** 1535 *Boda quern* (GHj s 679) – 9 G, 7 d.
SöH **1 fr** (Ingrid Jönsdotter /Arp/).
1536 får fogden Nils Smed frälsebrev på B av Gustav I (se Bäck, Julita sn) (GR 11 s 40).
1537 får Ingrid Jönsdotter B vid skifte med sin bror Erik Arp (se Skalltorp) (GuRoJb f 12328v).
- Bonneråd** 1432 *Bonrudh*(?) (RAp 18/11), 1535 *Böneradh* (GHj s 679), 1551 *Banerydtt* (SöH 1551:11) – 9 G, 8 d.
SöH **1 fr** (Brita Mickelsdotter /Ärnäsätten/), 1559 **1 aoe**.
1432 får Lucia Henriksdotter (Örboholmsätten) i morgongåva en gård i B som räntar 20 spann korn, mata och penningar (se Barksätter) (RAp 18/11).
1534 ärver Anna Josefsdotter (Djulaätten) jord i B som räntar 0:14 pn (se Djulö, Stora, Malms sn) (DjA E 5662 avskr, DjAp 3/8 1573, vid).
1553 se Djulö, Stora, Malms sn.
1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en gård, indraget som sakfallsgods av Brita Mickelsdotter, som sår 5 spann, har äng till 16 lass hö, fiskevatten och mulbete till nödtorften; räntar 4:0 avradspn, 0:12 gästningspn, ½ pund torkad ål, 6 dagsverken och fodring (AoE 29 A).
1564 återfår Brita Mickelsdotters barn den gård i B som frändömts deras mor (se Klastorp) (HH 13 s 120).
- Botorp** 1534 *Bogetorpe* (?) (DjAp 3/8 1573, vid) 1535 *Brootorp* (GHj s 679) – 9 G, 7 d.
1534 ärver Anna Josefsdotter (Djulaätten) jord i B som räntar 0:18 pn, 2 pd humle och skor till 2 'gångehästar' samt 1 pund humle för en 'ström' (se Djulö, Stora, Malms sn)

(DjA E 5662 avskr, DjAp 3/8 1573, vid).

- Brene** 1439 *i Bredhenæs* (RAp 28/1), 1459 *i Bredhene* (EbAp 17/11) – 9 G, 9 a.
SöH **2 fr** (Anund Stensson /Ulv/).
1439 omnämns Sven Årta i B som vittne på lagmansting (RAp 28/1).
1459 är Lars i B faste vid häradstinget (EbAp 17/11).
- Bresätter** 1514 *Bredesaetra* (C 21 f 8) – 9 F, 9 j.
SöH **2 fr** (Axel Eriksson /Bielke/).
1514 har Gunhild Johansdotter (Bese) två gårdar som räntar vardera 0:9:0:6 pn (C 21 f 8).
- Brogetorp** 1542 *Brogetörp* (SöH 1542:3) – 9 G, 9 d.
SöH **1 bi** (Gropptorps rd).
- Bromma** 1482 *i Brømma* (RAp 18/10) – 9 G, 9 c.
SöH 1554 (endast) $\frac{1}{2}$ **kr** ('Ödesbromma').
1 aoe, 1554 **1 jukl**.
1482 byter Margareta Mickelsdotter (van der Aa) bort en halv gård i B till Mats Lydeke som omgående byter bort den till Julita kloster (se Ede) (RAp 18/10, RAp 20/10).
1498 säljer Jöns Get med sin hustrus medgivande hälften av B till Julita kloster och meddelar i sammanhanget att klostret redan förvärvat den andra halvan (RAp 7/6).
1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en gård om 0:4 som sår 12 spann, har äng till 16 lass hö, mulbete och fiskevatten till nödortfen; gården som indragits från Julita kloster räntar 0:19 pn, 6 dagsverken och fodring (AoE 29 A).
- Buddetorp** 1535 *Buddetorp* (GHj s 677) – 9 G, 8 c.
SöH **1 sk** (1557–59 0:1).
- Båsenberga** 1381 *i Bosnaberghum* (RAp 8/6) – 9 G, 9 b.
SöH **2 sk**, 1557 0:4 + 0:4.
1551 (endast) **1 skkvarn**.
1381 byter biskop Tord i Strängnäs till sig 0:1:0:2 i B av Joar i B mot jord i Valla, S:t Nikolai sn, och mellangift i penningar (se DMS 2:3 s 163) (RAp 8/6).
1400 säljer Folke Nilsson (två bjälkar) 0:0:0:10 i B med en lada och två förrådshus till Nils Ragnvidsson (RAp 5/1).
1409 är Nils skräddare i B nämndeman vid räfsteting (SD 1142, 1147).

- 1412 ger Ragvald Karlsson (belagd bjälke) som själagåva till biskopsbordet i Strängnäs 0:0:0:7 i B som var hans avlingejord, liggande i östra ändelagen i Nils skräddeles teg (SD 1523).
- 1426 säljer Kristina Anundsdotter 0:2 i B, beläget intill det örtugland som ligger närmast byns östra ände, till Lars Olofsson (RAp 24/6).
- 1433 får Lars Olofsson i B fasta på 0:0:0:18 i västra änden av B samt jord i Ede som han köpt av Lars Gunbjörnsson och 0:0:1, liggande omedelbart öster om den förstnämnda jorden, som han köpt av Birger Sonesson (RAp 13/6).
- 1452 se Hansta.
- 1461 får Tomas Larsson i B fasta på 0:1 i B som han köpt av Jöns Götesson och dennes syskon (UUBp 6/6).
- 1466 se Hansta (DRAp 8/11).
- Bärle** 1498 *Berløff* (ATJb s 88) – 9 G, 7 b.
SöH **1 frt** (Johan Åkesson /Natt och dag/).
- 1498 upptas i Arvid Trolles jordebok bland hans köpegods en gård i B som räntar ½:0 pn (ATJb s 88).
- Dal** 1535 *Dall* (GHj s 678) – 9 F, 8 j.
SöH **1 kr + 1 kruj**.
- Dragsnäs** 1514 *aff Dragxnes* (C 21 f 8v) – 9 G, 8 d.
SöH **1 fr** (Axel Eriksson /Bielke/).
- 1514 har Gunhild Johansdotter (Bese) en gård som räntar 3:0:2 pn (C 21 f 8v).
- Ede** 1330 *in villa Edhe* (DS 2765), 1433 *i Eedhe* (RAp 13/6) – 9 G, 9 c.
SöH **1 sk, 1557 1 skuj, 1560 1 kruj.**
1 kyuj.
1 aoe, 1554 1 jukl.
1 fr (Jöns Olofsson /Gyllenhorn/).
- 1330 byter Sune Halstensson (?Örnsparre) bort 0:0:1 i E till biskop Styrbjörn i Strängnäs mot 0:½ i Brunnsta, S:t Nikolai sn (se DMS 2:3 s 138) (DS 2765).
- 1433 får Lars Olofsson i Båsenberga fasta på 0:0:0:5 i E liggande 'näst Gunnes teg', som han köpt av Lars Gunbjörnsson (se Båsenberga) (RAp 13/6).
- 1482 byter Margareta Mickelsdotter (van der Aa) bort en gård om 0:0:10 i E, som räntar 3:0 pn, samt jord i Bromma och Vintergatan, denna sn, till Mats Lydeke, borgare i

- Stockholm, mot fastigheter i Stockholms stad; två dagar senare byter Mats bort sina nyförvärvade lantgods till Julita kloster mot andra fastigheter i Stockholm (RAP 18/10, RAP 20/10).
- 1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en gård om 0:5:1 som sår 16 spann, har äng till 20 lass hö, litet mulbete men inget fiskevatten; gården som indragits från Julita kloster räntar 2:0 pn, 1 pund korn, 15 mark fläsk, 6 dagsverken och fodring (AoE 29 A).
- Ekeberg** 1498 *Ogeberge* (C 37 f 66) – 9 G, 8 b.
SöH **1 fr** (Johan Åkesson /Natt och dag/).
1498 upptas i Arvid Trolles jordebok bland hans köpegods en gård i E som räntar 0:12 pn (ATJb s 88).
- Ellfalla** 1460 *i Eldfallom* (RAP 8/11), 1466 *i Elfalom* (DRAp 8/11) – 9 G, 8 c.
SöH **1 fr** (Anund Stensson /Ulv/).
1460 är Peder i E faste vid häradstinget (RAP 8/11).
1466 är Birger i E faste vid häradstinget (DRAp 8/11).
- Finninge** 1514 *Fininge* (C 21 f 8) – 9 F, 8 i.
SöH **2 fr** (Erik Månsson /Natt och dag/ 1, Måns Svensson (Somme) 1).
1514 har Gunhild Johansdotter (Bese) två gårdar som vardera räntar 0:9:0:6 pn (C 21 f 8).
1556 upptas i en arvskiftesjordebok efter Måns Johansson (Natt och Dag) en gård i F som räntar 0:16:0:6 pn och 0:12 gästningspn för gården samt 0:2 ängspn för en äng som kallas *Öcknett* (Bio N 2b).
- Finnstorp** 1382 *i Thorpe* (LSBp 26/7), 1535 *Fintztorp* (GHj s 677) – 9 G, 8 c – jfr Ståhle 1954 s 56.
SöH **1 sk.**
1 aoe, 1554 **1 jucl.**
1382 och 1400 är Anders i F faste vid häradstinget (LSBp 26/7, RAP 9/10).
1391 byter Anders i F till sig 0:0:0:3^{1/3} av sockenkyrkan mot jord i Vrettsta (RAP 15/7).
1453 ger Katarina, änka efter Peter djäkn i Lövhulta, Hammarby sn, Österrekarne hd, och hennes syster Lucia Pedersdotter 0:0:0:4 i F och lika mycket jord i Sköldnäs till Julita kloster (se Sköldnäs) (RAP 11/3).
1490 är Jöns i F nämndeman i rannsaktionsnämnd (RAP 17/12).

- 1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en gård om 0:4 som sår 6 spann, har äng till 10 lass hö, litet mulbete men inget fiskevatten; gården som indragits från Julita kloster räntar 1:0 pn, 6 dagsverken och fodring (AoE 29 A).
- Forsa**
- 1458 *i Forsom* (RApp 19/3) – 9 G, 7 d.
SöH **2 fr** (Erik Jönsson /Rosenstråle/).
- 1458 vittnar Johan i F om Julita klostets fiske (RApp 19/3).
- 1550 får Ingrid Eriksdotter (Rosenstråle) en kvarn och en kvarnström i F som morgongåva av sin man Peder Larsson (se Barksätter) (Top 381, feldat).
- 1559 säljer Peder Larsson (ollongren) 'lilla F' gård och en kvarn, vilka sammanlagt räntar 7 spann korn, samt ett ålfiske 'där sammastädes' till Gustav I (se Barksätter) (RAp 13/2).
- 1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en gård 'lilla F' som sår 2½ spann, har äng till 4 lass hö, mulbete och fiskevatten till nödtorften; gården som köpts av Peder Larsson räntar 2:0 pn och 6 dagsverken. Längden upptar även en kvarn sammastädes som räntar 2:0 pn och ett ålfiske som räntar 2 skeppund och 8 lispund ål (AoE 29 A)
- Fostorp**
- 1535 *Fotz torp* (GHj s 679) – 9 G, 7 d.
SöH **1 fr** (Erik Jönsson /Rosenstråle/).
- Frändetorp**
- 1391 *Frændathorp* (RAp 27/9) – 9 G, 8 b – övergivet bebyggelseläge (RAÄ Västra Vingåker 248:1) ca 1,3 km sydost om Gäringe (LmA 04-vvi-130, 1787).
SöH **1 fr** (Johan Pedersson /Bååt/).
- 1391 säljer Halvid Tomasson torpet F under Gäringe till Julita kloster (se Gäringe) (RAp 27/9).
- 1466 säljer Tomas i Båsenberga m fl torpet F, som räntar 1:0 pn, till Erik Axelsson (Tott) och dennes hustru (se Hansta) (DRAp 8/11).
- Gate**
- 1514 *aff Gathu* (C 21 f 8) – 9 f, 8 j.
SöH **1 fr** (Axel Eriksson /Bielke/).
- 1514 har Gunhild Johansdotter (Bese) en gård som räntar 0:10:0:6 pn (C 21 f 8).
- Genne**
- 1535 *Genna* (GHj s 679), 1547 *Genmagården, Genna qwærnn* (UUBp 7/8) – 9 G, 8 d.
SöH **1 fr** (Knut Knutsson /Lillie av Ökna/).

1547 byter Ivar Fleming bort till Anna Nilsdotter (Bese) en gård i G, som räntar 1:0 pn, 1 pund smör och 6 pund ål, och G kvarn som räntar 6 tön mjöl (se Sjöholm) (UUBp 7/8).

Getskav

1482 *Geedzskaffin* (RAp 23/8) – 9 G, 7 d.

SöH 1551–54 **1 fr** (Peder Larsson /ollongren/).

1482 byter Lars Svensson (Bölja från Västbo) bort sin gård G till sin svärfar Bengt Klasson (ollongren) mot dennes gård *Giwthahult, Kullerstads sn, Memmings hd (RAp 23/8).

1520 säljer Måns Påvelsson (Ulfsparre) sin halvdel av G som räntar 0:5½ pn till Hans Brask (se Mjälånäs) (Kh 53 f 2v-3).

1559 säljer och upplåter Peder Larsson G som räntar 7 spann korn till Gustav I (se Barksätter) (RAp 13/2).

1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en gård som sår 6 spann, har äng till 20 lass hö, mulbete och fiskevatten till nödtorften; gården som köpts av Peder Larsson räntar 5 spann korn, 6 dagsverken och fodring (AoE 29 A).

Glopphälla

1432 *Gluphella* (RAp 18/11) – 9 G, 8 d.

SöH **1 fr** (Brita Mickelsdotter /Ärnäsätten/), 1559 **1 aoe**.

1432 får Lucia Henriksdotter (Örboholmsätten) i morgongåva torpet G som ligger under Barksätter (se Barksätter) (RAp 18/11).

1534 ärver Anna Josefsdotter (Djulaätten) G som räntar 2:0 pn (se Djulö, Stora, Malms sn) (DjA E 5662 avskr, DjAp 3/8 1573, vid).

1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en gård, indraget som sakfallsgods av Brita Mickelsdotter, som sår 6 spann, har äng till 16 lass hö, fiskevatten och mulbete till nödtorften; räntar 4:0 avradspn, 0:12 gästningspn, 6 dagsverken och fodring (AoE 29 A).

1564 återfår Brita Mickelsdotters barn G som frändömts deras mor (se Klastorp) (HH 13 s 120).

Gropptorp

1535 *Gröptatorp* (GHj s 678) – 9 G, 9 d.

SöH **1 bi** (Gropptorps rd).

Gropptorp är huvudenhet för Gropptorps rättardöme som före år 1551 omfattar biskopsbordets landbor i G, Backa, *Björknäs, Brogetorp, Näs (västra), Romperåd, Skenäs, Skårnsnäs, *Sundena, Äng och Österby (SöH 1551:11).

- Gräv** 1514 *aff Græff* (C 21 f 8) – 9 F, 8 i (Grävårdarna) – överbyggd tomt i Högsjö tätort (LSA C96–46:1, 1718).
SöH **1 fr** (Erik Tönnesson /Tott/).
1514 har Gunhild Johansdotter (Bese) en gård som räntar 0:7:0:6 pn (C 21 f 8).
- Gunnviken** 1535 *Gunrika* (GHj s 679), 1547 *Gunnawik* (UUBp 7/8) – 9 G, 8 d.
SöH **1 fr** (Knut Knutsson /Lillie av Ökna/).
1547 byter Ivar Fleming bort till Anna Nilsdotter (Bese) en gård i G som räntar 0:15:1 pn och 2 pund smör (se Sjöholm) (UUBp 7/8).
- Gäringe** 1391 *i Gerlinge* (RAp 27/9) – 9 G, 8 b.
SöH **1 sk**, 1557 0:2.
1391 säljer Halvid Tomasson 0:0:0:5²/₃ i G och torpet Frändetorp som ligger under G till Julita kloster 'under klostrets grundval'; som dellikvid får Halvid jord i Skalunda, Sköldinge sn (RAp 27/9).
1458 vittnar Lars i G om Julita klosters fiske (RApp 19/3, RAp 23/6).
1464 är Sune i G faste vid häradstinget (EbAp 28/1).
- Gäringstorp** 1438 *i Gerlingestorp* (RApp 18/5) – 9 G, 8 b.
SöH **1 ky** (Sävsta rd).
1 frt (Åke Bengtsson /Färla/, 1562 Johan Pedersson /Bååt/).
1438 vittnar Gudmund i G om Julita klosters godsinnhav (RApp 18/5).
1458 vittnar Ramund i G om Julita klosters fiske (RApp 19/3, RAp 23/6).
1466 säljer Tomas i Båsenberga m fl torpet G, som räntar 0:6 pn, till Erik Axelsson (Tott) och dennes hustru (se Hansta) (DRAp 8/11).
- Göketorp** 1535 *Gökatorp* (GHj s 678) – 9 F, 8 j.
SöH **1 kr**, 1557 **1 sk**, 1568 öde.
- Gölet** 1391 *i Girdhom* (RAp 15/7), 1433 *i Gørdom* (RAp 13/6) – kartkod.
SöH **1 kruj**, 1554 **1 kr**, 1557 **1 sk**, 1568 **1 skt**.
1391 är Martin i G faste vid häradstinget (RAp 15/7).
1433 är Lars i G faste vid häradstinget (RAp 13/6).

- Göteboda** 1520 *Götabool* (Kh 53 f 25) – 9 G, 7 d.
SöH **1 aoe**, 1568 **1 jukl**.
1520 säljer Kristina Birgersdotter (sparre över blad), änka efter Jöns Eriksson (Rosenstråle), till biskop Hans Brask av sitta rätta möderne arv en gård i G som årligen räntar 0:18 pn och ½ pund bast, samt vart sjunde år ½ pd fisk (Kh 53 f 25).
1531 upptas i Gustav I:s jordebok ett torp som räntar 0:18 pn (K 1 f 101v).
1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en gård om 0:3 som sår 6 spann, har äng till 30 lass hö, mulbete och fiskevatten till nödortfen; gården som har indragits från Hans Brask 1539 räntar 2:0 pn, 1 pund korn, 15 mark fläsk, 6 dagsverken och fodring (AoE 29 A).
- *Göthahult** 1514 ger Jöns Larsson torpet *Göthahult* i morgongåva till Anna Hansdotter (se Mjältnäs) (RAp 7/10).
- Götslinge** 1535 *Götzlinghe* (GHj s 678) – 9 G, 9 a.
SöH **1 fr** (Anund Stensson /Ulv/).
- Hacksta** 1397 i *Hakastom* (RAp 24/10) – 9 G, 9 a – gårdsplats i Vingåkers tätort ca 600 m nordväst om Västra Vingåkers kyrka (EK).
SöH **1 sk**, 1557 0:4.
1557 **1 skkvarn**.
1397 är Jöns i H nämndeman vid lagmansting (RAp 24/10).
1458 vittnar Olof Tyrgilsson i H om Julita klostrets fiske (RAp 19/3, RAp 23/6).
1460 är Nils i H faste vid häradstinget (RAp 8/11).
- Hansta** 1382 i *Hanastom* (RAp 29/9) – 9 G, 9 a.
SöH **1 fr** (Åke Bengtsson /Färla/, 1562 Karl Holgersson /Gera/).
Hansta omnämns 1452 som tidigare sätesgård för framlidna Ingrid Johansdotter, änka efter Mats Fos (RAp 25/2).
1382 säljer Jakob Johansson, kyrkoherde i Forssa, 0:0:2 i H till biskop Tord i Strängnäs (se Simora, Årdala sn) (RAp 29/9, 9/10).
1452 intygar Martin i Viala att hans hustru Ernmod är rätt arvinge till 'friboren kvinna' Ingrid Johansdotter i H och d parets döttrar, vilka är gifta med Tomas i Båsenberga, Peder i Vad och Lars Nilsson (RAp 25/2).

1466 får Erik Axelsson (Tott) och hans hustru Elin Gustavsdotter (Sture) fasta på det jordagods de har köpt av Tomas i Båsenberga och Lars i Nästorp m fl, nämligen två gårdar i H, vilka sammanlagt är om 0:0:14 och jord i Frändetorp, Gäringstorp, Lunda och Lundbyskog; i köpet ingår också jord i Askers och Lännäs snr i Närke (DRAp 8/11).

Henala

1381 i *Henedhe* (RAp 13/1) – 9 G, 9 b – bortodlad tomt (RAÄ Västra Vingåker 259:1) ca 600 m sydost om Stora Brene (LmA 04-vvi-247, 1818).

SöH **2 fr** (Anund Stensson /Ulv/).

1381 är Nils i H faste vid häradstinget (RAp 13/1).

1391 omnämns Sigvid i H som kyrkvärd (RAp 15/7).

1400-talets mitt äger S:ta Katarinas prebenda vid Strängnäs domkyrka 0:12 i H med ett underliggande torp (DS 2889).

1469 är Nils Andersson i H nämndeman vid lagmansting (RAp 6/9).

Hjälpetorp

1514 *Jällatorp* (C 21 f 8) – 9 F, 8 h.

SöH **1 fr** (Karin Jöransdotter /Gyllenstierna/).

1514 har Gunhild Johansdotter (Bese) en gård som räntar 0:9:0:6 pn (C 21 f 8).

1556 upptas i en arvskiftesjordebok efter Måns Johansson (Natt och Dag) en gård i H som räntar 0:16:0:6 pn och 0:12 gästningspn (Bio N 2b).

Holmen

1535 *Holmen* (GHj s 679) – 9 G, 7 d.

SöH 1551-54 **1 fr**.

1559 säljer Peder Larsson H, som räntar 3 pund smör, till Gustav I (se Barksätter) (RAp 13/2).

1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en gård som sår 5 spann, har äng till 14 lass hö, mulbete och fiskevatten till nödtorften; gården som köpts av Peder Larsson räntar 0:6 pn 2 pund smör, 6 dagsverken och fodring (AoE 29 A).

Hult

1514 *Hwlth* (C 21 f 8) – 9 F, 9 j.

SöH **1 fr** (Erik Månsson /Natt och dag/).

1514 har Gunhild Johansdotter (Bese) en gård som räntar 0:5:0:6 pn (C 21 f 8).

1556 upptas i en arvskiftesjordebok efter Måns Johansson (Natt och Dag) en gård i H som räntar 0:10:0:6 pn och 0:12 gästningspn (Bio N 2b).

- Hulta** 1535 *i Hultom* (GHj s 678) – 9 G, 8 d.
SöH **1 sk.**
- Hålltorp** 1520 *Haardatorp* (Kh 53 f 2v), 1551 *Holetorp* (SöH 1551:11) – 9 G, 8 c.
SöH **1 fr** (Anna Klemetsdotter /Hogenskild/).
1520 säljer Måns Påvelsson (Ulfsparre) en gård, som räntar 0:11 pn, till Hans Brask (se Mjälånäs) (Kh 53 f 2v-3).
- Hällerråd** 1431 *i Hellerodh* (RAP 3/11) – 10 G, 0 a.
SöH **1 kr.**
1431 är Olof Holgersson i H faste vid häradstinget (RAP 3/11).
- Högsjögård** 1415 *Högesiö* (SD 2123, avskr), 1461 *Høxiorium* (RApp 25/1) 1514 *Høgsgaard huffud gaardin* (C 21 f 7v) – 9 f, 9 i.
SöH **1 fr** (Erik Tönnesson /Tott/).
1415 får Märta Tordsdotter (Bonde), vid arvskitte efter sin morfar Ulf Jonsson (Roos) och dennes hustru Märta, gården H och jord i Vreta, Löts sn, i Uppland, samt i Småland och Östergötland (se DMS 1:9 s 177) (SD 2123).¹³
1461 ärver Katarina Johansdotter (Gädda) H med underliggande gårdar och torp, som räntar sammanlagt 29:3 pn, efter sin far Johan Gädda (RApp 25/1, jfr DMS 2:2 s 293).
1514 har Gunhild Johansdotter (Bese) en huvudgård i H, som räntar 3:0 pn, med underliggande landborggårdar och torp vilket gods hon har ärvt efter sin mor Katarina Johansdotter (C 21 f 7v, se även C 40 f 2, C 56 f 13).
- Hökhult** 1535 *Hökhulth* (GHj s 678) – 10 G, 0 a.
SöH **2 fr** (Anund Stensson /Ulv/).
- Kesätter** 1381 *i Kydhasæter... i Kidhasæter* (RAP 4/5) – 9 G, 9 b – överbyggd tomt (RAÄ Västra Vingåker 691).
SöH **2 sk**, 1557 0:2:1:4 + 0:2.
1557 1 skuj.
1 aoe, 1554 **1 jukl.**
1381 säljer Helge i K och hans hustru Katarina 0:1:0:1²/₃ i K till Bo Jonsson (Grip) (RAP 4/5).
1399 meddelas på räfsteting att Ingeborg Turesdotter

¹³ Angående av Hedar 1945 publicerade hypotetiska och med säkerhet felaktiga antaganden om tidigare ägare se hänvisningar under Svarttorp nedan.

tidigare frändömts två gårdar i K med ett underliggande torp samt en gård (utan ortnamn) i Österåkers sn, som hon bytt till sig av Bo Jonsson, eftersom allt var gammalt skattegods och bytet därför var ogiltigt (RAp ?/6, SDHK 15116).

- 1400 är Joar i K vittne till en jordtransaktion (RAp 5/1).
 1409 är Johan i K nämndeman vid råfsteting (SD 1142, 1147).
 1443 är Bengt i K faste vid häradstinget (RAp 25/12).
 1469 ger Birger Johansson (stjärna) med sin syster Margareta Johansdotters och hennes man Erik Erikssons (?växt) samtycke 0:1 som själagåva till Julita kloster (RAp 8/9).
 1540 upptas i en längd över kungens arv och eget en gård som tidigare har legat under Julita kloster (VmH 1540:2).
 1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en gård om 0:4:0:4 som sår 9 spann, har äng till 15 lass hö, mulbete och fiskevatten till nödtorften; gården som indragits från Julita kloster räntar 0:10 pn, 6 dagsverken och fodring (AoE 29 A).

Kikuren

- 1514 *Kykuren* (C 21 f 7v) – 9 F, 9 i.
 SöH **1 fr** (Erik Tönnesson /Tott/).
 1514 har Gunhild Johansdotter (Bese) en gård som räntar 0:4½:0:6 pn (C 21 f 7v).

Klastorp

- 1459 *i Lasstorp* (EbAp 17/11) – 9 G, 7 d.
 SöH **2 fr** (Brita Mickelsdotter /Ärnäsätten/), 1559 **2 aoe**, 1560 **2 fr**.
 1459 är Björn i K faste vid häradstinget (EbAp 17/11).
 1534 ärver Anna Josefsdotter (Djulaätten) två gårdar i K som räntar 6:0 pn (se Djulö, Stora, Malms sn) (DjA E 5662 avskr, DjAp 3/8 1573, vid).
 1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget två gårdar, indragna som sakfallsgods av Brita Mickelsdotter, som vardera sår 8 spann, har äng till 30 lass hö, fiskevatten och mulbete till nödtorften; gårdarna räntar vardera 6:0 avradspn, 0:12 gästningspn, 6 dagsverken och fodring (AoE 29 A).
 1564 återfår Brita Mickelsdotters barn, genom beslut av Erik XIV, de gods som Gustav I indragit som sakfallsgods för att hon hade rymt till Tyskland med en av sina tjänare, nämligen två gårdar i K och jord i Bonneråd och Glopphälla, denna sn, Backa, Mogetorp, Nolnäs,

Prästtorp, Skuggebol, Snacketorp, *Stenstorp, Strångholm och Sörgölet, Malms sn, samt Hacksta, Björkviks sn, Jönåkers hd (HH 13 s 120).

- Knutstorp** 1514 *Knutstorp* (C 21 f 8) – 9 F, 9 j.
SöH **2 fr** (Axel Eriksson /Bielke/ 1, Knut Knutsson /Lillie av Ökna/ 1).
1514 har Gunhild Johansdotter (Bese) en gård som räntar 0:5:0:6 pn (C 21 f 8).
1547 byter Ivar Fleming bort en gård, som räntar 2:0 pn, till Anna Nilsdotter (Bese) (se Sjöholm) (UUBp 7/8).
- *Konäs** se Ramninge.
- Krämbol** 1461 *Kræmarabole* (UUBp 6/6) – 9 G, 8 d.
SöH **1 fr** (Knut Knutsson /Lillie av Ökna/).
1461 är Erik i K faste vid häradstinget (UUBp 6/6).
1547 byter Ivar Fleming bort en gård, som räntar 0:15:1 pn och 2 pund smör, till Anna Nilsdotter (Bese) (se Sjöholm) (UUBp 7/8).
- Kubbetorp** 1514 *Kubbatorp* (C 21 f 8) – 9 F, 8 i.
SöH **1 fr** (Måns Svensson /Somme/).
1514 har Gunhild Johansdotter (Bese) en gård som räntar 0:5:0:6 pn (C 21 f 8).
- Kulltorp** 1535 *Kulletorp* (GHj s 678) – 9 G, 9 d – nu i Västra Vingåkers sn.
SöH **1 sk.**
1 kr, 1557 1 sk.
- Kulltorp** 1534 *Kuletorp*(?) (DjAp 3/8 1573, vid), 1535 *Kulletorp* (GHj s 679) – 9 G, 7 e – nu i Östra Vingåkers sn.
SöH **1 fr** (Jöran Knutsson /Svan/).
1534 ärver Gertrud Josefsdotter (Djulaätten) K som räntar 0:12 pn (se Djulö, Stora, Malms sn) (DjA E 5662 avskr, DjAp 3/8 1573, vid).
- Kvarngölet** 1432 *Kwernagerdhe* (RAp 18/11), 1535 *Quarnagäll* (GHj s 679), 1547 *Qwærnegøll* (UUBp 7/8) – 9 G, 7 d.
SöH **1 fr** (Erik Jönsson /Rosenstråle/).
1432 får Lucia Henriksdotter (Örboholmsätten) som del av sin morgongåva K, som räntar 15 pund korn samt oangiven mängd mata och dito avradspn (se Barksätter) (RAp 18/11).

- 1547 byter Ivar Fleming bort K, som räntar 2:0 pn, till Anna Nilsson (Bese) (se Sjöholm) (UUBp 7/8).
- Kåsta** 1391 *i Kaastum* (RAP 15/7) – 9 G, 9 a.
SöH **2 sk**, 1557 0:3:2:4 + 0:2:0:4.
1 skuj.
1391 omnämns Mats i K som kyrkvård (RAP 15/7).
1409 är Peder i K nämndeman på räfsteting (SD 1148).
1461 är Jöns i K faste vid häradstinget (UUBp 6/6).
1516 omnämns Erik Matsson i K som en av Söderköpings helgeandshus två uppbördsman i Vingåker (Lundgren s 134 f).
- Käbbetorp** 1548 *Käbbetorp* (SöH 1548:5) – 9 F, 8 j.
SöH **1 ky** (Sävsta rd).
- *Kärsaa** 1490 *i Kärsaa(?)* (RAP 17/12), 1514 *aff Kärsaa* (C 21 f 8v) – troligen inlagt i Sjöholm.
1490 är Anders i K nämndeman i rannsakningsnämnd (RAP 17/12).
1514 har Gunhild Johansdotter (Bese) en gård som räntar 0:14:1 pn (C 21 f 8v).
- Land** 1514 *aff Land* (C 21 f 8) – 9 F, 8 i.
SöH 1551–59 **1 fr** (Måns Svensson /Somme/).
1514 har Gunhild Johansdotter (Bese) en gård som räntar 0:5:0:6 pn (C 21 f 8).
- *Lasstorp** Se Klastorp.
- Lund** 1554 *Lunden* (SöH 1554:11) – 9 G, 9 a.¹⁴
SöH **1 kyuj**, 1554 **1 aoe**, 1557 **1 kyuj**.
1554 har Lars Larsson L och två aoe-gårdar i Malmberg som förläning på sin tjänst (SöH 1554:11).
1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en liten gård, indraget som gammalt kyrkogods av Påvel Jonsson, som sår 6 spann, har äng till 10 lass hö, litet mulbete men inget fiskevatten; räntar 0:3:2 landgillespn, 3 dagsverken och fodring (AoE 29 A).
- Lunda** 1399 *i Lundom* (RAP ?/6, se SDHK 15116) – 9 G, 9 a.
SöH **2 sk**, 1557 0:2:2 + 0:2:1.
2 fr (Jöran Åkessons /Tott/ arvingar, 1562 Karl

¹⁴ Annorlunda om denna mindre gård och byn Lunda i Ståhle 1954 s 85 f, 88.

- Holgersson /Gera/ 1, Åke Bengtsson /Färila/ 1).
 1399 är Johan i L nämndeman vid räfsteting (RAp ?/6).
 1458 vittnar Johan Pedersson i L och hans granne Mats om Julita klostets fiske (RApp 19/3, RAP 23/6).
 1466 får Erik Axelsson (Tott) fasta på 0:0:6½ i L som han köpt av Tomas i Båsenberga m fl, (se Hansta) (DRAp 8/11).
 1505 säljer Nils Månsson (Yxtaätten) till Sten Kristiernsson (Oxenstierna) en gård i L som landbon Jöns nu besitter och som räntar 0:12 pn (jfr DMS 2:2 s 206) (UUBp 13/1).
- Lundbyskog** 1458 *vppa Lundbo skogh* (RApp 19/3), *pa Lundhaschoghom* (RAP 23/6) – 9 F, 9 j.
 SöH **1 sk**, med skuj i Spånga.
1 fr (Åke Bengtsson /Färila/); 'Lilla L'.
 1458 vittnar Olof Sonesson i L om Julita klostets fiske (RApp 19/3, RAP 23/6).
 1466 säljer Tomas i Båsenberga m fl en gård i L, som räntar ½:0 pn, till Erik Axelsson (Tott) och dennes hustru (se Hansta) (DRAp 8/11).
- Lyttersta** 1498 *Lytista* (ATJb s 88) – 9 G, 7 b.
 SöH **1 frt** (Johan Åkesson /Natt och dag/).
 1498 upptas i Arvid Trolles jordebok bland hans köpegods en gård i L som räntar 0:6 pn (ATJb s 88).
- Låttra** 1535 *Lottra* (GHj s 678) – 10 G, 0 c.
 SöH **1 ky** (Sävsta rd).
 1548–60 **1 kyuj**, till ky i Täppan, Österåkers sn.
 1548 (endast) **1 kyuj**.
- Läppe** 1409 *Læppo qværn oc Læppa torpastadha* (SD 1142) – 10 G, 1 a.
 SöH **1 aoe**, 1568 **1 jukl**.
 1409 dömer ett räfsteting L kvarn och torpställe till biskopsstolen i Strängnäs efter att nämnden avvisat bördsrättsanspråk från käranden Nils i Dimbo, Lännäs sn, Askers hd, och intygat att biskop Styrbjörn i Strängnäs lagligen förvärvat L för 'halvannat århundrade sedan' (SD 1142).
 1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en kvarn i L som indragits från biskopsstolen i Strängnäs och räntar 2:0 kvarnpn, 2 pund smör, 2 pund humle, 2 dasgverken och fodring (AoE 29 A).

- Malmberg** 1400 *i Malberghe* (RAp 30/12) – 9 G, 9 a.
 SöH **1 sk**, 1557 0:3.
2 aoe.
1 kyuj.
- 1400 ger Esbjörn Blåpanna och hans hustru Katarina Nilsdotter (Mörbyätten) 0:½ i M till Julita kloster (RAp 30/12).
- 1505 säljer Nils Månsson (Yxtaätten) till Sten Kristiernsson två gårdar i M av vilka den som Per Jonsson besitter räntar 2:0 pn och 1 pund smör, den andra gården, som brukas av Anders, räntar 0:20 pn och 1 pund smör (jfr DMS 2:2 s 206) (UUBp 13/1).¹⁵
- 1554 har Lars Larsson de två aoe-gårdarna i Malmberg och en i Lund som förläning på sin tjänst (SöH 1554:11).
- 1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget två gårdar, indragna som gammalt kyrkogods av Påvel Jonsson, som vardera sår 10 spann, har äng till 20 lass hö, fiskevatten och mulbete till nödtorften; gårdarna räntar vardera 6:0 landgillespn, 1 pund smör och 6 dagsverken. Dessutom upptas i M en utjord om 0:1 som räntar ½:0 landgillespn. (AoE 29 A)
- Marsjö** 1424 *i Marisiø* (RApp 17/10) – 9 F, 8 j.
 SöH **1 sk**, 1557 0:1.
1 skkvarn, 1568 **1 krkvarn**.
1 aoe, 1568 **1 jukl**.
1 fr (Jöran Åkessons /Tott/ arvingar, 1562 Johan Pedersson /Bååt/).
- 1424 antecknas Lars i M som vittne i en egendomstvist (RApp 17/10).
- 1438 vittnar Lars Ragvidsson i M om Julita klostrets gods (se Ramninge) (RApp 18/5).
- 1439 är Lars Ragvidsson i M vittne vid lagmansting (RAp 28/1).
- 1525 skiftar Magnus Sommar, utvald biskop i Strängnäs, jord mellan Julita kloster och Vingåkers kyrka, varvid klostret får en gård i M som ligger mitt i byn och räntar 1:0 pn ‘och några dagsverken’ (se Sävsta) (RAp 21/10).
- 1543 omnämns Erik i M som ett av fyra sändebud från Oppunda härad vilka i Stockholm framfört häradsallmogens önskemål om tiondet m m till Gustav I (GR 15 s 11).

¹⁵ Annorlunda Ståhle 1954 s 85.

1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en gård om 0:5 som indragits från Julita kloster; gården räntar 0:10 pn, 6 dagsverken och fodring (AoE 29 A).

Marsjö-Vittorp se Vittorp.

Mene 1470 i *Menede* (RApp 17/2) – 9 F, 9 j.
SöH **1 fr** (Axel Eriksson /Bielke/).
1470 är Lars i M nämndeman vid häradstinget (RApp 17/2).
1514 har Gunhild Johansdotter (Bese) en gård som räntar 0:9:0:6 pn (C 21 f 8).

Mjälånäs 1514 *Myærdnæss* (RAp 7/10) – 9 G, 8 c.
SöH **1 fr** (Anna Klemetsdotter /Hogenskild/).
1514 ger Jöns Larsson (Bölja från Västbo) som morgongåva till sin hustru Anna Hansdotter (Tott) gården M med dess två underliggande torp *Gøthahwlt och *Rørsæther (se Ljusfors, Kullerstads sn, Memmings hd) (RAp 7/10).
1520 säljer Måns Påvelsson (Ulfsparre) med samtycke av sin hustru Elin Larsdotter (Bölja från Västbo) till Hans Brask gården M, som räntar 0:22 pn, och jord i Barksätter, Getskav, Hålltorp och Ramsnäs (Kh 53 f 2v-3).

Morjanå 1498 *Moorennaa* (ATJb s 88) – 9 G, 9 c.
SöH **1 kr**, 1557 **1 skuj**.
1 fr (Johan Åkesson /Natt och dag/).
1498 har Arvid Trolle en gård B som räntar 0:12 pn (ATJb s 88).

Mosstorp 1535 *Mostorp* (GHj s 679), 1547 *Motørp* (UUB 7/8) – 9 G, 8 d.
SöH **1 fr** (Knut Knutsson /Lillie av Ökna/).
1547 byter Ivar Fleming bort M, som räntar 0:4 pn, till Anna Nilsdotter (Bese) (se Sjöholm) (UUBp 7/8).

*Munkavarpet se Ramninge.

Målka 1535 *Moko* (GHj s 678), 1551 *Molcke* (SöH 1551:11) – 9 G, 9 d.
SöH **2 sk**.

Mölnhult 1470 i *Mølnohwlt* (RApp 17/2) – 9 G, 8 d – övergivet bebyggelse-
seläge (RAÄ Östra Vingåker 1:2) ca 1,2 km väster om Sjöholm (LmA 04-övi-1, 1684; EK).
SöH **1 fr** (Knut Knutsson /Lillie av Ökna/).
1470 är Johan i M nämndeman vid häradstinget (RApp 17/2).

1547 byter Ivar Fleming bort M, som räntar 0:15 pn och 2 pund smör, till Anna Nilsdotter (Bese) (se Sjöholm) (UUBp 7/8).

- Mörkhulta** 1554 *Morkhultt* (SöH 1554:11) – 9 G, 7 c.
SöH 1554 (endast) **1 fr.**
1559 säljer Peder Larsson en gård M, som räntar 1½ pund smör, till Gustav I (se Barksätter) (RAP 13/2).
1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en gård som sår 4 spann, har äng till 5 lass hö, mulbete och fiskevatten till nödtorften; gården som köpts av Peder Larsson räntar 0:6 pn 1½ pund smör, 6 dagsverken och fodring (AoE 29 A).
- Norrspånga** se Spånga.
- Näs** 1535 *Näs* (GHj s 678) – 9 G, 9 d – nu i Västra Vingåker.
SöH **1 bi** (Gropptorps rd).
- Näs** 1535 *Nes* (GHj s 679) – 9 G, 7 d – nu i Östra Vingåker.
SöH **1 fr** (Jöran Knutsson /Svan/).
- Olofstorp** 1548 *Olatorp* (SöH 1548:5) – 9 F, 8 j.
SöH **1 ky** (Sävsta rd).
- Oppeberga** 1535 *Wppebergha* (GHj s 678) – 9 F, 8 j.
SöH **1 kr.**
- Ormön** 1559 säljer Peder Larsson hälften av ön *Ormöö* (9 G, 8 c) som räntar 1:0 pn till Gustav I (se Barksätter) (RAP 13/2); jfr Ståhle 1954 s 71.
- Pampetorp** 1514 *Pampatorp* (C 21 f 8) – 9 F, 8 i.
SöH **1 frt** (Erik Tönnesson /Tott/).
1514 har Gunhild Johansdotter (Bese) ett torp som räntar 0:4½:0:6 pn (C 21 f 8v).
- Plomtorp** 1551 *Plomatorp* (SöH 1551:11) – 9 g, 9 c.
SöH **1 kr, 1557 1 sk.**
- *Prästbordet** 1548 *curatus haffuer enn gårdh* (SöH 1548:5); ev nuv Vidåker.
SöH 1548–49 **1 ky** (Sävsta rd).
- Ramninge** 1358 *Rammunge* (DS 5933) – 9 G, 7 c.
SöH **1 jukl.**
1358 pantsätter Sigge Magnusson (Håkan Tunessons ätt) sin

- egendom R till Olof Ödbjörnsson (böjt människoben) och dennes syskon Johan och Sigrid som han är skyldig pengar. Skulden skall återbetalas före midfastosöndagen (31/3) 1359; om så inte sker får Olof och hans syskon behålla jorden och uppbära avraden i upp till tre år, varefter jorden oåterkalleligt övergår i deras ägo om skulden då fortfarande är obetald. (DS 5933)
- 1392 ger Olof Ödbjörnsson för sin och sin hustru Katarina Filipsdotters (Lindöätten) försörjning till Julita kloster sin jord i R vilken han förvärvat på det sätt som Sigge Magnussons brev utvisar (RAp 21/2).
- 1397 tilldöms Julita kloster på råfsteting den av Sigge Magnusson pantsatta jord i R som Olof Ödbjörnsson överlåtit till klostret, eftersom Sigge inte hade löst panten inom tre år enligt villkoren i pantbrevet (RAp 22/1).
- 1424 intygar Olof Andersson, kyrkoherde i Vingåker, att Sven Årta för honom vittnat om *Konæs* (nu Beckerhovsnäset) att det sedan 'hedenhös' tillhört R (RApp 17/10).
- 1438 intygar Olof Andersson och Olof Abrahamsson, kyrkoherdar i Vingåker och Österåker, m fl att en gammal och tillförlitlig man vid namn Lars Ragvidsson för dem vittnat om *Konæs* att det så länge han kunde minnas och så länge hans far hade levat och faktiskt ända sedan 'hedenhös' tillhört Julita klostrets gård i R; en annan man vid namn Gisle (Petersson) vittnade 'på sin faders ord som fordom där hade varit' att det var sant och ytterligare ett namngivet vittne, Lars Björnsson i 'Österåker' (Säby), 'vittnade detsamma' (RApp 18/5).
- 1439 efter att vittnesbrevet granskats på lagmansting dömer underlagmannen Folke Larsson *Konæs* och ett tillhörande 'fiskeverk' till Julita kloster och från Mickel i Sluckstorp som hade 'väldat av' egendomen från klostret. Lagmannen uppger att abboten i Julita tidigare kärat om saken på häradstinget som inte hade kunnat hjälpa klostret till sin rätt. (RAp 28/1)
- 1440 stadfäster biskop Tomas i Strängnäs lagmansdomen om *Konæs* och hotar alla som inte rättar sig efter den med bannlysning eftersom han fått i uppdrag av konsiliet i Basel att ta Julita kloster i sitt beskydd; i sammanhanget framgår att Mickel i Sluckstorp beslagtagit egendomen på uppdrag av Anders Andersson (tre rutor) (RAp 17/1).
- 1458 vittnar en tovlmannanämnd på kyrkoherden herr

- Påvels uppmaning om Julita klosters fiskeläge *Mwnkawarpith* (nuv Noret) att det veterligen aldrig tillhört någon annan ägare än klostret (RApp 19/3).
- 1465 är Svennung i R faste vid häradstinget (RAP 11/5).
- 1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en gård om 0:4 som sår 6 spann, har äng till 24 lass hö, mulbete och fiskevatten till nödtorften; gården som indragits från Julita kloster räntar 3:0 pn och 6 dagsverken. Längden redovisar också ett fiske vid Noret ('Munkavarpet') som räntar 1:0 pn. (AoE 29 A)
- Ramsnäs** 1520 *Ramfnsnæs* (Kh 53 f 2v), 1535 *Ramsnes* (GHj s 579) – 9 G, 8 d.
SöH **1 fr** (Anna Klemetsdotter /Hogenskild/).
1520 säljer Måns Påvelsson (Ulfsparre) en gård, som räntar 0:12½ pn, till Hans Brask (se Mjälånäs) (Kh 53 f 2v-3).
- Ramstorp** 1498 *Rampstorp* (ATJb s 88) – 9 G, 8 d – övergivet bebyggelse-läge (RAÄ Västra Vingåker 235:1) ca 700 m sydost om Ruda (GeomJb LSA C11:33-34, 1687).
SöH **1 fr** (Johan Åkesson /Natt och dag/).
1498 har Arvid Trolle en gård B som räntar 0:15 pn och är förvärvad av Ivar Axelsson (Tott) (ATJb s 88).
- Ringeråd** 1551 *Ryngrödzt wttiordtt* (SöH 1551:11) – 10 G, 0 a.
SöH **1 skuj** (endast 1551), 1559 **1 aoet**.
1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget ett torpställe R som sår 2 spann och har äng till 2 lass hö, gott mulbete men inget fiskevatten; räntar 0:6 landgillespn och fodring (AoE 29 A).
- Romperåd** 1535 *Rumpa rudh* (GHj s 679) – 9 G, 9 d – övergivet bebyggelse-läge ca 300 m söder om Gropptorp (LSA C96–130:1, 1669).
SöH **1 aoe**, 1554 **1 bi** (Gropptorps rd).
- Rosendal** 1535 *Rosendal* (GHj s 678) – 9 G, 8 c.
SöH **1 kr**, 1554 **1 sk**.
- Ruda** 1458 *i Rudhu* (RApp 19/3) – 9 G, 8 c.
SöH **1 sk**.
1458 vittnar Torsten i R om Julita klosters fiske (RApp 19/3, RAP 23/6).
- *Rörsäther** 1514 ger Jöns Larsson torpet *Rørsæther* i morgongåva till Anna

Hansdotter (se Mjälånäs) (RAp 7/10).

- Sjögetorp, L** 1551 *Lille Sjögetorp* (SöH 1551:11) – 9 F, 9 j.
SöH **1 sk**, 1557 **1 kr**, 1568 **1 krt**.
- Sjögetorp, S** 1438 *i Sjoatorp* (RAp 18/5), 1551 *Siögatorp* (SöH 1551:11) – 9 F, 8 j.
SöH **1 sk**.
1438 utfärdar Anders i S m fl ett vittnesbrev om Julita klostrets godsinnehav (RAp 18/5).
- Sjöögölet** 1535 *Siögördom* (GHj s 677), 1551 *Siögöle, Södergerde* (SöH 1551:11) – 9 G, 8 c.
SöH **1 sk**.
- Sjöholm** 1514 *pa Siöholm* (RAp 17/7) – 9 G, 8 d.
- Sjöholm är sätesgård för Johan Arentsson (Ulv) 1514 (RAp 17/7), hans son Erik Johansson före 1530 (GR 23 s 36, 252, ÄSF I:3 s 307), och därefter hans bror Gotskalk Arentssons dotterdotters, Anna Nildotter (Bese), man Knut Knutsson (Lillie av Ökna) 1553 (DjAp 18/9) och ännu 1567 (HH 13 s 319); se vidare AH s 127 f.
- 1547 byter Ivar Fleming bort till sin hustru Metta Gotskalksdotters (Ulv) systerdotter Anna Nilsdotter (Bese) sätesgården S, som räntar 0:15 pn, 2 pund smör och 2 pund ål, och jord i Genne, Gunnviken, Knutstorp, Krämbol, Kvarngölet, Mosstorp, Mölnhult, Vik och Värmbol, denna sn, samt i Bjurstorp, *Fulbonäs och Mogetorp, Malms sn; i gengäld får Ivar jord flerstädes i Södermanland och Uppland (se DMS 2:4 s 160) (UUBp 7/8).
- 1548 avstår samtliga Anna Nilsdotters medarvingar, vid arvskifte efter Erik Johansson (Ulv), från eventuella andelar i S till Annas förmån med villkoret att hon kompenserar dem med likvärdiga andelar i andra gods (ÅS E 6117).
- 1553 se Stora Djulö, Malms sn.
- Skallebol** 1535 *Skalleboll* (GHj s 677) – 9 G, 8 b.
SöH **1 sk**.
- Skalltorp** 1536 *Skalletorp* (RR vol 5, f 271v) – 9 G, 7 d.
SöH 1551–59 **1 fr**.

Skalltorp är sätesgård för Ingrid Jönsdotter (Arp) 1557–62 (EbAJb, FoR vol 3).

1536 får fogden Nils Smed frälsebrev på S av Gustav I (se Bäck, Julita sn) (GR 11 s 38, 40).

1537 skiftar Erik (Jönsson) Arp gods med sin syster Ingrid Jönsdotter, gift med Nils Smed, som får S med Bokvarn och den västra, mindre gården i Rocklunda, Sköldinge sn, med villkor att allt efter hennes död ska gå till Eriks arvingar och inte på något sätt får 'gå ur släkten'; Erik behåller i samma skifte jord i Bränntorp, Germundslöt, Gillsnäs, Lida, *Slädhammar och Solliden, Flens sn, Rocklunda, Sköldinge sn, samt Flinkesta, Vadsbro sn (GuRoJb f 12328v).

Skenäs 1397 *i Skedhanæsi* (RAp 24/10) – 9 G, 9 c – övergivet bebyggelseläge (RAÄ Västra Vingåker 270:1) ca 0,5 km öster om nuvarande S (GeomJb LSA C10:184–5, 1688); se även Stähle 1954 s 38f.

SöH **1 bi** (Gropptorps rd), 1551 **2 aoe**, 1554 **2 bi**.

1397 är Gunnar i S nämndeman vid lagmansting (RAp 24/10).

1467 är Sven i 'S torp' faste vid häradstinget (RAp 1/5).¹⁶

Skeppmyra 1535 *Skeppmyra* (GHj s 680) – 9 G, 9 b – övergivet bebyggelseläge (RAÄ Västra Vingåker 245:1) ca 200 m nordväst om Skeppmyrelund (GeomJb LSA C11:23, 1687).

SöH **1 fr** (Anund Stensson /Ulv/).

Skårsnäs 1391 *i Storfnaesi* (UUB E 172 nr 32, avskr), 1535 *Skorsnes* (GHj s 678) – övergivet bebyggelseläge (RAÄ Västra Vingåker 265:1) ca 1 km norr om Skenäs (GeomJb LSA C10:184–5, 1688); se även Stähle 1954 s 38f.

SöH **1 bi** (Gropptorps rd), 1551 **1 aoe**, 1554 **1 bi**.

1391 se Söderspånga.

Sköldnäs 1347 *in Skyoldanes ... in dicta villa Skyoldanes* (DS 4151), 1400 *i Skiollanæs, i Skyllanes* (StrLBp 31/1, två brev) – 9 G, 8 c.

SöH **2 sk**, 1557 0:1 + 0:1.

1 fr (Johan Åkesson /Natt och dag/).

1347 se Spånga, Lerbo sn.

1400 är Johan i S faste vid häradstinget (StrLBp 31/1).

1401 är Ragvald i S faste vid häradstinget (SD 54).

¹⁶ Belägget avser sannolikt den mindre av två gårdar i S; annorlunda i Stähle 1954 s 38.

- 1433 är Sigge i S faste vid häradstinget (RAp 13/6).
 1453 ger Katarina (heraldiskt sigill), änka efter Peter djäkn i Lövhulta, Österrekarne hd, och hennes syster Lucia Pedersdotter (heraldiskt sigill), änka efter Gustav Uddsson (två färlor), 0:0:0:4 i S och lika mycket jord i Finnstorp till Julita kloster (RAp 11/3).
 1498 har Arvid Trolle en gård som räntar 0:3 pn (ATJb s 88).

Sliparbol

- 1514 *Slypareboda* (C 21 f 8) – 9 F, 8 i.
 SöH **1 fr** (Måns Svensson /Somme/).
 1514 har Gunhild Johansdotter (Bese) en gård som räntar 0:5:0:6 pn (C 21 f 8).
 1516 omnämns Jöns Klemetsson i S som en av Söderköpings helgeandshus två uppbördsmän i Vingåker (Lundgren s 134 f).

Sluckstorp

- 1439 *i Sluxtorp* (RAp 28/1) – 9 G, 7 c.
 SöH **1 fr**, 1561 **1 aoe**.
 1439 omnämns Simon Larsson i S som vittne på lagmansting i ett mål där Mickel i S anklagas för att lagstridigt ha lagt beslag på Julita klostrets jord (se Ramninge) (RAp 28/1).
 1440 se Ramninge.
 1559 säljer Peder Larsson (ollongren) sin gård S, som räntar 18 spann korn, till Gustav I (se Barksätter) (RAp 13/2).
 1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en gård som sår 12 spann, har äng till 30 lass hö, mulbete och fiskevatten till nödtorften; gården som köpts av Peder Larsson räntar 0:4 pn, 12 spann korn, 6 dagsverken och fodring (AoE 29 A).

Snåra

- 1469 *i Snarom* (ShSp 1/7) – 10 G, 0 c – övergivet bebyggelseläge (RAÄ Västra Vingåker 288:1) ca 500 m söder om Låtra (GeomJb LSA C10:220, 1689).
 SöH **1 ky** (Sävsta rd), 1554 **1 bi**.
 1469 är Jöns i S faste vid häradstinget (ShSp 1/7).
 1469 säljer väpnaren Johan Nilsson till den Prebenda patronorum som framlidne biskop Sigge stiftat i Strängnäs domkyrka en gård i S och en i Vintergatan, vilka tidigare ägts av Jöns Get (RAp 7/9).
 1496 säljer Jöns Get en gård i S, som räntar 2:0, till biskop Kort i Strängnäs (RAp 10/2).
 1499 ger biskop Kort i Strängnäs sin gård i S till en prebenda vid Strängnäs domkyrka (se DMS 2:3 s 151) (RAp 23/4).

- Solberga** 1424 i *Solbergum* (RApp 17/10) – 9 G, 7 b.
SöH **1 fr** (Johan Åkesson /Natt och dag/).
1424 antecknas Mickel skräddare i S som vittne i en
egendomstvist (RApp 17/10).
1498 har Arvid Trolle en gård som räntar 2:0 pn (ATJb s 88).
- Spånga** 1372 i *Spangom* (?DS X 160), 1401 i *Spangum* (SD 54) – 9 G, 9
a.
SöH **2 sk**, 1557 0:3:2:4 + 0:2:1:4.
1559 **1 skuj** 0:0:2:4, till Lundbyskog.
1551–57 **1 skkvarn** (1557 **2 skkvarn**).
1372 är Nils i S faste vid häradstinget (DS X 160); belägget
kan ev avse Spånga, Forssa sn, eller Spånga, Lerbo sn.
1401 är Ingevald i S faste vid häradstinget (SD 54).
1431 är Botvid i S faste vid häradstinget (RAP 3/11).
1445 är Ingevald och Magnus i S fastar vid häradstinget (RAP
16/1).
1458 vittnar Lars Amundsson och Ingevald i S om Julita
klostets fiske (RApp 19/3, RAP 23/6).
- Stavhälla** 1535 i *Staffhellom* (GHj s 678) – 10 G, 1 a.
SöH **3 kr**.
1557 **2 krkvarn**.
1 krfiske.
1560 meddelas om kronofisket i S att 'Stavhälla not' årligen
räntar 1 pund torkad gös (SöH 1560:21).
- Strångholm** se Malms sn.
- Stubbetorp** 1535 *Stubatorp* (GHj s 679) – 9 G, 7 d.
SöH **1 fr** (Erik Jönsson /Rosenstråle/).
- *Sundena** 1460 i *Sundena* (RAP 8/11), 1535 *Sunden* (GHj s 678) –
övergivet bebyggelse (RAÄ Västra Vingåker 269:1)
ca 400 m väster om Skenäs (GeomJb LSA C10:184–5,
1688); jfr Ståhle 1954 s 38f.
SöH **1 bi** (Gropptorps rd), 1551 **1 aoe**, 1554 **1 bi**.
1460 är Anders i S faste vid häradstinget (RAP 8/11).
- Svarttorp** 1514 *Swartatorp* (C 21 f 8)¹⁷ – 9 F, 8 i.
SöH **2 fr** (Erik Tönnesson /Tott/).
1514 har Gunhild Johansdotter (Bese) två gårdar som
vardera räntar 1:0:0:6 pn (C 21 f 8).

¹⁷ Annorlunda i Hedar 1945 s 12–20, jfr Wiktorsson 1988 s 125–138.

- Sättra** 1535 *Sättra* (GHj s 679) – 9 G, 7 d.
SöH **1 fr** (Mats Kagg).
- Sävsta** 1382 *i Sæwistom* (LSBp 7/3)¹⁸ – 9 G, 9 a (nuv Sävstaholm) – S
bytomt ca 1,2 km söder om Sävstaholms herrgård (LSA
C96–166:1, 1799).
SöH **2 ky**, 1557 **3 ky**.
1 aoe, 1554 **1 jukl**.
3 fr (Johan Åkesson /Natt och dag/).

Et av kyrkohemmanen var huvudenhet för Sävsta rättardöme, vilket före 1551 förutom kyrkohemmanen i S omfattar landbohemman- och torp i Gäringstorp, Käbbetorp, Låttra, Olofstorp, *Prästbordet och Snåra, denna sn, och Tällpan, Österåkers sn (SöH 1551:11).

- 1382 byter Ragvald Magnusson till sig 0:0:8 i S och 1½ notavarp i sjön Tisnaren av Bo Jonsson (Grip) (se Närlunda, Husby sn) (LSBp 7/3).
- 1452 säljer väpnaren Magnus Olofsson en gård i S, som räntar 3 tön korn och 0:12 pn, och det underliggande torpet Tällpan, vilka jordar han ärvt efter sina barn, till Magnus Bengtsson (Natt och dag) (RApp 28/1; RAP 29/2 1456).
- 1454 säljer Mats Fos all sin egendom i östra och västra S till Magnus Bengtsson (Gen 71:22).
- 1465 ger Magnus Bengtsson (Natt och Dag) till Julita kloster 0:0:4½ i S och det underliggande torpet Tällpan, vilka sammanlagt räntar 2:0 pn (se *Båresta, Lerbo sn) (RAP 20/8).
- 1467 är Jöns i S faste vid häradstinget (RAP 1/5).
- 1477 stadfäster Jöns Ivarsson (Liljeörn) sin framlidne hustru fru Cecilias själagåva som var en gård i S, vilken hon 'i sin yttersta tid' gav till Julita kloster (RAP u d).
- 1486 säljer Jöns Kettilsson i S jord han äger i Bråbo hd, Östergötland (LSBp 4/11).
- 1498 har Arvid Trolle tre gårdar i S för vilka landbon Karl betalar 0:12 pn i avrad (ATJb s 88).
- 1525 skiftar Magnus Sommar, utvald biskop i Strängnäs, jord mellan Julita kloster och Vingåkers kyrka, varvid kyrkan får klostrets andel i sydvästligaste gården i S som räntar 0:10 pn och klostret får jord i Marsjö (RAP 21/10).

¹⁸ Annorlunda i Ståhle 1954 s 74 där det redovisade omnämmandet från 1308 (DS 1583) gäller Sjögestad, Sjögestads sn, Valkebo hd, Östergötland.

- 1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en gård om 0:2:1 som sår 12 spann, har äng till 20 lass hö, mulbete och fiskevatten till nödtorften; gården som indragits från Julita kloster räntar 2:0 pn, 6 dagsverken och fodring (AoE 29 A).
- Söderspånga** 1391 *i sudhra Spangon* (UUB E 172 nr 32, avskr), 1413 *i Swderspanghom* (SD 1745) – 9 G, 9 a.
SöH **2 sk**, 1557 0:1:1:4.
1557 **1 skkvarn**.
1 fr (Johan Åkesson /Natt och dag/).
- 1391 pantsätter Ragvald i Skårnsnäs 0:0:1 i S till sockenkyrkan (UUB E 172 nr 32).
- 1413 skänker Nils Bosson (Natt och Dag) till ärkedjäknedommet i Strängnäs domkyrka 0:5 'i S i Åby' vilket hans framlidna hustru Ingeborg Ragvaldsdotter (Håkan Tunessons ätt), hade bördsrätt till efter Sigge Magnusson (Håkan Tunessons ätt) (se Fyrby, Blacksta sn) (SD 1745).
- 1427 säljer väpnaren Johan Larsson i Floby till biskop Sigge i Skara en gård i S och jord i Vallby, Lunda sn, som han ärvt efter sin hustru Katarina Magnusdotter och deras barn (RAp 9/9, DMS 2:3 s 114).
- Toltorp** 1474 *vidh Toordatørp* (RAp 25/6) – 9 G, 6 d.
SöH **2 fr** (Knut Knutsson /Lillie av Ökna/).
- 1474 ger Jöns Get en äng som heter *Riddara hwen* nära T till Krokeks kloster (RAp 25/6).
- 1559 säljer Peder Larsson en gård i T, som räntar 3 pund smör, till Gustav I (se Barksätter) (RAp 13/2).
- 1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en gård som sår 6 spann, har äng till 16 lass hö, mulbete och fiskevatten till nödtorften; gården som köpts av Peder Larsson räntar 0:6 pn 3 pund smör, 6 dagsverken och fodring (AoE 29 A).
- *Tomtåsa** 1514 *Tomphosa* (C 21 f 7v) – låg sannolikt på platsen för nuv Bistorp (LSA C96–46:1, 1718, jfr Stähle 1954 s 110 ff).
SöH **1 fr** (Axel Eriksson /Bielke/).
- 1514 har Gunhild Johansdotter (Bese) en gård som räntar 0:13:0:6 pn (C 21 f 7v).
- Torp** 1514 *i Torp* (C 21 f 7v) – inlagt i Bistorp, låg ca 300 m sydost om Kikuren (LSA C96–46:1, 1718, jfr Stähle 1954 s 110 ff).

SöH **1 fr** (Erik Tönnesson /Tott/).
 1514 har Gunhild Johansdotter (Bese) en gård som räntar
 0:13:0:6 pn (C 21 f 7v).

Täppa 1456 *Tæppa* (RAp 29/2) – 9 G, 9 b (Lilla Täppe) – övergiven
 bebyggelseplats (RAÄ 252:1) för det mindre frälsehem-
 manet ca 1,3 km ostsydost om Sävstaholms herrgård
 (LSA C96–166:1, 1799; jfr Ståhle 1954 s 77).

SöH 1557 **1 kyuj**.
1 bi (Segersjö rd), 1554 **1 jukl**.
1 fr (Johan Åkesson /Natt och dag/).
1 fr (Brita Turesdotter /Trolle/ 1); "lilla T".
 1452 säljer Magnus Olofsson ett torp i T, som räntar 0:6 pn,
 till Magnus Bengtsson (se Sävsta) (RApp 28/1; RAp 29/2
 1456).
 1465 ger Magnus Bengtsson (Natt och Dag) ett torp i T till
 Julita kloster (se *Båresta, Lerbo sn) (RAp 20/8).
 1498 har Arvid Trolle en gård i T som räntar 1:0 pn (ATJb s
 88).
 1522 mördas Nils Bosson (Grip) i T (ÄSF II:1 s 23).

Uppsala 1498 *Wpsale* (ATJb s 88) – 9 G, 8 b.
 SöH **1 fr** (Johan Åkesson /Natt och dag/).
 1498 har Arvid Trolle en gård som räntar 2:0 pn (ATJb s 88).

Vad 1383 *i Wadhino* (RAp 20/6), 1452 *i Wadhina* (RAp 25/2) – 9 G,
 8 b.
 SöH **2 sk**.
 1551 (endast) **1 skuj**.
1 skkvarn.
 1383 är Olof i V faste vid häradstinget (RAp 20/6).
 1452 se Hansta.
 1458 är Peder i V vittne om en jordtransaktion (RApp 19/3,
 RAp 23/6).

Vannala 1433 *i Wandalom* (RAp 13/6) – 9 G, 9 a.
 SöH **3 fr + 1 fruj** (Jöran Eriksson /Gyllenstierna/).
1 fr (Björn Pedersson /Bååt/).
 1433 är Sune i V faste vid häradstinget (RAp 13/6).
 1480 är Nils i V nämndeman vid lagmansting (RAp 13/11).
 1538 (omkr) upptas i Kerstin Nilsdotters (Grip) jordebok tre
 gårdar av vilka en i 'övre' V räntar 0:12 avradspn och
 ½:0 gengårdspn, en gård i 'nedre' V räntar 0:12:1
 avradspn och ½:0 gengårdspn och den tredje gården
 räntar 0:10:1 avradspn och ½:0 gengårdspn; dessutom

räntar gårdarna vardera 0:1 pn i stället för hampa som ingår i avraden (KNJb).

- Viala** 1296 *in Widhellum* (DS 1177 or), 1433 *i Widalom* (RAp 13/6) – 9 G, 9 b.
 SöH **2 sk**, 1557 0:5:1 + 0:2:2.
 1296 byter Odd Brudsson (Vinstorpaätten) bort 0:0:2 i V och jord i Närke till Riseberga kloster (se DMS 2:2 s 216) (DS 1177).
 1433 och 1445 är Martin i V faste vid häradstinget (RAp 13/6, RAp 16/1).
 1400-talets mitt äger S:ta Katarinas prebenda vid Strängnäs domkyrka 0:0:0:18 i V (DS 2889).
 1452 se Hansta.
- Vidåker** se *Prästbordet.
- Vik** 1354 *in Vik* (DS 5008), 1400 *i Wik* (RAp 5/1) – 9 G, 9 b.
 SöH **2 sk**, 1557 0:3 + 0:3.
 1557 (endast) **1 skkvarn**.
1 fr (Knut Knutsson /Lillie av Ökna).
 1354 ger Johan Ragnvidsson, korpräst i Strängnäs, 0:0:1:7 i V till domkyrkan (se Täppan, Österåkers sn) (DS 5008).
 1400 är Johan i V vittne till en jordtransaktion (RAp 5/1).
 1547 byter Ivar Fleming bort en gård i V, som räntar 0:12 pn, till Anna Nilsson (Bese) (se Sjöholm) (UUBp 7/8).
- Vintergatan** 1469 *Wintergatha* (RAp 7/9) – 9 G, 9 c.
 SöH **1 aoe**, 1554 **1 jukl**.
2 fr (Jöns Olofsson /Gyllenhorn/, Jöran Knutsson /Svan/).
 1469 säljer väpnaren Johan Nilsson till den Prebenda patronorum som framlidne biskop Sigge stiftat i Strängnäs domkyrka en gård i V och en i Snåra, vilka tidigare ägts av Jöns Get (RAp 7/9).
 1474 säljer Jöns Get en gård som kallas 'lilla V', vilken återbördats av Johan Nilsson, till den den av biskop Sigge stiftade prebendan (RAp 27/2).
 1482 byter Margareta Mickelsdotter (van der Aa) bort en gård i västra ändan av V, som räntar 3:0 pn, till Mats Lydeke; två dagar senare byter Mats bort den till Julita kloster (se Ede) (RAp 18/10).
 1534 ärver Gertrud Josefsdotter (Djulaätten) en gård i V som räntar 0:20 pn (se Djulö, Stora, Malms sn) (DjA E 5662 avskr, DjAp 3/8 1573, vid).

1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget ett gård om 0:6 som sår 14 spann, har äng till 36 lass hö, mulbete och fiskevatten till nödtorften; gården räntar 3:0 pn, 6 dagsverken och fodring (AoE 29 A).

Virensö se Ormön.

Vitan 1551 *Hwita* (SöH 1551:11) – 9 F, 8 i.
SöH **1 kr.**

Vittorp 1535 *Vitiatorp* (GHj s 678) – 9 F, 7 j.
SöH **1 sk, 1557 1 kr.**

Vrettsta 1303 *de Wrætistum* (DS 1405) 1391 i *Wrætistum* (RAP 15/7) – 9 G, 9 a.
SöH **3 sk, 1557 0:2:2 + 0:2:2 + 0:2:2.**
1303 omnämns Ervast i V som faste (DS 1405).
1391 byter Anders i Finnstorp bort 0:0:0:3 i V till sockenkyrkan mot jord i Finnstorp (RAP 15/7).
1432 är Olof i V faste vid häradstinget (RAP 21/6).

Vännervass 1340 *in Vænæuas* (DS 3525), 1379 i *Vænawas* (DS 10066) – 9 G, 9 d.
SöH **1 sk, 1557 0:2.**
1340 avstår Joar i Hissjö, Floda sn, vid förlikning från 0:0:1 i V som han i flera år olagligen undanhållit sina motparter som är Agmund i *Träcksta, Vadsbro sn, Stenar i Säby, Österåkers sn, och Nils Husbonde (DS 3525).
1340 upplåter flera ägare i ett byte bort sina andelar i V till Agmund i *Träcksta enligt följande: Karl i Orresta, Flens sn, ger en 'omjord' om 0:0:0:3, Nils låsmed ger 0:0:0:3, Hasten i Hulla, Österåkers sn, en 'omjord' (*terre minutos*) om 0:0:0:3, Stenar i (Säby) Österåkers sn, ger 0:0:¹/₃:¹/₄, Nils Husbonde och Guttorm i Berga ger 0:0:0:2¹/₂ (DS 3529).
1379 byter Bo Jonsson (Grip) bort 0:2 i V med två underliggande torp till Ingeborg Fadersdotter (se Banninge, Floda sn) (DS 10066).

Värmbol 1535 *Vermbol* (GHj s 679) – 9 G, 8 e – delvis överbyggt bebyggelseläge i Katrineholms tätort mellan Södergatan och Hästskovägen (LmA 04-övi-35, 1784).
SöH **1 fr** (Knut Knutsson /Lillie av Ökna).
1547 byter Ivar Fleming bort till Anna Nilsdotter (Bese) en

gård som räntar 0:15:1 pn och 2 pund smör (se Sjöholm) (UUBp 7/8).

Västervik

1498 *Westerwig* (ATJb s 88) – 9 G, 8 b.

SöH **1 kyuj.**

1 fr (Johan Åkesson /Natt och dag/).

1498 har Arvid Trolle en gård som räntar 0:6 pn (ATJb s 88).

Åby

1337 *in Aby* (DS 3291), 1357 *Abo qwærn* (DS 5700), 1376 *i Aaby* (DS 9264) – 9 G, 9 a – övergivet bebyggelseläge (RAÅ Västra Vingåker 239:1) väst/nordväst om den nuvarande, intill Vingåkersån (LmA 04-vvi-201, 1804).

SöH **2 fr** (Birger Nilsson /Grip/).

1337 säljer Karl Magnusson (Folkungaättens oäkta gren) 0:0:4 och jord i Berga till biskop Styrbjörn i Strängnäs (DS 3291).

1357 säljer Olof Olofsson (tre 7-stjärnor) till Sigge Magnusson (Håkan Tunessons ätt), som redan äger två tredjedelar av Å kvarn, sin tredjedel av kvarnen som han ärvt efter sin farbror Guder Nilsson, vilken i sin tur fått tredjedelen som bakarv efter sin dotter Ingegerd (DS 5700).

1376 får 'prosten' Jöns Petersson i Blacksta fasta på 0:0:7 i Å som han har köpt av Jon Olofsson i Svenneby, och Olof Keldorsson, båda boende i Häradshammars sn, och Gudsten i Rösätter, Jonsbergs sn, Östkinds hd (DS 9264).

1381 skänker Bo Jonsson (Grip) 0:0:7 i Å (jfr Söderspånga 1413) till det ärkedjäknedöme han grundar vid Strängnäs domkyrka (se Fyrby, Blacksta sn) (RApp 16/5).

1413 se Söderspånga.

1562 har Birger Nilsson (Grip) två gårdar som räntar 5:1½:0:4 landgillespn och 1:0 fogdepn (BNJb).

Åkra

1514 *aff Aakra* (C 21 f 8v) – 9 G, 8 e – överbyggd tomt i Katrineholms tätort mellan Backasjön och Värmbolsvägen (LmA 04-övi-35, 1784).

SöH **1 fr** (Erik Tönnesson /Tott/).

1514 har Gunhild Johansdotter (Bese) en gård som räntar 0:14:1 pn (C 21 f 8v).

Ålsätter

1535 *Ålesetter* (GHj s 677) – 9 G, 8 d.

SöH **1 sk**, 1568 öde.

- Ålö** 1514 *Aaledha* (C 21 f 8) – 9 F, 9 j – övergivet bebyggelseläge (RAÄ Västra Vingåker 145:1-2) ca 700 m norr om Lilla Sjögetorp (LSA C96–192:1, 1780).
SöH **2 fr** (Axel Eriksson /Bielke/).
1514 har Gunhild Johansdotter (Bese) två gårdar som räntar vardera 0:9:0:6 pn (C 21 f 8).
- Ås** 1514 *Aass* (C 21 f 8) – 9 F, 8 i.
SöH 1551–59 **1 fr** (Karin Jöransdotter /Gyllenstierna/).
1514 har Gunhild Johansdotter (Bese) en gård som räntar 0:5:0:6 pn (C 21 f 8).
1556 upptas i en arvsiftesjordebok efter Måns Johansson (Natt och Dag) en gård i H som räntar 0:8:0:6 pn och 0:12 gästningspn (Bio N 2b).
- Åsen** 1535 *Åssen* (GHj s 677) – 9 G, 9 a.
SöH **2 sk**, 1557 0:2 + 0:2.
1 skkvarn, 1568 **2 skkvarn**.
- Äng** 1535 *Engeno* (GHj s 678), 1542 *Engeby* (SöH 1542:3) – 9 G, 9 d.
SöH **1 bi** (Gropptorps rd), 1563 **1 fr** (Knut Knutsson /Lillie av Ökna/).
- Ärnebäck** 1535 *Arnebek* (GHj s 678) – 10 F, 0 i.
SöH **1 kr**, 1568 ‘öde till midfastan’.
- Ödesbromma** se Bromma.
- Ödesdal** 1432 *Dall* (RAp 18/11), 1553 *Ödez dall* (DjAp 18/9) – 9 G, 8 e.
SöH 1557 ½ **fr**, 1568 **1 frt**. (Jöns Olofsson /Gyllenhorn/).
1432 får Lucia Henriksdotter (Örboholmsätten) i morgongåva torpet Ö som ligger under Barksätter (se Barksätter) (RAp 18/11).
1433 är Lars i Ö faste vid häradstinget (RAp 13/6).
1553 se Djulö, Stora, Malms sn.
- *Ökinskär** 1514 har Gunhild Johansdotter (Bese) en äng *Økinskær*(?) som räntar 0:2 ängspn (C 21 f 8); möjligen identisk med Åängen söder om Bresätter; jfr Stähle 1954 s 112.
- Ölång** 1514 *store Ølang...i lille Ølang* (C 21 f 8) – 9 F, 8 i.
SöH **2 fr** (Måns Svensson /Somme/).
1514 har Gunhild Johansdotter (Bese) en gård ‘stora Ö’ som räntar 0:12:0:6 pn och en kallad ‘lilla Ö’ som räntar 0:9:0:6 pn (C 21 f 8).

Österby

1535 *Österby* (GHj s 678) – 9 G, 9 c – äldre övergivet bebyggelse (RAÄ Västra Vingåker 241:1) ca 600 m sydväst om nuvarande (LSA C96–28:1, 1695).

SöH **1 bi** (Gropptorps rd), 1551 **2 aoe**, 1554 **2 bi**, 1563 **2 fr** (Knut Knutsson /Lillie av Ökna/).

Vrena socken

1338 *parrochia Wreno* (DS 1947, avskr).

1378 i *Wreno sokn* (DS 9721).

Omfattning: Vrena sockens omfattning var 1950 densamma som under medeltiden och 1500-talet.

Vrena kyrka, teckning ur Johan Peringskiölds *Monumenter i Södermanland* från 1684. Foto: KB.

Kyrka: Vrena kyrka uppfördes under 1200-talets andra hälft och utgörs av ett rektangulärt långhus utan markerat kor och med avsaknad av västtorn. Sakristian uppfördes under 1300-talet och någon gång under senmedeltiden tillkom även ett vapenhus. Det sistnämnda är synligt på Peringskiölds teckning från 1686, men revs 1799. Det lilla rundbågiga fönstret som är avbildat närmast vapenhuset bör vara ursprungligt medan de båda rektangulära fönstren upphöggs under 1600-talet. Bortsett från 1700-talets rivning av vapenhuset och omgestaltningen av fönstren har exteriören i stor utsträckning behållit sin medeltida karaktär. Vid en renovering 1961 påträffades ett igenmurat medeltida fönster i korets östgavel, även detta synligt på Peringskiölds teckning, vilket togs upp och försågs med glasmålningar. Sannolikt vid 1500-talets början välvdes kyrkorummet med två s k gubbvalv; något som även skedde i grannkyrkan Halla (se DMS 2:3 s 76). Vid en inventering av

kyrkvinden konstaterades att kyrkan har kvar en medeltida takstol som bör ha tillkommit i samband med senmedeltidens valvslagning. Möjligen ingår här även delar av en ännu äldre takstol. På södra korväggen finns ett inristat och svagt imålat medeltida konsekrationsskors. Kalkmålningarna i koret tillkom vid 1600-talets början, men i anslutning till valvens gubbansikten återfinns fragment av medeltida måleri.

I golvet söder om koret ligger en medeltida gravhäll, som troligen härrör från 1300-talet, med en latinsk inskrift som i svensk översättning lyder: ”Här ligger Ingeborg Jonsdotter, Håkans hustru” (Gardell nr 122). I kyrkan förvaras även ett fragment av en kalkstenshäll till en s k eskilstunakista, dvs en typ av ornerade gravmonument som dateras till 1000-talet. I övrigt saknar kyrkan medeltida inventarier bortsett från en kyrkklocka som inköptes 1789 från Bettna kyrka samt en järnkrona från 1500-talet som skänktes till kyrkan 1706. (SöKy 170 1:a och 4:e uppl, Forssblad 2009)

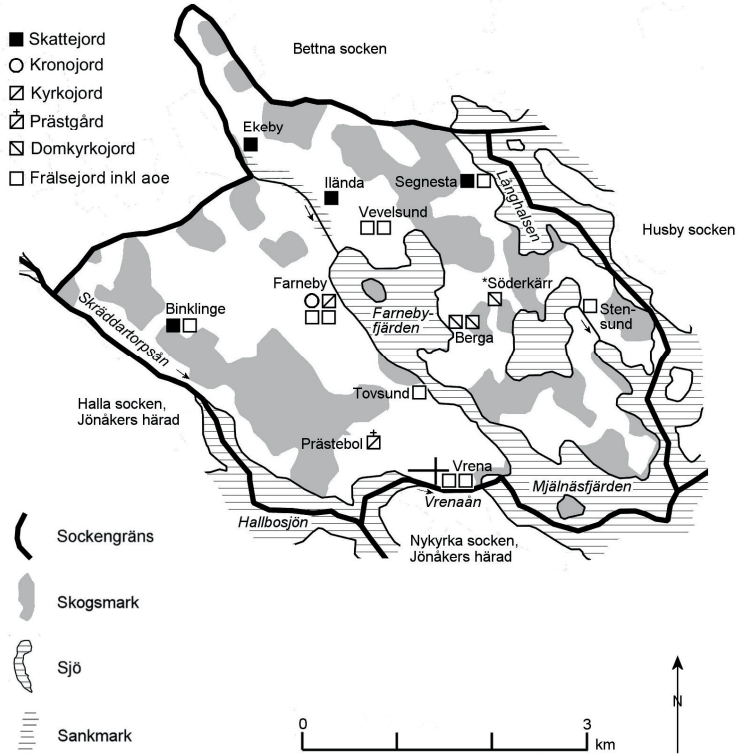
Runstenar: Sö 75 (inmurad i kyrkan), 361 (fragment, nu i SHM); nyfynd 1952: större fragment av en lockhäll till eskilstunakista av kalksten (Sörmlandsbygden 2016 s. 171 ff).

Antal jordeboksenheter enligt SÖH 1542/54 (1568)

	sk	skuj	kr	bi	ky	fr
Berga	--	--	--	2 (2)	--	--
Binklinge	1 (1)	--	--	--	--	1 (1)
Ekeby	1 (1)	--	--	--	--	--
Farneby	--	1 (1)	1 (1)	--	1 (1)	2 (2)
Ilända	1 (1)	--	--	--	--	--
Prästebol	--	--	--	--	1 (1)	--
Segnesta	1 (1)	--	--	--	--	1 (1)
Stensund	--	--	--	--	--	1 (1)
*Söderkärr	--	--	--	1 (1)	--	--
Tovsund	--	--	--	--	--	1 (1)
Vevelsund	--	--	--	--	--	2 (2)
Vrena	--	--	--	--	--	2 (2)
SUMMA	4 (4)	1 (1)	1 (1)	3 (3)	2 (2)	10 (10)

Berga 1338 *in Biscupsbierghum* (DS 3359), 1542 *Beskopzbergh* (SÖH 1542:3) – 9 H, 5 a.
SÖH **2 bi** (1543–50 0:3 + 0:3) (Biskopsnäs rd).
1338 omnämns Jarler i B som faste (DS 3359).

Vrena socken

Bergatorp Se *Söderkärr.

Binklinge 1338 *in Bynklingi* (DS 3359), 1371 *aff Binklinge* (DS X 57) – 9 G, 5 j.
SöH **1 sk** 0:1:2:4.
1 fr (Per Brahe).

Binklinge är sätesgård för Nils djäkn (tre N i sköld) 1371 (DS X 57); Nils omnämns ett flertal gånger som underhäradshövding i Oppunda hd under åren 1362–85 (se Judiciella förhållanden).

1338 omnämns Lars i B som faste (DS 3359).

1370 byter Erik i B och hans hustru Margareta bort 0:0:4:7¾ till kaniken Jöns Petersson i Vadsbro, tillika prost i

- Oppunda (se DMS 2:3 s 234) (DS 8119).
- 1378 byter prosten Jöns Petersson bort 0:0:4:6½ i B med tillhörande hus till Nils i Bjudby, Blacksta sn, och hans syster Ragna, mot sammanlagt lika mycket jord i Bjudby, Fyrby och Kulsta, Blacksta sn. Med samma fastar byter herr Jöns bort 0:0:0:2½ i B med tillhörande hus till Nils Östgöte mot lika mycket jord i Fyrby och Nils andel av husen i Bjudby. (DS 9721)
- 1383 säljer Nils Östgöte och hans hustru Gudlög 0:0:0:2½ till Bo Jonsson (Grip) (RAp 20/6).
- 1426 är Olof i B faste vid häradstinget (RAp 24/6).
- 1430 är Nils i B edgångsman vid häradstinget (UUBp 13/1).
- 1431 uppträder Ragnar i B som kärande på Österrekarne häradsting (RAp 14/6).
- 1432 intygar vittnen på Jönåkers häradsting att Ragvald djäkn i Ballersta, Halla sn, hade pantsatt 0:0:7½ i B till Lars Finvidsson (spetsar mot sinister); båda är nu avlidna. Om panten inte lösts efter fem år skulle jorden enligt villkoren tillfalla Lars eller hans arvingar som rätt köpegods och om godset var mer värt än pantsumman skulle Ragvald eller hans arvingar erhålla mellanskillnaden, vilket belopp skulle fastställas av fyra därtill utsedda dannemän. (RAp 15/6, DMS 2:3 s 77, 171)
- 1433 ger Torsten Gudmundsson (?grankotte) och hans hustru Ramfrid Öndsdotter en fullmakt till Jöns Nilsson (Svarte Skåning) att inlösa en pantsatt jord om 0:0:7½ i B eftersom panten förfallit (se Tå, St Nikolai sn, DMS 2:3 s 162) (RApp 16/3).
- 1433 är Olof i B faste vid häradstinget (RAp 24/6).
- 1440 är Nils i B faste vid häradstinget (RAp 7/5).
- 1443 är Olof i B vittne vid en gränssyn i Jönåkers härad (se DMS 2:3 s 84 f) (RAp 1/10).
- 1453 är Erik i B faste vid häradstinget (DN 16:174).
- 1463 är Håkan i B nämndeman vid en landssyn i Jönåkers härad (se DMS 2:3 s 205) (RAp 18/5).
- 1464 får Ture Jönsson (Svarte Skåning) vid arvskifte efter sin bror Sigge Jönsson en gård om 0:0:7½ som räntar 2½ tön korn, 0:0:7½ pn samt 1 pund och 5 mark mata (se Vrena) (RAp 27/10).

*Brobakke 1464 *Brobakke* (RAp 27/10) – torpet, i senare tid även kallat *Stenbacka, låg ca 300 m väster om kyrkan, ungefär vid nuv Strandvägen (GeomJb LSA C10:268–69, 1690).

- 1464 får Åke Jönsson (Svarte Skåning) vid arvskifte efter sin bror Sigge Jönsson ett torp B som omfattar 0:1 och räntar 1 tön korn, 0:1 pn och ½ pund mata (se Vrena) (RAp 27/10).
- 1492/94 upptas i Åke Jönssons (Svarte Skåning) räkenskaper en landbo i "Brones" (C 27 I f 1, II f 2).

Ekeby

- 1338 *in Ekeby* (DS 3359), 1443 *i Ekeby* (RAp 1/10) – 9 G, 6 j.
SöH **1 sk** 1:0.
- 1338 omnämns Sigvid i E som faste (DS 3359).
- 1369 – 1381 är Ragnar i E vid ett flertal tillfällen faste vid häradstinget (DS 7902, ShSp 23/11).
- 1372 är Anders i ?E faste vid häradstinget (DS X 160); belägget kan ev avse något annat Ekeby i häradet.
- 1443 är Håkan i E vittne vid en gränssyn i Jönåkers härad (se DMS 2:3 s 84 f) och 1453 är han faste vid häradstinget (RAp 1/10, RAp 27/1).

Farneby

- 1336 *in Farandaby* (DS 3251), 1372 *i Farandaby* (DS X 160) – 9 H, 5 a.
SöH **1 skuj** 0:0:0:5.
1 kr 0:4.
1 ky (Rygglösa rd) 0:3.
2 fr (Per Brahe 1, Kristina Larsdotter /Sparre av Rossvik/, 1562 Karl Holgersson /Gera/ 1).
- 1336 omnämns Torsten i F som faste (DS 3251).
- 1338 byter Torsten Långe bort 0:1:2:6 i F till Magnus Ragvaldsson (Håkan Tunessons ätt) mot jord i Skillra, Stigtomta sn (se DMS 2:3 s 185) varvid Johan, Lars, Mikael och Tjälve i F är fastar (DS 3359).
- 1365 är Johan i F nämndeman vid häradssyn och 1372 är han faste vid häradstinget (DS 7201, DS X 160).
- 1394 ger Ragnar Petersson i Hacksta, Björkviks sn, 0:0:6:4 i F och jord i Hjulsta, Björkviks sn, som morgongåva til sin hustru Lucia Arnolfsdotter (se DMS 2:3 s 55) (UUB E 172 nr 34).
- 1402 byter Ragnar (Petersson) i Hacksta till sig 0:0:0:9 av Jeppe Styrkarsson (se DMS 2:3 s 108) (SD 201).
- 1432 är Peter i F faste vid häradstinget (UUBp 1/11).
- 1433 pantsätter Torsten Gudmundsson (?grankotte) och hans hustru Ramfrid Öndsdotter 0:0:0:15 i F till Jöns Nilsson (Svarte Skåning) (se Tå, St Nikolai sn, DMS 2:3 s 162) (RAp 16/3).
- 1434 säljer Karl Gudmundsson, bror till Torsten

- Gudmundsson, 0:0:0:15 i F och jord i Tå, S:t Nikolai sn, till Jöns Nilsson (se DMS 2:3 s 162) (RAp 1/3).
- 1435 säljer Peter Gudmundsson, bror till Torsten och Karl, 0:0:0:15 i F och jord i Tå, S:t Nikolai sn, till Jöns Nilsson (se DMS 2:3 s 162) (RAp 10/4).
- 1444 byter Tomas Nilsson (bila) till sig 0:0:8 av biskop Erik i Strängnäs (se DMS 2:3 s 69) (RAp 26/4).
- 1461 är Lars i F faste vid häradstinget (UUBp 6/6).
- 1464 får Ture Jönsson (Svarte Skåning) vid arvskifte efter sin bror Sigge Jönsson en gård om 0:0:7½ som räntar 2½ tön korn, 0:0:7½ pn samt 1 pund och 5 mark mata (se Vrena) (RAp 27/10).
- 1466 är Torkel i F faste vid häradstinget (DRAp 8/11).
- 1553 sår kyrkohemmanet 11 spann korn och råg, har äng till 20 lass hö, skog till nödtorften och litet fiskevatten; räntar 0:3 avradspn, ½:0 gengårdspn, 12 spann korn, 1 lispund smör, 6 dagsverken och fodring (SöH 1553:2, 1555:15).

Ilända

- 1317 *in Illundum* (DS 2108), 1329 *in Illændum* (DS 2744), 1382 *i Yllændom* (LSBp 7/3) – 9 H, 5 a.
SöH 1 sk 0:5.

Ilända är sätesgård för Olof Pedersson (heraldiskt sigill) 1459–69 (EbAp 17/11, ShSp 1/7) då han är omämnd som underhäradshövding i Oppunda (se Judiciella förhållanden, jfr AL s 100).

- 1317 testamenterar Sigge, kyrkoherde i Vadsbro, hela sin egendom i I till Alvastra kloster, där han vill bli begravd, med rätt för arvingarna att inom ett år återlösa jorden av klostret (DS 2108).
- 1329 omnämns Sibbe i I och hans bror Ragnar i Magnus Nilssons (Ivar Nilssons ätt) testamente (DS 2744).
- 1338 omnämns Anders och Peter i I som fastar (DS 3359).
- 1382 byter Ragvald Magnusson till sig 0:0:4½ av Bo Jonsson (Grip) (se Närlunda, Husby sn) (LSBp 7/3).
- 1453 är Olof (?Pedersson) i I faste vid häradstinget (DN 16:174).

Prästebol

- 1535 *Presteboll* (GHj s 689) – 9 H, 5 a – tomt mitt i bostadsområde ca 200 m sydost om gravfält RAÄ 48:1 (EK, EK 1:10 000).
- SöH 1 ky (Rygglösa rd), 0:3, 1559 0:4.
- 1553 sår kyrkohemmanet 12 spann korn och råg, har äng till

18 lass hö, litet mulbete och fiskevatten men ingen skog; räntar 0:3 avradspn, ½:0 gengårdspn, 12 spann korn, 6 dagsverken och fodring (SöH 1553:2).

Segnesta

1303 *in Syghanzstum* (DS 1405), 1381 *i Seghnustom* (RAp 6/7), 1384 *i Sighanstom* (RAp 2/7) – 9 H, 5 a.

SöH **1 sk** 1:0.

1 fr (Birger Nilsson /Grip/).

1303 omnämns Olof i S som faste (DS 1405).

1338 omnämns Ingolf i S som faste (DS 3359).

1380 säljer Peter Nilsson, legopräst i Vårdinge, 0:2:0:3 i S 'i Bettna socken', vilket är hans arvejord, till biskop Tord i Strängnäs men förbehåller sina arvingar rätten att återlösa jorden inom ett år (RAp 17/3).

1381 får biskop Tord fasta på den jord i S som han ett år tidigare köpt av Peter Nilsson (RAp 6/7).

1384 säljer Anders Ragvastsson, kyrkoherde i Sköldinge, på sin sockenkyrkas vägnar 0:0:0:20 i S till biskop Tord som senare samma år får fasta på köpet (RAp 2/7, RAp 11/11).

1424 är Lars i S faste vid häradstinget (RAp 30/9).

1444 byter Magnus Larsson (två vingar) till sig 0:0:8½ i S av biskop Erik i Strängnäs (se Åby, Taxinge sn, Öknebo hd) (EspAp 14/10).

1482 är Kettilmund i S faste vid häradstinget (RAp 1/6).

1548/49 upptas i en räkenskap över Birger Nilssons (Grip) och hans hustru Brita Joakimsdotters (Brahe) gods en gård i S som räntar 0:2½ avradspn (AcRiAd XVI).

Stensund

1362 *i Stensunde* (DS 6627) – 9 H, 5 a.

SöH **1 fr** (Birger Nilsson /Grip/).

1362 och 1369 är Sigge i S faste vid häradstinget (DS 6627, DS 7902).

1548/49 upptas i en räkenskap över Birger Nilssons (Grip) och hans hustru Brita Joakimsdotters (Brahe) gods en gård i S som räntar 0:6 avradspn (AcRiAd XVI).

*Söderkärr

(Bergatorp)

1542 *Söderker* (SöH 1542:3) – 9 H, 5 a (nuv Bergatorp).

SöH **1 bit** (Biskopsnäs rd).

Tovsund

1464 *Tofwæsund* (RAp 27/10) – 9 H, 5 a.

SöH **1 fr** (Anna Klemetsdotter /Hogenskild/).

1464 får Åke Jönsson (Svarte Skåning) vid arvskifte efter sin bror Sigge Jönsson ett torp om 0:0:4 som räntar 1 tön

- korn, 0:1 pn och ½ pund mata (se Vrena) (RAp 27/10).
- 1492 upptas kornavrad från T i Åke Jönssons räkenskaper (C 27 I).
- 1542 får Anna Hansdotter (Tott) T, som räntar 1:0 pn, vid arvsifte efter sin syster Birgitta Hansdotter (se Åkerö, Bettna sn) (RAp 5/3).
- Vevelsund**
- 1382 *Wiwilsunde* (LSBp 7/3), 1411 i *Wäwelsundha* (SD 1435, avskr), 1464 i *Weuelsund* (RAp 27/10) – 9 H, 5 a.
SöH **2 fr** (Per Brahe).
- 1382 byter Ragvald Magnusson till sig 0:4½ av Bo Jonsson (Grip) (se Närlunda, Husby sn) (LSBp 7/3).
- 1411 byter Halsten Larsson i V bort 0:0:7½ 'i Löten' i V till Nils Bosson (Natt och Dag) (SD 1435).
- 1464 får Ture Jönsson (Svarte Skåning) vid arvsifte efter sin bror Sigge Jönsson två gårdar i V om sammanlagt 0:7½ som räntar 6 tön korn, 0:7½ pn, och 4 pund mata (se Vrena) (RAp 27/10).
- Vrena**
- 1330 *curiam meam Wreno* (DS 2798), 1464 *Wrena gordh* (RAp 27/10) – 9 H, 5 a – byn låg vid Vrenaån ca 200 m sydost om kyrkan och kvarnen på andra sidan ån i Nykyrka sn (GeomJb LSA C10:268–9, 1690, DMS 2:3 s 124).
SöH **2 fr** (Anna Klemetsdotter /Hogenskild/).
- 1330 ger Magnus Ragvaldsson (Håkan Tunessons ätt) sin huvudgård (*curia*) V i morgongåva till sin hustru Märeslev (DS 2798).
- 1464 skiftar Ture Jönsson (Svarte Skåning), hans bror Åke Jönsson och deras svåger Karl Knutsson (Gera), på sin hustru Birgitta Jönsdotters (Svarte Skåning) vägnar, arv efter de tre syskonens bror Sigge Jönsson, varvid Åke får gården V om 0:6, som räntar 6 tön korn, 0:6 pn och 3 pund mata, med en broderslott i ålfisket i V ström inklusive en fiskebyggnad som tidigare tillhört V kvarn, samt jord i *Brobakke och Tovsund, denna sn, Valsta och Åkra, Bettna sn, och Bergshammar, Bergshammars sn. Ture får en broderslott i ålfisket i V ström, med undantag för nämnda fiskebyggnad, samt jord i Binklinge och Vevelsund, denna sn, Åkra, Bettna sn, och Värmland, Ludgo sn. Birgitta får jord i Skäggesta och Säby, Barva sn. Samtliga ärver också jord i Västmanland, Ture och Åke även i Västergötland. (RAp 27/10)
- 1470 är Erik i V nämndeman vid häradstinget (RApp 17/2).

- 1492 upptas Mårten och Jon i V och 1494 även Nils Bengtsson i V kvarn i Åke Jönssons räkenskaper (C 27 I f 1, II f 1v, VII f 3v).
- 1511 uppbär Birgitta Hansdotters (Tott) fogde mata av V: av Per i V 15 mark smör och 15 mark fläsk och lika mycket av Knut i V (C 35 f 102).
- 1542 får Anna Hansdotter (Tott) två gårdar, som räntar 6 tön korn, 0:6 pn och 3 pund mata, vid arvsifte efter sin syster Birgitta Hansdotter (se Åkerö, Bettna sn) (RAP 5/3).

Årdala socken

1314 (?) *de Ardalum* (DS 1947, avskr).

1329 *de Ardalum, ecclesie Ardalum* (DS 2715).

1338 *parochie Ardala* (DS 3382).

1381 *i Ardala sokn* (ShSp 29/9).

Omfattning: Årdala sockens omfattning var 1950 densamma som under medeltiden och 1500-talet. Socknen avskiljdes från Oppunda och lades till Villåttinge härad när detta bildades i slutet av 1500-talet.

Årdala kyrka, teckning ur Johan Peringskiölds *Monumenter i Södermanland* från 1684. Foto: KB.

Kyrka: Undersökningar av kyrkans grundmurar visar att merparten av det ovanligt utdragna långhuset samt det kvadratiska västtornet hör till en sannolikt på 1100-talet uppförd stenkyrka. Troligen vid 1200-talets slut revs koret och kyrkorummet förlängdes österut till dess nuvarande längd. Samtidigt tillkom den ännu bevarade sakristian. Vapenhuset uppfördes under senmedeltiden, men någon exakt tidpunkt kan ej fastställas. Kyrkans senmedeltida exteriör framträder till stor del på Peringskiölds teckning från 1685, där de sex parvis placerade fönstren sannolikt fick sin form i samband med långhusets förlängning. Fönstret närmast vapenhuset är dock mindre och sannolikt av äldre datum. Omkring år 1500 slogs fyra valv i kyrkorummet; korvalvets ribbor bildar ett stjärnmönster medan de tre övriga har en enklare utformning. Kyrkan renoverades i början av 1860-talet då vapenhuset revs och långhuset utbyggdes åt väster på ömse sidor om tornet. Vidare revs den senmedeltida stigluckan, där man vid rivningen upptäckte en trappa inuti muren som lett till en plattform med en igenmurad glugg ovanför. Detta ska under medeltiden ha fungerat som utomhuspredikstol. Liknande konstruktioner är kända från Tumbo och Lid i Södermanland.

Efter 1860-talets stora restaurering saknades flera av kyrkans medeltida inventarier, däribland ett antal träskulpturer. En illa medfaren Kristusfigur återfanns i en bod nära kyrkan. Skulpturen dateras till 1400-talets andra hälft och har sannolikt hört till triumfkrucifixet. Beträffande övriga medeltida inventarier återstår en ljuskrona av järn. (SöKy 44 1:a uppl, AnQv s 210 ff)

Runstenar: Sö 319 (Sannerby, flyttad), 320 (Stäringe, en 'Ingvarssten').

Antal jordeboksenheter enligt SÖH 1548/51 (1568)

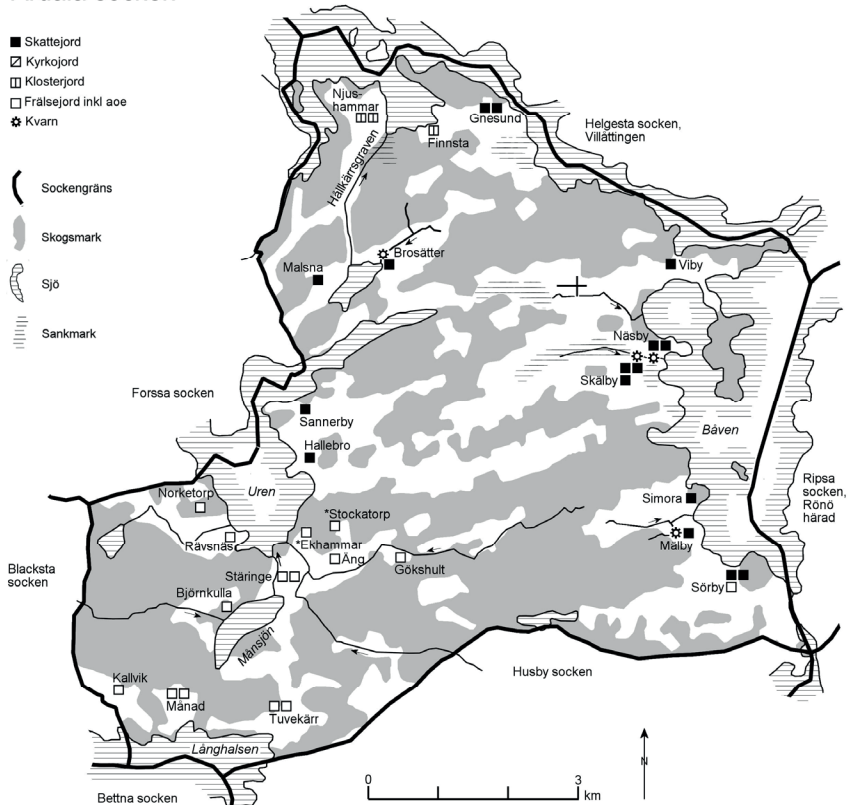
	sk	skuj	kyuj	vakl	aoe	fr
Björnkulla	--	--	--	--	--	1 (1)
Brosätter	1 (1)	--	--	--	--	--
Ekhammar	--	--	--	--	--	1 (1)
Finnsta	--	1 (1)	--	0 (1)	1 (0)	--
Gnesund	2 (2)	--	--	--	--	--
Gökshult	--	--	--	--	--	1 (1)
Hallebro	1 (1)	--	--	--	--	--
Kallvik	--	--	--	--	--	1 (1)
Malsna	1 (1)	--	--	--	--	--
Månad	--	--	--	--	--	2 (2)
Mälby	2 (1)	--	--	--	--	--
Njushammar	--	--	--	0 (2)	2 (0)	--
Norketorp	--	--	--	--	--	1 (1)

	sk	skuj	kyuj	vakl	aoe	fr
Näsby	2 (2)	2 (1)	1 (1)	--	--	--
Rävnäs	--	--	--	--	--	1 (1)
Sannerby	1 (2)	--	--	--	--	--
Simora	1 (1)	--	--	--	--	--
Skälby	3 (3)	--	--	--	--	--
*Stockatorp	--	--	--	--	--	1 (1)
Stäringe	--	--	--	--	--	2 (2)
Sörby	2 (2)	--	--	--	--	1 (1)
Tuvekärr	--	--	--	--	--	2 (2)
Viby	1 (1)	--	1 (1)	--	--	--
Äng	--	--	--	--	--	1 (1)
SUMMA	17 (17)	3 (2)	2 (2)	0 (3)	3 (0)	15 (15)

Dessutom redovisar längderna: skkvavn: *Brosätter* 1 (1), *Mälby* 2 (0), *Näsby* 1 (1), *Sannerby* 0 (1), *Simora* 0 (1), *Skälby* 1 (1).

Årdala socken

- Björnkulla** 1535 *Biörnekulla* (GHj s 685) – 9 H, 7 a – övergivet bebyggelseläge (RAÄ 233:1) på Månsjöns norra sida ca 1 km sydväst om Stäringe (LSA C10-39:2, 1714).
SöH **1 fr** (Knut Knutsson /Lillie av Ökna/).
- Brosätter** 1370 *i Broasetre* (DS 8165), 1376 *i Brosæter* (DS 9264) – 9 H, 8 b.
SöH **1 sk** 0:6.
1 skkvarn.
1370 och 1379 är Klemet i B faste vid häradstinget (DS 8165, DS 9965, DS 10055).
1376–1390 är Jöns i B ett flertal gånger faste vid häradstinget (DS 9264, RAp 7/6).
- *Ekhammar** 1451 *i Eekhambre* (RAp 9/2) – låg sannolikt intill gravfält (RAÄ 47:1), ca 600 m nordost om Stäringe.
SöH **1 fr** (Knut Knutsson /Lillie av Ökna/).
1451 är Bengt i E faste vid häradstinget (RAp 9/2).
- Finnsta** 1447 *i Finstum* (VaKlJb s 37) – 9 H, 8 b.
SöH **1 skuj**, till Gnesund.
1 aoe (1551 **1 vaktl**) 0:3, 1563 **1 vaktl**.
1447 och 1457 har Vadstena kloster en landbogård om 0:3½ i F som räntar 3½ tön korn, 0:3½ pn 10 mark mata och 0:½ pn ättargäld (VaKlJb s 37, 90).
1469 köper Anders Olofsson i Gnesund 0:0:5:1 i F av 'beskedlig kvinna' Ingeborg i Löta, Bettna sn, och ytterligare 0:0:0:9 av Peder Martinsson i Ökna, Lids sn (ShSp 1/7).
1473 har Vadstena kloster 0:0:11 i F som 'nu' räntar 2½ tön korn och 0:6 pn (VaKlJb 1473 f 8v).
1502 har klostret en gård i F som räntar 3 tön korn och 0:6 pn (HH 16 s 252).
- Gnesund** 1369 *i Gnidhasunde* (DS 7902) – 9 H, 8 b.
SöH **2 sk** 1:1 + 0:5:1; med gemensam skuj i Finnsta.
1369 är Mikael i G faste vid häradstinget (DS 7902).
1378 omnämns Nils och Ragnhild i G och deras dotter Katarina, vilken som treåring varit nära att drunkna, i en berättelse om Birgitta Birgersdotters mirakler (DS 9780).
1379 är Sigvid i G faste vid häradstinget (DS 10055).
1380 får biskop Tord i Strängnäs vid Österrekarne häradsting fasta på 0:0:0:4⅓ i G som han köpt av Jöns i Mälby, Helgesta sn (se DMS 2:4 s 143) (RAp 12/7).

- 1381 är Mikael i G faste vid häradstinget (RAp 12/10).
 1422–1426 omnämns Anders i G ett flertal gånger som nämndeman vid häradstinget (RAp 7/11, RAp 24/6).
 1426 är Lindorm i G faste vid häradstinget (RAp 24/6).
 1464 är Anders i G faste vid häradstinget (EbAp 28/1).
- Gökshult** 1535 *Gökehult* (GHj s 685) – 9 H, 7 b.
 SöH **1 fr** (Knut Knutsson /Lillie av Ökna/).
- Hallebro** 1366 *i Hallabro* (DS 7353) – 9 H, 7 a.
 SöH **1 sk** 0:4.
 1366–1372 omnämns Nils i H ett flertal gånger som faste vid häradstinget (DS 7353, DS X 160).
 1381 upplåter Elin Ragvaldsdotter i Fågelsund, Bettna sn, hennes syster Holmfrid och dennas dotter Cecilia 0:1 i H till Hemming Nilssons lösen ur fängelse (se DMS 2:2 s 226) (RAp 29/9).
 1390 och 1391 är Lars i H faste vid häradstinget (RAp 7/6, RAp 25/7).
 1430 omnämns Anund i H som edgärdesman (UUBp 13/1).
 1431 är Ragvald i H faste vid häradstinget (RAp 3/11).
 1443 är Ulf i H faste vid häradstinget (RAp 25/12).
- Kallvik** 1535 *Kalleuik* (GHj s 685) – 9 H, 7 a.
 SöH **1 fr** (Knut Knutsson /Lillie av Ökna/).
- Malsna** 1443 *i Malsna* (RAp 13/1) – 9 H, 8 b.
 SöH **1 sk** 0:7:2.
 1443 är Lars i M faste vid häradstinget och 1458 är han nämndeman vid räfsteting (RAp 25/12, RAp 16/10).
 1461 är Mats i M faste vid häradstinget (UUBp 6/6).
- Månad** 1470 *i Monede* (RApp 17/2) – 9 H, 7 a.
 SöH **2 fr** (Knut Knutsson /Lillie av Ökna/).
 1470 är Lars i M nämndeman vid häradstinget (RApp 17/2).
- Mälby** 1362 *i Mædælby* (DS 6627) – 9 H, 7 c.
 SöH **1 sk** 1:0:0:7, 1557 1:0:0:3½, 1559 0:7:2:4½, 1560 1:0:1551 (endast) **1 sk**.
 1551 (endast) **2 skkvarn**.
 1362 och 1381 är Ingevast i M faste vid häradstinget (DS 6627, ShSp 23/11).
- Njushammar** 1447 *i Nydishambre* (VaKlJb s 37), 1457 *i Niwdzhambre* (VaKlJb s 90) – 9 H, 8 b.

SöH **2 aoe** (1551 **2 vaktl**) 0:2 + 0:2, 1563 **2 vaktl**.

1447 har Vadstena kloster en landbogård om 0:6 i N som räntar 6 tön korn, 0:6 pn 12 pund mata och 0:1 pn ättargäld; tio år senare är gården delad på två brukare men räntan är oförändrad; till gården hör holmarna Kårsön (*Kæpsøø*), Videholmen (*Widheholm*) och Harholmen (*Haraholm*) (VaKlJb s 37, 90).

1473 och 1502 räntar Vadstena klosterns jord i N 6 tön korn och 0:14 pn (VaKlJb 1473 f 8v, HH 16 s 252).

1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget två gårdar i 'Munkehammar', som vardera sår 18 spann och har äng till 40 lass hö samt mulbete och fiskevatten till nödtorften; vardera räntar 18 spann korn, 0:7 avradspn, 5 dagsverken och fodring (AoE 29 A).

Norketorp 1535 *Norkatorp* (GHj s 685) – 9 H, 7 a – bebyggelseläge ca 200 m nordost om nuv Rävsnäs (GeomJb LSA C9:63, 1687).
SöH **1 fr** (Knut Knutsson /Lillie av Ökna/).

Näsby 1372 *i Näsby* (DS X 160) – 9 H, 8 b – övergivet bebyggelseläge (RAÄ 192:1) ca 500 m sydost om nuvarande (Geom Jb LSA C4:18–19, 1636).
SöH **2 sk** 0:6 (1551 0:6:1) + 0:6.
2 skuj 0:0:0:2 + utan jt, 1559 **1 skuj** 0:0:2:4.
1 skkvarn.
1 kyuj.

1372–1384 är Lars i N ett flertal gånger faste vid häradstinget (DS X 160, ShSp 28/5).

1379–1391 är Holmsten i N vid ett flertal tillfällen faste vid häradstinget (DS 9982, RAp 15/7).

Rävsnäs 1535 *Reffsnes* (GHj s 685) – 9 H, 7 a – gården är flyttad, låg i äldre tid ca 500 m ostsydost om nuvarande läge (GeomJb LSA C9:63, 1687).
SöH **1 fr** (Knut Knutsson /Lillie av Ökna/).

Sannerby 1432 *i Sandhaby* (UUBp 1/11) – 9 H, 7 a.
SöH **1 sk** 0:6, 1557 1:0, med skuj i Örsta, Husby sn.
1557 **1 sk** 0:4.
1568 **1 skkvarn**.

1432 är Lars i S faste vid häradstinget (UUBp 1/11).

1459 är Peder i S faste vid häradstinget (EbAp 17/11).

1461 är Lars i S faste vid häradstinget (UUBp 6/6).

1485 är Anders i S faste vid häradstinget (UUBp 30/9).

- Sibro** Se Sörby.
- Simora**
- 1382 i *Sigmorom* (RAp 29/9) – 9 H, 7 c – den medeltida gården låg vid Simoraviken, på platsen för nuv Övergården (GeomJb LSA C4:8, 1636).
- SöH **1 sk** 1:4.
1568 **1 skkvarn**.
- 1382 säljer Jakob Johansson, kyrkoherde i Forssa, till biskop Tord i Strängnäs sitt 'rätta avlingegods' som är ½:0 i S och jord i Spånga och Sättra, Forssa sn, Berga och Närlunda, Husby sn, Hässle, Lerbo sn, Hedenlunda, Vadsbro sn, Hansta, Vingåkers sn, Ekeby, Dunkers sn, Oppeby, Rockelsta och Töversta, Helgesta sn, samt Grinda, Malma sn (RAp 29/9, 9/10; DMS 2:4 s 124).
- 1425–1437 omnämns Lars i S ett flertal gånger som nämndeman och faste vid häradstinget (UUBp 13/1, UUBp 12/10).
- 1438 är Lars i S nämndeman i landssynernämnd (RAp 20/10).
- Skälby**
- 1358 i *Skelby* (DS 5849) – 9 H, 8 b.
SöH **3 sk** 0:4:2, 1557 0:4:2:1 + utan jt, 1557 0:4 + 0:3, 1557 0:3:0:3.
1 skkvarn.
- 1358 är Lars i S faste vid häradstinget (DS 5849).
- 1365 är Magnus Nilsson i S faste vid häradstinget (DS 7201).
- 1370 är Lars och Nils Tyrgilsson i S fastar vid häradstinget (DS 8165).
- 1376–1390 är Johan i S ett flertal gånger nämndeman vid häradstinget (DS 9264, RAp 7/6).
- 1381 är Jöns i S faste vid häradstinget (RAp 13/1).
- 1391 är Bjursten och Peter i S fastar vid häradstinget (RAp 25/7, 27/9).
- 1399 och 1409 är Anund i S nämndeman vid räfsteting (RAp ?/6, se SDHK 15116; SD 1142, SD 1148).
- 1410–1424 är Anund i S ett flertal gånger faste vid häradstinget (UUB E 176 f 36, RAp 11/11).
- 1422–1424 är Lars i S ett flertal gånger faste och nämndeman vid häradstinget (RAp 7/11, RAp 11/11).
- 1443 är Johan i S faste vid häradstinget (RAp 25/12).
- 1469 är Peder i S faste vid häradstinget (ShSp 1/7).
- 1487 är Magnus Matsson i S faste vid häradstinget (UUBp 27/1).
- 1490 är Johan Pedersson i S nämndeman i rannsakningsnämnd (RAp 17/12).

Stockbäcken se *Stockatorp.

***Stockatorp** 1535 *Stockatorp* (GHj s 685) – 9 H, 7 b (Stockbäcken).
SöH **1 fr** (Knut Knutsson /Lillie av Ökna/).

Stäringe 1338 *in Stäringe* (DS 3382), 1399 *i Stäringe* (RAp 30/10) – 9 H, 7 a.

SöH **2 fr** (Knut Knutsson /Lillie av Ökna/).

1338 ger Sigge Magnusson (Håkan Tunessons ätt) 0:12 i S och jord i Djulö, Malms sn, samt Barksätter, Vingåkers sn, till sin hustru Elena Gislesdotter (Sparre av Aspnäs) som ersättning för de 6:0 av hennes mödernarv som Sigge förvärvat, dels genom deras äktenskap, dels vid olika tidpunkter av hennes far Gisle Elinsson medan dennes hustrur Margareta (Elenas mor) och Ingeborg ännu var i livet (DS 3382).

1339 ställer Sigge Magnusson 0:1 i S som säkerhet för klander från sina eller hustruns arvingar gällande jord som han gett till Julita kloster annorstädes i Södermanland (DS 3432).

1340 se Lundby, Bettna sn.

1399 och 1400 är Sven i S faste vid häradstinget (RAp 30/10, RAp 9/10).

1422 är Anund i S nämndeman vid häradstinget (RAp 7/11).

1459 är Torsten i S faste vid häradstinget (EbAp 17/11).

Sörby 1435 *i Swdherby* (RAp 1/5) – 9 H, 7 c – den medeltida byn låg på platsen för nuv Oppgård (LSA C100–43:1, 1765), byns kvarn och det tillhörande kvarntorpet avråades efter 1500-talet till ett skattehemman med namnet Sibro, vilket ännu 1636 anges ligga på S ägor (GeomJb LSA C4:4, 1636).

SöH **2 sk** 0:2 + 0:1.

1557 (endast) **1 skkvarn**.

1 fr, 1560 **1 aoe**, 1568 **1 fr**.

1435 är Nils i S faste vid häradstinget (RAp 1/5).

1437 är Anund i S faste vid häradstinget (UUBp 12/10).

1445 är Hemming i S faste vid häradstinget (RAp 16/1).

1467 är Anders i S faste vid häradstinget (RAp 1/5).

1469 är Björn i S faste vid häradstinget (ShSp 1/7).

1490 säljer Jakob Petersson, kaplan i Vreta sn, till Arvid Trolle och hans hustru Beata Ivarsdotter (Tott) en gård i S 'vid' *Sidebroo* som räntar 2 tön korn, avradspenningar och mata, och en gård i Skåra, Stigtomta sn, vilka

gårdar är gammalt frälse och Jakobs rätta arvegods (SkSp 23/1, DMS 2:3 a 186).

- 1534 ärver Karin Josefsdotter (Djulaätten) en gård i S, som räntar 2 tön korn, 2:0 pn och 1 pund smör, vid arvskitte efter sina föräldrar och sin bror (se Djulö, Stora, Malms sn) (DJA E 5662, avskr, DjAp 3/8 1573, vid).
- 1544 får Anna Eriksdotter (björnlår) i morgongåva en gård som räntar 2 tön korn och 0:7 pn (se Stenta, Malms sn) (RAp 25/12).
- 1555 säljer Karin Eriksdotter (björnlår) och hennes syster Cecilia Eriksdotter en gård i S som räntar 1½ pund (=2 tön) korn till Gustav I (se DMS 2:3 s 193) (RAp 3/7).
- 1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en gård som sår 9 spann, har äng till 30 lass hö, men endast litet fiskevatten och mulbete; räntar 1½ pund korn 0:1:0:2 landgillespn, 1:0 gästningspn, 0:6 dagsverkspn, ½ pund smör och fodring (AoE 29 A).
- 1563 dömer Erik XIV:s nämnd en gård i S till Arvid Håkansson (se DMS 2:3 s 193) (HH 13 s 85).

Tuvekärr

- 1469 *i Tunaker* (RAp 6/9), 1551 *Tunakär* (SöH 1551:11) – 9 H, 7 a.
SöH **2 fr** (Knut Knutsson /Lillie av Ökna/).
1469 är Johan i T nämndeman vid lagmansting (RAp 6/9).

Viby

- 1401 *i Viby* (SD 77) – 9 H, 8 c – övergivet bebyggelseläge (RAÄ 230:1) ca 900 m nordväst om Vibyholm (LmA 04-ård-9, 1690).
SöH **1 sk** 1:2:2 med skuj i Helgesta sn, 1557 0:7:2.
1 kyuj.
- 1401 byter herr Jakob, kyrkoherde i Årdala, på Forssa kyrkas vägnar till sig 0:0:2 i V av Ragnar i Hacksta, Björkviks sn mot jord i Hacksta och Hjulsta, Björkviks sn, Jönåkers hd (SD 77, DMS 2:3 s 53).
- 1424 är Lars i V faste vid häradstinget (RAp 30/9).
- 1467 säljer Elin Gunnarsdotter, borgerska i Stockholm, 0:0:7 i västra ändan av byn och 0:½ i 'nedre tomten' till 'beskedlig man' Olof Anundsson (RAp 1/5).
- 1469 dömer lagmannen 0:0:1 i V, liggande jämsides med Forssa kyrkas 0:0:2, från Olof Anundsson till Håkan Väsing (RAp 6/9, omfattande textförlust).
- 1473 upptas i Vadstena klostrets jordebok 'till minnes' om 0:0:2 i V som ligger mitt i Kristina Ingolfssdotters åker (VaKlJb 1473 f 8v).

1482 är Lars i V faste vid häradstinget (RAp 1/6).

Äng

1535 *Engh* (GHj s 685) – 9 H, 7 b – sannolikt avgärdaenhet till *Ekhammar.

SöH **1 fr** (Knut Knutsson /Lillie av Ökna/).

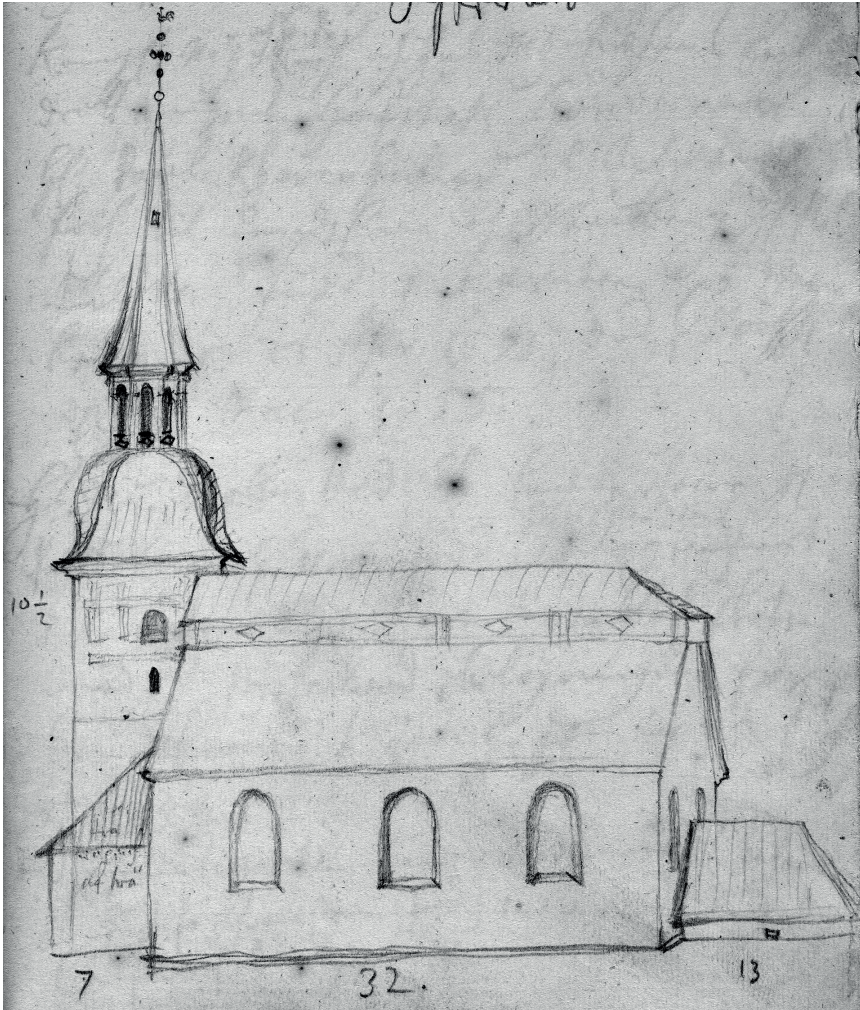
Österåkers socken

1303 *de Østeraker* (DS 1405).

1354 *parrochie Østeraker* (DS 5008).

1379 *i Østiraker sokn* (DS 10066).

Omfattning: Österåkers socken omfattade 1950 detsamma som under medeltiden och 1500-talet.

Österåkers kyrka, ur Johan Peringskiölds *Monumenter i Södermanland* från 1684. Foto: KB.

Kyrka: Av den stenkyrka som sannolikt uppfördes under 1100-talets senare del återstår i dag endast ett parti i nordmuren. Dagens kyrkobyggnad präglas såväl ut- som invändigt av 1600- och 1700-talens omgestaltningar. Den ursprungliga stenkyrkan bestod av ett rektangulärt långhus med västtorn och smalare kor. Sannolikt under 1300-talet byggdes ett nytt kor av samma bredd som långhuset och även en sakristia. Den medeltida sakristians igenmurade portal är ännu synlig i den östra delen av norra långhusväggen. Peringskiölds teckning visar kyrkans utseende efter att den på 1660-talet utvidgats åt söder till sin dubbla bredd och ett mindre gravvalv uppförts vid östgaveln. Det medeltida tornet revs 1786, då kyrkan fick sin nyklassicistiska västgavel. Peringskiölds avbildning visar att det ursprungliga tornet byggts på med en våning under senmedeltiden. Markeringarna på den översta tornvåningen tyder på att den varit utförd i tegel med vitputsade blinderingar. I samband med rivningen av tornet ersattes dessutom valven från senmedeltiden resp 1600-talet av ett gipsat trätunnvalv. Vid restaureringsarbeten under 1900-talet påträffades tegel från de senmedeltida valvstrålarna liksom grundrester av de väggpelare som burit upp valven. Kalkmålningarna, av vilka fragment framtagits i långhusets nordöstra hörn, tillkom först omkring år 1600. Av medeltida inventarier återstår ett rökelsekar från 1200-talet och mittpartiet av ett altarskåp från slutet av 1400-talet, där S:t Eskil och S:t Olof flankerar en korsfästelsescen. (SöKy 14 1:a och 4:e uppl)

Runstenar: saknas.

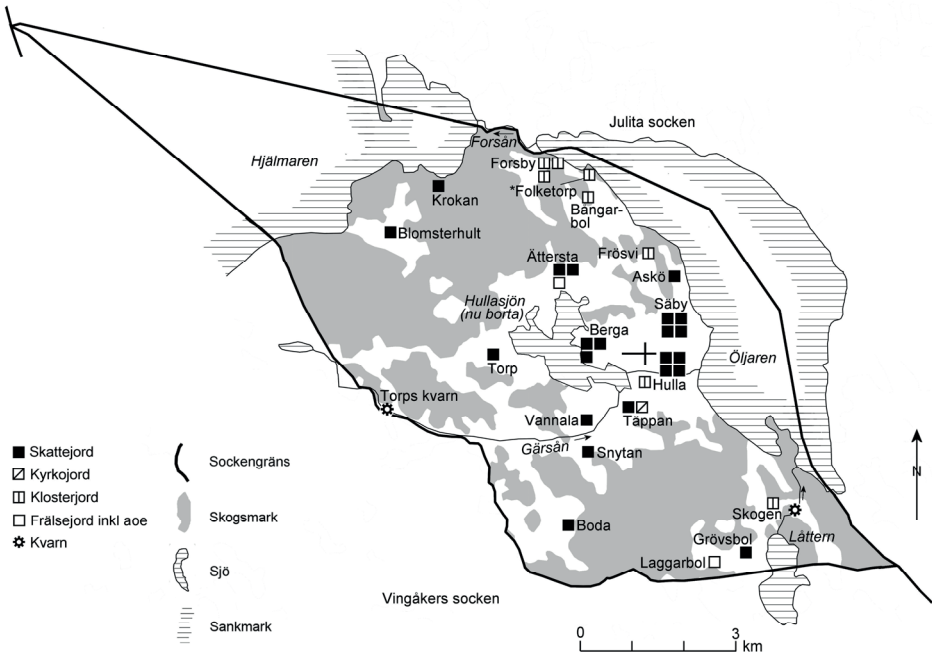
Antal jordeboksenheter enligt SöH/VmH 1540/56 (1562)

	sk	kr	kl	aoe	fr
Aske	1 (1)	--	--	--	--
Berga	3 (3)	--	--	--	--
Blomsterhult	1 (1)	--	--	--	--
Boda	1 (1)	--	--	--	--
Bångarbol	--	--	--	1 (1)	--
*Folketorp	--	--	--	1 (1)	--
Forsby	--	--	--	3 (3)	--
Frösvi	--	--	--	1 (1)	--
Grövsbol	1 (1)	--	--	--	--
Hulla	4 (4)	--	--	1 (1)	--
Kroken	0 (1)	--	--	--	--
Laggarbol	0 (1)	--	--	1 (0)	--
Lindberga	--	0 (1)	--	--	--
Skogen	--	--	--	1 (1)	--

	sk	kr	kl	aoe	fr
Snytan	1 (1)	--	--	--	--
Säby	4 (4)	--	--	--	--
Torp	1 (1)	--	--	--	--
Täppan	--	--	0 (1)	1 (0)	--
Vannala	1 (1)	--	--	--	--
Ättersta	2 (2)	--	--	--	1 (1)
SUMMA	20 (22)	0 (1)	0 (1)	10 (8)	1 (1)

Dessutom redovisar längderna: *skuj*: *Sågeberg 1 (5), *skkvarn*: Torp 1 (1), *krvret*: Klockarbol 0 (1), *aoekvarn*: Bångarbol 1 (0), Skogen 1 (0).

Österåkers socken

Kartan visar Bettna socken under 1550-talet (SöH).

Askö

1407 i *Aske* (SD 804) – 10 G, 1 c.

SöH 1 sk 0:3, med skuj i *Sågeberg.

1407 ger Katarina Olofsdotter i Remröd, Malms sn, till Julita kloster 0:0:0:2 i A som hennes man Peder Olofsson (sköld kliven av sågskura) på hennes vägnar bytt till sig mot hennes arvejord i Hulla (RAp 20/10).

1433 är Guttorm i A faste vid häradstinget (RAp 13/6).

- Berga** 1303 *in Biærghum* (DS 1405) – 10 G, 1 b.
SöH **3 sk** 0:1:1 + 0:0:2:6 med skuj i *Sågeberg + 0:0:2:2 med skuj i *Sågeberg.
1303 byter biskop Isar i Strängnäs bort 0:0:0:44 i B till Ragnar i Hulla mot hälften så mycket jord i Hulla och lovar dessutom att ge Ragnar ytterligare 0:0:1 på någon annan ort för de hus som finns i Hulla (DS 1405).
1340 se Vännervass, Vingåkers sn.
1397 är Mats i B nämndeman vid lagmansting (RAP 24/10).
- Bergatorp** se *Sågeberg.
- Blomsterhult** 1535 *Blomsterhulth* (GHj s 677) – 10 G, 1 a.
SöH **1 skt** 0:0:1:4.
- Boda** 1429 *i Bodhen* (?B 16 f 337, avskr), 1467 *i Bodhom* (RAP 1/5) – 10 G, 0 b.
SöH **1 sk** 0:0:1:4.
1429 är Tomas i B nämndeman vid häradstinget (B 16 f 337).
1467 är Peder i B faste vid häradstinget (RAP 1/5).
- Bångarbol** 1535 *Bongerboll* (GHj s 677) – 10 G, 1 b.
SöH **1 aoe**, med egen kvarn.
1540 upptas i en längd över kungens arv och eget en gård som tidigare har legat under Julita kloster (VmH 1540:2).
1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en gård som indragits från Julita kloster; gården räntar 0:12 pn, 1 höna, 10 ägg och 6 dagsverken. Gården har också en skvaltkvarn som räntar ½:0 pn. (AoE 29 A)
- *Folketorp** 1535 *Folkätorp* (GHj s 677), 1540 *Folckatorpp* (VmH 1540:2) – låg vid Tempeludden ca 1 km nordväst om nuv Forsby (GeomJb LSA C3:184–185, 1634).
SöH **1 aoe**.
1540 upptas i en längd över kungens arv och eget en gård som tidigare har legat under Julita kloster (VmH 1540:2).
1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en gård som sår 18 spann, har äng till 10 lass hö, mulbete och fiskevatten till nödtorften; gården som indragits från Julita kloster räntar 1:0 pn, ½ pund smör, 1 höna, 1 får, 10 ägg, 9 lass ved, 6 dagsverken och fodring (AoE 29 A).

Forsby

- 1320 *in Forsby* (DS 2237) – 10 G, 1 c – äldre bebyggelseläge intill fossil åkermark (RAÄ 110, 125 och 127) omkring 1,5 km nordväst om nuvarande gård (GeomJb LSA C3:184–185, 1634).
- SöH **3 aoe.**
- 1320 ger Lars Ulfsson (Ama) och hans hustru Ingrid Anundsdotter sin kvarn i F till Lars syssling Katarina Svantepolksdotter, abbedissa i Vreta kloster, vilken gåva ska disponeras av Katarina under hennes livstid och därefter tillfalla konventet i Vreta (DS 2237).
- 1347 uppdrar påven Clemens VI med två brev åt biskopen i Västerås att rannsaka och döma i en tvist mellan Julita kloster och tre bönder i F, gällande skogen *Gästaskogen (*Galtascogh*). Bönderna har med stöd av en felaktig dom i världslig domstol och med vapen i hand lagt beslag på skogen med tillhörande ängar, fisken och andra tillgångar samt jagat bort klostrets åbor och förstört klostrets egendom. (DS 4262-63)
- 1354 ger Johan Ragnvidsson, korpräst i Strängnäs, 0:0:0:12¾ i F till domkyrkan (se Täppan) (DS 5008).
- 1355 dömer kung Magnus Eriksson *Gästaskogen (*Gæsta skoghær*) och fisket i Forsån till Julita kloster eftersom munkarna enligt domskälen haft det i sin besittning okvalt och ohindrat så länge att urminnes hävd uppstått redan innan bönderna i F 'djärvdes att kvälja samma skog och fiskevatten orättlika' (DS 5086).
- 1361 befäller kung Magnus att häradshövdingen i Oppunda, Ragvald Nilsson (Fargalt), ska ta med sig en tovlmannanämnd för att mäta ut 40 mark i böter av var och en som har brutit mot den dom som kungen sex år tidigare utfärdat till Julita klostrets förmån (DS 6491).
- 1391 byter Lars i F bort 0:0:0:12¾ till Julita kloster mot jord i Hulla och mellanskillnad i penningar (RAP 25/7).
- 1397 är Ingeld i F nämndeman på lagmansting (RAP 24/10).
- 1469 är Johan i F faste vid häradstinget (ShSp 1/7).
- 1540 upptas i en längd över kungens arv och eget tre gårdar som tidigare har legat under Julita kloster (VmH 1540:2).
- 1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget tre gårdar om vardera 0:0:2 som sår 11 spann, har äng till 20 lass hö, mulbete och fiskevatten till nödtorften; gårdarna som indragits från Julita kloster räntar vardera 0:3½ pn, 6 spann korn, 1 pund smör, 1 höna,

10 ägg, 6 får, 9 lass ved och fodring (AoE 29 A).

Frösvi

1397 i *Frøsvi* (RAP 24/10) – 10 G, 1 c.

SöH **1 aoe**.

1397 är Sigvid i F nämndeman vid lagmansting (RAP 24/10).

1433 är Sigge i F faste vid häradstinget (RAP 13/6).

1540 upptas i en längd över kungens arv och eget en gård som tidigare har legat under Julita kloster (VmH 1540:2).

1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en gård som sår 11 spann, har äng till 10 lass hö, mulbete och fiskevatten till nödtorften; gården som indragits från Julita kloster räntar 0:12 pn, 1 höna, 10 ägg, 9 lass ved, 6 dagsverken och fodring (AoE 29 A).

Grövsbol

1535 *Gröztbol* (GHj s 677), 1551 *Gröössabooll*, *Græffsbola* (SöH 1551:11) – 10 G, 0 c.

SöH **1 sk** 0:1:1.

Hulla

1303 *in öffra Hulde*, *in Öffrahuld* (DS 1405), 1340 *in Huldum* (DS 3529), 1379 *i Yfra Hulla* (DS 10066), 1390 *i Ötnehuld* (RAP 7/6), 1391 *i Ytrahulla* (RAP 25/7), 1403 *i Hulla* (EbAp 3/11) – 10 G, 0 c – Hulla bytomt låg fram till skiftesreformerna omedelbart norr om Gärsån, Övre Hulla (nu Hullagård) på åns södra sida ca 500 m väster om byn (LmA 04-öså-11, 1775; LSA C103–17:1, 1802).

SöH **4 sk** ('Nederhulla') 0:5 + 0:4:0:4 + 0:3:0:1 ('Österhulla'), med skuj i *Sågeberg + 0:2:2, 1562 0:2:2:2.

1 aoe ('övre' eller 'yttre' Hulla).

1303 byter biskop Isar i Strängnäs till sig 0:0:0:22 ('0:1 minus 0:0:0:2') i 'övre' H av Ragnar i 'övre' H mot dubbelt så mycket i Berga och lovar dessutom att ge Ragnar ytterligare 0:0:1 på någon annan ort för de hus som finns på den jord han bytt till sig (DS 1405).

1340 se Vännervass, Vingåkers sn.

1379 byter Bo Jonsson (Grip) bort 0:0:0:11 och ett torp i övre H till Ingeborg Fadersdotter (se Banninge, Floda sn) (DS 10066).

1390 tilldöms Julita kloster efter häradssyn 0:0:0:9 i *Rawaldstorppe* 'på skogen och inne i åkern' i yttre H och 0:0:0:11 i *Ena* 'inne och opsides vid åkern' i samma by (RAP 7/6).

1391 byter Lars i Forsby till sig 0:0:0:11 i yttre H av Julita

- kloster mot jord i Forsby (RAp 25/7).
- 1397 döms vid lagmansting 0:0:0:9, kallat *Ragals aff skogenom* (torp), till Julita kloster efter att två tolvmananämnder styrkt klostrets äganderätt till denna del av de sammanlagt 0:0:0:20 som avgärdats från yttre H; abboten herr Jöns hade väckt talan eftersom han hindrats från att ta jorden i besittning (RAp 24/10).
- 1403 är Harald i H nämndeman vid häradstinget (EbAp 3/11).
- 1407 se Askö.
- 1410 får herr Jöns, abbot i Julita, fasta på 0:0:0:3 i yttre H som klostret bytt till sig av Hagbard skinnare (SD 1328).
- 1438 omnämns Nils i H som vittne vid en ägotvist (RAp 18/5).
- 1469 är Olof i H nämndeman vid lagmansting (RAp 6/9).
- 1484 ger Kristina Nilsson (ginstamsdelad sköld, nedre fältet rutat) sin andel i H, som är 0:0:0:11, och jord i *Spannarbol som själägåva till Julita kloster (RAp 20/8).
- 1540 upptas i en längd över kungens arv och eget en gård som tidigare har legat under Julita kloster (VmH 1540:2).
- 1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en gård som sår 15 spann, har äng till 20 lass hö, mulbete och fiskevatten till nödortfen; gården som indragits från Julita kloster räntar 0:6½ pn, 12 spann korn, 1 pund smör, 1 höna, 10 ägg, 1 får, 6 dagsverken och fodring (AoE 29 A).
- Klockarbol** 1561 *wrett under klocharegårdenn* (SöH 1561:13) – 10 G, 0 b.
SöH 1561 **1 krvret**, till klockarens boställe.
- Krokan** 1561 *Krockenn* (SöH 1561:13) – 10 G, 1 b.
SöH 1561 **1 skt**.
- Laggerbol** 1535 *Laggerboll* (GHj s 677) – 10 G, 0 c.
SöH **1 aoe**, 1551 **1 sk**, 1561 0:0:2.
- Lindberga** 1561 *Linberga* (SöH 1561:13) – 10 G, 1 c.
SöH 1561 **1 kr**.
1561 förminskas kronoavraden från L med anledning av att gården detta år blir lagd till prästgård, vilket den möjligen även varit tidigare (SöH 1561:13; Collmar 2 s 781).
- Nederhulla** se Hulla.

*Ragvaldstorp Se Skogen.

- Skogen** 1390 i *Rawaldstorppe* (RAp 7/6), 1397 *aff Skogenom* (RAp 24/10), 1424 a *Skogenom* (RAp 30/9) – 10 G, 0 c.
SöH **1 aoe.**
1542 (endast) **1 aoekvarn.**
1390 och 1397 se Hulla.
1424 är Holger i S faste vid häradstinget (RAp 30/9).
1429 är Lars i S faste vid häradstinget (UUBp 1/5).
1466 är Anders i S faste vid häradstinget (DRAp 8/11).
1540 upptas i en längd över kungens arv och eget en gård som tidigare har legat under Julita kloster (VmH 1540:2).
1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget en gård om 0:2 som sår 7 spann, har äng till 14 lass hö, mulbete och fiskevatten till nödtorften; gården som indragits från Julita kloster räntar 1:0 pn, ½ pund smör, 1 höna, 10 ägg, 4 dagsverken och fodring (AoE 29 A).
- Snytan** 1410 i *Snytaby* (SD 1328) – 10 G, 0 b.
SöH **1 sk**, 1561 **1 skt** 0:0:2.
1410 är Ingevald i S faste vid häradstinget (SD 1328).
- *Spannarbol** 1484 *Spannara bool* (SD 1328).
SöH 1542 (endast) **1 aoeäng.**
1484 skänker Kristina Nilsdotter sin andel av ängsmarken som kallas S till Julita kloster (se Hulla) (SD 1328).
1540 upptas i en längd över kungens arv och eget en äng som tidigare har legat under Julita kloster (VmH 1540:2).
- *Sågeberg** 1551 *Sågeberg* (SöH 1551:11) – låg sannolikt intill den nu helt torrlagda Hullsjön.
SöH **1 skuj**, 1561 **5 skuj** 0:0:5 till sk ('förstegården') i Berga + 0:0:1:5 till sk ('annangården') i Berga + 0:0:1:4 till Ättersta + 0:0:0:3 till Hulla ('nedergården') + 0:0:0:1 till Askö.
- Säby** 1340 in *Sæby* (DS 3525), 1397 i *Sæby* (RAp 24/10) – 10 G, 1 c.
SöH **4 sk** 0:2:1:5, 1561 03 + 0:2, 1561 0:2:1 + inget jt, 1561 0:2 + 0:1:1:4½.
1542 (endast) **1 aoeu**j 0:0:1.
1340 se Vännervass, Vingåkers sn.
1397 är Johan i S nämndeman på lagmansting (RAp 24/10).
1438 omnämns Lars Björnsson och Ulf i S som vittnen vid en ägotvist (RAp 18/5).

- 1439 utfärdar Lars Björnsson i S m fl ett intyg om Julita klostrets godsinnehav (RAP 28/1).
- Torp** 1397 i *Thorpe* (RAP 24/10) – 10 G, 1 b.
SöH **1 sk**, 1561 0:3.
1 skkvarn.
1397 är Lars i T nämndeman vid lagmansting (RAP 24/10).
1465 är Johan i T faste vid häradstinget (RAP 11/5); belägget kan ev avse Finnstorp, Vingåkers sn.
1470 är Lars i T nämndeman vid häradstinget (RApp 17/2).
- Täppan** 1354 in *Tæppu* (DS 5008), 1551 *Tæppa*, *Tæppha* (SöH 1551:11) – låg omdelbart sydväst om nuv Hulla gård som delvis ligger på T:s tidigare åkermark; bebyggelseplatsen bortodlad (LSA C103-17:1, 1802).
SöH **1 sk**, 1561 0:1:1.
1 ky (Sävsta rd) med kyuj i Låtra, Vingåkers sn; förväxlas tidvis i jb med Täppa, Vingåkers sn.
1354 ger Johan Ragnvidsson, korpräst i Strängnäs, till sin domkyrka 0:0:4 i T och jord i Forsby och *Ätrahyddhä, denna sn, och i Vik, Vingåkers sn; dessutom testamenterar han till Österåkers kyrka en häst som hans landbo Håkan i T har (DS 5008).
- Vannala** 1397 i *Vandalom* (RAP 24/10) – 10 G, 0 b.
SöH **1 sk**, 1561 0:1:1:4.
1397 är Peder i V nämndeman på lagmansting (RAP 24/10).
- *Ätrahyddhä** 1354 ger Johannes Ragnvidsson 0:0:0:5 i *Ætrahyddhæ* till domkyrkan (se Täppan) (DS 5008).
- Ättersta** 1397 i *Æterstom* (RAP 24/10) – 10 G, 1 b – byn skiftad, den gamla bytomten (bebyggd) ca 500 m nordost om Backa (LSA C103-46:3, 1792).
SöH **2 sk**, 1561 0:4 + 0:3.
1 fr (Kettil Nilsson/Bölja).
1397 är Johan i Ä nämndeman vid lagmansting (RAP 24/10).
1410 byter Nils Fos bort 0:0:5 i Ä till Peter Olofsson (se Djulfors, Malms sn) (UUB E 176 f 36).
1416 byter Ermund i Väla, Sköldinge sn, bort 0:0:0:5^{1/3} i Ä till Algot i Ä mot jord i Fimta, Sköldinge sn (SD 2283).
1459 säljer Johan Jönsson i Remröd och hans hustru Ingrid Larsdotter med sina söners, Dag, Halsten och Olof, medgivande till Håkan Vassing hennes modernejord som är 0:0:3:6 i Ä och jord i Remröd, Malms sn, samt i

- Sörby, Björkviks sn, Jönåkers hd (RAp 14/3).
- 1469 är Nils i Ä nämndeman vid lagmansting (RAp 6/9).
- 1472 ger väpnaren Nils Johansson i *Träcksta 0:0:0:18 i Ä, som han ärvt efter sin dotterson Ragnar Nilsson, till sin hustru Katarina Nilsson som förbättring av hennes morgongåva (se Torp, Husby sn) (UUBp 22/1).
- 1497 får Birgitta Magnusdotter (Frille) en gård i Ä som morgongåva av Kettel Väsing (se Närlunda, Husby sn) (HabSp 6/11).
- 1545 upplåter Anna Nilsson (Bese) en gård i Ä till Karin Ingelsdotter (se Rocklunda, Sköldinge sn) (GuRojb f 12328v-9).

Källor, litteratur och förkortningar

Använda SöH-längder

SöH	sk	kr	ky	bi/kl/pb	aoe	fr
1542:3				x		
1543:2, :5A				x	x	
1544:2					x	
1545:1					x	
1548:5			x			
1549:5, :9			x	x		
1550:5, :9			x		x	
1551:11	x	x	x	x	x	x
1552:3, :6			x		x	
1553:2, :15			x		x	
1554:1, :11	x	x		x	x	x
1555:10B, :15			x	x	x	
1556:4, :14B			x	x	x	
1558:9	x	x	x		x	x
1559:17	x	x	x		x	x
1560:7, :21	x	x	x		x	x
1561:9, :10	x	x	x		x	x
1562:4					x	
1563:11			x	x		
1566:10					x	
1568:7, :10	x	x	x	x	x	x
1569:4	x	x	x	x	x	x
1572:11	x	x	x	x	x	x
1573:5	x	x	x	x	x	x

Förutom ovanstående SöH-längder har ett i Ericssbergsarkivet bevarat exemplar av ordinarie jordeboken ("årliga räntan") för 1557 (EbAjb) använts.

Särskilda längder

För Julita klostrets landbor finns längder i Västmanlands handlingar av vilka för denna bok använts VmH 1540:2, 1542:1B, 1543:1, 1545:10, 1546:2A och 1547:9.

Förkortningar: källor och använd litteratur

Käll- och litteraturhänvisningar sker genom användande av nedanstående *förkortningar* placerade inom parentes i slutet av varje notis. Parentesen placeras före punkt om hänvisningen endast avser den aktuella meningen, efter punkt om flera föregående meningar (helt stycke) avses. När hänvisning sker till källpublikationer med numrerade handlingar anges handlingens *ordningsnummer* eller (om handlingarna inte är genomgående numrerade) *delnummer: ordningsnummer*. Endast om handlingarna är onumrerade anges *sidnummer*. Hänvisning till otryckta källor görs enligt principen att den entydigt ska peka på ett enda dokument. I de fall en notis har åstadkommit genom att kombinera uppgifter från flera dokument hänvisas till dem inom parentes i kronologisk ordning från äldsta till yngsta med källförkortningarna separerade av kommatecken.

- AcRiAd Acta angående ridderskapet och adeln. Ämnessamlingar, RA.
- AF Almquist J A, Frälsegodsen i Sverige under storhetstiden. I–III. Stockholm 1931–47.
- AH Almquist J E, Herrgårdarna i Sverige under reformationstiden. Stockholm 1960.
- AL Almquist J A, Den civila lokalförvaltningen i Sverige 1523–1630. 1–4. Stockholm 1917–23.
- ALD Almquist J E, Lagsagor och domsagor i Sverige. 1–2. Stockholm 1954–55.
- AnQv Anund J och Qviström L Det medeltida Sörmland. En arkeologisk guidebok. Lund 2010.
- AoE Arv och eget-serien, KA.
- APS Acta Pontificum Svecica. Acta Cameralia. Utg av L M Bååth I:1–2. Stockholm 1936–42.
- ArTb Arboga stads tänkeböcker. SFSS.
- ATJb Arvid Trolles jordebok 1498. Utg av J A Almquist. HH 31. Stockholm 1938.
- B 14–16 Lars Eriksson Sparres kopiebok, RA. Kopieböckerna, B 14–16, är troligen framställda mellan åren 1635 (ev 1628) och 1643 (Sjögren s 359 ff, Liedgren J i *Archivistica et Mediævistica* 253, Scheffer C G U i *Arkivvetenskapliga studier* 4 s 331 ff), B-serien, RA.
- B 19 Äldre avskrifter (före 1850) ur medeltidshandlingar, ordnade efter proveniens, B-serien RA.
- B 31 Förteckning av Rasmus Ludvigsson m fl över Strängnäs dom-

- kyrkas och andra kyrkliga institutioners (i Södermanland) jordebrev, 1500-talet. RA.
- BhS (p, pp) Bergshammarssamlingen (pergamentsbrev, pappersbrev), RA.
- Bio Biographica. RA.
- BNJb Birger Nilssons (Grip) jordebok 1562, FoR 32, KA.
- BNJJb Birger Nilssons (Grip) och Brita Joakimsdotters (Brahe) jordebok, upprättad omkring 1561, VikS E 2741.
- C 4 Register över kung Karl Knutssons och drottning Katarinas jordbrev, 1450-/1470-talet, C-serien, RA.
- C 7 Karl Knutssons jordebok över gods i Uppland, Södermanland, Västmanland och Närke, 1457, C-serien, RA
- C 21 Förteckning över Gunhild Johansdotters (Bese) och Erik Turesons (Bielke) gods, 1514, C-serien, RA.
- C 26 Skattebok över Sköldinge socken, 1400-talets slut, RA.
- C 27 Åke Jönssons (Svarte Skåning) uppbördslängder och räkenskaper för gods i Södermanland m m från 1400-talets slut, C-serien, RA.
- C 35 Birgitta Hansdotters (Tott) räkenskapsbok (1508/11), C-serien, RA. Återges här vanligen efter SFSS 3:3 men efter original när det gäller namnbelägg.
- C 40 Jordeboksanteckningar för gods tillhörigt personer av släkten Bese, 1500-talets början. C-serien, RA.
- C 56 Gunhild Johansdotters (Bese, d 1553) jordebrevsförteckning. C-serien, RA.
- Collmar Collmar M, Strängnäs stifts herdaminne 1–2. Nyköping 1965–77.
- Dahlbäck Dahlbäck G, Uppsala domkyrkas godsinnhav med särskild hänsyn till perioden 1344–1527. Studier till det medeltida Sverige 2. Stockholm 1977.
- Dahlbäck kas Dahlbäck G, Kasuistik till Uppsala domkyrkas godsinnhav. Stencil, DMS.
- D 11 Vadstena klostrets jordeböcker 1447 och 1457. RA.
- D 12 Vadstena klostrets jordebok 1502. RA.
- DDal Diplomatarium Dalecarlicum. Utg av C G Kröningssvärd och J Lidén. 1–3 + supplement. Stockholm, Falun 1842–53.
- DbRh Strödda domböcker och rättegångshandlingar. RA.
- DiVa Vadstenadiariet. Utg av C Gejrot. Kungliga samfundets handlingar 19. Stockholm 1996-

- DjA(p) Djulöarkivet, pergamentsbrev här efter fotokopia i Kopiesamling II, Enskilda arkiv, RA.
- DK Diplomatariekommittén(s samlingar), RA (svenskt diplomatarium).
- DKfoto Fotokopior av medeltida originalhandlingar utanför RA, DK, jfr RAfoto.
- DMS Det medeltida Sverige.
- DMS 1:1 --- 1:1: Uppland, Norra Roden. Stockholm 1972.
- DMS 1:2 --- 1:2: Uppland, Tiundaland: Ulleråker, Vaksala, Uppsala stad. Stockholm 1984.
- DMS 1:3 --- 1:3: Uppland, Tiundaland: Bälinge, Norunda, Rasbo. Stockholm 1982.
- DMS 1:4 --- 1:4: Uppland, Tiundaland: Tierp, Våla, Vendel, Oland Närdinghundra. Stockholm 1974.
- DMS 1:10 --- 1:10: Uppland, Tiundaland: Håbo, Sigtuna stad. Stockholm 2014.
- DMS 2:1 --- 2:1: Södermanland: Tören. Stockholm 2002.
- DMS 2:2 --- 2:2: Södermanland: Hölebo, Rönö. Stockholm 2006.
- DMS 2:3 --- 2:3: Södermanland: Jönåker, Nyköpings stad. Stockholm 2013.
- DMS 4:2 --- 4:2: Småland: Handbörd, Stranda. Stockholm 1990.
- DN Diplomatarium Norvegicum. Utg af C R Unger m fl. I–XX:1. Kristiania 1849–1919.
- DRA(p) Danmarks riksarkiv (pergamentsbrev). Här efter DKfoto.
- DrakeS(p) Drakesamlingen (pergamentsbrev), RA.
- DS Diplomatarium Suecanum. Utg af J G Liljegren m fl. I–X, XI:1–3. Stockholm 1828–.
- E Enskilda arkiv. RA. Se även UUB E.
- E 2739 Släkthandlingar Sture, arvskiften efter Sten Sture d y m m, VikS.
- E 2741 Släkthandlingar Grip och Leijonhufvud. Brev, akter och räkenskaper. VikS.
- E 4340 Avskrifter av medeltida brev, Kantzowska arkivet.
- E 5185 Förteckning över Johan Jöranssons (Rosenhane) jordebrev 1587. Familjepapper Rosenhane.
- E 5662 Brevavskrifter m m fr o m 1500-tal. DjA.
- E 8928 Nils Bossons (Grip) jordebok (från 1504–08 och 1509–12), SkS.
- EbA(auts,p,pp)Ericssbergsarkivet (autografsamlingen, pergamentsbrev, pap-

- persbrev), RA.
- EbA auts 37 Johan Pederssons (Bååt) jordebok (JPJb) 1543. EbA.
- EbAjb Ordinarie jordeboken ('årliga räntan') för Oppunda härad 1557. EbA.
- EbA strg Strödda godshandlingar. EbA.
- EdLiJu Edenheim R & Lidén H A, Julita kloster. VHAA, Antikvariskt arkiv 62. Stockholm 1978.
- EK Se under Kartor nedan.
- ErTM Ericsson A, Terra medievalis. Jordvärderingssystem i medeltidens Sverige (Uppsala 2012).
- Ferm Ferm O, De högadliga godsen i Sverige vid 1500-talets mitt. Stockholm 1990.
- FF Handlingar om hemman och jordlägenheter samt kvarnar och fiskerier m m. Sandbergiska samlingen. RA.
- FjsA(p) Fjällskäfte gårdsarkiv (pergamentsbrev), här efter DKfoto.
- FMIS (Fornsök) Riksantikvarieämbetets digitala informationssystem för registrerade fornlämningar.
- FoR Frälse- och rusttjänstlängder före 1632, KA.
- Fritz Fritz, Birgitta, Hus land och län 1–2. Lokalförvaltningen i Sverige 1250–1434. Stockholm 1972–73.
- Fv Fornvännen. 1906–.
- Gen Genealogica, RA.
- GeomJb Geometriska jordeböckerna, LSA.
- GHj Gärder och hjälper 1535. KA.
- GiBr Gillingstam H, Brev ur askan. De i slottsbranden 1697 eller på annat sätt förlorade miscellaneabreven, Stockholm 1996.
- Gillingstam 1987 Vem var Peder Larsson i Lydinge? Olands-bygden 1987.
- GiOV Gillingstam H, Ätterna Oxenstierna och Vasa under medeltiden. Stockholm 1952–53.
- GiSi Gillingstam H, Ätten Siöblads medeltida släktförbindelser och äldsta historia. Gävle 1949.
- GK Generalstabskartan.
- GR Konung Gustav I:s registratur. Utg genom V Granlund m fl. 1–29. Stockholm 1861–1916.
- GuRoJb Gustaf Rosenhanes förteckning över ätten Rosenhanes jordebrev, 1651. Sandbergiska samlingen, FF f 12321–32. RA.

- HabS(p, pp) Hanebergs arkiv (pergamentsbrev, pappersbrev). Här efter RAfoto.
- HBSb Biskop Hans Brasks släktbok. Utg av Personhistoriska samfundet genom H Gillingstam och G Setterkrans. Stockholm 1970.
- Hedar 1945 Hedar, S, Högsjögård. En sörmlandsherrgård och dess ägare. Stockholm 1945.
- HH Historiska handlingar.
- HH 11 – – – 11: Undervisning om rikets ränta 1530–33. Utg av Hans Forssell. Stockholm 1879.
- HH 13 – – – 13:1: Konung Erik XIV:s nämnds dombok. Utg genom C Silfverstolpe. Stockholm 1884.
- HH 16 – – – 16:1: Vadstena klosters jordebok 1502 jämte tillägg ur klostrets äldre jordeböcker. Stockholm 1897–. Se även VaKlJb.
- HH 31 – – – 31: Arvid Trolles jordebok 1498 jämte åtkomsthandlingar och andra därmed samhöriga aktstycken. Utg genom J A Almqvist. Stockholm 1938–. Se även ATJb.
- HH 39 – – – 39:1: Handlingar till Nordens historia 1515–juni 1518. Utg genom L.Sjödin. Stockholm 1967–69.
- HSH Handlingar rörande Skandinaviens historia. Stockholm 1816–28.
- IhreS Ihreska handskriftssamlingen, UUB.
- ISOF Institutet för språk och folkminnen (tid SOFI). Uppsala.
- JaVa Janzon, K, Vapenlikhetsfällan. Vapen- och sigillbruk under svensk medeltid. En introduktion för släkthistoriker jämte rättelser till Svenska medeltidsvapen. SGT 2015:1.
- Josephson Josephson M, Åkerö från vikingatid till "riddartid". Sörmlandsbygden 2008.
- JPJb Johan Pederssons (Bååt) jordebok 1543, se EbA auts.
- K Kungligt arkiv, RA.
- K 1 – – – 1: Gustav I:s jordebok över arv och eget, 1531.
- K 6 – – – 6: Avskrifter av Vasasläktens jordebrev och -böcker, omkring 1590.
- KA Kammararkivet, införlivat i Riksarkivet 1922.
- KB Kungliga biblioteket.
- Kbr Kungligt bev.
- Kh 53 Biskop Hans Brasks kopiebok. LSB.

- KK Kammarkollegiet.
- KKA Kammarkollegiets arkiv, RA.
- KL Kulturhistoriskt lexikon för nordisk medeltid 1–22. Malmö 1956–78.
- KNJb Kerstin Nilsdotters (Grip) jordebok, omkr 1538, Bio, vol G 31.
- KrappS(pp) Krapperupssamlingen (pappersbrev), LUB. Här efter DKfoto.
- KyA Kyrkoarkiv.
- KySkHoa Kyrkors, skolors och hospitals akter. KA.
- Lagerstedt Lagerstedt T, Den civila lokalförvaltningens gränser 1630–1952. Meddelanden från kulturgeografiska institutionen vid Stockholms universitet, nr B 24. Uppsala 1973.
- Langebek Langebeks diplomatarium. DRA. Här efter DKfoto.
- LaSB Larsson, L-O, Småländsk bebyggelsehistoria I. Från vikingatid till vasatid 1:1–1:4. Växjö 1979–81.
- LibCa Liber Causarum, E VI a 2 aa, SvHoA.
- Liedgren 1963 Claus Platas brev om den stora bonaden. Rig 1963:1.
- LmA Lantmäterimyndigheternas (de lokala) arkiv (se vidare under kartor).
- Loven 1996 Lovén, C, Borgar och befästningar i det medeltida Sverige. KVHAA, Stockholm 1996.
- Loven 2014 Lovén, C, Lordship over monasteries in 12th and 13th century Sweden and Denmark. Monastic culture : the long thirteenth century. Essays in honour of Brian Patrick Mcguire. Odense 2014.
- LSA Lantmäteristyrelsens arkiv, RA (se vidare under kartor).
- LSB(p) Linköpings Stifts- och Landsbibliotek (Pergamentsbrev).
- LUB Lunds universitetsbibliotek.
- Lundgren Lundgren N A, Beskrifning öfver Vestra Vingåkers socken. Andra omtryckta upplagan. Vingåker 1932.
- LuSS Lundholm K-G, Sten Sture den äldre och stormännen. Lund 1956.
- MeSI Messenius, J, Scandia Illustrata II. Stockholm 1700.
- NAD Nationell arkivdatabas. RA.
- NBJb Nils Bossons (Grip) jordebok. Se E 8928.
- NMU Närkes medeltida urkunder. Utg Grandinson K G, Stockholm 1935.
- NoB Namn och Bygd. Tidskrift för ortnamnsforskning 1913–.

- NordHer Nordisk heraldisk terminologi. Utg av Svenska nationalkommittén för genealogi och heraldik. Lund 1987
- OAU Ortnamnsarkivet i Uppsala, före 1/7 1970 SOA, ingår i SOFI.
- PHT Personhistorisk tidskrift. 1898–.
- Prv Prästverket för Strängnäs stift. KKA.
- RA Riksarkivet.
- RAfoto Fotokopior av medeltida originalhandlingar utanför RA, jfr DKfoto.
- RAp Stora pergamentsbrevsamlingen. RA.
- RApp Pappersbrevsamlingen. RA.
- RAÄ Riksantikvarieämbetet. I kombination med ett nr avses hänvisning till registerpost i FMIS.
- RBR Raven van Barnekows räkenskaper för Nyköpings fögderi 1365– 1367. Utg genom B Fritz och E Odelman. Stockholm 1994.
- Retsö Retsö D, Länsförvaltningen i Sverige 1434–1520. Stockholm 2009.
- Rig Kulturhistorisk tidskrift. Utg Kungl Gustav II Adolfsakademien för svensk folkkultur.
- RosHs Rosenhanesamlingen, UUB.
- SA(pp) Sturearkivet (pappersbrev). RA.
- SBL Svenskt biografiskt lexikon. 1918–.
- SD Svenskt diplomatarium från och med år 1401. Utg genom C Silfverstople och K H Karlsson. I–IV:1–2. Stockholm 1875–1904.
- SDHK Svenskt diplomatariums huvudkartotek. NAD.
- SEL Schück H, Ecclesia Lincopensis. Studier om Linköpingskyrkan under medeltiden och Gustav Vasa. Stockholm 1959.
- SFSS Samlingar utgivna av svenska fornskriftssällskapet. Stockholm 1844–.
- SFSS 245 – – – 245: Vadstena klostrets två äldsta jordeböcker. Utg av Anna Larsson. Uppsala 1971. Se VakIjB.
- SFSS 3 Serie 3. Smärre texter och undersökningar.
- SFSS 3:3 – – – 3:3: Två senmedeltida räkenskapsböcker [C 34–35, RA]. Utg av Z Alvered. Uppsala 2000.
- SGT Svensk Genealogisk Tidskrift 2007–. Utges av Genealogiska föreningen. Stockholm.

- SHM Statens historiska museer.
- ShS(p,pp) Sävstaholmssamlingen (pergamentsbrev, pappersbrev), RA.
- ShS 158 Svante Stures jordeböcker (Sävstaholmssamlingen).
- SjA Sjöholmsarkivet, Enskilda arkiv RA.
- SjS(auts,p,pp)Sjöholmssamlingen (autografsamlingen, pergamentsbrev, pappersbrev), RA.
- SkS(p,pp) Skoklostersamlingen (pergamentsbrev, pappersbrev), RA.
- SköKyAp Sködinge kyrkoarkiv. ULA.
- SMERG Södermanland Medieval Estate Resource Group. Forskargrupp (upplöst) med anknytning till Sörmlands museum (se Sörmlandsbygden 2008 s 32). En del av SMERG:s handlingar förvaras i DMS arbetsarkiv, RA.
- SMR Svenska medeltidsregister. Förteckning över urkunder till Sveriges historia 1434–1441. Utg av S Tunberg. Stockholm 1937.
- SMV Raneke J, Svenska medeltidsvapen 1–3, med rättelser och tillägg t o m 2/1988. Lund 1982–89. Se även Janzon 2015.
- SOA Svenska ortnamnsarkivet, se OAU.
- SOFI se ISOF.
- SoH Släkt och Hävd 1950–. Utg av Genealogiska föreningen, Stockholm.
- SS Sandbergssamlingen. KA.
- ST Sveriges Traktater. Utgivna av O S Rydberg m fl. I–IV. Stockholm 1877–83.
- StrLB(p) Strängnäs läroverksbibliotek (pergamentsbrev), RA.
- StTb Stockholms stadsböcker från äldre tid. II:1–: Stockholms stads tänkeböcker 1474–. Utg genom E Hildebrand m fl. Stockholm 1917–.
- Ståhle 1954 Ortnamn och bebyggelse i Västra Vingåker. Sörmländska handlingar 18. Nyköping 1954.
- SU Styffe, C G, Skandinavien under unionstiden, 3:e uppl. Stockholm 1911.
- SvHoA Svea hovrätts arkiv. RA.
- SvRA Svenska riksdagsakter. Del I utg av E Hildebrand och O Alin. Stockholm 1887
- Sö Södermanlands runinskrifter. Granskade och tolkade av E Bratte och E Wessén 1–3. Stockholm 1924–36.
- SöH Södermanlands handlingar, KA.
- SöKy Sörmländska kyrkor. Utg av Södermanlands hembygds- och

- museiförbund/museum. Nyköping.
- Top Topographica. Riksarkivets ämnessamlingar.
- TrKyA(pp) Trosa kyrkoarkiv (pappersbrev), ULA.
- UH Upplands handlingar, KA.
- ULA(p,pp) Uppsala landsarkiv (pergaments-, pappersbrev).
- URR Undervisning om rikets ränta. Se HH 11.
- UUB(p,-pp) Uppsala universitetsbibliotek (pergaments-, pappersbrev).
- UUB C 32 Vadstena klostrets räkenskapsbok 1466.
- UUB E 172 Kopiebok (16- o 1700-tal), Rosenhanes samling.
- UUB E 175 Avskrifter av medeltidsbrev ur olika samlingar.
- UUB E 176 Gustaf Rosenhanes kopiebok.
- VaKlJb Vadstena klostrets två äldsta jordeböcker. Utg av Anna Larsson. SFSS 245. Uppsala.
- VaKlJb 1473 Vadstena klostrets jordebok 1473. KySkHoa, vol 10.
- Westin Westin G T, De s k länsregistren från medeltidens slut. Sc 1951–52.
- VHAA Kungl Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien.
- Viks(p) Viksamlingen (pergamentsbrev), RA.
- Wiktorsson 1988 Wiktorsson, P-A, Ett bidrag till kännedomen om landslagens ikraftträdande. Rättshistoriska studier, serien II, band 14. Stockholm 1988.
- VmH Västmanlands handlingar. KA.
- VxU(p) Växjö universitetsbibliotek (pergamentsbrev)
- X 265 h Handlingar rörande ätten Gera, dat ca 1550–70 UUB.
- ÅS Årstasamlingen. RA.
- ÅSF Äldre svenska frälseläkter. I:1–3, II:1–2. Stockholm 1957–2013.
- ÖgH Östergötlands handlingar. KA.

Förkortningar allmänna

* föregår ortnamn som ej kan återfinnas på moderna kartor, se s 10.

ang angående

aoe, -kvarn, -t, -uj, -ängarv- och eget-hemman (landbo), -kvarn, -torp, -
utjord, -äng

auts autografsamling

avskr avskrift

bil bilaga

bl a bland annat (andra)

ca cirka

d död

dvs det vill säga

d y den yngre

d ä den äldre

etc etcetera

ev eventuell, eventuellt

t ex exempelvis

f, folio, r(ecto) anges normalt inte, däremot i regel v(erso)

f, ff följande sida/sidor

fl fodringslängd

fr frälse-hemman (landbo)

frman, -kvinnafrälseman, -kvinna

fr o m från och med

hd, -r härad, härader

hft häfte

jb jordebok

jfr jämför

jt jordetal

jukl, -t, -uj, -ängJulita kloster-hemman (landbo), -torp, -utjord, -äng

kap kapitel, kapitlet

kl, -t, -uj, -ängkloster-hemman (landbo), -torp, -utjord, -äng

km kilometer

kr, -t, -uj, -ängkrono-hemman (landbo), -torp, -utjord, -äng

ky, -t, -uj, -ängkyrka; kyrkohemman (landbo), -torp, -utjord, -äng

kyherde kyrkoherde

m meter

m fl med flera

m m med mera

möjl möjligen

n (om)nämnd

nr nummer

nuv nuvarande

odat odaterad

omkr omkring

or original

p pergamentsbrev

pb, -t, -uj, -ängprebendehemman (landbo), -torp, -utjord, -äng

pga på grund av

pn penning(ar), pengar

pp pappersbrev

rd rättardöme

red redaktör(er)

resp respektive

s sida

sk, -kvarn, -torp, -uj, ängskattehemman (bonde), -kvarn, -torp, -äng, -utjord

skkl, -t, -uj, -äng	Skänninge kloster-hemman (landbo), -torp, -utjord, -äng
s k	så kallad(e)
sn, -r	socken, socknar
sp	spalt, spann
st	stycken
sup	supplement
t ex	till exempel
tl	tiondelängd
t o m	till och med
tr	tryckt
uj	utjord
utg	utgiven
uo	undersökningsområde
urspr	ursprungligen
v	verso
vakl, -t, -uj, -äng	Vadstena kloster-hemman (landbo), -torp, -utjord, -äng
vid	vidimation
vol	volym
äv	även

Kartor

Ekonomiska (Allmänna) kartverkets karta (EK) den s k häradsekonomiska kartan, skala 1:20 000 Södermanlands län (1897-1901). Följande blad har använts för undersökningar av ägogränser och försvunna ortnamn m m:

J112-56-2, Virå
 J112-65-4b, Tockenön
 J112-65-5, Äs
 J112-65-8, Lännäs
 J112-65-9, Läppe
 J112-65-10, Gimmersta
 J112-65-13, Brevén
 J112-65-14, Sävstaholm
 J112-65-15, Kolsnaren
 J112-65-19, Skedevi
 J112-65-20, Tisenhult
 J112-66-1, Hedensö
 J112-66-6, Bie
 J112-66-7, Axelsberg
 J112-66-11, Katrineholm
 J112-66-12, Sköldinge
 J112-66-13, Flen
 J112-66-14, Vibyholm
 J112-66-16, Stora Malm
 J112-66-17, Eriksberg
 J112-66-18, Ståringe
 J112-66-19, Husby
 J112-66-21, Malmsås
 J112-66-22, Björkvik
 J112-66-23, Vrena
 J112-66-24, Tista
 J112-73-25, Stora Sundby
 J112-74-21, Biby

Som underlag för bokens sockenkartor har använts Topografisk karta över Sverige och häradsekonomiska kartan samt för fältarbete Terrängkartan, en uppdaterad (tryckår 2010-13) version av topografiska kartan.

Kartor i Lantmäteristyrelsens arkiv (LSA), Riksarkivet.

Enligt hänvisning i varje enskilt fall. Hänvisning till använd karta sker genom angivande av länsbokstav/sockennummer – bynummer: aktnummer, och årtal om det är känt exv”LSA C 3 – 7:1, 1742”.

Ortregister

I ortregistret markeras orter inom Oppunda härad med halvfet stil. Inom parentes anges i vilken socken orten ligger, varvid 1550-talets kamerala indelning avses. För orter utanför Södermanland anges även härad. De kursiverade siffrorna anger var den utförliga beskrivningen av orten i fråga finns. Om en ort förekommer flera gånger på samma sida, har det inte anmärkts särskilt. Naturnamn upptas inte i registret. För förkortningar och * se s 349ff

Abbotnäs (Floda) 98

Aggarne (Floda) 100f 114

Akalby (Husby) 135f, 138

*Akra (Vagnhärad, Hölebo) 52

Algutsboda, sn, Uppvidinge hd 79

Alorp (Sjögestad, Valkebo) 79

Ambol (Nykyrka, Jönåker) 56

Apaltorp (Husby) 136

Arboga, stad, 174, 184

Arentorp (Skällvik, Hammarkind) 263

Aska, härad, Östergötland 141

Asker, sn, Askers hd, Närke 287

*Askö (Skällvik, Hammarkind) 263

Askö (Österåker) 331

Avrad (Malm) 208, 227

Axala (Björnlunda, Daga) 148

Axberg, sn, Örebro hd 220

Axtorp se Axö

Axö (Björkvik) 61, 64

Backa (Floda) 101

Backa (Julita) 163

Backa (Lerbo) 188

Backa (Malm) 208, 289

Backa, västra (Vingåker) 275f

Backa, östra (Vingåker) 212, 276, 277, 284

Backalund (Floda) se Backa

Backetorp (Vingåker) 276

Baggebol (Julita) 163, 167

Baggebol (Lerbo) 189, 201

Baggetorp (Floda) 101

Ballersta (Halla, Jönåker) 56, 150, 313

Balsberga (Vårdinge, Öknebo) 143

Banninge (Floda) 101

Banö (Husby), se Malm

Barksätter (Vingåker) 212, 276f, 284, 294, 308, 326

*Bassberga, se Hissjö

Beckershov (Vingåker) se Ramninge

Berg (Berg, Kinnevald) 129

Berg (Blacksta) 78

Berg (Julita) 163f

Berg (Lerbo) 190

Berga (Björkvik, Jönåker) 46

Berga (Floda) 101f, 111, 140, 247

Berga (Husby) 48, 80, 84, 130, 136f, 143, 149, 254, 265, 325

Berga (Julita) 102, 164, 169

Berga (Mjölby, Vifolka) 129

Berga (Toresund, Selebo) 107

Berga (Vadsbo) 49, 51, 80, 137, 212, 252–254, 262

Berga (Vingåker) 278, 306f

Berga (Vrena) 311

Berga (Österåker) 332, 334

Bergatorp (Vrena), se *Söderkärr

Bergatorp (Österåker), se *Sågeberg

Bergen, stad i Norge 184

Bergshammar (Bergshammar, Jönåker) 56, 317

Bergsmansbol (Björkvik, Jönåker) 56

Betsleberg (Sjögestad, Valkebo) 79

Bettaby (Bettna) 33, 35f, 48

Bettna prästgård se Bettnaby

Bettna socken 25, 32–59

Bie (Floda) 102

Biesta (Lerbo) 52, 190, 252

Billsbro (Vingåker) 278

Biltsbol (Lerbo) 190, 201f

Binklinge (Vrena) 312f, 317

Bistorp (Vingåker) 278, 303

Bjudby (Blacksta) 53, 78f, 80, 82, 256, 313

Bjurstorp (Floda) 102

Bjurstorp (Malm) 208, 298

Bjälkbol (Malm) 208

Bjärsätter (Björkvik, Jönåker) 195

Bjärsätterstorp (Björkvik, Jönåker) 195
Björka (Husby) 137f, 150, 152
 Björkekind, hd, Östergötland 195
 ***Björknäs** (Vingåker) 278, 284
Björkviks socken 60–75
 Björnabo (Jumkil, Ulleråker) 40
Björnkulla (Årdala) 322
Björnmyra (Sköldinge) 232
 Blacksta (Bergshammar, Jönåker) 79
Blacksta socken 25, 76–85
Blackstaby (Blacksta) 76, 79, 85
 ***Blakka** (Björkvik) se Åkfors
Blommeråd (Julita) 164, 167
Blomsterhult (Österåker) 332
 ***Blåmsterdal** (Floda) 102
Blåsnäs (Vingåker) 277, 278f
 Boberg, hd, Östergötland 195
 ***Boda** (Bettna) 36, 56
Boda (Floda) 103
Boda (Vingåker) 279
Boda (Österåker) 332
 Bogetorp (Hällestad, Östergötland) 92
Bogetorp (Malm) 208f, 220
Bogsten (Bettna) 36, 128
Bohammar (Lerbo) 190
 ***Bokesta** (S:t Nikolai, Jönåker) 59
Bokvarn (Vingåker) 165, 279, 299
 Bollebygd, sn, Västergötland 191, 196
 ***Bondegården** (Björkvik) 62, 64, 256
Bondökna (Floda) se Öknaby
Bonneråd (Vingåker) 212f, 276f, 279, 289
 Borringe (Älvestad, Boberg) 90, 212
Bossbol (Björkvik) 62, 64, 68, 195
 ***Boresta** (Toresund, Selebo) 54
Botorp (Vingåker) 212, 279f
 ***Bottatorp** (Julita) 164, 171
Botten (Julita) 164
Boxholmen (Lerbo) 190, 260
 Brandkärr (Helgona, Rönö) 241
Braxenvik (Forssa) 124, 130
Brebol (Lerbo) 191, 260
 ***Bredegården** (Bettna) 36f
Brene (Vingåker) 280, 287
Bresätter (Vingåker) 280, 308
Bretorp (Bettna) 37
Bro (Floda) 103
 ***Brobakke** (Vrena) 313f, 317

Broby (Bettna) 37f
 Broby (Helgona, Rönö) 173
Brogetorp (Malm) 209, 212, 225
Brogetorp (Sköldinge) 232
Brogetorp (Vingåker) 280, 284
Brogetorp (Sköldinge) 232
Bromma (Vingåker) 280, 281
 ***Bronäs** (Lerbo) 191, 192
Brosätter (Årdala) 322
Brotorp (Bettna) 38
 Brottninge (Stigtomta, Jönåker) 150
Brunnsta (Bettna) 38, 48
 Brunnsta (S:t Nikolai, Jönåker) 281
 Brunstorp (Axberg, Örebro) 90
Brynstorp (Julita) 164
 Bråbo, hd, Östergötland 195, 302
Bränntorp (Flen) 88, 93, 299
Bränntorp (Julita) 164, 167, 174f
 ***Bränntorp** (Sköldinge) 233
Bröttjebol (Lerbo) 191, 201
 ***Buddetorp** (Floda) 103
Buddetorp (Vingåker) 280
 Bullersta (Helgona, Rönö) 94
 ***Bullersta** (Vadsbro) 254f, 256
Byringe (Lerbo) 191, 201f
Bångarbol (Österåker) 332
Båresta (Floda) 103f, 180
 ***Båresta** (Lerbo) 192, 196
Båresta (Vadsbro) 58, 252, 255, 266
Båsenberga (Vingåker) 280f
Bäck (Julita) 164f, 172, 179
 Bäck (Vintrosa, Örebro) 52
 Bälinge, härad 56
Bärle (Vingåker) 281
 Bärsund (Bårbo, Jönåker) 143
 Bögelstorp (Lunda, Jönåker) 256
 Börsjö (Risinge, Bråbo) 256
 Daga, härad 23, 25, 36
Dagslöt (Sköldinge) 233
Dagöholm se *Båresta
 Dal (Björkvik, Jönåker) 56
 ***Dal** (Husby) 138
Dal (Malm) 209, 213
Dal (Vingåker) 281
Dalby (Bettna) 38, 143
 Dalsjö (Torsåker, Rönö) 212
 Danby (Björkvik, Jönåker) 195
Daviken (Julita) 165

*Deelänginne, se Hissjö
*Deleskoger (Husby) se Ösby
 Dimbo (Lännäs, Asker) 292
 Dimbonäs (Närke) 165
*Djulborum (Malm) se Djulö, Östra
Djulfors (Malm) 209–11, 220, 228, 236
Djulö, Stora (Malm) 211–13, 326
Djulö, Östra (Malm) 211, 213f, 217f
Djupvik (Blacksta) 79f
 Djupvik (Husby, Östkind) 151
Dragsnäs (Vingåker) 281
Dragsta (Björkvik) 62, 64, 68, 195
 Drömsta (Lästringe, Rönö) 152
Duveholm se *Stenstorp
 Dye (Reftele, Västbo) 212
*Dylleness (Lerbo) 192, 220
Dymmelsta (Husby) 138
Dålbol (Julita) 165, 167
Dämbol (Bettna) 38
Däntersta (Vadsbro) 255f, 257

 Eckersta (Halla, Jönåker) 42
*Ed (Julita), se Bäck
Ede (Vingåker) 281f
Ekeberg (Vingåker) 282
 Ekeberga, sn, Uppvidinge hd 79
 Ekebonäs (Västerljug, Hölebo) 194
*Ekeby (Bettna) 38, 143
 Ekeby (Dunker, Villåttingen) 325
Ekeby (Forssa) 124, 129, 236
 Ekeby (Halla, Jönåker) 39, 56
Ekeby (Husby) 138, 143
Ekeby (Lerbo) 193
Ekeby (Sköldinge) 233f
Ekeby (Vrena) 314
 Ekeby (Västerljug, Hölebo) 194
 Ekekulla (Björkvik, Jönåker) 68
Ekenäs (Blacksta/Vadsbro), se *Träcksta
Ekenäs (Sköldinge) 234
Eketorp (Flen) se Germundslöt
*Ekhammar (Årdala) 322, 328
*Ekpålen (Blacksta) se Trinkesta
Ekskogen (Vadsbro) 256
Ektorp (Sköldinge) 234, 238f, 243, 249
Ellfalla (Vingåker) 282
Ellmora (Vadsbro) 256f, 263

Emmetorp (Hällestad, Östergötland) 92
 Ene (Stigtomta, Jönåker) 39
Eneby (Floda) 101, 104, 110, 113
 Eneby (Halla, Jönåker) 56, 112
Eneby (Husby) 138f
Eneby (Lerbo) se *Grysta
Eneby (Sköldinge) 234
 Enköping, stad 183
Enslöt (Vadsbro) 256, 257
Eriksberg se *Pinnatorp
 Ettak (Velinga, Vartofta) 248

Fagerbjörk (Julita) 165
Fagerbjörk (Sköldinge) 232, 234f
 Fagerhult (Vagnhärad, Hölebo) 241
Fall (Björkvik) 62f, 220
Fallet (Julita) 165, 167
Fannstorp (Malm) 214
Fannyberg se *Svinbäcken
Farneby (Vrena) 48f, 314f
Fasttorp (Forssa) 124
 Fennsta (Torpa, Västerrekarne) 116
Fimta (Sköldinge) 46, 235, 337
Finninge (Vingåker) 282
Finnsta (Årdala) 322
Finnstorp (Vingåker) 282f
 Finström, sn, Åland 81, 266
Fiskeboda (Julita) 165
Fisketorp (Julita) 165
Fjällskäfte (Floda) 100, 104, 113, 120
 Flenmo (Mellösa, Villåttingen) 44, 224, 227
Flensby (Flen) 88f
Flens socken 25, 86–94
Flinkesta (Vadsbro) 201, 257f, 262f, 299
Flinsbol (Lerbo) 193, 194f
 Floby (Floby, Vilske) 303
Floda socken 25, 95–120
Flodafors (Floda) se Fors
Flåsta (Husby) 139
*Folketorp (Österåker) 332
 Fornåsa, sn i Bobergs hd, Östergötland 192
Fors (Floda) 105
Forsa (Vingåker) 277, 283
Forsaby (Forssa) 124f, 127, 129, 192

Forsby (Österåker) 198, 333*f*, 335, 337

Forsnäs (Forssa) se Snaggesta

Forssa socken 25, 121–131

Forssjö (Malm) 212, 214*f*, 225, 260

Fostorp (Vingåker) 284

Franka (Husby) 139

Fredriksdal (Husby) se *Dal

Frändetorp (Vingåker) 283, 285, 287

Fräntorp (Malm) 215

Frösvi (Österåker) 334

***Fulbonäs** (Malm) 213, 215, 298

Fyrby (Blacksta) 48, 78, 80*f*, 265, 313

Fyrö (Sködinge) 101, 220, 235*f*

Fågelö (Malm) 208, 215*f*, 227

Fågelsta (Julita) 165*f*

Fågelsta (Kärnbo, Selebo) 52

Fågelsund (Bettna) 39*f*, 49, 114

Fälltorp (Nykyrka, Jönåker) 56

Fårnäs (Malm) 216

Fäboda (Julita) 166

Gallgrinda (Bettna) 40

***Gammalgården** (Bettna) se Åkerö

Gammeråd (Julita) 166

***Gassasten**, se Hissjö

Gate (Vingåker) 283

***Gatebol** (Malm) 216

Gattorp (Julita) 166

Genne (Vingåker) 283, 298

Germundslöt (Flen) 89, 93, 299

Gernäs (Malm) 216

Geteboda (Julita) 166

Getskav (Vingåker) 277, 284, 294

Gillinge (Husby) 139, 155

Gillsnäs (Flen) 89, 93, 299

Gingöl (Julita) 166

Gimmersta (Julita) 166–168, 173

Girtorp (Julita) 168

***Giwthahult** (Kullerstad, Memming)
284

Gladdinge (Ripsa, Rönö) 148, 173

Glippsta (Bettna) 40*f*, 46

Glopphälla (Vingåker) 212, 277, 284,
289

Glottra (Runtuna, Rönö) 148

Gluggen (Julita) 168

Gnesund (Årdala) 322*f*

Gnista (Vaksala, Vaksala) 239

Gotthardsberg se *Ökna

Granesta (Runtuna, Rönö) 148

Granhed (Floda) 105, 113, 236

Grankärr (Vireda, Norra Vedbo) 79

Grannäs (Lerbo) 193, 220

***Greffuadalen**, se Hissjö

Gredby (Härad, Åker) 48, 143, 211

Gribotorp (Sködinge) 236

Grinda (Malma, Villåttingen) 325

Gropporp (Vingåker) 284

Grova (Björkvik) 63, 75, 195, 220

***Grysta** (Lerbo) 119, 193*f*

Grysta (Sködinge) 209, 220, 236*f*

Gryt (Blacksta) 53, 80, 81, 82, 266

Gryt (Gryt, Daga) 79

Gryt (Julita) 158, 168

Grytgöl (Hällestad, Östergötland) 92

Gråsta (Husby) 80, 139*f*

***Gräfseboda** (Näshulta, Österrekarne)
107

Gränby (Klastad, Dal) 79

Gräv (Vingåker) 285

Grömsta (Lästringe, Rönö) 212

Grövsbol (Österåker) 334

Gummetorp (Floda) 105*f*, 118

Gunnersta (Husby) 140

Gunnviken (Vingåker) 285, 298

Gyllenacka (S:t Nikolai, Jönåker) 148

Gålsjö (Floda) 106

***Gädderunna** (Torpa, Västerrekarne)
195

Gällsta (Vårdinge, Öknebo) 143

Gäringe (Vingåker) 283, 285

Gäringstorp (Vingåker) 285, 287, 302

***Gästaskogen** (Österåker) se Forsby

Gäversnäs (Helgesta, Villåttingen) 89,
127

Göketorp (Vingåker) 285

Göksult (Årdala) 323

Göksätter (Runtuna, Rönö) 94

Gölet (Vingåker) 285

Görelsborg (Björkvik) se

*Bondegården

Göteboda (Vingåker) 286

***Göthahult** (Vingåker) 286, 294

Götlunda, sn, Glanshammars hd,

Närke 181

Götslinge (Vingåker) 286

Göttersta (Floda) 106, 109, 144

Hacksta (Björkvik, Jönåker) 46, 54,
81, 113, 147, 198, 212, 290, 314,
327
Hacksta (Vingåker) 286
Haffina (Bettna) 41
*Haga (Lerbo) 194
Hagby (Bettna) 41, 50, 56
Hagersta (Lunda, Jönåker) 224, 241
Hagetorp (Vadsbro) 258
Haghult (Femsjö, Västbo) 212
Hagnesta (Kloster, Österrekarne) 92
Hagtorp (Julita) 168
Hakarp (Reftele, Västbo) 212
*Hakateppo (Bettna), se
    *Bredegården
Halla, sn, Jönåkers hd 150, 310
Halland 56
Hallebro (Årdala) 323
*Halsterkulla (Helgona, Rönö) 241
Hammarkind, hd, Östergötland 195
Handbörd, hd, Småland 152
Hanekind, hd, Östergötland 195
Hanelund (Vårdinge, Öknebo) 143
Hansta (Vingåker) 286f, 325
Harby (Kjula, Österrekarne) 110
Harlinge (Bettna) 41f, 143
Harpebol (Björkvik) 63, 260
Harpseud (Mellösa, Villåttingen) 88,
100, 236
Harstorp (Malm) 216
Hassö (Helgesta, Villåttingen) 56
Heby (Lerbo) 194f
Hebytorp (Lerbo) 195
Heden (Malm) 216, 220
Hedenlunda (Vadsbro) 258f, 263, 325
Hedkarlstorp (Julita) 167, 168
Hedäng (Julita) 168
Helgesta, sn, Villåttingen 127, 327
Henala (Vingåker) 287
Hillersta (Julita) 168
Himlinge (Floda) 92, 101, 106f, 109,
114
*Hiogla (Husby) 140, 144
Hissjö (Floda) 101, 107, 114, 116,
119, 306
Hjulbo (Björkvik) 63, 68, 72
Hjulesta (Floda) 92, 101, 108, 110,
220

Hjulsta (Björkvik, Jönåker) 314, 327
Hjälmsäter (Västermo, Västerrekarne)
180
Hjälpetorp (Vingåker) 287
Hjältberga (Simtuna, Simtuna) 212
Hofsta (Björkvik) 51, 61f, 64f, 67,
68ff, 129
Holmen (Bettna) 42
Holmen (Vingåker) 277, 287
*Holmstenstorp (Husby) se Ösby
Hormesta (Biskopskulla, Lagunda)
265
*Hornstenen (Blacksta) se Trinkesta
Hornsund (Flen) 88, 89, 127
*Hornsäter (Flen) 89
Hosta (Mörkö, Hölebo) 152
Hovby (Blacksta) 59, 81f
Hovmanstorp (Sköldinge) 237
Hovra (Helgona, Rönö) 90
Hulla (Österåker) 101, 306, 331ff,
334f, 337
Hult (Bettna) 42
Hult (Julita) 168
Hult (Vingåker) 287
Hulta (Vingåker) 288
*Hungers torp (Floda) se Öknaby
Husby (Husby) 140f, 143, 152f
Husby (Husby, Österrekarne) 52
Husbygård (Husby) se *Åttingen
Husby socken 25, 132–157
Hyltinge (Hyltinge, Villåttingen) 143
Hyttan (Floda) 108
Håga (Mörkö, Hölebo) 152
Hål (Bettna) 42, 143
Hål (Bärbo, Jönåker) 143
Hålbönäs (Sköldinge) 237, 244
Hålbäck (Sköldinge) 237, 238
Hållsta (Husby, Österrekarne) 252,
255
Hålltorp (Vingåker) 288, 294
Håmsta (Biskopskulla, Lagunda) 265
Hårsta (Runtuna, Rönö) 94
Häckelsta (Dunker, Villåttingen) 137,
265
Händö (Dunker, Villåttingen) 260
Hägerbo (Floda) 108, 147
Hägerstad, sn, Kinda hd 150
Hälleberga, sn, Uppvidinge hd 79
Hällerråd (Vingåker) 288

Hälltäppan (Julita) 169
Hällvik (Floda) 107, 108f
 Häteryd (Gnosjö, Västbo) 212
Häringe (Sköldinge) 120, 237f, 245
Hässeläng (Bettna), se Valsta
Hässelängen (Forssa) 125f, 130
Hässle (Lerbo) 84, 195f, 325
Hästedal (Sköldinge) 238, 244
Högbrunn (Julita) 169
Högsjögård (Vingåker) 288
Höjen (Malm) 216f, 220
Hökhult (Vingåker) 288
Hökärr (Floda) 107, 109
Hönebäck (Björkvik) 65
Hönstorp (Malm) 80, 217
 Hössåker (Barva, Österrekarne) 143

 ***Ingabol** (Lerbo) 196, 202
Ilända (Vrena) 143, 315

 ***Jakobstorp** (Husby) 141, 156
 ***Jeppetorp** (Husby) 141, 156
 ***Joarstorp** (Husby) 141, 156
Jonstorp (Forssa) 126, 192
Julita gård se *Säby
Julita cistersiens kloster 176–185
Julita socken 25, 158–175
Juresta (Floda) 106, 109f, 113, 212, 220
 Jäder (Arboga, Åkerbo) 129
Järnbol (Björkvik) 65, 68
 Järnhammar (Öja, Västerrekarne) 118
 Järsta (Åker, Fogdö) 211
Jättorp (Malm) 217
 Jönåker, härad 22, 25, 266, 313f

Kallvik (Årdala) 323
Kalsta (Floda) 102, 110f, 239
Kanntorp (Sköldinge) 238, 248
 Kappsta (Lid, Rönö) 155
 ***Karabol** (Lerbo) 196, 201f
 Karsnäs (Hällestad, Östergötland) 92
Karstorp (Malm) 217
Kasta (Vadsbro) 259f
Katrineholm, gård se *Fulbonäs (Malm)
Katrineholm, stad 204
Kavlinge (Malm) 199f, 217
Kesebro (Lerbo) 191f, 196

Kesätter (Vingåker) 288f
 Kieryd (Vireda, Norra Vedbo) 79
Kikuren (Vingåker) 276, 278, 289, 303
Kil (Julita) 169
 Kinda, hd, Småland 152
 Kjulsta (Stigtomta, Jönåker) 39
 Klacka (Västerljung, Hölebo) 212
Klastorp (Husby) se *Dal
Klastorp (Vingåker) 212, 289f
Klickesta (Malm) 217, 223
Klockarbol (Österåker) 335
 Klubbetorp (Björkvik, Jönåker) 56, 195
 Kläcksquilla (Vårdinge, Öknebo) 143
Knutsta (Lerbo) 194, 197
Knutstorp (Floda) 111
Knutstorp (Vingåker) 290, 298
 ***Kopparabol** (Lerbo) 197, 202
 ***Kranzbol** (Lerbo) 197, 201f
Kolberga (Malm) 212, 214, 217f, 225
 ***Konäs** (Vingåker), se Ramninge
 Krafbsbol (Björkvik, Jönåker) 56
Krokän (Österåker) 335
Krutgården (Lerbo) se *Dyllness
 Kräby (Rasbo, Rasbo) 73
Krämbol (Vingåker) 290, 298
 Krämplinge (Götlunda, Glanshammar) 264
Kubbetorp (Vingåker) 290
 Kuggnäs (S:t Nikolai, Jönåker) 148
Kulltorp, Västra (Björkvik) 65, 260
Kulltorp, västra (Vingåker) 290
Kulltorp, östra (Vingåker) 212, 290
Kulsta (Blacksta) 78, 80f, 82f, 84, 127, 153, 256, 313
 Kumla (Härad, Åker) 143
 Kumla (Mörkö, Hölebo) 152
Kvarngården (Forssa) se Malsta
Kvarngölet (Vingåker) 277, 290f, 298
Kvarntorp (Floda) 111
Kvarntorp (Vadsbro) 260
 Kvinnersta (Axberg, Örebro) 254
 Kvisätter (Björkvik, Jönåker) 195
Kyrkbol (Forssa) se Forsaby
Kyrkobol (Flen) 87, 89
 Kållandsö 'socken', se Otterstad
Kårtorp (Julita) 169
Kårtorp (Malm) 218

- Kåsta** (Vingåker) 291
Kåvhult (Bettna) 41, 42f, 56
Kåbbetorp (Vingåker) 291, 302
 Kågleholm, Ödeby sn, se Tuna
 Kälkesta (Kila, Jönåker) 149
Källarboda (Julita) 169, 171
Källarö (Forssa) 126, 130
Källsta (Bettna) 43, 260
 Källsta (Fors, Västerrekarne) 80, 265
 Källstad, sn, Dals hd 150
Kämbol (Lerbo) 197, 260
Kärrbol (Bettna) 43, 56
 ***Kärr** (Julita) 169
 Kärrsjö (Stigtomta, Jönåker) 212, 225
 Kärrsta (Lunda, Jönåker) 150
Kärrtorp (Sköldinge) 239, 249
 ***Kärsaa** (Vingåker) 291
Kölsta (Sköldinge) 239f
- Köpberga (Stora Mellösa, Asker) 183, 239
Laggarbol (Österåker) 335
Lagmansö (Vadsbro) 190, 199, 260, 266
Land (Vingåker) 291
 ***Lasstorp** (Vingåker), se Klastorp
Leby (Julita) 167, 169
Lena (Bettna) 40, 43f
Lerbo socken 25, 186–203
 Lid, sn i Rönö hd 320
Lida (Flen) 88f, 89f, 299
Lida (Julita) 169f
 Lilla Mellösa, se Mellösa
Lillberg (Blacksta) se Berg
 Lillkyrka, sn, Glanshammars hd 220
Limsätter (Julita) 170
Lind (Sköldinge) 236, 240
Lindberga (Österåker) 335
Lindby (Björkvik) 65f, 67f, 71, 256
Lindbol (Lerbo) 191, 197, 201
Lindkulla (Sköldinge) 236, 240
 Linköping, stad och stift 118, 145, 151, 166, 194f
 ***Lislatorp** (Bettna) 37, 44, 224
 *Lisleby (Västerljung, Hölebo) 212
Lisstorp (Björkvik) 66, 195, 210, 220
Lucketorp (Julita) 170
Lund (Vingåker) 291, 293
Lunda (Vingåker) 287, 291f
- Lundby** (Bettna) 44f, 51, 56, 58, 64, 120, 260
 Lundby (Dunker, Villåttingen) 143
 Lundby (Ripsa, Rönö) 145
 Lundby (Vårdinge, Öknebo) 143
Lundbyskog (Vingåker) 287, 292, 301
Lundsjö (Floda) 111, 239
Luskebol (Malm) 212, 218
 *Lyia (Råby, Rönö) 90
Lyttersta (Vingåker) 292
Lättra (Vingåker) 292, 300, 302, 337
 Läggesta (Kärnbo, Selebo) 52
 Lännäs, sn, Askers hd, Närke 287
Läppe (Vingåker) 292
 Lästringe (Lästringe, Rönö) 152
Lönnberga (Björkvik) 64, 66f, 68, 195
Lönnborg (Husby) 141f, 156
 Lösing, hd, Östergötland 195
 ***Löt** (Forssa), se Sundby
Löta (Bettna) 45ff, 48, 50f, 54, 143, 151, 322
Löta (Floda) 111
Löten (Julita) 170, 171
Löve se *Svinbäcken
 Lövhulta (Hammarby, Österrekarne) 282, 300
 Lövsta (Tumbo, Västerrekarne) 101
 Lövsund (Runtuna, Rönö) 256
Lövåker (Julita) 170
 Lövås (Anderstorp, Västbo) 212
- Magla (Gillberga, Västerrekarne) 85
Malm (Husby) 142, 153
Malmberg (Vingåker) 291, 293
Malms socken 25, 204–229
Malmsås (Malm) 212, 218f, 225
 Malmö (Kvillinge, Bråbo) 120
Malsna (Årdala) 323
Malsta (Forssa) 126, 130
Malstanäs (Forssa) 126
Marieberg (Björkvik) se Skolsta
Marsjö (Vingåker) 293f, 302
 ***Matissatorp** (Husby) se Ösby
 Mellösa, sn, Villåttingen 127
 Mellösa (Mellösa, Villåttingen) 88
 Melstad (Vallerstad, Boberg) 74
Mene (Vingåker) 294
 Minninge (St Nikolai, Jönåker) 143
Mjälånäs (Vingåker) 294

Mo (Julita) 170

Mogetorp (Malm) 212f, 219, 289, 298

Molnbo (Vårdinge, Öknebo) 143

Molstaberg (Vårdinge, Öknebo) 54

Morjanå (Vingåker) 294

Mosstorp (Vingåker) 294, 298

***Munkavarpet** (Vingåker) se Ramninge

*Munkavrak (Stora Mellösa, Asker) 179

Munkebo (Björkvik) 67

*Munkhammar (Stora Mellösa, Asker) 179

Måлка (Vingåker) 294

Månad (Årdala) 323

Måsön (Husby) se Valla

Mälby (Helgesta, Villåttingen) 322

Mälby (Toresund, Selebo) 143

Mälby (Årdala) 323

Mölnhult (Vingåker) 294f, 298

Mörkhulta (Vingåker) 277, 295

Mörtbol (Björkvik) 64, 67

Navesta (Lerbo) 81, 113, 197, 201

Nederhulla (Österåker), se Hulla

Njushammar (Årdala) 323f

Nolnäs (Malm) 212, 219, 289

Nordanås se Nolnäs

Nordankärr (Floda) 111

Norketorp (Årdala) 324

Norrbottnen 79

Norrby (Fläckebo, Norrbo) 56

Norrلänna (Länna, Åker) 151f

Norrspånga (Vingåker), se Spånga

Norrökna (Barva, Österrekarne) 143

Nybble (Flen) 90

Nybble (Julita) 170

Nykil, sn, Valkebo hd 150

Nykvarn (Björkvik, Jönåker) 56

Nykvarn (Bettna) 47, 51

***Nykvarn** (Julita) 166, 170f

Nykvarnstorp (Bettna) 47, 260

Nykyrka, sn i Jönåkers hd 317

Nyköping, stad och slottslän 23ff, 54, 68, 72, 102, 129, 138ff, 143, 149, 221f, 268

Nyköpingshus 23

***Nännirstorp** (Julita) se Gimmersta

Närke 52, 54, 80, 90, 165, 180–183, 220, 255, 287, 305

Närlunda (Husby) 46, 143f, 147, 254, 325

Näs (Bettna) 48

Näs, västra (Vingåker) 284, 295

Näs, östra (Vingåker) 295

Näsby (Blacksta) 24, 49, 81, 83, 257

Näsby (Forssa) 127, 129

Näsby (Årdala) 324

Näset (Floda) 111f, 114, 118, 147, 212

Näshulta, sn, Österrekarne hd 41

***Nässeng** (Björkvik) 67, 220

Nässja (Nässja, Dal) 79

Nästorp (Floda) 112f, 116, 118, 213

Olofstorp (Vingåker) 295, 302

Oppeberga (Vingåker) 295

Oppeby, sn, Kinda hd 150

Oppeby (Helgesta, Villåttingen) 45, 325

Oppeby (Husby) 48, 140, 143, 144, 147

Ormön (Vingåker) 277, 295

Orresta (Flen) 88, 90f, 306

Orrhammar (Flen) 91

Otterstad, sn, Kållands hd 125, 137

Ovankil (Julita) 171

Pampetorp (Vingåker) 295

***Paradis** (Julita) se Gimmersta

Pattala (Sköldinge) 236, 240

***Pinnatorp** (Malm) 210, 220

Pipartorp (Bettna) 41, 48, 56

Piteå, sn 79

Plastorp (Blacksta) 48, 83f

Plomtorp (Vingåker) 295

Posseboda (Julita) 171

Prostökna (Barva, Österrekarne) 143

Prästbol (Vadsbro) 48, 250, 261

***Prästbordet** (Vingåker) 295, 302

Prästebol (Vrena) 48, 315f

***Prästorp** (Forssa), se Forsaby

Prästtorp (Malm) 220f, 290

***Påvelsnäs** se *Dylleness

***Ragvaldstorp** (Österåker), se Skogen
Rakaryd (Forsheda, Västbo) 212

Rallersta (Bettna) 48, 56

- Ramninge** (Vingåker) 295–297
Ramsnäs (Julita) 171
Ramsnäs (Vingåker) 194, 297
Ramsta (Floda) 40, 100, 113f
Ramsta (Husby) 144f, 148
Ramsta (Sköldinge) 240, 249
Ramstorp (Vingåker) 297
 Reftele (Reftele, Västbo) 212
Remna (Malm) 221
Remröd (Malm) 147, 212, 221f, 331, 337
Remrödstorp (Malm) 147, 212, 222
Ringerråd (Vingåker) 297
 Risinge, sn, Östergötland 236
Risinge (Julita) 171
 Rockelsta (Helgesta, Villåttingen) 325
Rocklunda (Sköldinge) 165, 241, 243, 299
 Rogsta (Kila, Jönåker) 227
Romperåd (Vingåker) 284, 297
*Rooshagi (Bettna) se Löta
Rosendal (Floda) 114
*Rosendal (Lerbo) 198, 260
Rosendal (Sköldinge) 242
Rosendal (Vingåker) 297
*Rosindall (Forssa) se Forsaby
Roxmo (Julita) 171
Ruda (Vingåker) 297
 Rundbotorp (Kattnäs, Daga) 143
 Ryckesta (Råby, Rönö) 94
Rygglösa (Bettna) 48f, 84
*Ryssloskogen (Floda), se Kalsta
 Rytterne, sn, Snevringe hd 220
 Råby, sn, Rönö hd 141, 156
Råby (Julita) 171
 Råby (Stigtomta, Jönåker) 225
Råd (Julita) 171
 Råda (Konungssund, Björkekind) 256
 Rågberga (S:t Lars, Östergötland) 150
Råmbol (Julita) 167, 171
 Råsta (Kila, Jönåker) 56
Råstock (Malm) 222, 260
Rävsnäs (Forssa) 127
Rävsnäs (Årdala) 324
 Röl (Dunker, Villåttingen) 260
 Rönö (Rönö, Björkekind) 118
 Rönö, härad, Södermanland 23, 25, 101, 180f, 257
 Rörbo (Fläckebo, Norrbo) 56
*Rörsäter (Vingåker) 294, 297f
Rösarne (Lerbo) 192, 198
 Rösätter (Jonsberg, Östkind) 307
*Sallarathorp (Bettna) se Valsta
Salsta (Flen) 88, 91f, 248, 261
 S:t Nikolai, sn, Jönåkers hd 64, 149
Sannerby (Årdala) 154, 324
 Sarpetorp (Björkvik, Jönåker) 195
Segnesta (Vrena) 316
Sibro (Årdala), se Sörby
Siggetorp (Floda) 114
 Sigtuna, stad 180
Silinge (Flen) 92, 261
Simonstorp (Floda) se *Sudherby
 Simonsö (Mörkö, Hölebo) 194
Simora (Årdala) 325
Sittuna (Bettna) 49, 51, 83
*Siuerttoger (Husby) 145
 Sjögestad (Sjögestad, Valkebo) 302
Sjögetorp, Lilla (Vingåker) 298, 308
Sjögetorp, Stora (Vingåker) 298
Sjögölet (Vingåker) 298
Sjöholm (Vingåker) 212, 268, 291, 294, 298
Sjölunda (Bettna) 33, 50
Sjölunda (Floda) 115
Sjövik (Bettna), se Rygglösa
Skallebol (Vingåker) 298
Skalltorp (Vingåker) 165, 298f
Skalunda (Sköldinge) 242, 285
 Skara, stad och stift 303
Skarendal (Björkvik) 67
Skaresta (Bettna) 50
 Skedevi, sn, Östergötland 236
Skedevi (Forssa) 124, 127
Skenala (Bettna) 46, 49, 50f, 143
Skenala (Julita) 172
Skenla (Vadsbro) 261
Skenäs (Vingåker) 278, 284, 299, 301
 Skeplinge (Lunda, Jönåker) 227
Skeppmyra (Vingåker) 299
 Skeppsdrätt (Nykyrka, Jönåker) 56
Skeppsta (Husby) 139, 145
 Skeppsås, sn i Bobergs hd, Östergötland 192
 Skillra (Stigtomta, Jönåker) 314
 Skiringe (Mellösa, Villåttingen) 91
*Skog (S:t Nikolai, Jönåker) 156

Skogen (Floda) 115, 116
*Skogen (Husby) se Östtorp
Skogen (Österåker) 336
 Skogstorp (Nykyrka, Jönåker) 56
Skolsta (Björkvik) 67ff
Skåråmberga (Björkvik) 68, 69
*Skrådaratorp (Lerbo) 192, 198
Skräppetorp (Malm) 222f, 260
Skuggebol (Malm) 212, 223, 290
Skuttinge (Björkvik) 64, 68, 69
Skårsnäs (Vingåker) 284, 299, 303
 Skäggesta (Barva, Österrekarne) 143, 317
Skälby (Årdala) 325
 Skälby (Öja, Västerrekarne) 114
 Skärstad (Varv, Aska) 68
Sköldinge socken 25, 27, 230–249
Sköldingeby (Sköldinge) 242f
Sköldnäs (Vingåker) 198, 282, 299f
*Slaterberrge, se Hissjö
Sliparbol (Vingåker) 300
Sluckstorp (Vingåker) 277, 300
 Släbro (S:t Nikolai, Jönåker) 137, 147f, 254
*Slädhammar (Flen) 92f, 299
 Smedjebol (Björkvik, Jönåker) 56
Smedsbol (Björkvik) 64, 68, 69f, 195
Smedstorp (Sköldinge) 243
*Smedstorp (Stigtomta, Jönåker) 225
 Småland 56, 79, 150, 152, 195, 212, 288
Snacketorp (Malm) 212, 223, 290
Snaggesta (Forssa) 82, 125, 127
Snytan (Österåker) 336
 Snyterga (Härad, Åker) 180
Snåra (Vingåker) 300, 302
Sofielund (Forssa) se Sundby
Solberga (Floda) 115
 Solberga (Högsby, Handbörd) 165
Solberga (Malm) 223
Solberga (Vingåker) 301
Solliden (Flen) 93, 299
Solliden (Floda) 115, 239
*Spannarbol (Österåker) 335, 336
 Sparsta (Lid, Rönö) 94, 113
Speteby (Lerbo) 120, 198
Springarbol (Sköldinge) 243
Spånga (Forssa) 128, 325
Spånga (Lerbo) 198f, 201, 260

Spånga (Vingåker) 292, 301
*Staal (Björkvik) 70
Stav (Floda) 115f
 Stav (Mellösa, Villåttingen) 114
Stavhälla (Vingåker) 301
Staväng (Sköldinge) 220, 243
Sten (Björkvik) 64, 70
*Sten (Blacksta) se Stensäng
*Stenbacka (Vrena), se *Brobakke
 Stene (Ludgo, Rönö) 143
Stenhammar se *Slädhammar
Stenkulla (Floda) 116, 118
Stenkulla (Julita) 171, 172
Stensjö (Malm) 220, 224
Stensnäs (Lerbo) 199
*Stenstorp (Malm) 212, 224, 290
 Stensund (Trosa, Hölebo) 212, 225
Stensund (Vrena) 316
Stensåker (Husby) 145f
Stensäng (Blacksta) 58, 79, 84, 136
Stensätter (Malm) 224f
Stenta (Malm) 212, 214, 225f, 260
Stockatorp (Årdala) 326
Stockbäcken (Lerbo) 199, 260
Stockholm (Julita) 172
 Stockholm, stad 32, 136, 169, 197, 277f, 282, 293, 327
Stora Malm, sn, se Malm
Storberg (Blacksta) se Berg
Strand (Julita) 172
 Strand (Reftele, Västbo) 212
 Strand (Råby, Rönö) 156
Strångholm (Malm) 212, 226, 290
 Strängnäs, stad och stift 24, 52ff, 57ff, 61f, 64f, 67, 78, 80ff, 84f, 89, 91, 95, 104, 107, 119, 136, 139, 151ff, 155, 166, 170, 173, 180f, 190, 193, 215, 217, 226, 252–255, 263, 265, 278, 280f, 287, 292f, 300, 302, 305, 307, 316, 332f
Strängstorp (Floda) 115, 116
Strökärr (Malm) 226
 Strömhult (Långaryd, Västbo) 212
Stubbetorp (Vingåker) 301
Stäringe (Årdala) 44, 322, 326
*Sudherby (Floda) 107, 116
Sund (Floda) 114, 116f, 118
 Sund (Halla, Jönåker) 56, 58
Sund (Lerbo) 199, 260

*Sundena (Vingåker) 284, 301
*Sundsbol (Lerbo) 199, 201
*Sundby (Bettna) 51, 56, 64
Sundby (Forssa) 124, 128ff, 236
Sunnansjö (Floda) 117
 Sura (Sura, Snevringe) 118
Svalnäs (Julita) 167, 172
 Svalsta (Vårdinge, Öknebo) 143
Svarttorp (Vingåker) 301
 Svenneby (Häradshammar, Östkind) 307
*Svenstorp (Forssa), se Sundby
*Swidhestha (Floda), se Stav
*Svinbäcken (Sköldinge) 235, 243
 Svista (Lid, Rönö) 265
Svärdsta (Bettna) 51
*Sågeberg (Österåker) 332, 336
 Säby (Barva, Österrekarne) 41, 143, 317
*Säby (Julita) 172f, 179
Säby (Österåker) 306, 336f
 Sänkesta (Vårdinge, Öknebo) 143
Sättra (Husby) 144, 146
Sättra (Vingåker) 302
Sättra (Floda) 117
Sättra (Forssa) 127, 130, 136, 151, 325
Sävsta (Vingåker) 143, 192, 302f
 Söderby (Barva, Österrekarne) 143
*Söderkärr (Vrena) 316
 Söderköping, stad 291, 300
 Södermanland 22, 26, 33, 56, 76, 80, 82, 86, 98, 122, 127, 135, 143, 150, 159, 169, 186f, 195, 205, 212, 215, 231, 237, 251, 269, 298, 320, 329
Söderspånga (Vingåker) 80, 303
 Sörby (Björkvik, Jönåker) 56, 71, 195, 338
 Sörby (Helgesta, Villåttingen) 58
Sörby (Julita) 167, 173
Sörby (Årdala) 212, 225, 326f
Sörgölet (Malm) 80, 212, 226f, 290
 Sörkärr (Halla, Jönåker) 56

 Talja (Mellösa, Villåttingen) 89
Tavesta (Sköldinge) 44, 224, 234, 243f
Tegnebol (Björkvik) 64, 70, 129
 Tegneby (Mörkö, Hölebo) 152
*Thoffwatäppa (Husby) se Ösby
*Thoorswath (Lerbo) se *Båresta

Tjugesta (Floda) 101, 117
Tjugesta (Sköldinge) 102, 234, 244
Tjära (Vadsbro) 261
Tolfta (Lerbo) 199f, 201, 217, 220
Toltorp (Vingåker) 218, 277, 303
*Tomtåsa (Vingåker) 278, 303
*Toretryxteg (Björkvik) 70, 220
 Torkelstorp (Möne, Ås) 93
 Torlunda (Ripsa, Rönö) 145
Torp (Husby) 27, 49, 140, 143f, 146f, 212
Torp (Julita) 167, 173f
Torp (Vadsbro) 257, 261, 263
*Torp (Trosa, Hölebo) 212, 225
Torp (Vingåker) 303f
Torp (Österåker) 261, 337
 Torpa, sn, Sunnerbo hd 236
Torsebro (Björkvik) 65, 68, 70f
 Torshälla, stad, 264
Torslunda (Husby) 143, 147f
 Torsås, sn i Varend 236
Tovsund (Vrena) 56, 316f
 Tramsta (Mörkö, Hölebo) 152
Tranvik (Husby) 148
Trinkesta (Blacksta) 49, 84f
*Trollebo (Bettna) 51, 260
*Trollesten (Blacksta) se Trinkesta
*Träcksta (Vadsbro) 76, 80, 212, 250, 256f, 262f, 306
Träda (Julita) 167, 174
*Tubbolöt (Bettna) se *Breddegården
 Tuhundra, härad, Västmanland 144
 Tumbo, sn i Västerrekarne hd 320
 Tuna (Bärbo, Jönåker) 56
 Tuna (Ödeby, Glanshammar) 255
 Tunsätter (Helgona, Rönö) 200
Tuvekärr (Årdala) 327
Tveta (Bettna) 52
Tybble (Malm) 90, 201, 220, 224, 227f
 Tyresö (Österhaninge, Sotholm) 167
 Tå (S:t Nikolai, Jönåker) 149
 Täby (Åker, Åker) 265
Täckberga (Husby) 48, 148, 255
Täppa (Vingåker) 192, 302, 304, 337
Täppan (Österåker) 292, 302, 337
Tärnö (Husby) 90, 148f
 Töversta (Helgesta, Villåttingen) 325

 Uddarby (Dannemora, Norunda) 91

Uddberga (Helgesta, Villåttingen) 58
 Uppland 40, 56, 73, 121, 144, 172,
 180f, 212, 277, 288, 298
Uppland (Björkvik) 68, 71, 72
 Uppsala, stad och stift 40, 107, 180,
 182f, 241
Uppsala (Malm) 220, 228
Uppsala (Vingåker) 304
 Uppvidinge, härad 79
 ***Ursnäs** (Forssa) 130
 Usta (Vårdinge, Öknebo) 143

Vad (Vingåker) 304
Vadsbro (Vadsbro) 80, 263f
Vadsbro socken 25, 76, 250–267
 Vadstena, stad, 155
Valdermarsön (Sköldinge) 244
Valfälla (Floda) 102, 117
 Valinge (Stigtomta, Jönåker) 155, 212,
 225
Valingsätter (Sköldinge) 238, 244f
Valla (Björkvik) 68f, 71f, 256
Valla (Husby) 143, 149f, 265
Valla (Malm) 210, 216, 228
 Valla (S:t Nikolai, Jönåker) 280
Valla (Sköldinge) 120, 235, 237, 245
Valla (Vadsbro) 80, 256, 263, 264
Vallbokvarn (Malm) 228
Vallby (Husby) 150f, 194
 Vallby (Lunda, Jönåker) 303
Vallmotorp (Floda) se Skogen
Vallåkra (Husby) 151, 152, 194
 Valmesta (Svärta, Rönö) 150
Valsta (Bettna) 52f, 56f, 78, 81, 143,
 317
Valsta (Sköldinge) 84, 235, 245f
Valva (Husby) 45, 130, 136, 151
Vannala (Vingåker) 304f
Vannala (Österåker) 337
Varbro (Sköldinge) 84, 239, 246
 Vartofta, hd, Västergötland 248
Vedbo (Bettna) 53f, 260
 Vedeby (Björkvik, Jönåker) 56, 195
Vegersberg (Floda) 110f, 118
Vegred (Lerbo) 200, 201
Veckla (Vadsbro) 180, 261, 264f
 Vedbo, hd, Småland 152
 Vedbo, Norra, hd, Småland 195

Vevelsta (Husby) 24, 48, 141, 150,
 151–153
Vevelsund (Vrena) 143, 317
Viala (Vingåker) 305
Viby (Bettna) 54, 227
Viby (Årdala) 327f
 Viby (S:t Olof, Håbo) 176, 179
Vidåker (Vingåker), se *Prästbordet
 Vifolka, hd, Östergötland 195
Viggartorp (Björkvik) se *Nässeng
 Viggbeby (Fogdö, Åker) 211
 Vik (Fogdö, Åker) 211
Vik (Lerbo) 201, 220, 258
 Vik (Stigtomta, Jönåker) 224f
Vik (Vadsbro) 48, 80, 262, 264, 265f
Vik (Vingåker) 298, 305, 337
Viken (Floda) 118
Viksätter (Julita) 167, 174
 Villåttingen 22f, 25, 28, 86, 88, 105,
 121, 242, 260, 319
Vingåkers socken 25, 268–309
Vinsätter (Sköldinge) 238, 246
Vintergatan (Vingåker) 212, 281, 300,
 305f
 Vipparp (Forsheda, Västbo) 212
Virensö (Vingåker), se Ormön
 Vissö (Bredaryd, Västbo) 212
 Viste, hd, Västergötland 195
Vitan (Vingåker) 306
Vithälla (Julita) 167, 174
Vittorp (Floda) 107, 118f
Vittorp (Vingåker) 306
 *Wraa (Vagnhärad, Hölebo) 52
Vrena (Vrena) 56, 317f
Vrena socken 25, 310–318
 Vreta, sn i Gullbergs hd, Östergötland
 326
 Vreta (Löt, Trögd) 288
Vreta (Vadsbro) 80, 266
Vrettsta (Vingåker) 306
 Vrå (Hölö, Hölebo) 140
Vrå (Malm) 228
 Vålsta (Nykyrka, Jönåker) 56, 83, 147
 Vä (Reftele, Västbo) 212
 Väcklinge (Reftele, Västbo) 212
Väla (Sköldinge) 102, 120, 210, 235,
 247, 337
 Vålänäs (Fogdö, Åker) 211
Vännervass (Vingåker) 101, 306

Värend, ”land” i Småland 236
 Värlund (Ludgo, Rönö) 56, 143, 317
Värmbol (Vingåker) 298, 306f
 Värmland 56
Värna (Lerbo) 201
Värskäl (Bettna) 54f, 143, 220
 ***Wärängh**, se Djulö, Stora (Malm)
Väsby (Björkvik) 68, 72f
Väsby (Flen) 93
 Väsby, Lilla (Fogdö, Åker) 211
 Väsby (Halla, Jönåker) 56
 Väsby (Helgesta, Villåttingen) 86, 93
Väsby (Husby) 143, 153
Väsby (Julita) 174
 Västbo, hd, Småland 212
 Västerbitterna, sn i Laske hd, Väster-
 götland 191, 196
 Västerby (Hällestad, Östergötland) 92
 Västergötland 56, 92, 191, 195f, 248,
 317
 Västerrekarne, härad 23, 180
 ***Västervik** (Forssa), se Braxenvik
Västervik (Vingåker) 307
 Västerås, stad och stift 333
 Västmanland 17, 26f, 56, 118, 144,
 220, 317
Västtorp (Husby) 153
 Yttersta (Barva, Österrekarne) 212
 Yxta (Mellösa, Villåttingen) 118, 137
Å, Västra (Björkvik) 64, 68, 73, 195
 Å, Östra (Björkvik, Jönåker) 56
 Åbo, stad och stift 180
Åbol (Malm) 228
Åby (Vingåker) 80, 278, 307
 Åby (Vårdinge, Öknebo) 143, 152
 Åby (Västermo, Västerrekarne) 264
 Åkerbo, hd, Östergötland 195
 Åkersta (Lunda, Jönåker) 44
Åkerö (Bettna) 38, 55ff, 59
 Åkerön (Tjärstad, Kinda) 150
Åkfors (Bettna) 57, 260
Åkfors (Björkvik) 56, 68, 70, 73f, 129,
 195
Åkra (Bettna) 33, 48, 52, 57f, 143, 317
Åkra (Vingåker) 307
 Åland 81, 266

Ålspånga (Bettna) 36f, 42, 44, 58f,
 79f, 84, 143
 Ålsta (S:t Nikolai, Jönåker) 59
Ålsätter (Vingåker) 307
Ålö (Vingåker) 308
Åminne (Björkvik) 75
 ***Årakulla** (Husby) 154
Årby (Sköldinge) 247f
Årdala socken 25, 319–328
 Århammar (Nykyrka, Jönåker) 83
Årsta (Sköldinge) 92, 116, 236, 239,
 247, 248
Ås (Vingåker) 308
Åsa (Sköldinge) 247, 249
Åsby (Björkvik) 75, 220
 Åsby (Rogslösa, Dal) 148
 Åsby (Stigtomta, S:t Nikolai) 150
Åsen (Julita) 167, 174
Åsen (Vingåker) 308
 Åshuvud (Kulltorp, Västbo) 212
Åstorp (Floda) 119
 Åsunda, härad, Uppland 144
 Åsätter (Björkvik, Jönåker) 56
 ***Åttingen** (Husby) 48, 154
 Älgesta (Ripsa, Rönö) 145
Älgsjö (Floda) 119
Älskebol (Lerbo) 201f, 260
Älvesta (Sköldinge) 249
Ändebol (Lerbo) 201, 202
Äng (Vingåker) 284, 308
Äng (Årdala) 328
Ängtorp (Julita) 166, 174
Ärnebäck (Vingåker) 308
 Årsta (Runtuna, Rönö) 147
Äs (Julita) 175
Äsköping se Hillersta och Torp
Äspedal (Husby) 154
 ***Ätrahyddhä** (Österåker) 337
Ättersta (Österåker) 144, 147, 210,
 235, 241, 337f
Ödesbromma (Vingåker), se Bromma
Ödesdal (Vingåker) 209, 213, 277,
 308
Ödesäng (Björkvik) 68, 75
 Ödetofta (Tolg, Norrvinge) 165
 Öja, sn, Västerrekarne hd 182
Öja (Flen) 91, 93f

- Öja** (Malm) 204, 228
*Ökinskär (Vingåker) 308
Ökna (Bettna) 50, 56, 59
Ökna (Floda) 100, 104, 119*f*, 193, 247
*Ökna (Lerbo) 196, 201, 202*f*
 Ökna (Lid, Rönö) 322
Ökna (Vadsbro) 252, 266
Öknaby (Floda) 101, 114, 120
 Öknebo, härad 25
Öksund (Husby) 140, 154
 Ölmostad (Reftele, Västbo) 212
Ölång (Vingåker) 308
*Örestorp (Husby) 154
Örsta (Husby) 139, 154*f*, 324
*Ösby (Bettna) 59
 Ösby (Halla, Jönåker) 56
Ösby (Husby) 138, 141, 155*f*, 157
*Ösingabol (Forssa), se Sundby
Ösketorp (Julita) 175
Österby (Vingåker) 284, 309
 Östergötland 56, 79, 90, 92, 118, 148,
 150, 183, 192, 195, 212, 236, 277,
 288, 302
 Österrekarne, härad 23, 313, 322
Österåkers socken 25
*Österö (Vadsbro) 260, 266
Östforsa (Forssa) 131
Östtorp (Husby) 156*f*
Östtorp (Julita) se Torp
Östtorp (Vadsbro) 267
Överby (Malm) 228*f*
Övre Ökna (Floda) se Öknaby

Personregister

Titlar, släktförhållanden eller årtal anges i registret när det väsentligt underlättar identifieringen, exv när flera personer i registret har samma namn och patronymikon. I övrigt hänvisas till gängse genealogisk litteratur. För bönder och borgare anges i regel hemorten om den är känd, för frälsepersoner endast i undantagsfall. Personer sorterar inte på binamn i detta register, exv ska Bengt Svarte återfinnas under "Bengt", inte "Svarte". Yrkestitlar och det relativt vanliga läs- och skrivkunnighetsindikerande "djäkn" inleds inte med stor bokstav utom ifall då det är ett konventionellt ättnamn eller då det kan styrkas att det rör sig om ett ärftligt binamn – Personregistret upptar endast personer som förekommer i källredovisningen. Beträffande personnamn se även inledningen s 14f.

- Aa, van der, se Margareta Mickelsdotter
- Abjörn Magnusson (Ivar Nilssons ätt) 173, 181
- Abraham Eriksson (Gyllenstierna) 101f, 105, 108, 110, 112–118
  - Eriksson (Leijonhufvud) 171
- Agmund i *Träcksta 262, 306
  - Ulfsson (fjällbelagd bjälke) 92, 106f
- Albertus Pictor 95, 250
- Albrekt, kung 182
  - Styke 23
- Algot i *Bullersta 255
  - i *Båresta 192
  - i Ellmora 257
  - i Kulsta 82
  - i Ättersta 235, 337
  - Magnusson (Sture, sjöbladsätten) 150
- Ama, se Holmger Ulfsson. Lars Ulfsson
- Anders (Andreas)
  - i Ekeby 314
  - i Ekskogen 256
  - i Finnstorp 282, 306
  - i Flåsta 139
  - i Gnesund (1422) 323
  - i Gnesund (1464) 323
  - i Granhed 105
  - i *Hornsäter 89
  - i Ilända 315
  - i *Kärsaa 291
  - i Lundby 45
  - i Löta 46
  - i Malmberg 293
  - i Näset 112
  - i Plastorp 83
  - i Sannerby 324
  - i Sjögetorp 298
  - i Skogen 336
  - i Stenta 225
  - i *Sundena 301
  - i Sörby 326
  - i Täckberga 148
  - i Viby 54
  - Andersson (tre rutor) 214, 296
  - Bagge (Vädurhorn) 195
  - Eriksson, fogde 171
  - Ernulfsson, frman 110
  - Hesdal (Hålbönäsätten) 237f, 242
  - Håkansson (Hålbönäsätten) 124, 130, 236f, 240
  - Ingesson 203
  - Jakobsson (Banér) 93
  - Jönsson, frman 45, 151
  - Larsson (Lillie av Ökna) 104, 108, 110, 119
  - Matsson (Hålbönäsätten) d y 213
  - Matsson (Hålbönäsätten) d ä, se Anders Hesdal
  - Offesson (?3-delad sköld) 24
  - Olofsson i Gnesund 322
  - Pedersson (Lilliehöök) 237
  - Ragvaldsson (Stubbe av Valsta) 137
  - Torstensson (ginbalk) 136, 149, 265
- Andreas, se Anders
- Anna Bengtsdotter (Lillie) 167f

- Eriksdotter (björnlår) 209, 215, 218, 225, 327
- Hansdotter (Tott) 41, 43, 45, 48, 53, 56, 59, 74, 286, 294, 297f, 317f
- Håkansdotter (Hålbönäsätten) 62, 64, 66, 75, 78, 82, 107, 109, 233, 236ff, 240, 242ff, 246, 254, 256f
- Josefssdotter (Djulaätten) 211f, 219, 221, 223, 226, 254, 258, 262, 279, 284, 289
- Karlsdotter (Vinstorpaätten) 55, 63, 66f, 70, 75, 101f, 106, 108, 110, 112, 114–118, 192f, 200f, 209ff, 216f, 220, 224, 228, 236, 243
- Klemetsdotter (Hogenskild) 41, 43f, 48, 52, 56, 59, 73, 113, 221f, 288, 294, 297, 316f
- Nilssdotter (Bese) 118, 208, 215, 219, 241, 284f, 290f, 294f, 298, 305f, 338
- Anund, biskop i Strängnäs 180
- syssloman i Linköping 145
- i Hallebro 323
- i Ramsta 144
- i Skälby 325
- i Stäringe 326
- i Sörby 326
- i Tjugesta 244
- i Torp 261
- i Veckla 264
- i Ökna 120
- i Örsta 155
- Dansson, frman 73
- Finvidsson (Stallare) 165
- Haraldsson (vingad lilja) 103, 129, 180, 264f
- Nilsson (spetsar från sidan) 74, 128
- Röríksson (Rörík Birgerssons ätt) 103
- Sixtensson, frman 155
- Stensson (Ulv) 280, 282, 286ff, 299
- ”Anundssönernas ätt”, se Anund Dansson, Anund Nilsson, Cecilia Anundsdotter, Ingevald Anundsson, Lars Anundsson, Märta Ingevaldsdotter, Nils Anundsson
- Arend, se Arent
- Arnbjörn Holmvidsson (tre blad i trepass) 136, 145, 149
- Arp, se Erik Arp, Ingrid Jönsdotter

- Arvid i *Båresta 192
- i Mörtbol 67
- Davidsson (Oxenstierna) 140, 154
- Håkansson, abbot i Nydala 184
- Håkansson (Västgöte) 209, 218f, 226, 327
- Klasson (Uggla) 220
- Magnusson (Ivar Nilssons ätt) 169, 173, 181
- Trolle 128, 140, 276, 281f, 292, 294, 297, 300ff, 304, 307, 326
- Aspenäsätten, se Birgitta Jönsdotter Axel Andersson (Lillie av Ökna) 111, 115, 239
- Eriksson (Bielke) 66, 72, 194, 280f, 283, 290, 294, 303, 308
- Banér, se Anders Jakobsson, Eskil Isaksson
- Barbara Lydekesdotter (van dem Bergen) 184
- Barnekow, se Raven van
- Beata Ivarsdotter (Tott) 326
- Bengt (Benedikt)
- lekbroder i Julita kloster 102
- skrivare, se Bengt Eriksson
- i *Ekhammar 322
- i Fågelsund 40
- i Gryt 81, 266
- i Hagby 41
- i Harlinge 42
- i Kesätter 289
- i Löta 46
- i Skalunda 242
- i Sättra 130, 136, 151
- i Valla (1433) 245
- i Valla (1511) 245
- i Vallby 151
- i Vevelsta 153
- i Viby 54
- Abjörnsson (Liljesparre) 164, 170ff
- Eriksson skrivare, fogde 170, 255, 258f
- Filipsson (Ulv) 24
- Gregersson (Lillie) 83
- Gylta 82, 188, 190, 193, 197, 261
- Hafridssons ätt, se Ramfrid Bengtsdotter
- Håkansson (hjorthorn) 44

- Karlsson (Folkungaättens oäkta gren) 73f
- Klasson (ollongren) 284
- Nilsson (Färla, Karl Erikssons ätt) 136, 138, 145, 266
- Ryning 168
- Svarte, se Bengt Magnusson
- Bengta (Benedicta)
- Bosdotter (Natt och Dag) 137, 142, 150, 152
- Knutsdotter, frkvinna 62, 66, 72, 79, 83, 255ff, 264
- Bernhard, abbot i Clairvaux 182
- Bertil i Rallersta 48
- Larsson i *Slädhammar 88ff, 92f, 257
- Bese, se Anna Nilsdotter, Gunhild Johansdotter, Johan Bese
- Bidz, se Knut Bidz
- Bielke, se Axel Eriksson, Erik Turesson, Gustav Nilsson, Karin Erikssdotter, Nils Pedersson, Nils Turesson, Sten Bengtsson, Sten Stensson
- Bielkenstierna, se Hans Klasson
- Birger (Börje)
- jarl 166, 173, 179
- i Ellfälla 282
- i Himlinge 106
- i Kulsta 82f
- i Stav 155
- i Torp 146
- i Ändebol 202
- Bengtsson i Fjällskäfte, frman 100, 104, 113, 120
- Johansson (stjärna) 184, 288
- Karlsson (Folkungaättens oäkta gren) 146ff
- Nilsson (Grip) 139, 145f, 148f, 153, 256f, 307, 316
- Röríksson (Rörík Birgerssons ätt) 103, 129, 181
- Sonesson 281
- Tomasson (sparre med lilja och rosor) 180f
- Birgitta (Brita)
- Bengtsdotter (Lillie) 82, 261
- Birgersdotter (Finstaätten) 322
- Germundsdotter (Lilja) 184
- Gregersdotter (Lillie) 55, 57
- Hansdotter (Tott) 41, 43, 45, 47f, 53, 55f, 58f, 74, 234ff, 238f, 242, 244ff, 317f
- Haraldsdotter (två sparrar) 164, 170ff
- Jonsdotter (Aspenäsätten) 173, 199f, 234, 239, 241, 246, 249
- Joakimsdotter (Brahe) 145f, 149, 316
- Jönsdotter (Svarte Skåning) 317
- Knutsdotter (sparre över stjärna) 210
- Kristiernsdotter (Oxenstierna) 167
- Magnusdotter (Frille) 106, 144, 146, 338
- Magnusdotter (Yxtaätten) 137
- Mickelsdotter (Ärnäsätten) 208, 219, 221, 223f, 226, 279, 284, 289
- Olofsdotter (Strömstaätten) 91
- Turessdotter (Trolle) 199, 304
- Bjursten i Skälby 325
- Björn, smed 103
- i Berga 254
- i Biesta 190
- i Hässle 196
- i Juresta 109
- i Klastorp 289
- i Näsby 83, 257
- i Nästorp 112
- i Sörby 326
- Johansson, präst 54
- Pedersson (Bååt) 304
- Vässing 147
- Björnlår, se Lars Gerekesson
- Björnram från Västergötland, se Erik Ottesson
- Blåpanna, se Esbjörn
- Bo i Fors 105
- i Sundby 130
- Djure 155
- Jonsson (Grip) 23f, 38f, 42f, 45, 50, 53–59, 74, 78, 80–83, 88, 90f, 101, 104, 106ff, 117, 119f, 125, 127, 136–139, 142f, 146ff, 150–154, 192ff, 196, 198, 215, 217, 226, 235, 253, 263–266, 288f, 302, 306f, 315, 317, 334
- Jönsson (Jöns Götessons ätt) 51
- Boberg, se Lars Boberg

- Bolt, se Jöns Bolt
- Bonde, se Karl Knutsson, Kristina
Karlsdotter, Magdalena Karlsdotter,
Märta Tordsdotter, Tord (Peters-
son), Tord (Röriksson)
- Bonde i Gryt 81
– i Årby 247
– Klemetsson 201, 258
- Bonifatius VIII, påve 183
- Borgvat i Källsta 43
– i Löta 46
- Bote i Flinkesta 257
- Botger Karlsson, frman 92, 106f
- Bothild Filipdotter, frkvinna 155
- Botvid i Hagby 41
– i Rallersta 48
– i Spånga 301
– i Åsa 249
- Bragde, se Johanna Torgilsdotter
- Brahe, se Birgitta Joakimsdotter,
Joakim Brahe, Johanna Torgilsdot-
ter, Peder Brahe
- Bralsthorp, se Notholm Eggardsson
- Brand, se Olof Brand
- Brask, se Hans Brask
- Bravid, borgare i Strängnäs 89
- Brinkätten, se Lars Finvidsson (spet-
sar mot sinister), Folke Larsson (tre
spetsar mot sinister)
- Brita, se Birgitta
- Brun, se Sigge Brun
- Brunkow, se Elof Brunkow, Johan
Brunkow, Verner Brunkow
- Bure, se Lars Bure
- Bååt, se Björn Pedersson, Johan Pe-
dersson
- Böghil van Hoo 182
- Bölja från Uppland, se Engelbrekt
Larsson, Kettel Nilsson, Margareta
Nilsson, Nils Larsson, Nils To-
masson
- Bölja från Västbo, se Elin Larsdotter,
Lars Svensson, Jöns Larsson
- Claus, se Klas (Klaus)
- Cecilia i Hallebro 323
– i Kölsta, frkvinna 239
– Anundsdotter, frkvinna 73f
- Eriksdotter (björnlår) 209, 218, 225,
327
– Eriksdotter (?lilja) 136, 139, 265
– Halstensdotter i *Träcksta 262
– Haraldsdotter (Gren) 167
– Larsdotter (Lilja) 92
– Magnusdotter (Gren) 166ff
– Magnusdotter (Natt och Dag) 302
– Magnusdotter (Yxtaätten) 137, 258
– Nilsson (Ivar Nilssons ätt) 173
– Nilsson (schackrutad sköld)
– Staffansdotter (Stangenberg) 62–65,
67ff, 71–74, 151, 194
– Ulfsson (Ulvåsaätten) 79, 141,
151f, 155
- Clemens V, påve 183
– VI, påve 333
- Dag Johansson i Remröd 337
- Dalbo, se Borgvat, Nils
- Dan Ragvaldsson, frman 145
- David i Årby/Åsa 247, 249
- Djulaätten, se Anna Josefsdotter,
Gertrud Josefsdotter, Karin Josefs-
dotter, Josef Pedersson, Jöran Jo-
sefsson
- Djulforsätten, se Halvid Andersson,
Lars Säck, Halvid Nilsson, Knut
Nilsson, Nils Halvidsson
- Djure, Se Bo Djure
- Ebbe i Juresta 109
– i Tunsätter 200
– Bengtsson (Färila, Karl Erikssons ätt)
94, 137, 258
- Elin (Elena, Elina, Helena)
– i Åsa 249
– Björnsdotter (Vässing) 143
– Folkesdotter i Kvinnersta, frkvinna
254
– Gisleddotter (Sparre av Aspånäs) 211,
276, 326
– Gunnarsdotter, borgerska i Stock-
holm 327
– Gustavsdotter (Sture, sjöbladsätten)
140, 154, 260, 287
– Ingevaldsdotter (tre örnfötter) 183
– Jönsdotter, frkvinna 121, 126, 130
– Larsdotter, frkvinna 241

- Larsdotter (Bölja från Västbo) 294
- Nilsson i Akalby, frkvinna 135f, 138
- Ragvaldsdotter (initialsigill) 237, 242
- Ragvaldsdotter i Fågelsund 39, 323
- Elof Brunkow 129
- Pålsson (Hjort av Vilsta), kyherde i Malm 221, 226, 229
- Emund i Hissjö 107
- Enar, abbot i Julita 102
- Engelbrekt Engelbretsson 23
- Larsson (Bölja från Uppland) 234, 237f, 244, 246, 277
- Erengisle (Eringisl)
- Gädde 62f, 66f, 70, 73f, 152, 193, 195
- Nilsson (Hammerstaätten, d 1406) 24
- Erik (av Pommern), kung, 155, 182, 262
- XIV, kung 289
- biskop i Strängnäs 153, 166, 173, 316
- hertig 276
- kyrkoherde i Floda 106, 109
- i Binklinge (1370) 312
- i Binklinge (1453) 313
- i Fyrby 81
- i Harstorp 216
- i Hovby 82
- i Häringe 238
- i Kasta 259
- i Krämbol 290
- i Lövåker 170
- i Marsjö 293
- i Skalunda 242
- i Skenala 51
- i Stensätter 225
- i Svärdsta 51
- i Torp 263
- i Valfalla 117
- i Valsta 235
- i Vrena 317
- i Örsta 155
- Arp 88ff, 92f, 241, 258, 279, 299
- Arvidsson, frman 92
- Axelsson (Tott) 140, 154, 283, 285, 287, 292
- Eriksson (Gyllenstierna) 111f, 114-118, 220
- Eriksson (?växt) 289
- Fleming 263
- Get 211, 276
- Johansson (Ulv) 225, 298
- Jönsson (Rosenstråle) 279, 283, 290, 301
- Jönsson (Strömstaätten) 91f, 261
- Kagg 104
- Karlsson (Gyllenstierna) 193, 209, 220, 225, 236, 243
- Knutsson, kung 179
- Larsson (Kolhammarsätten) 198f
- (van) Lipen 107, 109, 119, 241, 250, 254
- Matsson i Kåsta 291
- Månsson (Natt och Dag) 66, 72, 175, 282, 287
- Nilsson (Schack av Skylvalla) 82
- Nipertz 125f, 137, 141, 152, 192, 198
- Ottesson (Björnram från Västergötland) 36
- Pedersson (Soop) 164, 171f
- Puke (Rossviksätten) 259
- Ragvaldsson (stjärna) 241
- Ryning 167f
- Stensson (Gren), kanik i Linköping 163-169, 171-174
- Turesson (Bielke)
- Tönnesson (Tott) 278, 285, 288f, 295, 301, 304, 307
- Erland Kagg 104
- Ermund i Kölsta 239, 246
- i Närlunda 143
- i Orresta 90
- i Sköldnäs 198
- i Väla 235, 337
- Ernmod i Viala 286
- Ernulf (Ernolf)
- i Dalby 38
- i Fågelsund 49
- i Lötå 45
- (Holmstensson) Gad 39, 84, 136
- Ervast i Vrettsta 306
- Esbjörn Blåpanna 107, 259, 293
- Eskil i Lena 43
- Isaksson (Banér) 167

Falk, se Johan Karlsson
 Farbjörn i Viby 54
 Fargalt, se Magnus Ragvaldsson,
 Ragvald Nilsson
 Fastulf i Harstorp 216
 Filip (Philippus)
 – i Hissjö 107
 – Elofsson, Birger jarls brorson 166,
 173, 179
 – Fastesson, frman 138, 154
 – Ingevaldsson (Örnsparré) 143
 – Karlsson (Folkungaättens oäkta
 gren) 73
 – Larssons ätt, se Lars Filipsson
 – Toresson, frman 58
 Filippa, drottning, 155
 – Magnusdotter (Gren) 168
 Finkenow, se Jöns Finkenow, Karl
 Finkenow, Katarina Nilsdotter, Lars
 Finkenow, Nils Finkenow
 Finstaätten, se Birgitta Birgersdotter
 Fleming, se Erik Fleming, Henrik
 Fleming, Ivar Fleming, Lars Fle-
 ming, Peder (Per) Fleming
 Folke i Lena 44
 – Gregersson (Lillie) 55
 – Larsson (Brinkätten) 152, 296
 – Nilsson (två bjälkar) 280
 – Röriksson (Rörik Birgerssons ätt)
 103
 Folkungaättens oäkta gren, se Bengt
 Karlsson, Birger Karlsson, Filip
 Karlsson, Karl Magnusson
 Forsaätten, se Djulforsätten
 Forstenaätten, se Hans Pedersson
 Fos, se Henning Fos, Mats Fos, Nils
 Fos, Valborg Nilsdotter
 Fredrik Slikting, riddare 56
 Frille, se Birgitta Magnusdotter
 Färla, Karl Erikssons ätt, se Bengt
 Nilsson, Ebbe Bengtsson, Karin
 Nilsdotter, Nils Karlsson, Åke
 Bengtsson
 Gabriel Kristiernsson (Oxenstierna)
 216, 224, 228
 Gad, se Ernulf Gad

Gera, se Jöran Holgersson, Karl Hol-
 gersson, Karl Knutsson
 Gerder i Husby 141
 Germund i Fågelsund 39
 – i Hjulesta 108
 – i Sittuna 49
 – i Torslunda 148
 – i Vadsbro 263
 – i Åkra 57
 – Jonsson (?griphuvud) 92, 106f
 – Kagg 104
 – Larsson (Lilja) 90, 95, 104, 110, 149,
 227
 Gertrud Josefsdotter (Djulaätten) 110,
 112, 211f, 214, 218, 221f, 262f, 277,
 290, 305
 – Narvesdotter (Römer) 166, 168
 – Påvelsdotter, frkvinna 211
 Gervat i Näsby 83
 Get, se Erik Get, Ingrid Jönsdotter,
 Jöns Get, Peter Porse Get
 Gisle Elinsson (Sparre av Aspnäs) 326
 – Petersson 296
 Gjurd i *Bronäs 191
 – i Navesta 81, 113, 198
 – Petersson, ärkedjäkne 53, 58, 78, 80,
 82, 137, 255, 263, 265
 Gotskalk Amundsson (sparre över
 vinge) 24, 256
 – Arentsson (Ulv) 298
 – Bengtsson (Ulv) 137, 151f
 Gregers i Ekeby 138
 – i Flen 88
 – i Sittuna 49
 – i Skuttinge 69
 – i Tybble 227
 Gren, se Cecilia Haraldsdotter, Cecilia
 Magnusdotter, Erik Stensson, Filip-
 pa Magnusdotter, Magnus Gren,
 Märta Magnusdotter, Iliana Ivars-
 dotter, Ingeborg Ivarsdotter, Ivar
 Magnusson, Katarina Ivarsdotter,
 Sten Haraldsson, Torkel Haraldsson
 Grim i Fors 105
 Grip, yngre ätten, se Birger Nilsson,
 Nils Bosson, Kerstin Nilsdotter
 Grip, äldre ätten, se Bo Jonsson
 Gudbrand i Hjulesta 108
 Guder Nilsson, frman 307

- Gudlög, Nils Östgötes hustru 313
 Gudmund i Dalby 38
 – i Gäringstorp 285
 – Pedersson i Tyresö 167f
 Gudsten i Fågelö 215
 – i Rösätter 307
 Gunhild Hemmingsdotter (Lejonansikte) 165
 – Johansdotter (Bese) 26, 62f, 65ff, 71ff, 193ff, 275, 278, 280–283, 285, 287–291, 294f, 300f, 303f, 307f
 Gunnar i Skenäs 299
 Gustav (Gustaf, Götstaf)
 – I, kung, 47, 56, 92, 107, 112, 136, 148, 165, 185, 196, 208f, 212, 215, 225, 229, 248, 255, 258f, 263, 277ff, 283f, 286f, 289, 293, 295, 299f, 303, 327
 – i Glippsta 41
 – i Tybble 227
 – Algotsson (Sture, sjöbladsätten) 24, 69, 260
 – Birgersson (Sparre av Hjulsta och Ängsö) 49, 84, 195f, 245f
 – Kaffle 211f
 – Nilsson (Bielke) 145
 – Rosenhane 26
 – Tuvevsson, häradshövding 24
 – Uddsson (två färlor) 300
 Guttorm i Askö 331
 – i Berga 306
 Gyllenhorn, se Jöns Olofsson
 Gyllenstierna, se Abraham Eriksson, Erik Karlsson, Jöran Eriksson, Karin Jöransdotter, Karl Eriksson, Katarina Eriksdotter, Kristina Eriksdotter, Kristina Nilsdotter, Magdalena Eriksdotter
 Gylta, se Bengt Gylta
 Gädde, se Erengisle Gädde, Ingrid Karlsdotter, Johan Gädde, Karl Gädde, Katarina, Johansdotter, Nils Gädde, Staffan Gädde
 Göran, se Jöran
 H, präst 179
 Hagbard skinnare 335
 Halden i Fågelsund 39
 Halsten i *Brededgården 37
 – i Eneby 104
 – i Glippsta 40
 – i Gråsta 139
 – i Göttersta 106
 – i Hägerbo 108
 – i Rallersta 48
 – i Salsta 91
 – i *Träcksta 262
 – i Värskäl 55
 – i Åkra 57
 – Ingevaldsson (kluven sköld) 49
 – Johansson i Remröd 337
 – Larsson i Vevelsund 317
 Halvhjort av Ärnäs, se Ärnäsätten
 Halvid i Kölsta 239
 – i Ramsta 100, 114
 – Andersson (Djulforsätten) 24, 209f, 236
 – Nilsson (Djulforsätten) 210
 – Tomasson 242, 283, 285
 Hammerståtten, se Erengisle Nilsson, Ingevald Estridsson, Nils Erengislesson
 Hamraätten, se Per Ingemundsson
 Hans, av Everstein, greve 155
 – i Bohammar 190
 – i Kavlinge 217
 – i Limsätter 170
 – i Vadsbro 264
 – Brask, biskop i Linköping 208, 277, 284, 286, 288, 294, 297
 – Klasson (Bielkenstierna) 62, 66, 79, 83, 126, 131, 138, 140, 151, 153f, 192, 198, 212, 255, 264
 – Pedersson (Forstenaätten) 171, 232, 234, 243, 246, 249
 Harald i Hulla 335
 – i Ramsta 114
 – Gudmundsson (vingad lilja) 179
 – Jönsson (två liljor balkvis) 257
 – Karlsson (Stubbe) 152
 Hasten i Hulla 306
 – i Näsby 83
 Helena, se Elin
 Helga Anundsdotter (vingad lilja) 129
 – Haraldsdotter (vingad lilja) 180
 Helge i Kesätter 288
 Hemming i Biltsbol 190
 – i *Bullersta 255

- i Fågelsund 49
- i Sundby 129
- i Sätra 146
- i Sörby 326
- Nilsson, ?firman 323
- Henbjörn Holgersson 149
- Henning Fos 218
- Henrik, abbot i Julita 84, 102, 244
- i Hål 42
- i Pipartorp 48
- Fleming 214
- Hesdal, se Anders Hesdal, Johan Hesdal, Mats Hesdal; se även Hålbönäsätten
- Hinse i Rocklunda 241
- Jönsson (Svinhuvud) 95
- Hjort av Vilsta, se Elof Påvelsson, Påvel Magnusson
- Hogenskild, se Anna Klemetsdotter
- Holmfrid, Elin Ragvaldsdotters syster 39, 323
- Holmger (Holger, Honger)
- i Akalby 135
- i Skogen 336
- i Speteby 198
- i Åsa 249
- Torkelsson (båt) 151
- Ulfsson (Ama) 110
- Holmsten i Näsby 324
- i Vreta 266
- Holvast i Granhed 105
- Huge i Snacketorp 223
- Hvässing, se Vässing
- Håkan, abbot i Julita 184
- i Binklinge 313
- i Ekeby 314
- i Skenala 49, 51, 254
- i Tavesta 234, 243
- i Tåppan 337
- Andersson (Hålbönäsätten), d y 64, 237f, 256
- Andersson (Hålbönäsätten), d ä 237
- Elofsson (tre vippor balkvis) 192
- Halstensson i *Träcksta 257, 262, 265
- Tunessons (Tunasons) ätt, se Ingeborg Ragvaldsdotter, Ingrid Siggessdotter, Magnus Ragvaldsson, Ragvald Magnusson, Sigge Magnusson
- (Björnsson) Vässing 137, 140f, 143f, 146f, 150, 222, 327, 337
- (Kettilsson) Vässing 145
- Hålbönäsätten, se Anders Hesdal, Anders Håkansson, Anders Matsson, Anna Håkansdotter, Håkan Andersson, Karin Håkansdotter, Karl Matsson, Magnus Håkansson, Mats Hesdal, Mats Håkansson, Märta Andersdotter, se även Hesdal
- Hård, se Jöns Hård, Nils (Henriksson) Hård
- Iliana Ivarsdotter (Gren) 167
- Petersdotter, frkvinna 192
- Inge i Göttersta 106
- i Ökna 119
- Ingeborg, frkvinna, Gisle Elinssons hustru 326
- änka 127
- i Häckelsta 137, 265
- i Källsta 80, 265
- i Löta 322
- i Näsby 81f
- Arentsdotter (Ulv) 167
- Elofsdotter, Birger jarls brorsdotter 103, 129, 180
- Fadersdotter, frkvinna 101, 104, 106ff, 117, 120, 235, 306, 334
- Ivarsdotter (Gren) 167
- Jonsdotter, Håkans hustru 311
- Karlsdotter (Sture, gumsehuvudsätten) 167
- Nilsson i Hedenlunda 258f
- Nilsson (Natt och Dag) 56
- Ragvaldsdotter (Håkan Tunessons ätt) 80, 263f, 303
- Tordsdotter, frkvinna 137, 153
- Turesdotter, frkvinna 288
- Ingegerd (Ingegärd)
- Gudersdotter, frkvinna 307
- Eriksdotter (adorantsigill) 180
- Ingel (Ingeld)
- i Forsby 333
- i Hässle 196
- i Fjällskäfte 104
- i Valla 245
- Ingemund i Ekeby 138
- i Malsta 126

- i Sittuna 49
- i *Trollebo 51
- Ingerun i Fågelsund 39
- Ingevald i Berga 102
- i Brunnsta 38
- i Däntersta, frman 256
- i Ektorps 234
- i Flåsta 139
- i Haffina 41
- i Leby 169
- i Lena 43
- i Lida 90
- i Lundby 44
- i Löta 46
- i Ramsta 113
- i Sittuna 49
- i Skogen 336
- i Skogen 336
- i Snytan 336
- i Speteby 198
- i Spånga (1401) 301
- i Spånga (1458) 301
- i Tjugesta 117
- i Vik 201
- i Åsa 249
- i Ökna 100, 119
- Anundsson (spetsar från sidan) 64, 68, 70, 73f, 128f, 146ff, 182
- Estridsson (Hammerstaätten) 276
- Larsson (Lilja) 92
- Magnusson (Magnus Marinasons ätt), kanik i Strängnäs 155
- Petersson (svin) 182
- Ingevast i Djulfors 210
- i Hägerbo 108
- i Mälby 323
- i Åminne 75
- Ingolf i Segnesta 316
- i Valsta 246
- i Viby 54
- Ingrid, frkvinna (1329) 170, 181
- frkvinna (1498) 128
- frkvinna, Karl Ragvaldssons hustru 261
- Anundsdotter, frkvinna 333
- Elofsdotter (vingad pil) 103
- Eriksdotter (Rosenstråle) 277f, 283
- Johansdotter i Hansta, frkvinna 286
- Jönsdotter (Arp) 88ff, 93, 164, 241, 258, 279, 299
- Jönsdotter (Get) 212
- Karlsdotter (Gädda) 62-74, 193, 195, 218
- Knutsdotter (sparre över blad) 237f, 245f
- Larsdotter (hjorthorn) 213
- Larsdotter (Lilja) 222, 337
- Magnusdotter (initialsigill) 52, 57
- Magnusdotter (Yxtaätten) 137
- Olofsdotter 138
- Olofsdotter, frkvinna 191f, 196, 198
- Olofsdotter (tre vädurhorn) 93
- Siggesdotter (Håkan Tunessons ätt) 211
- Ingvar i Fyrö (1381) 235
- i Fyrö (1491) 235, 246
- i Speteby 198
- Isar, biskop i Strängnäs 180, 332, 334
- Ivar Axelsson (Tott) 297
- Fleming 208, 215, 219, 284f, 290f, 294f, 298, 305f
- Magnusson (Gren) 167
- Nilssons ätt, se Abjörn Magnusson, Arvid Magnusson, Cecilia Nilsson, Nils Magnusson
- Jakob (Jap, Jeppe)
- i Fågelsund 39
- i Juresta 109
- i Lisstorp 66
- Bodesson, kyherde i Helgona 241
- Drake 107, 109, 119
- Johansson, kyherde i Forssa och Årdala 126ff, 130, 136f, 143, 196, 259, 286, 325, 327
- Petersson, kaplan i Vreta 326
- Styrkarsson 314
- Västgöte (Persson) 212, 225
- Jarler i Berga 311
- Jeppe, se Jakob
- Joakim Brahe 149
- Joar i Båsenberga 280
- i Hissjö 107, 306
- i Kesätter 289
- Joarsson 85
- Långe 85

Johan (Johannes, Joen, Jon), se även

- Hans, Jöns
- biskop i Åbo 180
- kyherde i Råby 141, 156
- i Backa 276
- i Blacksta 79
- i Bogsten (1336) 36
- i Bogsten (1433) 36
- i Båresta 255
- i Däntersta 256
- i Ellmora 257
- i Enslöt 257
- i Farneby 314
- i Flen, skräddare 88, 90f
- i Flinkesta (1339) 257
- i Flinkesta (1400) 257
- i Forsa 283
- i Forsby 333
- i Forssjö 214
- i Fågelsund, frman 39f
- i Gryt 81
- i Gråsta 139
- i Gäversnäs 127
- i Hedenlunda 259
- i Husby 141
- i Juresta 109
- i Kesätter 289
- i Kulsta 82
- i Källsta 43
- i Lena 44
- i Lida 90
- i Lunda 292
- i Mölnhult 294
- i Ramsta 114
- i Rygglösa 49
- i Silinge 92
- i Sittuna 49, 83
- i Skälby (1376) 325
- i Skälby (1443) 325
- i Sköldnäs 299
- i Speteby 198
- i Säby 336
- i Talja 89
- i Tjugesta 117
- i Tolfta 200
- i Torp 337
- i Torslunda 148
- i *Träcksta 257, 262
- i Tuvekärr 327
- i Tybble 228
- i Uppsala 228
- i Valfalla 117
- i Vegred 200
- i Vik 305
- i Vrena 318
- i Vreta 266
- i Värskäl 55
- i Ålspånga 59
- i Årby 247
- i Årsta (1379) 248
- i Årsta (1511) 248
- i Ättersta 337
- i Öja 91, 93
- i Ökna 120
- i *Ökna 202
- i *Österö 266
- Andersson (tre sjöblad med stjälk) 254
- Arentsson (Ulv) 298
- Bese 74
- Brunkow 129
- Dalbo i Löta 46
- Gädde 288
- Hermansson, kyherde i Husby 42
- Hesdal 238
- Joarsson i *Bullersta 190, 252, 254, 266
- Jönsson, väpnare 259
- Jönsson i Remröd, frman 221f, 337
- Karlsson i Åsa 249
- Karlsson (Falk) 91f, 248
- Larsson, borgare i Uppsala 40
- Larsson i Floby, väpnare 303
- Larsson i Nästorp 104f, 109, 113
- Larsson i Årby 247
- Magnusson i Fyrö 235
- Månsson i Vreta 266
- Nilsson, väpnare 300, 305
- Olofsson i Svenneby 307
- Pedersson i Lunda 292
- Pedersson i Skälby 325
- Pedersson i Valla 245
- Petersson i Öja 93f
- Pedersson (Bååt) 37, 47, 82, 126, 128, 135, 140, 154, 245, 283, 285, 293
- Ragnvidsson, korpräst 305, 333, 337
- Turesson (Tre rosor) 257

- Tyrgilsson i Valsta 24, 52f
- Åkesson (Natt och Dag) 81, 138, 147, 191f, 226, 260, 263–266, 276, 281f, 292, 294, 297, 299, 301–304, 307
- Johanna Magnusdotter (Yxtaätten) 258
- Palmesdotter (Ödebyätten) 258
- Torgilsdotter (Bragde) 148
- Jon, se Johan
- Jordan Björnsson, frman 112
- Josef Pedersson (Djulaätten) 211f
- Jöns, se även Jens
- abbot i Julita 335
- kyrkoherde i Vadsbro 201, 258
- ärkebiskop 183
- i Banninge 101
- i Berga, skinnare 278
- i Blacksta 79
- i Broby 37
- i Brosätter 322
- i Djupvik 80
- i Fallet 165
- i Finnstorp 282
- i Flen 89
- i Fågelö 215f
- i Grysta 236
- i Gryt 81
- i Gråsta 140
- i Gummetorp, skraddare 105
- i Hacksta 286
- i Hagby (1461) 41
- i Hagby (1511) 41
- i Hornsund 89
- i Kulsta 82
- i Kåsta 291
- i Kvarntorp 260
- i Lunda 292
- i Mälby 322
- i Navesta 197
- i Skälby 325
- i Snåra 300
- i Solberga 223
- i Sävsta 302
- i Vadsbro 263
- i Vik 201
- i Årby 247
- i Årsta 248
- Andersson, häradshövding i Aska hd 141
- Bolt (två ekorrpilar) 136
- Davidsson, frman 91
- Eriksson (Rosenstråle) 208, 223, 286
- Finkenow, väpnare 249
- Get 211, 218, 224, 280, 300, 303, 305
- Götessons ätt, se Bo Jönsson
- Hansson, fogde 170f
- Holmgersson i Ramsta 100, 114, 120
- Hård i Juresta 109
- Ivarsson (Liljeörn) 302
- Johansson, kyherde i Vingåker 25
- Johansson i Örsta 155
- Karlsson i Ballersta 150
- Kertilsson i Sävsta 302
- Klemetsson i Sliparbol 300
- Larsson (björn) 52, 57
- Larsson (Bölja från Västbo) 286, 294, 297
- Magnusson (oxhorn och ?rutor) 202f
- Nilsson, borgare i Stockholm 197, 266
- Nilsson i Stenta 225
- Nilsson (Svarte Skåning) 50, 53, 55, 313ff
- Olofsson (Gyllenhorn) 214, 224, 276, 305, 308
- Pedersson i Vevelsta 153
- Petersson, kanik i Strängnäs 49, 52, 54, 57 f, 78, 80, 82, 84f, 136, 138, 149, 215, 252, 258, 263–266, 307, 312
- Rännare 127
- Skytte i Örsta, frman 139, 155
- Åkesson (Svarte Skåning) 57
- Jöran, se även Örjan
- Eriksson (Gyllenstierna) 78, 128, 142, 154f, 193, 220, 304
- Holgersson (Gera) 78ff
- Josefsson (Djulaätten) 212
- Johansson (Rosenhane) 61, 69, 73, 133, 140, 143f, 146
- Knutsson (Svan av Djulö) 109, 111, 211, 218, 262f, 290, 295, 305
- Larsson (Sparre av Rossvik) 82
- Trulsson (Ravnäsätten) 108, 118

- Åkesson (Tott) 199, 260, 291, 293
- Kafle, se Gustav Kafle, Lars Kafle
- Kagg, se Erik Kagg, Erland Kagg, Germund Kagg, Mats (Erlandsson) Kagg, Mats (Nilsson) Kagg, Nils Kagg
- Kanna, se Sven Kanna
- Karin, se även Katarina
  - i Oppeby 144
  - Eriksdotter (Bielke) 62
  - Eriksdotter (björnlår) 209, 218, 225, 327
  - Hansdotter (Tott) 56
  - Hemmingsdotter, frkvinna 93
  - Håkandsdotter (Hålbönäsätten) 238
  - Ingelsdotter (leopard) 92, 241, 338
  - Josefsdotter (Djulaätten) 147, 209, 212, 214, 218f, 223ff, 254, 276, 327
  - Jöransdotter (Gyllenstierna) 287, 308
  - Larsdotter i Sparsta, frkvinna 113
  - Nilsdotter (Färå, Karl Erikssons ätt) 136, 138, 145, 266
  - Palnesdotter (Ödebyätten) 255, 258
- Karl, hertig 26
  - i Ballersta 150
  - i Fågelsta 166
  - i Granhed (1381) 105
  - i Granhed (1487) 105, 236
  - i Gråsta 140
  - i Hedenlunda 258
  - i Häringe 120
  - i Kavlinge 217
  - i Knutsta 197
  - i Navesta 197
  - i Orresta (1340) 306
  - i Orresta (1399) 88, 90
  - i Orresta (1478) 91
  - i Skalunda 242
  - i Sävsta 302
  - i Tjugesta 244
  - i Valla 150
  - i Väla 247
  - i Ökna 120
  - i Öksund 154
  - Andersson (två och en halv lilja), kanik i Strängnäs 107, 213, 260
  - Bengtsson (Oxhuvud) 211, 214
  - Dansson (Stjärnbjälke) 41, 45, 50, 59
  - Elofsson, frman 127
  - Eriksson (Gyllenstierna) 220
  - Finkenow, väpnare 235, 241, 243
  - Gudmundsson 314f
  - Gädde 151
  - Holgersson (Gera) 42, 126, 217, 286, 291f, 314
  - Knutsson (Bonde) 102, 106, 108, 110, 112ff, 116ff, 183
  - Knutsson (Gera) 85, 317
  - Knutsson (Örnfoot) 149
  - Magnusson (Folkungaättens oäkta gren) 41, 45, 50, 59, 64f, 73f, 278, 307
  - Magnusson (Örnfoot) 194
  - Matsson (Hålbönäsätten) 93
  - Näskonungsson (delad sköld) 166f, 173, 199, 234, 239, 241, 246, 249
  - Ragvaldsson, frman 40, 91f, 114, 261
  - Ulfsson (Sparre av Tofta) 105, 112, 116, 118
  - Väsing 138
  - Öra 24, 64, 68, 73f, 151f, 194
- Katarina, se även Karin
  - i Flen 88
  - i Gnesund 322
  - i Grysta, frkvinna 236
  - i Kesätter 288
  - i Lövhulta, frkvinna 282, 300
  - Eriksdotter (Gyllenstierna) 220
  - Eriksdotter (Nipertz) 153
  - Filipsdotter (Lindöätten) 182, 296
  - Gunnarsdotter (två vingar) 48
  - Ivarsdotter (Gren) 167
  - Johansdotter (Gädde) 288
  - Kettilsdotter (Väsing) 146
  - Magnusdotter, frkvinna 303
  - Nilsdotter (Finkenow) 112, 144, 147, 222, 235, 249, 254, 257f, 262f, 265, 338
  - Nilsdotter (Mörbyätten) 107, 109, 119, 259f, 293
  - Olofsdotter i Remröd, frkvinna 331
  - Ottesdotter, frkvinna 258
  - Svantepolddotter (Svantepolk Knutssons ätt) 333
  - Tomasdotter (örn och sågskura) 45

- Kerstin, se Kristina
- Kettil Nilsson (Bölja) 106, 140, 143f, 146, 337
- Väsing 144, 146, 338
- Kettilmund i Segnesta 316
- Klas (Clas, Claus)
- i Glippsta 40
  - Filipsson (trana, Mälsåkersätten) 260
  - Hermansson, kyherde i Kållandsö 125, 137
  - Jöransson (Stiernsköld) 40, 41, 48, 55, 58, 80, 136, 138, 252, 258
  - Zamow 202
  - Åkesson (Tott) 229
- Klemens (Klemet, Klement)
- i Brosätter 322
  - i *Bullersta 254
- Knagh, se Märta Pedersdotter
- Knut i Källsta 43
- i Vrena 318
  - Andersson (Lillie av Ökna) 111, 115, 119, 165, 239f
  - Bidz 167
  - Eriksson, kung, 165, 172, 176, 179
  - Haraldsson (Soop) 62, 64, 67, 69ff, 193ff
  - Jöransson (Stiernsköld) 256
  - Karlsson (Örnfoot) 148
  - Kettilsson (Väsing) 145
  - Knutsson (Lillie av Ökna) 100, 102f, 105, 108–112, 114–119, 208f, 215, 240, 283, 285, 290, 294, 298, 303, 305f, 308f, 322ff, 326f
  - Nilsson (Djulforsätten) 55, 62f, 66f, 70, 75, 108, 110, 192f, 200f, 209f, 216, 220, 224, 228, 236, 243
  - Link, kyherde i Bettna 45, 58
- Kolhammarsätten, se Erik Larsson, Sten Eriksson
- Konrad, se Kort
- Kort (Konrad)
- Rogge, biskop i Strängnäs 61f, 64f, 67, 70, 85, 95, 107, 109, 119, 214, 217, 224, 300
- Kristiern (Kristian)
- I, kung 183
  - i Gillinge 139
  - i Lundby 45
  - Bengtsson (Oxenstierna) 167
  - Nilsson (Vasa) 152
- Kristina (Kerstin)
- i Häringe 237, 245
  - Andersdotter (hjørthorn) 110
  - Andersdotter (Ruska) 259
  - Anundsdotter i Båsenberga 281
  - Birgersdotter (sparre över blad) 208, 223, 286
  - Eriksdotter (Gyllenstierna) 220
  - Gotskalksdotter (Ulv) 64f
  - Karlsdotter (Bonde) 101f, 106, 108, 110, 112ff, 116ff
  - Larsdotter (Sparre av Rossvik) 43ff, 47, 51, 53f, 57, 63, 65, 190f, 197ff, 201f, 214, 222f, 225, 260, 266, 314
  - Nilsdotter (delad sköld med rutor) 335f
  - Nilsdotter (Grip) 79, 128, 142, 156, 304
  - Nilsdotter (Gyllenstierna) 68, 147, 150f, 257
  - Pedersdotter (tre blad på gren) 106f
  - Åkesdotter (Tott) 38, 47, 154
- Kristoffer, kung 183
- Klemetsson i Björnarmo 40
  - Nilsson (halv häst) 261
- Kyle, se Sigrid Kladsdotter
- Kåre i Kavlinge 217
- Kölstaätten, se Olof Pedersson, Nils Olofsson, Tord Olofsson
- Körning, se Mats Körning
- Landenberger, tjänare 171
- Lars (Lasse, Laurens, Laurentius)
- kyherde i Floda 100
  - tjuv 32
  - i Banninge 101
  - i Biesta 190
  - i Binklinge 312
  - i Bogsten 36, 128
  - i Brene 280
  - i Broby 37
  - i *Bronäs 191
  - i *Bullersta 254
  - i Ekeby 234
  - i Farneby (1338) 314
  - i Farneby (1461) 315
  - i Fimta 235
  - i Flinkesta 257

- i Forsby 333f
- i Gråsta 139
- i Gäringe 285
- i Gölet 285
- i Hallebro 323
- i Hedenlunda 259
- i Husby 141
- i Hålbäck 237
- i Kesebro 196
- i Kåvhult 43
- i Kämbol 197
- i Leby 169
- i Lena 44
- i Lida 90
- i Lundby 44
- i Malsna 323
- i Mene 294
- i Månad 323
- i Nordankärr 111
- i Näsby 324
- i Nästorp (1363) 112
- i Nästorp (1466) 112
- i Oppeby 144
- i Orrhammar 91
- i Rocklunda 241
- i Rosendal 114
- i Sannerby 324
- i Segnesta 316
- i Simora 325
- i Sittuna 49
- i Skogen 336
- i Skälby (1358) 325
- i Skälby (1422) 325
- i Stensjö 224
- i Sund 199
- i *Sundby 51
- i Tjugesta 244
- i Torp (1397) 337
- i Torp (1470) 337
- i Tybble 201, 227
- i Vadsbro 264
- i Valfalla 117
- i Valla (1424) 245
- i Valla (1469) 72
- i Valsta 245
- i Valva 151
- i Viby (1327) 54
- i Viby (1424) 327
- i Viby (1482) 328
- i Vittorp 119
- i Åkfors 74
- i Åkra 58
- i Årby 247
- i Äspedal 154
- i Ödesdal 308
- i Öksund 154
- i Örsta 155
- Amundsson i Spånga 140, 301
- Anundsson (spetsar från sidan) 129
- Axelsson (Tott) 137, 153
- Boberg 180, 265
- Björnsson i Säby 296, 336f
- Bure, borgare i Nyköping 138
- Eriksson, kyherde i Husby 140, 144
- Filipsson (Filip Larssons ätt) 193f
- Finkenow 254
- Finvidsson (Brinkätten) 313
- Fleming 61f, 65, 67, 70, 213f
- Gerekesson (Björnlår) 52, 57
- Gudmundsson i Valsta 246
- Gunbjörnsson 281
- Halstenson i Fågelö 215
- Halvardsson (svala) 100, 107, 112ff
- Johansson i Björnarbo 40
- Kafle 208, 216
- Karlsson i Harpsund 100
- Karlsson i Hässle 196
- Knutsson, frman 118
- Larsson, kungens tjänare 291, 293
- Nilsson, kyherde i Lerbo 25
- Nilsson (lilja) 24
- Nilsson i Nästorp 286f
- Nilsson i Remrödstop 222
- Nilsson i Väsby 174
- Olofsson i Båsenberga 281
- Olofsson i Häringe 237f
- Ragvaldsson 210
- Ragvidsson i Marsjö 293, 296
- Sigvardsson i Kølsta 239, 248
- Sunesson (?Örnsparre) 152, 155
- Svensson (Bölja från Västbo) 284
- Säck, kanik i Strängnäs 145, 236
- Tomasson i Väsby 174
- Turesson (Tre rosor) 216, 224, 227f
- Ulfsson, frman 91
- Ulfsson (Ama) 333
- Ödinsson (Lillie av Ökna) 100, 102ff, 108ff, 119f, 247

- Laxmand, se Elsa Poulsdotter
- Lejonansikte, Hemming Ödgislessons ätt, se Gunhild Hemmingsdotter
- Leijonhufvud, se Sten Eriksson
- Likvid Eriksson, ?frman 144
- Kristiernsson (Kristierns från Öland ätt) 139
- Lilja, Fjällskäfteätten, se Birgitta Germundsdotter, Cecilia Larsdotter, Germund Larsson, Ingevald Larsson, Ingrid Larsdotter
- Liljesparre, se Bengt Abjörnsson
- Liljeörn, se Jöns Ivarsson
- Lillie, Gregers Matssons ätt, se Anna Bengtsdotter, Bengt Gregersson, Birgitta Bengtsdotter, Birgitta Gregersdotter, Folke Gregersson, Mats Gregersson
- Lillie av Ökna, se Anders Larsson, Axel Andersson, Knut Andersson, Knut Knutsson, Lars Ödinsson
- Lilliehöök, se Anders Pedersson, Ebba Månsdotter, Måns Pedersson, Peder Bryntesson
- Lindorm i Gnesund 323
- Lindöätten, se Katarina Filipdotter
- Link, se Knut
- Lucia Arnolfsdotter i Hacksta 314
- Henriksdotter (Örboholmsätten) 276f, 279, 284, 290, 308
- Pedersdotter, frkvinna 261, 282, 300
- Lunge, se Nils Jakobsson, Vincent Lunge
- Lydeke, se Mats Lydeke
- Magdalena Eriksdotter (Gyllenstierna) 220
- Karlsdotter (Bonde) 102, 106, 108, 110, 112ff, 116ff
- Magnus, se även Måns
- abbot i Julita 183
- djäkn 252
- i Bie 102
- i Biesta 190
- i *Bullersta 255
- i Djulfors 210
- i Eneby 104
- i Flåsta 139
- i Granhed 105
- i Hissjö 107
- i Kulsta 82
- i Spånga 301
- i Stav 115
- i Sten 70
- i Stenta 225
- i Tjugesta 234, 244
- i Tolfta 200
- Bengtsson (Natt och Dag) 191f, 196, 302, 304
- Birgersson, kung 180
- Elofsson (Tandlaätten) 252, 265
- Eriksson, kung 52, 181, 190, 333
- Finvidsson (Magnus Marinasons ätt) 81
- Gjurdsen (Schack av Skylvalla) 167
- Gren 163–169, 171–174
- Håkansson (Hålbönäsätten) 124, 130, 236, 240
- Ingevaldsson i *Ökna 203
- i Däntersta 256f
- Jönsson (växt och ?rutor) 202, 217
- Karlsson, kyherde i Finström 81, 266
- Larsson (två vingar) 149, 153, 316
- ”magha” 145
- Marinasons ätt, se Ingevald Magnusson, Magnus Finvidsson
- Matsson i Skälby 325
- Nilsson i Skälby 325
- Nilsson (Ivar Nilssons ätt) 39, 107, 170, 181, 315
- Nilsson (Yxtaätten) 202, 258
- Olofsson, väpnare 302, 304
- Pedersson, frman 119
- Ragvaldsson (Håkan Tunessons ätt) 314
- Röde 50
- Sommar, biskop 167, 293, 302
- Torstensson i Biesta 190
- Margareta (Margit, Marit), se även, Märta
- drottning 23
- frkvinna, Gisle Elinssons hustru 326
- hustru 44, 59
- hustru i Nyköping 149
- i Binklinge 312
- i Grysta, frkvinna 236
- i Tavesta 44, 224, 227

- Andersdotter (mussla) 195
- Johansdotter, frkvinna 289
- Larsdotter (?ollongren) 277
- Mickelsdotter (van der Aa) 115, 280f, 305
- Nilsson (Bölja) 146
- Olofsdotter (tre vädurhorn) 93
- Ragnarsdotter, frkvinna 143
- Röröksdotter (Rörök Birgerssons ätt) 103
- Marinus de Fregeno, nuntie 184
- Markus, munk i Julita 235
- i Närlunda 143
- Martin (Mårten)
- V, påve 183
- i Gölet 285
- i Hål 42
- i Lida 90
- i Kåvhult 43
- i Näset 112
- i Viala 286, 305
- i Vrena 318
- Jakobsson, prebendat i Uppsala 40
- Mats (Mathias, Mattias)
- kyherde i Husby 148
- av Valdemarsön 244
- i Berga 332
- i Bro 103
- i Ellmora (1410) 257
- i Ellmora (1528) 263
- i Fimta 235
- i Forsa 125
- i *Gatebol 216
- i Häringe 237
- i Kåsta 291
- i Lunda 292
- i Malsna 323
- i Skenala 46, 51
- i Stav 115
- i Årby 247
- i *Örestorp 154
- Fos, frman 286, 302
- Gregersson (Lillie), biskop 260
- Hesdal (Hålbonäsätten) 238, 244
- Håkansson (Hålbonäsätten) 236
- Kagg (Erlandsson) 24
- Kagg (Nilsson) 101, 105f, 109ff, 119, 215, 217f, 223, 228
- Körning 202
- Lydeke, borgare, frman 280ff, 305
- Nilsson i Löta 54
- Mauritz Jöransson (Svan) 215
- Mechtild Klausdotter (Plata) 191, 196
- Metta Gotskalksdotter (Ulv) 298
- Mikael (Mickel)
- i Abbotnäs 98
- i *Bronäs 191
- i Farneby 314
- i Gnesund 322f
- i Ramsta 106, 109, 113
- i Sluckstorp 296, 300
- i Solberga, skräddare 301
- Tasto (eklöv) 135
- Måns, se även Magnus
- domare 24
- Johansson i Salsta 91
- Johansson (Natt och Dag) 66, 72f, 194f, 276, 282, 287, 308
- Knutsson (Roos) 127
- Pedersson (Lilliehöök) 43f, 47, 51, 53, 57, 63, 65, 197ff, 201, 222, 225, 260, 266
- Påvelsson (Ulfsparre) 277, 284, 288, 294, 297
- Svensson (Somme) 62f, 65, 73, 282, 290f, 300, 308
- Målsåkersätten, se Klas Filipsson
- Märeslev i Vrena, frkvinna 317
- Märta, se även Margareta, Marit
- frkvinna, hustru till Ulf Jonsson (Roos) 288
- Andersdotter (Hålbonäsätten) 256
- Arentsdotter (Ulv) 83
- Ingevaldsdotter, frkvinna 147
- Klausdotter (Plata) 192
- Jönsdotter, frkvinna 202
- Jöransdotter (Stiernsköld) 111, 115, 239
- Magnusdotter (Gren) 167
- Pedersdotter (Knagh) 232, 234, 243, 246, 249
- Tordsdotter (Bonde) 288
- Mörbyätten, se Katarina Nilsson
- Natt och Dag, se Bengta Bosdotter, Cecilia Magnusdotter, Erik Måns-son, Ingeborg Nilsson, Johan Åkesson, Magnus Bengtsson, Måns

- Johansson, Nils Bosson, Sten (Svan-
tesson) Sture, Svante Nilsson
 Nicolaus IV, påve 180
 Nils (Niklis, Nisse)
 – biskop i Linköping 109, 118
 – djäkn (tre N i sköld) 24, 84, 136,
 276, 312
 – kyherde i Bettna 50
 – låssmed 306
 – sakristan i Strängnäs 215
 – i Banninge 101
 – i Berga 252
 – i Bjudby 78, 80, 82, 313
 – i Bogsten (1383) 36
 – i Bogsten (1439) 36
 – i *Båresta 192
 – i Båsenberga, skräddare 280f
 – i Dimbo 292
 – i Däntersta 256
 – i Ellmora 257
 – i Flen 89
 – i Franka 139
 – i Fyrö 235
 – i Fågelsund 39
 – i Fågelö 216
 – i Gnesund 322
 – i Gryt 81
 – i Göttersta 106
 – i Hacksta 286
 – i Hallebro 323
 – i Harlinge 42
 – i Hedenlunda 259
 – i Henala 287
 – i Hissjö 107
 – i Hulla 335
 – i Kalsta 110
 – i Kulsta 82
 – i Källsta 80, 265
 – i Lagmansö, ?gårdsfogde 260
 – i Nykvarn 47
 – i Näsby 83
 – i Nästorp (1340), låssmed 112
 – i Nästorp (1458) 113
 – i Orresta 91
 – i Ramsta 113
 – i Rygglösa 49
 – i Skiringe 91
 – i Speteby 198
 – i Spånga 301
 – i Stav 115
 – i *Sundby 51, 64
 – i Sundby 130
 – i Sörby 326
 – i Tjugesta 117
 – i Valsta 53
 – i Vannala 304
 – i Veckla 264
 – i Vedbo 53
 – i Viby 54
 – i Å 73
 – i Åsa (1426) 249
 – i Åsa (1511) 249
 – i Ättersta 338
 – Abjörnsson (Sparre av Tofta) 49, 72,
 84
 – Andersson i Henala 287
 – Anundsson (spetsar från sidan) 128f
 – Arnulfsson i Skolsta 68
 – Arvidsson, frman 164
 – Bengtsson i Vrena kvarn 318
 – Bosson (Grip) 37, 40, 42, 55, 142,
 153, 156f, 235, 249, 304
 – Bosson (Natt och Dag) 46, 55, 59,
 78, 80ff, 137, 150, 217, 226, 253,
 263f, 266, 303, 317
 – Dalbo i Löta 46
 – Davidsson, sysloman 50
 – Erengislesson (Hammerståtten) 74
 – Finkenow, frman 234, 238f, 249
 – Fos (räv) 66, 209f, 247, 337
 – Gustavsson (Rossviksätten) 259
 – Gädda 62f, 66f, 69, 73f, 195
 – Halstensson, frman 54
 – Halvidsson (Djulforsätten) 137, 210,
 218
 – Husbonde 306
 – (Henriksson) Hård
 – Ingemundsson (lilja) 139
 – Jakobsson (Lunge), biskop i Sträng-
 näs 109
 – Johansson, kyherde i Bettna 53
 – Johansson i *Träcksta, väpnare 112,
 144, 147, 222, 257, 262f, 265, 338
 – Johansson i Valla 235, 237f, 245
 – Jönsson (Svarte Skåning) 23
 – Jönsson i Ålspånga 59
 – Karlsson (Färla, Karl Erikssons ätt)
 136

- Kåre i Grysta 236
- Larsson i Ökna 119
- Kagg 104
- Karlsson i Granhed 105
- Magnusson (Ivar Nilssons ätt) 173
- Magnusson (Yxtaätten) 137
- Månsson (Yxtaätten) 292f
- Olofsson (Kölstaätten) 183
- Olofsson i Skalunda 242
- Olofsson i Värskäl 55
- Pedersson (Bielke) 56
- Prästmågg 78, 80, 82
- Ragnvidsson 280
- Ryning 164f, 168, 171, 173f
- Smed 164f, 241, 279, 299
- Stunte i Skolsta 68
- Tomasson (Bölja) 146
- Torstensson 150f
- Turesson (Bielke) 259, 263f
- Tyrgilsson i Skälby 325
- Östgöte 78, 80, 313
- Nipertz, se Erik Nipertz, Katarina
Eriksdotter
- Notholm Eggardsson (Bralsthorp) 215

- Odd Brudsson (Vinstorpaätten) 305
- Olof (Olaus)
- abbot i Julita 103
- kyherde i Mellösa 88, 91
- tjänare i Julita 184
- i Akalby 136
- i Berga (1403) 101, 105, 109, 113
- i Berga (1487) 278
- i Billsbro 278
- i Binklinge 313
- i Blacksta 79
- i Brogetorp 209
- i Dymmelsta 138
- i Ekeby (1378) 39, 49
- i Ekeby (1459) 234
- i Fyrö 235
- i Fågelsund 39
- i Granhed 105
- i Gråsta 140
- i Hornsund 88f
- i Hulla 335
- i Hål 42
- i Hållsta 252, 255
- i Juresta 109

- i Lena (1367) 43
- i Lena (1411) 44
- i Lundby 120
- i Munkebo 67
- i Nästorp 113
- i Pipartorp 48
- i Råstock 222
- i Segnesta 316
- i Skalunda 242
- i Svärdsta 51
- i Sätra 146
- i Tavesta 243
- i Vad 304
- i Valla (1365) 245
- i Valla (1469) 245
- i Valsta 53
- i Veckla 264
- i Vegred 200
- i Viby 54
- i Vrettsta 306
- i Värskäl 55
- i Ålspånga 59
- i Åsa 249
- i Älvesta 249
- Abrahamsson, kyherde i Österåker
296
- Andersson, kyherde i Vingåker 268,
296
- Anundsson, 'beskedlig man' 327
- Arvidsson i *Gräfsseboda, fogde 107
- Brand, frman 65
- Get i Ekeby, kronolandbo 234
- Gustavsson i Hönstorp 217
- Halstensson i Fågelö 208, 215, 224,
227
- Hansson i Årsta 248
- Hemmingsson 190, 200f
- Hermansson, borgare i Söderköping
71f, 256f
- Holgersson i Hällerråd
- Håkansson i Yxta 137, 203, 221
- Ingevaldsson, frman 71, 144, 147
- Johansson, präst 183
- Johansson i Remröd 337
- Johansson i Vallbokvarn 228
- Jönsson i Braxenvik 124
- Karlsson i Väla 247
- Larsson 184
- Keldorsson 307

- Kettilmundsson i Oppeby 45f
- Magnusson, munk 184
- Magnusson i Ökna 120
- Nilsson, syssloman 50
- Nilsson i Botten 164
- Nilsson i Löta 46
- Olofsson i Stav, väpnare 115
- Olofsson (7-stjärnor) 307
- Pedersson, väpnare 128, 137f, 153
- Pedersson i Berga 102, 140
- Pedersson i Ilända, frman 24, 315
- Pedersson i Årby 247
- Pedersson i Årsta 239, 248
- Pedersson (Kölstaätten) 239
- Pedersson (tre vädurhorn) 93
- Ragvaldsson i Vedbo 53
- Sonesson i Lundbyskog 292
- Sop i Flenmo 44, 224, 227
- Torstensson i Häckelsta 137, 265
- Tyrgilsson i Hacksta 286
- Vastesson 113
- Åläanning 104
- Ödbjörnsson (böjt människoben)
296
- Olofsdotter, NN, dotter till Olof Håkansson i Yxta 258
- Oxenstierna, se Arvid Davidsson, Birgitta Kristiernsdotter, David Bengtsson, Gabriel Kristiernsson, Kristiern Bengtsson, Kristina Davidsdotter, Nils Jönsson, Sten Kristiernsson
- Oxhuvud, se Karl Bengtsson, Ramborg Karlsdotter
- Palne Jönsson (Ödebyätten) 258
- Peter (Peder, Per)
  - djäkn i Lövhulta, frman 282, 300
  - djäkn i Tybble 24, 54, 227
  - Djäkn (Schack av Skylvalla) 127
  - kyrkoherde i Sköldinge 116
  - kyrkoherde i Tuna 241
  - i Aggarne 100
  - i Banninge 101
  - i Berg 190
  - i Berga 101
  - i Billsbro 278
  - i Bjudby 79
  - i Blacksta (1339) 79
  - i Blacksta (1431) 79
  - i Boda 332
  - i *Båresta 192
  - i Båresta (1381) 255
  - i Båresta (1432) 255
  - i Däntersta 256
  - i Ekeby (1429) 234
  - i Ekeby (1491) 234
  - i Ellfalla 282
  - i Ene 39
  - i Farneby 314
  - i Fimta 235
  - i Flinkesta 257
  - i Fågelö 215
  - i Glippsta 46
  - i Gribotorp 236
  - i Fågelsund 39
  - i Hornsund 89
  - i Hovby, länsman 59, 81f, 248
  - i Hyttan 108
  - i Hägerbo 108
  - i Ilända 315
  - i Kulsta 83
  - i Kåsta 291
  - i Kärrbol 43
  - i Lena 44
  - i Löta 46
  - i Malm 142
  - i Närlunda, se Peder Väsing
  - i *Pinnatorp 220
  - i Sannerby 324
  - i Silinge 92
  - i Skalunda 242
  - i Skälby (1391) 325
  - i Skälby (1469) 325
  - i Släbro 137, 147, 254
  - i Stav 115
  - i Stensjö 224
  - i Svärdsta 51
  - i Tjugesta 244
  - i Torp (1358) 146
  - i Torp (1436) 261
  - i *Träcksta 80, 256f, 262, 265
  - i Uppsala 228
  - i Vad 286, 304
  - i Vadsbro 263
  - i Valfalla 102, 247
  - i Valla 245
  - i Valsta 53

- i Vannala 337
- i Veckla 264
- i Vrena 318
- i Årby 247
- i Öja 93
- Anundsson 120
- Bengtsson 104
- Bengtsson i *Pinnatorp, frman 220
- Birgersson, munk 184
- Björnsson i Valla 245
- Bonde 182
- Brahe, 'gamle' 24, 49, 149, 167f
- Brahe (1562) 216, 228, 312, 314, 317
- Bryntesson (Lilliehök) 237f
- Djäkn (Schack av Skylvalla) 82
- Eriksson (Tibbleätten) 260
- Filipsson, Birger jarls brorsons son 179
- Fleming 61f, 66f, 70, 124, 128, 213, 238
- Gramal 58
- Gerhardsson i Sköldinge 243
- Gudmundsson 315
- Henriksson i Älvesta 249
- Håkansson i Årsta 248
- Ingemundsson (Hamräätten) 39, 256
- Ingesson i Lida 90
- Ingevaldsson i Ramsta 144
- Johansson, prebendat 152
- Johansson i Billsbro 278
- Johansson i Bogsten 36, 128
- Johansson i Båresta 255
- Jonsson i Malmberg 293
- Jönsson i Heby 195
- Karlsson (tre liljor) 45
- Karlsson i Glippsta 40
- Karlsson i Hagby 41
- Kristiernsson i Gersnäs 216
- Larsson i Backa 276
- Larsson (ollongren) 276-279, 283f, 287, 295, 300, 303
- Martinsson i Ökna 322
- Månsson, fogde 195f
- Nilsson, präst i Vårdinge 316
- Nilsson i Göttersta 106, 109
- Olofsson 104
- Olofsson, bonde i Österåkers sn 170
- Olofsson i Årby 248
- Olofsson (sågskura) 54, 66, 71, 106, 109, 111f, 210, 221, 247, 331, 337
- Petersson i Harlinge, frman 41, 58
- Porse Get 204, 211, 268, 276
- Staffansson i Forsa 125
- Stensson, bonde i Österåkers sn 170
- Svensson i Malmö, frman 120, 194
- Tass i Hagby 41
- Tomasson, kyherde i Öja 182
- Torstensson i Fågelö 208, 216, 227
- Tyrgilsson, kyherde i Halla 53, 81
- Väsing 46, 49, 51, 143f, 147, 254
- Philippus, se Filip
- Plata, se Mechtild Klausdotter, Märta Klausdotter
- Porse Get, se Peter Porse
- Puke, se Erik
- Påvel (Pål)
- kyherde i Vingåker 297
- i Tybble 227
- i Valla 72
- Jonsson 291, 293
- Magnusson (Hjort av Vilsta), kyherde i Floda 47, 114ff
- Radolf i Bogsten 36
- Ragmund (Ramund)
- i *Bullersta 254
- i Forsby 198
- i Gäringstorp 285
- i Kavlinge 217
- Ragna i Bjudby 78, 80, 82
- Birgersdotter i Torp 146
- Ragnar i Berga 278
- i Binklinge 313
- i Ekeby 314
- i Gunnersta 147
- i Hacksta (Petersson) 46, 81, 113, 198, 314, 327
- i Hulla 332, 334
- i Ilända 315
- i Lena 44
- Löta 45
- Nilsson 112, 222, 262, 338
- Ragnfrid, frkvinna 139
- Ragnhild i Gnesund 322
- Ragvald (Ragnvald. Raval, Ravald)
- i Eneby 104

– i Farneby 49
 – i Hallebro 323
 – i Himlinge 106
 – i Hornsund 89
 – i Näset 112
 – i *Pinnatorp 220
 – i Skårsnäs 303
 – i Sköldnäs 299
 – i Speteby 120, 198
 – i Stav 115
 – i Tjugesta 117
 – i Torp 261
 – i Varbro 246
 – i Ålspånga 59
 – i Öja 93
 – djäkn i Ballersta 313
 – Eriksson i Fjällskäfte, frman 104
 – Halvidsson, frman 240
 – Karlsson (bjälke) 120, 281
 – Magnusson (Fargalt) 41
 – Magnusson (Håkan Tunessons ätt)
 38, 42–45, 50f, 53, 55–59, 64, 84,
 137f, 142f, 146ff, 150, 153, 302, 315,
 317
 – Nilsson (Fargalt) 24, 41, 333
 Ragvast i Hovby 81
 Rakeredsätten, se Sigrid Uddormsdot-
 ter
 Ramborg Germundsdotter (djurhu-
 vud) 88, 90, 92
 – Karlsdotter (Oxhuvud) 211
 – Tomasdotter, frkvinna 202
 Ramfrid i Fimta 46
 – i Tolfta 200
 – i *Träcksta 262
 – Bengtsdotter (Bengt Hafridssons ätt)
 124ff, 129, 181
 – Öndsdotter i Ballersta, frkvinna 313f
 Rasmus Ludvigsson, kungens sekrete-
 rare 277
 Raven van Barnekow 23
 Ravid Fastbjörnsson, borgare i Arboga
 184
 Ravnäsätten, se Jöran Trulsson
 Ringfast i Väla 247
 Rogge, se Kort Rogge
 Roos, se Måns Knutsson, Ulf Jonsson
 Rosenhane, se Gustav Rosenhane,
 Jöran Johansson

Rosenstråle, se Erik Jönsson, Ingrid
 Eriksdotter, Jöns Eriksson
 Rossviksätten, se Erik Puke, Nils Gus-
 tavsson
 Rudolf, abbot i Julita 173, 248
 Ruska, se Anders Ruska, Kristina
 Andersdotter
 Ryning, se Bengt Ryning, Erik Ry-
 ning, Nils Ryning
 Röde, se Magnus, Sigmund
 Römer, se Getrud Narvesdotter
 Rörík Birgersson 129
 Rörík Birgerssons ätt, se Anund Rö-
 riksson, Birger Röríksson, Folke Rö-
 riksson, Margareta Röríkdotter,
 Rörík Birgersson
 Schack av Skylvalla, se Erik Nilsson,
 Magnus Gjurdsen, Peter Djäkn
 Sibbe i Ilända 315
 Sigfrid i *Bullersta 255
 Sigge, biskop i Skara 303
 – kyherde i Vadsbro 315
 – i Berga, bryte 102, 110, 117, 164
 – i Bie 102
 – i Frösvi 334
 – i Häringe 237
 – i Ramsta 113
 – i Sköldnäs 300
 – i Stensund 316
 – i Torp 143, 147
 – Brun (13 kulor i sköld) 82, 125, 127,
 191f, 196, 198
 – Jönsson (Svarte Skåning) 36, 50f, 53,
 56, 313–317
 – Magnusson (Håkan Tunessons ätt)
 44f, 59, 64, 69, 80, 83f, 149, 198,
 211, 214, 217, 221, 226, 260, 263f,
 276, 295f, 303, 307, 326
 – Ulfsson (Sparre av Hjulsta och Äng-
 sö), ärkedjäkne, biskop, 53, 81f, 137,
 202, 221, 250, 254, 300, 305
 Sigmund, biskop i Strängnäs 52, 57,
 190
 – Röde 52
 Sigrid, frkvinna 40
 – i Sparsta, frkvinna 94
 – Jonsdotter (vingad hjälm) 82, 125,
 127, 192

- Karlsdotter (stjärna) 91
- Karlsdotter (Stubbe) 151
- Klasdatter (Kyle) 214
- Persdotter 256
- Uddormsdotter (Rakeredsätten) 155
- Sigurd i Hässle 196
- Jonsson 252
- Sigvid, kyherde i Bettna 44
- i Berga 254
- i Ekeby 314
- i Frösvi 334
- i Gnesund 322
- i Henala 287
- Silvast i Ekeby 234
- i Näset 112
- Simon i Berg 78
- Larsson i Sluckstorp 300
- Sixten i *Sundby 51
- Skiringeätten, se Torsten Nilsson, Ulf Torstensson
- Skäring Larsson (Iilja) 92f
- Slikting, se Fredrik
- Smed, se Nils Smed
- Somme, se Måns Svensson
- Sone, se Sune
- Soop, se Erik Pedersson, Knut Haraldsson
- Sparre av Aspnäs, se Elin Gislesdotter, Gisle Elinsson
- Sparre av Hjulsta och Ängsö, se Gustav Birgersson, Sigge Ulfsson, Ulf Bengtsson
- Sparre av Rossvik, se Jöran Larsson, Kristina Larsdotter
- Sparre av Tofta, se Karl Ulfsson, Nils Abjörnsson
- Staffan (Stefan)
- ärkebiskop 176
- Gädde 62–69, 71–74, 195
- Ulfsson (Ulv) 152, 259
- Stallare, se Anund Finvidsson
- Stangenberg, se Cecilia Staffansdotter, Staffan Stangenberg
- Stefan, se Staffan
- Sten Eriksson (Leijonhufvud) 37
- Bengtsson (Bielke) 152f
- Eriksson (Kolhammarsätten) 39, 67, 199, 259f
- Haraldsson (Gren) 166, 173
- Kristiernsson (Oxenstierna) 292f
- Stensson (Bielke) 58, 79, 84, 152
- (Svantesson) Sture d y (Natt och Dag) 68
- Stenar, borgare i Strängnäs 89
- i Häringe 237
- i Säby 306
- i Valla 245
- Stiernsköld, se Klas Jöransson, Märta Jöransdotter
- Strömstaätten, Se Birgitta Olofsdotter, Erik Jönsson
- Stubbe, se Harald Karlsson, Sigrid Karlsdotter
- Stubbe av Valsta, se Anders Ragvaldsson
- Sture, gumsehuvudsätten, se Ingeborg Karlsdotter
- Sture, sjöbladsätten, se Algot Magnusson, Elin Gustavsdotter, Gustav Algotsson
- Sture, ”yngre ätten”, se Svante (Stensson) Sture, se även Natt och Dag
- Styke, se Albrekt
- Styrbjörn, biskop i Strängnäs 84, 89, 181, 278, 281, 292, 307
- i Fallet 165
- i Harstorp 216
- i Valla (1339) 264
- i Valla (1429) 210, 228
- i Vallby 150
- i Årsta 248
- Kertilsson, kyherde i Götlunda 181
- Sune (Sone)
- i Flen 88
- i Forssjö 214
- i Fågelsund 39
- i Gäringe 285
- i Gäversnäs 89
- i Nästorp 112
- i Tärnö 136, 149
- i Vannala 304
- Andersson i Orrhammar 91
- Halstensson (?Örnsparre) 281
- Ingevaldsson (kluven sköld med rundlar) 92, 106f
- Svan av Djulö, se Jöran Knutsson, Mauritz Jöransson
- Svante Nilsson (Natt och Dag) 220

- Svante (Stensson) Sture 65f, 68–73, 75, 147, 150f, 185, 192, 257
- Svantepolk Knutssons ätt, se Katarina Svantepolksdotter
- Svarte Jöns, se Jöns Nilsson (Svarte Skåning)
- Svarte Skåning, se Birgitta Jönsdotter, Jöns Nilsson, Jöns Åkesson, Nils Jönsson, Sigge Jönsson, Ture Jönsson, Åke Jönsson
- Svarte Åke Jönsson, se Åke Jönsson (Svarte Skåning)
- Sven i Berga 278
- i Fyrö 235, 245
  - i Kölsta 239
  - i Ramsta 145
  - i Skenäs torp 299
  - i Stäringe 326
  - i Vevelsta 153
  - (Svensson) Kanna, frman 119, 193
  - Årta i Brene 280, 296
- Svennung i Ramninge 297
- Svinhuvud, se Hinse Jönsson
- Tandläätten, se Magnus Elofsson
- Tasto, se Mickel Tasto
- Tibbleätten, se Peter Eriksson
- Tideke Bodesson, borgare i Nyköping 72, 102, 138, 140
- Tjälve i Banninge 101
- i Farneby 314
- Tomas i Berga 252
- i Boda 332
  - i Gillinge 139
  - i Valsta 246
  - Larsson i Båsenberga 281, 283, 285ff, 292
  - Nilsson (bila) 315
  - Petersson, frman 45
  - Petersson i Båresta 255
  - Simonsson, biskop i Strängnäs 139, 152, 155, 296
- Tord, biskop i Strängnäs 82, 84f, 89, 119f, 126ff, 130, 137, 143f, 153, 182, 193f, 196, 215, 259, 280, 286, 322, 325
- prior i Eskilstuna kloster 41
  - Ebbesson, frman 92
  - Bonde (Petersson) 103
  - Bonde (Röriksson) 105, 112, 116, 118
  - Olofsson (Kölstaätten), kyherde i Öja 239f
  - Tore Magnusson, ?borgare i Nyköping 149
  - Torkel i Berga 252
  - i Farneby 315
  - Andersson (delad sköld) 110
  - Haraldsson (Gren) 137, 142f, 148, 150, 152
  - Torsten i Akalby 135
  - i Berga 101
  - i Farneby 314
  - i Hagby 41
  - i Häringe 237f
  - i Kulsta 82
  - i Ramsta 114
  - i Ruda 297
  - i Sköldnäs 198
  - i Stäringe 326
  - i Vevelsta 153
  - i Årby 247
  - i Öksund 154
  - Gudmundsson (?grankotte) 313ff
  - Johansson (halv lilja balkvis) 40, 114
  - Långe 314
  - Nilsson (Skiringeätten) 64, 70, 74, 128
  - Pedersson, frman 137, 141, 143, 150
- Tott, se Anna Hansdotter, Beata Ivarsdotter, Erik Axelsson, Erik Tönnesson, Birgitta Hansdotter, Ivar Axelsson, Jöran Åkesson, Karin Hansdotter, Klas Åkesson, Kristina Åkesdotter, Lars Axelsson
- Tre rosor, se Johan Turesson, Lars Turesson
- Trolle, se Arvid Trolle, Brita Turessdotter
- Truls i Viby 54
- Ture Jönsson (Svarte Skåning) 55, 57, 313, 315, 317
- Tuve 139
- Tyrgils (Törgils), se även Truls
- biskop i Strängnäs 52
  - kyherde i Lerbo 200
  - kyherde i S:t Nikolai 64, 143, 149, 228

- i Fågelö 215
- i Skenala 50
- i Strand 172
- i Valsta 52f
- Törne i Dymmelsta 138
- i Sittuna 49

- Uggla, se Arvid Klasson
- Ulf i Bie 102
- i Båresta 103
- i Glippsta 40
- i Hallebro 323
- i Hål 42
- i Hägerbo 108
- i Stensjö 224
- i *Sundby 51
- i Säby 336
- i Sättra 130
- i Tybble (1347) 227
- i Tybble (1429) 227
- i Valla 120
- Anundsson, korpräst 119, 193
- Bengtsson (Sparre av Hjulsta och Ängsö) 260
- Filipsson (Ulv) 72
- Joarsson, häradsdomhavande 24
- Jonsson (Roos)
- Karlsson (Ulv) 56
- Siggesson i Hägerbo 147
- Torstensson (Skiringeätten) 36, 59, 82f, 128
- Ulfsparre, se Måns Påvelsson
- Ulv, se Anund Stensson, Bengt Filipsson, Erik Johansson, Gotskalk Arentsson, Gotskalk Bengtsson Ingeborg Arentsdotter, Johan Arentsson, Kristina Gotskalksdotter, Metta Gotskalksdotter, Märta Arentsdotter, Staffan Ulfsson, Ulf Filipsson, Ulf Karlsson
- Ulvåsaätten, se Cecilia Ulfsdotter
- Urban III, påve 183

- Valborg Nilsdotter (Fos) 210
- Valdemar, hertig 276
- Vasa, se Erik Karlsson, Kristiern Nilsson
- Verner Brunkow 129
- Vilhelm av Sabina 179

- i Båresta 255
- Vincent (Vincens)
- i Djulö 212
- Lunge 225
- Vinstorpaätten, se Anna Karlsdotter, Odd Brudsson
- Vit i Skedevi 127
- Vädurhorn, se Anders Bagge
- Välingeätten, yngre, se Ingeborg Ragvaldsdotter
- Vässing, se Björn Vässing, Elin Björnsdotter, Håkan (Björnsson) Vässing, Håkan (Kettilsson) Vässing, Karl Vässing, Katarina Kettilsdotter, Kettil Vässing, Knut Kettilsson, Peder Vässing
- Västgöte, se Arvid Håkansson, Jakob (Persson) Västgöte

- Yxtaätten, se Birgitta Magnusdotter, Cecilia Magnusdotter, Ingrid Magnusdotter, Johanna Magnusdotter, Magnus Nilsson, Nils Magnusson, Nils Månsson

- Åke Bengtsson (Färla, Karl Erikssons ätt) 42, 52f, 71, 92, 135, 138, 140, 144, 172f, 175, 201, 256, 266, 285f, 292
- Jönsson (Svarte skåning) 27, 36, 41ff, 45–48, 50f, 53, 55ff, 59, 74, 83, 91, 141, 148 150, 169, 191, 196, 234, 236, 239, 242f, 245–249, 261, 314, 316ff
- Jöransson (Tott)

- Ärnulf, se Ernulf
- Ärnäsätten, se Brita Mickelsdotter

- Örboholmsätten, se Lucia Henriksdotter
- Ödebyätten, se Johanna Palnesdotter, Karin Palnesdotter, Palne Jönsson
- Ödfast i Berga 253
- Ödis i Bjudby 53, 78
- Önd Hade, borgare i Nyköping 139, 145, 149
- Öra, se Karl Öra

Örboholmsätten, se Lucia Henriksdot-
ter

Örjan, se även Jöran

Örnfot, se Karl Knutsson, Karl Mag-
nusson, Knut Karlsson

Örnsparre, se Johan Ingevaldsson,

Filip Ingevaldsson, Lars Sunesson

Östen i Kulsta 153

– i Vegred 200

Register över kyrkliga institutioners godsinnhav

Registret avser kyrkors, klostres och andra kyrkliga institutioners i medeltida källor redovisade godsinnhav inom undersökningsområdet *under medeltiden*, dvs fram till ca 1520. Hänvisningar till dessa organisationers (liksom kronans) godsinnhav efter reformationen kan erhållas i SöH-redovisningarna och tabellerna över antalet jordeboksenheter (se resp sockenindelning). Dessa uppgifter utgör ett viktigt komplement till nedanstående register, eftersom kyrkorna och klostrens godsinnhav till stora delar är känt endast genom efterreformatoriskt material.

Alvastra kloster: 129 (Sundby), 315 (Ilända)

Askaby kloster: 214 (Forssjö)

Bettna kyrka: 35 (Bettnaby), 38 (Brunnsta), 44 (Lundby), 46 f (Löta), 50 (Sjölunda), 53 (Valsta)

Blacksta kyrka: 58 f (Ålspånga), 84 (Stensäng, Trinkesta)

Eskilstuna kloster: 41 f (Hagby)

Fogdö kloster, se Vårfruberga kloster

Flens kyrka: 88 (Flensby), 89 (Kyrkobol), 90 (Lida)

Floda kyrka: 47 (Löta), 104 (Eneby), 106 (Himlinge), 108 (Hjulesta), 109 (Juresta)

Forssa kyrka: 125 (Forsaby), 126 (Hässelängen, Malsta), 127 (Snaggesta), 130 (*Ursnäs), 327 (Viby)

Helgona kyrka: 241 (Rocklunda)

Husby kyrka: 140 (*Hiogla), 144 (Oppeby), 149 (Tärnö), 154 (*Åttingen)

Julita kloster: 59 (Ökna), 69 (Skråmberga), 84 (Trinkesta), 98 Abbotnäs, 102 (Bie), 103 (*Buddetorp), 103 f (Båresta), 110 (Kalsta), 111 (Löta), 115 (Sjölunda), 117 (Valfalla), 124 (Ekeby), 127 (Näsby), 129 (Sundby), 163 (Backa, Berg), 164 (Berga, Botten, Brynstorp, Bäck), 165 (Daviken, Fagerbjörk, Fiskeboda, Fisketorp, Fågelsta), 166 (Fäboda, Gammeråd, Gattorp, Geteboda, Gimgöl), 168 (Girtorp, Gluggen, Hedäng, Hillersta, Hult), 169 (Hälltäppan, Högbrunn, Kil, Kårtorp, Källarboda, Leby), 170 (Lida, Limsätter, Lucketorp, Löten, Lövåker, Mo, Nybble, *Nykvarn), 171 (Ovankil, Posseboda, Ramsnäs, Risinge, Roxmo), 172 (Skenala, Stockholm, *Säby), 173 (Torp), 174 (Väsby, Åsen, Ängtorp), 174f (Ås), 192 (*Båresta), 242 (Skalunda), 243 (*Svinbäcken), 244 (Tjugesta), 252 (Berga), 264 (Veckla), 265 (Vik), 280 (Bromma), 282 (Ede, Finnstorp), 283 (Frändetorp), 285 (Gäringe), 289 (Kesätter), 293 (Malmberg, Marsjö), 296 (Ramninge), 300 (Sköldnäs), 302 (Sävsta), 304 (Täppa), 305 (Vintergatan), 332 (Bångarbol, *Folketorp), 333 (Forsby), 334 (Frösvi), 334ff (Hulla, Skogen), 336 (*Spannarbol)

Krokeks kloster: 218 (Malmsås), 303 (Toltorp)

Lerbo kyrka: 190 (Berg, Biesta), 200 (Vegred), 201 (Vik)

Linköpings domkyrka:

ospecificerat: 118 (Vejersberg), 151 (Vallby, Vallåkra), 194 (*Grysta, Heby)

biskopsbordet: 208 (Bjurstorp), 277 (Barksätter), 284 (Getskav), 286 (Göteboda), 288 (Hälltorp), 294 (Mjältnäs)

Själakapellet (Omnium animarum): 145 (Ramsta)

Malms kyrka: 220f (Prästtorp)

Mellösa kyrka: 91 (Salsta)

Näshulta kyrka: 41 (Hagby), 43 (Kåvhult), 48 (Pipartorp)

Riseberga kloster: 305 (Viala)

S:t Nikolai (Nyköping) kyrka: 64 (Hofsta), 221 (Remröd), 228f (Överby), 234 (Ek-torp), 238 (Kanntorp), 239 (Kärrtorp), 241 (Rocklunda), 249 (Älvesta)

Sköldinge kyrka: 115 f (Stav), 237 (Hållbonäs), 242 (Skalunda, Sköldingeby), 316 (Segnesta)

Strängnäs dominikankonvent: 260 (Kasta)

Strängnäs domkyrka:

ospecificerat: 42 (Harlinge), 48 (Rallersta), 84 (Stensäng), 136 (Berga), 139 (Dymmels-ta, Gillinge), 143 (Närlunda), 151 (Vallåkra), 153 (Väsby), 189 (Baggebol), 190 (Bies-ta, Biltsbol), 191 (Byringe), 196 (*Ingabol, *Karabol), 197 (*Kopparabol, *Kranzbol), 202 (Ändebol, *Ökna), 215 (*Fulbonäs), 221f (Remröd), 252 (Berga), 259 (Hedenlunda), 260 (Kasta), 286 (Hansta), 307 (Åby), 316 (Segnesta), 325 (Simora), 332 Berga, 333 (Forsby), 337 (Täppan)

Aspesta prebenda: 52 (Valsta), 57 (Åkra), 58 (Ålspånga), 80 (Fyrby)

biskopsbordet: 89 (Hornsund), 109 (Juresta), 119 (Ökna), 124 (Fasttorp), 127 (Rävsnäs, Skedevi), 128 (Spånga), 130 (Sättra), 280f (Båsenberga), 281 (Ede), 292 (Läppe), 312 (Binklinge)

biskop Tomas anniversarium: 137 (Björka), 151 (Vallåkra), 152 (Vevelsta)

Henala (S:ta Katarina) prebenda: 137 (Björka), 287 (Henala), 305 (Viala)

S:ta Annas Prebenda: se S:t Nikolai kyrka

S:t Andreas altare: 217 (Hönstorp)

S:t Eriks prebenda: 61 (Axö), 62 (*Bondegården), 64 (Hofsta), 65 (Lindby), 67 (Munke-bo, Mörtbol, Skarendal), 70 (Sten), 107 (Hissjö), 109 (Hällvik, Hökär), 214 (Östra Djulö), 217f (Kolberga)

Prebenda patronorum (biskop Sigges prebenda): 300 (Snåra), 305 (Vintergatan)

Vårfruprebendan: 91 (Salsta), 152 (Vevelsta)

ärkedjäknedommet: 53 (Valsta), 58 (Ålspånga), 78 f (Bjudby), 80 (Fyrby), 81 (Gryt), 82 (Kulsta), 136 f (Berga), 139 (Gråsta), 217 (Hönstorp), 226 (Sörgölet), 253f (Berga), 255 (Båresta), 263 (Vadsbro), 264 (Valla), 265 (Vik), 266 (Vreta), 303 (Söderspånga), 307 (Åby)

Uppsala domkyrka:

S:ta Helenas prebenda: 40 (Fågelsund)

Vadsbro kyrka: 83 (Plastorp), 258 (Flinkesta), 259 (Hedenlunda), 261 (Prästbol), 266 (Vreta)

Vadstena kloster: 36 (Bettnaby), 37 (*Bredegården, Bretorp), 44 (*Lislatorp), 45 ff (Löta), 55 (Värskäl), 58 f (Ålspånga), 64 (Hofsta), 70 (Tegneby), 73 f (Åkfors), 79 (Blackstaby), 84 (Stensäng), 90 (Lida), 124 (Braxenvik), 125 (Forsaby), 126 (Källarö), 129 f (Sundby), 141 (*Jakobstorp, *Joarstorp, *Jeppetorp), 141f (Lönnsborg), 142 (Malm), 145 (Ramsta), 147 (Torslunda), 155 f (Ösby), 157 (Östtorp), 322 (Finnsta), 324 (Njushammar), 327 (Viby)

Vadstena stadskyrka (S:t Per): 155 (Örsta)

Vingäkers kyrka: 293 (Marsjö), 302 (Sävsta), 303 (Söderspånga), 306 (Vrettsta)

Vreta kloster: 333 (Forsby)

Vårfruberga kloster: 139 (Flåsta)

Register över sätesgårdar

Registret avser de egendomar inom undersökningsområdet som vid något tillfälle under medeltiden eller åren 1520–1570 finns belagda som sätesgårdar. Årtalen anger det första och det sista året som sådana uppgifter finns; streck (–) mellan årtalen anger att gården kan antas ha varit sätesgård under hela den mellanliggande perioden, komma (,) mellan årtalen avskiljer enstaka uppgifter. Se karta på s 30f.

Bettna sn

- Fågelsund 1458–69 s 38ff
- Harlinge 1369 s 41f
- Åkerö 1381–1544 s 55ff

Björkviks sn

- Skolsta 1390 (omkr)–1442 s 67ff

Flens sn

- *Slädhammar 1399–1424, 1527–63 s 92f

Floda sn

- Fjällskäfte 1382–99, 1409, 1422–48, 1497–1523 s 104
- Ramsta 1482 s 113f
- Stav 1482 s 115f
- Vegersberg 1547 s 118
- Ökna 1427–1545 s 119f

Forssa sn

- Spånga 1399–1411 s 127f

Husby sn

- Akalby 1463–96 s 135f
- Närlunda 1434 s 143f
- Torp 1442–97, 1553–76 s 146f
- Tärnö 1433–1565 s 148f
- Örsta 1416–32 s 154f

Julita sn

- Gimmersta 1262, 1339, 1462 1462–1514 s 166ff

Lerbo sn

- Hässle 1554–62 s 195f
- Spånga 1528 s 198f
- Stensnäs 1534–65 s 199
- *Ökna 1394(?), 1441 s 202f

Malms sn

- Djulfors 1399(?)–1490 s 209ff
- Djulö, Stora 1380 (omkr)–1561 s 211ff
- Djulö, Östra 1440–70, 1562–65 s 213f
- *Pinnatorp 1465–90 s 220
- Remröd 1395–1417, 1456–59 s 221f

Sköldinge sn

- Ekenäs 1543–59 s 234
- Grysta 1424–25 s 236f
- Hållbonäs 1419–1565 s 237
- Hästedal 1305(?)–1403 s 238
- Kölsta 1400–24 s 239f
- Valdemarsön 1329 s 244
- Årsta 1559–68 s 248
- Älvesta 1387–1409 s 249

Vadsbro sn

- Däntersta 1424–51 s 255f
- Hedenlunda 1461, 1525 s 258f
- Lagmansö 1336–1475, 1559–63 s 260
- *Träcksta 1423–89 s 262f

Vingåkers sn

- Barksätter 1537–59 s 276f
- Hansta 1452 s 286f
- Sjöholm 1514–67 s 298
- Skalltorp 1557–62 s 298f

Vrena sn

- Binklinge 1371 s 312f
- Ilända 1459–69 s 315